

Jaina Vibidha Sahitya Shastramala No. 1.

SURASUNDAREE-CHARIAM

OF

SHREE DHANESHWARA MUNDESHWARA

EDITED WITH NOTES

BY

Muniraj Shree Raja Vijayjee.

PUBLISHED BY

PANDIT HARGOVANDAS T. SHETH,
NYAYATEERTH and VYAKARANATEERTH.

Printed by GAURI SHANKARLAL MANAGER, at the Chandraprabha Press

BENARES.

1916.

अ० सौ० स्त्रीरत्न वाई जुमख

(साणंदवाला मणिआर घनजीभाई वखतचंदनी सदगत भार्या) ।

दिवं गतापि स्वपतिव्रतात्वानौद्धत्यधैर्यादिपरोपकारैः ।

या स्त्रीस्वभावासुलभैर्गुणैर्धैरध्यक्षमग्रास्ति यशःशरीरा ॥ १ ॥

प्रस्तावना ।

सुविदितं प्रमाणसिद्धं चेदं खल्वखिलानामपि विहितैर्निष्-
शास्त्रपरिशीलनानामभिपुक्तमतल्लिकानां यद्दत्त, 'भरतक्षेत्र'-इत्या-
ख्यया वा, 'जम्बूद्वीप'-इत्यभिख्यया वा, 'आर्यावर्त'-इत्यभि-
धया वाऽऽर्हत-ताथागत-तदन्यसमयपरिभाषितस्य चिराय सर्वत्र
विश्रुतप्रतिष्ठस्यास्य भारतवर्षस्य प्राचीनभाषासु प्राकृतभाषाव्ये-
कतमा नाम । यद्यपि 'संस्कृत-प्राकृत-पाल्यादिषु तादृशीषुपल्ल-
भ्यमानोत्पद्यमानप्राचीनार्वाचीनविविधसाहित्यग्रन्थासु का प्रा-
चीनतरा प्राचीनतमा च ?' इति गौरवाद्धितम्, अथ च नाना-

१ 'मज्झिमनिकाय'-प्रभृतीनां पिटकग्रन्थसंज्ञया प्रसिद्धानां बौद्धमूल-
धर्मशास्त्राणाम्, तदङ्गभूतानामितरेषां सौगतसंख्यावह्निनिर्मितानां च व्या-
करण-न्यायादिविविधसाहित्यग्रन्थानां भाषाया 'पाली' इति नामधेयेन
प्रख्यातत्वे, पुराणे च व्यवहारे सत्यपि प्राकृतभाषया सह यदा तौल्यपर्य-
वेक्षणं विदधीमहि, मागधी-शौरसेन्यादीनां वाणीनामिवावास्तवमेव भेदमा-
लोकेमहि, यस्तुतो देश-काल-वक्त्रादिसामग्रीभेदसंजातेष्वहिशेषप्रयुक्तं माग-
ध्यादीनां प्राकृतभाषायाः संज्ञान्तरमिव (प्र० पृ० २) अस्या अपि नामान्त-
रत्वमेव, महावीर-शुद्धोदनसुतयोरेकदश-कालभवत्वेन तद्भाषयोर्भेदबीजस्यै-
वासंभवात्, द्वयोर्धर्मग्रन्थानां भाषाया अतिसौप्तदृश्यस्य साक्षात्करणाच्च ।
२ संस्कृत-प्राकृत-पालीभाषासु प्रन्नपण्डितगणप्रणीतं विविधविषयानुगत-
मनस्वीयः साहित्यमुपलभ्यमानम्, इदानीन्तनैश्चापि प्रायः सर्वमतानुयायि-
भिः समस्तदेशवासिभिश्च विद्वद्भिरधिकमल्पं वा संस्कृतभाषायाः साहित्यम्,
पालीभाषायाश्च तत् सिंहलद्वीप-ब्रह्मदेशादिवास्तव्यैः सुगतमतानुसारिभिर्न-
वीनमारच्यमानमध्यक्षमीक्ष्यते । दुर्भाग्यमस्ति केवलं प्राकृतभाषाया एव,
या पुरा निखिलदर्शनावलम्बिभिरखिलजनपदानिवासिभिश्च विबुधैर्विविध-
वर्त्मनेधितापि, जैनैश्चोत्तरोत्तरमधिकाधिकं तथा समादृता यथा 'प्राकृतभाषा
जैनानां स्वीया भाषा' इति सर्वत्रिकाविश्रुतिमाश्रितापि, इदानीमाहर्तैरपीतर-
भाषासाहित्यवृद्धिं यथाशक्ति विदधानैरपि सर्वथा परित्यक्तसमादरा, भूत
एवानुत्पद्यमाननूतनसाहित्या प्रतिदिनमवहीयमानसाहित्या च वराकीर्तते
इति नेपथ्यलज्जाकरमेतदस्माकमर्हद्वाणीसमुपासकानाम् ।

मतभेदग्रस्तम्, अत एव विस्तरापेक्षितं विषयं विवेचयितुं नैत
दुचितं योग्यं च स्यलम्; तथापि 'प्राकृतभाषायाः सार्धवत्सर
सहस्रद्वयाद् नार्वाक्तनमस्त्वित्त्वम्' इत्यत्र. यावदवगच्छामि, नास्मि
मतद्वितयं मतिमताम् । न चैतदेव केवलम्, किन्त्वेतस्यां प्राकृ
तभाषायापेव जैनसिद्धान्तसूत्रणप्रयोजनमतिपादनप्रकरणे प्राकृ
नैरनूचानमूर्धन्यैः

"वाङ्मोहमूर्खाणां नृणां चारित्र्यैकाङ्क्षिणाम् ।
अनुग्रहार्थं तत्त्वज्ञैः सिद्धान्तः प्राकृतः कृतः ॥"

इत्यादिना भूयस्तत्तद्ग्रन्थेषु निरूप्यमाणो जैनसिद्धान्तान
प्राकृतभाषाकृत एव जनसाधारणस्यासाधारण उपकारः, आ
र्हतेतरेषामपि प्राच्यप्रसिद्धमज्ञावतां नाटकग्रन्थादावपि तद्वत्
पात्रादीनां प्राकृतभाषामयी एव वचनरचनापद्धत्यादिमहत्विष

३ अहसूत्रादिपर्यायैश्वर्यतस्तीर्थकृद्भिः, शब्दतश्च तच्छिष्यमुद्घरण-
परपदवाच्यैर्विरचितेषु

"भाचारारं सृष्टुतं स्वानां समवाययुक्तं ।

एषम भगवत्सर्वं कृतममं कथापि च ॥ २४३ ॥

उपासकान्तकृदनुत्तरोपपातिकाद् दशाः ।

प्रप्रत्याकरणं चैव विपाकश्रुतमेव च ॥ २४४ ॥

इत्येकादश सोपाह्वान्वहानि, द्वादशः पुनः ।

उष्टेवादी, द्वादशाङ्गी स्याद् गणपितकाङ्क्षया ॥ २४५ ॥" (A. C. II.)

इति नामसु द्वादशसु सिद्धान्तग्रन्थेषु प्रथमे एकादशापि प्राकृता एव,
वाङ्मोहमूर्खाणां नृणां चारित्र्यैकाङ्क्षिणाम्; द्वादशश्च संस्कृतभा-
षामयः, अतिशुभ्रजनमतिप्रतिपाद्यापेक्षयैव तन्निर्माणात् । ४ हेमचन्द्राद्या-
यंप्रमुखैः, ततोऽपि प्राचीनैः प्राकृतैश्च । ५ मुक्तेरवन्यकारणतया चारि-
त्रस्य, कारणे कार्योपचारात् तदभिज्ञाशुकाणामिति भावः । ६ 'सर्वज्ञै'
इत्यन्यत्र पाठः । ७ (H. A. O. P. P. 1) । ८ दण्डि-भामह-वररुचि-वाक्य-
तिप्रमृतीनाम् । ९ मृच्छकटिक-गडद्वयह-प्राकृतमश्रयादी । १० यद्यपि
नाटकादी र्धा-विदूरकादीनां तादृशपात्राणां भाषा, हेमचन्द्र-चण्ड-वररु-
ष्यादिप्रणीतप्राकृतव्याकरणनिर्दिष्टभाषानियमानामभावेन, प्राकृतभाषान-
नुसन्तिनामप्यय च शौरसेनी-भाषाभी-वैशा-वी-पारुशदिव्यतिरिक्तव्यपदेश-
(सञ्ज्ञान्तर) भाषाभाषादिप्रयोगाणामुपलभ्येन च प्राकृतभाषातो विभेद-

'तदानीमेतस्या गिर आवाहगोपालाङ्गनपनन्यः मन्वार आसीत्'
इति निःसंशयमवगमयतः, भाषायास्तस्यास्तादृशमन्वाराभावे
निर्दिष्टैर्ग्रन्थादिना जननाधारणानुप्रदादिसमयोजनस्यैवाभिद्धेः ।
किञ्च, 'मगधदेशे भवा, तत्संघन्विनी वयं मागधी' इत्युपलब्ध-
'मागधी'-इतिनामान्तरा प्राकृतभाषैव यथा मगधेषु देशभाषा-
त्मना व्याहियमाणाऽभवत्, तथा, यदि, इदानीमाह्वन्देः-

मादिनीव विशालपनायापि सूत्रेणैकतया सम्यग्प्रमाणा न ततो व्यभि-
ष्यमाना विभाति, देश-काण्डिपरिचयेनकृतस्य सर्वप्रदायानामन्वस्य तद-
वा मृद्वत्तानुपिदस्य परिवर्तनस्यैव तदन्वयेषीकृत केनापि स्थेन सर्व-
भारताख्यातप्रसरस्य भाषापरिवर्तनस्यापि निमित्तकतयाऽत्र मङ्गोऽपि प्र-
कृतवानुगतस्य पद्वेदनिधानस्यामृद्वत्तानुपिदस्यैकतया, ईष्यपरिवर्तन-
भेदानाधारकस्य स्वपदेशान्तरस्य (नामन्तरस्य) सर्वसंगतत्वात्, तस्य
(स्वपदेशान्तरस्य) व्यवहारस्यैकपरिभाषितव्यत्वात्, अत्र एव (स्वप-
देशान्तरस्य सम्यग्भेदाधिकार्यकत्वादिव) तत्र मागध्यादी प्राकृतस्यस्यदृष्ट-
स्याप्यस्मात्प्रतिभाषितस्यैवादिर्वक्ष्यन्तिः किञ्चमागध्या कृतस्य सामी-
ह्यमोक्षनात्, अन्यथाऽस्य कथमन्वयानुपायमानत्वात् 'सो रोऽनादी'-
(B. P. IV. 260) इत्यादिना प्रतिपादितस्यैकतया भाषाया विशेषस्यावन्-
त्यत्वात्, तस्यापि (विशेषस्य) अन्यस्यामुपादानेऽन्यमित्यन्वात्, सर्वे हेम-
चन्द्राक्षर्येण तत्रैव (प्राकृतव्याकरणे) "शेषं प्राकृतवत्" (IV. 256)
"शेषं शौरसेनीयत्" (IV. 323) इत्यादिभिः, ततोऽपि व्यक्ततरमेतसि-
द्धयाधारकेन सर्वप्रदायानुपिदनापाद्यापयादेन च "व्यन्ययश्च" (IV. 447)
इति सूत्रेण, तत्र तत्र सूत्रेषु प्रदर्शितेन च "व्यन्ययान् प्राकृतेऽपि, अन्नं दाणे
बोहि" (IV. 277) "साहं, तुन्हाहि" (IV. 300) इत्यादिनिर्दर्शनकदम्ब-
केनेतस्यैवागमस्य निर्विवादमाहृतत्वात्; हेमचन्द्राचार्यान् प्राचीनैर्जनै-
र्जनेतरैश्च मेधायदिनिर्मितेषु नाटक-चरित्र-स्तोत्र-साहित्यादिप्राकृतग्रन्थेष्वपि
प्रतिपदं तादृशप्रयोगदर्शनाद्येत्यलमतिचर्चया । ११ जिनसिद्धान्तादिना,
आदिना नाटक-स्तुत्यादिविग्रहः ।

१२ न च कल्पनाशिलिखलिपितमात्रमेतत्, यद्वदिदानीमपि वस्तुतः
सर्वथाऽऽह्वलभाषैव सती 'अमरिका' (America) इतिनाम्ना मुधिदयाते
जनपदे तद्वदभाषाम्पेण व्याहियमाणा तद्देशसंविद्यतया 'American
Language' इति समासादितसंज्ञान्तरानुभूयते, तद्वदेतस्या अपि स्वपदे-

स्योन्नतिशालित्वेनाद्गुणभावेव, सुविधुतश्रेणिका(चिम्बसार)-
ऽशोकादिमहाभूमीपतिपटञ्जस्यैतिहासिकस्थलतया सुप्रसिद्धपाट-
लीपुत्र (Patna) राजगृही(Rajgir)पभृतिराजधानीकस्य संजा-
तमहावीर-बुद्ध-मङ्गळीपुत्रादिमहाधर्मप्रवर्तकस्य मगधदेशस्याति-
गौरवितत्वेन 'इयमपि भाषा भारतवर्षस्येतरजनपदेश्वपि जन-
भाषारूपेण प्रचलिताऽऽसीत्' इत्यनुमिन्वीमहि, न किञ्चिद् वा-
धकमुपलभेमहि, प्रत्युत इस्तावच्छम्बदायकं संवादं चात्रासाद-
येमहि । स चायम्-नागरी- गौर्जरीप्रभृतीनां कालत परिवर्ति-
तेषदीपदूषाणामधुनापि भारतेऽस्मिन् जनभाषारूपेण प्रचलन्ती-
नां प्रायो निखिलानामप्येतद्देशभाषाणां व्याकरणादिप्रमाणितं
मूलं (प्राथमिकं रूपम्) प्राकृतभाषैव भवितुमर्हतीति । प्राकृत-

शभेदस्य सुसंभवात् । १३ केचित्तु भाषाशास्त्रिमन्याः संस्कृतभाषामेव
सर्वासां भारतवर्षीयभाषाणां मूलम्, प्राकृतभाषां च संस्कृताज्जायमानतया
द्वैतीयीकं रूपमामनन्ति, प्रमाणयन्ति च "प्रकृतिः संस्कृतम्, तत्र भयं
तत आगत वा प्राकृतम्" (M. P. L. L) इत्यादीनां स्वाभिप्रायम् । एत-
च्चविचारितरमणीयम्, "प्रकृतिः संस्कृतम्"-इत्याद्यन्यवहितानन्तरमेव
"संस्कृतानन्तरं च"-इत्यादिना भेदवितयविभक्तत्वेन प्राकृतभाषायाः,
तद्विशेषस्य (प्राकृतविशेषस्य) तद्भवत्वेऽपि (संस्कृतभवत्वेऽपि) प्राकृत-
सामान्यस्य संस्कृतजन्यत्वाभावेन भेदत्रयघटकांशविशेषस्य प्राथमिकरूप-
त्वे दोषाभावात्; संस्कृतभाषातः प्राकृतभाषामवयुमुत्पन्नां तद्दोषोत्पादने
सादृशप्रकृतिप्रत्ययविभागस्यैव कारणिकतया संस्कृतव्याकरणानन्तरं प्राकृ-
तोपदेशस्य च तन्निमित्ततया (सादृशप्रकृतिप्रत्ययविभागनिमित्ततया) तद्भा-
वस्य । प्रकृतिः संस्कृतमित्यादिः) स्वव्याकरणस्यसादृशसाधनक्रममात्रसूच-
नपरत्वान्, अन्यथा हेमचन्द्रस्यैव तीर्थङ्गतामान्योपदेशभाषाभिधानविवर-
णप्रसङ्गे "एकस्यापि हि भगवतोऽर्धमागधीभाषा वारिदमुक्तकारिवदाश्रया-

१ इदमप्राकृतभाषायां प्रथमविमर्शलेखनरूपस्य शिवकवस्य "अन एव लो-
दुषे माणयम्" (M. P. L. L. 287) इति सूत्रवैरीतमेकाशदेसायकस्य हेम-
चन्द्रस्य मागधीभाषानुपाठिवृत्तविवरणस्य विधानमालोक्य, अर्धमागधी-
काव्यस्यपादाय (देव- निहा- अं० ११) वरगुण इदमप्राकृतभाषाविशिष्टान्य-
न्या टीर्थङ्गस्यैव स्वस्या प्रवैरीतिस्यैः 'अर्धमागधी' इत्यन्वयेन नामान्तरेण निर-
विशः तस्यै च समुपपत्तौ च एव मन्वयः— "वदति

भाषाया अस्याः साहित्यभाण्डागारस्तदानीं तदानीन्तनैर्गाढै-
स्तदपरैश्च विद्वद्भिः, विना स्वस्वमताग्रहकौटिल्यम्, अहमहमि-
कया सर्वतोभावेन दृद्धिगुणनीयमानस्तादृशीं विस्तीर्णनामुपेयि-
वान् यत्, अनेकशो नैकरनार्यनरनाथापन्नदाविनिर्मितदृष्टैवादि-
विलसितैश्चाहरहरधिकाधिकमुपलिष्टमानैर्विचित्रोपद्रवैर्भृशमपच-
चीयमानोऽपीदानीं यावद् नानाविषयकाणि विचक्षणचित्तत्रम-
त्कारकारकाणीतरभाषासाहित्यामुल्लभानि साहित्यजगति नवी-
नप्रकाशमादधानानि आधास्यमानानि च ग्रन्थरत्नान्युपदीकरो-
तील्यमपि तद्व्यतिरेकेणानुपपद्यमानः प्रकृतसिद्धौ सिद्धहस्त-
तामाकलयति । अद्य पाठकचर्याणामुपदीक्रियमाणमिदं सुरसुन्द-
रीचरितमपि तस्यैव भाण्डागारस्य ग्रन्थरत्नानामेकतमद् रत्नम् ।

विनिर्माताऽस्य ग्रन्थस्य श्रीमान् धनेश्वराभिधानः माधु-
पुङ्गव आसीदिति स्वयं ग्रन्थकर्ता प्रतिपरिच्छेदप्रान्तैर्भार्याभिका-
मुपन्यस्यमानः प्रत्यपीपदत् । धनेश्वरनामानश्च बहवो ग्रन्थकारा
भिन्नभिन्नगच्छसत्तासमयाः स्मर्यन्ते, येषु;—

१ शत्रुञ्जयमाहात्म्याभिधस्य ग्रन्थस्य प्रणेता प्रथमः, येन

नुरूपतया परिणमति, यदाह;—

“ देवा देवी नरा नारीं शशराधापि शायरोम् ।

तिर्यगोऽपि हि तैरथो मेभिरे भगवद्विरम् ॥”

न तत्रैवैधमुदनादभुतातिशयमन्तरेण युगपदनेकसत्त्वोपकारः शक्यः
कर्तुम्” (II. A. CHUDA. P. 2) इति वचनविरोधप्रसङ्गात्, अनादिप्रथाह-
रूपतया संजायमानानां तीर्थकृतामनादित्येन तद्रूपदेशवाण्याः प्राकृतरूपाया
अप्युत्पत्तिविरोधात्, संस्कृतपश्चाद्वर्तित्वाङ्गीकारे बलादापततः सादित्यस्य
कथमप्यघटनादिति ।

१४ सा चेत्यम्—

साहु-धनेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।

रागरिग-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंतभूवाए ॥ २४९ ॥”

“पोराणमद्दमागहभासानिययं हवइ सुत्तं ।”

इत्यादिनाऽऽर्थस्यार्थमानधभाषानियतत्वमाज्ञायि, उद्यपि प्रायोऽस्यैव (एनस्यैव
धिक्षेपनियमस्य IV. 287) विधानात्, न पक्ष्यमाणलक्षणस्य (प्रोक्तसूत्राधःप्रति-
पादितस्यान्यस्य मागधीभाषाविशेषनियमनिकरस्य)” इति ।

सौराष्ट्रदेशान्तर्गतवलभीपुर (वला vala, near Bhavnagar, in Kathiawar) राजस्य शिलादित्यनाम्नः कृते ग्रन्थोऽयं निर्मायि, इति शिलादित्यसत्ताकाल एवास्यापि समयः, वलभीपुरभङ्गनान्तरीयकश्च शिलादित्यसमयः, तद्देशज्यकालान्त एव वलभीपुरभङ्गात्, वलभीनाशसमयश्च प्राक्तनानामाधुनिकानां च विदुषां नानामतभेदग्रस्तत्वेनाद्यापि विवादापन्न एव, केवलं श्रूयमाणेषु सर्वेषु धनेश्वरसूरिष्वयं प्राचीनतम इत्यविवादं शक्यमभिधातुम्, इतः प्राचीनस्यैतन्नाम्नोऽपरस्य ग्रन्थकर्तुरद्यपर्यन्तं श्रुतिपथानवतारात् ।

२ वादमहार्णवं सम्मतितर्कस्य तंस्वबोधविधायिनीमतिषहती न्यायगभीरां टीकां च विनिर्मातृस्तरुण्यानीशार्दूलविरुदस्य राजगच्छगगनाङ्गणदिनमणेः श्रीमदभयदेवसूरेः शिष्यः, विक्रमात् १२४६ तमे वर्षे काव्यप्रकाशसंकेतकर्तुः श्रीमाणिक्यचन्द्रसूररष्टमः पट्टगुरुशैको धनेश्वरसूरिः । अस्य सत्तासमयो विक्र-

१९ प्रबन्वामृतदीर्घिकाद्यभिप्रायेण; इतरूपामत्रापि मतपार्थक्यात् ।
१६ श्रीराजशेखरसूरिभिः

‘ विक्रमादित्यभूपालात् पञ्चदशसंवरवरे ।

जाताऽयं वलभीमहो ज्ञानिनः प्रथमं ययुः ॥ ”

इति श्लोकेन स० ३७९रूपस्य विक्रमस्य चतुर्थ्याः शता अन्यभागस्य तस्य (वलभीभङ्गसमयस्य) विनिर्देशात्; एतदनुसृत्य तपामच्छपट्टावल्यामरमत्परमगुरुन्यायाम्भोनिधिध्रीमद्विजयानन्दसूरीश्वरश्चापि धीरनिर्वाणान्नवम्याः शतान्या मध्यभागस्य ८४९ रूपस्य (विक्रमात् ३७९) समुल्लेखात् (see Jaina Tattva tarsha p 334); अन्यैश्च पञ्चम्या अपि विक्रमान्या अन्तिमभागस्य ४७७रूपस्याभिधानात् (See Jaina Dharma Prachina Itihasa Part II, p 141); अपरैस्ततोऽपि भिन्नस्य तस्य विकल्पनात् ।
१७ यदाह स्वयं ग्रन्थकारस्तद्ग्रन्थप्रारम्भे-

“ १७-वक्त्र-प्रहार्षीशवरवरे मासि मासवे ।

काव्ये काव्यप्रकाशस्य संकेतोऽयं समर्थितः ॥ १२ ॥ ”

यत्तु काव्यप्रकाशटीकाकर्ता भट्टशामनाचार्येण स्वग्रन्थप्रस्तावनायामेतच्छ्लोकस्य प्रथमशब्देनैकसंख्यामादाय काव्यप्रकाशसंकेतनिर्माणकालो विक्रमात् १२१९ (पृ० २७) सृष्ट ११९० (पृ० १) इति प्रोक्तम्; तन्नित्यम्,

शौचैकादशशताब्दी। एनं श्रीमुञ्जनामा धराधीशो निजगुरुरूपत-
याऽङ्ग्यकार्पात्, सदकार्पाचित्यादि, श्रीमाणिक्यचन्द्रसूरिकृत-
प्रशस्त्युल्लेखे स्पष्टम् ।

३ विशावलगच्छीयः श्रीधनेश्वरसूरिरपरः, अस्य सत्ता-
कालो विक्रपीया द्वादशी शती, श्रीजिनवल्लभसूरिकृतस्य सूक्ष्मा-
र्थविचारसारापरपर्यायस्य सार्धशतकनामधेयस्य ग्रन्थस्य चतुः-
श्लोकमहस्रमिताया वृत्तारनेन विक्रमात् ११७१ तमे संवत्सरे
प्रणयनस्य स्वयं तत्रोक्तत्वात् ।

४ चन्द्रगच्छाधिपतिः, प्रद्युम्नसूरिशिष्यस्य श्रीचन्द्रप्रभसूरैः
शिष्यो धनेश्वरसूरिरन्यतमः, 'यस्य वीरभद्र-देवसूरि-देवभ-
द्रवाचक-देवेन्द्रसूरयश्चेति चत्वारः शिष्याः समजनिपत'-इति
श्रीवालचन्द्रकविकृतोपदेशकन्दलीवृत्तिर्भ्रंशस्तां दर्शनादस्य विद्य-
मानतासमयो विक्रमस्य द्वादशशताब्द्या अन्तिमः, त्रयोदश्या
वा तस्या अग्रिमोऽंशः शक्यो विनिश्चेतुम्, वालचन्द्रकवेरुपदेश-
कन्दलीकारासडकविशिष्यत्वात्, आसडकवेश्वास्य प्रस्तुतस्य
सूरैः प्रशिष्यशिष्यत्वात्, विवेकमञ्जर्याश्वासडकविना विक्रमात्
१२४८ तमे वत्सरे विनिर्माणभणनात् । गुर्वावल्यामपि

"अथ चैत्रपुरे वीरप्रतिष्ठाकृद् धनेश्वरः ।

चन्द्रगच्छेऽभवत् सूरिस्तस्माच्चैत्रगणोऽभवत् ॥ ८५ ॥"

अनेनैव ग्रन्थकर्त्रा पार्श्वनाथचरित्रस्य विक्रमात् १२७६ तमेऽब्दे निर्माणात्,
एकान्यग्रन्थविरचने तावतः कालान्तरस्यासंभवाभावेऽपि दुःसंभवस्य निरो-
द्धमशक्यत्वात्, ब्रह्ममुखचातुर्विध्यतया वक्त्रशब्देन चतुरङ्गोपादानस्यैव
बहुप्रसिद्धत्वात्, तथाप्रयोगस्यान्यत्रानेकशो दृष्टत्वाच्चति ।

१८ See Poterson Report 5 th. । १९ श्रीमन्मुनिसुन्दरसूरिप्रणी-
तायाम् । २० एकस्यैव गच्छस्य 'चन्द्रगच्छ'-'तपागच्छ'-इत्यादीनि निमि-
त्तविशेषमासाद्योदितानि नामान्तराणि, यद् गुर्वावल्यामेव

"श्रीचन्द्रगच्छोऽथ वृहद्गणश्च तपागणश्चेत्यधुना स वाच्यः ।

चान्द्रं कुलं कोटिकनाम्नि गच्छे वाञ्जी च शाखोति पुरा प्रसिद्धिः ॥ ९८ ॥"

१ यदाह स्वयं तस्यैव ग्रन्थस्य प्रशस्तौ—

"इस्यैरविसंख्यायां समायां दीपपत्राणि ।

सुमर्धितमिदं बेलकूले श्रीदेवकूपके ॥" इति ।

इत्यादिना वर्णितः श्रीधनेश्वरसूरिरप्यस्मादभिन्न एव प्रतीयते, यस्य देवभद्रवाचकनामाऽत्र, उपदेशकन्दलीवृत्तिप्रशस्तौ च विनिर्दिष्टः शिष्यः, पद्मावल्यादिविनिर्गीतविक्रमीयत्रयोदशब्दीसत्तासभयं श्रीमज्जगच्चन्द्रमूरिं शिषिलीभूतनिजतपागच्छोदारे तच्छिष्याभूय भूयः साहाय्यमर्पितवान् ।

५ शीलभद्रमूरेः सद्गुरुचारी, श्रीचन्द्रमूरेः सामाचार्यादिग्रन्थप्रणेतुर्गुरुस्यैक एतन्नामा सूरिधूर्यः “सामाचारी सुवोषा सर्वानुष्ठानगोचरा धनेश्वरशिष्यश्रीचन्द्रीया” इति वृहद्विपिनिकोष्ठेऽस्मात् । अयमपि विक्रमीयत्रयोदशशतान्द्यां विद्यमानसत्ताकः, श्रीचन्द्रमूरिणा पञ्चोपाङ्गवृत्तेर्वक्रमे १२२८ तमे परिवत्सरे विनिर्माणान् ।

६ नागेन्द्रगच्छीयः, श्रीवासुपूज्यचरित्रग्रन्थकस्य वर्षमानसूरः प्रगुरुः, चन्द्रप्रथमचरित्रप्रणेतुर्देवेन्द्राचार्यस्य गुरुश्चाप्यन्यतमः श्रीधनेश्वराचार्यः; यद् वासुपूज्यचरित्रप्रशस्तौः-

“श्रीमान् धनेश्वरः सूरिरप्यज्ञानि मुनिप्रभुः ।

रूपे वयसि च प्राप जयपत्रं जनेषु यः ॥ ४ ॥”

अस्यापि सत्ताकाल उपरितनसमानस्रयोदशशतीरूप एव, देवेन्द्राचार्येण चन्द्रप्रथमचरित्रस्य विक्रमात् १२६४ वत्सरे संदर्भात्; वर्षमानसूरिविहितस्य वासुपूज्यचरित्रस्य च विक्रमाद्

२१ तच्छिष्योऽत्र जगच्चन्द्रसूरिं परामृशति; यदुक्तं गुर्वावल्या-

“देवभद्रगणीतशेऽपि संविद्यः उपरिच्छदः ।

गणेदे श्रीजगच्चन्द्रमेश भेजे गुरुं तदा ॥ १-३ ॥”

२२ Jaina Granthavali p. 157 । २३ Jaina Granthavali p. 10

२४ यदाह ग्रन्थकार एव तन्प्रशस्तौ;—

“श्रीधनेश्वरदे सूरिर्देवेन्द्रः स्वभक्तिनः ।

पुण्याय चरितं चक्रे श्रीमच्चन्द्रप्रमप्रभोः ॥”

२५ (Peterson Report iv. p. 84-85) । २६ यत्तु विक्रमीयैकादशशतान्द्यां विद्यमानसत्ताकस्य वर्षमानसूरैर्वासुपूज्यचरित्रप्रणेतुत्वेन परिष्कृतहाण्डालस्य कथनम् (Jaina Dharma Prachina Itibasa Part I p. 119) तदयुक्तम्, ग्रन्थकर्ता प्रशस्तौ स्वयमुपरिनिर्दिष्टसमय एव स्वग्रन्थ-

नवाङ्कुरविप्रमितस्य (१२९९) विनिर्माणकालस्य विनिर्णयौ।दि।।

अयं प्रस्तुतग्रन्थकर्ता च सर्वेभ्योऽप्येतेभ्यो धनेश्वरनाम-
भ्यो विद्वद्भ्यो व्यतिरिक्त एव, प्रायः समस्तेभ्योऽप्यस्य भि-
न्नसत्ताकालत्वात्, निखिलानामप्येतेषामाचार्यापरपर्यायसूरिप-
दविभूषितत्वात्, अस्य च मुन्यादिशब्दवाच्यसाधुपदसंस्थित-
त्वात्, “साहु-धनेसर-विरइय”-इत्यादिना निखिलपरिच्छेदा-
न्ते “तेसिं सीसवरो धनेसरमुणी” इत्यादिनाऽन्त्यपरिच्छेदा-
वसाने च स्वयं ग्रन्थकृता स्वस्य साधुपदवर्तित्वभणनात्, साधुः

निर्मितेतिन्मोद्धृतेन श्लोकेन प्रतिपादनात्; तत् (पण्डितहीरालाल)-
प्रोक्ताद् वर्धमानसूरेर्गुर्वाद्यभिधानतः, सत्तासमयतश्चैतद्ग्रन्थनिर्दिष्टयोस्तयो-
र्भिन्नत्वेन प्रस्तुतग्रन्थकारस्य तदुक्तसूरिव्यतिरिक्ततायाः स्पष्टं प्रतीयमान-
त्वाच्च । २७ एतस्य ग्रन्थकारस्यैव

“ततोऽसौ निधि-निध्यऽकंसंख्ये (१२९९) विक्रमवत्सरे ।

आचार्यश्चरितं चक्रं वासुपूज्याविभोरिदम् ॥ २८ ॥”

इत्यनेन प्रशस्तिगतश्लोकेन । २८ न च सूरिपदस्य साधुपदतो गौर-
वार्हत्वेन स्वयं स्वश्लाघाकरणस्य महतामनधिकृतत्वेन च ग्रन्थकृता स्वस्य
विद्यमानत्वेऽपि तदानीं सूरित्वे, इदानींतनानामपि कतिपयानामिव स्वयं
सूरिपदोल्लेखो न विहितः स्यादिति शक्यमभिधातुम्; पूर्वकाले साधुभ्य
उपाध्यायपदादप्यतिशायिनः, धैर्यवैदुष्यसमयसूचकत्वाद्यनन्यगुणापेक्षिणीं
योग्यतां प्रतीत्यैव तीर्थकरेणापि नमस्करणीयेन चतुर्विधसंघेन सूरिपदस्य
महासम्मानपूर्वकं वितरणात्, तदुल्लेखस्य तादृशमहामान्यसंघप्रसाधितनिज-
कर्तव्ययोग्यतासंदर्शनमात्रे तात्पर्यात्, वस्तुतस्तेन (सूरिपदोल्लेखेन) समु-
चितसत्कारविधायिनः श्रीसंघस्यैव शोभाधानात् स्वयं तदुल्लेखस्यात्यावश्यक-
त्वात्; अत एव हरिभद्र-हेमचन्द्राचार्यप्रभृतीनां महाचार्याणामपि विना
संकोचं प्रायः सर्वत्र सूर्युपपदत्वेनैव स्वनामोल्लेखस्यालोकनात् । आधुनि-
कानां तु सूरिमानिनां कतिपयानामल्पाश्रमसाध्यमहादम्भपरिशीलनविहितक-
तिचिन्निजान्धभक्तजनजनितप्रच्छन्नप्रद्युम्न-पुंस्तकादिव्ययपरितोपितान्यदर्श-
नानुयायिकतिचिल्लुब्धपण्डितेभ्य आचार्यपदव्युपादानस्यैव तदानीन्तनानां
तेषां तस्याग्रहणात्, पूर्वकाले दायकोपादायकयोर्द्वयोरपि शुद्धत्वात् । अत
एवाचार्यपदादप्यतुष्यतां ततोऽप्यधिकाक्षरां हनूमल्लम्बपुञ्जमिव सुदीर्घां
पदवीमात्तवतामप्यद्यतनानां श्रीसंघकृतस्य तदंशभूतोपासकगणविहितस्य
वा तादृशस्य सम्मानस्यास्तां कथा, आदराभावस्य, ततोऽपि विशिष्याऽकृ-

सूरिपदयोः पूर्वापरभावेन भिन्नत्वात्, सूरिपदावच्छिन्नेन सर्व-
णापि स्वयं स्वस्य सूर्युपपदत्वेन स्वनामोल्लेखस्याईतानामाज्ञा-
पात्, साधुत्व-सूरित्वावस्थावर्तिनाम्नाश्च प्रायस्तदानीं परि-
वर्तनेकृतपेदस्योपलम्भेनाप्युपयुक्तेषु धनेश्वरनामसु सूरिस्वस्य
प्रस्तुतग्रन्थविरचनात् पश्चात्काले सूरिपदवीमवनं परिकल्प्या-
पि परिगणापितुं दुःशकत्वाच्च ।

स्वनामनिर्देशनपरिरिक्तस्य संक्षिप्तस्य स्ववंशपारम्पर्यस्य
ग्रन्थविरचनासमय-स्यद्धादिगर्भस्य भविष्यज्जनसमूहस्यात्यन्त-
मुपयुक्तस्य निनसचासमयमभृतीतिवृत्तीचितवृत्तान्तस्य चोपनि-
बन्धाय प्रचुरैः प्राच्यैरन्यैर्ग्रन्थकर्तृभिः केनाप्यौदासीन्यादिका-
रणेन प्रायोऽप्युद्गीतमायासमुपाददता प्रस्तुतेन ग्रन्थकर्त्रा कियता-
प्यन्तेन सत्यपनुद्गीता इतिहासरसिकाः ।

पनीयतिरस्कारस्याप्यध्यक्षमीक्षितत्वादीश्रयमाणत्वाच्च; इत एव कारणा-
दिदानीं ह्येव स्वहस्तेन कापि स्वपदोल्लेखमकुर्वन्तो बकवृत्तिमेवाधिग्रयन्तस्ते
दृश्यन्ते, निजमकैरेव तद्विधापनोद्धोषणादेर्दर्शनात्, इत्येतादृशमधुना-
तनमहात्मनां (!) केनाचित् स्वयं सूरिपदावच्छिन्नं निष्पाद्य तत्कारणं च
तैः कापत्येन दर्शमानं स्वभ्राजाशतकारिर्कं श्रद्धाय तद्विलक्षणप्रवृत्तिषु
पूर्वतनेषु तद्विकल्पनस्य सर्वथानुचितत्वादिति सूतमत्राधिकेन ।

२९ मुनिपदवर्तित्वे धनेश्वरनाम्नः प्रस्तुतग्रन्थकर्तुरपि सूरिपदावस्थायां
पूर्वनामपरिवर्तनेन गुणभिः "जिनमद्र-"इति विहित नामधेय विभाष्यते
(See Jaina Dharma Prachina Itihasa Part I, P. 37) श्रीजिने-
श्वरसूरि-बुद्धिसागराचार्ययोर्वैदुशिष्येष्वपि श्रीजिनचन्द्र-अमयदेव-जिन-
मद्रसूरीणामतिप्रसिद्धि-साहचर्यादिभाक्त्वात्, श्रीमद्रमयदेवसूरिणाप्यत्र

" तयोरेव जिनेश्वरौ तत्परं चातुर्ध्वजम् ।

धीमता जिनचन्द्राश्चसत्यभूनां निबोधतः ॥ ९ ॥

धीपज्जिनेश्वराचारंशिष्याणां गुणशालिनाम् ।

जिनमद्रमुनीन्द्राणामस्माकं चाङ्गसेविनः ॥ ७ ॥ "

इत्यनेन भगवतासुत्रवृत्तिप्रशस्तिप्रोक्तस्य संवादस्यासादनात्; सुर-
सुन्दरीकथायाश्चोक्तसूरित्रयेऽप्येतद्व्यतिरिक्तेनान्येन विधानस्यादावध्य-
श्रवणात्, जिनमद्रसूरिकृतत्वेन तस्या लल्लेखस्यालोकनाच्च (See Jaina
Dharma Prachina Itihasa Part I, P. 37) ।

इति गाथास्वितैः 'एवं मूरीण परंपराए, 'साहाए तस्स मूरी' इत्येतत्सामान्याभिधायिभिरेव शुब्दैरुपादेशि ।

'अञ्जाभो अल्लभो' इत्येवमत्र निर्दिष्टम् 'अल्लक-' इत्यभिधानं, वर्धमानमूरी-सर्वदेवमूर्यादिभूरिमूरिशिष्यकस्य 'उद्योतनमूरी-' इतिनाम्ना सर्वत्र गुर्वावल्यादावितिवृत्तग्रन्थसार्थे विधुतस्य मूरिवर्धस्यान्वर्थायां पदवीरूपायां बोधाध्यायावस्थायां विभाव्यते, वर्धमानमूरेस्तस्यैव शिष्यत्वेन सर्वत्रोपलभ्यमानस्यो-ल्लेखस्यान्यथा कथमप्यनुपपद्यमानत्वाद्, प्रस्तुतग्रन्थकारेणास्य मूरेर्नाम 'उद्योतनमूरी-' इत्यनुलिख्य 'अल्लकोपाध्याय-' इत्यभिधानस्योपन्याये चानन्यकारणस्य सद्भावात्, समानकालिकत्वेनोपाध्यायतया तदतिर्भसिद्धेः साक्षात्करणस्य तत्त्वात् (अनन्यकारणत्वात्), अस्पैतद्रूपेण (उपाध्यायतया) प्रसिद्धेः प्रसाधकस्य संवादस्याप्युपलम्भात्, तथा च पट्टावल्याम्;—

३० अत एवात्र वशवृद्धेऽपि तदनुसारिणि तथैवोपान्यासि । तदिति-वृत्तमपि स्थविरावली परिशिष्टपर्वादिग्रन्थनिबद्धमतिप्रसिद्धमिति तत्रिज्ज्ञा-सवस्तद्विलोकनाय, विज्ञप्यन्ते । येषां तु तदधोवर्तिनामल्लकोपाध्यायप्रभृतीनां यावद् ग्रन्थकृद्गुरुणा वृत्तं न तादृशीं प्रसिद्धिमनुमानम्, तत्, यद्य याव-च्चोपालप्ति, यथास्थलमप्रेऽनुक्रममुपन्यास्यम् ।

31 Manisundarsuri's gurvales, Shloka 45—54.

३२ उद्योतनमूरेऽप्युत्तरेण परामशः; 'वर्धमानमूरीः पूर्वं चैत्यवर्ध-वस्थायां श्रीजिनचन्द्रमूरीः शिष्य आसीत्' इत्यादिज्ञानान्तेगानन्तरमेव वक्ष्यमानेन तस्यान्यशिष्यत्वमपि, अत्र सुदायस्थाया एव विशिष्टतयैवकारस्यान्वयवस्तु-परत्वमुच्यते ।

३३ अस्मत्सुहृद्भारणसेवमण्डलाभार्यश्रीनेमिचन्द्रमूरीः संबन्धिनि सारतरमल्ल-पट्टावल्यादर्शपुस्तके, यद् तैर्वितीर्य यद्यमुपकृतोऽहमत्र, पत्र० ५ पृ० १; जैनधर्मोत्तिहासप्रथमभागे पृ० १२९ ।

३४ न्यायाम्भोभिर्घरस्मत्परमगुरोराचर्यपदसमये वृथातस्य 'श्रीविज्ञानचन्द्र-मूरी-' इत्यभिधानस्यापेक्षया साधुत्वदशावृत्ति 'आतमाराम-' इत्यभिधानं सर्वैः स्वीतेः परकीयैः चापि उच्यते अत्र अज्ञोऽप्युच्यते, पुन्यवस्थापानेय प्रज्ञा-ज्ञान-वर्ध-वाः इत्युत्पादसाधारणगुणशालित्वेन समस्तैः अपि उच्यते इति दर्शयन्नात् ।

“तत्पट्टे श्रीउद्द्योतनसूरिः, अस्माच्चतुरशीतिगच्छस्थापना जाता”
तत्स्वरूपं यथा; एकदा श्रीउद्द्योतनसूरिं महाविद्वांसं शुद्धक्रियापात्रं च
विज्ञायापरेषां त्र्यशीति ८३ संख्यानां स्थविराणां त्र्यशीतिः शिष्याः
पठनार्थं समागताः, तान् श्रीगुरुः सद्गीत्या पाठयति स्म । तस्मिन्नवसरे...”

इति स्पष्टमुखेखात्, अस्मत्परमगुरोर्विजयानन्दसूरिवर्यस्या-
पि तथाव्यवहारस्यात्र निदर्शनभूतत्वात्, उपाध्यायादिपूर्वावस्था-
वर्तिनाम्नः सूरिपदसमये यथागुर्विच्छं परावर्तनस्यापि बहुशो
दर्शनार्थं; गुर्वावल्यादाबुद्ध्योतनसूरैरुपाध्यायसमयवर्ति-‘अल्लक-’
नामोल्लेखानासादने गुर्वावल्यादौ सूरिपदप्राग्बृहत्स्यन्यवृत्तान्तानु-
ल्लेखस्यैव वीजत्वात्, उपाध्यायदशावृत्तिनामोल्लेखस्य च तन्नान्त-
रीयकत्वात् (सूरिपदप्राग्बृहत्स्यन्यवृत्तान्तोल्लेखनान्तरीयकत्वात्) ।
उद्द्योतनसूरेश्चान्यत्र सर्वत्रेतिहासग्रन्थसमुदायेऽध्यायावदस्मा-
भिरासादितं वृत्तं, तपागच्छीयपट्टावल्याभिप्रायेण

‘विमलचन्द्रसूरिपट्टधरः सूरिरयमेकदा विक्रमात् ९९४ सं-
ख्याके संवत्सरे पूर्वदेशात् श्रीअर्बुदाचले (Mount Abu) या-
त्राकृते गच्छंस्तदुपत्यकास्थस्य ‘टेली’ नाम्नो ग्रामस्य सीम्नि
स्थितस्यैकस्य बृहतो वटवृक्षस्य तलमाश्रयमाणः श्रेष्ठमूर्तमव-
बुध्य ‘वटस्येवास्य सौवस्य कुलस्यापि वृद्धिः स्तात्’ इति निजपट्टे-
ऽष्टावाचार्यान्, मतान्तरेणैकं वा तमस्थापयत् । ततः प्रभृति च
पश्चात्संजाततपागच्छनाम्नो गच्छस्य ‘वृद्धगच्छ-’ इति, मतभे-

३५ उपाध्यायावस्थावृत्ति-‘धर्मकीर्ति-’इत्यादिनामधेयस्य धर्मघोषसूर्यादेः

“शिष्योऽथ देवेन्द्रगुरोर्द्वितीयकः श्रीधर्मघोषः सुकृताच्छिषोपपकः ।

घोषं नयन्नन्ययशः सरस्वतीयोगान् वभौ पल्लवयन् वसन्तवत् ॥१७३॥

दैवात् त्रयोदशदिनान्तरतो गते स्वः शैल-द्वि-विश्वशरदि स्वगुरुद्वयेऽपि ।

यो वाचकोऽधिगतसूरिपदः स्वगोत्रिसूरैर्जघान किल मत्संरिणां कदाशाः ॥१७४॥

स च श्रीधर्मकीर्त्याहः श्रीविजयानन्दवानधवः ।

जित्वा मत्सरिणः शक्त्या भविशवाब्देऽभवद् गणी ॥ १७५ ॥”

इत्यादिना गुर्वावल्यादौ तथोक्तेः ।

देन 'वृत्तगच्छ' इति वा नाम संजातेर्म्' इत्यत्र;

स्वरतरगच्छीयतदभिसंधिना पुनः

'श्रीनेमिचन्द्रसूरिपट्टभृत् सूरिरयं माळवदेशात् श्रीशत्रुञ्जयती-
र्यमभिवन्दितुकामो विहरन् स्वशिष्यभूतांश्चतुरशीतिगच्छोत्पाद-
कांस्तावत आचार्यान् मन्त्रशक्तिविशेषेण समर्थोक्त्य निजं
चादुः स्वल्पमधिगम्य वर्त्मन्येवानशनं विधाय दिवमग्निभिर्पैत्'
इत्येतावन्मात्रे च पर्यवस्यति ।

३६ यदाहर्गुर्वावस्थां मुनिसुन्दरसूरयः—

“ तदाहर्गुणाहृदभृद् मुनीनां त्रिभिः शतैः सेव्यपदः सदापि ।

उद्योतनः सूरिरवद्यहीनविद्यानदीविश्रमविश्रुनाथः ॥ ४५ ॥

समस्तवयो शैलकुलवचुलः श्रीशत्रुदस्तीर्षपविश्रितारता ।

नानापुरप्रामतटाकवापीधुनीवनभ्राजितदुर्गनाथैः ॥ ४६ ॥”

* * * * *

चतुर्नवत्याऽभ्याषकैः शरच्छत्रैः श्रीविक्रमार्काद् नवभिः स सूरिराट् ।

पूर्वावनीतो विहरन्नयागवद् यात्राकृते तस्य गिरेश्वरत्वकाम् ॥ ५३ ॥

टेकीश्लेटकगीमंसस्थितवटस्यासः पृथोस्तत्र स

प्राप्तः यद्यतमे मुहूर्तमनुले ज्ञात्वा तदाऽतिष्ठिषत् ।

सूरिन् सौवकुलोदयाय मगदानश्री, कगुस्त्वैकं

केचिन्, इदगणोऽभवद् वटगणामिषस्तदादि स्वयम् ॥ ५४ ॥

न्यप्रोषयच्छेऽथ बभूव तस्मिन् श्रीशर्वदेवः प्रथमो मुनीन्द- १”

३७ यत् स्वरतरगच्छपठानभ्याम् ;—“अथ श्रौतद्योतनसूरिस्वयंशीति-
शिष्यपरिवृतो माळवकदेशात् संघेन साथं शत्रुञ्जये गत्वा ऋषभेश्वरमभि-
वन्द्य पश्चाद् बलमानो राश्री सिद्धवटस्याधोभागे स्थितः । यत्र मध्यरात्र-
मन्त्रे आकाशे रोहिणीशकटमध्ये गृहस्पतिप्रवेशं विलोक्यैवमुक्तवान्,—
' नाग्रज सादृशी बेल्य विपते, यतो यस्य मस्तके हस्तः क्रियते स प्रसिद्धि-
मान् भवति 'इति । अथैतत् श्रुत्वा व्यशीत्यापि शिष्यैरुक्तम्,—' स्वामिन् !
वयं भवतां शिष्याः स्मः, यूयमस्माकं विद्यागुरवः ; ततोऽस्मदुपरि कृपां
विधाय हस्तः क्रियताम् ।' ततो गुरुभिरुक्तम्,—' वासचूर्णमानीयताम् ।'
तदा तेः शिष्यैः काष्ठच्छगणादिचूर्णं कृत्वा गुरुभ्यः ब्यानीय दत्तम् । गुरुभिरपि
तच्चूर्णं मन्त्रयिवा व्यशीतेः शिष्याणां मस्तके निक्षिप्तम् । ततः प्रभाते
श्रीगुरुभिः स्वस्याख्यायुर्जात्या तत्रैवानशनं कृत्वा स्वर्गतिः प्राप्ता । अथ ते

१ इतः श्लोकपदं मनुंशिवलवर्णनपरमित्तुपपुञ्जत्वाभावेनात्र नोद्वारि ।

अल्लकोपाध्यायस्य (श्रीउद्घोतनसूरेः) पँट्टभृत्त्वेनात्रोप-
दिष्टस्य श्रीवर्धमानसूरेः खरतरगच्छपट्टावल्यां खण्डश उल्लिखि-
तोऽयं वृत्तान्तलेशः ;—

“तस्मिन्नैवसूरेऽम्भोहरदेशे स्थविरमण्डल्यां वृद्धस्य जिनचन्द्रा-
चार्यस्य चैत्यवासिनः शिष्यो वर्धमाननामा सिद्धान्तमवगाहमानश्चतुर-
शीत्याशातनाधिकारे आगते साति गुरुं प्रत्येवमुक्तवान्,—भोः स्वामिन् !
चैत्ये निवसतामस्माकमाशातना न टलति, ततोऽयं व्यवहारो मे न
रोचते ।” इत्युक्तिं श्रुत्वा गुरुणा यथा तथा विद्र(प्र?)तारितोऽप्ययं
स्वश्रद्धातो न परिभ्रष्टः । ततः श्रीउद्घोतनसूरिं शुद्धक्रियावन्तं श्रुत्वा
तत्पार्श्वे समागत्य तस्यैव शिष्यो जातस्तदुपसंपदं गृहीतवान् । ततः
श्रीगुरुभिर्योगादिकं चाहयित्वा सर्वे सिद्धान्ताः पाठिताः । क्रमेण योग्यं
ज्ञात्वाऽऽचार्यपदं दत्त्वा गच्छवृद्ध्यदिताभं विज्ञायोत्तराखण्डे विहारा-
र्थमाज्ञा दत्ता । ततो वर्धमानाचार्योऽपि गुर्वादेशं स्वीकृत्य तत्र गतः ।”

त्र्यशीतिरपि शिष्या आचार्यपदं प्राप्य पृथक् २ विहारं चक्रुः । अथैक-
स्तस्य शिष्यो वर्धमानसूरिः, त्र्यशीतिश्चान्यदीयाः शिष्याः, एवं चतुर-
शीतिर्गच्छाः संजाता इति वृद्धवादः ।” इति ।

३८ सर्वास्वपि तपागच्छपट्टावलीपृद्घोतनसूरेरनन्तरं सर्वदेवसूरेवा-
धिकारः प्रकृतः, तपागच्छनायकतया सर्वदेवसूरेव तत्र वृत्तान्तनिरूप-
णस्य न्याय्यत्वात्; खरतरगच्छपट्टावलीग्रन्थेषु च समस्तेपृद्घोतनसूर्यनन्तरं
वर्धमानसूरेव वृत्तस्योल्लेखः, खरतरगच्छाधिपतित्वात्, तत्र तस्यैव प्रस्ता-
वस्य सामयिकत्वादिति ।

३९ पूर्वोल्लिखितेन “तत्पट्टे—” [प्रस्ता० पृ० १३] इत्यादिना पट्टा-
वलीग्रन्थेनाभिसंबन्धमानमिदम् ।

४० चतुरशीतेश्चैत्यानामुपभोक्तृत्वमस्यान्यत्रापि प्रसिद्धम्, क्रमप्राप्तं
यत् परित्यजतो वर्धमानसूरेः स्तुतिं

“ चतुर्भिरधिकाशीतश्चैत्यानां येन तत्यजे ।

सिद्धान्ताभ्यासतः सत्यतत्त्वं विज्ञाय संसृतेः ॥ ३८ ॥”

इति श्लोकेन प्रभावकचरित्रकर्तृतद्व्यतिकरज्ञापनगर्भामकार्पात् ।

४१ टलति=अपगच्छति; आशातना भवतीत्यर्थः ।

“उद्योतनसूरिपट्टे श्रीवर्धमानसुरिः । स च षण्मासान् यावदाच-
म्लतपः कृत्वा धरणेन्द्रं समाराध्य श्रीसीमन्धरस्वामिपार्थे तं संप्रेथ
सूरिमन्त्रं शुद्धं कारितवान् । तथा पुनरेकदा विहारं कुर्वन् सरसास्त्रे
पत्तने समायधौ । तस्मिन्नवसरे ई...”

“तथा पुनः श्रीवर्धमानसूरिभिस्त्रयोदशसुरत्राणच्छत्रोदालकचन्द्रा-
वतीनगरीस्थापकपोरवाडजातीयश्रीविमलमन्त्रिणं प्रतिबोध्य श्रीअर्जुना-
चले विच्छिन्नजैनतीर्थस्य पुनः प्रवृत्त्यर्थमुपदेशो दत्तः । परं तत्रस्थैर्ब्रा-
ह्मणैरुक्तम्,—‘इदमस्माकं तीर्थमस्ति, अत्र जिनप्रासादो न भवति’ इति ।
ततो गुरुभिः पुष्पमालां मन्त्रयित्वा विमलमन्त्रिणे दत्त्वा च प्रोक्तम्,—
‘भो मन्त्रिन् ! ब्राह्मणकन्याहस्तं इमां मालां प्रदाय ब्राह्मणानामग्रे इति
वक्तव्यम्—‘अस्मिन् पर्वते यत्र मूलावेषा माला पतति तत्रास्माकं तीर्थ-
मस्ति ।’ अयं मन्त्रिणा यथा गुरुभिरुक्तं तथैव कृतम् । ततश्च यत्र
माला निपतिता तत्र कलश शल्यार्थादिपूजोपकरणसहितं प्रतिमात्र्य
प्रादुर्भूतम् । तत्रैका वज्रमयी श्रीआदिनाथप्रतिमा, द्वितीयाऽम्बिका-
मूर्तिः, तृतीया च बालीनाथक्षेत्रपालमूर्तिरिति । अथैवं कृतेऽपि ब्रा-
ह्मणैः पुनरुक्तम्—‘भवतां देवोऽस्ति, परं देवगृहं नास्ति, ततो देवस्यैव
पूजा कार्या, देवगृहं तु न कारयितव्यम्’ इति । तदा विमलमन्त्रिणा
द्रव्यबलेन विमा वशीकृताः—स्वर्णमुद्राऽऽस्तरणं विधाय मूर्तिर्गृहीता ।
तत्र ऋषभदेवप्रासादः कारितः । अष्टादशकोटि-त्रिपञ्चाशत्सप्तमितं
द्रव्यं व्ययीकृतम् । तत्राद्यापि ‘विमलवसही’ इति प्रसिद्धिरास्ते । ततः
श्रीवर्धमानसुरिः संवत् १०८८ मध्ये प्रतिष्ठां कृत्वा प्रान्तेऽनशनं गृहीत्वा
स्वर्गं गतः ।” इति ।

श्रीवर्धमानसूरिपट्टधरयोः प्रकृतग्रन्थैकद्वययोः

४२ वक्ष्यमाणेन “तस्मिन्नवसरे च सोमब्राह्मणस्य -” [प्रस्ता० पृ० २५]
इत्यादिना पद्यावलीग्रन्थेनास्य संटङ्कः, द्विरुक्तिभेदेन शिष्टस्यात्रानुक्ति-
खितत्वात् ।

४३ अंभयदेवसूरि-जिनचन्द्रसूरी इव तत्सतीर्थ्यः प्रस्तुतग्रन्थकारो-
ऽपि ‘तेसि’ इति द्वयर्थकवद्भवचनान्ततच्छब्देनैतयोर्द्विधापि भात्वरूपयो-

“तेस्स य जाया दुवे सीसा ॥ २४१ ॥

दुव्वार-वाइ-वारण-मरट्ट-निट्टवण-निट्टुर-मइंदो ।

जिण-भणिय-सुद्ध-सिद्धंत-देसणा-करण-तल्लिच्छो ॥ २४२ ॥

जस्स य अइव सुललिय-पय-सचारा पसन्न-वाणीया ।

अइकोमला सिलेसे विविहालंकार-सोहिल्ला ॥ २४३ ॥

ठीलावइत्ति-नामा सुवन्न-रयणोह-हारि-सयलंगा ।

वेसव्व कहा वियरइ जयम्मि कय-जण-मणाणंदा ॥ २४४ ॥

एगो ताण जिणेसरसूरी सूरुव्व उक्कड-पयावो ।

तस्स सिरी बुद्धिसागर-सूरी य सहोयरो वीओ ॥ २४५ ॥

पुन्न-सरदिट्टु-सुंदर-निय-जस-पम्भार-भरिय-भुवणयलो ।

जिण-भणिय-सत्थ-परमत्थ-वित्थरासत्त-सुह-चित्तो ॥ २४६ ॥

जस्स य मुह-कुहराओ विणिग्गया अत्थ-वारि-सोहिल्ला ।

बुह-चक्कवाय-कलिया रंगंत-सुफक्किय-तरंगा ॥ २४७ ॥

तडरुह-अवसइ-महीरुहोह-उम्मूलणम्मि सुसमत्था ।

अज्जाय-पवर-तित्था पंचंगथी नई पवरा ॥ २४८ ॥

तेसि सीसवरो धणेसर-मुणी-”

इति पद्यैः प्रस्तुतग्रन्थकृता प्रशस्तौ समाख्यातात्यल्पवृत्तयोः

श्रीजिनेश्वरसूरि-बुद्धिसागरसूर्योश्चरितलवमभयदेवसूरिप्रबन्धप्र-
स्तावे प्रभाचन्द्रसूरिः स्वीये प्रभावकचरित्रेऽधिगतपट्टावल्युक्ति-

राचार्यवर्ययोः परामर्शं कुर्वन् द्वयोरपि निजगुरुत्वं स्पष्टमवबोधयति, अन्य-
थाऽव्यवहिततयोर्द्विष्टस्यैकस्य बुद्धिसागरसूरेव स्वगुरुत्वे जिज्ञापयिषितव्ये,
सम्मानार्थं वा बहुवचने (s. H. 2, 2, 124) विवक्षितव्ये, पूर्वत्रैकवच-
नान्तेन नाम्ना निर्दिष्टयोस्तयोर्द्विवचनान्तेन बहुवचनान्तेन वा तेन परा-
मर्शस्याघटमानत्वादिति ध्येयम् ।

४४ तच्छब्देन वर्धमानसूरिग्रहः ।

४५ “श्रीबुद्धिसागराचार्यैर्वृत्तैर्व्याकरणं कृतम्”

“तयोरिमां शिष्यवरस्य वाक्याद् वृत्तिं व्यधात् श्रीजिनचन्द्रसूरेः ।

शिष्यस्तयोरेव विमुग्धबुद्धिर्ग्रन्थार्थबोधेऽभयदेवसूरिः ॥ ४ ॥”

इति पद्माशकवृत्तिप्रशस्तौ,

“ तयोर्विनेयेन विबुद्धिनाप्यलं वृत्तिः कृतैषाऽभयदेवसूरिणा ”

इति भगवतावृत्तौ च, एवं सर्वत्रापि प्रायस्तत्कृतिषु; जिनचन्द्राचार्यस्य सवेग-
रक्षशालायां चैवमुल्लेखात् ।

विसंवादमुपाचीकयत् । प्रासादिकस्यापि चास्य, अत्र स्थञ्जस्पा-

इति श्रीजिनेश्वरसूरीविरचितप्रमाणलक्षणनाम्नि ग्रन्थे, “श्रीबुद्धि-
सागराचार्यैः पाणिनि-चन्द्र-जिनेन्द्रविश्रान्तदुर्गाटीका अवलोक्य वृत्तबन्धैः
(वृत्तैः ?) धातुसूत्रगणोणादिवृत्तबन्धैः कृतं व्याकरणं संस्कृतप्राकृतशब्द-
सिद्धये” इति स्वोपज्ञतद्वृत्तौ,

“श्रीबुद्धिसागरः सुरेशके व्याकरणं नवम् ।

शब्दशास्त्रकमानं तत् श्रीबुद्धिसागरामिषम् ॥ ८१ ॥”

इति प्रभावकचरिते,

“अन्योऽपि विसो भुवि बुद्धिसागरः पाण्डित्यचारित्रगुरुरनूपमैः ।

शब्दादिलक्ष्मप्रतिपादकानपग्रन्थप्रणेता प्रवरः समावताम् ॥ १ ॥”

इति, “व्याकरणादिशास्त्रकर्तुः श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य” इति चामय-
देशमुरिनिर्मितयोः पञ्चाशकग्रन्थस्य स्थानाङ्गसूत्रस्य च वृत्तयोः, अन्यत्र
चोद्धिखितस्य व्याकरणस्यैवेदमपरं नामानुमीयते, तदूर्ध्वनपरेण विशेषण-
कदम्बकेन शब्दशास्त्ररूपस्यैवार्थस्यापेणात्, प्रकृतग्रन्थस्य B सञ्ज्ञके आदर्श-
पुस्तके एतस्य । ‘पचमगंधी’ शब्दस्य) ‘पञ्चाङ्गं व्याकरणं इति केनापि
प्रार्चानविदुषा कृतेन पुराणटिप्पणैस्तदनुमानस्य संवाददानाच्च ।

१ ग्रन्थकारेण स्वयं ग्रन्थकर्तृत्वादशेनात्मके धाष्टर्ये लाघवे वा विहितेऽपि तन्निर्मि-
ताशकवृत्तिभाषा-ग्रन्थव्याख्या-पदार्थनिरूपणपद्धत्यादिषाम्भवेन बुद्धिसागरव्याकरण-
प्रणयन कारण-लक्ष्य-समयाद्यैवयेन, बुद्धिसागराचार्येणादृक्चर्चापत्नेन, तन्नामधेयस्य
टिप्पिरपि च निर्विशेषणतयैव परिग्रहेण, तत्पट्टपरकिष्यश्रीमदमयवेवसुरैः स्थानाङ्ग-
वृत्तिप्रशस्तौ “प्रमाणादभ्युत्पादनप्रवणग्रन्थप्रणयिनः + श्रीजिनेश्वराचार्यस्य”
इत्यप्यश्लेषान् चानन्यत्रिहेन, अपरेणापि चैतत्प्रसाधकहेतुसमूहेनान्यथाजुपपद्यमानेन
तत्कर्तृत्वस्य निर्बाधमाविष्कृतत्वात् ।

१ “तैरवधारिते वस्तु प्रवृत्तिरावयोरिह ।

तत्र दुर्जनवाक्यानि प्रवृत्तेः साजवेन्धनम् ॥ ४-३ ॥

कीदृशानि दुर्जनवाक्यानीत्याह—

शब्दलक्ष्म प्रमालक्ष्म यदेतेषां न विद्यते ।

नादिमन्तस्ततो ह्येते परलक्ष्मोपशोचिनः ॥ ४-४ ॥

तथा च किं ज्ञातमित्याह—

२ “श्रीबुद्धिसागराचार्यैर्वृत्तैर्व्याकरणं कृतम् ।

अस्माभिस्तु प्रमालक्ष्म, बुद्धिमायातु सायतम् ॥ ४-५ ॥”

इति प्रमाणलक्षणान्ध्रग्रन्थेन दुर्जनवाक्यरूपकारणस्य, तन्निरासात्मकस्य लक्ष्यस्य,
समयतौल्यस्य, तद्वृत्तौ “भावधोः = मम श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य च” इति निर्विशे-
षणत्वस्य चोपलब्धेः ।

तिसंकीर्णत्वेऽपि पट्टावल्युल्लेखसहितस्यास्य किञ्चिद्विस्तीर्णत्वे-
ऽपि च, विरलप्रसिद्धतयैतिहासरसास्वादग्रानां गद्योपकारजन-
कतया च, यथाक्षरमिह निबन्धमुपयुक्ततरमत एवाचित्यशालिनं
चोत्पश्यामि । तत्र प्रभावकचरित्रे ;—

“अस्ति श्रामालवो देशः सद्वृत्तरसशालितः ।

जम्बूद्वीपाख्यमाकन्दफलं सद्दर्षणवृत्ततः ॥ ४ ॥

तत्रास्ति नगरी धारा गण्डलाप्रोदितास्थितिः ।

मूलं नृपश्रियो दुष्टविप्रहृद्रोहशालिनी ॥ ५ ॥

श्रीभोजराजस्तत्रासीद् भूपालः पालितावनिः ।

शेषस्येवापरे मूर्त्ती विश्वेन्द्राराप यद्गुर्जा ॥ ६ ॥

तत्र लक्ष्मीपतिर्नाम व्यवहारी महाधनः ।

यस्य श्रिया जितः श्रीदः कैलाताद्रिमाश्रित्यत् ॥ ७ ॥

अन्यदा मध्यदेशीयकृतत्राघणनन्दनी ।

प्रह्वप्रज्ञावलाकान्तवेदविद्याविशारदी ॥ ८ ॥

अधीतपूर्विर्णां सर्वान् विद्यास्थानांश्चतुर्दश ।

स्मृत्यतिष्ठपुराणानां कुलकेतनतां गतीं ॥ ९ ॥

श्रीधरः श्रीपतिश्चेतिनामानौ यौवनोद्यमात् ।

देशान्तरदिदृक्षायै निर्गतां तत्र चागतां ॥१०॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

तौ पवित्रयतः स्मात्र लक्ष्मीधरगृहाङ्गणम् ।

सोऽपि भिक्षां ददौ भक्त्या तदाकृतिवशीकृतः ॥ ११ ॥

गेहाभिमुखभित्तौ च लिख्यते स्मास्य लेखकम् ।

दङ्कविशतिलक्षणां, नित्यं ददृशतुश्च तौ ॥ १२ ॥

सदा दर्शनतः प्रज्ञावलादप्यतिसंकुलम् ।

तत् परिस्फुरितं सम्यक् सदम्यस्तमिवानयोः ॥ १३ ॥

जनो मत्पार्श्वतः सूपकारवत् सूपकारवान् ।

वर्तते निष्ठुरः किन्तु मम किञ्चिन्न यच्छति ॥ १४ ॥

ब्राह्मणा अपि गीर्वाणान् मन्मुखादाहृतिप्रदाः ।

तर्पयन्ति फलं तु स्यात् तत्कर्मकरतैव मे ॥ १५ ॥

इतीव कुपितो वह्निरह्नैकेनापि भस्मसात् ।

विदधे तां पुरीमूरीकृतप्रतिकृतक्रियः ॥ १६ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

लक्ष्मीपतिर्द्विर्तायेऽहि म्पलाइस्तः कपोलयोः ।
 सर्वस्वनागतः खिन्नो लेख्यदाहाद् विशेषतः ॥ १७ ॥
 प्राप्ते फाटे गतौ भिक्षाहृते तस्य गृहाङ्गणे ।
 प्राप्ते प्लुष्टं च तद् दृष्ट्वा विगण्णाविदमूचतुः ॥ १८ ॥
 यजमान ! तवोन्मिद्रकटेनावां मुद्गुःखितौ ।
 किं कुर्वहे, क्षुधा किन्तु सर्वदुःखातिशायिनी ॥ १९ ॥
 पुनरीदृक्शुधाकान्तसरनशृत्तिर्भवान् किमु ? ।
 धीराः सत्त्वं न मुञ्चन्ति व्यसनेन मयादशाः ॥ २० ॥
 इत्याकर्ण्य तयोर्वाक्यमाह श्रेष्ठी निशम्यताम् ।
 न मे धनात्मनस्त्रादिदाहाद् दुःखं हि तादृशम् ॥ २१ ॥
 यादृग् लेखकनाशेन, निर्धर्मेण जनेन यत् ।
 कलहः संभवी धर्मज्ञानिकृत् क्रियते हि किम् ? ॥ २२ ॥ युग्मम् ।
 जजल्पतुश्च तावावां भिक्षाहृती, न चापरम् ।
 शक्नुवो नो (वोऽत्रो ?) पकर्तुं हि, व्याख्यावो लेखकं पुनः ॥ २३ ॥
 श्रुत्वेति हर्षभूः श्रेष्ठी स्वपुरस्ती वरासने ।
 न्यवेशयजनः स्वार्थपूरकं ध्रुवमर्हति ॥ २४ ॥
 तावादितः समारम्य तिथिवारार्थसंगतम् ।
 व्यक्तवत्सरमासाङ्कसहितं खाटिनीदलैः ॥ २५ ॥
 वर्णत्राल्यभिधामूलद्वयसंख्यानशुद्धिमृत् ।
 आख्यातं लेखकं स्वाख्याख्यानवद् धिपणाबलात् ॥ २६ ॥
 पत्रकेषु लिखित्वा तत् श्रेष्ठी दृष्यावहो ! इमी ।
 मम गोत्रसुरी कौचित् प्राप्ते भदनुकम्पया ॥ २७ ॥
 यद्विशोपकमात्रेण वदन्तौ तावविस्पृतम् ।
 दुस्तरिसपुटे पत्रनिरपेक्ष हि लेख्यकम् ॥ २८ ॥ युग्मम् ॥
 ततः सन्मान्य सद्गोप्यवस्त्रार्थैर्बहुमानतः ।
 स्वगेहचित्रकौ तेन विहितौ हितधेदिना ॥ २९ ॥
 नितेन्द्रियौ स तौ शान्तौ दृष्टेति व्यमृशद् धनी ।
 शिष्यौ मद्गुरुरपार्थेऽगू स्तां चेत् तत्संबमूपणौ ॥ ३० ॥
 इतः सपादलक्षेऽस्ति नाम्ना कूर्चपुरं पुरम् ।
 मयीकूर्चकमाधातुं यदलं शात्रवानने ॥ ३१ ॥
 अह्लमूपाळपुत्रोऽपि शक्योऽतीव धराधरः ।
 श्रीमान् मुचनपालाह्वो विख्यातः सान्वयाभिधः ॥ ३२ ॥
 तत्रासीत् प्रशमश्रीभिर्वर्धमानगुणोदधिः ।

श्रीवर्धमान इत्याख्यः सूरिः संसारपारभूः ॥ ३३ ॥
चतुर्भिरधिकाऽशीतिश्चैत्यानां येन तत्त्यजे ।
सिद्धान्ताभ्यासतः सत्यतत्त्वं विज्ञाय संसृतेः ॥ ३४ ॥
अन्यदा विहरन् धारापुर्यां धाराधरोपमः ।
आगाद् वाग्ब्रह्मधाराभिर्जनमुञ्जीवयन्नमुम् ॥ ३५ ॥
लक्ष्मीपतिस्तदाकर्ण्य श्रद्धालक्ष्मीपतिस्ततः ।
ययौ प्रद्युम्न-शान्ताभ्यामिव ताभ्यां गुरोर्नतौ ॥ ३६ ॥
सर्वाभिगमपूर्वं स प्रणम्योपाविशत् प्रभुम् ।
तौ विधाय निविष्टौ च करसंपुटयोजनम् ॥ ३७ ॥
वर्षलक्षणवर्षां च दध्यौ वीक्ष्य तनुं तयोः ।
गुरुराहानयोर्मूर्तिः सम्यक् स्वपरजित्वरी ॥ ३८ ॥
तौ च प्राग्भवसंबद्धाविवानिमिषलोचनौ ।
वीक्षमाणौ गुरोरास्यं व्रतयोग्यौ च तैर्मतौ ॥ ३९ ॥
महाव्रतभरोद्धारधुरीणौ तपसो निधी ।
अध्यापितौ च सिद्धान्तं योगोद्बहनपूर्वकम् ॥ ४० ॥
ज्ञात्वौचित्यं च सूरित्वे स्थापितौ गुरुभिश्च तौ ।
सिद्धवासो हि सौरभ्यवासं समनुगच्छति ॥ ४१ ॥
जिनेश्वरस्ततः सूरिरपरो बुद्धिसागरः ।
नामभ्यां विश्रुतौ पूज्यैर्विहारेऽनुमतौ तदा ॥ ४२ ॥
ददे शिक्षेति तैः श्रीमत्पत्तने चैत्यसूरिभिः ।
विघ्नं सुविहितानां स्यात् तत्रावस्थानवारणात् ॥ ४३ ॥
युवाभ्यामपनेतव्यं शक्त्या बुद्ध्या च तत् किल ।
यदिदानींतने काले नास्ति प्राज्ञो भवत्समः ॥ ४४ ॥ युग्मम् ॥
अनुशारितं प्रतीच्छाव इत्युक्त्वा गुर्जरावनौ ।
विहरन्तौ शनैः श्रीमत्पत्तनं प्रापतुर्मुदा ॥ ४५ ॥
सद्गीतार्थपरीवारौ तत्र भ्रान्तौ गृहे गृहे ।
विशुद्धोपाश्रयालाभाद् वाचां सस्मरतुर्गुरोः ॥ ४६ ॥
श्रीमान् दुर्लभराजाख्यस्तत्र चासीद् विशाम्पतिः ।
गीःपतेरप्युपाध्यायो नीतिविक्रमशिक्षणात् ॥ ४७ ॥
श्रीसोमेश्वरदेवाख्यस्तत्र चासीत् पुरोहितः ।
तद्गृहे जग्मतुर्युग्मरूपौ सूर्यसुताविव ॥ ४८ ॥
तद्द्वारे चक्रतुर्वेदोच्चारं संकेतसंयुतम् ।
तीर्थं सत्यापयन्तौ च ब्राह्मं पैत्र्यं च दैवतम् ॥ ४९ ॥

चतुर्वेदीरहस्यानि सारणीदुद्धिपूर्वकम् ।
 व्याकुर्वन्ती स शुधाव देवतावसरे ततः ॥ ९० ॥
 तद्ध्यानध्याननिर्गमचेताः स्तम्भितवत् तदा ।
 समप्रेन्द्रियचेतन्यं श्रुत्योरेव स नीतवान् ॥ ९१ ॥
 ततो भक्त्या निजं बन्धुमाध्याय वचनामृतैः ।
 आह्वानाय तयोः प्रैषीत् प्रेक्षापेक्षी द्विजेश्वरः ॥ ९२ ॥
 तौ च दृष्टान्तरायान्तौ दध्वावम्भोजभूः किमु ।
 द्विधाभूयाऽद आदत्त दर्शनं स्वस्य दर्शनम् ॥ ९३ ॥
 ह्रिवा भद्रासनादीनि तदत्तान्यासनानि तौ ।
 समुपाविशतां शुद्धस्वकम्बलनिपययोः ॥ ९४ ॥
 वेदोपनिषदा जैनतत्त्वश्रुतगिरां तथा ।
 वाग्भिः साम्यं प्रकार्षेतावम्यधत्तां तदाशेषम् ॥ ९५ ॥
 तथाहि—
 “अपाणिपादो ह्यमनो ग्रहीता पश्यत्यचक्षुः स शृणोत्यकर्ण ।
 स वेत्ति विश्वं नहि तस्य वेत्ता शिवो ह्यरूपः स जिनोऽवताहः ॥”
 ऊचतुश्चानयोः सम्यगवगम्यार्थसंग्रहम् ।
 दययाम्यधिकं जैनं तत्रावामाद्रियावहि ॥ ९७ ॥
 युवामवस्थितौ कुत्रेयुक्ते तेनोचतुश्च तौ ।
 न कुत्रापि स्थितिशैल्यवासिभ्यो लभ्यते यतः ॥ ९८ ॥
 चन्द्रशालां निजां चन्द्रभ्योऽस्नानिमर्लमानसः ।
 स तपोरार्पयत् तत्र तस्थतुः सपरिच्छदौ ॥ ९९ ॥
 द्विचत्वारिंशता मिक्षादेषैर्मुक्तमलोलुपम् ।
 नवकोटीविशुद्धं चायातं भैक्षममुञ्जताम् ॥ १० ॥
 मथ्याङ्के यात्रिकस्मार्तदीक्षितानग्निहोत्रिणः ।
 आहूय दर्शितौ तत्र निर्व्यूढौ तःपरीक्षया ॥ ११ ॥
 यावद् विद्याविनोदोऽयं विरिञ्चेरिव पर्षदि ।
 वर्तते तावदाजग्मुर्नियुक्ताश्चैत्यमानुषाः ॥ १२ ॥
 ऊचुश्च ते शटिशेव गम्यतां नगराद् बहिः ।
 अस्मिन् न लभ्यते स्यातुं चैत्यवाद्यासिताम्बरैः ॥ १३ ॥
 पुरोधः प्राह निर्णयमिदं भूपसभान्तरे ।
 इति गत्वा निवेशानामारूपातमिह भाषितम् ॥ १४ ॥
 इत्यारूपाते च तैः सर्वैः समुदायेन भूपतिः ।
 वीक्षितः प्रातरायासीत् तत्र सौवस्तिकोऽपि सः ॥ १५ ॥

व्याजहाराय देवास्मद्गृहे जैनमुनी उभौ ।
 स्वपक्षे स्थानमप्राप्नुवन्तौ संप्रापतुस्ततः ॥ ६६ ॥
 गया च गुणप्रादुत्वात् स्थापितायाश्रये निजे ।
 भद्रपुत्रा अमीभिर्मे प्रहिताधैव्यपक्षिभिः ॥ ६७ ॥
 अत्रादिशत मे ध्रुवं दण्डं चात्र यथाहृतम् ।
 श्रुत्वेत्याह स्मितं कृत्वा भूपालः समदर्शनः ॥ ६८ ॥
 मत्पुरे गुणिनः कस्माद् देशान्तरत आगताः ।
 वसन्तः केन वार्यन्ते को दोषस्तत्र दृश्यते ? ॥ ६९ ॥
 अनुयुक्ताश्च ते चैवं प्राहुः शृणु महींपते ! ।
 पुरा श्रीवनराजोऽभूद्यापोत्कटवरान्वयः ॥ ७० ॥
 स बाल्ये वर्धितः श्रीमेदेवचन्द्रेण सूरिणा ।
 नागेन्द्रगच्छभूद्धारप्राग्बराहोपमास्पृशा ॥ ७१ ॥
 पञ्चाश्रयामिधस्थानस्थितचैत्यनिवासिना ।
 पुरं न च निवेश्येदमत्र राज्यं ददौ नवम् ॥ ७२ ॥
 वनराजविहारं च तत्रास्थापयत प्रभुः ।
 कृतज्ञत्वादसौ तेषां गुरुणामर्हणं व्यधात् ॥ ७३ ॥
 व्यवस्था तत्र चाकारि संघेन नृपसाक्षिकम् ।
 संप्रदायविभेदेन लावयं च [न ?] यथा भवेत् ॥ ७४ ॥
 चैत्यगच्छयतित्रातसंमतो वसताद् मुनिः ।
 नगरे मुनिभिर्नात्र वस्तव्यं तटसंगतैः ॥ ७५ ॥
 राज्ञो व्यवस्था पूर्वेषां मान्या पाश्चात्यभूमिषैः ।
 यदादिशसि तत्कार्यं राजन्नेवं स्थिते नृति ॥ ७६ ॥
 राज्ञा ग्राह सदाचारं प्राग्भूपानां वयं दृष्टम् ।
 पालयामो गुणवतां पूजां तल्लक्ष्येभ्यो न ॥ ७७ ॥
 भवाद्दशां सदाचारनिष्ठानामाशिषा नृपाः ।
 एधन्ते, युष्मदीयं तद् राज्यं नात्रास्ति संशयः ॥ ७८ ॥
 उपरोधेन नो यूयमभीषां वसनं पुरे ।
 अनुमन्यध्वमेवं च श्रुत्वा तेऽत्र तथा दधुः ॥ ७९ ॥
 सैवस्तिकस्ततः प्राह स्वामिन्नेषामवस्थितौ ।
 भूमिः काप्यश्रयस्यार्थे श्रीमुखेन प्रदीयताम् ॥ ८० ॥
 तदा समाययौ तत्र शैवदर्शनवामवः ।

ज्ञानदेवाभिधः क्रूरसमुद्रावेरुदाहितः ॥ ८१ ॥
 अम्युत्थाय समम्यर्ष्ये निविष्टं निज आसने ।
 राजा व्यजिज्ञपत् किञ्चिदप्य विह्वल्यते प्रभो ! ॥ ८२ ॥
 प्राप्ता जैनपर्यस्तोपामर्ष्ययथाश्रयम् ।
 श्ल्याकर्ण्य तपस्वीन्द्रः प्राह प्रहसिताननः ॥ ८३ ॥
 गुणिनामर्चनां यूपं कुरुष्वं विधुतैनसाम् ।
 सोऽहमाकमुपदेशानां फलपाकधिषां निधिः ॥ ८४ ॥
 शिव एव जिनो बालः यागात् परपदास्थितः ।
 दर्शनेषु विभेदो हि चिद्दं मिथ्यामतेरिदम् ॥ ८५ ॥
 निस्तुपत्रीहिहृदयानां मध्ये त्रिपुराश्रिता ।
 भूमिः पुरोधसा माक्षोपाश्रयाय यथाहृदि ॥ ८६ ॥
 विप्रः स्वपरपक्षेभ्यो निवेप्यः सकलो मया ।
 द्विजस्तान्च प्रतिश्रुत्य तदाश्रयमकारयत् ॥ ८७ ॥
 ततः प्रमृति संजज्ञे वसतीनां परम्परा ।
 महद्भिः स्थापितं वृद्धिमस्तुते नात्र संशयः ॥ ८८ ॥
 श्रीयुद्धिसागरः सूरिधके व्याकरणं नयम् ।
 सहस्राष्टकमानं सत् श्रीयुद्धिसागराभिधम् ॥ ८९ ॥
 अन्यथा विहरस्तश्च श्रीजिनेश्वरसूरयः ।
 पुनर्धारापुरी प्रापुः सपुण्यप्राप्यदर्शनाः ॥ ९० ॥
 धृष्टी महीधरस्तत्र पुरुषार्थप्रयोजतः ।
 मुकुन्दैका स्वधमे संहर्या यः सर्वत्र शिचशुणः ॥ ९१ ॥
 तस्माभयपु माराष्ट्रयो घनदेव्यङ्गभूरभूत् ।
 पुत्रः, सहस्रजिदोऽपि यद्गुणोत्तरी नहि प्रभुः ॥ ९२ ॥
 सपुत्रः सोऽन्यदा सूरिं प्रयन्तं मुकूर्ता यथौ ।
 संनाराऽग्नारताम्लं शुतो धर्मधनुर्भिधः ॥ ९३ ॥
 अधामदकुमारोऽगौ वैतापेण तरङ्गितः ।
 भावपृष्ठे निरं तानं तपःधीमगमे मुकः ॥ ९४ ॥
 अनुमन्या ततस्तस्य गुरुभिः स च दाक्षितः ।
 महानासेवनाभ्यां शिधाहितपमपदीत् ॥ ९५ ॥
 स चावगादमिद्वान्तस्त्रास्त्रेभ्यः अनुमानतः ।
 बली मन्त्रिण निद्रः सौम्यमोत्तमावरः ॥ ९६ ॥
 श्रीपरमंनारुत्तिकाभ्यदेशत् सूरितां ददी ।
 श्रीजिनेश्वरसूरिध ततस्तस्य गुणैः दधेः ॥ ९७ ॥

खरतरगच्छपट्टावल्यां पुनः—

“तस्मिन्नवसरे च सोमब्राह्मणस्य द्वौ पुत्रौ शिवदास-बुद्धिसागरनामानौ, एका च कल्याणवतीनाम्नी पुत्री; एवं त्रयोऽप्येतं सोमेश्वरमहादेवस्य यात्रार्थं गच्छन्तः सरसाभिधाने पत्तने समाजग्मुः । तत्र सरस्वत्यां नद्यां स्नात्वा रात्रौ तत्रैव सुप्ताः । ततोऽर्धरात्रवेलायां सोमेश्वरः प्रादुर्भूय तेभ्य इत्युवाच;— ‘भोः ! प्रसन्नोऽहम्, मार्गयत मनोवाञ्छितं वरम् । ततस्तैर्वैकुण्ठे याचिते स प्राह;— ‘भोः ! ममापि वैकुण्ठं नास्ति, ततो भवद्भ्यः कुतो ददामि ? परं यदि भवतां वैकुण्ठेच्छास्ति तर्हि श्रीवर्धमानसूरेश्वरणसेवा कार्या, स एवैको वैकुण्ठदाताऽस्ति’ इत्युक्त्वा देवोऽदृश्यो बभूव । ततः प्रातःकाले ते त्रयोऽपि जना नद्यां स्नात्वापाश्रयमागत्य च गुरुभ्यो वैकुण्ठममार्गयन् । ततो गुरुभिरप्येकस्य भ्रातुर्मस्तकशिखायां स्थितं दर्शयित्वा दयामयं श्रीजै- नधर्मं द्योतयित्वा तान् प्रतिबोध्य दीक्षा दत्ता । योगादिकं च बाहयित्वा सर्वसिद्धान्तपारगाः कृताः । शिवदासस्य ‘जिनेश्वर-’इति नाम कृतम् ।

“एकदा जिनेश्वरेणोक्तम्—‘स्वामिन् ! यदि गुर्जरदेशे गम्यते तदा भूयसी धर्मोन्नतिः स्यात् ।’ ततो गुरुभिरुक्तम्,—‘तत्र हीनाचारिणामसंयमिनां चैत्यवासिनां बहुः प्रचारोऽस्ति, ते उपद्रवं कुर्युः, ततस्तत्र न गम्यते ।’ तदा पुनर्जिनेश्वरेणोक्तम्—‘स्वामिन् ! यूकाभयात् किं वस्त्रं परित्यज्यते ? ततो मह्यं बुद्धिसागराचार्यस्य च तत्र गमनार्थमाज्ञा प्रदीयताम् ।’ अथ गुरु- भिरप्येतत् श्रुत्वा जिनेश्वर-बुद्धिसागराभ्यामाचार्यपदं दत्त्वा गुर्जरदेशं प्रति विहाराज्ञा दत्ता । तावपि गुर्वाज्ञया तं देशं प्रति विहारं चक्रतुः । तथा गुरुभिः कल्याणवती साध्वी महत्तरा कृता ।

“तःपश्चे (वर्धमानसूरिपट्टे) चत्वारिंशत्तमः श्रीजिनेश्वरसूरिः । स च बुद्धिसागरेण सह मरुदेशाद् विहारं कुर्वन् क्रमेण गुर्जरदेशेऽणहिलपुरप- त्तने समागतः । तत्र दुर्लभराजस्य पुरोहितः शिवशर्मा नाम ब्राह्मणः स्व- मातुलोऽस्ति, तद्गृहं प्रातः । अथ ब्राह्मणो बहुच्छात्रांस्तर्कव्याकरणादि- शास्त्राणि पाठयन्नेकस्य वेदपदस्याशुद्धमर्थमुवाच । तदा श्रीजिनेश्वरसूरिभिः प्रोक्तम्—‘अस्य पदस्यायमर्थो न भवति, भवद्भिः कथमित्थं पाठयते ?’ इति । तदा त्रिप्रेणोक्तम्—‘भवतां वेदार्थपरिज्ञानं कुतः ? चेद्भवेत्, तर्हि भवद्भिरे-

१ प्रकृतग्रन्थकर्तापि मुरसुन्दरीकथाग्रन्थनप्रयोजनविनिर्देशे

“सोषिणि-मयहरियाए गुरु भगिणीए अलंघवयणाए ।

सिरि-बल्लाणमईए पवत्तिणीए उ वयणेण ॥ ४१ ॥”

इत्यार्यामिमामुपनिबन्धनन् नामग्राहमेतस्याः सूर्योरनयोर्भगिनीत्वं संवादयति ।

वास्याधो वास्यः' इति । अथेवद् वचः श्रुत्वा गुरुभिर्ये केऽपि पुरोहितस्य
 संदेहा अभूवन्ते सर्वेऽपि निरग्ताः । ततः पुरोहितेन पृष्टम्—'को भवता
 निवासः ? कथं भवता पिता ?' इति । तदा गुरुभिर्भारणसी नगरी,
 सोमप्राक्षणध प्रोक्तः । तदा तेन ज्ञातमेती मम भागिनेयौ । ततश्च यद्दुमा-
 नपुरस्सरं स्वगृहे राक्षितौ । अथवा वार्ता चैत्यवासिभिः श्रुता, चिन्तितं च
 स्वचित्तं, एतौ जिनेश्वरगुरिरभ्रागतोऽस्ति, स तु संवेगज्ज्वलितगायः
 परमशुद्धक्रियाप्राप्तमस्ति, यद्य तु सिधिला हीनाचारिणः स्मः; ततोऽप्ये
 केनापि प्रकारेण नगराद् निष्कामनीयः, अन्यथाऽस्माकं निन्दा मविध्य-
 तीति । एवं विचिन्त्य क्रियाद्विधैत्यवामिभिः संभूय दुर्लभनृपाय प्रोक्तम्,—
 'महाराज ! अस्मिन् पुरं दिह्यतो प्रन्धिष्ठोऽटकाः समागताः सन्ति, ते च
 मयापुरोहितस्य गृहे तिष्ठन्ति ।' अथ राजेनद्राक्यं श्रुत्वा पुरोहितमाहूय पृ-
 ष्टम्—'भो भवद्गृहे चौरा आगता श्रूयन्ते ?' तदा तेनोक्तम्—'राजन् ! मद्-
 गृहे तु शुद्धाचारवन्तः सन्मार्गमंचारिणो मुनीश्वराः सन्ति, न चौराः, किन्तु
 ये केऽपि तेषु चौरव्यपदेशं कुर्वन्ति त एव चौराः ।' तदा राज्ञा आचार-
 दर्शनार्थं जिनेश्वरसूरय आहूताः । आगता गुरवो राजसमायामास्तुतं वर्यं
 दूरीकृत्य रजोहरणेन भूमि प्रमाण्य ईर्यापधिकी प्रतिक्रम्य स्वकम्बलमास्तीर्य
 स्थिताः । अथैतत्सद्गुर्वाडोकनादानन्दितेन राज्ञोक्तम्—'सन्मार्गधारका एवं-
 विधा एव भवन्ति' इति । तथा पुनर्भूयेन एतेभ्यो विरुद्धं चैत्यवासिनामा-
 चारं दृष्ट्वा गुरुभ्यो मुनीनामाचारः पृष्टः । तदा जिनेश्वरसूरिभिः प्रोक्तम्—
 'अस्माभिर्मुखात् किं कथ्यते, भवता देवाधिष्ठितं सरस्वतीभाण्डागारमस्ति,
 तत्र सर्वमतस्वरूपनिवेदकानि पुस्तकानि सन्ति, ततो भाण्डागारात्
 पुस्तकमानायवितव्यम् ।' तदा राज्ञा तथैव कृते सति दशवैकालिकपुस्तकं
 हस्ते आगतम् । तच्च राजमभाषामानीतम् । ततो गुरुभिः प्रोक्तम्—'इदं
 पुस्तकमेतेषां चैत्यवासिनामेव हस्ते देयम्, एते एव वाचयन्तु ।' ततो
 वाचयद्भिस्तैः साध्याचारपत्राणि मुक्तानि । तदानीं गुरुभिरुक्तम्—'राजसभायां
 दिवसे चौर्यं जायते ।' राज्ञा पृष्टम्—'तत् कथम् ?' तदा तैरुक्तम्—'एभिः
 पत्राणि मुक्तानि ।' राज्ञोक्तम्—'तर्हि यूयमेव वाचयत ।' गुरुभिरुक्तम्—'नात्रा-
 स्माकं कार्यम्, पक्षपातरहितैर्ब्राह्मणैर्वीचनीयम् ।' ततो प्राक्षणेभ्यः पुस्तके
 दत्ते सति तैर्यथार्थं वाचितम् । तदा शास्त्राविरुद्धाचारदर्शनेन जिनेश्वर-
 सूरिमुद्दिश्य 'अतिश्वरा एते' इति राज्ञा प्रोक्तम् । तत एव खरतरविरुद्धं
 लम्बम् । तथा चैत्यवासिनो हि पराजयप्रापणात् 'कुण्डलाः' इति नामधेयं
 प्राप्ताः । एव च सुविदितपक्षधारकाः श्रीजिनेश्वरसूरयो विक्रमतः १०८०
 वर्षे, खरतरविरुद्धधारका जाताः ।

“तथा पुनरेकदा मरुदेवानाम्नीं साध्वी चत्वारिंशद्दिनानि यावदनशनं कृतवती । प्रान्ते निर्जरां कारयाद्भिर्जिनेश्वरसूरिभिरुक्तम्-‘स्वकीयमुत्पत्तिस्थानं ज्ञापनीयम् ।’ ततः सा गुरुवचः स्वीकृत्य कालं कृत्वा देवपदं प्राप्ता । अथैकदा स देवः सीमन्धरस्वामिवन्दनार्थं गच्छन् ब्रह्मशान्तियक्षं प्रत्युवाच-‘भवता जिनेश्वरसूरीणां पार्श्वे गत्वा ‘म स ट स ट’ इत्येतानि पञ्चाक्षराणि कथनीयानि । एषामर्थं स्वयमेव गुरवो ज्ञास्यन्ति’ इति । तदा यक्षेणागल्य तान्यक्षराणि कथितानि । ततो गुरुभिस्तेषामर्थो निगदितः; तद्यथा;—

मरुदेवी नाम अज्जा गणिनी जा आसि तुम्ह गच्छम्मि ।

सग्गम्मि गया पढमे देवो जाओ महड्ढीओ ॥ १ ॥

टक्कलयम्मि विमाणे दो-सागर-आउसो समुप्पन्नो ।

समणेसस्स जिणेसरसूरिस्स इय संकहिज्जासु ॥ २ ॥

टक्कउरे जिणवंदणनिमित्तमिह आगएण देवेण ।

चरणम्मि उज्जमो तो कायव्वो, किंच सेसेहिं ? ॥ ३ ॥ इति ।

एवंविधाः श्रीजिनेश्वरसूरयः प्रान्तेऽनशनं कृत्वा स्वर्गं प्राप्ताः ॥”

केचिदाचार्या विक्रमात् १०२४ तमे वर्षेऽस्मादेव श्रीजिनेश्वरसूरेः खरतरगच्छोत्पत्तिं मन्यन्ते, अवमन्यन्ते च मतमेतदपरे, जिनेश्वरसूरिणा तच्छिष्याजिनचन्द्राभयदेवप्रभृतिभिश्च सूरिभिः प्रणीतेष्वनल्पग्रन्थेष्विदानीमप्युपलभ्यमानेषु विद्यमानविस्तृतप्रशस्तिष्वेकतमस्मिन्नपि तस्मिन् खरतरगच्छोल्लेखमात्र-

१ इतश्चापि मतमेतदयुक्तम्, जिनेश्वरसूरेः संवत् १०२४ विद्यमानताया एव दुरुपपादत्वात्, विक्रमात् १०८० तमेऽब्दे तैरष्टकवृत्तेर्निर्माणस्य तत्र स्वयं प्रतिपन्नत्वात्; (प्र० पृ० २८) विक्रमात् १०८८ तमे च संवत्सरे तैरव निजशिष्याभयदेवसूरेरार्यापददानस्य सर्वाविसंवादतया प्रसिद्धत्वेन ततोऽप्यूर्ध्वं तस्य विद्यमानतया महतः कालव्यवधानस्यापत्तेः; खरतरविरुदस्यापि विक्रमात् १०८८ तमे वर्षे (प्र० पृ० २६) लब्धत्वेन खरतरगच्छवीजस्यैव तदानीमभावात्, तदर्पयितुः पत्तनेशदुर्लभराजस्य राज्यस्यापि तां कालेऽभावादिति । २ यत्तु श्रीअभयदेवसूरेर्जिनचन्द्रसूरिशिष्यतया प्रतिपादनम् (Dr. Peterson Report 5 th.) तच्चिन्त्यम्, स्वयं जिनचन्द्रसूरिणा निजे संवेगरङ्गशालानाम्नि ग्रन्थे, अभयदेवसूरिणा च भगवत्यादिवृत्तिप्रशस्तौ तत्सब्रह्मचारित्वस्य स्पष्टमाभिधानात् [प्रस्ता० पृ० १७] ।

स्यात्पदर्शनात्, सर्वत्र चेन्द्रकुलोत्पत्तौ स्वस्योपलम्भाच्च । खरतरग-
च्छोत्पत्तेर्विक्रमात् १२०४ तमे वर्षे श्रीजिनदत्तमूरिसकाशादेव
लब्धात्मलाभत्वात्, तस्य मूरेरभिमानयुक्तस्वभावतया मह्य-
विषयं प्रथमद्वारुपतपोत्तरयता लोके 'खरतर'—इति प्रसिद्धेः
संज्ञातत्वात्, स्वयं तेनापि तस्याङ्गीकारात् ।

प्रस्तुतमूरिवर्ययोः कृतिविषये तावत् जिनेश्वरमूरेणा
निर्मिता ग्रन्था इमे;—

१ लीलावतीकथा । २ हौरिभद्राष्टकवृत्तिः ।

१ धर्मसागरोपाध्यायाः प्रवचनपरिक्षाया खरतरगच्छोत्पत्तिप्रकरणे;
अन्यत्रापि च—In this Dharmasagar tries to prove
that is owed its rise not to Jineshwara, the pupil
of Vardhaman in samvat 1024 as is commonly
believed, but to Jinadatta in samvat 1204 (Buhler's
Report p 148)

२ तथा चाष्टकवृत्तौ अन्यकर्ता स्वयम्;—

१ मूरेः अथर्धमात्रस्य नि.सबन्धविहारिणः ।

हारिचारित्रपात्रस्य श्रीचन्द्रकुलभूषिणः ॥ २ ॥

पादात्मोक्तद्विरेकेण श्रीजिनेश्वरमूरेणा ।

कटकानां कृता शतः सप्तानुषष्टहेतवे ॥ ३ ॥”

३ श्रीजिनवल्लभमूरिविरचितस्य गणधरमार्धशतकप्रकरणस्य जिन-
पतिमूरिशिष्यसुमतिगणिविरचितायां वृत्तौ व्यक्तमेतत्; अपरत्रापि च;—

“The Kharatara sect then arose according to an
old gatha in Samvat 1204. Jinadatta was a proud man,
and even in his pert answers to others mentioned by
Sumatigani pride can be clearly detected. He was,
therefore, called Kharatara by the people, but he
gloried in the new appellation and willingly accepted
it.” (Dr. Buhler's Report p 149).

४ प्रस्तुतग्रन्थप्रशस्तौ प्रशस्तशब्देऽधेतदुल्लेखस्योपलेभानस्य संद-
र्शितत्वात् प्रस्ता० पृ० १७ । हेमचन्द्राचार्योऽपि काव्यानुशासनटीकायां
पद्यकथोदाहरणप्रसङ्गे “काचित् पद्यमथा यथा लीलावती” इत्यनेनेमामेव
स्मरन् विभाव्यते । ९ ग्रन्थोऽयं जावालिपुरे विक्रमात् १०८० तमे
वर्षे निर्मितः, यदाह स एव प्रशस्तो;—

३ पंचलिङ्गीप्रकरणम् । ४ वीरचरित्रम् ।

५ कथारत्नकोशः । ६ प्रमाणलक्षणं सवृत्तिकम् ।

एतदन्येषामुल्लेखो नाद्यावधि क्वाप्यासादितः ।

बुद्धिसागरसूत्रेश्च बुद्धिसागरव्याकरणव्यतिरिक्ता अपरा
कृतिर्न दृष्टिपथं श्रुतिपथं वाऽवतीर्णा ।

स्ववंशपारम्पर्यानन्तरं प्रकृतग्रन्थकृता सुरसुन्दरीग्रन्थाविर-
चनासमयतत्स्थलादिरेवमनेन श्लोकेन विनिरदेशि ; —

“तेसिं सीसवरो धणेसरमुणी एयं कहं पायळं

चङ्गावलिपुरी ठिओ सगुरुणा आणाए पाढंतरा ।

कासी विक्रमवच्छरम्मि य गए वाणंक-सुन्नोडुपे,

मासे भदवए गुरुम्मि कासिणे वीया-धणिट्ठा-दिणे ॥ २४९ ॥”

एतेन ग्रन्थकर्तुरमुष्य सत्तासमयोऽपि विक्रमस्यैकादशशती-
रूप इति विनिर्णये न किञ्चिद् वक्तव्यमवशिष्यते ।

एतद्व्यतिरिक्तं ग्रन्थकृद्विषयकमितिवृत्तसंबन्धि जन्मस्थल-
कुल-विहितकार्यव्यूहादिवृत्तान्तस्यापरैः प्राक्तनैरिवानेन ग्रन्थ-
कर्त्रापि न स्वयमत्रापरत्र वा विनिर्दिष्टम्, नापि तत्समान-
कालिकेन पश्चाद्भवेन वा केनचन विदुषा तदुल्लिखितं विहित-
गवेषणायासेनाद्यावध्युपलब्धम्, प्राच्यमहात्मनां फलानुपेय-
प्रारम्भरूपसिद्धान्तावलाम्बितया वस्तुस्वरूपमात्रप्रदर्शनेऽपि स्वा-
त्मश्लाघापातकशङ्काकलङ्कपङ्किलताङ्गीकारितया स्वयं स्वेतिहा-
सलेखनकार्ये प्रायः प्रवृत्तिमात्रस्याप्यविधानस्य साधारण-
त्वात्, तत्समानकालिकानामन्यपण्डितानां स्वदृष्टिसम्मुखत्वेन
तादृशगौरवास्पदाभावेन तत्र दुर्लक्ष्यात्, अन्यान्यविषयेष्विव
वा तदानीं पुरावृत्तविषये पुरातनसंख्यावतां तादृशादराभावस्यै-
व मुख्यकारणत्वात्, पश्चाद्भवानां चास्माकमिवाहमहमिकया

“समानामधिकेऽशीत्या सहस्रे विक्रमाद् गते ।

श्रीजावालिपुरे रम्ये शक्तिरेषा समापिता ॥ ४ ॥” इति ।

१ See Jaina Dharma Prachina Itihasa Part 1.P 43.

२ प्रस्ता० पृ० १८ । ३ अभयदेवसूत्रेः-स्थानाङ्गवृत्तौ “व्याकरणादिशा-
स्त्रकर्तुः श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य च” इत्यत्रोक्तादिशब्दवाच्यमन्तरेण ।

तदभिलषतामपि तद्देदनोपायाभावसाम्यादिति ।

ग्रन्थकृता ग्रन्थस्यास्य 'सुरसुन्दरीकहा' इति कथाभिधानं
यथार्थं व्युत्पाद्यि; यतोऽत्र

“श्लोकैर्वश तु संक्षेपात् कविर्यत्र प्रशंसति ।

मुख्यार्थस्यावताराय भवेद् यत्र कथान्तरम् ॥

परिच्छेदो न यत्र स्याद् न स्याद् वा लम्भकः क्वचित् ।

सा कथा नाम तद्गर्भे निवर्त्नीयाञ्चतुष्पदीम् ॥”

इत्याग्निपुराणोक्तं कथालक्षणं सामस्येनानन्वीयमानमपि,

“धीरशान्तनोयका गयेन पचेन वा सर्वभाषा कथा”

इति हेमचन्द्राचार्येण काव्यानुशासने समुदीरितं (पृ० ३३८)

“कथायां सरसं वस्तु पद्येण विनिर्मितम् ।

क्वचिदत्र भवेदायो क्वचिद् वक्त्रापवक्त्रके ॥

आदी पद्येर्नमस्कार खलदेर्भूतकर्तनम् ।”

“यथा कादम्बरीदि”

इति विश्वनाथकविना दर्पणेशभिरितं (पृ० ३०३) च
तल्लक्षणं सम्यग्निह संगच्छमानमीक्ष्यते । यद्यप्युक्तलक्षणं कथा-
सामान्यस्यैव, प्रकृता कृतिश्च “समस्तफलान्तेतिवृत्तवर्णना
समरादित्यवत् सकलकथा” इतिस्वरूपेण सकलकथानाम्ना
कथाप्रभेदेनैवाङ्किता, तथापि सामान्यार्थाभिधायिशब्देनापि
तद्विशेषवाचकत्वस्य भूयोदर्शनात्, अन्यथा कीटादौ जीवविशेषे
जीवसामान्याभिधायकस्य सखादिशब्दस्याप्रवृत्तेरावालगोपाल-
प्रसिद्धव्यवहारोच्छेदपसङ्गात्, अत एव सामान्यविशेषघोर-

१ “श्लोच्छं संवगकरि कहं तु सुरसुन्दरी नाम ।” इत्यनेन ग्रन्था-
पक्रमे, “सुरसुन्दरीनामाए कहाए पढमो परिच्छेओ ” इत्यादिना
सकलपरिच्छेदावसाने च ग्रन्थकारस्यैव स्पष्ट तथावचनात् । २ नायिकोप-
लक्षणत्वादस्य लक्षणांशस्य नायिकाप्रधानायामप्यस्यां कथायां न लक्षणान-
न्वयः । ३ कादम्बरीह श्लेमेन्द्रकविनिवहा पद्यमयी विशिष्टता, न तु
गद्यरूपा ऋणमहोपज्ञा सा, दृष्टान्तत्वानुपपत्तेः । ४ काव्यानुशासनम्,
पृ० ३४० । ५ कथाप्रभेदायं चास्याः “एतच्च कथाप्रभेदा एवेति न
पृथग् लक्षिता.” इत्युक्त्वाऽलङ्कारचूडामणौ स्पष्टम् (पृ० ३४०) ।

भेदस्यान्यत्र महता प्रबन्धेन सिद्धान्तितत्वादिति ग्रन्थकृता कृतः
सामान्येन तन्निर्देशो न मनागपि दोषमावहतीति । अस्माभिस्तु
समयप्रसिद्धचतुरोधाकृष्टैः सकलकथापर्यायेण 'चरित' शब्दे-
नैव ग्रन्थस्यैतस्याभिधानं प्रसेधयद्भिर्विशेषलक्षणमेवादृतमिति
दूषणाशङ्काऽनुत्थानोपहतैवेति विदाङ्कुर्वन्तु विद्वांसः ।

पद्यमयीं च कथां विनिर्ममाणेन ग्रन्थकारेण समस्तेऽपि
ग्रन्थे गाथापराह्वयमार्याच्छन्द एव व्यवहारि, केवलमितर-
श्लोकवद्धचरितग्रन्थेष्विवात्रापि प्रतिपरिच्छेदमन्ते, क्वचिच्च
वर्णनीयतादृशवस्त्वायत्तेनान्तःपरिच्छेदमपि भिन्नभिन्नो वृत्तवारो
व्यापारि । व्यभाजि च षोडशसु परिच्छेदेषु संपूर्णोऽपि ग्रन्थः,
प्रत्येकं यत्रानूनमनधिकं च पद्यानां सार्धशतद्वयं न्यभान्ति,
विमुच्यन्तिममेकं परिच्छेदमपवादरूपमेकयैव गाथया समभ्याधि-
कम् । न च वक्तव्यानुरूप्येण स्वभावत एव तथा बन्धः समजनि,

“निसुणह एगग्गमणा होउमियाणिं कहं कहिज्जंतं ।

अड्ढाइज्जसएहिं गाहाणं कयपरिच्छेयं ॥ ४४ ॥”

इत्यनयार्यया ग्रन्थारम्भ एव तादृशकर्तव्यतां प्रतिजानानस्य
ग्रन्थकारस्य तत्र साभिप्रायत्वाभिव्यक्तेः । एवं नियतशब्दाधीने-
ऽपि विधातव्ये निबन्धे कविना निपुणं निजकवित्वशक्तिमुपयुञ्जा-
नेन तथात्र समाचारि, यथा न समासि विस्तरार्हवक्तव्यं वस्तु,
न च व्यासि संक्षेपापोक्षि वर्णनीयम्, नाप्यदायि काव्यप्राण-
भूतरसाप्रकर्षस्य लेशोऽप्यवकाशः, पर्यचापि चैवमपूर्वमात्मीयं
कवित्वकौशलं सहृदयानामिति विनोक्त्वा न शक्यतेऽवस्थान-
माधातुम् ।

काव्यत्वमस्योपपद्यते नवा ? इति मीमांसायां पुनः “अ-
दोषौ सगुणौ सालङ्कारौ शब्दार्थौ काव्यम्” इति काव्यानु-
शासने हेमचन्द्राचार्योक्तस्य,

“साधुशब्दार्थसंदर्भं गुणालङ्कारभूषितम् ।

स्फुटरीतिरसोपेतं काव्यम्”

१ अनेकान्तजयपताक्तादिन्यायविषयग्रन्थेषु । २ यदाह हेमसूरिर्निजविवेके
“सकलकथा = चरितमित्यर्थः” इति (पृ० ३४०) ।

इति वाग्भटाळंकारे वाग्भटकवि कथितस्य,

“निर्दोषं गुणवत् काव्यमलङ्कारैरलङ्कृतम् ।

रसान्वितं कविः कुर्वन् कीर्तिं प्रीतिं च विन्दति ॥”

इति सरस्वतीकण्ठाभरणे भोजदेवप्रणीतस्य,

“निर्दोषा लक्षणवती सरातिर्गुणभूयिता ।

सालङ्काररसानेकवृत्तिर्वाक् काव्यनामभाक् ॥”

इति चन्द्रालोके पीयूषवर्षसमुद्गीरितस्य,

“तद्दोषो शब्दार्थो सगुणावनलङ्कृती पुनः क्वापि”

इति काव्यप्रकाशे मम्मटभट्टमणितस्य, “काव्यशब्दोऽयं गुणाळंकारयुक्तयोः शब्दार्थयोर्धर्तते” इति काव्याळंकारवृत्तौ वामनसामान्नातस्य, “ध्वन्यात्पकं धावर्यं काव्यम्” इति व्यक्ति-विवेके महिमभट्टनिर्मितस्य, एवमेव प्रभाकरादिप्रणीतस्य च काव्यसामान्यलक्षणस्यात्र क्वाचित्त्वयामेव संगतावपि; “रमणीयार्थप्रतिपादकः शब्दः काव्यम्” इति रसगङ्गाधरे पण्डितज्ञगन्नाथप्रथितस्य, “वाक्यं रसात्मकं काव्यम्” इति साहित्यदर्पणे विश्वनाथकविराजविरचितस्य, “शरीरं (काव्यम्) तावदिष्टार्थव्यवच्छिन्ना पदावली ।” इति काव्यादर्शे दण्डिकाविसंगीर्णस्य, “रसाळंकारोपेतं सुखविशेषसाधनं वा काव्यम्” इत्यलङ्कारशेखरे केशवमिश्रनिबद्धस्य, “काव्यं रसादिमद्वाक्यम्” इत्यलङ्कारसूत्रकारिकाग्रन्थे शौद्धोदनिविहितस्य च तस्य (काव्यसामान्यलक्षणस्य) समन्वयेन सुशकं काव्यत्वमे-

१ या तु काव्यप्रकाशटीकाप्रस्तावनायां वामनाचार्यस्य “वामनमेव वाग्भट इति नाम्ना केचित् क्वचिद् व्यवहरन्ति । अतुतस्तु द्वौ भिन्नावेव, वाग्भट (ट १)स्य काव्यानुशासनाख्यग्रन्थकर्तृत्वात्” इत्युक्तिः; सा चिन्त्या, वाग्भटालङ्कार-काव्यानुशासनयोरेककर्तृत्वे कस्यापि बाधकस्यासंभवात्, एकतरग्रन्थनेष्कल्पस्याप्यापादयितुमशक्तत्वात्, द्वयोरपि प्रतिपाद्यस्य त्रिवयस्याधिकारिणश्च भिन्नभिन्नतया यथायोग्यं चारिताख्यात्, एकेनापि कर्त्राऽधिकार्यादिभेदेनैकविषयाणामनेकग्रन्थानां विरचनाया भूयः समुपलभ्यन्त, अदृश्योद्देष्टव्यः; अदृश्यात् अदृश्योरेकस्य वाग्भटमन्त्रिणः कर्तृतायाः संवादस्याप्यात्तादनाच्च ।

तस्य संगरितुम्; समुचितानां तूक्तमपप्रच्छणानामेकत्र सर्वा-
ङ्गीणाव्यभिचारस्यान्यत्र ममिद्धकाव्यग्रन्थेष्वपि नुगृक्ष्मपीक्ष्यमा-
णेष्वनीक्षणत्, तत्रापि नित्यानित्यान्यतमदृषणदुष्टत्वस्य यथा-
चित्तकस्य मार्गत्रिकस्य वा समुपलम्भेन, रमणीयार्थमनिपादक-
त्व-व्यर्थार्थकत्व-रसात्मकत्वादेस्तत्रापि सदावेन च तुल्ययो-
गक्षेमत्वादिति ।

एवं काव्यतत्त्वविभूषितश्च मस्तुतो ग्रन्थः “पद्यं मापः
संस्कृतप्राकृतापभ्रंशग्राम्यभाषानिषद्धभिन्नान्त्यवृत्तसर्गाभ्यासस-
न्धवस्फन्धकवन्धं सन्मन्त्रि शब्दार्थवैचित्र्योपेनं महाकाव्यम् ”
इति काव्यानुशासनं हेमचन्द्रेण मूर्तिभूषणेन (पृ० ३३०),

“ नर्मनन्धो महाकाव्यं तत्रैकां नायकः सुरः ।
सद्वंशः क्षत्रियो वापि धीरादातागुणान्वितः ॥
एकवंशमथा नृपाः कुटुम्बा बहवोऽपि वा ।
शृङ्गारयोरथान्गानामेकांऽङ्गी रस इत्यतं ॥
अङ्गानि सर्वेऽपि रमाः सर्वे नाटकमन्धपः ।
इतिहासोद्भवं वृत्तमन्यद् वा सञ्जनप्रथम् ॥
चत्वारस्तास्य वर्गाः स्युस्तैरेकं च फलं भवेत् ।
आर्द्रा नमरिक्तयादीर्घा यस्तुनिर्देश एव वा ॥
क्यचिन्निन्दा स्वयार्दीनां सतां च गुणकीर्तनम् ।
एकवृत्तमथैः पद्यैरवसानेऽन्त्यवृत्तकैः ॥
नामिस्त्वह्या नासिदीर्घा सर्गा अष्टाधिका इह ।
नानावृत्तमथः क्वापि सर्गः फक्षन दृश्यते ॥
सर्गान्ते भाविसर्गस्य कथायाः सूचनं भवेत् ।
सन्ध्यासूर्येन्दुरजनीप्रदोपस्थान्तवासराः ॥
प्रातर्मध्याह्नमृगयाश्रवर्षुवनसागराः ।
संभोगविप्रलम्भौ च मुनिस्वर्गपुराध्वराः ॥
रणप्रयाणोपयममन्त्रपुत्रोदयादयः ।
वर्षनीया यथायोगं साङ्गोपाङ्गा अमी इह ॥
कवेवृत्तस्य वा नाम्ना नायकस्येतरस्य वा ।
नामास्य, सर्गोपादेयकथया सर्गनाम तु ॥
अस्मिन्नापि पुनः सर्गा भवन्त्याख्यानसंज्ञकाः ।
प्राकृतैर्निर्मिते तस्मिन् सर्गा आश्वाससंज्ञकाः ॥”

इति साहित्यदर्पणे विश्वनाथकविना चाभिधानं महाकाव्यस्वरूपं काव्याविशेषलक्षणमपि न व्यभिचरति, नायकोपलक्षितधीरोदाचगुणधारिनायिकाशालित्वात्, शान्तरसप्रधानत्वात्, अन्यरसानामप्यङ्गभावेन यथास्थानमाधानात्, मुख्यप्रतिमुखादीनां चतुष्पञ्चानां संधीनां यथासंभवं विनिवेशनात्, चतुर्वर्गाग्रणीभूतस्य मोक्षवर्गस्योपादेयतयाऽभिव्यञ्जनात्, नमस्कारात्मकमङ्गल-सज्जनाभिषन्दन-दुर्जननिन्दनाऽऽदिकत्वात्, भिन्नान्त्यवृत्तोपेतसमानजातीयपद्यवद्धत्वात्, चतुर्वर्गासन्नोपकारितया कवितृभिर्नियमतः प्रयोज्यानां मन्त्रदूतरणप्रयाणनायकाम्युदयादीनामृत्यूधानजलकेछिस्तोत्सवादीनां चाखलानामपि, तदितरेषां च नगनगराश्रमसन्ध्यासवितृसमुदयास्ततमस्तमातमाकरसरःसम्बतीपतिविवाहवाहनवनविहारादीनां विकल्पप्रयोज्यत्वेन साहित्यविद्भिः सिद्धान्तितानां वर्णनीयवस्तुनामलंकारादिगुणगणगुम्फितया श्रुतिमधुरया छलितया वचनविरचनया यथोचितमुपवर्णनात्, नायिकानाम्नाग्रन्थाभिधानस्य, उपादेयकथाभिश्च परिच्छेदनाम्नां निर्देशात्, अवान्तरार्थदर्शनैरेवाश्वासस्थानापन्नैः परिच्छेदैर्निर्वद्धत्वात्, असंक्षिप्तग्रन्थत्वात्, सरसस्फुटप्रासादगुणप्रधानबन्धवन्धुरत्वात्, प्रयोजनाद्युपदर्शनात्, छोटानुमास-यमक श्लेषादिदुष्करालंकार-

१ भरतमुन्यादिमते मुख-प्रतिमुख गर्भ-विमर्शाद्यत्वारः संधयः (अलङ्कारचूडा० पृ० ३३१ ।) दर्पणकारादिनये तूपसंस्कृतिपञ्चमकाः पञ्च त इति [पृ० ३३९] । २ क्वचिदन्तरान्तराऽन्यच्छन्दोनिबन्धः प्रायोग्रहणात् क्वचिद्ग्रहणात् न दुष्यति । ३ हेमचन्द्रविवेके पृ० १३७ । ४ लक्षणे प्रायोग्रहणादेव संस्कृतभाषानिवद्धेऽपि हरिप्रबन्धादौ सर्गस्थानीयाश्वासबन्धवत्, प्रकृतेऽपि प्रकृतग्रन्थे परिच्छेदनामनिबन्धो न दोषावहः (अलङ्कारचूडा० पृ० ३३७) । ५, परि० ३-५२ ; ९-२०३, २०४, २०५, २०६, १०-३, ४, ५ ; १०-१८५, १८६, १८७ ; १०-२३३, २३४ ; ११-१७१, १७२, १७३, १७४, १७५, १७६ ; १२-४१, ४२, ४३, ४४ इत्यादिकासु गाथासु ।

समलंकृतत्वात्, ग्रन्थकृत्रामाङ्कितसमाप्तिकत्वात्; रसभावनैर-
न्तर्यस्य, विधिनिषेधव्युत्पादकत्वस्य, सुसूत्रसंविधानकत्वस्य,
अन्यस्य चार्थवैचित्र्यस्य; रसानुरूपसंदर्भ-कथान्तरानुषङ्गना-
देरुभयवैचित्र्यस्य च वाढमुपलम्भाच्च ।

सत्यप्येवं गुणविसरविराजिनि प्रतुतपुस्तके, अमृतमय इव
मकराकरे कालकूटकणस्य, न दूषणगणस्याप्यसद्भावः,
तथाहि ;—

“गव्भस्स य गरुयत्ता भयवेविरओ सररीरस्स” (१०-११९)

इत्यत्र भावप्रत्ययस्य त्वतलादेरवश्यप्रयोज्यस्य च्छन्दआ-
नुलोम्यपरिरक्षणायाम्रयोगो व्याकरणदोषः, त्वतलाद्यभावे हि
‘सररीरस्स’ इत्यत्र षष्ठ्याः, ‘वेविरओ’ इति पञ्चम्यर्थकृतसो-
र्वाऽनुपपत्तिः, समानाधिकरणत्वात् ।

“जणणीसमयं मरिही गयणाओ निवडिओ वड्डी” (१५-१५)

अत्र समयशब्दस्य समस्तीभावः शब्दशास्त्रनिषिद्धः ।

“एवं हि कए अहवा न होज्ज वियणा पभूयकालीया” [१५-२४]

इह कालशब्दात् तद्धितीयस्य ‘इकणप्रत्ययस्य (सिद्ध० ६, ३, ८०)
स्थाने ईयस्य प्रयोगो न व्याकरणानुकूलतामाभजते ।

“आजम्मपि कळंके सुदूसहं होई ता मज्झ” (६-१५८)

इत्यादादिव शुद्धप्रयोगे प्रयोजनीये

“दुसहं विओयदुक्खं संजायं तुम्ह दोण्हंपि” (८-२३९)

“जलभरियसरवराइंवि महिनिवडियच्छत्तरिसाइं” (१०-१७९)

इतिप्रभृतिप्रयोगो नहि शब्दानुशासननियमयोः (H. P. I.
13-41) प्रतिपन्थितां न समश्नुते ।

पादादाववश्यविधेयाया यतेः

“पाउसनरिंदनवसंगमम्मि जायम्मि भूमिमहिलाए” (२-८८)

“मह आगमेवि पियविरहियाण महिलाण किं न फुट्टाईं ।” (२-९०)

“पवणाहयधयवडच्चंचला उ लच्छीउ तहय मणुयाणं ।” (४-७६)

इत्यादावकरणं च च्छन्दःशास्त्रीयो दोषः ।

“किसलयरइयम्मी सत्थरे संनिविट्ठो ।” (४-२४८)

“अह उवाचियगव्भा पूरिए दोहलम्मी

पसवणसमयम्मां आगयम्मी सुहेण ।

सुहगहनविहम्मी उच्चठाणट्टियम्मी ” (९-२४८)

“अइवेगओ कारिस्ता अदक्खयाए य इत्थिभावस्स ” (१०-११५)

इत्यादिषु सप्तम्येकवचनान्ते (H. P. III. II) ह्रस्वे प्रयो-
क्तव्ये उन्दःपूरणार्थं दीर्घीकरणं पदैकदेशाधिकत्वम्,

“नाउं मह आगमणं तहवि ह्नु किं चल्लिया पिया मोत्तुं” (२-९१)

“जइवि ह्नु कन्ना पिययम । सज्जसभरिया न सक्कए कहवि ।

मणवह्हस्स पुरओ एकपि ह्नु वयणमुल्लवित्तं ॥ (७-१६१)

“अइभीसणेण वंघेण गरुयपीडावहो खु जीरणं ।

मिच्छावियण्वसओ सर्व्वपि ह्नु सोक्खमाभाइ ॥” (४-७८)

“ताव य विञ्जुचमुक्कारणतरं चडचडडसंसदो ।” (२-११०)

“एवं विचित्तिऊण अरहरिओ धणवई इमेणं तु ।

नेऊण भरहखित्ते मुक्को उ विणीयनयरीए ॥” (९-१९२)

इत्यादिषु ‘हु खु य उ चिप’-प्रभृतीनां निपातानां पूरणार्थमेव
प्रयुक्तया कविशक्तिदौर्बल्यमावेदयतां निरर्थमिह निर्दिष्टत्वेन
पदाधिकत्वम्,

“मिळिओ य भूरिलोगो किं कि एयंति एवं जंपतो ।” (९-१६७)

“कयथमण्णोण मणे गणंतो जहागयं ताहि गओ सठाणयं ।” (१४-२४८)

इत्यादौ न्यूनपदांशत्वम्,

“किवा सो मणदइओ हविज्ज निहओ इमेण पावेण ।

सोच्चिय दइओ अन्नो पडिहासइ किं विवजासो ? ॥” (९-१५४)

इतिप्रभृतिषु न्यूनपदैस्वस्तुक्तपदैस्त्वं च,

“दुज्जणसहावे पडियं निम्मडफव्वंपि उहइ न पइट्टं ।

जलविदुव्य सुतत्ते आयसभाणम्मि पविणत्तो ॥” (१-२३)

इत्यादावुपमानोपमेययोर्मिसालिह्रस्वेनानेनन्वितत्वम्, एवम-

१ अलङ्कारचूडामणी पृ० १३९ । २ अत्र हि ‘एवं’ इति प्रयोक्तव्ये
वृत्तवन्धानुलोम्पायानुस्वाररूपस्य पदांशस्य लोपो विहितः । न च लेखा-
शुद्धिः, मात्राधिक्यप्ररुद्धेन अन्दोदोपापत्तेः । ३ इह ‘अण्णोण’ इति युक्ते
निर्देशे ‘अण्णोण’ इति न्यूनपदांशः पाठः । ४ अलङ्कारचूडामणी पृ०
१३८।५ अत्र विकल्पार्थोपात्तस्य वाशब्दस्यावश्यवाच्यत्वेऽप्यनुक्तिः । ६
चूडामणी पृ० १४२ । ७ अलङ्कारचूडामणी पृ० १५४ ।

प्रधानस्याप्यङ्गस्यातिविस्तरेण वर्णनं चेतिप्रभृतयः साहित्यसम-
यसामान्नाता दोषाश्चेति ।

यद्यप्युक्तव्याकरणदोषेषु प्रथमस्य भावप्रधाननिर्देशत्वेन,
अन्येषां च प्राकृतभाषानियमनिवहस्य सर्वस्यापि “बहुलम्”
(H. P. I. 2.) सूत्रज्ञापितेनावश्यंभावाभावेन, यतिभङ्गात्मकस्य
च्छन्दोदूषणस्यापि कैश्चिद् दोषरूपतयानभ्युपगतत्वेन; साहि-
त्यशास्त्रीयदोषाणां चोपदर्शितानां मध्ये केषाञ्चिदनित्यत्वेन,
केषाञ्चित् कैश्चिद् दोषात्मकतयानङ्गीकृतत्वेन, केषाञ्चिन्निरो-
धस्यैव प्रायोऽशक्यतयाऽवश्यमापातेन, अवशिष्टानां च कवित्
रभसप्रवृत्त्या निरङ्कुशतया वा प्रयुक्तानां क्षमणीयत्वेन च भवति
सर्वेषामप्युपर्युक्तदूषणानां परिहारः, द्रविडप्राणायामवत् कृच्छ्र-
साध्यतयाऽरुचिग्रस्ततया च सहृदयहृदयानां हृदयङ्गमतां तु
नैवावहतीति । न चैवंविधदूषणानामिहैवोपनिपातो नयनगो-
चरीभवतीत्यवधारणीयम्, एतत्प्राग्वर्तिष्वर्वाग्भवेषु च सर्वे-
ष्वप्येतज्जातीयग्रन्थेषु तत्कृतां कविवराणां प्रमादशब्दाभिधे-
यस्यैवंविधप्रवर्तनस्याल्पस्याधिकस्य वोपलम्भात् । अतएव
सुष्ठूक्तं कविनापि सता सतां धुरीणेन सूरिणा श्रीनयचन्द्रेण
निजे हम्मीरमहाकाव्ये;—

“प्रायोऽपशब्दादिकृतोऽपि दोषो न चिन्तनीयो मम मन्दबुद्धेः ।

न कालिदासादिभिरप्यपास्तो योऽध्वा कथं वा तमहं लजामि ? ॥”

इत्यलं, समालोचनायामवश्यदर्शनीयं वस्तुसन्तमपि प्राच्य-
ग्रन्थदोषनिकरं प्रकाशयन्तं विद्विषतां, प्राक्तनग्रन्थकृत्वावच्छिन्नेषु
स्वमतावलम्बिषु ग्रन्थकृत्सु सूरिषु प्रमादप्रकृतिकं मानुष्यमङ्गी-

१ यथा धनदेव-सुप्रतिष्ठ-चित्रवेगादिवृत्तान्तानां गुणीभूतानामपि प्रथ-
मसर्गादारम्या दशमं तमतिविस्तरेणोपवर्णनम् । २ स्पष्टमेतच्छन्दोमञ्जर्यां
पृ० ३८ । ३ तथा च कविर्वाग्भटो निजे वाग्मटालङ्कारनामनि ग्रन्थे
“बुधाः क्वापि लिङ्गभेदं तु मेनिरे” इत्यनेन विदुषां तादृशं मतमुप-
दर्शितवान् पृ० ४२ । ४ अत एव पूर्वसूरिभिः काव्यलक्षणे निवेशितं
निर्दोषत्वविशेषणमर्वाचीनैर्विश्वनाथप्रभृतिभिः स्वग्रन्थेषु खण्डितम् ।

कृत्यापि सर्वज्ञत्वं सर्वगुणसंपन्नत्वं चासन्तमप्यन्यश्चदाविषयी-
 दुर्बतां निजं विपर्यस्तमतिविजृम्भितं वा वास्तवगुणानुरागवि-
 धुरत्वं वाऽऽविर्भावयतामिदानीन्तनानां कतिचित्पण्डितमानिनां
 व्यर्थकोपट्टेः कारणेन, आत्मदीर्जन्यख्यापनहेतुभूतेन चाधि-
 केनात्र दोषमादुष्करणमसङ्गेन ।

विद्यमानेऽप्युदीरितदूषणसमुदाये, कालिपनीव रजनोरम-
 णस्य, कण्ठकण्ठ इव च कमलनालस्य, अस्यामूलचूलं विवि-
 धरसातिशयं प्रसवतः, आकण्ठं सुमनसां मनस्तु मृदमादधतः,
 मधुरमधुरं हितमुपदिशतः, बहुविधं विज्ञेयवस्तुनिकुरम्बमवबोध-
 यतः, सुविचारमसारभावपरिहारं शिक्षयतः, निपुणं नानाविध-
 शास्त्रसमुचितोपादेयमुपवर्णयतः, एवं च सुयानिधिनिर्भलं निज-
 निर्मातुर्यशश्चपमधिजगत्त्रितयं प्रथयतश्च मस्तुतस्य ग्रन्थस्य न
 किञ्चिदूनमादेयत्वमवलोकयामः ।

भाकृतभाषायां व्युत्पत्तिमभिलषतां सहैव च कथारसमापि
 निपिपासनां जनानां ग्रन्थोऽर्थं महीयांसमुपकारमाशास्यति,
 निजमुद्धारं च विधास्यतीत्यवधृत्य मुद्रणमन्तरेण नास्य समुप-
 लम्भः साधारणमुल्लभ इत्यवगत्य चास्य संशोधनकर्माणे व्यापृ-
 तोऽभवम्, यत्र मूकदर्शनादिसाहाय्यं वितीर्णवते, उर्ध्वीर्णवते
 न्यायतीर्थं व्याकरणतीर्थपदवीकयो राजकीयपरीक्षयोः, एतत्प्र-
 सेषनभारमुद्धोदवते चास्मच्छिष्ठप्यान्यनमाय पण्डितहरगोचनदा-
 साय शतशः प्रयच्छामि साधुवादान् ।

भासोदिकार्ये पुनरस्य द्रव्यसहायताविधायिनः—

“साधोदनिवासे शेट धनजीमाई वगनचंद्र	
पुन्यवदन (शुना) वास्तव्य शेट कृष्णाजी वास्तवजी	
” शेट भोगीलाड नगीनदास	
” शेट धनजीमाई प्रेमचंद्र	
” शेट कस्तनदाम प्रेमचंद्र	
” शेट एगनलाड वरतनचंद्र	
” शेट एगनलाड गगनतदास	

पूनानिवासि शैठ भीखणदास कीसंनदास
 ,, शैठ बालचंद लाधार्जी
 ,, ,, खेमचंद रूपाजी
 ,, ,, रतनचंद कृष्णाजी
 ,, ,, शंकरलाल मगनलाल

वेढकीहालनिवासि शैठ लालचन्द रावजीभाई
 सुरतनिवासि शिवेरी ठाकोरदास मोतीचंद
 एबलावास्तव्य शैठ रूपचन्द चिंतामणदास
 मोहमयीनिवासि शैठ साराभाई वीरचंद”

इतिप्रभृतयः श्रेष्ठिवर्या अपि भूयसां धन्यवादानां पात्रम्,
 ये सुकृतप्राप्तां निजश्रियं सुकृतवर्त्मन्येवोपयोज्यात्मनः कृतज्ञ-
 तामावेदयन्तश्चञ्चलायास्तंतोऽचलसुखसाधनमेतद्ग्रन्थवितरणवि-
 निश्चयमकार्षुः ।

संशोधनकर्माणि ग्रन्थस्यास्यादर्शपुस्तकाद्वितयमुपयुक्तम्, यत्र

१ A संज्ञकम्, मदीयम्, नातिशुद्धम्, ७० पत्रात्मकम्,
 विक्रमात् १४६७ तमे वर्षे लिखितमिति प्रत्नतरम्, यस्य लि-
 पिर्नागरी जैनी, यत्र एकार-पकारयोः, उवर्ण-ओवर्णयोः, घ-
 ययोः, च-व-वानां, च्छ-त्थयोः, ज्ञ-ब्भयोः, ट-ड्डयोः, ट-ड्डयोः,
 द-द-दानां च वर्णानामस्पष्ट एव लिपिभेदः, प्रतीयमानेऽपि भेदे
 बहुधा विपर्ययश्च, यथा प्रायः सर्वास्वन्यग्रन्थसंवधिनीष्वप्याई-
 तलिपिमयीष्वादर्शप्रतिष्वनुभूयते, यस्मिंश्च प्रतिपत्रद्वयं प्रतितत्रयं
 वा सर्वत्र परिगणिताक्षरमिव सार्धगाथाद्वितयीपरिमितं ग्रन्थ-
 भागमनुद्धरता लेखकेनानुकार्यादर्शस्यैकैकाऽखण्डा पङ्क्तिरेव
 प्रमादवशतोऽन्यत्रासक्तस्वस्वान्तत्वतो वा परित्यक्तेत्यनुमीयते ।

२ B नामकम्, प्रातःस्मरणीयप्रवर्तकमहाराजश्रीकान्तिवि-
 जयपादानाम्, नातिशुद्धम्, अष्टसप्तति ७८ पत्रात्मकम्, लेख-
 कालोल्लेखसमुद्भूतमप्याकारदर्शनेनानुमेयप्राचीनतम्, प्रथमा-
 दर्श इव स्फुटतयाऽपरिच्छेद्योक्तवर्णविभेद-वर्णविपरीतताकम्,
 ‘ओ ख कख ग ग्ग ह्’ इत्येतेषां स्थाने प्रायः सर्वत्रानुक्रमं ‘उ प
 प्य ग्र ग्ग ह्’ इतिवर्णलेखसंकलितम्, क्वचित्

स्यानाद् वाहिर्भागे विभिन्नहस्तीयवर्णेषु लिपीकृतेन संस्कृतपर्या-
यमयेन, क्वचिच्च तुस्यार्थकमाच्यमरु-गुर्जरदेशीयमिथ्यमापाश-
ब्दशाकिना टिप्पणेन च समलङ्कृतम् । ङघिष्टमपि टिप्पण-
पिदमनुपयोगिवद्दंशम्, क्वचिदत्यशुद्धमपि; तथा च कतिचिद-
शुद्धिनिदर्शनानि,

“अन्भत्यणारिहा जं सुयणा, लो ते उ पत्यिमो इण्हि ” (१-३०)

अत्र ‘सुयणा’ इत्यस्य प्रथमाविभक्त्यन्तस्य “हे सुयनाः”
इति संबोधनावबोधकमर्थानन्वयदोषसमाक्रान्तं टिप्पणम्,

“नहवाहणोवि एतो पट्टिविलग्नो इमस्त एइति ।

ताहे करेमि किचिवि उवगारं पुव्वमित्तस्त ॥ ” (२-८)

इह ‘ताहे’ इति तर्हिस्थानीयमखण्डमपि पदं ‘ता हे’ इति
विश्लिष्टम्, न चैपोऽर्थोऽत्र प्रकरणसंबद्धः,

“तचो प पइदिणं सो उवयरइ ममं असुहभावो ” (११-७२)

एतस्मिन् पादार्थे ‘उवयरइ’ इत्यस्य ‘उपचरति’ इति
टिप्पणीये ‘कयापयति’ इति टिप्पितम्,

“अवरुंडइ सदिनिवहं उचं संउवइ हसइ अनिमित्तं ” (३-१८२)

इह ‘अवरुंडइ’ इत्यस्य देश्यस्य ‘परिरभते’ इत्युचितार्थं
(H. D. I. 11) अनिर्दिश्य ‘अवगणयति’ इति टीकितम्,

“सामिय ! कीस ससंको अरइपरसोव्व दीससि तुमंति । ” (७-४)

अस्मिन् ‘परइ’ इत्यस्य देशीशब्दस्य (H. D. VI. 70)
पीडितार्थकस्य ‘मारब्ध’ इति संस्कृतपर्यायनिर्देशनम्,

“अणहसरीरा एसा जं तुमए मञ्ज उवणाया ” (९-१२४)

अत्रापि ‘अणह’ इति देश्यशब्दस्य ‘अस्यत’ इत्यर्थकस्य
(H. D. I. 13) ‘अनघ’ इति संस्कृतरूपं प्रकरणार्थासंबद्धं
टिप्पणम्,

“कुटमाणंपि न कुटं मने तरंसणासाए ” (३-२४३)

इह च ‘कुटमाणं’ इत्यस्य ‘कुटमानं’ इति संस्कृतरूपं व्या-

करणदोषदूषितम्, 'स्फुट्' इति तु युक्तम्, परस्मैपदत्वात् स्फुटधातोः,

“अन्ने चिंतैति मणे नियंति अन्नं घटैति अन्नेण” (८-१९४)

इत्यत्रापि 'नियंति' इत्यस्य 'पश्यन्ति' इत्यनुरूपे पर्याये (H. P. IV. 181) करणीये 'प्रेक्षन्ति' इत्यर्थतः शुद्धमप्य-शुद्धसंस्कृतम्, आत्मनेपदत्वादीक्षेः। एवं कर्तुः क्वचिदर्थज्ञान-सूचकम्, क्वचन देश्यशब्दार्थानिववोधविज्ञापकम्, कुत्रचन व्याक-रणानुपस्थितिर्विनिवेदकं च टिप्पणमिदं केनचनाभ्यसनावस्था-वर्तिना विहितमिति विज्ञायते। ईदृशस्याप्यस्य टिप्पणस्य कश्चिदंशं केनचिदंशेनोपयुक्तं विजानानस्तादृशाक्षरमेव तादृह स्वीयटिप्प-णेऽवातारिपमिति।

अस्मिंश्चादर्शपुस्तके तत्तत्स्थलेषु “युग्मम्” “त्रिभिः कुल-कम्” “चतसृभिः कलापकम्” “पंचभिः कुलकम्” इत्यादिः A संज्ञकादर्शानुपलभ्यमानः समुपलभ्यतेऽधिकः पाठः। स च ग्रन्थ-कारपश्चाद्भवेन केनापि प्राक्षिप्त इत्यवगम्यते; अन्यथा 'एवं च टिप्' “अन्नं च” “अविय” इत्यादिगद्यपदानामिवैतेषामपि प्राकृतभाषायामेवोपलम्भसंभवात्, गडवह-कुमारपालचरियप्र-भृतिष्वेवंविधेषु ग्रन्थेषु मूलकारेण युग्मादीनामनभिधानात्, तेष्वपि (गडवहादिषु ग्रन्थेषु) तेषां (युग्मादीनां) टीकाकारैरेव निर्देशात्; ग्रन्थकारोपज्ञत्वे पुनः प्राचीनतरप्रथमादर्शपुस्तकेऽवश्यं तादृश-पाठस्योपलब्धिप्रसङ्गात्, तत्र च तदनासादनस्याधुनैवोक्तत्वाच्च। अतएव तादृशपाठं मूलग्रन्थेऽनिवेश्य टिप्पण्यामेवातिष्ठिपम्।

एवं च प्रतिद्वयाधारेण संपादितम्, शुद्धिपत्रादिविभूषितम्,

१ एतच्चायुक्तम्, त्रिभिश्छन्दोभिर्वाक्यासमाप्तौ विशेषकसंज्ञानस्यैवाभी-ष्टत्वात्; यदाहुः—“एकद्वित्रिचतुश्छन्दोभिर्मुक्तक-संदानितक-विशेषक-कला-पकानि” (काव्यानु० पृ० ३४०) इति,

“द्वाभ्यां युग्ममिति प्रोक्तं त्रिभिः लोकैर्विशेषकम्।

कलापकं चतुर्भिः स्यात् तदूर्ध्वं कुलकं स्मृतम् ॥”

इति च। (काव्यप्र० टी० पृ० १८६)।

विषमस्यानेषु टिप्पण्या निष्ठाङ्कितार्थसार्थं च कयाग्रन्यामिममा-
प्रारम्भपर्यन्तमवलोकयन्तामालोचकाः, मनोहत्य निपीयन्ताम-
मन्दानन्दसन्दोहानिःस्यन्दिनं विविधरसानिवहं सहृदयाः, सततं
समभ्यस्यन्तां प्राकृतव्युत्पत्तिमभीप्सवश्छात्राः, नयतामेवं परिध-
ममेनं मामकीनं फलेग्रहिताम्, क्षमन्तां मम निसर्गोपनिपाता मानु-
ष्यसहकृताः स्वलनाः, उपेक्षन्तां च मुद्रणयन्त्रसंजातास्तन्निष्पुक्त-
जनसमारचिता वा मात्रानुस्वाराङ्कादिपतनपरिवर्तनादीरवश्य-
मापतन्तीरशुद्धीरिति—

पुण्यपत्तने
संवत् १९७२ चैत्रकृष्णदशम्यां गुरुवासरे
ता० २७-४-१९१६ ।

प्रार्थयते
राजविजयः ।

विषयानुक्रमाणिका ।

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

प्रथमः परिच्छेदः ।

१ मङ्गलाचरणम् । अभिधेयनिर्देशः । सज्जन-दुर्जनयोः स्तुति-निन्दे । धर्मप्रवृत्त्युपदेशः । ग्रन्थस्य सरलतायां, प्राकृत-भाषानिवन्धे च प्रयोजनं च ।

४ ग्रन्थारम्भः । तिर्यङ्लोक-जम्बूद्वीप-कुरुदेश-हस्तिनापुर—अमरकेतुनृपवर्णनानि । चित्रकरस्य राजसभायां प्रवेशः । कन्याचित्रप्रदर्शनम् । तद्दर्शनाद्राज्ञो मोहोत्पत्तिः । कन्या-स्थान-कुलादिवृत्तान्तपृच्छोत्तरे । विवाहादि च ।

१३ धनदेवश्रेष्ठिनः कुलजन्मादिव्यावर्णनम् । धूर्तयोगिभ्यां सकाशात् पत्नीपतिप्रतिष्ठवालस्य सदेवशर्माख्यवाल-पालकस्य लक्षद्रव्येण परिमोचनम् । तदौदार्यविख्यातिः । पितृद्रव्योपभोगोपालम्भश्रवणासहने । द्रव्योपार्जनाय सह सार्थेन विदेशे धनदेवस्य पर्याणम् । अटवीप्रवेशञ्च ।

द्वितीयः परिच्छेदः ।

१९ अटव्यां सार्थे भिल्लघाटीपतनम् । भिल्लानां क्रूरताया वर्णनम् । सार्थस्येतस्ततः पलायनम् । धनदेवस्य भिल्लैर्युद्धम् । धनदेवपराजयः । भिल्लैस्तं गृहीत्वा पत्नीपतेः समर्पणम् । देवशर्मणो धनदेवपरिज्ञानम् । पत्नीपतये तन्निवेदनम् । धनदेवस्य निजपत्न्यां नयनम्, आतिथ्यविधानादि च ।

२४ धनदेवस्य भिल्लपतिचरित्रपृच्छा । भिल्लपतिना तत्प्रति-वचनरूपं 'स्वस्य राजकुलजन्मत आरभ्य स्वमातृसरण-पित्रन्यकन्यापाणिग्रहण-तदासक्ति-स्वावमानना-यौवरा-ज्यपरित्यागादिगर्भं पत्नीपतित्ववृत्तिस्वीकारपर्यन्तं स्व-वृत्तान्तनिवेदनं च ।

३५ धनदेवस्य गमनानुज्ञा । पत्नीपतिना तदा दिव्यजयोः सम-

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

पथम् । एतादृशदिव्यमसौमनुष्यलोकासंभविनः कथं
भवतां प्राप्तिरिति धनदेवस्य सुप्रतिष्ठं प्रति प्ररनश्च ।

३६ सुप्रतिष्ठस्य मणिप्राप्तिवृत्तान्तनिवेदनोपक्रमः । तत्र सुप्रति-
ष्ठस्य वने मृगयार्थं गमनम् । तत्र सर्पोपद्रवाक्रान्तविद्या-
धराक्रन्दश्रवणम् । तच्छूडास्यमखिनीपद्रवनाशनं चेति ।

तृतीयः परिच्छेदः ।

३८ विद्याधरवृत्तान्तस्य सुप्रतिष्ठकृता जिज्ञासा । तन्निवेदना-
रम्भः । तत्र— वैताड्यवर्णनम् । रत्नसंचयनगरवर्णनम् ।
निजमातापितृस्वजन्मादिव्यावर्णनम् । चित्रवेग इति
निजाभिधानम् । विद्याभ्यासादि । सिद्धापतनयात्रा-
महोत्सववर्णनम् । यस्तन्तुवर्णनम् । यात्रायां, ततः
मातुलमुतेन सह कुञ्जरावतपुरे गमनं च ।

४५ मदनत्रयोदशीमहोत्सव-मदनमन्दिरादिवर्णनम् । तत्र
कनकमालाद्वर्णनम् । चित्रवेग-कनकमालयोर्दृष्टिमेलः । नो-
होत्पत्तिः । उभयोर्दासीद्वारा वृत्तज्ञापन-पत्रादिप्रेषणान-
यन-प्रेमदाह्य-सूर्पास्तादिव्यावर्णनम् । विरहाग्निपीडाव-
र्णनम् । मूर्पादिवर्णनम् । परिच्छेदसमाप्तिः ।

चतुर्थः परिच्छेदः ।

५५ कनकमालाया नभोद्याहनेन सह वरुणस्य महोरसश्च ।
चित्रवेगमूर्च्छा । दैवोपालम्भः । पूर्वमेव कनकमाला-
पित्रा नभोद्याहनाय निजकन्यावितरणम् । तद्रूपान्तस्य
दाम्या चित्रवेगाय निवेदनारम्भः । तत्र—

६० अमितगतैर्गङ्गावतपुरे गमनम् । सुरयाहनमुनिसमवसरश्च
केवलोत्पत्ति-दैवनाश्रयण-कन्याभाविवर-प्ररनोत्तरादि ।

६३ गन्धवाहनस्य स्वमुत्तमभोद्याहनार्थं कनकमालायाऽप्रा, स-
स्त्रीकार-सप्तनिर्धारण-स्यपुरागमन-स्यद्वितीयातद्वृत्तज्ञा-
पन-नभोद्याहनकन्यावितरणापदादिवर्णनम् ।

६६ कनकमालाया अभिरापितवरसिद्धिनिराशा । आत्महृतयो-

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

द्यमः । देववाणी-समभीष्टभर्तृलाभज्ञापन-तदुपायप्रदर्शना-
दिवर्णनम् ।

७१ ततश्चित्रवेगस्याभीष्टसिद्ध्याशा । आशया निराशयां प-
रिवर्तनम् । आत्मवधोद्यमः । चित्रगतिना तत्रागमन-पा-
शच्छेद-स्वस्थीकरणादि । परिच्छेदान्तः ।

पञ्चमः परिच्छेदः ।

७५ चित्रगतेश्चित्रवेगवृत्तपृच्छा । प्रतिवचनम् । चित्रवेगवृत्ता-
न्तारम्भः—नगर-मातापित्रादिवर्णनम् । निजमातृमातु-
लयोरन्योन्यं भाविस्वापत्यवीवाहकरणप्रतिज्ञा । मातु-
लराज्यप्राप्तिः । स्वभगिनी-मातुलसुतयोश्चित्रलेखा-ज्वलन-
प्रभयोः पाणिग्रहणम् । मातुलस्य प्रभञ्जनस्य दीक्षा । ज्व-
लनप्रभराज्यावाप्तिश्चेतिप्रभृतिवर्णनम् ।

७८ कनकप्रभस्य ज्येष्ठभ्रात्रा ज्वलनप्रभेण युद्धम् । ज्वलनप्रभ-
पराजयः । ज्वलनप्रभस्य श्वशुरनगरे गमनम् । चित्रवेग-ज्व-
लनप्रभयोः शालकभगिनीपत्योः पुरवहिर्गमनम् । प्रभञ्जन-
मुनिकेवलोत्पत्ति-देशनाश्रवण-राज्यावाप्तिप्रश्नोत्तरादि ।

८१ द्वयोर्विद्याराधनाय गमनम् । तत्र निजभगिनीं कनकप्रभे-
णोपद्रूयमाणां दृष्ट्वा चित्रगतेस्तत्पृष्टिधावनम् । कनकप्रभ-
स्य निजनगरे आगत्य विद्यया चित्रवेगचित्तभ्रमकरणम् ।
ज्वलनप्रभस्य रोहिणीविद्यासिद्धिः । चित्रगतेर्विद्यामुखाद्
वृत्तान्तश्रवणम् । तदानयनाय दसधोपप्रेषणम् । चित्र-
गतिस्वास्थ्यम् । द्वयोर्निजनगरे प्रस्थानम् ।

८४ मार्गे हस्तिकृतोपद्रवात् कन्यायाः परित्राणम् । कन्या-
चित्रगतयोर्मिथःस्नेह-मुद्रार्पण-स्वस्थानगमनादि । चित्रगतेः
कन्यापुरागमन-तत्पुरोद्दसताविलोकन-कारणपृच्छादि ।

८८ कनकप्रभराजस्य प्रमादाज्जिनभवनीलङ्घन-धरणेन्द्राक्रोश-
तद्विद्याविनाश-पलायन-पुरलोकान्यान्यनगरगमनादिवृ-
त्तान्तश्रवणम् । ततश्चित्रगतेर्विस्मय-विरहदुःख-कन्यागवेष-

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

जान्यान्यपुरभ्रमण-चित्रवेगपाशच्छेद-मिथोनिजवृत्तस्याप-
न-कनकमालाप्राप्तपुष्यायप्रदर्शनपर्यन्तं च ।

पष्ठः परिच्छेदः ।

९२ द्वयोस्तापोमंदनमन्दिरे प्रच्छन्नतया गमनम्, कनकमालाया-
स्तत्रागमन-मकरध्वजसोपालम्भस्तवन-पाशयन्ध-मौचन-
मिथोमेलनादिवर्णनम् । चित्रगतेः कनकमालायेषेण मद-
नमन्दिराभिर्गमनादि । कनकमाला-चित्रवेगयो रत्नसंघप-
नगराभिमुखं प्रस्थानं च ।

९३ यत्सर्नि घननिकुञ्जे कृचन तयोर्विश्रामकरणम्, तत्र स्व-
स्त्रिया चित्रगतेरापतनम्, चतुर्णांमपि मेलन-संभाषणगो-
ष्ठ्यादि, चित्रगतिस्त्रियाः प्रियङ्गुमञ्जुयां नगर-कुल-जन्म-
स्थानादिवृत्तपथावर्णनोपक्रमश्च ।

१०२ प्रियङ्गुमञ्जुयां जातिस्मरस्रोत्पत्तिः, यिस्तरेण चित्रगतिपूर्व-
भवसंयन्धगर्भं निजपूर्वभवयोमंनुष्यदेवरूपयोर्मध्ये धनुम-
तीस्वरूपस्य मनुष्यभवस्य निरूपणम्, देवलोकप्राप्तिर्द्येति ।
सप्तमः परिच्छेदः ।

११० देववचन-देवीविलाप-कैवल्यदेशनाश्रयण-चित्रगत्पुत्पत्ति-
स्थानदर्शनादियिषयकपर्यनुपोग-प्रतिवचन-सहितं प्रियङ्गु-
मञ्जुयां देवभवस्य व्यावर्णनम् ।

११४ प्रियङ्गुमञ्जुरीप्रचलद्रवायशिष्टवृत्तोपदर्शनम्, तच्छ्रवणात्
चित्रगतेर्जातिस्मरसंज्ञानोत्पत्तिर्द्येत्यादि ।

१२१ घननिकुञ्जात् सस्त्रीकचित्रगतेः सुरनन्दननगरे प्रस्थानम्,
कनकमाला-चित्रवेगयोरपि सतः स्थानादुत्पतनम्, यत्सर्नि
गच्छतोर्द्वेषाहातकार-संभाषणनभोवाहनागमननिषेदन-
तत्प्रेषितव्यविधातकविद्याप्रतिघातसमर्षदित्यमखिसमर्ष-
स-देवतिरोधानादिपर्युपाख्यानं च ।

अष्टमः परिच्छेदः ।

१२३ नभोवाहनस्य ससुभटादिसामयस्य दूराद्विलोकनम्, कन-
कमालाभपविह्वलताक्रन्दनादि, चित्रगतिना तत्संधीरता-

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

पादनम्, नभोवाहनसमापतन-चित्रगतिनिर्भर्त्सन-द्याणा-
ग्रेयवारुणादिशस्त्रवर्षण-मणिप्रभावसंजनिततन्त्रिष्फलता-
दिवर्णनगर्भितमन्ततो नागपाशविद्याह्वानमोचनतत्कृतवि-
षोर्भिप्रभावसंजातचित्रवेगपतनपीडनमूर्च्छादि च ।

१३२ सुप्रतिष्ठस्य तत्र गमनम् । चित्रवेगापत्तित्राणादिद्वितीयप-
रिच्छेदाधिकृतवृत्तान्तसमन्वयसंकलितं च देवस्य पुनराग-
मनम् । तदागमन-निजत्राणादिप्रयोजन-पूर्वभवसंबन्धा-
दिचित्रगतिपर्यनुयोगस्य देवविहितं सर्वपरिचितपूर्वभव-
घटनावर्णनोपलङ्घितं प्रतिवचनम् ।

नवमः परिच्छेदः ।

१४५ देवस्य घनवाहनमुन्युपसर्गनिवारण-मुनिकैवल्योत्पत्तिदेश-
नोपसर्गविधायकसुरपूर्ववैरवृत्तान्तस्वागामिभवविषयकदेव-
कृतप्रश्नकेवलिप्रतिकथनाद्युपवर्णनम् ।

१५० चित्रवेगस्य स्वभार्याया नभोवाहनकृतापहारपश्चाद्भूतवृत्ता-
न्तप्रश्नः । देवस्योत्तरम् । कनकमालां नभोवाहनादपहृत्य
देवेन चित्रवेगाय समर्पणम् । चित्रवेगस्य कृतज्ञतानिवेदनम् ।
देवस्य वरग्रहणायाग्रहः । चित्रवेगाय विद्याधराधिपतित्व-
दानम् । देवान्तर्धानं चेत्यादि ।

१५५ द्वितीयपरिच्छेदाधिकृतसुप्रतिष्ठधनदेवयोर्दिव्यमणिवृत्तो-
पसंहरणम् । धनदेवाय मणोः समर्पणम् । धनदेवस्याग्रे
प्रस्थानम् । कुशाग्रपुरसंप्राप्तिः । श्रीदत्तधनदेवयोर्निशोमैत्री,
धनदेवस्य श्रीदत्तगृहे भोजनाय निमन्त्रणम्, तत्र श्रीका-
न्तादर्शन-स्नेह-प्राप्तीच्छादिवृत्तान्तोपकथनम् ।

१५७ श्रीकान्तायाः कृष्णभुजङ्गदशनम् । नानोपायविधानम् ।
धनदेवेन दिव्यमणिप्रयोगेण तद्विषयपाकरणम् । धन-
देवस्य श्रीकान्तापरिणयन-निजपुरप्रस्थान-मार्गस्थसीहगु-
हादाहविलोकन-देवशर्ममेलन-दाहवृत्तान्तश्रवण-देवशर्मदे-
वलोकाप्तिस्वपुरागमन-श्रीकान्तापुत्रप्रसूत्यादिवर्णनं चेति ।

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

दशमः परिच्छेदः ।

१६३ पुत्रजन्मोत्सव-उराशीकनृपनिमन्त्रण-नाम-विधान-राष्ट्री-
पुत्राग्निवाच्या-मुताभावजन्यशोकादिवर्णनम् ।

१६६ राज्ञो देवाराधनम् । देवतासाक्षात्कारः । राज्ञीस्वप्नदर्शन-
गर्भाधान-हस्त्यारोहणादिदोहदोत्पत्ति-तदपहारादि ।

१७३ नैमित्तिकागमन-राज्ञीविषयकप्रश्नोत्तर-नृपोत्तरदिव्यप्रया-
ण-राज्ञीसमागमादिवर्णनम् ।

१७५ राज्ञ्या गजविहितनिजापहारादारभ्य निजवृत्तान्तनिवेद-
नारम्भः, तत्र हस्तिनो गगनोत्पतनम्, राज्ञ्या गगनात्
सरोवरे पतनम्, सरोवरवर्णनम्, श्रीदत्तसमागमः, राज्ञ्या-
स्तेन कुशाग्रपुराभिगमनम्, बर्त्मनि भिल्लावस्कन्दः, राज्ञ्याः
सार्थाद्वियोगः, अटवीभ्रमणम्, पुत्रप्रसूतिः, तदपहारश्चेति ।

एकादशः परिच्छेदः ।

१८१ राज्ञ्याः क्रन्दन-तापसीसमागमाश्वासन-स्वाश्रमनयनादि ।

१८४ अथहृतशुरयागमनम्, तेन कुलपतये निजवृत्तकथनम्,
राज्ञ्यास्तेन सह स्वपुराभियानम्, मार्गे शुरयस्य राज्ञीशी-
लखण्डनोद्यमः, राज्ञ्याः पलायनं कुर्वत्या कूपे पतनम्, तत्र
निजपतिनृपस्य समागमश्चेतिप्रभृतिपरिवर्णनम् ।

१८८ उद्दद्याने नभस्तलात् शुरमुन्दर्याः पतनम्, उद्यानपालेन
राज्ञे तद्विवेदनम्, राजपुरी तस्या नयनम्, राज्ञा उद्दत्त-
पृच्छायां संक्षेपेण परिचयदानम्, राज्ञ्या दासीद्वारा वि-
स्तरतस्तद्गतान्ताधिगमनप्रयासः, शुरमुन्दर्यां दास्यै स्ववृत्त
निवेदनीयक्रमश्चेत्यादि । तत्र—

१८३ स्वपुर-भातापितृ-कलाप्रहण-यीवनप्राप्त्यादिवर्णनम् । उ-
द्याने प्रियंवदादर्शन-संभाषण-धिस्मृतविद्यापदोपलम्भन-
धिप्रदर्शन-स्नेह-सूच्छा-सह्यालाप-प्रियंवदागमनादि ।

द्वादशः परिच्छेदः ।

१९९ सखीनां मिथो हास्यालापः । परिव्राजिकाया आगमनम् ।
तस्या आत्म-परलोकाभाषादिषाधनगर्भनास्तिकतोपदेशः ।

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

सुरसुन्दर्या युक्तिभिस्तात्खरघनं चेत्यादिवर्णनम् ।

२०५ शत्रुञ्जयनृपस्य मन्त्रिद्वारा सुरसुन्दरीयाचना, नरवाहनेन तदनङ्गीकारः, द्वयोर्युद्धं च ।

२०७ रत्नद्वीपे सुरसुन्दर्यपहरणम्, अपहारकेण निजवृत्तनिवेदनम्, विद्याजापदानाय तस्य वंशजाल्यान्वस्थानम्, सुरसुन्दर्या आत्मघाताय विषफलभक्षणम्, मूर्च्छां चेत्यादि ।

२१२ मकरकेतोर्वंशजालीच्छेदः, वृद्धाधः सुरसुन्दर्यवलोकनम्, विषापहरणम्, शत्रुञ्जयनृपवधाय युद्धे गगनम्, प्रियंवदया सह सुरसुन्दर्या तत्रावस्थानम्, वेतानेन पूर्ववैरिणा सुरसुन्दरीमपहृत्याकाशात् पातनं चेत्यादि ।

त्रयोदशः परिच्छेदः ।

२१७ मकरकेतुकृतशत्रुञ्जयनृपवधः । धनदेवस्य राजसभायान्तागमनम् । नृपपृच्छीत्तरं तेन स्वीयसिंहलद्वीपयात्रार्धमङ्गवर्णनप्रक्रमः । तत्र समुद्रे मकरकेतुसंगमः । धनदेवस्य तद्दृत्तजिज्ञासा । तत्कथनारम्भः । तत्र रत्नद्वीपे विद्यासाधन-सुरसुन्दरीविषापहार-रणाप्रयाण-रिपुव्यापादनादिवर्णनम् । नभोमार्गेश रत्नद्वीपे प्रत्यावर्तमानस्य मध्ये पूर्ववैरिदेवेन वार्धौ पातनम् । बाहुभ्यां तत्तरणाप्रक्रमश्चेति ।

२३० प्रवहणभङ्गः । धनदेवस्य फलकासादनम् । नीरधित्तीरे स्थितिः । देवसाक्षात्कारः । तेन देवशर्मभवावस्थितौ धनदेवकृतस्योपकारस्य स्मारणा, विविधरत्नवितरणम्, हस्तिनापुरे नयनं चेत्यादिवर्णनम् ।

चतुर्दशः परिच्छेदः ।

२३५ सुरसुन्दरी-कमलावतीविलापः । सुप्रतिष्ठसूरिसम्बसरणम् । तदुपदेशमुखेन संसारासारता-नारकादिदुःखदौर्गत्यादिवर्णनम्, धर्मतत्त्वादिसंकीर्तनं च ।

२४१ राज्ञो मकरकेत्वपहरण-वृद्धि-सत्त्वादिवृत्तान्तानुयोगोत्तरं केवलिकृतं तदुत्तरम् । पूर्वभवादारभ्य तत्कालपर्यन्तं तद्विनिवेदनारम्भः ।

पृष्ठः

- विषयः ।

पञ्चदशः परिच्छेदः ।

- २१२ मकृतममाप्तिः । धनदेवस्य पत्नीमङ्गलान्तरात्तत्पूरिवृत्तः । मूरेस्तत्रिवेदनम् । प्रियंवद्या समुद्रान्मकरकेतो ररम् । तेन तस्यै स्ववृत्तशंसनम् । मकरकेतोः सुरमुन्द वृत्तजिज्ञासा, प्रियंवद्या तद्विज्ञापनं च । परस्मैन्द्रेष निज वंशरित्ररूपनपूर्वकं तस्मै विद्यावितरणं चेत्यादि ।
- २१३ आकाशमार्गण मकरकेतोरगमनम् । महोत्सवेन तस्य पु प्रवेशः । सर्वेषां भिषः समागमहर्षेः । सुरमुन्दरीमकरके विवाहः ।
- २१४ मूरिखन्दनायै नृपगमनम् । कमलावत्या निजपूर्वभवप्रान मूरिषा तज्ज्ञापनम् । चित्रवेगादीनां दीप्तायहसं चेति षोडशः परिच्छेदः ।
- २१५ मकरकेतो राजपशासनपद्वृत्तिः । शुभकृत्यानि । सुरमुन्दरी स्वप्नः । राज्ञः सभार्यस्य हिमवति गमनम् । तत्रोद्या दम्पत्योः प्ररनोत्तरविनोद-कृष्णसर्पदंश-विषापहाराः, प मांषानम्, पुत्रद्वयप्रभूतिः, युवराजविवाह्य ।
- २१६ मदनवेगस्य दासीरूपेण नृपवधोद्यमः । राज्ञा तस्य कारा गृहे क्षेपणम् । पर्युषसायां त-मुक्तिः । पुना राजविधातवेष्टा तत्रामि निष्कलता चेत्यादि ।
- २१७ चित्रवेगमूरिसमवसरणम् । राज्ञा मदनवेगस्य वैरनिमित्तं ज्ञातुमिच्छा । मूरिषा तदुत्तरदानम् । सुरमुन्दरीमकरकेतु- मत्रयोपादानं च ।
- २१८ चित्रगत्यपहारः । मूरिदेशना । मकरकेतुमुनेर्मुक्तयवाप्तिः । मूरि-सुरमुन्दरीप्रभृतीनां केवलज्ञानोत्पत्तिः । सर्वेषां भोक्त- प्राप्तिः । यन्पकृत्तपुता । प्रशस्तिः । यन्पसमाप्तिषेति ।

❀ सुरसुन्दरी-चरिअं ❀

सुह-सौमन्न-पइन्ना-समैय-समारद्ध-लोय-कम्मस्स ।
 अमरवइ-वयण-धरिओ परिकुडिलो कुंतल-कलावो ॥ १ ॥
 कन्नासन्ने सोहइ जस्स अवत्थाण-पत्थणत्थं ।
 चित्तब्भंतर-रुद्ध-प्पवेस-कंदप्प-दूउव्व ॥ २ ॥

अइवा ।

सोहइ जस्स सुसंगय-उभयंस-लुलंत-कुंतल-कलावा ।
 मुत्ती सुवन्न-वन्ना सकज्जलग्गव्व दीव-सिहा ॥ ३ ॥
 जस्स पणामा पावइ पलयं पउरोवि विग्ग-संघाओ ।
 तस्स रिसहस्स पढमं नमामि पय-पंकयं पयओ ॥ ४ ॥
 अजियाइणो जिणिंदे वंदे जम्मम्मि जेसिममरिंदा ।
 रागाइणो वि सत्तु पंचत्तं पाविया सैमयं ॥ ५ ॥
 जम्मण-समयाणंतर-सुमेरु-सिहराभिसेय-समयम्मि ।
 सैक्किंदण-कय-कुवियप्प-नासणे कय-पयत्तस्स ॥ ६ ॥
 रागाइ-वइरि-सेणव्व जस्स दट्ठु अणन्न-सामत्थं ।
 धैरहरिया अच्चत्थं सैसिलोच्चय-सायरा वसुहा ॥ ७ ॥
 निम्मल-कम-नह नियरो पडिविंविण-पणय-तिहुअणो जस्स ।
 उव्वहइ जाय-गव्वो केवलनाणस्स संमसीसिं ॥ ८ ॥
 जस्स य पणाम-मेत्ता निम्मल-कम-पेक्ख-पडिय-पडिविम्मा ।
 एक्कारस-गुणमुवलब्भ अप्पयं हरिसिया तियसा ॥ ९ ॥
 तं वंदे जिण-यंदं देविंद-नरिंद-विंद-नंदिययं ।
 सिद्धत्थ-नरिंद-सुअं चरिमं चरिमं गइ पत्तं ॥ १० ॥^{१२}

१ सामघं ध्रामण्यम् । २ B मइ । ३ B चतस्रभिः कलापकम् । ४ अमरेन्द्रपक्षे
 स्वोपपन्नरत्नम्, जिनेश्वरजन्माभिषेकसमये चामरादिधारकतया सौवरूपपञ्चककर-
 णस्य तेषामाचारात्; रागादिपक्षे पञ्चत्वं नाशः । ५ समकं युगपत् (V. A. B. 2442)
 ६ B सक्कंदं । ७ कम्पिता (H. D. V. 27) । ८ शिलोच्चयः पर्वतः । ९ समसीसी
 = स्वर्धा (H. D. VIII. 13) । १० B नक्ख । ११ चरमगतिर्मुक्तिः । १२ B
 पक्षभिः कुलकम्

बुद्धय-अंगग-मायेग-भंग-भारंग-पुंगव-सरिच्छे ।
 सासय-सिव-मुह-साहिए मिद्धे निरमा नमंमामि ॥ ११ ॥
 दुद्धन-धंत विद्धन-धौर सिद्धन-देसर धीरे ।
 पचविहादार-रए सिरमा वंदांमि आयरिए ॥ १२ ॥
 विसय मुह नि,पिकामे संनौर-च्छेप-करण ते,ह्दिच्छे ।
 वंदांमि एवञ्कार मुच-स्य विमारए सनयं ॥ १३ ॥
 पच महन्वय-दुञ्चह-पञ्चय-एव्हण-वेञ्चते सिरसा ।
 धर-वास-पात्त-मुञ्जे साहु सञ्चे नर्मसामि ॥ १४ ॥
 जीए कम-कमळ पाविऊग पा,विंति पाणिगो परमं ।
 नानं अन्नागा वि हु सा जयइ सरस्वई देवी ॥ १५ ॥
 जाग पसारण पुग मएवि जड-सुद्धिया कहा-करणे ।
 लीलीए पैरट्टिजइ, विमसओ ते गुम्ब वंद ॥ १६ ॥
 इय पुत्र-गगद-करण-एगासिपामेम-विग्व-संचाओ ।
 बोच्छे संवेगकरि कह तु सुरसुंदरि नाम ॥ १७ ॥
 अन्न च, नम्म कीरइ पट्टम चिय पथगा खउ-जणस्य ।
 कीरइ कवि-जगो जम्म मूमओ इव विराट्टम्म ॥ १८ ॥
 अहवा महावउच्चिप दामे गगहणम्मि कावेड-मजम्म ।
 अम्मत्थगा-सएह वि न मउम्म खउत्तनं गउइ ॥ १९ ॥
 सुट्टिट्तनं न उज्जइ परिनिहोद-मवेमओ य दोजीहो ।
 पथिअन्नो वि कवी,दि दुञ्जगो मप-न्मारिउओ ॥ २० ॥
 अम्मन्थिओ वि वंओ कट्टुसिप-हियओ मुंवेत्त-परिहीओ ।
 वंदोच्च दुञ्जगो इह दोमामंगे पथामेइ ॥ २१ ॥
 एविए व निट्टुरे वा कव्ये दोमो खउंहे घेत्थो ।
 एट्ट-मुहाओ अहवा "न"हरइ न जीरय कहवि ॥ २२ ॥
 दुञ्जग-महाए पडिप निम्मउ कव्य वि एउइ न पउइ ।
 अउ-विदुउअ सुनते आयम-मं,जम्म प.त्थिनो ॥ २३ ॥

१ अंगग = विदुः । २ मायेग = निमरन् । ३ भंग = हृत् । ४ भारंग कन् =
 लगान् । ५ पुंगव = सवर्णन् । ६ सरिच्छे । ७ प्रत्ययः । ८ विसयः ।
 ९ पचपुगवपण । १० पचविहादार = संपण्डित्वा, संपण्डित्वा, दुद्धनपण्डित्वा =
 दूरणन् । ११ अन्नागो दुद्धनं = संमन्वयव्यवहारं, दुद्धनपण्डित्वा = सारवणः । १२
 अन्नागो देवरा राजे स्वयं, दुद्धनपण्डित्वा = दूरणन् न २५३ । १३ निरयादि
 (B. P. 17. 77) ३ की.पट्टे । १४ मज्जे = मज्जेमन् (B. P. 2. १७) ।

आसज्ज दुज्जणं कवि-जणस्स अब्भत्थणा तओ विहला ।
 न हु सक्कर-रस-सित्तोवि चयइ कहुयत्तणं निंवां ॥ २४ ॥
 अहवा कहा-पवधो कीरइ किं दुज्जणाण संकाए ? ।
 ज्या-भएण परिहण-विमोयणं हंदि ! न हु जुत्तं ॥ २५ ॥
 दुज्जण-असंमयं पि हु कुणइ कवी कव्वमेत्थं किमजुत्तं ? ।
 उल्लयाणमभासंतोवि दिणयरो किं न उगमइ ? ॥ २६ ॥
 अपत्थिओवि सुयणो कईण कव्वे गुणे पयासेइ ।
 धवलेइ जयं सयलं सभावओ चेत्र निसि-नाहो ॥ २७ ॥
 निंदाकैरि-जणस्स वि दोस-ग्गाही न सज्जणो कहवि ।
 कुणइ सुयंधं वासिं तैच्छिज्जतो वि मलयरुहो ॥ २८ ॥

अथ च ।

हवइ हु विरूत्रयंपि हु कव्वं सुयणाण संगमे लट्ठं ।
 सिंषि-पुडम्मि पविट्ठ जलंपि मुत्ताहलं होइ ॥ २९ ॥
 अब्भत्थणारिहा जं सुयणा, तां ते उ पत्थिमो इण्हि ।
 एगग-मणा होउं सांहेज्जंतिं निसामेह ॥ ३० ॥
 धोरे अणोरपारं संसारे जोणि-लक्ख पउरम्मि ।
 अइदुलहं लद्धूणं मणुयत्तं भविय-लोएण ॥ ३१ ॥
 देविंद-चंद-नागिंद विंद-मैणुइंद-वंदिय-जिणंहिं ।
 वज्जरिए उज्जमिउं जुत्तं धम्मम्मि सुद्धम्मि ॥ ३२ ॥
 सौ अंतरारि-विजए राग-दोसां य अंतरा सत्तू ।
 तव्विजए चिय सोक्खं तेहिं जियाणं पुणो दुक्खं ॥ ३३ ॥

एवं च ठिए ।

राग-दोसाणुगया जीवा पीवेति विविह-दुक्खाइं ।
 तम्हा तव्विजए चिय विवुहेहिं होइ जइयव्वं ॥ ३४ ॥
 एत्थ-साहण-परा सोलस-परिच्छेय-संगया ललिथा ।
 पाइय-गाहाहिं कहा कीरइ सुरसुंदरी-नामा ॥ ३५ ॥
 अवुह-जण-बोहणं तह दुक्कह-लोयाण चित्त-रंजणयं ।
 जुगवं णो सक्किज्जइ कवीहिं उभयंपि काऊण ॥ ३६ ॥

१ परिहणं=परिधानं=वस्त्रम् (H. D. VI. 21) । २ B परिहाण । ३ जयं =
 जगत् । ४ B^oकारज^o । ५ तथा वास्या छियमानः । ६ लट्ठं श्रेष्ठम् (H. D. VII. 26)
 ७ शुकि-पुटे । ८ कथ्यमानाम् । ९ A^oहिप्यंते । १० अण = नास्ति (H. P. II. 190)
 उरं = आरम्भः (H. D. I 86) पारधान्तो यस्य तस्मिन्नाद्यनन्ते इत्यर्थः । ११
 मणुइंदा = मनुजेन्द्राः । १२ वज्जरिए = कथिते (H. P. IV. 2) । १३ सः =
 शुद्धधर्मः । १४ दोसो द्वेषः (H. D. V. 56) । १५ B पावन्ति ।

प्रश्नो ।

साठकरेण पणस्करेण रंभेज्जर् जगो विवुहो ।
 पपदत्थ-कटिप-कन्वे अबुदानं बोहगं कुगइ ॥ ३७ ॥
 दोण्ह वि ऐककवद् भिय सक्किज्जइ रंजने न काउणे ।
 एकके गेण्डंताणं अबल्ल किर नामद् धीय ॥ ३८ ॥
 निप-गुह-अम पमया कावि हू मटी उं जइवे मह अरिय ।
 ऐवमा मिउम-अवग-अग्गग-अट्टल-भि कम्ममि ॥ ३९ ॥
 तहावे हू तपं न कीरइ असमथं पैथुअम्म ज अरथे ।
 से अबुह-अं इणधं पपदथा कीरए एमा ॥ ४० ॥

चित्र ।

सीमिनि-अपहरियाद् गुह-अगिगाद् अउंय-अपणाद् ।
 मिरि-कह्णमईर एवांतर्ण ए उ वपणेण ॥ ४१ ॥
 पारदा ज एमा कवित्त-गन्धेण नो मर, तेण ।
 कीरइ उच्छगया पाइय-ग-हाहि उटिय-पया ॥ ४२ ॥
 हू पन्नत्तं बहुणा पधुप-विग्घावहेण विहटेण ।
 विहव सुट काठिया-कय-कडकय-विक्खेव-सरिसेणं ॥ ४३ ॥
 निमुणह एग्ग-मगा हांउमियाणि क्ह कहिज्जंनं ।
 ऐइहाइत्त-सरहि गहाण कय-परिच्छेपे ॥ ४४ ॥

अरथेथ सुविच्छिन्नो उइहाहो-लोग-भैज्जपारमि ।

नामेण तिरिय-लोगो विवुहाणुगओ सुमेरुव ॥ ४५ ॥
 दावो उ अरथि तथवि विधरओ जंपणाण उक्ख तु ।
 अउहि-कडवावगुटो जवुरावो ति विक्खाओ ॥ ४६ ॥
 तस्स य दाहिण मागे भरहं नामेण अधि वर-खेतं ।
 वेपट्ट नग-वरेण दुहा विहत्त सुवस्थिन्न ॥ ४७ ॥
 अह दाहिणट्ट भरह गगा-लिघूण भैज्जपारमि ।
 कण-दुमोज्ज दूमाण बहु-वेसाणं पहणपरो ॥ ४८ ॥
 धन्न समिद्धिउ-पामर-रामप-ससइ-पूरिय-दियतो ।
 अवि करह महिस रासह-नाणा-विह-गोइणाइओ ॥ ४९ ॥

१ एकरद=दुग्धरु । २ बोधे=द्वितीयम् । ३ ड।य । ४ उपमा-श्लेष इत्युक्तयो-
 र्द्वयोरपेक्षयाः । ५ अस्तुते । ६ अ त्पुयमि । ७ मयदरिषा महत्तत (८२) । ८
 उत्तनायां=एतयां । ९ अर्धवृत्तादयतः । १० मज्झिम-सुत्तम् (३५-११-
 १५) । ११ विवुहा वडिकाः, देवाय । १२ बोधनाधीने ।

पदमो परिच्छेओ ।

पइदियहं-वहंताणेय-सारणी-विसरै-रेहिरुजाणो ।
 पुर-नगर-गाम-पडरो बहु-रिद्धि-समिद्ध-सयल-जणो ॥ ९० ॥
 निव्वं पमुइय-लोओ नाणाविह-उच्छवेहिं अविरहिओ ।
 भय-डमर-रहिय-गामो कुरुत्ति नामेण वर-देसो ॥ ९१ ॥

अविय ।

अणवरय-वहंताणेय-वणिय-सत्थोह-वैसिम-सयल-पहो ।
 जत्थ न नज्जइ पहि पहिं अडवि-वसि-ठाणय-विसेसो ॥ ९२ ॥
 अन्नं च, तम्मि देसे गुणाण भवणम्मि एयमँच्छरियं ।
 सौअ-रहिओवि जं सुणइ जणवओ लोय-भणियाइं ॥ ९३ ॥

अविय ।

जत्थ य गाम-मँहल्ला कर-रहिया धम्म-वज्जिया मुणिणो ।
 देसस्स तस्स संवणणम्मि को उज्जमं कुणइ ? ॥ ५४ ॥
 तत्थवि य अत्थि वित्थिन्न-जलहि-वलयाणुकारि-परिहाए ।
 पर-पुरिसालंघाए परिक्खित्तं भेमिर-मयराए ॥ ५५ ॥
 पडिक्ख-भयुप्पायण-विसाल-सालेण परिगयं रम्मं ।
 रमणीय-मगर-तोरण-गोउर-दारेहिं परिकिन्नं ॥ ५६ ॥
 अइनील-वहल-उववण-विरायमाणावसाण-भागेहिं ।
 मँत्तालंघ-गवक्खय-जुएहिं वैर-चित्त-जुत्तेहिं ॥ ५७ ॥
 नाणा-भूमि-जुएहिं पासाएहिं तुसार-ध्वलेहिं ।
 तन्नयर-वासि-जण-जँस-थूहेहिव्व निच्चमइरम्मं ॥ ५८ ॥
 तह अवरावर-देसागएण तन्नयर-वासिणा चव ।
 वणिय-क्कला-निउणेणं पइदियहं वणिय-लोएण ॥ ५९ ॥
 किँजंत-वणिज्जेहिं विरायमाणं अणेग-हट्टेहिं ।
 परिपूरिएहिं अंतो बहु-मुल्लँ-कियाणग-सएहिं ॥ ६० ॥
 उत्तुंग-मगर-तोरण-पवणुद्धय-धवल-धैय-वडड्ढेहिं ।
 सुंदर-देव-उलेहिं उवसोहिय-सुंदर-पएसं ॥ ६१ ॥

१, रेहा=राजनं=शोभा (H.P IV. 100) साऽस्ति येषां रेहिराणि (H. P. II. 159) । २ B चेतसुभिः कलापकम् । ३ वसिमा वासवान् । ४ आश्वर्यम् । ५ सोओ=श्रोतः=श्रोत्रम्, शोकश्च । ६ महल्लो=वृद्धो निवहश्च (H. D. VI. 145) प्रथमेऽर्थे विरोधः, कर(इस्त)रहितानां महत्त्ववाधात्; द्वितीयेऽर्थे परिहारः, सर्वप्रामाण्यं कर(राजदेयभाग)वर्जितत्वात् । ७ धर्मः=पुण्यं, धनुश्च । ८ भमिरा भ्रमवन्ता मकरा यस्यां तथा । ९ मत्तालम्बः प्राङ्गणावरणम् । १० B पायाररम्मंहेहिं । ११ थुओ=प्रासादशिखरं (H. D. V. 32.) । १२ क्रीयमाण-वाणिज्यैः । १३ B ० ह्य । १४ ध्वनपटाद्यैः ।

तह १पंडु-पटम-संडोह मडिकाणेष-गुरुतर-सगेहि ।
 सोवाण-पति-सुगमाववार-वावी-महस्तेहि ॥ ६२ ॥
 वर-तिथ-चउक्क-चच्चर-आरामुजाण-दीडेवाईहि ।
 देवाणमवि कुणंत पए पए चित्त-सहरण ॥ ६३ ॥
 सयलज पुर-पहाणं नयर सिरि-हत्थिणाउरं नाम ।
 नयर-गुणहुववेयं सकास अमर-नयरस ॥ ६४ ॥^१
 जत्थ य निरसइ लोओ पियवओ धम्म-करण-लल्लिच्छो ।
 दक्खिन्न-चाय-भोगेहि सगओ तह कळा-कुसलो ॥ ६५ ॥
 जत्थ य पुरम्मि निच्चं इओ तओ बहु-पओयण-परेण ।
 ममिर-जण-समुदएण दुस्संचारओ रंथाओ ॥ ६६ ॥
 जत्थ य कोडि-पडाया-पच्छाड्य-सयल-गयण-मग्गम्मि ।
 लोओ गिम्ह-दिणेमुवे रवि-कर-ताव न याणेइ ॥ ६७ ॥
 जत्थ य पुरम्मि पुरिसा घर-भित्ति-निहित्त-भाणि-मऊहेहि ।
 निच्च ह्यधयारे गयपि रौइ न याणंति ॥ ६८ ॥
 रम्मत्तणओ जस्स य पलोयणत्थं व आगया देवा ।
 कोउगवाक्खत्त-रुणा अणमिम-नयणत्तण पत्ता ॥ ६९ ॥
 धवल हर-मिहर-विरइय-यवण-पैइल्लंत-वेजवंतीओ ।
 सिद्धति थ रविणो सारहिस्स अइटच्च-गमणट्ठा ॥ ७० ॥
 जत्थ य पुरम्मि दीमइ पाय-पहारो उ रंग-भूर्मीमु ।
 दडो उ धय-वडाण सीस च्छेओ जुवारीण ॥ ७१ ॥
 कुसुमाण मिरसि वथो साग-च्छेत्तेमु जीव-कतणया ।
 तह पडिय-परिसामु पेंत्ताण हदि । भिंदणैया ॥ ७२ ॥
 अह एकको थिय दोसो गुणाण भवणम्मि ताम्म नयरम्मि ।
 निदोस-साहुगो ज सयावि दीमति गुंत्ति-ठिया ॥ ७३ ॥
 अह तम्मि पुरम्मि पईं पभूय-कारे-तुरय रयण-भंडारो ।
 जह-भाणिय-नीइ-पाळण-आणदिय-सयल जण-चित्तो ॥ ७४ ॥
 निय-सुद्धि समुदएणं वसीरुपसेस-सत्तु-सत्ताणो ।
 सारिपत्थि-समुदय-मण पत्थिय-अथ-वित्थारो ॥ ७५ ॥

१ B पटु । २ B १तरण च । ३ B दगभिः कुलरम् । ४ तथा = राज-
 मार्ग । ५ रविणम् । ६ कौटुकाव क्षिप्रमनसः । ७ वहल्लति = पूर्वयमना (U. P. II.
 117) विचरन्तं स्वर्गं । ८ सकी कुर्वं तं च । ९ जुवारी = पाण्डविशेषः । १० पत्त =
 पत्रं पत्र च । ११ A १वयं । १२ गुत्ति = वत्सावृद्धम्, मनो-कारु क्षयव्ययमनरूपः
 वथे राचारथ । १३ प्रमुः = स्वामी राजसूयः ।

पढमो परिच्छेओ ।

दढ-कढिण-भुया-ऽपरिमिय परक्कम कंत-सयल-पडिवक्खो ।
 पडिवक्ख-भामिणी वयण-नलिण-संकोयण मयको ॥ ७६ ॥
 सूरौव्व पिडु-पयावो सीहो इव अकय-पर-वलासको ।
 उयहिव्व सुगंभीरो चंदो इव जण-मणाणंदो ॥ ७७ ॥
 रूवेण कामदेवो बुद्धीए सुर-गुरुस्स सारिच्छो ।
 निवसइ पमोय-पत्तो राया सिरि-अमरकेउत्ति ॥ ७८ ॥
 तस्स य ति-वग्ग-सारं रज्ज-सिरिं सम्ममणुहवंतस्स ।
 वच्चंति वासराइं इंदस्स व देव-लोगम्मि ॥ ७९ ॥
 अह अन्नया कयाइवि अत्थाण-गयस्स राइणो तस्स ।
 वेणय-पणउत्तमंगो पडिहारो वंधुलो भणइ ॥ ८० ॥
 इव ! कुसग्गपुराओ चित्तयरो चित्त-कम्म-पत्तट्ठो ।
 नामेण चित्तसेणो समागतो चिट्ठइ दुवारे ॥ ८१ ॥
 सो देव-पाय-दंसण-सुह-कंखी इच्छए इह पवेसं ।
 एवं च ठिए अम्हं देवाएसो पमाणति ॥ ८२ ॥
 तत्तो रण्णा भणियं लहुं पवेसेहि, ताहे सो विहिणा ।
 अत्थाणम्मि पविट्ठो कय-विणओ राइणो पुरओ ॥ ८३ ॥
 उवाविट्ठो भूमीए रत्ता भणिओ कुओऽसि तं भइ ! ? ।
 केण व कज्जेण इहं समागओ मह समीवम्मि ? ॥ ८४ ॥
 तो भणइ चित्तसेणो कुंसग्गनयराउ आगओ देव ! ।
 चित्तगरो साइसय जाणामि य चित्त-कम्ममहं ॥ ८५ ॥
 चित्त-प्पिओ य देवो सुम्मइ वत्तासु तेण अहमेत्थ ।
 चित्त-कलं पयडेउं समागओ देव-पासम्मि ॥ ८६ ॥
 तत्तो रत्ता भणियं केरिसयं चित्त-कोसल तुज्झ ? ।
 दंसेहि ताव मज्झं आलिहियं किंचि वैर-रूवं ॥ ८७ ॥
 अह तेण कक्ख देसम्मि गोत्रिया चित्त-पट्टिया सहसा ।
 पयडीकाउं रण्णो समप्पिया हिट्ठ-वयणेण ॥ ८८ ॥
 पक्षरंत-पयड-पुलओ राया पुलोएइ तत्थ आलिहय ।
 नाणा-वन्नय-कलियं पमाण-रेहाहिं सुविसुद्धं ॥ ८९ ॥
 अहिणय-जोव्वण-वर-रूव-जुत्तमच्चंत-मणहरागार ।
 अहिणवसेहिणारंभं कण्णाए रूवयं पवरं ॥ ९० ॥^१

१ A कामि^० । २ A मिय^१ । ३ B पक्षभिः कलापकम । ४ आस्थानं-वभा । ५
 पक्षो = बहुशिक्षितः (H. D. VI. 68) । ६ B भइ तुम । ७ ध्रुयते । ८ प्रवट्ठितुम् ।
 ९ A ०डिउ । १० B रूवंति । ११ पश्यति (H. P. IV. 181.) । १२ सिद्धिओ =
 स्वनः (H. P. 511-32) । १३ B युग्मं ।

तं ददुं नर-नाहो चित्तइ एसो हु चित्त-कम्मम्मि ।
 अइकुसलो ज लिहियं अउव्व-रूवं इमं रूवं ॥ ९१ ॥
 ति-ल्लोक्कम्मिवि मन्ने एरिस-रूवा न इत्थिया अत्थि ।
 चित्त-कला-निउणत्ता अदिट्ठ-रूवा इमा लिहिया ॥ ९२ ॥
 जइ पुण कत्थवि होम्जा एरिस-रूवेण इत्थिया कत्ता ।
 तीए वि संगमो जइ ता रज्जं होम्ज सरुयत्थं ॥ ९३ ॥
 एव चित्तैतस्स य वैम्मह-सर-गोयरम्मि पडियस्स ।
 कैसरिओ से अण्ण चित्तेऽक्खित्त-चित्तस्स ॥ ९४ ॥
 तत्तो खणत्तराओ समीलिय लोयणो अमरकेऊ ।
 सीहासणाउ पडिओ मुच्छए परवसो सहसा ॥ ९५ ॥
 हा ! हा ! हत्ति भणंता अत्थाण-गया समुट्ठिया लोया ।
 वीयति वीयणेहिं सीयल-सल्लेण सिंचति ॥ ९६ ॥
 वयणे खिंचति खिण कप्पूर तह मल्लेति अगाइं ।
 तं ददुं चित्तसेणो पहसिय-वयणो दद जाओ ॥ ९७ ॥
 रे ! रे ! कोवि हु पावो अहिमर-रूवेण आगओ एसो ।
 कम्मणगारी जेणिह विमोहिओ अम्ह सामित्ति ॥ ९८ ॥
 ताळेह हणह वधह एव भणंतेहिं अंगरक्खेहिं ।
 गहिओ सो हेम्मंतो एव भणिउं समादत्तो ॥ ९९ ॥
 भो ! भो ! भदा ! नाहं दुट्ठो ता मा मुहा कैयत्थेह ।
 तत्तो य तेहिं भणिय कहं न दुट्ठो तुमं पाव ! ? ॥ १०० ॥
 कम्मण-कयं हि चित्तं पयसिय कीस राइणो तुमए ? ।
 तह मुच्छियम्मि देवे वियसिय-वयणो य कि जाओ ? ॥ १०१ ॥
 ता कहमु केण रण्णो बहणत्थं पेसिओ तुम पाव ! ? ।
 तो भणइ चित्तसेणो अक्खित्तं तुम्ह सव्वंयि ॥ १०२ ॥
 रत्तो अम्मुदयत्थं समागओ न उण दुट्ठ-धुद्धीर ।
 ऐमाइ भणतोवि हु बद्धो सो राय-पुरितेहिं ॥ १०३ ॥
 एत्थंतरम्मि राया गद-मुच्छो सैर्य-चेवणो जाओ ।
 अह नरवइणा भणियं मुचह भो ! चित्तगरमेयं ॥ १०४ ॥
 उच्छोडिय-बंधो सो रत्ता भणिओ य भद ! उव्विससु ।
 आइक्खसु मह सत्थ केण तुम पेसिओ एत्थ ? ॥ १०५ ॥

१ अपूर्णत्वम् । २ वम्महो = सम्भवः । ३ विस्मयितः । ४ अन्धिमते घना-
 दित्तोमतो मरुत्तभवराहित साहसकमकारि । ५ इम्मन्तो = इन्धमानः । ६ समादत्तो =
 समारण्यः (अ. १. अ. १३) । ७ बद्धवत् । ८ प्रदर्शितम् । ९ आकवास्याधि ।
 १० एतदाह । ११ स्वरपंचेतनः ।

तो भणइ चित्तसेणो निमुणमु नर-नाह ! एत्थ परमत्थं ।
 चित्तगर-वेस-धारी समागओ जेण अहमेत्थ ॥ १०६ ॥
 अरथेत्थ कुसग्गपुरं सुपसिद्धं चैव देव-यायाणं ।
 नयर-गुणेह्ववेयं धण-धन्न-समिद्ध-जण-कलियं ॥ १०७ ॥
 पणइ-जण-पूरियासो राया घणवाहणोत्ति तत्थासि ।
 पाणप्पिया से देवी वसन्तसेणत्ति नामेण ॥ १०८ ॥
 ताण य पुत्तो नरवाहणोत्ति नामेण उक्कड-पयावो ।
 कमलावहत्ति-नामा धूया अच्चंत-रुववई ॥ १०९ ॥
 अह अन्नया य राया दाउं नरवाहणस्स निय-रज्जं ।
 कमलावई य भगिणी अणु^१रुव-वरस्स दायव्वा ॥ ११० ॥
 इय भणिरुण पुत्तं सुगुरु-समीवम्मि जाय-संवगो ।
 संसारच्छेयकरं सामन्नं उवगओ विहिणा ॥ १११ ॥
 नरवाहणोवि राया रज्जं पालेइ पणय-पडिवक्खं ।
 चिट्ठइ कन्नंतेउर-मज्जे कमलावई वि सुहं ॥ ११२ ॥
 एत्तो य तम्मि नयेरे निवसइ वणिओ उ सागरो नाम ।
 रन्नो वाल-वयंसो जिण-वयणे गाढमणुरत्तो ॥ ११३ ॥
 सिरिमइ-नामा भज्जा अइप्पिया तस्स सील-संपन्ना ।
 सिरिदत्तो से पुत्तो सिरिकंता तैहय दुहियत्ति ॥ ११४ ॥
 सिरिकंता अणुदियहं वच्चई कमलावईए पासम्मि ।
 जाया य गरुय-पीई अन्नान्नं ताण दोण्हंपि ॥ ११५ ॥
 इत्थो-जण-जोगाओ गहियाओ कलाओ वाल-भावेवि ।
 सगल-कला-निउणस्स उ पासम्मि सुमित्तसेणस्स ॥ ११६ ॥
 राय-दुहियाए समयं चित्ताईयाहि विविह-कीलाहिं ।
 सिरिकंता कीलेत्ता विगाल-समयम्मि एइ गिहं ॥ ११७ ॥
 सिरिकंताए समयं सिणेह-साराए राय-धूयाए ।
 वौलीणो वहु-कालो नाणाविह-कीडण-रयाए ॥ ११८ ॥
 कमसो वड्डंतीओ तियसाण वि पत्थणिज्ज-रुवाओ ।
 पत्ताओ पढम-जोव्वणमणंग-सिंगार-आवासं ॥ ११९ ॥
 अह अन्नया य राया मइसागर-सागरोहि संजुत्तो ।
 अत्थाण-मंडवम्मी आसीणो अच्चई जाव ॥ १२० ॥

१ प्रणयिजनः = अर्थिसमुदयः । २ धूया = दुहिता = पुत्री । ३ A °रुयव° ।

४ वालवयस्यो वालमित्रम् । ५ B नामओ । ६ अतिक्रान्तः । ७ आस्ते ।

निय-सहि यण-संजुता ताव य कमलावई तहि आया ।
 मूत्तण-पसाहिअंगी गेदुय-कोलाए कीलेती ॥ १२१ ॥
 अह सा भणिणी रत्ता पीईए निवेसिया निउच्छगे ।
 तत्तो दड्डु तीए रूय तह जोव्वणमुदगं ॥ १२२ ॥
 भणिआ रत्ता मती मइसागर ! तैइय पव्वयंतेण ।
 ताएण अहं भणिमो भणिणी ठाणम्मि दायव्वा ॥ १२३ ॥
 इण्हि वरस्म उचिया जाया एसत्ति, ता मह कहसु ।
 को अणुरूथो पुरिसो ईमीए सुकुल-एसूओ य ॥ १२४ ॥
 मइसागरेण भणियं देवां विय एत्थ जाणए उचियं ।
 तत्तो रत्ता भणियं एव मे पुरई चित्तम्मि ॥ १२५ ॥
 कीरइ सयवरो इह हक्कारिअजेतु सव्व-रायाणो ।
 जो सेव दिवय-इट्ठो त सेव वरेई जेणेसा ॥ १२६ ॥
 मइसागरेण भणिय जं देवो आणवेइ तं किच्चं ।
 नैवरि सयंवर-करण सपइ उचियं न काउं जे ॥ १२७ ॥
 सव्वेवि निरा जैइया आयत्ता होति एग-नरवइणो ।
 तदणुत्ताएण तया सयंवरो होइ कायव्वो ॥ १२८ ॥
 एगस्स जओ वरणे सेसाण सो निवारगो होइ ।
 संपइ पुण रायाणो नरिद ! सव्वेवि अहमिदा ॥ १२९ ॥
 ता तौण्णमंग-वरणे सेसा सव्वेवि सत्तुणो होति ।
 न य सक्का सेगामे जिणिउं सव्वेवि एणेण ॥ १३० ॥
 ता अल्लमिणिणा नर-वर ! विग्गह-मूलेणपैत्थ-वहुडेण ।
 कर्मलावई-सयवर-करणेण एथ पथावे ॥ १३१ ॥
 तत्तो रण्णा भणिय कस्सेसा तीरिहि भइ ! दायव्वा ।
 का व इपीए इट्ठो मणस्स इइ कह णु नायम्वं ? ॥ १३२ ॥
 जस्स व तस्स व रत्तो दायव्वा न य मए नियय-भणिणी ।
 दिन्ना होइ सुदिन्ना जस्स, इमा तस्स दायव्वा ॥ १३३ ॥
 एव च जाव जपइ रत्ता मइसागरेण सह तस्य ।
 ताव य दुवारैणेलो पणाम पच्छुट्ठिओ भणइ ॥ १३४ ॥
 अट्ठम निम्मस विऊ मूय-भविस्सल्ल-पयडण पेडिट्ठो ।
 मुमई-नामा इहई सभागओ देव ! नेमिती ॥ १३५ ॥

१ B कडु । २ निउच्छग=भिज्ज एवज्ज । ३ तदा प्रवजता=दीर्घा एहता ।
 ४ B इण्हि । ५ B मीइ । ६ आनन्तरेणोपयम् (B. P. II. 188) । ७ पादपूर्णे-
 इत्यवसिदम् (B. P. II. 187) । ८ यदा । ९ A भोयाम्म तओ । १० धनर्यवहुत्तव ।
 ११ B तदाइ; तई । १२ A रत्तालो । १३ पडिट्ठ.=पट्टुरः ।

पद्मो परिच्छेओ ।

सो देव-दंसणत्थं दुवार-देसम्मि चिट्ठइ इयाणि ।
 इय सोउं नर-वइणा भणियं तुरियं पवेसेहिं ॥ १३६ ॥
 तयणंतरं च सुमई निम्मल-सिय-वसण-सोहिय-सरारो ।
 गोरोयण-कय-तिळओ समागओ राइणो पुरओ ॥ १३७ ॥
 आसो-पयाण-पुवं दाउं दुव्वक्खए नरिदस्स ।
 रत्ता कओवयारो उचियासणगम्मि उवविट्ठो ॥ १३८ ॥
 रत्ता पच्चय-हेउं अतीय-वत्थुम्मि पुच्छिओ एसो ।
 पच्चक्खं पिव सव्वं साहेइ सो अवितहं जाव ॥ १३९ ॥
 ताहे पहसिय-वयणो राया नरवाहणो इमं भणति ।
 ओ सुमइ ! मज्झ भगिणी एसा कमलावई कण्णा ॥ १४० ॥
 एईए को भत्ता होही मण-वल्लहत्ति वज्जरसु ।
 सुमई निरुविकुणं निमित्तमेवं समुल्लवइ ॥ १४१ ॥
 नर-वर ! चित्ते लिहियं एईए रूवयं पुलोएत्ता ।
 मुच्छिज्जिस्सइ जो इह होही भत्ता इमीए सो ॥ १४२ ॥
 सयलोरोहं-पहाणा तस्स य होही इमा महादेवी ।
 एत्थत्थे य नरेसर ! मा काहिसि अन्नहामावं ॥ १४३ ॥
 एत्थंतरम्मि सागर-सेट्ठी संलवइ सुमइ-नेमित्ति ।
 सिरिकंताए भत्ता को होही मज्झ धूयाए ? ॥ १४४ ॥
 चज्जरइ तओ सुमई कसिण-भुयंगेण ङसियमेयं जो ।
 उज्जीविस्सइ सो चिय भत्ता धूयाए ते होही ॥ १४५ ॥
 एवं च पुच्छिऊणं उचियं काऊण तस्स उवयारं ।
 पट्ठविओ नर वइणा जहागय पडिगओ सुमई ॥ १४६ ॥
 तत्तो य भणइ मंती सोहणमहुणा नरिद ! संजायं ।
 ता इण्हि तच्चमणिए कायव्वो उज्जमो होइ ॥ १४७ ॥
 भणियं रत्ता को इह साइसयं लिहइ चित्त-कम्मति ।
 मइसागेरेण भणियं सुपसिद्धो ताव इह नयेरे ॥ १४८ ॥
 एक्को चिय कमलावइ-उज्झाय-सुमित्तसेण-नामस्स ।
 तणओ उ चित्तसेणो अइकुसलो चित्त-कम्मम्मि ॥ १४९ ॥
 रत्ता भणियं सिग्घ वाहरह तयाति तक्खणेण अहं ।
 वाहरिओ संपत्तो भणिओ रत्ता सव्वहु-माण ॥ १५० ॥

१ आशीःप्रदानपूर्वम् । २ दूरोक्षतान् । ३ अवितथम् = सत्यम् । ४ D एवं एईइ
 पिक्खिऊण निवो । ५ अवरोधः = अन्त-पुरम् । ६ कसिणो = कृष्णः । ७ दशम् । ८
 प्रस्थापितः । ९ B युग्मम् ।

कणलावईए रूव सिग्धं आलिहसु चित्त-फलहीए ।
 ज आणवंसि, भणिउं सोहण वसंहि तं लिहियं ॥ १५१ ॥
 देक्खालियं च रत्तो साइसयं पेक्खिऊण सो तुट्ठो ।
 भणिओ य अहं रत्ता एत्थथे तं सिं उचिउत्ति ॥ १५२ ॥
 चित्तगर-वेसधारी एय घेत्तूण सव्व-राईणं ।
 दंसेमु, जस्स मुच्छा जायइ एयं पैलोएउ ॥ १५३ ॥
 सो मह साहेअव्वो सिग्धं आगम्म, जेण तस्सेव ।
 महया उवयारेण दिअजइ कमलावई एसा ॥ १५४ ॥
 एय रण्णा भणिओ तत्तो पणमित्तु तस्स पय-कमळं ।
 कइवय-परियण-सहिओ कुसग्गनयरउ नंहरिओ ॥ १५५ ॥
 सुग्गीय कित्तिवद्धण-पमुहाणं नरवईण मे एसा ।
 सदेसिया उ, न पुणो जाया इह अत्थ-त्तसिद्धो ॥ १५६ ॥
 अज्ज पुणो इह नयरे समागओ देव । तुम्ह पासम्मि ।
 एय नियेच्छिऊणं मुच्छा जाया य तुम्हाण ॥ १५७ ॥
 जाय मह सामि-समीहिय ति चित्तित्तु तेण नर नाह ! ।
 जाओ हरिसो मज्ज सुंमरिय नेमित्तियं वयणं ॥ १५८ ॥
 एण कारणेण मुच्छाए तुम्ह हरिमिओ अहयं ।
 ता मा नरिद ! अज्जह-भावेण रियणमु ममति ॥ १५९ ॥
 इइ चित्तसेण-वयण सोऊण विगय-अज-आसंको ।
 वज्जरइ अमरकेऊ णिम्हइओ चित्त रूपेण ॥ १६० ॥
 किं तीए कन्नाए एरिसयं अत्थि रूव-सोहम्म ? ।
 ता भणइ चित्तसेणो निभेसमेत्तं इम लिहियं ॥ १६१ ॥
 को सक्कइ कुसलोवि इ जंहाट्टिय नीए राय-कन्नाए ।
 निज्जिय-तियस-विळासिणि-रूव रूव समालिहिउं ? ॥ १६२ ॥
 तव्वयण सोऊणं हरिसिय-द्वियएण राइणा तस्स ।
 अग-विळम्ममसेस पसाइयं कडय-वत्थाइं ॥ १६३ ॥
 तो भणइ चित्तसेणो आप्स देह देव ! अम्हाण ।
 नरवाहणस्स रण्णो जंहाट्टियं जेण सीहेमो ॥ १६४ ॥
 रण्णण्णुजाओ सो कमेण पत्तो कुसग्गनयरम्मि ।
 नरवाहणस्स रत्तो सिट्ठो सव्वोमि वुत्ततो ॥ १६५ ॥

१ आह्वयदान । २ दण्डित्त (M. P. IV. 181) । ३ रत्तम् । ४ अत्थि । ५ दय्वा
 (M. P. IV. 181) । ६ अ सुग्गमम् । ७ नि सतः (M. P. IV. 79) । ८ एत्थत्ता ।
 ९ विच्छिन्नम् । १० अयं स्थितम् । ११ इययामः (M. P. IV. 2) ।

अह तेणवि निय-भगिणी पभूय-धण-परियणेण परियरिया ।
 पट्टविया हिट्ठेणं सयंवरा अमरकेउस्त ॥ १६६ ॥
 सिरिकंताइ-सहि-जणं आभासित्ता य सयल-परिवारं ।
 कमलावईवि चलिया हरिस-विसायाउरा हियए ॥ १६७ ॥
 इच्छिय-वर-लाभेणं साणंदा तहय वंधु-विरहेणं ।
 किंचि-ससोगा पत्ता कमेण सा हत्थियणपुरम्मि ॥ १६८ ॥
 महया विच्छेइणं सोहण-लग्गम्मि गुरु-पमोएणं ।
 कमलावई उ रत्ता परिणीया खैत्त-कुल-विहिणा ॥ १६९ ॥
 पाणाणवि अब्भहिया पवरा अंतउरस्स सयलस्स ।
 इंदस्सव इंदानी जाया अह सा महादेवी ॥ १७० ॥
 तीए सह विसय-सोक्खं अणुहवमाणस्स राइणो तस्स ।
 नीइएँ सयल-भूमिं निययं परिवालयंतस्स ॥ १७१ ॥
 वञ्चति वासराइ सुह-समुदयमसममणुहवंतस्स ।
 विवुह-पहुस्सव तियसालयम्मि अदिट्ठ-दुक्खस्स ॥ १७२ ॥
 तम्मि य पुरे पसिद्धो पवरो पउराण आसि धणयम्मो ।
 सेट्ठी निवस्स इट्ठो पत्तट्ठो सव्व-सत्थेसु ॥ १७३ ॥
 नीसेस-अत्थि-वित्थर-यत्थिय-अब्भहिय-दिन्न-वर-डाणो ।
 अँजय-पँजय-जणयउजियाए लच्छीएऽलंकरिओ ॥ १७४ ॥
 जिण-समय-सत्थ-वित्थर-वियक्खणो मोक्ख-मग्ग-तल्लिच्छो ।
 जिण-साहु-पूयण-रओ साहम्मिय-वच्छलो धेणियं ॥ १७५ ॥
 अवहसिय-तियस-सुंदरि-ख्खाइसया पई-वया दक्खा ।
 भज्जा मणोरम-नामा तस्स थ पाण-प्पिया अँणियं ॥ १७६ ॥
 ताण ति-वग्ग-सारं विसय-मुहं सम्ममणुहवताणं ।
 निय-कुल मंडण भूओ जाओ अह दारओ एक्को ॥ १७७ ॥
 वैत्ते य वारसाहे अँम्मा-पीईहिं नियय कुल-वहिणा ।
 अणदेवोति य सम्मं नामं निव्वत्तियं तस्सं ॥ १७८ ॥
 अह पंच-धाइ-कय-विविह-लालणो दारओ सँ वइहंतो ।
 पत्तो कुमार-भाव माउ-पिऊणं कयाणंदो ॥ १७९ ॥

१ विच्छेओ = विच्छेदो विस्तारः (H. P. D. III. 9) । वच्छइणं समूहः (G. V. 343) विच्छइणं = ऋद्धिः (H. D. VII. 32) । २ B °एण । ३ A विहणाओ ।
 ४ B तीइ । ५ B ईइ । ६ BBE NOTE P. 7 । ७ अजओ = आर्यकः = पि-
 दामहः । ८ पन्नओ = प्रार्यकः प्रपितामहः । ९ धणियं गाढं (H. D. V. 58) । १०
 वृत्त जाते । ११ अम्मा-पितृभ्याम् । १२ A पव° ।

अम्महिय-अह-धरिसो सम्मं अम्मसिय-सुपल-विज्जस्स ।
 उग्गापरमुवणीओ विजाय-कटा-कलावरस ॥ १८० ॥
 येवेण वि फालेणं अहिगमियाओ सैमत्थ-विज्जाओ ।
 सपले कटा-कलाये अह जाओ सोनि पैत्तओ ॥ १८१ ॥
 तत्तां गहिय-कटायां समाणिओ निय-धरम्मि धणदेवो ।
 पिटणा से उग्गाओ स पूदओ वःधमाईहि ॥ १८२ ॥
 कमसो पवइत्तमाणो धणदेवो ज्जान्ण समणुपत्तो ।
 निज्जय-अणंग-रूथो जाओ धर-कामिणी-दइओ ॥ १८३ ॥
 अह सो समाण-ज्जान्ण-रूत्ताइसपहि वर-वपंतेहि ।
 परिवरिओ ओहिइइ ईसर-लीळे विज्जंतो ॥ १८४ ॥
 अह अन्नया कयाइवि वियस-विसरेण परिगओ एओ ।
 नयराओ नीहरिओ पत्तो य मणोरमुज्जाणे ॥ १८५ ॥
 दिट्ठो य तत्थ एगो पुरिसो गुरु-सोय परिगओ तेण ।
 बैवी तडोवविट्ठो अमु-जलोहलिय-गड-यत्ते ॥ १८६ ॥
 धणदेवो ते दइत्तं पुरिसं उप्पन्न-गरुय-कारुण्णो ।
 आसत्ते गतूण महर-गिराए इमं भणति ॥ १८७ ॥
 को सि तुम कत्तो वा किं वा ते सोय-कारणं भइ ! १ ।
 एय च तेण भणिओ सो पुरिसो एवमुल्लवइ ॥ १८८ ॥
 कह तम्मि वैज्जरिज्जइ दुक्खं गुरु-दुक्ख-पीडिय-मणेहि ।
 न कुणइ जं पैडियारं न य दुहिओ अह्व जो होइ ? ॥ १८९ ॥
 तेंहवि इ कहेमि सुदर ! मा वषणं तुज्ज निष्फळं जाई ।
 सीइगुहा-नामेणं अइविसमा अथि पहिइत्ति ॥ १९० ॥
 तीए य सुपइओ पल्लि-वई तस्स भारिया लच्छी ।
 तीए पुत्ते जाओ जयसेणो जण-मणाणंदो ॥ १९१ ॥
 तस्स य बैल-ग्गाहो अहयं नामेण देवसम्मोत्ति ।
 "कौटामि य जयसेणं तत्थ अहं विविह-कीटार्हि ॥ १९२ ॥
 अह अन्नया य बैहि विणिग्गओ "गेण्हिऊण जयसेणं ।
 पुरिसेहि दोहि" दिट्ठो तत्थ अहं जोगि-रूवेहि ॥ १९३ ॥

१ उपनीतः समर्पितः । २ स्तोत्रेण । ३ समस्तविद्या । ४ SEE NOTE P. 7 ।
 ५ स्वेच्छया परिग्रहति । ६ वयस्यविसरेण—मित्रसमूहेन । ७ वापीतटापविष्टः ।
 ८ कम्पते SEE NOTE P. 3 । ९ प्रातेकारम्—उपासम् । १० D °इ व कहेमी सुं ।
 ११ मातुः । १२ षालयलकः । १३ कीटवामि खेलवामि । १४ बहिः । १५ B
 मिण्हि° । १६ A दोहि ।

संभासिऊण पुब्बि दिन्नो मह तेहिं पवर-तंत्रोलो ।
 तम्मि समाणियमित्ते मइ-संमोहो महं जाओ ॥ १९४ ॥
 तत्तो कुमर-समेओ तेसिमणुमगमेव लगो हं ।
 जाणामि नेव किंचिवि विमोहिओ तेहिं पावेहिं ॥ १९५ ॥
 तेहिं समेतो अहयं वयामि जा किंचिर्यपि भू-भागं ।
 ताव यं तिसिएण मए एगम्मि उववण-निगुंजे ॥ १९६ ॥
 बहुविह-तरु-फल-कलसं पीयं नीरं तु तप्पभावेण ।
 जाओ सत्थ-सरीरो विंचितियं ताहि मे एयं ॥ १९७ ॥
 रयणीइ गहिय कुमरं नासिस्समिमाणं पाव-पुरिसाणं ।
 इय चितिय चलिओ हं अलक्खिओ चैव सह तेहिं ॥ १९८ ॥
 पत्ताए रयणीए निंसुया अन्नान्मुल्लेवमाणो ।
 एएण बालएणं सिञ्जिस्सइ जाक्खणी अम्हं ॥ १९९ ॥
 तुंगीर्य-पव्वयम्मी पत्ता ह्णिऊण बालयं एयं ।
 सिद्धाए जाक्खणीए पाविस्सामो निहिं तं तु ॥ २०० ॥
 इय तोसिं सोऊणं भणियं, भय-वेविरो^१ दढं जाओ ।
 सुत्तेसु तेसु घेतुं जयसेणं तीहि नटो हं ॥ २०१ ॥
 कहकहवि इ नसंतो गवेसमाणेहिं तेहिं हं पत्तो ।
 वंधित्तु तओ वसभे समारुहेत्ता इहाणीओ ॥ २०२ ॥
 अज्ज पुणो इह नयेरे संपत्तो सत्तमाउ दिवसाउ ।
 तीन्हा-छुहाभिभूओ मुक्को हं एत्थ उज्जाणे ॥ २०३ ॥
 ता भेइ ! इमं गुरु-सोय-कारणं साहियं मए तुम्ह ।
 जइ अत्थि कावि सत्ती ता रक्खह बालयं तं तु ॥ २०४ ॥
 भणियं धणदेवेणं संपइ चिट्ठंति कत्थ ते पुरिसा ? ।
 सो भणइ गहिय-कुमरो एगो नरगोहिं-हेट्टम्मि ॥ २०५ ॥
 वीओ^{१०} पुरे पविट्ठो सुराइ-कज्जेण संपयं चैव ।
 इय भणिए धणदेशो जोगिय-पासे गओ तुरियं ॥ २०६ ॥
 भणिओ य तेण एसो एयं मह देसु बालयं भइ ! ।
 अहयं सुवन्न-लक्खं तुह देमि, न एत्थ संदेहो ॥ २०७ ॥

१ B °यमेत्ते । २ B °सि अणु° । ३ A केत्ति° । ४ तृपितेन । ५ B °गुजम्मि ।
 ६ A °णीए । ७ पश्चम्याः स्थानेऽत्र पष्ठी (H. P. III. 134) । ८ श्रुतौ (H. D. IV.
 27) । ९ एतन्नाग्निं पर्वते । १० हुत्वा । ११ वेपनशालः कम्प्रः । १२ A ताहे ।
 १३ तृष्णा = पिपासा, छुहा = क्षुत् (H. P. I. 17) ताभ्यामभिभूतः पीडितः ।
 १४ B भो एयं गु° । १५ लम् । १६ न्यप्रोधस्याघः । १७ द्वितीयः ।

तो जोगिएण भणियं जात्र न सी एइ देइयथो जोगी ।
 ताव मह देसु लकख जेण इम देमि तुह बाळ ॥ २०८ ॥
 ततो धणदेवेणं समणियं अंगुलीयं तस्त ।
 हीणार-लकख-मुळं मुळो य इमेण जयसेणो ॥ २०९ ॥
 घेसैण अंगुलीयं सिग्घपर जोगिओ तओ नहो ।
 भैत्तुण य जयसेणं धणदेवो देवसम्मस ॥ २१० ॥
 पासम्मि समल्लीणो भणियो एसो य गिन्ह कुमरति ।
 तत्ते य देवसम्मो पहसिय-वयणो इमं भणइ ॥ २११ ॥
 तं सामी तं वंभू तं चिय मह जीय-दायणो मुपणु ! ।
 किं किं न कयं तुमए जीयं कुमरस्त दिन्तेण ? ॥ २१२ ॥
 मह सामियस्त दिन्न जीय, ज पाण-वल्लहो पुत्तो ।
 पाविट्ट-दुट्ट-जोगिय-कयत-वैयणाड नीहरिओ ॥ २१३ ॥
 ततो धणदेवेण नीओ गेहम्मि भौइओ सम्मं ।
 सत्थस्स मेलिऊणं पट्टविओ नियय-टाणम्मि ॥ २१४ ॥
 एसो पुण बुत्ततो विपरिओ सत्थ पुण-न्दरे सहसा ।
 भैइचाई धणदेवो देइ धणं लकखगमेहि ॥ २१५ ॥
 ता जत्थ जत्थ दासइ धणदेवो निय-यमंस-परिपरिओ ।
 अन्नोन्न पुण-लीओ तत्थ इमं विविहमुत्तवइ ॥ २१६ ॥
 एसो सो धणदेवो चाई भोगी य तह कला-कुसलो ।
 अरिय-जण-पथिओ जो वरिसइ लकखेहि धम्मोत्ति ॥ २१७ ॥
 अन्ने पुण मच्छरिणो भणति निय-चाय-गन्विथा तत्थ ।
 किं सेडहिज्जइ एसो निय-पिउ-लच्छीए खय-कालो ? ॥ २१८ ॥
 तं दाणमिह पसस्सं तं चेव य पोह(रि)सस्स बुद्धि-करं ।
 ज निय-परवक्रमेण विट्ठविय विलसिज्जइ जहिच्छं ॥ २१९ ॥
 ज पुण खैज्जव-दउजय-जणपज्जय-भाथ-मज्जओ दाणं ।
 परमस्यओ कलकं तयं तु पुरिसाभिमाणीणं ॥ २२० ॥
 भणिय च वपे-विट्ठरिय-दव्वण को न विट्ठिरं कुणइ ।
 सैइ-विट्ठवण-निळोसणय जणयइ निरळं सुयं नारी ॥ २२१ ॥

१ डिणोपः । २ अ० नूने । ३ अ० धिण् । ४ अ० सुरसु । ५ अ० बाणाओ । ६

७ भौमिओ । ८ अतल्ल्याणी = दाणुजयः । ९ ससुणन्देः ससुणन्दवादिः । १० सा-
 पदे (U. P. IV. ३३) । ११ विट्ठ. वप = अरियः । १२ (M. P. ३) । १३ वपे विट्ठ
 (U. D. P. ३३) तेन विट्ठवण । १४ विट्ठिरं = भाभोगम् (U. D. P. ३३) ।
 १५ वपे = वपे । १६ अ० विसणं ।

एयं जण-प्पवायं निसुणित्ता चितई उ धणदेवो ।
 सच्चं भणंति एए न हु जुत्तं मज्झ एरिसयं ॥ २२२ ॥
 ता पर-देसं गंतुं विटवित्ता भूरि-भूइ-पव्भारं ।
 विलसामि जहिच्छाए दीणाऽणाहाण अविसेको ॥ २२३ ॥
 इय चितिय धणदेवो माल-पिऊणं संगासमागम्म ।
 विणय-पणउत्तमंगो कयंजली भणित्तामाढत्तो ॥ २२४ ॥
 तुव्भेहिं अणुत्ताओ गंतूणं ताय ! अन्न-देसम्मि ।
 विट्ठवामि भूरि-दव्वं इय इच्छा संपयं मज्झं ॥ २२५ ॥
 ता अणुजाणउ ताओ पुंजंतु मणोरहा इमे मज्झ ।
 गच्छामि अन्न-देसं वणिज्ज-सुद्धाए सयमेव ॥ २२६ ॥
 भणियं जर्णणीए तओ गमणय-वयणंपि दूस्सहं पुत्त ! ।
 अच्छउ ताँ दूरे विय पुण गमणं अन्न देसम्मि ॥ २२७ ॥
 अन्नं च अत्थि लच्छी तुह जणएणावि अज्जिया पुत्त ! ।
 जीए थिलसंतोवि हु अंतं काउं न सत्तो सि ॥ २२८ ॥

भविय ।

जणएण य तुह पुत्तय ! अत्युप्पत्तीए कारणं जं जं ।
 तं सव्वं कारवियं किं कज्जं तुह वणिज्जेण ? ॥ २२९ ॥
 भणियं धणदेवेणं जावज्जवि अम्मि ! वालओ पुत्तो ।
 ताव निय-जणाणि-सिहिणे^१ करिसंतो लहइ सोहपि ॥ २३० ॥
 वोलीण-वाल-भावो छिं^२इ पावेण तं करेमाणो ।
 तह पिउ-लच्छी जणणिव्व होइ सुसमत्थ-पुत्ताणं ॥ २३१ ॥
 सुसमत्थो वि हु जो जणय-अज्जियं संपयं निसेवेइ ।
 सो अम्मि ! ताव लोए मँमं उवहासयं लहइ ॥ २३२ ॥
 इय भणित्तं धणदेवो असु-जल्लु^३फुण्ण-ल्लोयणो सहसा ।
 मुँकल्लह इह भणंतो पडिओ जणणीए चळणेषु ॥ २३३ ॥
 तो धणधम्मो सेट्ठी नाउं अवसाण-कारणं तस्स ।
 वज्जरइ पुत्त ! को तुज्झ वंछिए कुणइ थिग्घंति ? ॥ २३४ ॥

१ सकाशं=समीपमागम्य । २ आरब्धः । ३ B °द्वेभि । ४ अनुजानातु =
 आक्षयतु । ५ पूर्यन्ताम् । ६ B °णीइ । ७ B पुण । ८ B तुह । ९ शकः । १०
 अम्ब ! । ११ SEE NOTE P. 7 । १२ A फरि° । १३ स्पृश्यते (H. P. IV. 257) ।
 १४ ममेवोपहास्यताम् । १५ उफुण्णं=आपूर्णम् (H. D. I. 92) B जलोप्यत्त ।
 १६ मुक्कलं = उचितं, स्वैरं वा मां कुरुत (H. D. VI. 147) ।

जणैण से जणणी पुत्त-विओगं अणिच्छमाणीवि ।
 कहकहवि ह्नु संठविया विनाय सुयावमाणेण ॥ २३५ ॥
 एवं सो धणदेवो माया विच्छेहि अम्भणुत्ताओ ।
 पर-देस-गमण-जेगं गहिऊण चैउव्विह भण्डं ॥ २३६ ॥
 अट्ठाहिय-महिमाओ कारावेत्ता जिणिद-भवणेसु ।
 संपुइय साहु-जण समाणिप माणणिउज-जणं ॥ २३७ ॥
 सयलम्मि तम्मि नयरे कारिय आघोसणं जणे मिलिए ।
 नेमात्तिय-आइट्टे सुह-दिवसे विहिय-मंगैल्ले ॥ २३८ ॥
 गहिऊण पवर सउण अगाकाउं कुसग्ग-वर-नयरं ।
 हिय-बंधु-वणिये-सहिओ नीहरिओ नियय-नपराओ ॥ २३९ ॥
 एवं सो धणदेवो संवाहिय-सह पयइ-जण-नियरो ।
 लहु-लहु-पयाणएहि वयइ सह गरुय-सत्थेण ॥ २४० ॥
 तत्तोऽणुवासरं सो सत्थो वैसिमं अइकमेऊण ।
 अह कमसो संपत्तो एक अइमांसण अडविं ॥ २४१ ॥
 जस्थ अदांसताणवि घण-पत्तल-पठर-पायवत्तणओ ।
 कूइय-सर-ससवणा गम्मइ विहगाण अत्थित्त ॥ २४२ ॥
 अन्नं च जीए लोया नीइ-पहाणस्त पुहइपालस्त ।
 नयरीए इव न कुणंति कहवि उम्मरग-सत्तरणं ॥ २४३ ॥
 वियडाडवीए तीए मज्झमज्जेण वयइ सो सत्थो ।
 निय-कोलाहल-पडिरव-पडिपूरिय-जुंन-तरु-विवरो ॥ २४४ ॥
 तुंग-तरु-नियर-साह-प्पसाह-संछन्न-अंवरत्तणओ ।
 सव्वपि वहइ दियहं अलग्ग-रवि-किरण-संतावो ॥ २४५ ॥
 केवि-कय-गुरुतर-वोक्कार-सवण-संहुत्तसंत बहु-वसठो ।
 उत्तासिय-वसह-बौलण-निमित्त-पमुक्क-हक्कारो ॥ २४६ ॥
 हक्कार-सइ-पडिरव-संसवणुत्तासियाण मैयराहं ।
 भौयन्नतो दिसि दिसि घूयाणं भूरि-हुकारे ॥ २४७ ॥
 वसह-कंठ-पलविर-घटिया-रणिय-पूरिय-भूरितरंबरो ।
 विसं-हुक्कखय-रेणु-निरंतरो वयइ तैत्थ स याणिय-सत्थओ ॥ २४८ ॥

१ अ एण य खे । २ मातापितृभ्याम् । ३ चतुर्विधम्, गणित-धरित-मय-
 पारिच्छेद्यभेदात् । ४ अ गलो । ५ अ वतसि- कलःपकम् । ६ पयसं = प्रवृत्त ।
 ७ वसिमं = वसतिम् । ८ वरयाम्, ९ जीह । १० जुभं = जीर्णम् । १०-कृति- ११ स-
 सोत्रसत्- १२ वारण- १३ वयराहं = दोग्धम् (H. D. VII. 11); १४ वाक्यं वत् ।
 १५ वृत्तुरात्तादरेणुभिर्निरन्तरं = व्याप्तः । १६ अ उष्वत् ।

साहु-धणेसर-विरइय-सुवोह-गाहा-समूह-रग्माए ।
 रांगगि-दोसै-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसो एत्थ सैमप्पइ अडवि-पवेसस्त वन्नणो नाम [?]
 सुरसुन्दरि-नामाए कहाए पढमां परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ प्रथमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह अन्न-वासरग्मी कमेण वेहु-वोळियाए अडवीए ।
 गहिय जलासयमेगं अह सो आवासिओं सत्थो ॥ १ ॥
 अह तम्मि सत्थ-लोए उँल्लहिय-सयल-वसह-नियरम्मि ।
 जल-इंधणाइ-अट्टा इओ तओ परिणडतम्मि ॥ २ ॥
 पमुक्कंसु दिसि दिसि चरणत्थं सव्व-वसह-महिसेसु ।
 पारँदंसु य तक्कालमुचिय-किञ्चेषु लोएण ॥ ३ ॥
 नाऊण परिणहि-वसओ भोधण-कज्जम्मि आउलं सत्थं ।
 सत्थम्मि तम्मि पडिया झांडत्ति भिल्लाण धांडत्ति ॥ ४ ॥^१

अविय ।

नव-मुग्ग-वन्न-अडुण-ढँक्किय-आजाणु-भीसण-सरीरा ।
 मसि-रासी इव काला कुविय-कयंतोव्व दुँप्पिच्छा ॥ ५ ॥
 खर-वीभच्छ-सरीरा पलास-पत्तेहिं विहिय-सेहरया ।
 गुंजा-फल-रँत्तच्छा उँच्चं-खर-केस-पँन्मारा ॥ ६ ॥
 संनद्ध वद्ध-कवया पट्टि-पएसा-डवणद्ध-तोणीरा ।
 कन्नयँडहिय-वणुह-पट्ट-दीसंत-भल्लोडा ॥ ७ ॥
 केवि असि-वग्ग-हत्था केवि हु कर-गहिय-लँउडया अवरे ।
 गुंफण-फेरण-सुंकारएहिं जीयं व अवणेंता ॥ ८ ॥
 धिदँडो निट्टुर-हियया दिसो दिसिं 'मारि मारि' भणमाणा ।
 वैन्नाया एव कुओवि ज्झत्ति भिल्ला समावाडिया ॥ ९ ॥^२

१ रागग्गी=रागामिः । २ SEE NOTE P. ३ । ३ समाप्यते । ४ बहुतिक्रान्ता-
 याम् । ५ उल्लहियं = भाराक्रान्तम् । ६ पर्यटति । ७ B उँद्वंसुं । ८ प्राणिधयश्चरपूस्याः,
 तद्वशात् । ९ घटी । १० B तिष्ठमिः कुलकम् । ११ ढक्कियं = आच्छादितं
 (H. P. IV. 21) । १२ A दुप्पेच्छा । १३ B विविहसे° । १४ रक्काक्षाः । १५ उच्चं
 = ऊर्ध्वम् । १६ पँन्मारो = प्राग्भारः = समूहः । १७ कर्णाकृष्ट- । १८ लुगुडकः = योष्टिः ।
 १९ चर्मादिमयं प्रहरणं, 'गोफण' इति मापायां तस्य 'फेरणं' अमरणं तेन जाता ये
 'सुंकारया' शब्दास्तिः । २० A घट्टा = घृष्टाः । २१ अज्ञाताः । २२ B पञ्चमिः कुलकम् ।

पडिएमु तओ तेमु सरथो सव्यो वि आउलीभूओ ।
 मिल्हाण पैउर-भावा वक्खेवा सत्थ-पुरिसाण ॥ १० ॥
 अह तम्मि सरण-रट्टिए ल्हंसिउग्गेते समत्थ-सत्थम्मि ।
 दण्ण-परिपूरियंगा हक्खिय जंपति केवि नरा ॥ ११ ॥ ✓
 रे ! रे ! पिसाय-रूवा ! कारियण्हिं जैह दिट्ठि-पह-पडिया ।
 पयउह सव्वं जइ अणिय तुम्हमिह पोरिसं किपि ॥ १२ ॥
 केवि पुण भौरु-हियया वैरया दसण उड-गहिय-अंगुलिणां ।
 हा ! हा ! रक्खह रक्खह एवं कल्लणाइं जंपति ॥ १३ ॥
 केवि हु छटिज्जता इओ तओ सह प्हम्ममाणा थ ।
 कौवा पल्लयणट्टा तत्थं गवेसति छिद्दणि ॥ १४ ॥
 केवि कहकहवि पाविय-छिदागाढ च खत्तफसेमाणा ।
 सणियं सणियं ओमेक्खिउण लीयति गंहणेसु ॥ १५ ॥ ✓
 केवि हु वेविर-देहा सिट्ठिलीक्ख-कण्ठ-बंधणा धणिय ।
 पमुक्क-पुरिसयारा अंगीकय-दीण-जण-चेट्टा ॥ १६ ॥
 परिचत्त सयल लज्जा कहकहमवि मोक्खणं विमग्गंता ।
 तेसिं चिय पावाणं कुणाति चहु-चाहु-कम्माणि ॥ १७ ॥
 केवि हु मैयमिव भू-पट्ठि-संठियं अण्णयं पैयसंति ।
 केवि हु ल्हँहति गट्ठि महीए पक्खाणि जोएत्ता ॥ १८ ॥
 जेवि हु इओ तओ इंधणाइ-अट्टा गयासि सत्थाओ ।
 तेवि हु कल-यल-सदं सोउं वचंति दूरयरं ॥ १९ ॥ ✓
 रे ! लेहँ हणह वधह मारह ययणाइं भरह घूर्णए ।
 सुंममति तत्थ सरथे दिसि दिसि एवविहा सदा ॥ २० ॥
 एयावसरम्मि तओ पासित्तु इओ तओ विलुम्पंत ।
 मिल्हेदि सत्थ-लोय कइवप-निय-पुरिस-परियरिओ ॥ २१ ॥
 लण्णाएतो तेसिं अंगिईए चैव चित्त-संखोह ।
 वंसुनंदय-खग-करो धणदेशो एवमुल्लवइ ॥ २२ ॥ ✓

१ प्रचुरभावात् । २ लक्ष्मणने (B. P. IV. 197) । ३ मास्त । ४ *
 भीयहिं । ५ पराकाः । ६ प्रहृष्टमानाः । ७ श्लोकाः । ८ शनैः शनैः । ९ *
 उवणं अपहृत्य (B. D. I. 119) । १० वनेषु । ११ SEE NOTE P. 15 । १२
 * इवि । १३ मृतम् = मृतकम् । १४ आत्मनम् । १५ प्रदर्शयन्ति । १६ शि-
 वन्ति (B. P. IV. 143) । १७ लत = एहनीत । १८ धूमन्त । १९ आहृत्या ।
 २० वसुनन्दक एतदासथो यः कः ए करे च ल सः ।

रे ! रे ! पावा ! जइ अत्थि तुम्ह इह कावि दम्प-कंइई १
 ता हवह मज्झ पुरओ सहसा तं जेण अवणेमि ॥ २३ ॥
 मा भणह जं न भणियं एस कैस-वट्ठओ सुपुरिसाण ।
 न हि निय-जुवइ-सँलहिया पुरिसा पुरिसत्तणमुवेति ॥ २४ ॥
 हा ! धी ! धी ! एयस्स उ रे ! दुट्ठा ! तुम्ह पुरिसगारस्स ।
 नासंत-लोय-पट्टी-धावण-उवलद्ध-पँसरस्स ॥ २५ ॥
 एवं च निँसामित्ता दोच्चं तच्चं समुल्लवंतस्स ।
 धणदेवस्सुल्लावे सुहडाणवि भूरि-भय-जणगे ॥ २६ ॥
 रे ! रे ! लेह इमस्सवि फँडेमो १धीरयं किराडस्स ।
 एवं समुल्लवंता वलिया ते झच्चि तयांभमुहं ॥ २७ ॥
 पत्ता य औहसंता धणदेवस्संतियं समंता ते ।
 तिक्खासि-कोत-तोमर-भल्लँहि य पँहरिउं लग्गा ॥ २८ ॥
 धणदेवोवि असंको तथा पँयट्ठेसु तेसु भिल्लेसु ।
 ताणमुँभोडिऊणं कुणइ निय-पोरिसं पयडं ॥ २९ ॥
 जह जह ते भिल्ल-नरा देति पहारे दढ दय-हीणो ।
 धणदेवो उण तह तह अच्चसिय-कलो पवंचेइ ॥ ३० ॥
 अविय पँरण केवि हु इओ तओ कवि काय-करणेण ।
 केवि हु दूराउच्चिय एंत खग्गाभिघाएण ॥ ३१ ॥
 कहकहवि हु भिल्लेहि गहिओ फरएहि उट्टहँऊण ।
 भणियं च तेहि रे ! रे ! एसो सँत्थाहवां वणिओ ॥ ३२ ॥
 ता वंधिऊण एयं अँक्खय-देह तु पल्लि-नाहस्स ।
 अँपेमो जेणेसो देइ वणिओ धणं वहुयं ॥ ३३ ॥
 तत्तो य तेहि गंतुं पल्लीवइणो समप्पिओ एसो ।
 एत्थंतरम्मि दिट्ठो धणदेवो देवसम्मेण ॥ ३४ ॥
 तत्तो य तेण भणिओ सट्ठकखंमव तु पल्लि-नाहस्स ।
 हा ! हा ! सामिय ! एसो महाणुभावो स धणदेवो ॥ ३५ ॥
 जेण तया तुह तणओ जोगिय-गहिओवि सोइओ आसि ।
 दाउं सुवन्न-लक्खं निक्कारण-वच्छलेणं तु ॥ ३६ ॥

१ कण्हतिः पामा । २ अपनयामि । ३ कपपट्टकः । ४ सलहिया = श्लाघिताः ।
 ५ B पुरिसस्स । ६ B ० सामेत्ता । ७ द्विः । ८ त्रिः । ९ अँशयामः (H. P. IV. 177)
 १० धीरताम् । ११ इँपद्धसन्तः । १२ A एरि० । १३ प्रवृत्तपु । १४ B मोट्टिऊ०
 तेषां पुरः खं वक्ष ओइयित्वा संस्थाप्य, संमुखीभूयेत्यर्थः । १५ A हीणे । १६ फल-
 केन । १७ सायाधिपः । १८ अक्षत-देहम् । १९ अपयामः ।

जयसेण कुमर-जीविय-दाया धणधम्म-सेट्ठि^१-पुत्तो सो ।
 परमुवपारो सामिय ! कहणु अहंनेहि विहिउत्ति ? ॥ ३७ ॥
 इय देवसम्म-भणियं सोउं सैंभंत-ओपणो सहसा ।
 अह भणइ सुणइट्ठो मुंचह मुंचह महाभागं ॥ ३८ ॥
 पास-ट्ठिय-पुरिसेहिं तक्खणमुच्छोडिया य से बंधा ।
 पह्ठी-यइणा ताहे अवगूढो सायरं एत्तो ॥ ३९ ॥
 तत्तो विहिय-पणामो तक्खल्लेमुचियम्मि आसणे दिजे ।
 पास-ट्ठिय-पुरिसेहिं, उवविट्ठो तत्थ धणदेवो ॥ ४० ॥^२
 तत्तो य दीह दीहं नीससिय विसाय-गेम्मिण एव ।
 लज्जावणभिय-वयणो पह्ठी-वई माणउमाट्ठो ॥ ४१ ॥^३
 परमुवगारिणे तुमं उवेच किल होसे अम्ह दट्ठव्वो ।
 नवरं गिहागयस्तवि सागयमेवंविहं विहियं ! ॥ ४२ ॥
 जायइ अवगार-फैलो विहिओ पावाणं अहव उवपारो ।
 सम्पस जहा दिजं दुसं पि विसत्तणमुंइ ॥ ४३ ॥
 पावो अह कयम्यो सुय-जीविय-दायगस्स जेणंज ।
 गिहमागयस्त एयं अहम्म-कम्मं समायरियं ॥ ४४ ॥
 भणियं धणदेवेणं कीस इमं बहह गुरु-विसायंति ।
 अजाणं अवरज्जइ, को दोत्तो एत्थ तुम्हाणं ? ॥ ४५ ॥
 दट्ठुं अणल-सरिसं भिल्ल-वई तस्स वयण-विजाणं ।
 रुवं तह सुंयणत्तं पुणोवि अइरंजेज्जो भणइ ॥ ४६ ॥
 पेच्छह एगम्मि नरे केत्तिय-गुण-समुदओ समं वसइ ? ।
 बहुरयणा हु वसुमई सच्चो लोय-प्पवाओऽयं ॥ ४७ ॥
 धी ! धी ! मह पुरिसत्तं धी ! धी ! मह एरिसाए वित्तीए^४ ।
 निय-कुल-कलंक-भूयस्स मज्जा धी ! पुरिस-वम्भेण ॥ ४८ ॥^५
 धी ! मज्जा जीविण कुकम्म निरयस्स धम्म-रहिपस्स ।
 एयारिस-पुरिसाणं छटण-कम्मम्मि निरयस्स ॥ ४९ ॥
 एत्थियमेत्तेणं चिय धन्नोऽहं ज महाणुभावस्स ।
 अक्खय-देहस्स इमस्स दंसणं जत्ति संजाय ॥ ५० ॥

१ ङ धिडि । २ अथम्यैः 'अस्माभिः' इति शेषः । ३ संघनन्तलाचनः संघममुष्-
 नवनः । ४ ङ 'हालुचि' । ५ नमितम् (म. प. १. ३०४) । ६ ङ उविय, उवेय ।
 ७ ङ वरे । ८ क्लृप्तः । ९ येजाय । १० यमादननेतं धर्म्ये तद्विद्वदमधर्म्ये तत्र तत्र
 धर्म्ये वेत्तव्यः । ११ अपराभति । १२ सुखवत्यम् । १३ कृतिः = आशीर्षिका ।

जइ पुण होज्ज ^१विवत्ती समयं भिल्लेहिं जुज्झमाणस्स ।

ता कह मज्झ ^२अउन्नस्स होज्ज पावस्स ^३नित्थारो ? ॥ ५१ ॥

एमाइ बहु-विगप्पं अप्पाणं निदिऊण तो भणइ ।

भो ! भो ! भिल्ला ! सत्थे जं गहियं एत्थ तुम्हेहिं ॥ ५२ ॥

। तं सव्वंपि समप्पह इमस्स धणदेव-नाम-वणियस्स ।

^४तेहिं तंण-मज्जायं समप्पियं तस्स तं सव्वं ॥ ५३ ॥^६

तत्तो स-वाल-बुद्धे मिलिए लोगम्मि भय-विमुक्कम्मि ।

वज्जरइ सुप्पइट्ठो धणदेवं नेह-गच्चमिणं ॥ ५४ ॥ ✓

एत्तो गाउयमेत्ते सीहगुहा नाम अत्थि मे पल्ली ।

तीए लँहुमागच्छह अज्जं मह पाहुणा होह ॥ ५५ ॥ ✓

भणियं धणदेवेणं एवं होउत्ति ताहे सो सत्थो ।

धणदेव-मंगग-लगो सीहगुहं झत्ति संपत्तो ॥ ५६ ॥

आवासियस्स तत्तो वसिमासन्नम्मि सत्थ-लोयस्स ।

पल्ली-वइणा नीओ धणदेवो नियय-गेहम्मि ॥ ५७ ॥

अब्भंगिऊण विहिणा सुगंध-तेल्लेहिं पवर-जुवईहिं ।

अद्धान-परिस्सम-नासगेण वर-वारिणा ^७हविओ ॥ ५८ ॥

घणसार-सार-सिरिखंड-चच्चिओ ताहे पल्लि-नाहेण ।

सहिओ पवराहारं भोत्तूण समुट्ठिओ कमसो ॥ ५९ ॥

कंपूर-पूर-सहिए तंबोले आयरेण से दिन्ने ।

वज्जरई धणदेवो सुहासणत्थो इमं वयणं ॥ ६० ॥

एसा हु ताव पल्ली आवासो ^८निग्घिणस्स लोयस्स ।

तुम्भेवि तस्स पहुणो ^९अणन्न-सो^{१०}ज्जन-दय-कलिया ॥ ६१ ॥

एसो न सम्म-जोगां ^{११}अहिवइ-भिच्चाण मह ठियं चित्ते ।

जं सो^{१२}यं-सच्च-दक्खिन्न-वज्जियाणं इमं ठाणं ॥ ६२ ॥

भिल्लाणं नाहावि हु जं एरिस-गुण-गणेण संजुत्ता ।

एयं मणम्मि ^{१३}भावइ महंत^{१४}मच्छेरयं मज्झ ॥ ६३ ॥

१ विपत्तिः = विनाशः । २ अपुण्यस्य A अहन्नस्स = अधन्यस्य । ३ निस्तारो मुक्तिः पापात् ; B वित्था^४ । ४ A तेहिवि । ५ तृणमर्यादं यथा स्यात्तथा तृणपर्यन्त-

मित्यर्थः । ६ B युग्मम् । ७ लघु = शाग्रम् । ८ मरुगो पश्चात् (H. D. VI. III)

९ वासस्थानसमीपे । १० स्रपितः । ११ निवृणः = निष्कृपः । १२ अनन्यत् =

अद्वितीयम् । १३ सौजन्यं दया च ताभ्यां कलिताः सहिताः (H. P. 4) ।

१४ आधिपतिः = स्वामी । १५ शांभ-सत्य-दाक्षिण्य-वर्जितानाम् । १६ प्रतिभाति

(H. P. IV. 259) । १७ अच्छेरयं = आश्चर्यम् (H. P. I. 57) ।

असरिस-सोजन-शुषा तुम्हे एयाए वसह पड्डीए ।
 वचम-नरावि होउं साहह मह केण कजेण ? ॥ ६४ ॥
 तो मणइ सुपइहो कि कहिएणं इमेण धणदेव ! ।
 वंचणमवमाणं चिय मइ-शुतो नो पगासेजा ॥ ६५ ॥
 तहवि डु भणामि मा होउ तुम्ह अन्मत्यणा इमा विहजा ।
 एगग-मणो होउं साहिजेतं निसामहि ॥ ६६ ॥

निष पमुइप-नर-नारि-पुंन-गामावलीए रमणीओ ।
 बहु-दिवस-वन्नणिग्गो अंगा नामेण देसोऽत्थि ॥ ६७ ॥
 तम्मि य पुरं पुराणं पवर सुर नयर-सरिस-सिद्धिं ।
 भय-उंमर कर विमुकं सिद्धत्थपुरति विक्खायं ॥ ६८ ॥
 तम्मि य मयंथ-रिट कैरटि कैरट-निम्भेयणम्मि पच्छो ।
 कर्तुंनेप-सुग्गीओ सुग्गीओ नाम नर-नाहो ॥ ६९ ॥
 मयलोरोह-पडाणा सुदर-सरदिंदु-बिब-सम-वयणा ।
 बुद्धीए अणन्न-समा कमला नामेण से देवी ॥ ७० ॥ ✓
 तोए सह विसय-मोक्खं अणुदवमाणस्स तह य रज-धुरं ।
 पुब्ब-भव-पुन-योव-समणिय फालयतस्स ॥ ७१ ॥
 वचतेमु दिणेमु तीए देवीए अह अह पुत्तो ।
 जाओ कय च नाम विहिण्ण मह सुप्पइहोत्ति ॥ ७२ ॥^{११}
 टालिच्चतो पंचहि धाईहि कमेण वड्ढमाणोऽहं ।
 संजाओ पच-वरिसो माउ-पिऊणं कयाणंदो ॥ ७३ ॥
 एत्थतरम्मि गिम्हे संताविय-महि-पडे वड्ढने ।
 निर्वाविय-मही-चांडो रैसत-साधूर सघाओ ॥ ७४ ॥
 पवहंत-वहल-वाहिणि-खलहल-ससद-वाहिरिय-दिमंतो ।
 गज्जत-गहिर-जलहर-दंमण-नच्चत सिहि-निवहो ॥ ७५ ॥
 पफुल्ल-फुल्ल-सोहिय-नीवोह-विरायमाण-वण-नियरो ।
 मुच-कुद-कुडप-सदिय-रय-गम्भिण वादय-समीरो ॥ ७६ ॥ ✓

१ B ० वाइ । २ कययत । ३ कथ्यमानम् । ४ A ० दिण्णं । ५ B जुत ।
 ६ पच्छिमत् सिद्धिं (H P IL 159) । ७ उमर = परचकादिमवम्, मीरा पख-
 वनं च (B H.) । ८ करटी = करी । ९ करटः = करिगणः । १० कम्कु पड्डः ।
 ११ B तीदि । १२ पायरो = पादपो = वृषः । १३ B सुम्मं । १४ निर्वापित प्रथामेत्
 महीपीठं वेन वर्याप्रेणेतुत्तरस्यां पचमगाथायां संवन्धः । १५ रसन् सदायमन्ता
 कादराणां सुंदराणां संघातो मयेति । १६ नीवो = वृषविशेषः । १७ सन्दिधं करितम् ।

पुलिणःपइड्डिय-वाल्लय-कय-वाल्लय-देउलेहिं रमणीओ ।
 कैरिसय-जण-पारंभिय-हलउत्तय-चच्चिय-वइल्लो ॥ ७७ ॥
 हरिस-वस-हसिर-पामरं दिसि-दिसिं चव्वत्त-भूरि-केयारो ।
 पत्तो वासा-रत्तो कट्टम-दुल्लंघ-मगिल्लो ॥ ७८ ॥
 एयारिसम्मि नव-पाउसम्मि पत्तम्मि अन्न-दिवसम्मि ।
 नर-नाहो सुग्गीवो विहिणा कय-भोयणो संतो ॥ ७९ ॥
 चंदण-चच्चिय-देहो परिहिय-मिउ-सण्ह-निम्मल-दुगूलो ।
 तंबोळ-वग्ग-हत्थो समागतो देवि-भवणम्मि ॥ ८० ॥
 सत्त-तले पासाए आरूढो उवरिमाए भूमाए ।
 देवीए कय-विणआ महारिह-सेज्जाए आसीणां ॥ ८१ ॥
 खणमेगमच्छिऊणं परिहास-कहाहिं पिय-युमाए सह ।
 सिय-वसण-च्छाइयाए कोमल-तूलीए पासुत्तो ॥ ८२ ॥
 तत्तो य सजल-जलहर-गाज्जय-सद्वेण नट्ट-निदो सो ।
 सट्टित्तुं संनिविट्ठो निज्जहग-संठिय-मसूरे ॥ ८३ ॥
 अद्धासणे निविट्ठा कमलदेवावि ताहे नर-पहुणो ।
 वज्जरइ तवो राया हरिस-वसुल्लसिय-रोमंचो ॥ ८४ ॥
 महं संगम गरुय-समुल्लसंत-मणहर-पओहरा ज्ञत्ति ।
 पेच्छ पिए ! संजाया तुज्ज सरिच्छा कुवेर-दिसा ॥ ८५ ॥
 तरलत्तं नयणाणं कुडिलत्त सुतणु ! तुज्ज केसाणं ।
 अणुकरइ पेच्छ विज्जू घण-मज्जे चिगिचिगायन्ती ॥ ८६ ॥
 अन्नं च पिय ! पेच्छसु परिव्वभंतेहिं इंदगोवेहिं ।
 नैज्जइ पाउस-लच्छी पैचुनिया महि-यले पाडिया ॥ ८७ ॥
 पाउस-नरिद-नव-संगमम्मि जायम्मि भूमि-महिलाए ।
 हरियंकुर-च्छलेणं पेच्छसु रोमंचओ जाओ ॥ ८८ ॥

१ वाल्लकादेवकुलैः । २ करिसवो = कर्पकः । ३ हलउत्तयं = हलयोत्रकम् ।
 ४ वसः = बलीवर्दाः (H. D. VI. 91) । ५ लुप्तप्रथमान्तं पदम् । ६ वपारावः = वर्षा-
 समयः । ७ B रत्तो । ८ B पवामिः कुलकम् । ९ परिहितमृदुलक्षणनिर्मलदुकूलः ।
 १० B युग्मम् । ११ सत्ततले = सत्तभूमिके । १२ B माइ । १३ महारिहा = मह-
 षां = बहुमूल्या या सेना = शय्या (H. P. I. 57) तस्याम् । १४ B त्तिद सो
 सुं । १५ "निर्वृहो द्वारि निर्वासे शोखरे नागदन्तके" (H. A. S. 1366) त्तिदसु
 संस्थितं यो मसूर उपवहः 'छाशीकुं' इति मापायां तस्मिन् । १६ A नहसंगवत्* ।
 १७ प्रहृशयन्ती । १८ शायते । १९ पाउसो = प्राशद् । २० प्रचूर्णिता ।

निदृष्टु-कर पसरणं इमेण संताविआ इमा पुहई ।
 इय रंसेणव रुद्धं घणेहि सूरस्त कर-गमरो ॥ ८९ ॥ ✓
 मह आगमंवि पिय विराहियाण महिलाण किं न कुंइई ।
 हिययाइं सामरिसं विञ्जुञ्जेण जोएइ ॥ ९० ॥
 नाउ मह आगमण तहवि हु किं च्छिया पियां मांतुं ।
 गउजतो रंसेणव पहियाण दलइ इहयाइ ॥ ९१ ॥
 धउल-मलाया-दोढां विञ्जु-उया-चवल-दीह जीहालो ।
 कंसण-सरीरां धावइ पहियाण पाउस-पिसाभां ॥ ९२ ॥
 पेच्छ सुर-चाव निग्गय-धारा-वाणेहिं विरहि-हिययाइं ।
 विंधंता उवहसइव पचसरं पच-सर-साहय ॥ ९३ ॥
 एथन्तराम्म देवी नर-नाह मणइ हरिसिया संती ।
 संस-उंऊणं नर वर ! अम्माहिओ पाउसो एसो ॥ ९४ ॥ ✓
 मांतूण विराहिण-जण मुंइओ ज एस कामुय-जणस्म ।
 पामर-वेच्छ-तणे।सहि पमुहाण तहय जीवाण ॥ ९५ ॥
 अह मणइ पुहइ-नाहो 'इंसि हसेऊण, देवि ! तं सच ।
 ? औहीण सजाय ज सुम्मइ एथ लंगम्मि ॥ ९६ ॥
 धांया पुरिसा पेच्छति औपरा धापयं दिसा-वळयं ।
 तह देवि ! तुम मुहिया सच्च मुहियति मन्नेसि ॥ ९७ ॥
 सन्नेवे देवि ! उउणो सैउन्न-लंयस्स हौति मुह-हेऊ ।
 पुन्न-गिहूणाण पुणो पाउस-समओवि दुह-हेऊ ॥ ९८ ॥
 ओ ! पेच्छ पेच्छ मुदरि ! अंइ-समारम्मि जैर-कुंदांम्मि ।
 ओर्धसर संय-विराइय-डिम-समूहे रुपतम्मि ॥ ९९ ॥
 नियय-घरिणीरै वाढ चोइंजतो पुणो पुणो वैरेओ ।
 आवरण-राहिय-देहो हम्मंतो वारि-धाराहिं ॥ १०० ॥

१ अष्टानि (म. प. IV. 177) २ विद्युत्, उद्योतेन, द्योतयति । ३ वक्रितः
 (म. प. IV. 231) । ४ ऋ परं । ५ दादा = दंष्ट्रा (म. प. III. 139) । ६ औहाणे =
 विहावान् । ७ कृष्णशरीरः; ८ कांस्य । ९ ऋतूनाम् । १० उद्वं । ११ सुखदः ।
 १० वत्साः = गोशुभ्राः, सुतानि, ओषधयश्च तत्रप्रमुखाणाम् । ११ अ इंसि = इंसु ।
 १२ अ आहाण, किंवदन्ती । १३ 'पिं तुमी' प्र वास्तुताः । १४ आदरात् ।
 १५ सपुण्यलोकस्थ । १६ अर्धवमारचिते । १७ जरत्कुटीरे = जीर्णशुद्धे ।
 १८ अं घसरार्णं = अनयोनां शुद्धवारिप्रवाहाणां वा (म. D I 170) शतानि ।
 १९ ऋ मर । २० ऋ णीइ । २१ चो. यमानः = प्रेयमानः । २२ अ वराभां, वरक ।

उद्दुसिय-रोम-कूयो सीयल-अनिलेण संकुंडय-गतो ।
 एसा दरिद्र-पुरिसो कहकहवि सैमारइ कुडीरं ॥ १०१ ॥^२
 ओलविय-कन्न-जुयं हम्मंतं गरुय-वारि-धाराहिं ।
 ओल्लुंग-भग-देउल-कोण-गयं रासमं निर्यसु ॥ १०२ ॥
 तह पेच्छ इमं सुंदरि ! सुणहं चुल्लोए सुन्न-गेहम्मि ।
 सीएण कुणुकुणंतं खर-खर-खड्डं खणेमाणं ॥ १०३ ॥
 तह पेच्छ जर-त्रइल्ल्या जलहर-धारावलीहि हम्मंता ।
 ईरिया-समिउव्व मुणी वच्चंति महिं पलाएता ॥ १०४ ॥
 सेवालिय-भूमि-तले फिल्लसमाणा य थाम-थामम्मि ।
 हत्थ-गय-लट्ठि-खंडा भिक्खं परियडइ जर-रोरो^१ ॥ १०५ ॥
 एवं च जाव साहइ देवीए ताव कंचुई इत्ति ।
 पाय-वडणुट्ठिओ अह वसुदत्तो भणिउमाढत्तो ॥ १०६ ॥^H
 देवेण जो उ पुत्वि पट्टविओ आसि चंप-नयरौए ।
 सिरि-फित्तिवम्म-रन्नो दूओ दामोदरो नाम ॥ १०७ ॥[✓]
 सो देव-पाय-दंसण-सुह-कंखी आगओ दुवारम्मि ।
 चिट्ठइ, एवं च ठिए देवो पमाणंति तं सोच्चा ॥ १०८ ॥
 दिट्ठीए आपुच्छिय देविं सहसत्ति उट्ठिओ राया ।
 अथाण-मंडवस्स उ आसन्नो जाव संपत्तो ॥ १०९ ॥
 ताव य विज्जु-चमुक्कारणंतरं चंड-चडड-संसदो ।
 आसन्नो संजाओ^१ भेसिय-नर-नारि-संघाओ ॥ ११० ॥^{११}
 तयणंतरं च महा-हा-रव-संमीसं समुट्ठियं सइं ।
 देवी-गिहम्मि सोउं सहसा वलिओ मही-नाहो ॥ १११ ॥
 वज्जरइ देवि-धावी रुयमाणी घग्घरेण सदेण ।
 नर-वर ! मुट्ठा मुट्ठा देवी विज्जूए दद्धत्ति ॥ ११२ ॥
 दट्ठूण भूमि-पडियं देवी-देहं जिणैणं परिचत्तं ।
 हा ! हा ! हत्ति भणंतो राया मुच्छा-वसं पत्तो ॥ ११३ ॥

१ उद्दुसियं=उद्दुषितं = पुलकितम् (H. D. I. 115) । २ संकुचितगात्रः ।

३ समारचयति (H. P. IV. 95) । ४ B तिस्रभिः कुलकम् । ५ ओल्लुंगं = छाया-
 रहितम् (H. D. I. 164) । ६ पश्य (H. P. IV. 181) । ७ स्थानम् । ८ जरड-
 लीवर्दान् । ९ पतन्तः (H. D. VI. 86) । १० स्थाने स्थाने । ११ रोरः=रङ्गः । १२
 कञ्चुकी = प्रतीहारः । १३ वियुच्चमतकारानन्तरम् । १४ भेषितः = भाषितः ।
 १५ B तिस्रभिः कुलकम् । १६ मुट्ठा । १७ जीवेन परित्यक्तम् ।

ददृष्टुण भूमि पडियं नर-नाहं मुच्छियं विगय-चेष्टं ।
 मूरि-सरो संजातो परियण-अक्फद सद्योवि ॥ ११४ ॥
 पास-डिय-पुरिसेहिं सीयल-पवणाइयम्मि विहियम्मि ।
 रायावि विगय मुच्छो विलविउमेवं समाढत्तो ॥ ११५ ॥
 हा बल्लहि ! हा सामिणि ! हा जीविय-दायगे ! विसालच्छि ! ।
 हा मह हियय निवसिणि ! हा ! कथ गया ममं मोत्तुं ? ॥ ११६ ॥
 हा गोर-देहि ! हा पिह-पेओहरे ! हा सुकोमल-सरिरे ! ।
 हा कह निगियण-विहिणा तुह उवरि पाडिवा विञ्जू ? ॥ ११७ ॥
 घणसार-धुसिण-चैरण-उचिय-सरिरम्मि कह णु हय-विहिणा ।
 विञ्जू-निवाओ विहिओ मञ्ज अउओहिं पावेण ? ॥ ११८ ॥
 हा देवि ! तुञ्ज विरहे नर नारी-सकुलं इमं नयरं ।
 उल्लसिय-नयर-सरितं अढवि-समाणं च पडिहाइ ॥ ११९ ॥
 किछ देवि ! तं भणंती तुह विरहे अच्छिउं न सक्कोमि ।
 तं कह अहं अहओ तुमए सहसा परिचत्तो ? ॥ १२० ॥
 हा ! किं न किंपि जपसि किंवा त सुयणु ! मञ्ज रुढा सि ।
 किं मए अवरदं मुदरि ! त मञ्ज साहेसु ? ॥ १२१ ॥
 तं चिय मह बल्लहिया नेहो मह नारिय अन्न-इत्थिसु ।
 तुञ्ज कए परिचत्तो सयलं ओरोह-नारि-जणो ॥ १२२ ॥
 तहवि तुम किं सुंदरि ! निम्मर-रत्तसस देसि नालावं ? ।
 ता पसिय पसिय सामिणि ! उट्टिय मह देसु पडिवयणं ॥ १२३ ॥
 एमाइ जाव विलवइ विविह राया सैकलुण सदेण ।
 ताव अह संपत्तो रोवतो तत्थ धणदेव ! ॥ १२४ ॥
 उच्छमे विणिवंसिय ममं तओ गाढ-कलुण-सदेण ।
 त चेव पलवमाणो सुंदीहरं रुवइ बालोव्व ॥ १२५ ॥
 एत्थतरम्मि मंती मुमई-नामो भणइ नर-नाह ।
 देव ! अलं रुंजेणं मय-किच्चं कुणह देवीए ॥ १२६ ॥
 भणइ तओ नर-नाहो चेदण दारुणि वीहि नीणंहे ।
 देवीए जेण समयं अहंमि अग्गीए विस्सैमि ॥ १२७ ॥
 तो भणइ मुमइ-मंती कायर-जण-चेट्टिएण किं इमिणा ।
 मरण-उत्तवत्ताएणं, अवट्टवमु धीर ! धीरत्तं ॥ १२८ ॥

१ अ पवेहं । २ अ चरम । ३ अपुण्यः । ४ अवयवः । ५ अपरादम्-
 जालो विरहितम् । ६ प्रवीद । ७ अ सुकं । ८ सुदीर्घम् । ९ रुदितेन । १० सुक-
 कम् । ११ बहिः । १२ नायवत् । १३ अ पविं ।

मरणेण तुज्झ नर-वर ! देसो सच्चोवि होइ जं गम्मो ।
 पडिवक्ख-नर-चरणं बालो तह सुपइट्ठोत्ति ॥ १२९ ॥
 देवाण वंभणाण य^१ लिंगीणं तह पागय-जणस्स ।
 धम्म-किरियाओ सन्वा वैहंति देवे धरंतम्मि ॥ १३० ॥
 महिला-मेत्तस्स-कए न हु जुत्तं तुम्ह उत्तम-नराण ।
 असमंजसमायरिउं विन्नाय-जग-स्सभावाणं ॥ १३१ ॥

भाविय ।

^१ निरुक्कम-कायस्सवि उसभ-जिणिदस्स आइ-देवस्स ।
 मरणं जायं जइया-का-गणणा अन्न-मणुएसु ? ॥ १३२ ॥
 निज्जिय-पडिवक्खस्सवि छ-क्खंड-महीसरस्स भरहस्स ।
 जइया-जायं मरणं का-गणणा अन्न-मणुएसु ? ॥ १३३ ॥
 गौर्य-परक्कम-निज्जिय-रिउ-वल-पाइक्क-चक्क-कय-रक्खा ।
 सींडीरा नर-वइणो सोमजसा-SSइच्चजस-पमुहा ॥ १३४ ॥
 जइ ताव ते-य निहया पाव-कयंतेण निग्घिण-मणेण ।
 अनिवारिय-पसरेणं का गणणा अन्न-लोक्यम्मि ? ॥ १३५ ॥^२
 त्सिपि य तित्तीसं-आलयमुदहीण पवर-देवाणं ।
 त्सिपि होइ च्चैवणं का गणणा अन्न-सत्तेसु ? ॥ १३६ ॥
 भवणवइ-वाणमंतर-जोइसियाणं-विमाण-वासीणं ।
 जइ नाम होइ च्चैवणं-का-गणणा मैणुय-लोक्यम्मि ? ॥ १३७ ॥
 सो कोवि-नत्थि जीवो ति-लोक्य-मज्झम्मि जो वसं न गओ ।
 मैच्चुस्स पाव-मइणो मोत्तुं सिद्धे^३ सुह-समिद्धे ॥ १३८ ॥
 इय काल-क्वळियं पेच्छिऊण सयलंपि^४ ति-हुअणं देव ! ।
 जायम्मि देवि-मरणे किं-सोगं कुणहं विहलं तु ? ॥ १३९ ॥
 जुज्झइ काउं-सोगो मरणं जइ-होज्ज-तीए एक्काए ।
 साहारणम्मि-मरणे को सोगो किं च्च रून्नेण ? ॥ १४० ॥

१ गम्यः=आक्रमणीयः प्रतिपक्षनरवराणाम्=शत्रुनृपाणाम् । २ लिङ्गिनां=तपस्वि-
 नाम् । ३ निर्वहन्ति । ४ धरो पालयति सति । ५ B अपि च । ६ उपक्रमाः=आयुरप-
 वर्तनकारणानि (T. S. II. 52) तद्रहिता निरुपक्रमाः । ७ गुरुणा पराक्रमेण निर्जितं
 रिपूणां बलं यैस्ते च ते पाइक्काणं=पदातीनां (H P. II. 138) चक्केण=समूहेन
 कृतरक्षाय । ८ शीण्डीराः=गर्विणः । ९ कृतान्तः=यमः । १० B युगम् । ११ A
 त्ती^१ । १२ न्यवनं=मरणम् । १३ B अन्नलो^१ । १४ मृत्योः । १५ सिद्धान्=
 सुफजीवान् । १६ सुखसमृद्धान् । १७ B तेहुणं । १८ रुदितेन ।

अइ-तनु-तेजस्य-संगय-जल-जय-तुल्यमि ज्ञोवियव्वमि ।
 निद-संगे जं पुग उट्टिज्जइ तं मैहच्छरियं ॥ १४१ ॥
 इय लोयस्म सरुवं कुविय-कपंतस्म एरिसं ददट्टुं ।
 देवि-मरणमि नर-वर ! न इ पुत्तं सोग-कण्ठंति ॥ १४२ ॥
 एवं च बहु-विगणं भाणोओ सो मुमइणा नर-वारो ।
 तत्रकालुचियं सव्वं मैइ-क्किच्चं कुणइ देवाए ॥ १४३ ॥
 कइवय दिणाइं पारिचत्त-लोय-संभावणाइ-वावरो ।
 गह-गहिओ इव चिट्ठइ तथा देवाए सोगेण ॥ १४४ ॥
 मुमइ-मुहेहिं तावय नाणाविह-साय-मोदण-पइहिं ।
 बोहिजेत्तं गिराहि जाओ कालेण गय-सोगे ॥ १४५ ॥
 नाऊण अट्ट-वरिसं ममं तओ गरुय-मुत्त-नेहेण ।
 संगहिय उवन्हाय गाहेइ कलाण सिंदोहं ॥ १४६ ॥
 गाहिए कला-कलये गाम-महस्से तथा महं दिन्नं ।
 मह दसणेण राया मांहारइ देवि-विरहाये ॥ १४७ ॥
 अह अन्नया कयाइवि अन्थाण-गयस्स राइणो ज्ञात्ते ।
 पणामिय दुवारवाले वज्जरइ सूहवां एवं ॥ १४८ ॥
 शेषापुत्तंओ सामिय ! महंतओ कित्तधम्म-नरवइणो ।
 देवस्म दंमणत्थं चिट्ठइ पाडिहार-भूर्माए ॥ १४९ ॥
 मिण्य पवेसमुत्ति य मणिए सो राइणा अणुन्नाओ ।
 आगम्म विहाय-विणओ उवावेट्ठो लोचिये ठाणाभिमि ॥ १५० ॥
 तंकोलाइ-पेयच्छन-पुज्ज सो राइणा समुत्थाविओ ।
 आगमण-कारणं मो ! साहसु तो मणिउमाट्ठो ॥ १५१ ॥
 शेषए पुर-वरए मुवामिदो चैव देव-यापार्णं ।
 विचारिय-विमट्ठ-कत्तो राया सारि-कित्तधम्मोऽपियि ॥ १५२ ॥
 निग्गिय-सुरिद-सुंदार-रूपात्तसया समाय-माहिलाण ।
 अन्माहेया मे देवी कित्तमई लोय-विक्कवाया ॥ १५३ ॥
 ताव पूपा सोहमा-स्स-विज्जाण-मोरवोक्खविपा ।
 पापात्त-कन्तव-समा कजयवई नाम वर कज्जा ॥ १५४ ॥

१ तपस्यं - तृणाद्यम् । २ महावर्षम् । ३ मृतेकृतम् । ४ परिचत्ता - परि-
 क्षयः । ५ मरुत्पटः । ६ पट्ट - पट्ट । ७ वंशमानः । ८ संदणः - वसुधः ।
 ९ विभं - वसुधः । १० शिवरवति (अ. १. १४. ३३) । ११ नरनीलवर्णः । १२ अ वट्टवर्णः ।
 १३ वज्जवर्णः - वज्रवत् । १४ अ पितृवत् । १५ वारो - वारो (अ. १. २. १०३) ।
 १६ अन्तराया - एषां (अ. १. १४. १५५) ।

संपत्त-जोषणा सा आभरण निभूसिया पिउ-सगासे ।
 पट्टथिया माऊण तट्टुचिय-वर-दाण-अट्टाए ॥ १५५ ॥
 आगम्म पाय पडिया पिउणा सा सहारिसं निउच्छेगे ।
 विणिवेसिय अवगूढा भणिया य इमं तु सा कन्ना ॥ १५६ ॥
 पुत्ति ! निय-हियय-इट्टं सागंत-महंतयाण मज्झमि ।
 साहसु जेण तुहं सो किञ्जड भत्ता, किमन्नंणं ? ॥ १५७ ॥
 एवं पिउणा भणिया लज्जाए अहोमुदी टिया वाटा ।
 पुंणकत्तं पुट्ठापि तु न किञ्चि पडिउत्तरं देइ ॥ १५८ ॥
 तो चित्तिउं पपत्तो एया लज्जाटुया इमा वैरइ ।
 न तु सकइ वज्जारउं एतो मह ताय ! उट्ठोत्ति ॥ १५९ ॥
 ता चित्तेमि सयंचिय अणुख्वमिमोए पवर-भत्तारं ।
 पिन्नाण-ख्व-संपय-कलियं वर-वंस-उपन्नं ॥ १६० ॥
 खणमेगमंठिउणं राया चित्ताउरो भणइ ततो ।
 पुत्ति ! तुह ख्व-सरिसो भत्ता लद्धो मए इण्हि ॥ १६१ ॥
 सिद्धत्यपुरं राया सुग्गावो नाम मह परं भित्तं ।
 सस्स तुमं गच्छ लेंहुं सयंवरं, एत्थ किं बहुणा ? ॥ १६२ ॥
 एवं च भणियमत्ते सा कन्ना देव ! तुमह नामंण ।
 निर्मुएणं धिय जाया हरिस-असुल्लासिय-रोमंत्ता ॥ १६३ ॥
 नाऊण तीए भावं राया संपेण्णिकऊण मह वयणं ।
 वज्जरइ, तं महावल ! वससु सिद्धत्यनपरमि ॥ १६४ ॥
 येत्तुं सयंवरमिमे कणगवइं भूरि-भूइ-संजुत्तं ।
 कइवप-वळ-संजुत्तो सोहण-तिहि-करण-नक्खत्तो ॥ १६५ ॥
 जे आणवेसि भणिउं तत्तो ह तं गहीय संचालिओ ।
 जाव य कमंण ऐत्ता जोयणमत्तमि संपत्तो ॥ १६६ ॥
 अज्ज रयणी-विरामे कइवय-तुरएहिं वेगवंतेहिं ।
 उंविगलिय आगओ हं तुम्हाण पियं निवेएमि ॥ १६७ ॥
 देव ! महमेयमागमण-कारणं पुच्छियं हि जं तुमए ।
 एवं चैवथियमि संपइ देवो पमाणंति ॥ १६८ ॥

१ A निजुच्छं । २ भूयः (H. P. II. 179) । ३ वराची । ४ अच्छिऊणं =
 आयित्वा । ५ लघु यथा स्वास्तथा, शीघ्रामिति यावत् । ६ निजुअं = शुभम् (H. D.
 ३५. २) । ७ B सोहणकरणे सुनयत्तते । ८ करणं = बव-बालवादि ज्योतिःशास्त्र-
 प्रविद्धम् । ९ B सुग्गम् । १० इतो नगरात् । ११ अमे भूत्वा । १२ चावस्थिते ।

हरिताऊरिव-द्विषभो अह राया मणइ परियणं निरयं ।
 महया विष्टेड्डेणं नपरे कम्मे पवेसेह ॥ १६९ ॥
 तो परिपणेण सम्मं तहत्ति संपादियम्मि ययणम्मि ।
 सोहण-उग्गे रन्ना परिणीया तत्थ कणगवई ॥ १७० ॥
 सा रन्नो कणगरई काउण अईव यट्टहा जाया ।
 मह माऊए टाणे विदिया अह पट्ट-बद्धा सा ॥ १७१ ॥
 अइवत्पइं पि धीसराइ माणूमं देस-काल-अंतरियं ।
 बस्ती समं दि दिमं जे आसन्नं तदि पडइ ॥ १७२ ॥
 बघति वासराइं मह पिउणो तीए गाड-रत्तम्म ।
 सिट्ठीलीकय-सेसोरोहै-रमणि-भामणाइ-चव्हास ॥ १७३ ॥
 अह अन्नया कयाइवि कणगवईए सुभो समुच्चन्तो ।
 सुरहोत्ति विदिय-नामो पत्तो सोः कुमर-भावम्मि ॥ १७४ ॥
 अन्न-दियहम्मि एवं एगते मणइ कणगवई देवी ।
 जुवराय-एए कि नवि अंहिसिच्चइ देव । मे पुत्तो ? ॥ १७५ ॥
 तो मणइ नर-वरिदो जेट्ट पुत्तम्मि सुणइहम्मि ।
 "विञ्जते न इ उतं जुवरायं टाविउं सुरहं ॥ १७६ ॥
 भणियं देवीए तओ जेह-हवणे निहोरेउ को पु ? ।
 जइ तुय्य अहं दइया ता सुरहं कुणमु जुवरायं ॥ १७७ ॥
 ताहे रन्ना भणियं सुट्टु पिवा त सुलोपणे ! मच्च ।
 किट्टु इमस्स-उणुरत्ता सामंत-महंतया सन्ने ॥ १७८ ॥
 तह एसो सुसामत्थो एवं विदिए "विहेउच्च तं किपि ।
 अवमाषिओ इ जेणं ममावि रउच्चं अवहरेउच्चा ॥ १७९ ॥
 तो मणइ हसिय देवी एरिस-सत्तेण कह तुमं विदिया ।
 पिययम ! राया विदिओ नैवारे "किराडो केओ होन्तो ? ॥ १८० ॥
 जेजेव सुणइहो एरिसओ उंकेडो पयावेण ।
 तेमेव इमं सिग्घं केह-हरे खिवमु जेतणे ॥ १८१ ॥

१ SEE NOTE P. 13 । २ संपादिते निर्वृद्धे । ३ विस्मरति (H. P. IV. 25) ।

४ अन्तरितं = अवहितम् । ५ प्रेय । ६ आरोहणे (H. P. IV. 206) । ७ अ-
 रोपः = अन्तःपुरम् । ८ D^१वेदं । ९ अविचिच्यते । १० विद्यमाने । ११ निवारय
 (H. P. IV. 22) । १२ विदध्यात् । दि होयज । १३ अन्वया । १४ किराटं ।
 १५ कृतः । १६ अविचिच्यत् (H. P. III. 130) । १७ उल्लङ्घ्यः । १८ कष्टपट्टे, कष्ट-
 पट्टे वा = कारागृहे इत्यर्थः । १९ वनेन ।

तत्तो यं मञ्ज पुत्तं जुवरायं ठाविउं पयत्तेण ।

अच्छम्भु त्रिगयासंको रज्जं च समं च माणंतो ॥ १८२ ॥

एवं देवी-वयणं सोउं पाडिउत्तरं अदाऊणं ।

राया समुट्टिऊणं अत्थाणे गंतुमुवविट्ठो ॥ १८३ ॥

एयं च देवि-वयणं सूहाविया-नामियाए चेडीए ।

पच्छन्ने सोऊणं सव्वं धणदेव ! मह सिद्धं ॥ १८४ ॥

तं सोउं मह त्रिगण्पो कित्ते एयारिसो समुप्पन्नो ।

किं कणगवईए वुत्तो करेज्ज एवं द्वियौ मव्व ? ॥ १८५ ॥

अहवा ।

न गणंति पुत्र-नेहं न च नीइं नेय लोय-अववायं ।

न य भावि-आवयाओ पुरिसा महिलाण आयत्ता ॥ १८६ ॥

ता जा न किंपि अन्नं देवी-वयणाओ मह पिया कुणइ ।

ताव अहिट्ठेमि सयं रज्जं, पियरं विणासेत्ता ॥ १८७ ॥

अहव न एयं जुत्तं विवेय-जुत्तस्स मञ्ज काउं जे ।

ता वंधिऊण पियरं कट्ट-हर-गयं अणुचरामि ॥ १८८ ॥

किंवा कणगवइं चिय सह सुरहेणं नयामि जम-वयणे ।

किंवा कट्ट-हरम्मि दोन्निवि घत्तेमि वंधेउं ? ॥ १८९ ॥

अहवा किं मह इमिणा पेक्खामो ताव जं पिया कुणइ ।

अदिट्ट-पाणियम्मि न ह्नु जुत्तं पीणहुम्मयणं ॥ १९० ॥

अह राया मह उवरिं दिणे दिणे पिययमाए भन्ततो ।

जाओ सिट्ठिल-सिणेहो क्वन्न-विसं जे महंत-विसं ॥ १९१ ॥

सहसत्ति अन्न-दियहे किंपि मिसं दाविऊण मह रत्ता ।

हरियं गाम-सहस्सं दिन्नं लहु-खेडियं एकं ॥ १९२ ॥

सजाय-अमरिसेणं ताहे मए चितियं दुरायारं ।

मारेऊणं एयं रज्जमहिट्ठेमि, किं बहुणा ! ॥ १९३ ॥

अहवा न पुत्र-पुरिसेहिं अज्जं वंसं कयं इमं पावं ।

तमहंपि कह करोमी असार-रज्जस्स कज्जेण ? ॥ १९४ ॥

महिला-वयणेण इमो रागंधो कुणइ, कुणउ अन्नार्थं ।

अह पुण विवेय-जुत्तस्स हंदि ! न ह्नु एरिसं जुत्तं ॥ १९५ ॥

१ चेटी = दासी । २ उक्कः । ३ पिता । ४ आवया = आपत् । ५ आयत्ता = आधीनाः । ६ अधितिष्ठामि । ७ पादपूर्त्वावव्ययम् (H. P. II. 217) । ८ करोमि । ९ B वंधेउं घत्तेमि = बद्ध्वा धातयामि । १० अहट्टपानीये प्रदेशे । ११ उपानहोः पादरक्षक्याहमोचनम् । १२ कर्णावपम् । १३ खेटकं = ग्रामः । १४ खेटयं । १५ अन्यायम् ।

ता किं करोमि इण्हि अवमाणं ताव दूसहं पिउणो ।
 अण-वहोवि न जुत्तो देस-व्हाओ परं जुत्तो ॥ १९६ ॥
 गंतूणमन्न देसं तम्हा सेवामि अन्न-नर-नाहं ।
 इं तंपि इ नहु जुत्तं अवमाण-पयं १६ सेवत्ति ॥ १९७ ॥
 मुग्गावि-नरिद-सुओ जुपराया आसि एस रिद्धि-जुओ ।
 संपइ पुण १६टो इव कह सेवं कुणइ भिच्छेवाण ! ॥ १९८ ॥
 एमाइ-वयण-वित्थर-वज्जरण-समुज्जएण लोएण ।
 १६सिग्जंतो रिउणं कह गेहेसुं परिमभिसं ! ॥ १९९ ॥
 तम्हा कइवय-निय-गुरिस-परिगओ अकय-अन्न-जण सेवो ।
 गंतुं चिट्ठामि अहं कम्मि वि पैच्चंत-देसम्मि ॥ २०० ॥
 जा जीवइ एत पिथा एवम्मि मयम्मि पुण जहा-जुत्तं ।
 तइय च्चिय काहामो किं इण्हि तीए चिताए ! ॥ २०१ ॥
 एवं विणिच्छिय मई कइवय-पिय-परियणेण परियरिओ ।
 सामंत-मत्ति पुर-नायगेहि रत्ता य अन्नाओ ॥ २०२ ॥
 नाहारिओ ततो हे कमेण अह पाविउं इमं पल्लि ।
 सीहगुहं नामेण १६च्छिउंमई १६ पारद्धं ॥ २०३ ॥
 मिलिया मज्जा अणेगे भिह्हा चोरा कुकम्म-निरया य ।
 तेहि परिवारिओ हं सेपइ पट्टी-वई जाओ ॥ २०४ ॥
 तं जं तुमए पुट्टै तुम्हाणे कह षु एथ आवासो ।
 उत्तम-नराण पाविट्ट-लोय जोगाए पल्लं ए ! ॥ २०५ ॥
 एवं संसेवेणं कहियमवधान-कारणं एथ ।
 तं तुह धणदव ! मए गरुय-सिणेहण सव्वंपि ॥ २०६ ॥
 भणियं धणदेवेणं अम्यो ! जगओवि एरिसं कुणइ ।
 अवमाणं पुत्ताणं धी ! धी १६ ! सेसार-वासरस ॥ २०७ ॥
 सो च्चिय कज्ज-वसेणं वट्टहओ होइ एथ संसारे ।
 कारण-वसेण संवि इ रिउव्व १६ वेसो जणो होइ ॥ २०८ ॥
 परम-पओ न कोवि इ पिओ व सत्तू य अत्थि लोगम्मि ।
 नइ माया नेय पिथा स-कज्ज-वसओ जणो सव्वं ॥ २०९ ॥

१ आत्मवचः । २ चोओ = स्वागः । ३ जं सेवा । ४ वट्ट = दासः (म. ५
 पा ३३) । ५ धृष्यो दासः, अग्न्यशास्त्रेण स्वराश्रयिण्युवा सपुरेण स्वाज्ञावचसि-
 तथा वा दासशब्दव्याप् । ६ एरिसं नः । ७ वज्जरणदेसे = धर्मपदेसे । ८ अ रावा ।
 ९ अहं त । १० आसिपुमेत्तराए । ११ उ मे ए ११ । १२ अग्न्यद्विदवत्त रि-
 वचस्ये (म. ७. ५. ३०५) । १३ पिद्धं । १४ इच्छयः ।

पुत्रोवि सत्तु-सरिभो दीसइ निय-कारणे अपुज्जंते ।
 पिउणा सुविर्णमओवि हु धिरत्थु संसार-वासस्त ॥ २१० ॥
 ते चिय कुमर ! मैहप्पा ते चिय पसमस्त लद्ध-परमत्थो ।
 ते चिय विवेय-जुत्तो तुमए च्चिय मंडिया वसुहा ॥ २११ ॥
 पिउणाऽवमाणिओवि हु अन्नं असमंजसं अकाऊणं ।
 संतम्मि वळे तहवि हु देस-च्चाओ कओ जेण ॥ २१२ ॥
 एमाइ-वयण-वित्थर-अवरोंपर-वड्ढमाण-नेहाणं ।
 ताणं पंच व सत्त व वंलीष्सा वासरा जाव ॥ २१३ ॥
 तावय सैमत्थ-सत्थं दट्ठूण गमण-उच्छुगीभूयं ।
 धणदेवो आपुच्छइ गमणत्थं सुप्पइड्ढं त ॥ २१४ ॥
 तुम्ह विओगो दूसढो एसो सत्थो समुच्छुगीभूओ ।
 से कुमर ! अम्ह जाये एत्थ तडी एत्थ वग्घोत्ति ॥ २१५ ॥
 एणं चिय नेच्छंति साहवो सज्जणंहिं संसर्गिं ।
 जम्हा विओग-विट्ठुरिय-हियघस्त न ओसहं अन्नं ॥ २१६ ॥
 जइवि हु वहइ न जीहा एरिस-वयणे समुल्लविज्जंते ।
 तहवि हु भणामि मुंचसु गच्छामो संपयं अम्हे ॥ २१७ ॥
 ता किंपि चित्तिऊणं खणंतरं दीहरं च नीससिडं ।
 चज्जरइ सुप्पइड्ढो सविसायं एरिसं वयणं ॥ २१८ ॥
 अम्हारिसेहिं गिहमागयाण तुम्हारिणाणं सुंयणाणं ।
 को उँवयासे कीरउ एरिस-ठाणे वसंतेहिं ? ॥ २१९ ॥
 तहवि हु भणामि किंचिवि कायव्वा नेव पत्थणा-भंगो ।
 जेण पर-कज्ज-साहण-निरया खल्ल सज्जणा होति ॥ २२० ॥
 तत्तो फुरंत-निम्मल-मँऊह-विच्छुरिय-दस-दिसा-ऽऽँभोगो ।
 एक्कोवि अणेग-गुणो पवर-मणी तस्त उवणीओ ॥ २२१ ॥
 दट्ठुं दिव्व-माणिं तं दीसंताणिय-ल्लक्खणं विमळं ।
 वियसिय-लोयण-जुअलो अह धणदेवो इमं भणइ ॥ २२२ ॥
 एरिस-पवर-मणीणं मणुस्त-खेत्तम्मि संभवो नत्थि ।
 नवरं जइ मुर-ल्लोगे हवेज्ज न हु अन्न-खेत्तम्मि ॥ २२३ ॥

१ अपूर्यमाणे । २ महात्मा । ३ अतिक्रान्ताः । ४ समस्त-सार्थम् । ५ उत्तु-
 कीभूतम् = उत्काण्ठतम् । ६ D युग्मम् । ७ संसक्तिम् = सङ्गतिम् । ८ दांपंम् । ९
 सज्जनानाम् । १० उपचारः = समादरः । ११ क्रियताम् । १२ नयूखाः = धिरपाः ।
 १३ विच्छुरितः = व्याप्तः । १४ आभोगः = प्रदेसः ।

एवं विणिच्छियम्मिदि तद्वि हु कोऊहळं महं हियए ।
तो मणसु कह णु जाया संपत्ती तुम्ह एयस्स ! ॥ २२४ ॥

तो मणइ सुणइडो सम्मं हि विणिच्छियं तुमं भद ! ।
माणस-खेत्त-समुत्थो न होइ एसो मणी ताव ॥ २२५ ॥
किंतु सुर-लोग-जाओ एसो संपाविओ जहम्हेहि ।
तं एग-मणो होउं जइ कोउंगमत्थि तो सुणसु ॥ २२६ ॥
पुचं एगम्मि दिणे पभाय-समयम्मि गहिय-वंदिंठो ।
चलिओ कइवय-निय-पुरिस-परिगओ मिग-बहट्टाए ॥ २२७ ॥
उत्तर-दिसा-मुहो हं गाउयमेत्ताम्मि भूमि-भागम्मि ।
वण-पत्तल तह वर-संकुलम्मि निवरामि जाव वणे ॥ २२८ ॥
ताव य निमुओ सडो दूमह-गुरु-दुक्ख-सूयओ कटुणो ।
आगासे महिलाए सचग्वरं रोयमाणीए ॥ २२९ ॥
हा ! कह मज्झ निमित्तं विषयम ! अतिगरुय-आवेधे पत्तो ! ।
हा ! अज्जउत्त ! इप्पि तुह विरहे नत्थि महं जीयं ॥ २३० ॥
तदणंतरं च केणवि हक्किय अइनिट्टुरं समुल्लसिपं ।
कत्तो मह वसगाए साहारो तुज्झ एएण ? ॥ २३१ ॥
ते साऊणं मज्झं मणम्मि कोऊहळं समुण्णं ।
जाव य दोष्णि व तिष्णि व वच्चामि पयाइं ता निमुओ ॥ २३२ ॥
एगम्मि वण-निगुत्ते अदिस्समाणस्स वैस्सवि नरस्स ।
गुरु-दुक्ख-सूयण-परो मंदो नित्थणण-संसदो ॥ २३३ ॥
तत्तो महंत-कोऊहळेण तत्तो-मुहो अहं चलिओ ।
वेच्छामि संवेळि-तरं सरळं वत्तुंगमद्गरुयं ॥ २३४ ॥
दंसणमेत्तुप्पाइय-अइगरुय-अएहि रत्त-नेत्तेहि ।
कसिय-सरार-समुम्भूव-भूरि-पेहा-मरिय-गयणेहि ॥ २३५ ॥
निम्मल-मणि वलय समुच्छलंत-कंठीए पयड-ववणेहि ।
गुरु-रोस-वस-विपंभिय-अर-फणा-घोर-मुयणेहि ॥ २३६ ॥
दोहर-उत्तंत-जाह-सहस-विण्ण-भीइ-जणणेहि ।
अमरिण-अमुरिस-वस-विण्णमुक्क-मुक्कर-सोहेहि ॥ २३७ ॥

१ विनिच्छिये । २ इत्थं । ३ संशयिः । ४ कौतुकम् । ५ वे सुते - वडु ।
६ कण्ठ - पत्रम् (D. P. II 171) । ७ धुनः SEE NOTE P 31 । ८ वरुणः -
करुणोत्तरः । ९ उ सुगमम् । १० आपद्म् । ११ अ वेहि । १२ विविण्णम् ।
१३ अ वेह वरु । १४ उ सुगमम् । १५ आत्मवर्णावहम् । १६ उह - उह ।

अइग्रह्य-पन्नगेहिं समंतओ वेढिओ अणेगेहिं ।
 एगो दिव्वागारो पुरिसो दिट्ठो अहे तस्स ॥ २३८ ॥^२
 अइदूसह-वियणा-वस-विमुक्क-पुणरुत्त-मंद-हुंकारं ।
 आकंठ-वेढियं तं दट्ठुं पुरिसं मए भणियं ॥ २३९ ॥
 धी ! धी ! हय विहिणो विलसियस्स अंसमिक्खियस्स एयस्स ।
 एयारिसेवि पुरिसे एरिस-दुक्खं करंतस्स ॥ २४० ॥
 एमाइ मए पारिदेवियम्मि भणियं इमं तओ तेणं ।
 अलमिमिणा ते परिदेविण सुण ताव मह वयणं ॥ २४१ ॥
 चिट्ठइ चूडाए महं मज्जे वद्धो फुरंत-किरणिल्लो ।
 दिव्वो मणीण पवरो मणी भुयंगोह-विर्द्धवणो ॥ २४२ ॥
 जस्स पभावेण इमे ढसिउमणावि हु चयंति नो ढसितं ।
 बो-र-विसावि हु सप्पा सप्यंति न वेद्ध-वयणव्व ॥ २४३ ॥
 तं वेत्तूणं वर-मणिं सिंचसु सलिलेण तेण तो पच्छा ।
 अच्चोडेसु भुयंगे अंग-विलगो महमणेगे ॥ २४४ ॥
 आमंति भणंतेणं तव्वयणं सायरं कयं सव्वं ।
 अच्छोडिया जलेणं झत्ति विलीणा अह भुयंगा ॥ २४५ ॥

अधिय ।

मणि-सलिलेणं सित्ता खणेण सव्वेवि पाविया विलयं ।
 सर-जालावलि-जलणोवताविया मयण-पिडव्व ॥ २४६ ॥
 अह सो पणट्ठ-वियणो सीयल-तरु-अहियाए उवविट्ठो ।
 मह-पुरिस-कय-सुकोमल-किसलय-संचण-संधरए ॥ २४७ ॥
 ओभट्ठो पढमं च तेण अहयं कत्तो तुमं आगतो
 किंवा नाम कहिं कुलम्मि विमले जाओ सि, को ते पिया ? ।
 एवं भो धणदेव ! तेण तइया पुट्टे मए साहिया
 पुव्वुत्ता सयलावि तुज्झ काहिया जा सा पउत्ती तहिं ॥ २४८ ॥
 साहु-धणसर-विरइय-सुवोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥

१ अघः । २ B चतस्रभिः कलापकम् । ३ वियणा = वेदना । ४ पुणरुत्तं
 भूयः (H. P. II. 179) । ५ असमाक्षितस्य । ६ B माइए । ७ परिदेवितं =
 विलपिते = विलापे कृते सतात्यर्थः । ८ विद्रावणः = निवारकः । ९ चयंति = शयनु-
 वन्ति (H. P. IV. 86) । १० वद्धवदनाः = वद्धमुखाः । ११ आच्छोटय । १२
 सादरं यथा स्यात्तथा । १३ छाहिया = छाया । १४ मत्पुरुषेण कृते सुकोमले
 किसलयैः संछन्ने संस्तरके । १५ आमापितः । १६ कथिता । १७ प्रवृत्तिः = वृत्तान्तः ।

एसो एत्थ समप्पइ विञ्जाहर-मोयणोत्ति नामेण ।
मुरसुंदरि-नाम्माए कहाए वीओ परिच्छेओ ॥ २५० ॥ ९०० ॥

॥ द्वितीयः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह सोवि मए पुट्टो केण तुमं एरिसाए धाराए ।
खित्तो सि औपयाए केण व कजेण भेइ ! मुहा ! ॥ १ ॥
एवं च पुच्छिओ सो सदुक्खमइदीहरं च नीसत्तिउं ।
चित्तम्भतर-गुरु-दुक्ख-सूपगं मोत्तु अंसु-जलं ॥ २ ॥
अह सो मणइ मुमणिओ ससारे राग-मोहिय मणाणं ।
मुलहाओ आवयाओ जीयाण अदीह-दंसीणं ॥ ३ ॥
ससार-सागरम्मी परिम्ममत्ताण भइ ! जीवाणं ।
न इ चोज्जेमावर्षाहिं अनिजंतिप-करण-वग्गाणं ॥ ४ ॥
पुव्व-कय-कम्म-दोसा दुक्ख सव्वपि जायइ जिवाण ।
अवराहेमु गुणंसु य निमित्तमेत्तं परो होइ ॥ ५ ॥
परमत्थओ न केणइ सुह व दुक्खं व कीरइ नरस्त ।
पुव्व-कयमेव कम्म सुह-दुह जणणम्मि तंदिच्छं ॥ ६ ॥
तत्तो य मए मणियं एवं एयति नात्थि संदेहो ।
तहवि इ विसस-कारण-विषोणणे अम्ह इच्छति ॥ ७ ॥
अह मणइ 'भो सुंदर ! जइ एव सुट्ठु तुम्ह निच्चो ।
ता एग-मणो होउ सोहिज्जेत निसामेहि ॥ ८ ॥

आथेय भरह-वेत्ते विक्खाओ खेयरावली-गम्मो ।
तुगोव्व एप्प-पुजो दस-दिसि-पसरंत-कत्तिल्लो ॥ ९ ॥
अर-अर-अरत-निअर हुंकार-रंवेहि बहिरिय-दियंतो ।
मयरंद-पाण-खंपद-अलि-बलय-विरायमाण-वणो ॥ १० ॥
बहमाण-वीहिणीण दिसि-दिसि-सुव्वत-खलहरा-स्तरो ।

१ आपदि । २ ३ भरमुह । = भरमुख । । ३ मुपा । ४ अदीपरिनाम =
अविमृष्टकारिणाम् । ५ चोयम् । ६ आपद्भवो नव प्रख्याः, सुगमत्वादित्यर्थः ।
७ अनिजन्त्रितः = अवशीकृतः करणानामिन्द्रियाणां वर्गः समूहो वैशेष्यम् ।
८ जीवानाम् । ९ तंदिच्छं = तत्परम् (म. ३, ५, ३) । १० विज्ञाने । ११ ३ इयो ।
१२ निर्वन्धः = आपदः । १३ अथमानम् । १४ अ परिच्छेदः । १५ कादिनी =
नदी । १६ सुव्वंतो = श्रवमाणः ।

ठाणे ठाणे विजाहरोरु-पुर-पंति-सोहिल्लो ॥ ११ ॥
 विजा-पसाहणुंजघ-विजाहर-संनिरुद्ध-एगंतो ।
 वर-सिद्धाययणेहिं परिमंडिय-चूळिया-सिहरो ॥ १२ ॥
 सिद्धाययण-परिट्टिय-जिण-विर्वचण-निमित्तमितीहिं ।
 विविह-विबुहावलीहिं विरायमाणंवरा-SSभोगो ॥ १३ ॥
 कयलीहर-ट्टिएहिं पइमज्झणहं वणे वणे ब्रह्मसो ।
 कंती-विइज्ज-विजाहरेहिं किज्जंत-संगीओ ॥ १४ ॥
 अइमहुर-भारईए ठाणे ठाणम्मि चारण-मुणीहिं ।
 पारद्ध-देसणेहिं पंडिवोहिज्जंत-जंतु-गणो ॥ १५ ॥
 पुव्वावर-सागर-पाविएण होऊण मज्ज-देसम्मि ।
 पिसुणेणव जेण कओ दुंभावो भरह-वासस्स ॥ १६ ॥
 सुविसाल-दक्खिणुत्तर-विभत्त-सेढी-दुगेण सोहिल्लो ।
 औसिय-सन्विड्ढीओ वेयड्ढो नाम सेलोत्ति ॥ १७ ॥^{१२}
 तत्थयि दक्खिणाए सेढीए खयर-लोय-पडिपुज्जं ।
 थमिर-खयरंगणा-गण-नेउर-संकार-रव-मुहलं ॥ १८ ॥
 उत्तुंग-मगर-तोरण-असमाण-दुवार-देस-सोहेहिं ।
 निचं विरायमाणं विजाहर-भवणं-वंदेहिं ॥ १९ ॥
 सयल-तंई-लोकक-लच्छी-निय-निलयं रयणसंचयं नाम ।
 नगरं नयर-गुणड्ढं पमुदिय-नर-नारि-संवायं ॥ २० ॥^{१३}
 तम्मि य पुरम्मि ब्रह्मविह-विजाहर-सय-सहस्स-संकिन्ने ।
 परिवसइ गुण-निहाणो पवणगई नाम वर-खयरो ॥ २१ ॥
 विन्नाण-विणय-जुत्ता पईणो अचंत-वच्छल-सहावा ।
 निय-परिमल-जिय-चउला वउलवई नाम से भज्जा ॥ २२ ॥
 तीए सह विसय-सोक्खं अणुहवमाणस्स तस्स कालेण ।
 अहमेगएव पुत्तो उप्पन्नो कय-मणाणंदो ॥ २३ ॥
 जम्म-दिणे चिय पुर-नर-चित्त-चमुक्कार-कारयं मज्ज ।

१ सोहिल्लो=शोभावान् । २ उज्जया=उद्यताः । ३ A भूमिया । ४ अर्चनम् =
 पूजनम् । ५ आयतोभिः = आगच्छन्तीभिः । ६ कान्ता द्वितीया येषां तैः स्वधो-
 सहितैर्विवाधरैरित्यर्थः । ७ भारत्या । ८ A विहिवो । ९ दुर्भावः, द्वयोर्भावे
 द्विभाव इति विग्रहेण द्वित्वं च । १० सेढी = श्रेणी । ११ आश्रिताः सर्वा ऋद्धयो
 यं वैताव्यं सः । १२ B नवभिः कुलकम् । १३ खचरा विद्याधरास्वैपामन्नाना
 क्खेणां-गणस्य नूपुराणां झङ्कारवैर्झङ्कारशब्दैर्मुखरम् । १४ वृदैः । १५ B तिष ।
 १६ B तिष्ठभिः कुलकम् । १७ पत्युः ।

चह्वावणयं पिठणा कारावियमसम-हरितेणं ॥ २४ ॥
 कमसो य वारसाहे बोलीणे मज्झ जणणि-जणएहि ।
 गुरु-गुडीए पइड्डियमहिहाणं चित्तवेगोत्ति ॥ २५ ॥
 बोलीणेसु य कइवय-वरिसेसु अहं महंत-बुद्धिस्त ।
 अज्झावयस्स सुह-तिहि-रिक्खम्मि समग्गिओ पिठणा ॥ २६ ॥
 तत्तो अकाळ-हीणं तहविह-अज्झावय-प्पमावेण ।
 निय-मइ-सामःधेण य गहियाओ कलाओ सयलाओ ॥ २७ ॥
 निय-कुल-कमागयाओ पिठणा विज्जाओ मज्झ दिनाओ ।
 नहगामिणि-पमुहाओ अहविहिणा साहियन्वाओ ॥ २८ ॥
 दसिय-मयण-वियारं महिला-जण हियय-मोहणमुदारं ।
 अह कमसो संपत्तो अहयं नव-जोव्वणारंभं ॥ २९ ॥
 अन्नम्मि दिणम्मि अह समाण-जोव्वण-अयस-परिवरिओ ।
 पत्तो अणेष तरु-संड-मंडिय मणहरुज्जाणं ॥ ३० ॥
 पारइ-विविह-कैली चिहामो जा खणतरं तथ ।
 ताव य गयणे दिट्ठा दिव्व-विमाणाण रिछोली ॥ ३१ ॥
 पसरत पवर-रयणोरु-दित्ति-विच्छुरिय-नह-यला-ऽऽभोया ।
 उत्तर-दिसा पैवज्ञा सुर-सुंदरी गेय-सोहिल्ला ॥ ३२ ॥
 सं ददु मए भणिय काय इमो हंदि ! देव-संदोहो ।
 चलिओ चळंत-कुंडल-मुत्ताहल-धवल-गड-यलो ! ॥ ३३ ॥
 ईसि^१ हसिऊण भणिय मज्झ वैयंसेण बंधुदत्तेण ।
 सुपसिद्धमेव एव वेयइ-नगे वसंताणं ॥ ३४ ॥
 जिण-नदणःपमेथ सिद्धाययणेसु एइ सुर-निवहो ।
 निवपि वयस ! अओ पसिद्ध-वत्थुम्मि का पुच्छा ! ॥ ३५ ॥
 तत्तो य मए भणिय एवं एयंति कित्तु निमुणेषु ।
 महया रिच्छेण न एंति^२ निच्च सुरा एथ ॥ ३६ ॥
 अज्ज पुणो सविमाणा सव्विइए महत्त-हरितेणं ।

१ अविधानम् । २ अ महे । ३ अज्जावओ = अज्जावकः । ४ गुरु-गुडि-
 वसे; एथं = मलयम् । ५ अकासेन हीनं यथा स्नात् = कालप्रत्यक्षयोः ।
 ६ वयावधि । ७ आपवित्तयाः = आपवित्तु योग्याः वयवाधेययोः । ८ अहम्,
 एकार्ये कः । ९ बीस = बीस । १० रिछोली = परिच्छः (H. D. VII. १) ।
 ११ प्रपुता । १२ अ गुणम् । १३ ईयम् । १४ वयसेन = मित्रेण । १५ अह
 NOTE P. 13 । 16 B इति ।

दीसंति जं वयंता तेण मए पुच्छियं मित्त ! ॥ ३७ ॥
 अह भणइ वंधुदत्तो खणंतरं चित्तिऊण सवितकं ।
 हुं नायं पारद्धा सिद्धाययणेसु जत्ताओ ॥ ३८ ॥
 पसरंत-सुरहि-मलयानिलुद्धुरो जेण वट्टइ वसंतो ।
 किंसलइय-सयल-तरु-वर-विरायमाणोरु-वण-नियरो ॥ ३९ ॥

अविय ।

वायंत-मलय-मारुय-चलंत-पत्तल-विसाल-साहाहिं ।
 नच्चंतिव तरुणो पहरिसेण महु-मास-आगमणे ॥ ४० ॥
 कुसुमा-SSमोयाँ-SSयड्ढिय-अलि-उल-झंकार-गहिर-सदेण ।
 गायंतिव तरु-नियरा वसन्त-मासागमे तुट्ठा ॥ ४१ ॥
 मयरंद-पिंजराओ विसंइ-सुगंध-कुसुम-वयणाओ ।
 वण-राईओ हसंतिव वसंत-मासागमं दट्ठुं ॥ ४२ ॥
 दट्ठूणव तरु-नियरं महु-समए वहल-पत्तल-च्छायं ।
 अवमाणिओ पलासो कसिण-मुहो झत्ति संजाओ ॥ ४३ ॥
 अच्छउ ता फल-काले फुल्लिमं-समएवि कालिमा वयणे ।
 इय कलिउं व पलासो चत्तो पत्तेहिं किंविणोन्व ॥ ४४ ॥
 दट्ठूण वण-समिद्धिं पलास-विडवेहिं मउलियं वयणं ।
 अन्नेवि हु अँपत्ता पर-रिद्धिं नेय विसहंति ॥ ४५ ॥

अविय ।

पाविय-वसंत-मासो वणम्मि निस्सेस-पीय-लोहियओ ।
 पिय-विरहिय-पहियाणं भय-जणओ किंसुय-पिसाओ ॥ ४६ ॥

अमं च ।

पंचसर-लोद्धएणं महु-मास-विइज्जएण दय-राहियं ।
 हम्मंतीओ गाढं दट्ठूणव पहिय-महिलाओ ॥ ४७ ॥
 हासियं वज्ज-संठिय-कलयंठि-कएण कूइय-रवेण ।
 पयंठिय-मंजरि-गुरु-दंत-पंतियं चूय-विडवेहिं ॥ ४८ ॥
 दट्ठूण पहिय-निवहं निहयं महु-मास-लोद्धय-नरेण ।

१ प्रजन्तः । २ किंसलइयं = नवपल्लवितम् । ३ आयड्ढिया = आकृष्टाः ।
 ४ विसट्टं = विकसितम् (H. P. D. V. 57) । ५ अ फुल्लसं । ६ लयकः । ७ कृपणः ।
 ८ अपात्राणि = तुच्छाः, अपत्राश्च = पत्ररहिताः । ९ लुब्धकः = व्याधः । १० मधु-
 मासद्वितीयेन = वसन्तसहितेनेत्यर्थः । ११ प्रकटिता मज्जय एव ये गुरवो = महान्ते-
 रन्तास्तेषां पद्भिर्यत्र हसने तदिति । १२ चूतविट्ठपैः = आसुशासामिः ।

ओणय-मुहीओ कुंसुममुएहि रोयंतिव लयाओ ॥ ४९ ॥
 मय-पहियाण जळतिव टाणे टाणे महंत-चीयाओ ।
 घण-किंसुय-च्छेणं आळि-रव-मिसिमिसिय-सदाओ ॥ ५० ॥
 निज्जर-तडेसु तरुणो पवण-पहळंत-जळ-निबुद्धेहि ।
 साहा-करेहि देतिव जळजळि जत्य पाहियाण ॥ ५१ ॥

किं च ।

घण-किंसुय-नव-रंगय-विराड्या वद्ध-पवर-मयण-हला ।
 पाडळ-कुमुमा सोहई वसत-छप्पी नव-वहुव्व ॥ ५२ ॥

अथ च ।

बुह-सहिओवि हु सरो कञ्जासत्तो वसंत-माहण्या ।
 उवमुंजिऊण भीणं संपद् मेसेस उँकोत्ति ॥ ५३ ॥
 ता एरिसं वसंते दिसि-दिसि-पसरंत-पैरुद्धया-सदे ।
 वित्थरिय-चैचरी-रव-मुहरिय-उज्जाण-भूभागे ॥ ५४ ॥
 विलसति कामुय-जणा अदोळिज्जंति तरुण-शुवईओ ।
 वित्थरइ पडहय-रवो विर्यंति वर-वारुणि तरुणा ॥ ५५ ॥
 सौहीण-पिययमाण तरुणीणं वल्लहम्मि महु-मासे ।
 घम्म-परायण-छोएण एत्य कीरति जेंताओ ॥ ५६ ॥
 जिण-बिवाण भर्त्ताए तेण एए समागया देवा ।
 सव्यायेण वेयद्ध-सिद्धकूडेसु जेंत्तयं ॥ ५७ ॥
 तत्तो य मए भणियं जइ एव तो वयंस । अन्हेवि ।
 गतूण सिद्धकूडे सौंसय-सध्वन्नु-पाडिमाओ ॥ ५८ ॥
 भर्त्ताए पणमिऊणं करेसु निय-माणुसत्तणं सँहळं ।
 पेच्छामो जिण-जेंच मुय-खर्येरोहेण किजंतं ॥ ५९ ॥
 अह सव्वेहिवि मणियं एवं होउत्ति मुट्ठु ते भणियं ।
 एत्यंतरम्मि पत्तो मह धाँइ-मुओ वलो नाम ॥ ६० ॥
 आगम्म तेण भणियं पिउणा ते चित्तवेग । सँलत्तं ।

१ अवनत-मुखाः । २ कुमुमान्येव अशुकाणि सैः । ३ चित्ताः । ४ विरुता =
 निरुदिताः = मत्ताः (G. P. 409) । ५ वेदुं । ६ नवरत्नः = कौटुम्बराद्यः (G.
 P. 598) । ७ बुधः पण्डितो महाविशेषश्च । ८ कथो = कथयः = शुकः, कथं = कथं =
 मार्गश्च । ९ भीनराशिं वरुणं च । १० मेवराशोः, करणस्य च । ११ उक्तः = उक्तुः ।
 १२ परमना = होकिना । १३ नीतमेदः । १४ साहीणा = स्वार्थिनाः । १५ अत्ता = यात्रा ।
 १६ थाय = वरुणप्रतिमाः । १७ उफलम् । १८ भोप. = समूहः । १९ उ कुम्भम् ।
 २० चर्त्तित्तुतः । २१ संलत्तम् = उक्तम् ।

तईओ परिच्छेओ ।

एसो हु त्यण-संचय-वैत्यञ्चो सयल-खयर-जणो ॥ ६१ ॥
 न्हाओ विलित्त-देहो सुह-नेवैयो महा-विभूईए ।
 चलिओ जिण-जत्ताए आसने सिद्धकूटम्मि ॥ ६२ ॥
 तेण समं अम्हेवि हु चलिया ता सिग्गमेव आगच्छ ।
 कय-प्हाणाइ-विहाणा जेण समं चेव गच्छामो ॥ ६३ ॥
 तव्वयणं तोळणं निय-गेहे आगओ पिट-त्तमंवे ।
 तेवि य मज्झ वयंसा निय-निय-गेहेसु संपत्ता ॥ ६४ ॥
 कय-प्हाणाइ-विहाणो सह पिउणा ताहे पवणगइणा हं ।
 तक्कालुचियं सव्वं गहिल्लणं धूव-पुम्माइं ॥ ६५ ॥
 नागर-जणेण सहिओ उप्पइओ खग-सामलं गयणं ।
 गच्छंतेण कमेणं दिट्ठं मवणं जिणिदस्त ॥ ६६ ॥
 वैयंत-मउय-मारुय-मंदं दोलंत-वय-वडगोहिं ।
 संनंत्र करेमाणं आगमणत्थं जणोहस्त ॥ ६७ ॥
 दुंदुहि-मंडद-मइल-तिलिमा-पमुहेण तूर-सदेण ।
 हकारेतेव जणं जत्ता-समए जिणिदस्त ॥ ६८ ॥
 तचो कमेण पत्ता दिसि दिसि नचंत-अच्छरा-नियरं ।
 मणहर-गेय-झुणीए आणादिय-मविय-संदोहं ॥ ६९ ॥
 नाणाविह-वत्थेहिं कय-उल्लोयं मणोहगवारं ।
 विच्छित्तंताए उद्विय-निम्मल-वर-हार-ओच्चूलं ॥ ७० ॥
 विरइय-वण-फुल्लहरं विचित्त-लंवंत-तारियाइन्नं ।
 पवर-पौंदि-मंडवेणं उच्छाइय-अंगणाभोयं ॥ ७१ ॥
 नीसल-तौडिय-चंदायण्हिं मंडिय-चउक्किया-देसं ।
 फुल्लमय-पवर-तोरण-सोहिय-मज्झं जिणिद-गिहं ॥ ७२ ॥^{१४}
 तस्त य दुवार-देसे निम्मल-जल-पूरिवाए वावीए ।
 काळण पांथ-सोयं नियय-वयंसेहिं परियरिओ ॥ ७३ ॥

१ वात्त्व्यः । २ नेपथ्यं=वस्त्रम् । ३ खड्गवत् इयामम् । ४ वात् (चत्त्र)
 इदं-मास्त-मन्दान्दोत्यमान-ध्वज-पटाग्रैः । ५ संज्ञाम् । ६ मुकुन्दो वायविशेषः ।
 ७ कुर्गो = ध्वनिः । ८ चन्द्रातपः "चंद्रवो" इति भाषायाम् । ९ विच्छित्तिः =
 शान्तभागः । १० अवचूलः = ध्वजस्त्याघोमुखः कूर्चकोऽवचूलः B उच्चूलं ध्वज-
 स्पर्षस्थितः कूर्चकः उच्चूलः (A. C. III. 414) । ११ B परमं । १२ निस्तलं =
 चत्त्रम् । १३ तडिवं = ततम् = विस्तृतम् (H. P. IV. 137) । १४ B चउक्किया = कवयकम् ।
 १५ पादशौचम् ।

जिण-भवण-दुवार-द्विय-उच्चद्विय-कुण्डमालिपोहम् ।
 पुष्पाइं गेण्हंतो अंतो विहिणा पविट्ठो हं ॥ ७४ ॥^१
 पूइय जिणिद-विवे काउं च्चैइ-वेदणं जहा-विहिणा ।
 वौहि नौहरिओ हं उवविट्ठो खयर-मज्झमि ॥ ७५ ॥
 वंचे जिण-मज्जणए इओ तओ तत्थ संचरंतो हं ।
 अवरोप्पर दांसिय-कोउमोहिं सहिओ वयंसेहिं ॥ ७६ ॥
 कत्थइ वित्थासिणि-जणं पेच्छतो नच्चमाणयं विविहं ।
 कत्थइ कवि-वर-निवहं जिण-चरियं अहिणवेमाणं ॥ ७७ ॥
 बीणा-रय-संवळियं कत्थवि मीय-ज्जुणि निसैमंतो ।
 विरइय-विविहायारं कत्थवि य वळि पलोएंतो ॥ ७८ ॥
 कत्थइ तरुण-नरेहिं दिज्जंतं रासयं सुणेमाणं ।
 सुर-सुंदरीहिं कत्थइ गिज्जंतं घबळ-संघायं ॥ ७९ ॥
 एवं च जाव कोऊहलेण अवरारोसु ठाणेसु ।
 हिंजामि तत्थ भवणे लीलौए समं वयंसेहिं ॥ ८० ॥
 ताव मह माउळ-सुओ सहरिसमागम्म साइयं दाउं ।
 बज्जरइ भाणुवेगो पभूय-काळाओ दिट्ठो सि ॥ ८१ ॥^२
 कुसळ च पवणगइणो पिउ-भगिणीए य बउळवइयाए ।
 तचो य मए भणिय कुसळं सभ्वेसि, अन्नं च ॥ ८२ ॥
 एत्थेव आगयाइ इमाइं चिट्ठति भइ ! जिण-भवणे ।
 अम्मा-पिऊण मूळं समागओ तेषीं सहिओ हं ॥ ८३ ॥
 सायरमवगूढो सो तेहिं पठासि च सुच्छिओ भणइ ।
 कुसळं मह जणमाणं नागमण कारणवेक्खं ॥ ८४ ॥
 अह सो मए पमणिओ चित्तप्पाया इमा हु जिण-जणं ।
 संपइ पुण अम्हाण आगच्छसु पाइणो ताव ॥ ८५ ॥
 सो भणइ भाणुवेगो एवे एयंति किंतु निसुणेसु ।
 मह चित्तभाणु-पिउणा लहुमागच्छेज्ज इति भणियं ॥ ८६ ॥
 ता चित्तवेग ! संपइ तं चिय नगरमि एहिं महेतणए ।
 उकटिओ पंगामं जं अच्छइ तुम्ह माउळओ ॥ ८७ ॥

१ उचलितः = समीपगतः । २ कुलमानिया = पुष्पविक्रता । ३ सुम्भु ।
 ४ वैलनन्दनम् । ५ बहिः । ६ उ पते । ७ निशमवन् = श्रवन् । ८ उल्लेख्य ।
 ९ अ लोकेतो । १० गोवमानम् । ११ उ लोड । १२ उ सुम्भु । १३ पदु-
 सुदेव । १४ वृत्तशया = पूर्णशया । १५ मरीचे । १६ प्रथमम् ।

एवं च तेण भणिओ अम्मा-पीईहिं अम्भणुत्ताओ ।
 भाउ-समेओ पत्तो नगरमहं कुंजरावत्तं ॥ ८८ ॥
 ताहियं च चित्तभाणू मं दट्ठुं सुदट्ठु हरिसिओ भणइ ।
 सुंदरमायरियं ते जमागओ अम्ह पाहुणओ ॥ ८९ ॥
 नियय-पउत्तिं सव्वं कहिउं कय-भोयणाइ-वावारो ।
 पत्ताए रयणीए पैसुत्तो पवर-संयणीए ॥ ९० ॥
 तत्थ य पभाय-समए लवमाणे तंविचूल-निउरंवे ।
 दिट्ठो अदिट्ठ-पुव्वो एसा सुमिणो मए तइया ॥ ९१ ॥
 किल धवल-फुल्ल-माल मणोहरं दट्ठु तग्गहट्टाए ।
 चलिओ हं न य सक्केमि गेण्हिउं तं जया क्कहवि ॥ ९२ ॥
 केणवि मित्तेण तओ समप्पिया आयरण मे गहिया ।
 औलंबिस्सं गलए किल नियए ताव सा ज्ञत्ति ॥ ९३ ॥
 पडिया मह हत्थाओ कत्थवि य गयत्ति नेय जाणामि ।
 ताहे महंत-दुक्ख तव्विरहे मज्झ संजायं ॥ ९४ ॥^१
 सुक्कावि मए एसा पुणोवि अमिलाण-कुसुमिया विहिया ।
 इय भणिऊणं केणवि कंठे विणिवेसिया मज्झ ॥ ९५ ॥
 ताव पडु-पडह-झल्लरि-काहल-भंभा-मउंद-सहालं ।
 सोउं तूरस्स रवं ज्ञत्ति पणट्ठा महं निदा ॥ ९६ ॥
 तो हरिस-विसायड्ढं दट्ठुं सुमिणं विच्चितियं ^२हियए ।
 किं नाम मज्झ सूयइ अदिट्ठ-पुव्वं इमं सुमिणं ? ॥ ९७ ॥
 का हंदि ! इमा माला विज्जा वा संपया व मह होज्जा ।
 रदिना केणवि नट्ठा पुणरवि लद्धा, न याणामि ॥ ९८ ॥
 एवं अणिच्छियत्थो सुविण-सरूवस्स उट्ठिओ अहयं ।
 काउं पभाय-क्किच्चं अह सहिओ भाणुवेगेण ॥ ९९ ॥
 आरूढो पासाए उवरिम-भूमीए चित्तसालाए ।
 नाणि-रयण कोट्टिमम्मी उवविट्ठो मत्तवारणए ॥ १०० ॥^३
 अह तं पभाय-दिट्ठं ^४सिट्ठं सुविणं तु भाणुवेगस्स ।
 निच्छेइउं नो सक्कइ सोवि हु सुविणस्स सँभाव ॥ १०१ ॥

१ अभयनुज्ञातः = आदिष्टः । २ प्राघूर्णकः = अतिथिः । ३ प्रसुप्तः । ४
 शयने । ५ लपति = दृढदायमाने । ६ ताम्रचूड-निकुम्बे = कुक्कुटमूढे । ७ स्वप्नः ।
 ८ अवलम्बित्वे = निवेशयिष्यामि । ९ तिसृभिः कुलकम् । १० A चित्तं । ११
 अनिश्चितार्थः । १२ मत्तवारणं = मत्तालम्बः । १३ B युगमम् । १४ शिट्ठम् =
 लक्षम् । १५ निश्चेतुम् । १६ सट्भवं = परशयम् ।

चितित्ता सुविण-फले विगम्प-संकम्प-खित्त-निय-चित्ता ।
 जा चिद्धामो अम्हे खणंतरं तत्थ टाणम्मि ॥ १०२ ॥
 ताव य वर-नेवत्थो महग्घ-आभरण-भूसिय-सरीरो ।
 सब्बोवि नयर-लोओ गंतुं कत्थवि पैयट्ठोत्ति ॥ १०३ ॥^१
 तं दट्ठुं मए भणियं सवाल-नुइट्ठो इमो जणो कत्थ ।
 कय-उवसोहो वच्चइ साहसु भो भाणुवेगम्ह ॥ १०४ ॥
 भणियं च तेण निमुणसु अज्जं ज मेयण-तेरसी भइ ! ।
 मयरदुज्जाण-ठियस्स तेण जत्ताए मयणस्स ॥ १०५ ॥
 एसो नर-नारि-गणो पूयत्थं तस्स वच्चइ पैमोया ।
 अम्हेवि ह्हु गच्छामो पैच्छामो कुमुमसर-जत्तं ॥ १०६ ॥^२
 तत्तो य मए भणियं एवं होउत्ति दोवि संचलिया ।
 कय-सिंगारा पैयओ पत्ता य कमेण उज्जाणं ॥ १०७ ॥
 कीलत्त-कामिणी-यण-रणंत-नेउर-रवेण तरु-नियरो ।
 मयण-महूसव-नुट्ठो गायइ इव चच्चरिं जत्थ ॥ १०८ ॥
 मलयानिळ हेल्लविय-साहाहिं विधुंममाणया धैणियं ।
 कोइळ कय-कळ-कोळाहलेहिं अँकुडक्खणलावा ॥ १०९ ॥
 अँयंवि-र-नव-किसिलय-अँयं-व-मुहा महीरहा जत्थ ।
 आसाइय-मह-मासा मत्ता इव सँचविज्जति ॥ ११० ॥^३
 सुविसट्ट-कुमुम-सोहंत-मंजरी-पुंन-रइय-सोहरया ।
 जोहोरोतिव पवणोणयाहिं साहाहिं पउर-जणं ॥ १११ ॥
 तम्मि य पवरुज्जाणे घण-तरु-वर-मंडिए सुरमणीए ।
 दंसणमेत्तुप्पाइय-मयणे मयरंद-नामम्मि ॥ ११२ ॥
 नाणा-नेवत्थेण नायर-लोएण परिगया जाव ।
 पविसामो ता दिहं दूराओ मयण-देव-हरं ॥ ११३ ॥^४
 रइ-शुत्त-मयण-पूयण-निमित्तेमिचेण पउर-लोएण ।
 पडिपुत्त सुविळासं उजुंगं तुंग-वागारं ॥ ११४ ॥

१ महार्थे = बहुमूल्यम् । २ प्रवृत्तः । ३ उ सुगम् । ४ उपशोभा = विभूषा ।
 ५ मदनत्रयोदशी । ६ अजति । ७ प्रमोदात् । ८ कुमुमसरः = शयः । ९ उ सुगम् ।
 १० पयओ = परतः = पादाभ्याम् । ११ हल्लविया = चालिता । १२ विधुंममाणया
 (म. प. IV. 117) । १३ पादम् । १४ अरपटं = अम्यच्छम् । १५ आर्यविरा =
 आतामाः । १६ आदंशं = आःशयम् । १७ पचविज्जति = दारन्ते (म. प. IV. 131)
 १८ उ सुगम् । १९ प्रचमन्ति । २० उ सुगम् । २१ अ °तमेते° ।

कारिण ।

सदान्-अञ्जंत-अन्वत-वर-मरुतं

मत्त-वर-कामिणी-संघ-कय-मुंदरं ।

षन्चरी-सर-अक्वित्त-कामुप-जणं

पडहिया-सर-नन्वत-वहु-नामणं ॥ ११५ ॥

पियपमात्त-नर-रुद्र-कयली-हरं

दोलिया-रुद्र-पुर-नालिया-मुंदरं ।

सविट-वेसा-जणारु-जल-कीटयं

सच्छि-संपाय-कय-करमुणीलयं ॥ ११६ ॥

तं मञ्जे पविमिक्ता ददृष्टुण रईए मजुयं मयणं ।

निगंतूणं दोण्णिवि उवविट्टा वीर-वेइए ॥ ११७ ॥

नाणाविह-कांटाहि कांलंतं पुर-जणं पुंलोएंतो ।

जाय न्णंतरमेगं कुमर ! अहं तथ अन्वामि ॥ ११८ ॥

सावासन्नम्मि दुमे अंदोत्तिता नहीण मञ्ज-मया ।

दिट्ठा अलव्व-क्खा जुवई नय-जोव्वणारंभा ॥ ११९ ॥

पाणुनय-वण-मिहिणुच्छलंत-द्वारावलीए कय-त्तोहा ।

उत्त-कणय-यन्ना मणि-कुंडल-मंडिय-कवोला ॥ १२० ॥

अमयमइयव्व विहिणा विहिया कय-लोय-लोयणाणंदा ।

दंसणमेत्तेणं चिय पैल्हायंती जण-मणाइं ॥ १२१ ॥

त दट्टु चितियं मे का एसा हंदि ! मणहर-मस्खा ।

किं नाग-कन्नगेसा अयइन्ना, अहव वण-उन्टी ? ॥ १२२ ॥

किंवा सुर-लोगाओ पव्वमट्टा तियस-मुंदरो एसा ।

किंवा मयण-विउत्ता होअ रई महिय-देहात्ति ? ॥ १२३ ॥

एवं विगप्पमाणो अणामिस-नयणेहिं तं पुंलोएंतो ।

तीएवि पुंलोइओ हं सीसिणिद्ध-अवंग-दिट्टीए ॥ १२४ ॥

पुट्टो य भाणुवेगो का एसा कस्स वावि महिलत्ति ? ।

ईसासि^{१२} विहसिजणं अह भणियं भाणुवेगेणं ॥ १२५ ॥

एइए संकहाए न हु कज्जं किंचि उट्टिमो ताव ।

१ वज्रंत = वाद्यमानम् । २ उष्णो = संघातः (H. D. I. 126) । ३ द्वारवदि-
कायाम् । ४ पश्यन् । ५ उत्ततं = उत्ततम् । ६ अमृतमया । ७ प्रहादयन्ती =
खानन्दयन्ती । ८ B चतस्रिभिः कलापकम् । ९ अवतीर्णां । १० B पलो° । ११
सक्षिण्णपाद्दध्ना । १२ ईपदीषव ।

एसा डु बंक-बंक जौयइ तुह संमुहं जेण ॥ १२६ ॥
 अंगेसु निवडमाणा दिष्टी एवंविहाण महिलण ।
 देहं कुणइ असत्थं अवस्त हिययं अवहरेज्जा ॥ १२७ ॥
 ततो य मए भणियं परिहास परो सि अम्हे एमेव ।
 पुच्छामो क्खोउमेणं तं पुण अन्नं विअप्पोसि^१ ॥ १२८ ॥
 तो मणइ भाणुवेगो इमम्मि नयरम्मि अत्थि पैयड-जलो ।
 स्वरो अभियगई तस्स भारिया चित्तमालत्ति ॥ १२९ ॥
 एसा एमा पूया ताणं जाया अणोवम-गुणददा ।
 नामेण कणगमाला विन्नाण-सम्मज्जिया कजा ॥ १३० ॥
 ततो य मए भणियं का एसा मयण-पूयणं कुणइ ।
 एसावि का सहाए पुरओ वैत्तं कहेर्गणी ? ॥ १३१ ॥
 को य इमो अवलंबइ गलए वेसाए तरुणओ पुरिसो ? ।
 एमाइ मए पुट्टो हसिऊण तओ इमं मणइ ॥ १३२ ॥
 एवंविह-पुच्छाहिं कीस तुमं सुयणु ! मं पैयारोसे ! ।
 को जुन्न-मेग्जरि 'कंजिएण फावियारिउं तीरइ ? ॥ १३३ ॥
 न डु सुयणु ! पट्टम-पुच्छ एरिस-पुच्छाहिं छाइउं तरसि ।
 किंईएहिं पयत्तेणवि छाइउजइ कह णु पैच्चूसो ? ॥ १३४ ॥
 एवं च तेण भजिओ लज्जाए अहोमुहो टिआं अहयं ।
 तं दट्टु माणुवेगो ठिओ अलक्खोव्व होऊणं ॥ १३५ ॥
 लज्जाए तस्समए बौल्लिज्जंतीवि अन्नओडुत्तं ।
 मेहाए तहवि निवडइ मह दिष्टी तीए मुह-कमले ॥ १३६ ॥
 अणुरापेत्तंति-वद्धा दिष्टी जण-सकुलेवि मग्गम्मि ।
 सरिऊण सणिय सणियं जत्थ पिथं तत्थ अल्लियइ ॥ १३७ ॥
 सहि-जण पच्छन्नेहिं पुणो पुणो तरल दिट्ठि-पाएहि ।
 भैदवय-मेह-विज्जए विलसिय तीए विजियंति ॥ १३८ ॥
 तो तीए तरल-पैहल दिट्ठी बाणंहिं जज्जरं हियए ।
 मज्जा पविट्ठा पंचवि कुमुम-सरा मयण पविमुक्का ॥ १३९ ॥

१ सरवत्थम् । २ विदलये । ३ प्रकृत्यथाः । ४ कुहिला-पुत्री । ५ अनु-
 मनुमाज्जा । ६ समन्विता-समन्विता । ७ शर्ताम् । ८ अ-माना । ९ प्रसारवति ।
 १० जीर्णमात्रादीम् । ११ अ-ज्जर । १२ काजिक 'काजी' इति अकारात् ।
 १३ शक्कोनि (अ. ४. १४. ४६) । १४ कटेः । १५ प्रत्युरः-सूर्यः । १६ अकटवः ।
 १७ कार्यमणापि । १८ बलात्परोक्ष (अ. ४. १८. १५०) १९ अ-उन्ती । २० अ-
 कपते-दिलम्बति । २१ मत्त्वमो-मादरादः । २२ पमूल-परमलम् ।

एत्थंतरम्मि तीए सहि-निवहो निय-गिहेसु संचलिओ ।
 सावि हु वाला चलिया पुणो पुणो मं पुलोएंती ॥ १४० ॥
 बलिय-ग्गीवं तीए ससिणिद्ध-अवंग-दिट्ठि-दोरेण ।
 आयड्ठिय पच्छन्नं मह हिययं झत्ति अवहरियं ॥ १४१ ॥
 नाठंवेहरिज्जंतं मह हिययं तीए पय-विलग्गाइं ।
 कूयंति नेउराइं पुणो पुणो कुट्टिय-पुरिसोव्व ॥ १४२ ॥
 मयणत्ता सा जंती अणमिस-नयणेहिं पुंलइया ताव ।
 जावुज्जाण-तरुहिं अंतरिया दिट्ठि-मग्गाओ ॥ १४३ ॥
 घोलीण-दंसणाए तीए मह माणमग्नि संतावो ।
 दुव्विसहो संजाओ समयं अइदीह-सासेहिं ॥ १४४ ॥
 अह भणइ भाणुवेगो गच्छामो निय-गिहम्मि अम्हेवि ।
 एवंति मए भणिए समागया दोवि गेहम्मि ॥ १४५ ॥
 तत्तो अहमारुद्धो उवरिम-भूमीए तत्थ सयणीए ।
 पासुत्तो उवाविट्ठो मह पासे भाणुवेगोवि ॥ १४६ ॥
 तो भणइ भाणुवेगो कीस तुमं दुम्मणोव्व संजाओ ? ।
 मुंचसि विसाय-गब्भे सुदीहरे कीस नीसासे ? ॥ १४७ ॥
 किं कुणासि अंग-भंगं दीहं नीससिय मुक्क-हुंकारो ।
 भैट्ठ-ट्टिय-चणगो विव सयणीए कीस तडफडसि ? ॥ १४८ ॥
 कि-किपि चित्तिऊणं अणिमित्तं चैव कीस तं हससि ? ।
 नियय-विगप्प-वसेणं कीस पुणो दुम्मणो होसि ? ॥ १४९ ॥
 नांणा-रस-संकिन्नं नाडय-कव्वं अहिणवेमाणो ।
 किं चिट्ठसि न य साहासि सन्भावं किंचि अम्हाणं ? ॥ १५० ॥
 एवं च तेण बहुसो पुच्छिज्जंतेण कुमर ! मे भणियं ।
 जाणामि नेव किं पुण मह देहं गाढमैस्सत्थं ? ॥ १५१ ॥
 हसिऊण तेण भणियं पुवं चिय साहियं मए तुज्झ ।
 एवंविह-महिलाणं न सुंदरं दंसणं होइ ॥ १५२ ॥
 ता तीए चक्खु-दोसा एसो सव्वोवि तुज्झ संतावो ।
 दीविज्जइ सा हत्थं पट्टीए जेण होइ सुहं ॥ १५३ ॥

१ दोरो = गुणः । २. अपाहियमाणम् । ३. कुट्टो = हतानुगमनं (H. D. II. 62) तद्गाम् कुट्टिओ । ४. मदनार्ता । ५. दृष्टा (H. P. IV. 181) । ६. समयं = सह । ७. भ्राष्ट्रास्थितचणक इव । ८. तडफडसि = परितश्चलसि (H. D. V. 9) । ९. अणाएसं । १०. नाटककाव्यम् । ११. अभिनयन् । १२. अस्वस्थम् । १३. तस्मात् सा तव पुष्टे हस्तं दाप्यते येन सुखं भवेत् ।

नीससिय मए मणियं संदेहो जीवियस्सेवि य अम्हं ।
 तं पुण मुहिओ भाओ य परिहासं कीस नो कुणसि ? ॥ १५४ ॥
 तो भणइ माणुवेगो सग्माव-विवग्जियस्स पुरिसस्स ।
 अन्नायम्मि सरूवे किं काउं सक्किमो अम्हे ? ॥ १५५ ॥
 ताहि मए वज्जरियं ताहिउजइ तस्म जो न याणाइ ।
 स पुण जाणंतोवि इ अलियं चिय पुच्छिणि ममंति ॥ १५६ ॥
 एमाइ-वयण-वित्थर-वज्जरण-परायणाण अम्हाणं ।
 चूय-ट्या गिह-टासी आगंतूणं इमं भणइ ॥ १५७ ॥
 अच्छइ दुवार-देसे समागया तुम्ह देसण-निमित्तं ।
 सोमट्या नामेणं वर-घाई कणगमालाए ॥ १५८ ॥
 तो भणइ माणुवेगो लइं पवेसेह एव भणियम्मि ।
 अह सच्चिय सोमट्या समागया अम्ह पासम्मि ॥ १५९ ॥
 कय-डेवपारा ताहे उवविट्ठा भणइ सायरं वयणं ।
 एगतं बुणह तओ चूयट्या पेसिया ततो ॥ १६० ॥
 भणियं सोमट्याए सरणागय-वच्छला जओ सुयणा ।
 परितायह परितायह ममं तओ भीम-वेसणाओ ॥ १६१ ॥
 हरिसाऊरिय-नहियण ताहे एवंविहं मए भणियं ।
 कत्तो भइं ! वेसणं, सा भणइ बुमुमवाणाओ ॥ १६२ ॥
 ईसीमि विइसिऊणं वज्जरियं ताहि माणुवेगेण ।
 कडकाडिय-सत्त्व सधिं गेय-लायजे तुह सरारे ॥ १६३ ॥
 निरुद्ध-दत-अंति सिय-कम-हसंत-सीस-सोहिट्ठं ।
 दूर-पलेविर-वलि-वलय-सहिय-सिहिण्हिं वीमच्छं ॥ १६४ ॥
 दट्टूण भांय-भीओ दूरं दूरेण वबइ अणंगो ।
 ततो कह तुज्ज भयं जराए जज्जरिय देहाए ? ॥ १६५ ॥
 सोमट्याए भाणियं मा मं उवहसमु सुणमु दुत्तंतं ।
 जह बुमुम-वाण-विहियं परंपराए मह भयति ॥ १६६ ॥
 उज्जाणाउ कीलियं समागया निय-गिहे कणगमाला ।
 विच्छाय-वयण-सोहा विइ-व्यगहिया ससि-कटव्व ॥ १६७ ॥
 ततो य मए पुट्टा कीम तुमे पुत्ति ! निमण दुम्मणिया ? ।
 न य ताए किञ्चि म्मिहं मुदीहरं नवरि नीससिउं ॥ १६८ ॥

१ A वि अं । २ अर्जाइम् । ३ उपचारः = उच्छारः । ४ वयसने = वयम् । ५

मन्तावग्गम् । ६ निरेष्टदुपए उच्छम् । ७ अल्लयं । ८ २४४ ५०४ P. 7 । ९ कोशिया ।

अंसु-जल-पूरियाइं नयणाइं कयाइं दीण-वयणाए ।
 ततो य मए पुट्टा तीए सहीं हंसिया नाम ॥ १६९ ॥
 तीए भणियं अंवे ! उज्जाणं अज्ज पाविया अम्हे ।
 पूइय मयणं वाहिं नीसरिया जाव ता दिट्ठो ॥ १७० ॥
 कोउगवक्खित्त-मणो उवविट्ठो भाणुवेग-पासम्मि ।
 पच्चक्खोव्व अणंगो एगो तरुणो महाभागो ॥ १७१ ॥
 तं दट्ठूणं एसा जाया निष्फंद-लोयणा सहसा ।
 आसत्ता तव्वयणे आलेक्ख-गयव्व निचेट्ठा ॥ १७२ ॥
 सैवंगिओ इमीए अणिमिस-दिट्ठीए जौइओ स युवा ।
 न य तेण इमा दिट्ठा कोउगवक्खित्त-चित्तेण ॥ १७३ ॥
 तो तस्स नयण-गोयरमपावमाणा सलज्ज-मुह-कमला ।
 दोहंग-दूसियं पिव अत्ताणं मन्नमाणव्व ॥ १७४ ॥
 किं-किपि चित्तिज्जणं भणइ सहीओ ! इमम्मि चूय-दुमे ।
 कीळामो ताव खणं वंधिय अंदोलयं अम्हे ॥ १७५ ॥^१
 एवं ताहिं भणिए तहेव संपाडियम्मि एसावि ।
 गुरु-सदेण सहीओ आसन्नात्थोवि वाहरइ ॥ १७६ ॥
 जइ एसो मह सदं सोऊणं संमुहं पलोएज्जा ।
 होज्जामि ता कयत्था ईइ आसाए तडिज्जंती ॥ १७७ ॥
 तं पेक्खिऊण य मए परिहास-वसेण जंपियं एयं ।
 आसन्नपि सहि-जणं उच्चुच्चं कीस वाहरसि ? ॥ १७८ ॥
 कोउगवक्खित्त-मणो एसो तुह देइ नेय पडिवयणं ।
 तं वयणं सोऊणं सविलक्खा किंचि संजाया ॥ १७९ ॥
 एत्थंतरम्मि दिट्ठा तेण जुवाणेणऽणंग-रूवेण ।
 सैज्जस-हरिसेहिं इमा ताहि अउव्वं रसं पत्ता ॥ १८० ॥
 तेणालोइयमेत्ता सोहग्ग-समानियं च अप्पाणं ।
 जीवियमवि स-कयत्थं मन्नंता पुलइय-सरीरा ॥ १८१ ॥
 धैवंहंडइ सहि-निवहं उच्चं संलवइ हसइ अनिमित्तं ।
 पायंगुट्ठेण महिं विलिहइ केसे य संजमइ ॥ १८२ ॥
 एमाइं सैवियारं ^{१३}चेट्ठंता कीलिऊण खणमेगं ।

१ B युगमम् । २ सर्वाङ्गीणः (H. P. II. 151) । ३ दृष्टः । ४ दोहगं =
 दुर्भाग्यम् । ५ B युगमम् । ६ सखीः । ७ A इति । ८ सवैलक्ष्या । ९ साध्वस-
 र्थाभ्याम् । १० अवहंडइ = परिरभते = आलिङ्गति (H. D. I. 11) । ११ संयम-
 यति । १२ सविकारम् । १३ B चिट्ठं ।

मयण-सर-विद्वरिपंगी इहागया एरिसा जाया ॥ १८३ ॥
 एवं च हंसियाए भणियम्मि पुणोवि सा मए पुट्टा ।
 को सो पुरिसो हंसिणि !, कहियं सव्वंपि मह तीए ॥ १८४ ॥
 सोहण-ठाणे रागो पुत्ताए, चित्तुं गया पासे ।
 तीए दिट्ठा य मए सयणीय-गया कणगमाला ॥ १८५ ॥
 आपंदुर-मुह कमला सुदाह-सासेहि सोसिय-सररा ।
 कहकहवि डु निय-जीयं महया किच्छेज धारंती ॥ १८६ ॥
 पिय-विरह जलण-जालावलोहि संतावियाए वरईए ।
 हारो चंदण-पंको मुम्मुर-सरिसोव्व पाडहाइ ॥ १८७ ॥
 चायव्व मुणालाई नळिणि-दलाईपि जाल तुहाइं ।
 अंगार-रासि-सरिसा पैडहासइ हंसि-त्तुंवि ॥ १८८ ॥
 पुट्टा न देइ वयणं आलवइ न सहि-जण सिणिदंपि ।
 झाणावगया वर-जोगिणिव्व जाया विगय-चेट्टा ॥ १८९ ॥
 पिय विरह-पिसाएण गहिया गय-व्वेयणावि डु सहीहिं ।
 आसासिजइ वरई सुंदर ! तुह नाम मंतेहिं ॥ १९० ॥
 पिय-विरह-पीडिय तं तुडि-गय-निय-जीवियं मुणेऊणं ।
 तदुदुक्ख दुक्खिया ई समागया तुम्ह पासम्मि ॥ १९१ ॥
 एव कुसुमसराआ अइगहय आगय मह वसणं ।
 जं तीए दुक्खियाए अहंपि अइदुक्खिया चैव ॥ १९२ ॥
 ता सुयणु ! कणगमाला जा सा नीसास-सोसिय-सररा ।
 आसासिजउ वरई जाव न सासा सेमपेति ॥ १९३ ॥
 लडु कुणसु किंचुवायं जाव न नीसरइ जीवियं तीए ।
 गय-जीवियाए पच्छा किं काही लावय-रसेण ! ॥ १९४ ॥
 तव्वयणं सोऊण तइया अह रीय-उत्त ! मे भणियं ।
 एयंपि न जाणामे का एसा कणगमालत्ति ॥ १९५ ॥
 ता पुच्छ भाणुवेगं पत्थुय-वत्थुम्मि गहिय-परमत्थ ।
 अम्हे पुण पाहुणया अयाणुया एथ वत्थुम्मि ॥ १९६ ॥
 अह भणइ भाणुवेगो अम्हेवि डु नेव जाणिमो किंचि ।
 तो भणइ सोमलया सोमूय एरिसं वयणं ॥ १९७ ॥

१ आपाण्डुरम् = इषाण्डु । २ वराकवाः । ३ सुसुंदरः = सुवामिनः । ४ वदन्ता-
 नुत्राणि । ५ प्रथिमासते । ६ पुट्टिः = संशयः (H. A. B. 105) । ७ हात्वा
 (ध. ४. १४. १) । ८ आश्वासयताम् । ९ समाप्यन्ते । १० राजपुत्रः । ११ अन्नादाः)
 १२ असूयया कथितम् ।

हरिऊण तीए हिययं दिट्ठी-त्राणंहिं पहरियं अगे ।
तुडि-गय-जीयं काउं तं संपइ अयाणुओ जाओ ॥ १९८ ॥
कंठ-गय-जीवियासा तुह विरहे मरइ नाथि संदेहो ।
अयणत्तं अवलंबिय तं चिट्ठसि^१ निद्वओ भइ ! ॥ १९९ ॥

अक्षं च ।

जो जत्थ जणो निवसइ रक्खइ सो आयरेण तं गेहं ।
तीए मणम्मि वसंतो किं निद्वय ! तं मणं दहासि ? ॥ २०० ॥
हरिऊण तीए हिययं संपइ चोरोव्व निह्वेमाणो ।
न इ छुट्ठसि सुयणु ! तुमं किंचि उवायं विचित्तसु ॥ २०१ ॥
तत्तो य मए भणियं अम्मो ! तं चेव साहसु उवायं ।
एवं चवत्थियम्मि जं जुत्तं अम्मह काउं जे ॥ २०२ ॥
भणियं सोमलयाए चित्तं पत्तं व पच्चय-निमित्तं ।
पट्टवसु जेण चित्तं संधीरइ सा तयं दट्ठुं ॥ २०३ ॥
तत्तो य मए लिहिया पत्ते नलिणीओ तीए पउमम्मि ।
मोत्तूण सेस-कुसुमे निलीयमाणो अली लिहोओ ॥ २०४ ॥
हिट्ठे य तस्स लिहिया एसा गाहा उव्वुन्नय-रसेण ।
निय-भाव-सूयण-परा पच्छन्नत्था तथा कुमर ! ॥ २०५ ॥
तह कहवि परिदठ्ठवियं अलिणो नलिणीए परिमळं हियए ।
लैयणुप्पयणं जह तस्स केवलं सेस-कुसुमेसु ॥ २०६ ॥
तं च बहु-पत्त-मज्जे काउं तो पेसिओ सतंवालो ।
चूयलयाए हत्थे दोवि गया तीए पासम्मि ॥ २०७ ॥
तत्तो खप्पंतराओ चूयलया आगया इमं भणइ ।
एत्तो विणिग्गया हं पत्ता य कमेण तग्गेहे ॥ २०८ ॥
मत्तव्व मुच्छिया इव गिलिया इव सुयणु ! गुरु-पिसाएण ।
दिट्ठा उ कणगमाला विसममवत्थंतरं पत्ता ॥ २०९ ॥
तीए सहीहिं भणियं समागया चित्तवेग-दूइत्ति ।
अह सा तुह नामक्खर-आयन्नण-लद्ध-बुद्धीया ॥ २१० ॥

१ अजनत्वम् = पशुत्वम् । २ B °यणुत्तं । ३ निद्वयः । ४ निद्वुत्तवानः =
अपलपत् । ५ छुट्ठसे = मुच्यसे । ६ अम्मा = अम्बा (H. D. I. 5) । ७ प्रत्ययः =
विश्वासः । ८ संधीरइ = सम्यग् धैर्यमायाति (G. V. 970) । ९ A हेहे, षषः ।
१० उव्वुन्नओ = उद्भूतः (H. D. I 123) । ११ लमनोत्पत्तनम् = अवस्थाबोत्पत्त-
नम् । १२ B तीइ । १३ आयन्नणं = आकणनम् = भवणम् ।

शक्ति निधिदूठा तत्तो पैसिय मं लउजियाव मैणयंति ।
 ताहे सपपिओ से तंबोळो सहरिसं गहिओ ॥ २११ ॥
 गहियत्थाए भणियं केणोसो पेसिओ म्ह तंबोळो १ ।
 मे भणियं तुह सुंदरि ! मणोहरणे पिययमेणं ॥ २१२ ॥
 तोए भणिय कजा अहसि कह मज्झ पिययमो भदे ! ? ।
 मे मणिय नणु होही अह गा अफुडक्खरं भणइ ॥ २१३ ॥
 कह मोमि ! अउन्नाए एत्तियमेत्ताणि मज्झ पुत्ताणि ।
 ज सां भत्ता होही दसणेमित्तापि अइदुलहं ॥ २१४ ॥
 एत्तियमेत्तं भणितं असु जल्लुक्खण-लायणा शक्ति ।
 नीसास मोत्तुणं गय-चेट्ठा सा पुणो जाया ॥ २१५ ॥
 तत्तो सर्हादि भणिय साहेज्जसु तस्स निग्घिण-भणस्स ।
 जह-दिहं हि सरूव इमीए अइगद्वय-वेम्माए ॥ २१६ ॥

अथ च ।

जइ कहवि ताव बोलेइ रयणी कुसलेण ता पभायम्भि ।
 लउज्याणम्मि गयाए दायब्बं दंसणमिमीए ॥ २१७ ॥
 तदंसणेण जावइ न अनहा एस निच्छओ अम्ह ।
 एवं वड्डहा भणिया समागया तुम्ह पासम्मि ॥ २१८ ॥
 एव चूयलयाए भूणिय सोऊण तोए बुत्तंतं ।
 दुगुणतरां मे जाआ तव्विरहे गरुय-सतावो ॥ २१९ ॥
 जइ मरिही सा वाला कहवि इ गुरु-विरह-ताविषा हंदि । ।
 एएण निमित्तेणं ता मज्झवि आगयं मरणं ॥ २२० ॥
 अहवा सिणेह-सुत्ता जइ सा ता कीस मज्झ पडिवयणं ।
 भवि दिन्नं, ता मन्ने मेद-सिणेहा ल मह उवरि ॥ २२१ ॥
 जइवि इ सा निन्नेहा तहावि मणं मज्झ तोए विरहम्मि ।
 पजलिय-जलण-समुज्जल-जालोलेहं पडिहाइ ॥ २२२ ॥
 नयणेहि पुंलइया सा ताइ चिय दहउ एस पिय-विरहो ।
 हियएण । कमवरसं जेण तयं निदयं दहइ १ ॥ २२३ ॥
 अन्नेण कयं अन्नो न मुजए अलियमेरिसं षयणं ।
 सा दिट्ठा नयणहि जाआ हिययस्स सतावो ॥ २२४ ॥

१ इत्था । २ मजाइ (II. P. II. 169) । ३ अहवा आध्यात्मिक-व्ययम्
 (II. P. II. 195) । ४ अपुण्यायाः । ५ अ-पिणेतं । ६ उक्खुण्णं = पूर्वम्
 (II. P. I. 93) । ७ अहसि (II. P. 17. 163) । ८ मरिष्यति । ९ नि-स्नेहा ।
 १० आलिङ्गं = आश्रितम् । ११ इति (II. P. 7) ।

रावन्तु नाम तं जणमपेच्छमाणाणि ददद-नयणाणि ।
 तं हियय ! किं विम्वरसि साहीणे चितियव्यग्नि ? ॥ २२५ ॥
 नयणेहि जोइया सा हियण्ण कथां य गरुय-पडिदेयो ।
 सरिनेवि तु अवराहे गिरहो हिययं ददं ददइ ॥ २२६ ॥
 एधंनरम्मि नृगे भोविऊणं भुवण-मंडलमसेमं ।
 अत्थ-गिरि-मत्थय-न्थो जाणो अदाण-गिन्धोच्च ॥ २२७ ॥
 निट्ठर-त्तरेहि भुवणं इमेण सतापियंति रोक्षण ।
 नज्जटव अत्थ-गिरिणा सीसायो दाडिओं नृते ॥ २२८ ॥
 नाऊण नूर-वडणं अणुत्तमा उवरि अत्थ-सेटस्स ।
 रोसेणव रत्त-नुहा समागया क्षत्ति अह संसा ॥ २२९ ॥
 तपणंतरंभारिय-दिसि-वटया नवरि आगया रयणां ।
 पयडिय-तारय-निवहा कोसिय-हुंकार-भीसणया ॥ २३० ॥
 ताय य न्यणंतराओ निन्नासिय-दहट-तिमिर-संघाओ ।
 म्हाणिण-माणुम्महणो वित्थरिओ ससि-कार-निहाओ ॥ २३१ ॥
 मयलंछण-पवणेणं गाढं संधुक्किओ विओधग्गां ।
 संताविडं पयत्तो मह हिययं तांइ सय-गुणियं ॥ २३२ ॥
 अह चित्तिडं पयत्तो अमयमओ मुम्मइ इमो चंदो ।
 नवरं तव्विरहे अज्ज विज्जु-पुंजावमो जाओ ॥ २३३ ॥
 हे हियय ! कोस उज्जासि उव्वेवं कोस कुणासि अच्चत्थं ? ।
 दुट्ठह-जणम्मि रागं पढमं चिय कोस तं कुणासि ? ॥ २३४ ॥

अथ च ।

जो विर करेइ नेहं तस्सेव य हियय ! 'रिच्चिडं शुत्तं ।
 दूर-ट्टिओवि जो दहइ माणसं तम्मि को रागो ? ॥ २३५ ॥
 सो च्चिय बुंभइ हियए सो च्चिय अइनिट्ठुरो दहइ देहं ।
 कस्स कहिज्जइ वत्ता सरणाओ भयम्मि उव्वभूए ? ॥ २३६ ॥
 किं मन्ने होज्ज दियहं जैम्मी लगोज्ज मज्झ हत्थम्मि ।
 मेण-निव्वयणो तीए कमलोयर-कोमलो हत्थो ॥ २३७ ॥
 अच्छट ता दूरे च्चिय पाणिग्गाहणाइयं तु सह तीए ।

१ विमज्जय (H. P. IV. 106) । २ सोसाओ दाडिओ = शीपांत पातितः । ३
 कोशिको घृकः । ४ मानिनीमानोन्मथनः । ५ निहाओ = समूहः (H. D. IV. 49) ।
 ६ प्रदीप्तः (H. P. IV. 152) । ७ B विरहग्गां । ८ श्रूयते । ९ दण्णसे । १० अज्ज-
 थम् । ११ रद्धुं = रागं कर्तुम् । १२ उण्णते (H. P. IV. 245) । १३ शक्तिम् ।
 १४ मनोनिर्वापनः = संतापपहारी ।

अम्हाण मणो-दंश्यं दंसणमवि दुल्लहं मणे ॥ २३८ ॥
 किं मञ्ज जीविएणं किंवा मह हदि ! मणुय-जम्मेण ।
 ओ विरह-दुक्ख-ममणे ताए वयणं न पेच्छामि ! ॥ २३९ ॥
 अहवा चूयलयाए मणिएणं मविस्तई पभायम्मि ।
 ताए सह दसणय अणुदूओ जइ विदीं होही ॥ २४० ॥
 गुरु-विरह-जलण-जालावलीहि संताविपस्स हियपस्स ।
 अन्नो नत्थि टवाओ पिय-दंसण-ओसहं मोत्तुं ॥ २४१ ॥
 एमाइ-विगप्पेहिं दणदु-णिदस्स मञ्ज सा रयणी ।
 चउ-जामावि इ तइया जाम-सहस्सोवमा जाया ॥ २४२ ॥
 अतरिस-दूसहं-संताव-ताविये कहावि माणसं मञ्ज ।
 कुडमाणाय न पुटं मन्ने तदसणासाए ॥ २४३ ॥
 सीपल-कर-नियंरणवि सतावं फंडिटं मह अंसत्तो ।
 अह उज्जिउच्च चंदो अय गिरि पाविओ तत्तो ॥ २४४ ॥
 पच्चूम-गयवस्सूमूल्योए उड्डीण-ससि-विहंगाए ।
 रपणि-लयाए गलेनिव कुमुमाइ तारय-निहेर्ण ॥ २४५ ॥
 अह इंद-दिता सहसा केमुय-मुय-मुंड-सच्छदा जाया ।
 आसन्न-सुर-मंडल-वउरणयं व लोपस्स ॥ २४६ ॥
 पांडवोहिय-कमल-वणो पमरिय-खर-किरण पूरिय-दियंतो ।
 मेलिय-रंहंग-सुयलो तदणंजरमुग्गओ सुरो ॥ २४७ ॥
 एत्थंतरम्मि अहयणि समुट्टिऊण
 किंचं पंभापतणाय करितं पंपत्तो ।
 भो सुणदइ ! तइया दंइयाइ हाही
 संदंसणमह इइ पहिट्ट-मणो पैगामं ॥ २४८ ॥
 साहु-धणंसर-विरइय-मुक्कोह गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागग्गि-दोस-विमहर-पसमण जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमण्यइ विरहे सूरुग्गमोत्ति सुणसिद्धो ।
 सुर-सुंदरि-नामाए कहाए तइओ परिच्छेओ ॥ २५० ॥ ७५० ॥
 ॥ तृतीयः परिच्छेदः समाप्तः ॥

१ दयितम् = अर्गीष्टम् । २ अ °हताव । ३ अत्राविसुम् (म. ४ ३४. १७७) ।
 ४ अत्रापः । ५ अ °याइ । ६ निमः = ललम् । ७ पूर्वा दिक् । ८ विगुह-सुह-
 तुम्ह-कट्टी (कच्छहा = कट्टी म. ४. ११४ ५) । ९ रणाय = चक्रवाकः । १०
 ११ अत्रतपयं = प्रयातपयमि । ११ अत्रतः । १२ दयिताय = वक्षभावाः । १३ अत्रावम् ।

अह भौओ भाणुवेगो समागओ पहसिओ ममं भणइ ।

गम्मउ उज्जाणम्मि चूयलया-वयणमैणुसरिउं ॥ १ ॥

हरिसाऊरिय-हियएण ताहि एवंति जंपमाणेणं ।

तक्कालुच्चियं जाव य कायव्वं काउमारद्धं ॥ २ ॥

एत्थंतरम्मि निसुओ मंगल-तूरस्स गहिर-निग्घोसो ।

पुट्ठो य मए भाया कत्थ इमं वज्जए तूरं ? ॥ ३ ॥

तो भणइ भाणुवेगो सम्मं जाणे न कारणं एत्थं ।

नवरं अमियगइ-गिहे भौविज्जइ एस तूर-रवो ॥ ४ ॥

अह चित्थियं मए किं आसन्न-पिया-समागमस्सावि ।

अब्भहिओ संतावो फुरइ अ वामं तथा नयणं ? ॥ ५ ॥

ता भवियव्वं केणवि एत्थ नणु कारणेण ताहे मए ।

चूयलया वाँहारिया समागया अह इमं भाणिया ॥ ६ ॥

कत्थ इमो तूर-रवो केणत्र कज्जेण, सम्ममुँवलब्भ ।

आगंतूणं भदे ! सिग्घं चिय कहसु अम्हाणं ॥ ७ ॥

गंतूणं चूयलया खणंतराओ समागया, धणियं ।

विच्छाय-वयण-कमला पुट्ठा य मए इमं भणइ ॥ ८ ॥

एत्तो विणिग्गयाए अमियगइ-गिहस्स दार-देसम्मि ।

भूरि-जण-संकुलम्मी मए न लद्धं पवेसोवि ॥ ९ ॥

तत्तो य वंधुदत्तो पँत्थुय-वत्थुम्मि पुच्छिया भणइ ।

वरणम्मि एस भदे ! महोच्छवो कणगमालाए ॥ १० ॥

सिरि-गंधवाहण-सुओ गंगावत्तम्मि खयर-नयरम्मि ।

नहवाहणोत्ति सुम्मइ तस्स विईन्ना कणयमाला ॥ ११ ॥

एवं विर्याणिऊणं समागया एत्थ तुम्ह पासम्मि ।

कँन्न-कडुयंपि तुम्हं साहिज्जइ मंद-भागाए ॥ १२ ॥

तीए वयणं सोउं धसत्ति गुरु-मोगगरेण पहओ हं ।

मुच्छा-निमीलियच्छो पडिओ भूमीए गय-चेट्ठो ॥ १३ ॥

घणसार-सार-गोसीस-मीस-सल्लिणेण तीहि संसित्तो ।

सुकुमाल-तीलविटय-सीयल-पवणेण गय-मुच्छो ॥ १४ ॥

१ भ्राता । २ अनुस्मृत्य । ३ SEE NOTE P. 31 । ४ माव्यते = संमाव्यते । ५

व्याहृता । ६ उपलभ्य = विज्ञाय । ७ पत्थुयवत्थुम्मि = प्रस्तुतवस्तुनि । ८ वितोर्णा ।

९ विज्ञाय । १० कर्णकटुकम् । ११ B चिद्धो । १२ A ताहे । १३ तालवृन्तकं =

व्यजनम् ।

परिचितितं पयतो पञ्चह दृब्धिविहिय-विजासियं विहिणो ।
पिय-संग-मणोरह-भंसणम्मि उज्जुत्त-चित्तस ॥ १५ ॥

भरवा ।

अन्नह परिचिनिम्भइ संहरिम-कङ्कुम्भरण हियरण ।
परिणमइ अन्नहचिय कज्जरंभो विहि-वनेण ॥ १६ ॥
कथ इमा कथ अहं अमोसं कथ गरुय-अपुरागो ।
नवरं हयास-विहिणा सत्वं चिय अन्नहा विहियं ॥ १७ ॥
पुत्रापि इ जइ चुदी एरिसया आसि तुल्ल रे दिव्व ! ।
ता कह मह पढमं चिय तीए सह दंसणं विहियं ? ॥ १८ ॥
काऊण दंसणं गरुय-नाय-सहियं हयास ! रे ! दिव्व ! ।
अन्नथ ते मयच्छि जाडेतो किं न लज्जिदिसि ! ॥ १९ ॥

अविय ।

नयणाण पडउ वज्जं अहवा वज्जसस कीडुलं किप्पि ।
अमुणिय-जणेवि दिट्ठे अणुवंधं जाणि कुब्बंति ॥ २० ॥
खण-परिचिय-दुल्लह-खोय-कारणे कीस हियय ! तं मिहंसि ! ।
मुचमु गरुय-विसाये विवरीलो हय विही जेण ॥ २१ ॥
एरिस-दुब्धिसहवि इ संजाए हियय ! गरुय-दुक्खम्मि ।
वज्ज-घडिंयं व मने जं नवि संय-सिक्करं जासि ॥ २२ ॥
एमाइ-वहु-विगप्यं चित्तेमाणस्स गरुय-सोगस्स ।
तच्चिरहं दीमेय-माणस्सस तइया महं कुमर ! ॥ २३ ॥
पुणरवि सा सोमलया समागया किंचि हरिसियाव मणे ।
उधविट्ठा मं दट्ठु मुट्ठुं विसायाउरं तइय ॥ २४ ॥
ता मणइ कीस सुंदर ! दीसामि तं दुम्मणोअव अच्चत्थं ।
सुणितं वरणय-वत्तं, ताव निसामेमु मह वयणं ॥ २५ ॥
मणियं च मए अज्जवि किं आसा क्काव अत्थि अम्हाण ।
वज्जरासि जेण एवं सोमलए !, ताहि सा मणइ ॥ २६ ॥
तुह विरहे गय-चेट्टं दट्ठुणं ताव कणगमालं तु ।
चूयलया केडुम्मि पट्ठाविया तुम्ह पासम्मि ॥ २७ ॥

१ श्रंणन = नाशनम् । २ हरेण सहिता या कण्डूः = अमिकावातिरेकस्तत्रो-
पतेन । ३ देव ! । ४ A देव्यः । ५ ताम् । ६ मृगार्थम् । ७ योजयन् । ८ महत्
(B. D. VII. २१) । ९ अमुणिसो = अज्ञानः । १० मेघवे = दिनकासि । ११
शतसौकर = शतसङ्घम् । १२ A ^१दट्ठुं । १३ द्भियं = दाचितं (B. D. १२. २१)
वीडितम् । १४ B दुग्गम् । १५ वस्ये = दाः ।

सावि ङु सहीहिं कहवि तुह संगम-सूयगेहिं वयणेहिं ।
 आसासियावि वरई तुह संगमपावमाणा उ ॥ २८ ॥
 खणमेत्तं मुच्छिज्जइ उट्टियइ पुणोवि सुयइ ङुंकारे ।
 गायइ हसइ य वेवई रोवइ य खणण उत्तसइ ॥ २९ ॥^४
 गह-गहिया इव वाळा असमंजस-चेट्टियाइ कुणमाणा ।
 हासियावि सहि-जणेणं नवि जाणइ किंचि हय-हियया ॥ ३० ॥^५
 तं पेक्खिज्जण य मए विचिंतियं जाव सुयइ नो पाणे ।
 गुरु-अणुरागा एसा ताव उवायं विचितेमि ॥ ३१ ॥
 तत्तो तव्वुत्तंतो कहिओ गंतूण चित्तमालाए ।
 तज्जणणीए उ मए एगंत-गयाए सव्वोवि ॥ ३२ ॥
 विन्नाय-सरूवत्था पासे आगम्म कणगमालाए ।
 वज्जरइ चित्तमाला कीस तुमं पुत्ति ! उव्विग्गा ! ॥ ३३ ॥
 अच्छसि ओसन्न-मुही भणियावि ङु कीस देसि नालावं ! ।
 सुह-सज्झं चैव इमं मा पुत्ति ! विसायमुव्वहसु ॥ ३४ ॥
 अम्हाण चित्तभाणू आंयत्तो तं च पुत्ति ! कन्ना सि ।
 उचिओ य चित्तवेगो रूवेणं कलाहिं जं तुज्ज ॥ ३५ ॥
 तस्स य उवरिं जाओ अणुरागो तुज्ज तेण सव्वंपि ।
 अणुकूलमिणं जायं मा चित्तसु अन्नहा वच्छे ! ॥ ३६ ॥
 कित्तु तुह पुत्ति ! जणओ गंगावत्तम्मि खयर-नयरम्मि ।
 पासम्मि गंधवाहण-विज्जाहर-राइणो ङु गओ ॥ ३७ ॥
 आगच्छउ सो सिग्घं कुसलेणं ताहे तुज्ज वीवाहं ।
 महया विच्छेइणं कारिस्सइ चित्तवेगेण ॥ ३८ ॥
 एसोवि चित्त-मासो वित्त-प्पाउत्ति लेब्धिही लग्गं ।
 सिग्घं चिय पुत्ति ! तुमं मा काहिसि किंचि उव्वेवं ॥ ३९ ॥
 एवं निय-जणणीए भणिया सा विगय-विरह-संतावा ।
 जाया मेणयं संत्था समुट्टिया ताहे से जणणी ॥ ४० ॥
 एत्थंतरम्मि सहसा समागओ ताओ खयर-नयराओ ।
 अमियगई से जणओ कय-विणओ परियणेणो ॥ ४१ ॥

१ षडं=संगमम्, अप्राप्तुवती । २ मुञ्चति । ३ वेपते=कम्पते । ४ B युग्मम् ।
 ५ B तिसृभिः कुलकम् । ६ B पिविच्च^० । ७ प्राणान् । ८ अवसन्नम्=स्त्रिम् । ९
 आयतः=आधीनः । १० EBE NOTE P. 13 । ११ वृत्तप्रायः=गतप्रायः । १२
 लस्यते । १३ उव्वेवो=उद्वेगः (H.P IV 227) A^० उव्वेयं । १४ मनाक् । १५ स्वस्वा ।

ष्हाय-विहितो मुक्तो उवविट्टो उवरिमाए भूमि ।
 अहयंवि चित्तमाला-सहिया तत्येव संपत्ता ॥ ४२ ॥
 कुसल-पउत्ति पुच्छिय निय-दइयं ताहे वित्तमाला ।
 निय-धूयाए पउत्ती सब्बवि ह्व तस्स भवखाया ॥ ४३ ॥
 त सोउं भमियगइं साम-मुझे तत्तखगेग संजाओ ।
 भगइ अहां ! अइगहयं समागयं अम्ह वमैणंति ॥ ४४ ॥
 तो भगइ चित्तमाला पिययम ! किं कारणं नु क्वेणस्स ! ।
 तत्तो य अमियगइणा वज्जरिय पिययमे ! सुगमु ॥ ४५ ॥
 नर-वइ-कज्जेणेत्तो गंगावत्तम्मि तम्मि नयरम्मि ।
 सिरि-भंधवाहणस्स ओ पात्तम्मि गओ अहं तइया ॥ ४६ ॥
 कय-विण्णओ उवविट्टो अत्याण-गयस्स राइणो पासे ।
 संमानिएण य तओ निवेइयं राय-कज्जं से ॥ ४७ ॥
 एत्थंतरम्मि मुदरि ! पडिहार-निवेइओ अणुन्नाओ ।
 अत्याणम्मि पविट्टो एगो विज्जाहर-कुमारो ॥ ४८ ॥
 विट्ठिय-पणामो रन्नो पारद्धो एरिसं स वज्जरिउं ।
 विज्जाहरण राया वेवहडे आसि जो देव ! ॥ ४९ ॥
 संसिद्ध-सपल-विज्जो समुरामुर-मणुय-संय-विक्खओ ।
 सुरवाहणोत्ति नामं विज्जाहर-चक्कईत्ति ॥ ५० ॥
 अबमाण-वज्जियं जो विज्जाहर-राय-उच्छिमणुइविउं ।
 विक्खाय-जसं पुत्त नियय-परं ठाविउण तुमं ॥ ५१ ॥
 संसार-वास-भीओ नाउण असारयं विमूर्डए ।
 रज्ज सिरि अंधउच्छिय पडया-उगं जरं-तणव ॥ ५२ ॥
 सिरि-उसइनाह जिणवर-वज्जरियं सब्ब-विरइ-रुत्थं जो ।
 चारित्त पडिक्खनो चित्तगय-मुणि-वर-सर्मवे ॥ ५३ ॥
 गहणा-उउसंयण-रुत्थं मिक्ख अन्मासिय गुरु-सर्मावम्मि ।
 अहिय-मुओ पडिक्खिजय एगल्ल-विहार-पडिमं सो ॥ ५४ ॥
 उट्ठ-उट्ठम-दसम-दुवालसाइ-जाणाविहे तवो-कम्मे ।
 टैम्भुत्तो विहरंता गामागर-भंडियं वमुहं ॥ ५५ ॥
 संपत्तो एथेव य वेवहडे चित्तकूड-मिहरम्मि ।
 तुम्हं भिया सुरवाहण-विज्जाहर-मुणिवरो अज्ज ॥ ५६ ॥

१ आहवता = कविता । २ उवसने = कष्टम् । ३ अशारताम् । ४ अपोच्छ्व =
 ज्वरन्ता । ५ जरणुणविय । ६ आधिक्युत्तः = विशिष्टपुत्रज्ञानशाली; अर्थात्पुत्र-
 र्भंडउपाध्य वा । ७ उदुत्तः । ८ अ सुदृशः ।

चउत्थो परिच्छेओ ।

लोयालय-विलोयण-केवल-नाणेण नाय-भावस्स ।
 पच्चक्खं हि भयवओ एयं जमहं तु पुच्छिस्सं ॥ ८६ ॥
 एक्कच्चिय मह धूया जाया विनाण-रूव-संपुन्ना ।
 पाणाणवि वल्लहिया नामेणं कणगमालत्ति ॥ ८७ ॥
 धूयाए को भत्ता होही मण-वल्लहोत्ति एयाए ।
 चिंताए मह हिययं भयवं ! निच्चंपि अक्खलियं ॥ ८८ ॥
 ता मण-निव्वुइ-हेउं साहिज्जउ एस अम्ह वत्तंतो ।
 पाणिग्गहणं तीए को किर विज्जाहरो काही ? ॥ ८९ ॥
 एवं च पुच्छिएणं केवलिणा सुयणु ! एरिसं भणियं ।
 मा भइ ! कुण विसायं थोवं चिय एत्थ वत्थुम्मि ॥ ९० ॥
 तुह धूयाए भत्ता सो होही जो इमम्मि वेयड्ढे ।
 गुण-कलियं पालिस्सइ विज्जाहर-चक्खवट्ठित्तं ॥ ९१ ॥
 पुव्व-भव-नेह-वद्धा तुह धूया तस्स पाण-वल्लहिया ।
 होही सयलंतेउर-ललाम-भूया महादेवी ॥ ९२ ॥
 केवलि-वयणं सोउं संजाओ मज्झ गरुय-आणंदो ।
 एत्थंतरम्मि राया समुट्ठिओ वंदिऊण मुणिं ॥ ९३ ॥
 तत्तो रत्ता सहिओ समागओ तम्मि चेव नयरम्मि ।
 अह रत्ता हं भणिओ बहु-माण-जुयं इमं वयणं ॥ ९४ ॥
 अइवल्लहावि धूया दायव्वा ताव कस्सइ नरस्स ।
 जं.एसा लोग-ट्ठिई तेणम्हे एरिसं भणिमो ॥ ९५ ॥
 नहवाहणस्स दिज्जउ सा कज्जा जेण^३ वित्त-वीवाहं ।
 नियय-पए ठविऊणं सेवामो ताय-पय-जुयलं ॥ ९६ ॥
 तत्तो मएवि भणियं, एत्थत्थे नत्थि किंचि वत्तवं ।
 धूया कित्तियमेत्तं पाणावि हु तुम्ह आयत्ता ॥ ९७ ॥
 सच्चिय धूया घन्ना सुण्हा जा होइ देव-पायाणं ।
 केवलि-गिरावि सच्चा जं किज्जइ एरिसे विहिए ॥ ९८ ॥
 तुम्ह सुयं मोत्तूणं वेयड्ढ-गिरिम्मि होज्ज को अन्नो ।
 विज्जाण चक्खवट्ठी जस्स पिया होज्ज मह धूया ? ॥ ९९ ॥
 एवं च मए भणिए वियसिय-वयणेण राइणार्णत्तो ।
 सोमजसो जोइसिओ विवाह-लग्गं निरूवेसु ॥ १०० ॥

१ ज्ञातभावस्य = विदितार्थस्य । २ अक्खलियं = प्रतिफलितम् = प्रतिविम्बितम् (H. D. I. 27) B^३ वल्लहियं (व्यापृतम्) । ३ B वत्त । ४ तात-पद-युगलम् । ५ सैव । ६ स्तुपा = पुत्रवधूः । ७ B^३ वल्लि^३ = आज्ञप्तः = आदिष्टः ।

भयवं ! अणाइ-निहणे परिभ्रमंताण भव-समुदग्मि ।
 दाउं हाथाळव अम्ह समुत्तारणं कुणसु ॥ ७१ ॥
 एवं युणिऊण मुणिं मुणि-मुह-कमल-निहिय-मण-नयणो ।
 उवविट्ठो धरणीए नासजे नाइदूरग्मि ॥ ७२ ॥
 एत्थंत्तरग्मि मुण्णणा परत्थ-सपायणेऊ-रसिएण ।
 गंभीर-भारइए पारद्धा देसणा एवं ॥ ७३ ॥
 अइदुलहं मणुयत्त असार-संसार-सागर-गयाणं ।
 कुगईण पउर-भावा स कम्म वसगाण जीवाण ॥ ७४ ॥
 तपि ह् जराभिभूयं आवासो रोग-सोग-वाहीण ।
 सारीर-माणसाणय-दुक्ख सपाय-कलियंति ॥ ७५ ॥
 पयणाहय-धय-वड चचलाओ लच्छीओ तहय मणुयाणं ।
 अणवाइथा य नेहा सुहि-सयण-पियाइ जण विसया ॥ ७६ ॥
 विसय सुहपि ह् परिणाम-दारुण नारयाइ-दुह हेऊ ।
 आरंभ-परिग्गह् सच्चियस्स पायस्स परिणामो ॥ ७७ ॥
 अइभीसणेण वंशेण गहय-पीडावहो खु जीवाणं ।
 मिच्छा वियण्य-वसओ सन्वंपि ह् सोक्खमामाइ ॥ ७८ ॥
 अणवरय-सपयट्ठो मच्चू अउहरइ जीव सघाय ।
 एवं च टिए भो भो मदा ! सम्म विचिंतह ॥ ७९ ॥
 केवाळ-भणिय धम्मं मोत्तुण नत्थि किंचि अज्जति ।
 सरण भव-भायाण भवियाण भव-निहुंहाणं ॥ ८० ॥
 तम्हा कुणह पैयत्तं दुलहं लद्धूण माणुण जम्मं ।
 जिण-इंद-भणिय धम्मं सासय-सिव-सोक्ख हेउग्मि ॥ ८१ ॥
 साउग्ग-कग्ग-वग्गण रूव परिगेण्हिऊण पैवग्गं ।
 खविऊण कम्म-सत्तुं सासय-सोक्खं पैयह मोक्खं ॥ ८२ ॥
 इय केवट्ठिणा भणिए विणिवेशिय कर यत्तंजळि सीसे ।
 वग्जरइ गंधवाहण राया उ तहत्ति ज मणह ॥ ८३ ॥
 दाउं विज्जा-नियरं रग्गेण सम तु नियय-पुत्तरस ।
 नहयाहणस्स ततो करोमि गिह-वास-चायति ॥ ८४ ॥
 एत्थंत्तरग्मि सुंदरी ! पत्थायं जाणिऊण पुच्छाए ।
 विहिय पणागेण मए पुट्ठो मुणि-केवटी एवं ॥ ८५ ॥

१ परार्थः = परियेवहाः । २ अनवस्थिताः । ३ इही = इह । ४ निहुं =
 मत्तः (अ. ७. ४३) । ५ प्रयत्नम् । ६ प्रयत्ना = इष्टम् । ७ मत्त । ८ इति ।

चउत्थो परिच्छेओ ।

अइधोवं चिय एयं, अन्नंपि विरूवयं होइ ॥ ११४ ॥

अन्नं च ।

गिण्हिहस्सइ मैड्डाइवि राया एयं न एत्थ संदेहो ।

ताव वरं सयमेव य समप्पिया नेहे विद्धीए ॥ ११५ ॥

जइ पुण दिज्जइ एसा राय-सुयं मोत्तु चित्तवेगस्स ।

ता तस्साव अम्हाणवि पाणाणवि संसओ होइ ॥ ११६ ॥

ता सुंदरि ! न ह्नु कज्जं अन्नेहिं एत्थ वहुविगप्पेहिं ।

तह भणसु कणगमालं जह उज्जइ तम्मि अणुरायं ॥ ११७ ॥

किंच ।

उत्तम-कुल-प्पसूओ पियंवंओ सयल जण मणाणंदो ।

सूरो धीरो चाई निय-पिउ-लच्छी अलंकारिओ ॥ ११८ ॥

रूवेण जोव्वणेण य कलाहिं विज्जाहिं निम्मल-गुणेहिं ।

विक्खाओ नहवाहण-कुमरो सव्वम्मि वेयड्ढे ॥ ११९ ॥

तत्तो स एव भत्ता कमागओ होउ कणगमालए ।

न ह्नु कज्जं अन्नेणं अवाय-वहुलेण पुरिसैणं ॥ १२० ॥

एवं च अमियगइणा भणियाए ताहि चित्तमालए ।

भणिया हं सोमलए ! किं जुत्तं संपयं काउं ? ॥ १२१ ॥

तत्तो य मए भणियं तं चेव य इत्थ गहिय-परमत्था ।

निय-धूर्याए सरूवस्स एत्थ किमहं भणामित्ति ? ॥ १२२ ॥

तो भणइ चित्तमाला तीए गंतूण भावमुवलभसु ।

इच्छइ व नवा अन्नं पुरिसं गुण-दांस कहणेण ? ॥ १२३ ॥

नहवाहणं पसंसिय अंबाहिय-गुणेहिं, निदिउणंनं ।

तह कुणसु जहा इच्छइ वीवाह एय-तणएण ॥ १२४ ॥

तत्तो य मए भणियं सामिणि ! किं तं न याणसि सभावं ।

निय-धूयाए जेणं आएसं देसि मह एवं ॥ १२५ ॥

मन्निस्सइ वीवाहं जं सा अण्णस्स, अच्छउ सुदूरं ।

सोउं पउत्तिमेयं मन्ने जीयं परिच्चयइ ॥ १२६ ॥

मह वयणं सोऊणं गुरु-दुक्ख-समाहया भणइ तत्तो ।

वियलंत-सकजल-नयण-सलिल-सामालिय-गड-यला ॥ १२७ ॥

१ विरूपकम्=अनिष्टम् । २ मड्डा=बलात्कारः । ३ प्रियवदः ।

५ त्यागो । ६ अपायः=कष्टम् । ७ अक्षेण । ८ अभ्य-

धिकम् । ९० निदिउणं= । ९१ चित्तम् । ९२ चित्तम् ।

सकजलाभ्यां नयनाभ्यां ।

ततो जोऽसिष्णं सर्म आलोचिऊण आइइं ।
 वइसाद-मुद्ध-पंचमि-रत्तीए सोहणं लगं ॥ १०१ ॥
 ततो य मए भणियं आएसं देह जेण गंतूण ।
 निय-नयरे सैजुत्ति विवाह-कञ्जस्त कारेमि ॥ १०२ ॥
 तेणाणुनाओ हं सिम्बं चिय आगओ इहं सुवणु ! ।
 रायोंमच्चेहिं समं घंदजसा-ऽऽइच्च नामंहिं ॥ १०३ ॥
 एएवि कणगमाला-वरणत्थं आगया मए सैमयं ।
 कह्ते पभाय-समए किल होइ वरणयं तीए ॥ १०४ ॥

एव च टिए ।

एसा एका घूया सुट्ठु पिया ताव कणगमालम्ह ।
 एईए अणुराओ संजाओ चित्तवेगम्मि ॥ १०५ ॥
 ता जइ मणोऽणुकूल सपाडिस्स न एऊ-घूयाए ।
 एईएवि, ता सुदरि ! किंच मए जीविणत्ति ? ॥ १०६ ॥
 सवपारण महया विमग्गिया राइणा सुय-निमित्त ।
 सिरि-गधवाहणेण मएवि दिन्ना-इना तस्स ॥ १०७ ॥
 तं च इयाणि अन्नहकाउं धाइजए न जं सुवणु ! ।
 एएण कारणेण मे भणिय आगयं वसणं ॥ १०८ ॥
 एव पियवम वयण सोऊणं चित्तवेग ! संजाया ।
 मह सामिणांवि त्रिच्छेय-वपणिया चित्तमालत्ति ॥ १०९ ॥
 ततो तीए भणियं मह चित्ते कुरइ एरिसं ताव ।
 परिचयइ कणगमाला तन्निग्रह र्जावियमारस्सं ॥ ११० ॥
 कहकहवि मए जं सा तेष्याण-सुवणेहि वपणेहि ।
 पुंवि सैर्धारविषा एव पुण अन्नहा जायं ॥ १११ ॥
 भणियं च अमियगइणा एवं हि टिए करेमि किं सुवणु ! ।
 जइ ताव न देमि इमं तो राया न्नेसइ अजस्मं ॥ ११२ ॥
 केवल्लि-वपणा रत्ता अइगहओ एव आयरो जाओ ।
 तेण इमाइ अदाण अइगरुपं होइ मह खेंणं ॥ ११३ ॥
 कट्टेण तेण बयह्द-नग वरे जं न होइ आवसो ।

१ अलं वप = अत्यन्तव्यथ । २ रत्ति = रात्रिः । ३ संजुक्ति = सामग्री-
 संयोग = प्रयुक्ततामित्यर्थ । ४ अदाणो = मर्त्या । ५ सवयं = सर्वत्र । ६ अ
 सुट्ठु । ७ अमियगइणुं । ८ अ वा^० एववते । ९ सुवणु । १० विपद्यार्थ-
 वदविषा = म्लानमुखा । ११ तत्र तत्रमुच्यते । १२ वैश्याः (N. P. 33) ।
 १३ इत्येव = एवं कृपात् । १४ सुवणु = हनिः ।

अइथोवं चिय एयं, अन्नपि विरुवयं होइ ॥ ११४ ॥

अन्नं च ।

गिणहस्सइ मैड्डाइवि राया एयं न एत्थ संदेहो ।

ताव वरं सयमेव य समप्पिया नेह-विद्धीए ॥ ११५ ॥

जइ पुण दिज्जइ एसा राय-सुयं मोत्तु चित्तवेगस्स ।

ता तस्साव अम्हाणवि पाणाणवि संसओ होइ ॥ ११६ ॥

ता सुंदरि ! न ह्य कज्जं अन्नेहिं एत्थ वहु-विगप्पेहिं ।

तह भणसु कणगमालं जह उज्जइ तम्मि अणुरायं ॥ ११७ ॥

किंच ।

उत्तम-कुल-प्पसूओ पियंवेओ सयल जण मणाणंदो ।

सूरो धीरो चाई निय-पिउ-लच्छी अलंकरिओ ॥ ११८ ॥

रूवेण जोव्वणेण य कलाहिं विज्जाहिं निम्मल-गुणेहिं ।

विक्खाओ नहवाहण-कुमरो सव्वम्मि वेयड्ढे ॥ ११९ ॥

तत्तो स एव भत्ता कमागओ होउ कणगमालाए ।

न ह्य कज्जं अन्नेणं अवाय-वहुलेण पुरिसैणं ॥ १२० ॥

एवं च अमियगइणा भणियाए ताहि चित्तमालाए ।

भाणिया हं सोमलए ! किं जुत्तं संपयं काउं ? ॥ १२१ ॥

तत्तो य मए भणियं तं चेव य इत्थ गहिय-परमत्था ।

निय-धूर्याए सरूवस्स एत्थ किमहं भणामित्ति ? ॥ १२२ ॥

तो भणइ चित्तमाला तीए गंतूण भावमुवलभसु ।

इच्छइ व नवा अन्नं पुरिसं गुण-दांस कहणेण ? ॥ १२३ ॥

नहवाहणं पसंसिय अच्चमहिय-गुणेहिं, निदिउणन्नं ।

तह कुणसु जहा इच्छइ वीवाह एय-तणएण ॥ १२४ ॥

तत्तो य मए भणियं सामिणि ! किं तं न याणसि सभावं ।

निय-धूर्याए जेणं आएसं देसि मह एवं ॥ १२५ ॥

मन्निस्सइ वीवाहं जं सा अण्णस्स, अच्छउ सुदूरं ।

सोउं पउत्तिमेयं मन्ने जीयं परिच्चयइ ॥ १२६ ॥

मह वयणं सोऊणं गुरु-दुक्ख-समाहया भणइ तत्तो ।

वियैलंत-सकजल-नयण-सालिल-सामालिय-गड-यला ॥ १२७ ॥

१ विरुपकम्=अनिष्टम् । २ मड्डा=बलात्कारः (N. P. 48) । ३ सैद्ध-वृद्धयै । ४ प्रियं कदः ।

५ त्यागी । ६ अपायः = कष्टम् । ७ A °सेण । ८ B °चाइ । ९ अच्चमहियं = अभ्य-
धिकम् । १० निदिदत्वाऽन्मम्=नभोवाहनाद् भिन्नम् ११ परित्यजत् । १२ विचलन्
सकजलाभ्यां नयनाभ्यां सकाशात् यत् सालिलं तेन इयामलिते गण्डतले यस्याः सा ।

चं मणसि तुमे भदे ! मन्दात्रि द्विययमि फुरइ तं सुखं ।
 नवरं हयास-विहिणो वसेण भइ-दुकरं जायं ॥ १२८ ॥
 तत्तो अइगुरु-सोणं वयमाणि विच्छिउण निय-दइयं ।
 वज्जरियममियगइणा सुंदरि ! किं एयं कंनणं ! ॥ १२९ ॥
 किं मह भोयं दुक्खं नवरं न वैरमि अन्नहाकाठं ।
 सुंदरिपि चित्तिउणवि लभामि नन्नं उवायंति ॥ १३० ॥
 तम्हा मईला-गाहं मात्तुणं भायइं निरुत्तेमु ।
 राय-मुयस्स अदाणे दोसे थ गुणं विचित्तेमु ॥ १३१ ॥
 अन्न च, कणगमाला बहु-माण-परा हु जणणि-जणगाण ।
 पडिबूळिस्सइ वयणं न अम्ह गुण-दोस-कहणण ॥ १३२ ॥
 अन्न च, कणगाए भत्ता किउ होइ गुरु-अणुजाओ ।
 तदणुजाए थ जओ समयवउईवि कीरति ॥ १३३ ॥

(विष ।)

नहवाहण-राय सुभो जाव न दिहोई गोयरे पडइ ।
 तावाच्चिय अणुराओ इमाए अन्नमि पुरिसम्मि ॥ १३४ ॥
 निज्जथ-अणग-रूवे दिहे उण तम्मि होहिहा रामो ।
 ता किं सुंदरि ! बहुणा विगप्प-संकप्प-जाळण ॥ १३५ ॥
 गत्तुण कणगमाल सुनिउण-वयणेहि मणसु तं सुवणु ।
 एवाम्म वेइयरम्मि जह अम्हं होइ न हु वसणं ॥ १३६ ॥
 एव च अमियगइणा मणियाए ताहि चित्तभाडाए ।
 मणिया हु सोमउए ! पियवम-वयणं उहु कुणसु ॥ १३७ ॥
 तत्तो तहत्ति भाणित्त समुट्ठिया जाव ताहि मे पुट्ठा ।
 चदण-नामा चेडी केत्थच्छइ कणगमालत्ति ? ॥ १३८ ॥
 तीए मणिय एसा उवरिम-भूमीओ उत्तरेउण ।
 गिह-उज्जाणाभिमुहा गच्छइ विच्छाय-मुह-कमला ॥ १३९ ॥
 त सोऊण विगप्पो उप्पम्मो मह मणम्मि ऐरिसओ ।
 नूणं अलक्खियाए पिउ-वयणं तीए निज्जिपंति ॥ १४० ॥
 तेणेव इमा मन्ने जाया विच्छेय-वयणिया वाळा ।

१ B सुगमम् । २ कादत्तेन । ३ कण्ठोमि (H. P. IV. 86) । ४ सुवित्तमपि । ५
 आवत्तिः=उत्तरकालः । ६ सुवभि=सुलक्ष्णैरनुनादः । ७ A होइ । ८ व्यतिचरे=
 प्रसङ्गः । ९ वरिय=सुत्र, अच्छइ=मासः । १० इंदराः । ११ अलक्षितया=प्रच्छन्न-
 स्थितया । १२ B तीइ । १३ श्रुतम् (N. P. 31) । १४ SEE NOTE P. 64 ।

ता जाव एत्थ गंतुं विरुवमायरइ नवि किंचि ॥ १४१ ॥
 ता सिग्घं चिय गंतुं निवारणे तीए उज्जमामित्ति ।
 एवं विंचित्तयंती अणुमग्गेणव चालिया हं ॥ १४२ ॥^२
 पत्ता य धरुज्जाणे इओ तओ तग्गेवसण-निमित्तं ।
 जा परियडामि अहयं घण-तरु-यर-सँकडिह्लुम्मि ॥ १४३ ॥
 घण-पँत्तल-कयली-हर-मणोहरे तत्थ एग-देसम्मि ।
 पत्तल-तमाल-तरु-तल-हेट्टु-निविट्टा मए दिट्ठा ॥ १४४ ॥
 किं-किंपि चित्तयंती गलंत-थूलंसु-सित्त-गड-यला ।
 अणहुंत-मण-समीहिय-गुरु-दुकखा कणगमालत्ति ॥ १४५ ॥^६
 तत्तो विंचित्तियं मे किं मन्ने निय-गिहं पमोत्तूण ।
 एगागिणी ह्नु एसा समागया एत्थ उज्जाणे ? ॥ १४६ ॥
 ता एइइ अदिट्ठा पच्छन्न-ठिया निएमि जं कुणात्ति ।
 विन्नाय-सरुवत्था एसा निय-जणय-वयणस्स ॥ १४७ ॥
 एवं विंचित्तियं तुण्हिक्का कयलि-थंभ-अंतरिया ।
 खणमेग जा चिट्ठामि तत्थ ता सुणसु जं जायं ॥ १४८ ॥
 दीहं नीससिज्जणं एवं भणियं तु कणगमालाए ।
 अज्जवि किमित्थ वहुणा विगप्प-संकप्प-जालेणं ? ॥ १४९ ॥
 सुचिरं विंचित्तियं तेषा जणेणं न संगमो ताव ।
 पुन्न-रहियेए मज्झं हय-विहिणो विलसिय-वसेण ॥ १५० ॥
 अच्छउ संगम-सोक्खं दंसण-आसावि दुल्लहा जाया ।
 जाए तस्स विओगे पुँट्टंतं धारियं हिययं ॥ १५१ ॥
 ता का अज्जवि आसा जेण तुमं हियय ! फुट्टसि न ज्ञत्ति ।
 खण-मित्त-दिट्ठ-वल्ह-विओय-वज्जेण दलियंपि ? ॥ १५२ ॥
 न य पिउ-वयणं साउं इच्छिय-जण-विरह-कारयं हिययं ।
 वज्ज-घडियं व मन्ने जं नवि सय-सिक्करं जासि ॥ १५३ ॥
 अम्माए तायस्सवि वल्हहिया हं ति इय भँरट्टो जो ।
 हिययम्मि आसि मज्झं सोवि ह्नु इण्हि पलीणोत्ति ॥ १५४ ॥
 सुह-सज्झं चिय एयं कज्जं मा पुत्ति ! कुण विसायंति ।

१ उचच्छामि = उचयं करोमि । २ B युग्मम् । ३ घरं = गृहम् । ४ संक-
 डिहं = संकटं = व्याप्तम् । ५ पत्तलं = पत्रम् (H. P. II. 173) । ६ अधः
 (H. P. II. 141) । ७ अण (N. P. 3) हुन्तं = अभावत् = असंजायमानम् ।
 ८ B युग्मम् । ९ पश्यामि । (H. P. IV. 181) । १० विशातस्वरूपायां । ११
 तूष्णीका । १२ B ०याइ । १३ अंशमानम् । १४ मरदो गर्वः (H. D. VI. 120) ।

एवंविह-वपणेहि पंपारिवा जेण अंवाए ॥ १५५ ॥ :
 जसुवीर तुज्या इच्छ दाय्या तस्त तं मर पुत्ति ! ।
 इय निय-वपणं ताएण संपयं अजहा विहिपे ॥ १५६ ॥
 विनाय-मह-सरूवो ओ अजहा जइ करेइ ताओवि ।
 मह पछिय-संपर्थाए संभवो ता कहं होउ ॥ १५७ ॥
 एवं त्रिपाणिऊणवि हियय ! तुम दास मुंचसि न आक्षं ।
 तउजण-सगम-विसय जेणज्जवि जीवियं धरसि ॥ १५८ ॥
 अहवा न कोवि दोसो पैह-परयत-चिद्धियस्त तायस्त ।
 मुग्गइ जणम्मि पयइ कटो एल्ल निरच-भावोत्ति ॥ १५९ ॥
 जइवि हु विविपंगो रूवेण जइवि संपया-कालो ॥
 जइवि हु उत्तम-यंसो सक्या लखंरुणो जइवि ॥ १६० ॥
 तहवि न भाइ अजो पुरिसां त हियय-वट्टहे मोंपुं ।
 जइ एस निच्छओ हियय ! तुज्या ता किं विडेवेण ! ॥ १६१ ॥
 एमो सो पयावो अइदुल्लहो पाविओत्ति फलिऊणं ।
 उज्जमविचित्तियथे होउ अविग्गेण संपत्तो ॥ १६२ ॥
 एवं हि कए तायस्त देइ दोसं न किपि तायावि ।
 दूमइ विओय-दुकवारम होइ एवं च मोरुतेओ ॥ १६३ ॥
 एमाइ-वट्ट-विग्या भाणिऊणं चित्तवेग ! सा बाळा ।
 कय-भरणस्तवसाया आरूढा अह तमाळभि ॥ १६४ ॥
 ददुहण साहमं तीइ नरि देहे पकयियं मरुत्तं ।
 न वटइ वाया कहवि हु र्धजाओ सव्य-संधीओ ॥ १६५ ॥
 ततो व कगगमाया आरुहिऊणं तमाळ-साहाए ।
 वधिय निउत्तय वधइ निपे-रुपराओए ॥ १६६ ॥
 अह वभणिउं पयसा भेंमे ! जे विचि बाल-माताओ ।
 पैमिइं विलेसिया ते तं समियणं महं सव्वं ॥ १६७ ॥
 ताय ! तुमरे हु मह भवगु संरवे पणव-परवमाइ मर ।
 पुत्ति विओमिओ जे ए-हाय वधिया अहवे ॥ १६८ ॥
 जजणी-माइ हिय-वेहे ! सोमए ! तम विगेमिया जे मि ।
 मुनिग्गइ-मही-मेहेह ! तमगु जे विधि अवरदं ॥ १६९ ॥

१ इच्छा = विसय । २ लयम् । ३ उचितम् । ४ मनु परवत्-विययम् ।
 ५ कलाम् । ६ वपयन् = एतः । ७ वेचये । ८ उज्जमम् । ९ अहं । १०
 वट्टा = विष्णु (अ. ८. १०. १११. ११) । ११ विग्या = वेद = (१६५) वट्टे ।
 १२ अस्या = माता (अ. ८. ११) । १३ वंशे = इत्येतः ।

खण मित्त-दिट्ठ ! वल्लह ! हिययम्भंतर-पविट्ठ ! निसुणेसु ।
 पथेमि किञ्चि सामिय ! पाण-ञ्चायं करेमाणी ॥ १७० ॥
 तुह संगम-रहिपाए एसो जम्मो हु ताव वोलाणो ।
 अन्न-भवे पुण सामिय ! तं चिय मह वल्लहो हुज्जा ॥ १७१ ॥
 अन्नं भणामि सामिय ! जइवि हु अइनिट्ठुरं इमं वयणं ।
 तहवि हु तुह आवया-वारणत्थमेसो म्ह निव्वंधो ॥ १७२ ॥
 नीसर मह हिययाओ रुद्रे कंठम्मि पासएणहवा ।
 सक्केसि न नीसरिउं सामिय ! मह पाण-वल्लहय ! ॥ १७३ ॥
 मन्ने न किञ्चि लद्धं हय-विहिणा मरण-कारणं अन्नं ।
 मह तेण कारणेणं तुमए सह दंसणं विहियं ॥ १७४ ॥
 वण-देवयाओ ! निसुणह तुम्ह पसायाओ अन्न-जम्मेवि ।
 सो खण-दिट्ठो लोगो दइओ मह होज्ज, नैन्नोत्ति ॥ १७५ ॥
 एवं भाणिउं तीए मुक्को अप्पा अहोमुहो ज्ञात्ति ।
 एत्थंतरम्मि गयणे समुट्ठिया एरिसा वाया ॥ १७६ ॥
 मा मा साहसमेयं आयर भदे ! संमुच्छुगा होउं ।
 सो चेव तुज्ज भत्ता होही नणु चित्तवेगोत्ति ॥ १७७ ॥
 तत्थेव लग्ग-दिवसे पाणिग्गहणं भविस्सई तेणं ।
 अह सुदरि ! एत्थे मा किञ्चिवि कुण विसायंति ॥ १७८ ॥
 वयणारणंतरमेव हि तुट्ठो से पासओ, तओ अहयं ।
 तन्वयण-गलिय-सज्जस-सत्थ-सरीरा गया पासे ॥ १७९ ॥
 तत्तो सलज्ज-वयणा भणिया य मए न पुत्ति ! तुह जुत्तं ।
 एरिसमायरिउं जणणि-जणगमाईण-दुह-जणयं ॥ १८० ॥
 तत्तो य तीइ भणियं अम्बे ! अम्हारिसाण किं अन्नं ।
 एवं हि गैए काउं जुत्तं मरण पमोत्तूण ? ॥ १८१ ॥

जओ ।

वरि मरणं मा विरहो विरहो अइदूसहोऽम्ह पडिहाइ ।
 वरि एक्क चिय मरणं जेण संमपंति दुक्खाइं ॥ १८२ ॥
 तत्तो य मए तीसे कहिओ सव्वावि पुव्व-वुत्ततो ।
 भणिया य पुत्ति ! संपइ किं तुह पडिहासए काउ ? ॥ १८३ ॥
 अह तीए वज्जरियं लज्जं मोत्तुं भणामि एयं तु ।

१ अ होत्र । २ आवया = आपत् । ३ निव्वन्धः = आपद्रः । ४ पाशकेन =
 रज्ज्वा । ५ नान्ध इति । ६ B^o सुहे । ७ समुत्सुका = अत्युत्कण्ठिता । ८ B^o
 युग्मम् । ९ पार्श्वे = समीपे । १० गते = प्राप्तं । ११ समाप्यन्ते = पूर्णाभवन्ति ।

नवि मज्झ करे लग्गइ अन्नो पुरिसो इहं जम्मे ॥ १८४ ॥
 हसिऊण मए मणियं देवंप-वयणाउ सिद्धमेवति ।
 किंतु कह तुज्झ जणओ छुट्ठिस्मइ गंधराहणमो ! ॥ १८५ ॥
 एत्थंतरम्मि पुणरवि गयणे वाया समुट्ठिया एमा ।
 मा ! कुणह बहु-विगप्पे मह वयणं ताव निमुणेह ॥ १८६ ॥
 गंतूणं सोमलया साहउ जणयस्म एरिसं वयणं ।
 भणिया बहु-प्पगार भणइ ताओ कणगमालेव ॥ १८७ ॥
 जं चेव कुणइ ताओ त चेव मज्झ वेहु-मय सव्वं ।
 जह होइ सुंदरं इह तायस्सवि कीरइ तयति ॥ १८८ ॥
 तत्तो अविगप्प से वरणमाई पाडिच्छियव्वंति ।
 एवं हि कए कमसो होही इट्ठत्थ-संपत्ती ॥ १८९ ॥
 इय देवयाए वयण सोऊणं चित्तवेग ! अम्हाण ।
 संजातो गुरु-त्तोसो तत्तो य मए इमं मणियं ॥ १९० ॥
 मण-वाइय-वत्थुम्भी मा कीरउ पुत्ति । कावि आसका ।
 कवडेणवि तेण तुमं मन्नमु निय-जणय-वयणंति ॥ १९१ ॥
 एवं च देवयाए वयणं अन्नस्स नेव कहियव्व ।
 मा विजाय-सरूवो विरूवमायरइ सो राया ॥ १९२ ॥
 एयम्मि कए पयडे लोय-पंवायाउ नाय-परमत्थो ।
 रायाउवस्स तुह वल्लहस्स आयरइ असुहंति ॥ १९३ ॥
 तो भणइ कणगमाला एव एयंति नत्थि सदेहो ।
 ता अम्भे ! पत्थुयत्थे उज्जम किं एत्थ बहुएण ? ॥ १९४ ॥
 तत्तो य मए गंतु सिद्धं एय तु चित्तमालाए ।
 भणिया बहु-प्पगार तुह घूया भणइ एव तु ॥ १९५ ॥
 ज किंछि भणइ ताओ जं चिय इह बहु-मपं तु अम्हाए ।
 जं चेव य सगुणतरं मएवि तं चेव कायव्वं ॥ १९६ ॥
 जह अम्मुदओ तायस्स होइ, जह होइ नावया कयावि ।
 तह चेव य कायव्वं मएवि, किं एत्थ अग्नेण ? ॥ १९७ ॥
 तत्तो य चित्तमाला तव्वयणं कहइ नियय-दंडयस्स ।
 तं सोउं जमियगई हरिसिय-वयणो इमं भणइ ॥ १९८ ॥
 सुंदरमणुदियं हंदि ! मज्झ घूयाए जणय-भत्ताए ।

१ देवता-वचनाव । २ बहु-मतम् । ३ इष्टार्थप्राप्तिः । ४ प्रवादः = परम्परा-
 मतवाक्यम् । ५ अम्भि ! । ६ उच्यते = उच्यते कुरुष्व । ७ दक्षितः = पतिः ।
 ८ मत्ता = भत्ता ।

दक्खिन्न-वयण-विन्नाण-पंगरिसो दंसिओ एवं ॥ १९९ ॥

तत्तो पभाय-समए रायामच्चेहिं वरणयं तीसे ।

महया विच्छेड्डेणं विहियं कय-जणय-आणंदं ॥ २०० ॥

च ठिए ।

तुह मण-निव्वुइ-हेउं तीए वयणेण आगया अहयं ।

कहणत्थं पत्थुय-वत्थु-वित्थरस्सेत्थ तुह पासे ॥ २०१ ॥

ता मा सुंदर ! वरणय-सवणाओ दुम्मणो तुमं होसु ।

जं देवैयाए वयणं अलियं न य हवइ एयं तु ॥ २०२ ॥

एवं च कणगमाला भौणेइ न नाह ! तं पमोत्तूण ।

अन्नस्स करो लग्गइ मह हत्थे इत्थ जम्मम्मि ॥ २०३ ॥

देवय-वयणं जइ होइ सच्चयं ता धरेमि निय-पाणा ।

तदभावे पुणं सरणं मरणं मह निच्छओ एसो ॥ २०४ ॥

भो सुप्पइट्ट ! एवं सोमलया-वयण-सवणओ तइया ।

जायं मैणयं मह माणसस्स सत्थत्तणं तत्तो ॥ २०५ ॥

एवं विचित्थियं मे केवल्लिणा जेण एरिसं भणियं ।

पुव्व-भव-नेह-वद्वा होही भज्जति, ता एयं ॥ २०६ ॥

संभवइ नूण अम्हं अवरोप्पर-दंसणाओ अइगरुओ ।

अणुराओ जाओ जं सुम्मइ लोय-प्पवाओ य ॥ २०७ ॥

जाइसराइं मन्ने इमाइं नयणाइं सयल-लोयस्स ।

वियसंति पिये दिट्ठे अब्बो ! मउल्लिति वेसम्म ॥ २०८ ॥

ता भवियव्वं इमिणा नवरं अइदुग्घडम्हं पडिहाइ ।

जं सा राय-सुएणं वरिया कह मज्ज होहिति ? ॥ २०९ ॥

एवं विचित्थिऊणं तंबोल-पयाण-पुव्वयं भणियां ।

जं किंचि एत्थ होही दीसिस्सइ तं सयं अंवे ! ॥ २१० ॥

भणियं सोमलयाए एवं एयंति नत्थि संदेहो ।

तत्तो विहिय-पणामा उट्ठिय सैइ-ट्ठामणुपत्ता ॥ २११ ॥

अह भणइ भाणुवेगो पुत्थि दिट्ठस्स तस्स सुमिणस्स ।

१ पंगरिसो = प्रकर्षः । २ SEE NOTE P. 13 । ३ B तीह । ४ B प्याइ ।

५ भाणयति = मद्वारा कथयति । ६ त्वाम् । ७ मनाक् (N. P. 54) ८ स्व-

स्वत्वम् । ९ अवरोप्परं = परस्परम् (H. P. IV. 409) । १० जाति पूर्वजन्म स्मर-

न्तीति जातिस्मरणि । ११ सुकुलयन्ति । १२ द्वेष्ये 'दष्टे' इत्यत्रापि योज्यम् ।

१३ अतिदुर्घटम् । १४ अम्ह = मम । १५ भणिता, सोमलताया विशेषणविदम् ।

१६ स्वस्थानमनुप्राप्ता ।

केसेण कोवि अत्थोऽवधारिओ ताव तं सुणमु ॥ २१२ ॥
 एसा इ कणगमाला माला होइत्ति, तीए जौ रागो ।
 तग्गहणं तं जाणमु वरणं पुग तीए अण्यत्ती ॥ २१३ ॥
 एत्तिपमेत्तो अत्थो परिणुद्धो ताव जाणिओ इ मए ।
 सेसंपि इ अव्वत्तं वियाणियं किंचि तं सुणनु ॥ २१४ ॥
 कांवि उवाएण इमं अप्पिस्सइं तुज्झ सा पुणो फहवि ।
 भडा तुह हत्थाओ पाविस्सइ आवइं गैरइं ॥ २१५ ॥
 तत्तो रक्खिय कोवि इ ढोइस्सइ तुज्झ तेण पज्जतो ।
 मुविणस्स सुंदरो इय विणिच्छिओ मुविण-सम्भावो ॥ २१६ ॥
 तं सोउं मए भणियं सम्मं हि विणिच्छियं तुमे सुयणु ! ।
 षडइ जओ एसत्थो नवरं भइदुग्घटो लोहो ॥ २१७ ॥
 तो मणइ भाणुवेगो वत्थुं न तं अत्थि एत्थ लोगम्मि ।
 अणुकूलस्स उ विहिणो जं मल्ले दुग्घटं होइ ॥ २१८ ॥
 ओ सुप्पइइ ! एवं पइदियह तक्कहा-विणोएण ।
 तैप्पावण-आसाए बोलीणा वासरा कइवि ॥ २१९ ॥
 आसन्नमागयं अह लग्ग-दिणं ताहि खयर-परियारिओ ।
 महया विच्छेद्रेण बधु-जण-समन्निओ तत्थ ॥ २२० ॥
 बीवाहद्वयं तीए नहवाहण-खयर-राय-अंगरुहो ।
 संपत्ता अह पत्ता कमेण सा पंचमि-तिहीवि ॥ २२१ ॥
 तत्तोऽवरण्ह-समए मज्झ विगणो मणाम्मि उप्पन्नो ।
 अव्वो ! किं तं अलिये होही इह देवया-वयणं ? ॥ २२२ ॥
 अहव न दीसइ किंचिअवि अणुरुव तस्म तेण मत्तामि ।
 सोमलया-वज्जरिय सब्बमर्लाग हि संजायं ॥ २२३ ॥
 एसाइ-वदु-विगण्यं चित्ततो रणरणेण गहिओ हं ।
 कत्थवि धिइमल्लहत्तो नीहरिओ ताओ नयराओ ॥ २२४ ॥
 पत्तो य एमुज्जणं सैच्चिया जत्थ सा मए पुब्बि ।
 अंदोलण-तरु-हिइं गंतुमहं ता हि उअविट्ठो ॥ २२५ ॥
 अह चित्तं पयसो इग्घिं के मज्झ काउमुच्चियं तु ।

१ अणत्ति । २ अणु, एणु = अणुइम् । ३ गहइं = पुर्वी । ४ अणुइम् ।
 ५ कींचिअवत्ते = उपस्थापयिष्याते । ६ इत्था । ७ एसा = कवचमालायः प्रपणस्य
 प्राप्तर्वा आशा तथा । ८ अवरण्हो = अहजन्मा = पुत्रः । ९ अवरण्ह = अपराधम् ।
 १० रणरणः = उद्वेगः । ११ विइं = पूठेन् । १२ निस्सट्ठः (M. P.) । १३
 इत्थदिय = इत्थं (M. P. IV. १०) ।

पर-हृत्थं संपत्ता ताव पियं मह नियंतस्सं ॥ २२६ ॥
 देवय-वयणासाए नेव उवाओवि चिंतिओ कोवि ।
 इण्हि पुण नो सक्कं किंपि उवायंतरं काळं ॥ २२७ ॥
 एसोवि इ अणुरागो एवंपि गेए न तुइए कहवि ।
 पइसमयं च पवइइइ संतावो विरह-संजणिओ ॥ २२८ ॥

अविद्य ।

दुल्लह-लंभम्मि जणे जस्सिह पुरिसस्स होइ अणुरागो ।
 छिंल्लरय-पाणिणव अणुदियहं तेण सुसियव्वं ॥ २२९ ॥
 गरुय-पिय-संगमासा-भंस-समुच्छलिय-रंणरणाइन्नं ।
 न य जाणे कहव इमं निय-हिययं संठवामित्ति ? ॥ २३० ॥
 ता किं करेमिं इण्हि अहवा किं एत्थ वहु-विगप्पेहिं ।
 गुरु-विरह-दुक्ख-समणो पाण-चाओ परं जुत्तो ॥ २३१ ॥
 जइवि न जुज्जइ एसो विवेय-जुत्ताण उत्तम-नराण ।
 तीए विरहे तहवि इ सक्केमि न जीवियं धरिउं ॥ २३२ ॥
 ता एत्थेव तरु-वरे तीए अंदोलणेण सुंपवित्ते ।
 उव्वंधिय अप्पाणं पाण-चायं करेमित्ति ॥ २३३ ॥
 एवं विचिंतिऊणं आरूढो तम्मि तरु-वरे अहयं ।
 दाउं गलए पासं अह एवं भणिउमाढत्तो ॥ २३४ ॥
 रे दिव्वं ! अन्न-जम्मे दुल्लह-लंभम्मि माणसे नेहं ।
 मा मह करिज्ज एसा इ पत्थणा तुह मए विहिया ॥ २३५ ॥

अधे च ।

केवल्लिणो तं वयणं, सा वाया देवियंवि, तं सुविणं ।
 आसा-निबंधणं मज्झ दिव्व ! सव्वं कयं अलियं ॥ २३६ ॥
 एवं भणिऊण मए मुक्को अप्पा अहो-मुहो ज्ञत्ति ।
 ताहे गाढीभूए पासम्मि सरीर-भारेण ॥ २३७ ॥
 रुद्धं गलयं आकुंचियाओ धमणीओ पसरिया वियणा ।
 भगं लोयण-जुयलं रुद्धो पवणस्स संचारो ॥ २३८ ॥
 उव्वेहियमंगेहिं जायं उदरं च पवण-पंडिहत्थं ।

१ प्रिया । २ पश्यतः (H. P. IV. 181) । ३ अन्य उपाय उपायान्तरम् ।
 ४ गते = संजाते । ५ छिंल्लरयं = पत्वलम् = लघु तटाकं (H. D. III. 29) तस्य
 पानीयेनेवानुदिवसं शोषव्यम्, अल्पत्वात् तच्छीघ्रं शुष्यतीत्यर्थः । ६ रणरणः = औ-
 त्पुन्यम् (H. D. I. 136) । ७ सुपवित्रे । ८ उद्वह्य = गले पाशं बद्ध्वा । ९
 वैव A देव । १० देवसंयन्त्रिणी देवी, स्वार्थिके कं देविष्वा वावा । ११ पण्डित्यं =
 पूर्णम् (H. D. VI. 28) ।

मह पुण पुत्र विह्वंणस्स कहवि तहंसणम्मि जा आसा ।
 तीएवि इ दाळिई तहवि इ धोरमि निय-याणे ॥ १४ ॥
 किच्चियमिच्च दुक्खं होते^१ वयण-कमम्मि तुह भइ ! १ ।
 जं मह मण-दइयाए ठाणाइं अयाणमाणस्स ॥ १५ ॥
 ततो य मए भणियं साहसु मह ताव नियय-वुत्तंतं ।
 ठाणंपि नेय जाणसि कह णु तुमं नियय-दइयाए ! ॥ १६ ॥
 कम्मि पुरे तुह वासो केणव कजेण आगओ एत्थ ! ।
 ततो य तेण भणियं एग-मणो भो ! निसामेहि ॥ १७ ॥
 एथेव अत्थि सेले बहु-विज्जाहर-पुरोह-परिकलिए ।
 सुविभत्त-तिथे-चउक्कं नाणा-अजाण-रमणीयं ॥ १८ ॥
 सुविसाल-साळ-कलियं सकंदण-पुर-वरस्स सारिच्छं ।
 उत्तर-सेईए पुरं पवरं सुरनंदणं नाम ॥ १९ ॥^{*}
 साहीण-सयल-विज्जो विज्जाहर-नियर-पणय-पय कमलो ।
 कमळ दळ-तुल्ल-नयणो नयण मणाणदणो सूरो ॥ २० ॥
 सुरोव्व निहय-तेयस्सि-तेय-निवहो अखंडिय-पयावो ।
 दण्डि-वइरि-वारण-निवारणे सीह-पाय-समो ॥ २१ ॥
 विज्जाहराण राया सुपसिद्धो चैव सव्व-खयराण ।
 पसरत-निमलकित्तो आसी हरिचंद-नामोत्ति ॥ २२ ॥^{**}
 सरसिरुह-सरिस-वयणा नीलुप्पल-दळ-विसाल-वर-नयणा ।
 कमठोपर-सेई-देहा रयणवई नाम से महिळा ॥ २३ ॥
 सयलोरोह-पहाणाए तीए पाण-प्पियाए देवीए ।
 समय ति-वग्ग सार विसय-सुई अणुहवंतस्स ॥ २४ ॥
 देव-कुमार-सरिच्छो अह तीए दारओ समुत्पन्नो ।
 उच्चिय-समए य तेहिं पइजणो नाम से विहियं ॥ २५ ॥
 घूया य बंधुसुंदरि नामा असमाण-रूव-लावजा ।
 दांजिनि ताई कममो पचाई जोव्वण पट्टमं ॥ २६ ॥
 अह अन्नया कयाइवि अवरोपर-नेह-गरुप-भावाणं ।
 एगंतम्मि ठियाणं लह्णवो तेमि संजाओ ॥ २७ ॥
 भणियं पइजणेणं पट्टमं तुह होइ किच्चि जैमवचं ।

१ विह्वंणं - विह्वानम् । २ तस्याः त्रिवादर्शनस्याज्ञाया अपि शरिणम् -
 अभाव इत्यर्थः । ३ भवति - विद्यमाने । ४ अज्ञानतः । ५ विह्वम् - मार्गत्रव-
 संयोगः । ६ अ इ ई । ७ अ इ एम् । ८ अट्टः । ९ वेतः - वातकः । १० अ,
 टिस्यमिः पुत्रम् । ११ इविः - अग्निः । १२ अवरप - अपत्यम् ।

धूया वा तणओ वा तं मह तणयस्स दायव्वं ॥ २८ ॥

अदिय ।

तुज्झ महं वा जं होज्ज किंपि इह पढमगं तु डिंभ-रुयं ।
 अवरोप्पर-संबंधो ताणं अम्हेहिं कायव्वो ॥ २९ ॥
 ता वंधुसुंदरीए तहत्ति वहु भन्निये तयं वयणं ।
 गरुय-सहोयर-सवभाव-नेह-अक्खित्त-चित्ताए ॥ ३० ॥
 एत्तो य अत्थि नयरं वेयद्धे उत्तराए सेटीए ।
 सैव्वोउय-तरु-वण-संड-मंडियं चमरचंचंति ॥ ३१ ॥
 तत्थ य खयर-नैरीसो भाणुगई नाम अतुल्ल-सामत्थो ।
 निज्जिय-अणंग-रुवो कामिणि-जण-माणसाणंदो ॥ ३२ ॥
 हरिचंद-खयर-पवरेण निय-सुया वंधुसुंदरी तस्स ।
 दिन्ना वर-पीईए विवाहिवा सायरं तेण ॥ ३३ ॥
 तीई सुतणूइ समयं अणुहवमाणो उ गरुय-पीईए ।
 पंच-पयारे विसए भाणुगई मुंजई रज्जं ॥ ३४ ॥
 वच्चतेसु दिणेसुं तीए देवीए दारिया जाया ।
 उज्जाइय-दिसि-वलया उ चित्तलेहत्ति नामेण ॥ ३५ ॥
 तयणंतरं च देवी सुंदर-सुविणेहिं सूइयं तणयं ।
 सूया सुह-तिहि-रिक्खे चित्तगई नाम से विहियं ॥ ३६ ॥
 हरिचंदोवि हु राया चारण-समणस्स सुसुह-नामस्स ।
 पय-मूले सोऊणं जिण-धम्मं सिद्धि-सुह-हेउं ॥ ३७ ॥
 नियय-पए ठविऊणं पहंजणं निय-सुयं विणिक्खंतो ।
 संसार-वास-भीओ निव्विन्नो काम-भोग्गोण ॥ ३८ ॥^१
 सामन्नं काऊणं पय-मूले चारणस्स सुमुहस्स ।
 निद्धंविथ-कम्म-जालो अंतंगडो केवली जाओ ॥ ३९ ॥
 जाओ पहंजणोवि हु विज्जाहर-नरवई पैयाविल्लो ।
 मुंजइ जेणय-विइण्णं रज्जं गय-सयल-आसको ॥ ४० ॥
 तस्स य सयलंतउर-पवराओ दुत्ति अंग्ग-महिस्सीओ ।

१ मतम् । २ B °राइ । ३ सव्वोउया = सर्वतुकाः । ४ नरीसो = नरेवाः ।
 ५ A तोए । ६ A °णूए । ७ भुनक्ति = पालयति । ८ सूता = जनितावती । ९ रि-
 दसं = ऋक्षं = नक्षत्रम् । १० विनिष्कान्तः = प्रव्रजितः । ११ निव्विण्णः = चित्रः ।
 १२ कामभोग्गोण्यः (II. P III. 134) । १३ B युग्मम् । १४ निष्ठापितं = नाश-
 तम् । १५ अन्तकृतम् । १६ पयाविल्लो = प्रतापवान् । १७ जनक-वित्ताणम् । १८ B
 सक्क । १९ अग्रमहिषी = पटराज्ञी ।

कलहंसी मंजूसा उत्तम-वंस-म्पत्न्याओ ॥ ४१ ॥
 कलहंसीए जाओ पुत्तो जलणप्पहोत्ति नामेण ।
 मंजूसाए छेहुओ पुत्तो कणगप्पहो नाम ॥ ४२ ॥
 नियय-सहोयर-वयणं सुमरंती बंधुसुंदरी देवी ।
 नाऊण चित्तलेह निय-भूर्यं जोव्वणं पत्तं ॥ ४३ ॥
 अहं तं भाउय-वयणं साहइ दइयस्स भाणुगइणो सा ।
 तत्तो य भाणुगइणा निय-भूया चित्तलेहा सा ॥ ४४ ॥
 दिक्का खयर-पहंजण-सुपस्स जेह्वस्स रूय जुत्तस्स ।
 जलणपइस्स, तेणवि परिणीया परम-पीईए ॥ ४५ ॥
 सुर-नंदणम्मि नयेर नीया अहं तीएँ नेह-सहियाए ।
 सह विसए भुंजंतो चिट्ठइ देवोच्च दिव्व-लोए ॥ ४६ ॥
 अहं अत्तमा कयाइवि वयराहिवई पहंजणो दट्ठुं ।
 गयणे सत्तक-धवलं देव-उल-गोरयं मेहं ॥ ४७ ॥
 अहं चित्तिउं पयत्तो मणोहरो हंदि ! एस धागारो ।
 एँयागिईए ता हं कारेमि जिणालयं रम्मं ॥ ४८ ॥
 माणि-कुट्टिमि तत्तो आलिहिउं उँज्जओ जया राया ।
 ताए य शक्ति विट्ठीणो पयण-हओ जलहरो सव्वो ॥ ४९ ॥
 दट्ठूण तं विट्ठीणं खणेण राया विचित्तए एवं ।
 एवंविहा नराणं लब्धीओ चवल-रूवाओ ॥ ५० ॥
 जह एसो अम्म-उवो खणेण दिट्ठो पुणो पणट्ठोत्ति ।
 तइ सव्वेवि पयथा खणमित्ताणंद-संजणणा ॥ ५१ ॥
 रूवं च जँयिये जोव्वणं च सव्वेवि बंधु-संबंधा ।
 एवमाणिया अँव्वो । धिरेंथु संसार-वात्तस्स ॥ ५२ ॥
 पच्चक्का हि आणिच्च नाऊणवि जे धिरं व मंत्रंति ।
 रिसया-डडत्ता सँत्ता, एयं अविवेय-सामत्थं ॥ ५३ ॥
 नाऊणवि जिण-वयणं आरंम-परिग्गहेसु वइत्ति ।
 वात्तासत्ता ज पुण अहो ! महा-मोह-माहृप्यं ॥ ५४ ॥
 ताऽलं मम रग्गेण संसार-निवास हेउ-भूएण ।
 जौणिय-जिणिद-वयणस्स हंदि ! गुरु-दुक्का-पूलेण ॥ ५५ ॥

१ ४ ४५ए । १ स्मरन्ती । ३ ४ कुम्भम् । ४ ४ तीह । ५ पुत्तोके । ६ आ-
 गारे = एरम्, आहणन्वत्ति-व्यशयेन पुत्तम् । ७ एतदाकृष्णा । ८ उत्तम । ९ वेदा-
 र्थेऽज्ञात्वरथेऽपि (म. 1. 11. 22) । १० विपद्यु । ११ परवाः = प्राणिनः ।
 १२ आभिरं = इत्यम् ।

ता सावज्जं वज्जिय पैव्वज्जा-उज्जमं करेमि ल्हुं ।
 किं मह इमिणा दुग्गइ-निबंधणासार-रज्जेण ? ॥ ५६ ॥
 अन्नं च मज्झ वंसे रज्जं दाऊणं नियय-पुत्ताण ।
 बहवे कय-सामन्ना रायाणो पाविया सुगइं ॥ ५७ ॥
 तंवंस-पसूएणं मएवि कायव्वयं इमं तम्हा ।
 इय चित्तिऊण राया संसइ संनिहिय-खयरानं ॥ ५८ ॥
 एत्थंतरे सुघोसो चउ-नाणी चारणो मुणी तत्थ ।
 विहरंतो संपत्तो भवियाण विवोहणट्टाए ॥ ५९ ॥
 राया पहंजणो अह सुयस्स जलणप्पहस्स अह-रज्जं ।
 दाऊण तहा कणगप्पहस्स पन्नत्ति-वर-विज्जं ॥ ६० ॥
 तत्तो य विणिक्खंतो सुघोस-साहुस्स पाय-मूलम्मि ।
 अँवहाय राय-लच्छि पहंजणो खयर-रायत्ति ॥ ६१ ॥
 जलणप्पहोवि भुंजइ राय-सिरिं खयर-नियँर-परिक्किन्नो ।
 सयलोरोह-वहाणोइ चित्तलेहोइ समयंति ॥ ६२ ॥
 कणगप्पहोवि साँहिय विज्जं पन्नत्ति-नामियं विहिणा ।
 विज्जा-पभाव-संजाय-गरुय-सामत्थ-वित्थारो ॥ ६३ ॥
 उज्झिय निय-वंस-कमं अँणवेक्खिय अयस-पडहयं लोए ।
 बहु मनिय अविवेयं अवियारिय दोग्गइ-गमणं ॥ ६४ ॥
 अँणवेक्खिय गुरु-भावं अंगीकाऊण तह अदक्खन्नं ।
 राय-सिरि-लोलुएणं विज्जा-त्रल-दप्प-भरिण ॥ ६५ ॥
 जलणप्पहस्स जिट्ठस्स भाउणो पिँउ-विदिन्न-रज्ज-पयं ।
 उद्दालियं तु कणगप्पहेण विज्जा-पभावाओ ॥ ६६ ॥^{१०}
 तत्तो आहिट्ठियं ते रउजं संवंपि उग्ग-तेएण ।
 सीमाइणा सव्वो वसीकओ खयर-निँउरंवो ॥ ६७ ॥
 नीसारिओ सँ-भूमीओ ताहि जलणप्पहो कणिट्ठेण ।
 नयरम्मि चमरचंचे समागओ ससुर-पासम्मि ॥ ६८ ॥
 बड्ड-माण-पुव्वयं सो पवेसिओ निय-पुरम्मि ससुरेण ।
 भाणुगइ-राइणा अह समयं चिय चित्त-लेहाए ॥ ६९ ॥
 अह परम-पमोएणं तहिं वसंतस्स ससुर-नयरम्मि ।

१ प्रव्रज्या=दीक्षा । २ शंसति = कथयति । ३ अपहाय = त्यक्त्वा । ४ नि-
 यरो = निकरः = समूहः । ५ A °णाए । ६ A °हाए । ७ साघयित्वा । ८ अन्न-
 वेक्ष्य । ९ B पियवि° । १० B चतसृभिः फुलकम् (?) । ११ सामादिना भेदान्तेन ।
 १२ निकुरम्बः = समूहः । १३ स्वभूमिगतः B सुभुत्तोओ ।

मो चित्तवेग । तस्मै उ बोलीणा वासरा कइवि ॥ ७० ॥
 अह थन्नवा कयाइवि जउणपहो सालरण संवुत्तो ।
 चित्तगइ-नामरणं नीहरिमो ताओ नपराओ ॥ ७१ ॥
 पेच्छंतो महुविह-उववणाइ रमणीव-तरु-सैनाहाइ ।
 भारंड-चक्क-मडिय-पसन्न-उल-दीरिया निवहं ॥ ७२ ॥
 पैसरिय-सिय-भासाइं पेच्छंतो गिरि-वरस्स सिहराइं ।
 किलर-मिदुण-सुमंगय कयली-हर-विहिय-सोहम्मि ॥ ७३ ॥
 अइ-कळ-कूइय-कउयंठि-छेठु-कोटाहटाभिरमणीए ।
 पैरिभमिर-भमर निउरंय-गहय-संकार-महुग्मि ॥ ७४ ॥
 एगम्मि वण-निगुजे फल-भर-विणमंत दुम-सैपाइजे ।
 पत्तो स कोउगेंगं समयं थिय चित्तगइणा उ ॥ ७५ ॥^१
 वायंत-मउय-मारुव-दुहउत-सुपटुवोह-सोहिल्ले ।
 पेच्छइ रत्तामोयं महुपरिभाण-विहिय हँडवोळं ॥ ७६ ॥
 तस्मै य अहे निविट्टो फेचण-पउमम्मि मुणि-वरो दिट्ठो ।
 विञ्जाहर-नर-किन्नर-सुर-वित्तरणं नमिञ्जतो ॥ ७७ ॥
 उप्पन्न विमल-केवल-नाणो अह सुर-वरेहिं धुञ्चेतो ।
 आसन्ने उण जउणपहेण सो पच्चभिन्नाओ ॥ ७८ ॥
 सो एमो मत्त पिपा पहंजणो नाम मुणि-वरो, एवं ।
 सिट्ठम्मि चित्तगइणो तत्तो ते दोवि हरिसेण ॥ ७९ ॥
 तिं पैइक्खिणितं सम्मं हरिस-वमुट्ठंत-वहउ-रोमंघा ।
 पणमिय-केवलि-चउणा विणिविट्ठा धैरणि-वट्ठम्मि ॥ ८० ॥^२
 निग्गिय-सनीर-जीमूय-घोस-गंभार-भारुए तओ ।
 तीइ परिसाइ मयव पारदो देसणं काउं ॥ ८१ ॥

अविद ।

मय-कळइ-कन्न-चवडा लच्छी मणुपाणमाउंवेमणिवं ।
 जोव्वणमवि मणुपाणं सहसत्ति जरा अभिदवइ ॥ ८२ ॥
 रोग-सय पीडियं तंनि जोव्वण जाइ जीव-खंमम्मि ।
 इट्ट-वियोगा-उणिट्ट-पैओग-दुक्खेहिं केमिधि ॥ ८३ ॥

१ वनाय = युद्धम् । २ प्रमुताः सिता. मता मासो दंतयो वेधो तानि ।
 ३ लइं = धेइम् (N. P. 3) । ४ परिजमन्ति तच्छीलाः = पारिममिदा (B. P. II. 145) ।
 ५ आउर्थ = आदीर्यम् = व्यासम् । ६ B. वतसुभिः कटापदम् । ७ हलवोली =
 कलकलः (B. D. 7111 64) । ८ इयमानः । ९ त्रिः । १० प्रदक्षिणं कृतम् । ११
 परनिष्ठम् । १२ B. दुग्मम् । १३ आउर्थ = आधुक्म् । १४ प्रदक्षेण दातः प्रयोग. १

अइपरिमियम्मि चयले रोग-जरा-सोग-चाहि-पउरम्मि ।
 जीवाण जेव्वणे एरिसम्मि को नाम पडिबंधो ? ॥ ८४ ॥
 विसया कुगइ-निमित्तं उवमुत्ता तुच्छगा तथा तेवि ।
 विरसा सइ अवसाणे तेसु तथो को व पडिबंधो ? ॥ ८५ ॥
 इय संसारे सारं जं किर पडिहासए विव्वज्जासा ।
 तंपि ह् दुह-सय-हेउत्ति जाणित्तं कुणह जिण-धम्मं ॥ ८६ ॥
 जं दुलहा सामग्गी एसा तुब्भेहिं भव-समुद्दम्मि ।
 पत्ता अपत्त-पुव्वा ता मा तं निष्फलं नेह ॥ ८७ ॥
 एसा ह् पुणो दुलहा जाई-लक्खोह-संकुल-भवम्मि ।
 हिंडंताणं ताणं न य अन्नं जिण-मयं मोत्तुं ॥ ८८ ॥
 तम्हा जिणेहिं भणियं दिक्खं घेत्तुण संजमं काउं ।
 उज्झिय तो संसारं पावह सिद्धीए पवर-सुहं ॥ ८९ ॥
 एवं मुणिया धम्मम्मि साहिए केवि तत्थ पव्वइया ।
 जाया उवासया तह अन्ने सम्मं पव्वन्नत्ति ॥ ९० ॥
 एत्थंतरम्मि पणमिय जलणपहो विन्नेवेइ निय-पियरं ।
 भयवं ! पुणरवि रज्जं किं तं मह होज्ज नो अहवा ? ॥ ९१ ॥
 अह केवल्लिणा भणियं होही, तं कैइय, पुच्छियमणेण ।
 तो भणइ मुणि-वरिंदो केवल-विन्नाय-परमत्थो ॥ ९२ ॥
 भाणुगइ-दिन्न-रोहिणि-विज्जाए साहियाए ते भइ ! ।
 होही पुणरवि खैयराहिवत्तणं नत्थि संदेहो ॥ ९३ ॥
 एवं मुणिया भणिए पहासिय-वयणेहिं वंदिओ भयवं ।
 एत्थंतरम्मि परिसा जहागयं पडिगया सव्वा ॥ ९४ ॥
 तत्तो ते दोवि जणा समागया ज्ञात्ति निअय-नयरम्मि ।
 चित्तगइणा य क्कहियं केवल्लि-वयणं तु निय-पिउणो ॥ ९५ ॥
 तत्तो य भाणुगइणा सोहण-रिक्खम्मि रोहिणी विज्जा ।
 जामाउय-तणयाणं दोण्हवि समयं विदिन्नत्ति ॥ ९६ ॥
 भणिया य पुव्व सेवं कर-जाव-विहाणओ कुणह सम्मं ।
 वसिर्म्मि ठिया समयं छम्मासं जाव तो पच्छा ॥ ९७ ॥
 उत्तर-सेवा उग्गा कायव्वा एग्गेहिं अडवीए ।

१ सइ = सदा (घ. P. I. 72) । २ विपर्यासात् = भ्रमात् । ३ त्राणं = शरणम् ।
 ४ मतं = दर्शनम् । ५ प्राप्नुत । ६ सिद्धिः = मुक्तिः । ७ साहिए = कथिते (M.
 P. 12) । ८ उपासकाः = श्रावकाः । ९ सम्यक्त्वम् । १० प्रपन्ना इति । ११.
 विज्ञपयति । १२ कदा । १३ उचराविपत्वम् = विद्याधरस्वामित्वम् । १४ वसतौ ।

वीएण पुणो उत्तर-साहग-रूवेण होयव्वं ॥ ९८ ॥
 अन्नं च भीसणासुवि विभीसियासुं मणं न दायव्वं ।
 पुन्ने सत्तम-मासे देससैइ अह दंसणं विज्जा ॥ ९९ ॥
 एवं रग्ता भणिया दोन्निवि पणामित्तु तस्स पय-कमळं ।
 पारद्धा तं काउं छम्मासा जाव पुनत्ति ॥ १०० ॥
 अह सत्तमम्मि मासे गंतुं अडवीए तैव्विही सव्वो ।
 जळणप्पेहेण पुब्बि पारद्धो जाव-होमाई ॥ १०१ ॥
 वसुनंदय खग्ग-करो चित्तगई तस्स रक्खओ जाओ ।
 सोवि इ अणन्न-चित्तो पारद्धो तं विहिं काउं ॥ १०२ ॥
 अन्न-दिवसम्मि तुरियं आगच्छंती पक्कपमाण-त्तणू ।
 दिट्ठा उ चित्तलेहा मय-भीया तम्मि ठाणम्मि ॥ १०३ ॥
 तं दट्ठु निय-भगिणिं चित्तगई मणइ कत्थ तं मदे ! ।
 भाया सुभीसणाए एकल्ला एत्थ अडवीए ? ॥ १०४ ॥
 कस्स व भएण गाढं कंपसि तं भगिणि ! ताहि सा मणइ ।
 नयराउ निग्गया हं परियरिया दास-चेडीहि ॥ १०५ ॥
 पत्ता उज्जाणम्मी तत्थ मए पूइओ कुसुमवाणो ।
 निय-गिहमागच्छंती विमोहिया झत्ति केणावि ॥ १०६ ॥
 भोत्तण परियणं तं पलायमाणी समागया एत्थ ।
 अडवीए ताव मए दिट्ठो कणगप्पहो सहसा ॥ १०७ ॥
 पावेण तेण भणियं इच्छ ममं ताहि गाढ-कुद्धाए ।
 अक्कोसिओ स बहुहा निट्ठुर-वयणेहि मे ताहे ॥ १०८ ॥
 उग्गारिऊण खग्गं भणिया हं तेण इच्छसु ममंति ।
 अह नावि, तो ते सीसं छिदामि इमेण खग्गेण ॥ १०९ ॥
 एवं च तेण भणिया पलायमाणी भएण कंपंती ।
 पत्ता तुम्ह समीवे रक्ख ममं ताओ पावाओ ॥ ११० ॥
 एवं भणमाणि तं सहसा आगम्म गिण्हिउं हत्थे ।
 उप्पइओ कणगपहो समाळ-दळ-सामळं गवणं ॥ १११ ॥
 हा ! रक्ख रक्ख भाउप ! हा बहुद ! कुणसु मह पैरित्तत्ति ।
 एमाइ विळवमाणि हीरंति दट्ठु निय-भगिणि ॥ ११२ ॥

१ विभीषिका — उपसर्गः । २ दास्यति । ३ अ वासी विधिश्च तद्विधिः । ४
 आवाक्य । ५ आकरोधित । ६ उर्गुर्वै — उत्पन्नः । ७ अ नाना । ८ उग्रादिवः ।
 ९ परित्तत्ति — परित्यातिः — परित्यागम् । १० हरंती — द्वियमाणा ।

निय-कुल-कलंक-कारय ! कथं मम जासि दिष्टि-पह-पडिओ ? ।

पुरितो भव एस तुहं सीस-च्छेयं करोमिस्ति ॥ ११३ ॥

एमाइ वाहरंतो चित्तगई गहिय-निसिय-करवालो ।

अणुमगेणुप्पइओ भगिणीए विमोयणट्टाए ॥ ११४ ॥^१

अह तं विमोहयंतो कणगपहो आगओ नियय-नयरे ।

चित्तगईवि खयरो अणुमगं तस्स संपत्तो ॥ ११५ ॥

तत्तो विमोहणीए विज्जाए मोहिऊण चित्तगइं ।

सुरनंदणे पविट्टे कणगपहो नियय-नयरम्मि ॥ ११६ ॥

अह सो मोहिय-चित्तो चित्तगई तत्थ वाहिरुज्जाणे ।

वीसरिय-भगिणि-हरणो अवयारिओ कोउहट्टेण ॥ ११७ ॥

दट्ठं जण-संदोहं उत्तम-जिणिदस्स पवर-भवणम्मि ।

जत्ता-समए मिलियं विचित्त-नेवत्थ-सच्छायं ॥ ११८ ॥

पविसिय जिणिद-भवणं वंदिय भंत्ताइ पढम-जिण-नाहं ।

उवाविट्टे चित्तगई विज्जाहर-नियर-मज्झम्मि ॥ ११९ ॥

पत्तो खणंतराओ जलणप्पह-पेसिओ नरो एगो ।

पुच्छंतो चित्तगइं दमवोसो नाम जिण-भवणे ॥ १२० ॥

दट्ठूण य चित्तगइं पणामिय नेऊण-ताहि एगंते ।

दमवोसो भणइ तओ भगिणीए विमोयणट्टाए ॥ १२१ ॥

उप्पइओ ताव तुमं, जलणपहो पिच्छिउंपि तं सव्वं ।

अक्खुहिय-मणो सँमं नवि च्छिओ नियय-किरियाओ ॥ १२२ ॥^१

निच्चल-चित्तं दट्ठं जलणपहं मंते-जाव-वावारं ।

अह सा रोहिणि-विज्जा पच्चक्खा ज्ञात्ति संजाया ॥ १२३ ॥

भणियं च तीए पुत्तय ! अणन्न-सरिसं हि सुदट्ठ धीरत्तं ।

ता सिद्धा तुज्झ अहं भणमु य जं मज्झ कायव्वं ? ॥ १२४ ॥

भणियं जलणपहेणं अवहरिया मज्झ भारिया जा सा ।

कणगप्पहेणं, तं ताव सिग्गमाणेह मह पासं ॥ १२५ ॥

भणियं विज्जाइ तओ सुणसु इमं ताव वैइयरं पुत्त ! ।

केवल्लि-वयणाईओ सव्वोवि हु वैइयरो तस्स ॥ १२६ ॥

१ अनुमोर्णोत्पत्तित्तः = अनुगत इत्यर्थः । २ B °णीइ । ३ B तिस्रमिः
 कुलकम् । ४ अवतीर्णः । ५ A °त्तीए । ६ नीत्वा । ७ B °णीइ । ८ A पेच्छि
 दृष्ट्वा (M. P. IV. 181) । ९ अक्षुब्धमनाः । १० B सव्वं । ११ B युग्मम् । १२
 मन्त्रजापे व्यापारो यस्य तम् । १३ अनन्य-सदशम् = अद्वितीयम् । १४ A °माए ।
 १५ व्यापिकरः = प्रसङ्गः ।

पञ्चत्तीए कहिओ तत्तो सो भागओ तुह समवे ।
 खोहण-हेउं सख्यं मायाए कयं इमं तेण ॥ १२७ ॥
 तुह माहिआ निय-गेहे अछइ निहणदवा सुहेणं तु ।
 चित्तगई पुण तेगं विमोहिओ मोहणि-पभावा ॥ १२८ ॥
 सुरनंदणम्मि नयरे जिणिइ-भवणम्मि अछइ निविहो ।
 ता मा कहिसि किंचिनि एत्थत्थे पुत्त ! उब्बेवं ॥ १२९ ॥
 एवं मणिउ विज्जा अदसणं क्षति उवगया ताहे ।
 अहयं जलणवेहेण पट्टभियो तुम्ह पासम्मि ॥ १३० ॥
 एवं च तेण भणिओ दमघोसेणं अमूढ-चित्तो सो ।
 चित्तगई सजाओ चलिओ सह तेण निय-दाणं ॥ १३१ ॥
 एत्थंतरम्मि देहवणे वित्त-प्यायम्मि जिण-वरिदस्स ।
 पविसइ नयरे लोणो नाणाविह-वाहणारूढो ॥ १३२ ॥

अथ १ ।

कोवि इ सिविषारूढो आरूढो रह-वरेसु वित्तेसु ।
 हय-गय-अस्संतरेसुं डोलिय-जुगेसु विविहेसु ॥ १३३ ॥
 एत्थंतरम्मि हत्थो कैणगप्पह-संतिओ महा-काओ ।
 मय-मत्तो उम्मिट्ठो नीहरिओ ताओ नयराओ ॥ १३४ ॥
 भंजतो गिह-दारे उँदोसेतो वैरडए वडुतो ।
 मारितो जण-नियरं उच्छोलितो रहे विविहे ॥ १३५ ॥
 अह सं कयंत-सरिसं उद्धीक्य गुरु-करं सुघोर-सुहं ।
 दट्ठुं नट्ठो लोओ दिसो-दिसि मरण-भय-भीओ ॥ १३६ ॥
 सोधि इ पैवेहण-मिवहं भंजतो दंत-पाय घाएहि ।
 उँच्छोलितो सुडाइ हिडए सब्बओ तत्थ ॥ १३७ ॥
 कोऊहलेण गयणे परिट्ठिओ पुँजेइउं पवत्तो सां ।
 चित्तगई मत्त-करिं कैयन वयणंउं हुँपिउं ॥ १३८ ॥
 एत्थंतरम्मि एगम्मि रह पिर पटम-जोव्वणारंभा ।

१ सोमणरेतोः=क्षीभानिसितम् । २ B सुग्गम् । ३ अत्रार्थे । ४ B सुग्गम् ।
 ५ स्वपने इतथाये = सपूर्णं सति । ६ सिविहा = सुजाततम् । ७ विप्राः = नाना-
 विधाः । ८ अथत्थो = वेसरः । ९ डोलिया = शिबिजाविरोध (H. P. IV. 11) ।
 १० एनउप्र३, उरुः = एनउप्रमरुत्तामिहः । ११ उद्धमयन् = नाहयन् (H. P.
 IV. 161) । १२ वरणट्ठो मितिः । १३ A उँच्छोलंणे, उिरन् । १४ एकस्य
 दिओउम्यसां दिशि । १५ प्रवहणे = रथः । १६ इट्ठु (H. P. IV. 181) । १७
 कृताप्तो यमस्तस्य वदनमिदं । १८ इरंशम् (H. P. IV. 181) इराकोरुमिस्वर्भं ।

जुवई धणन-रूवा बडुविह-वर-भूसणाइना ॥ १३९ ॥
 उम्मग-पयट्टेहिं जच्च-तुरंगेहिं हत्थि-तैट्टेहिं ।
 मग्गम्मि रहे भूमीइ निवडिया विगय-जीयच्च ॥ १४० ॥
 नव-नीलुप्पल-सैच्छह-विसाल-लोलंत-लोयणा वरई ।
 संभग्ग-कन्न-कुंडल-विल्ललिय-वर-कुंतल-कलावा ॥ १४१ ॥
 विच्छिन्न-कणय-खिंखिणि-नियर-पलंबंत-मेहला-दामा ।
 ईसीसि-हार-पच्छन्न-थणहरा गलिय-सिर-कुसुमा ॥ १४२ ॥
 विहडिय-अंगय-जुयला निवडिय-कैडया पणट्ट-गेविंजा ।
 तुंइ-गुण-हार-वियलिय-मुत्ताहल-सोहिय-सरीरा ॥ १४३ ॥
 संभग्ग-नेउर-जुंया मुंसुमूरिय-रयण-मालिया-नियरा ।
 भूमि-तल-ल्ललिय-देहा अंह दिट्ठा तेण सा करिणा ॥ १४४ ॥^{१२}
 तत्तो उज्झिय-हत्थो तीइ वहट्टाइ करि-वरो चलिओ ।
 तं दट्ठु परिियरेणं गरुओ हाहा-रवो विहिओ ॥ १४५ ॥
 सुसिल्लिह-अंगुवंगं अह तं पडिपुन्न-चंद-सम-वयणं ।
 कर-गिज्झ-मज्झ-भागं वियड-नियंव-त्थलिं जुवइं ॥ १४६ ॥
 दट्ठुंपि समासन्नं नांगं, गंतुं अंचायमाणिं तु ।
 मरण-भयाओ गाढं वेवंत-सरीरयं खुंद्धं ॥ १४७ ॥
 तांयारमपिक्खंतिं सतरल-तारं दिसो निर्येच्छंतिं ।
 दट्ठूण चित्तगई गयंण-त्थो चित्तए एवं ॥ १४८ ॥^{२३}
 हा ! हा ! काम-निहाणं महिला-रयणं विणस्सइ लेंगं ।
 ओरियेरिऊणं गयणाउ तांहि अकम्मि सा गहिया ॥ १४९ ॥
 विच्छूण सयं सहसा ठाणे निरुवट्टवम्मि नेऊण ।
 सीयल-तरु-आहाए निवेसिया कुट्टिमुच्छंगे ॥ १५० ॥

१ उन्मार्गप्रवृत्तैः = विमार्गपतितैः । २ जच्चो = जालः । ३ तद्वा = वस्त्राः ।
 ४ युग्मम् । ५ सच्छहो सदृशः (N. P. 56) । ६ खिसिणी = क्रिडिणी =
 श्वण्टिका = 'शुधरि' इति भाषायाम् । ७ मेखला = कटीसूत्रम् । ८ विघटितं ध्वस्तं
 इदयोः केयूरयोर्गुणलं यस्याः सा । ९ कटकं = करभूषणम् । १० प्रवेयकम् =
 वाया धाभरणम् । ११ त्रुटितो गुणो यस्य स चासी यो हारस्तस्माद् विगलितै-
 र्जाफलैः शोभितशरीरा । १२ जुयं = युग्मम् = युगलमित्यर्थः । १३ मुसुमूरियं =
 कम् (H. P. IV. 106) त्रुटितम् । १४ अह = असौ । १५ B चतसृभिः कलापकम् ।
 १६ परिकरः = परिवारः । १७ नागः = हस्ती । १८ अशक्नुवतीम् । १९ सुच्याम् ।
 २० प्रातारम् = रक्षितारम् । २१ पश्यन्तीम् (H. P. IV. 181) । २२ गगनस्थः ।
 २३ B तिसृभिः कुलकम् । २४ लगं = अघटमानम् (H. D. VII. 17) । २५
 अवतीर्यं । २६ A ताहे । २७ अइ = उत्सहः ।

ततो य उत्तरीयप-मिड-पवणाऽऽसासिवाए सो तीए ।
 रुग्जा-सग्जस-मडळिय नयणेहि पुलोइओ ततो ॥ १९१ ॥
 चिय-परिचियंव दट्टुं तं तवणं गरुप-नेह-सम्भावा ।
 अंमएणय संसिता जाया अह विधसिय-कवोळा ॥ १९२ ॥
 चित्तगईवि य तीए दट्टूण अणोयमं तयं रुवं ।
 तवरयण-निसिय-निष्कंद-लोपणो चिट्ठई जाय ॥ १९३ ॥
 साय य तीए धाई कइवय-जुवईहि परिगया क्षति ।
 आगेतुं उवविट्ठा भणइ तय मडुर बाणीए ॥ १९४ ॥
 पर-कउज-करण-निरया हवति किर सज्जणत्ति सैवविंयं ।
 कज्जगमेय मोयतैएण तुमए गेइंदाओ ॥ १९५ ॥
 ता निक्करण-वच्छल ! तुम्ह पभावाओ जीविया एसा ।
 एसाइ बहु-विगणं अभिनदिय सा पुणो भणइ ॥ १९६ ॥
 गच्छामि अह गेहं उंसूरं वट्टए जओ इण्हि ।
 भणियं च चित्तगइणा एव कुणहत्ति ततो य ॥ १९७ ॥
 निय नयराभिमुहाण तार्यं चलिषाण तीए-कनाए ।
 चित्तगइ-कर-यलओ मुदा रयणं लहुं गहिय ॥ १९८ ॥
 नियय-कर-सठियं पुण समाप्पय तरस तौण पच्छनं ।
 अह सा सग्जस-वेविर देहा गेतुं पयइत्ति ॥ १९९ ॥
 बलिय-भावि तीए अइगुक्-अणुराय-पिसुण-डिट्ठीए ।
 निडैलाइओ तहा सो जह जाओ कुसुमसर-विसओ ॥ २०० ॥
 अह सा सहि यण सहिया कमेण निय-पुर-वरं पविट्ठत्ति ।
 चित्तगईवि य तीए जोव्वण रूवेहि हय-दियओ ॥ २०१ ॥
 चित्त लिहितव्व जाओ खणंतर विगय-अन्न-वारारो ।
 तं दट्टुं दमघोसो सविणयमेवं समुल्लवइ ॥ २०२ ॥
 अथ गिरि-सिहरमजुसरइ दिणयरो एस विवळिय पयाओ ।
 ता गम्मड निय-ठाणे कुमार ! किमिणा विट्ठेवण ? ॥ २०३ ॥
 तव्वयण सोऊण काठ अंगार-संवरं भणइ ।
 एवं करमु नवर कारणमेवं विट्ठेवस्त ॥ २०४ ॥
 मह हन्थाओ पडियं मुदा रयणं तु एथ वत्थवि य ।

१ अमृतेनेव । २ उ युग्मम् । ३ सधविंयं=सत्त्वापित्त=सवादित्तम् । ४ मोक्षवता ।
 ५ पवेन्द्राय । ६ ऊर्ध्वं सूरो यत्र तदिति क्तिवाविशेषणम् । ७ तेभ्यः (अ १।५) । ८
 विद्युन=सूचकम् । ९ निष्पातः=उद्यः । १० उ युग्मम् । ११ आकारधरः=
 आकाशगायनम् ।

तं गंविसिउं पभाए झडत्ति अहमागमिस्सामि ॥ १६५ ॥
 तं पुण गच्छसु सिग्घं कहेज्ज जलणप्पहस्स वुत्तं ।
 ईसि हसिऊण तओ दमघोसो एवमुल्लवइ ॥ १६६ ॥
 पच्चखम्मिवि दिट्ठे कुमार ! किं एत्थ वंक्क-भणिएहिं ? ।
 किं नवि दिट्ठा कन्ना तुह हत्था तं^१ पगिण्हंती ॥ १६७ ॥
 ता कवडं मोत्तुणं जहट्ठियं चैव साहिउं जुत्तं ।
 कन्नाए मूल-सुद्धिं उव्वलभिउं आगमिस्सामि ॥ १६८ ॥
 एवं च तेण भणिओ चित्तगई विहसिऊण वज्जरइ ।
 सम्मं वियाणियं ते मणो-गयं मज्झ दमघोस ! ॥ १६९ ॥
 अह सो कय-प्पणामो उप्पइआं पाविओ नियं ठाणं ।
 चित्तगईवि पविट्ठो जुगाइ-जिणमंदिरे रम्मे ॥ १७० ॥
 वंदिय-जिणिंद-विंवो जिण-उग्गह-वज्जियम्मि एगंते ।
 गंतूणं उवाविट्ठो समागया ताव रयणीवि ॥ १७१ ॥
 अह चित्तिउं पयत्तो किं मन्ने तीइ मज्झ हत्थाओ ।
 गहिउं मुद्दा-रयणं किंवा मह ढोइयं निययं ? ॥ १७२ ॥
 कह पु मए नायव्वं तीए कुलं कहव सा वरेयव्वा ।
 जइ सा हविज्ज महिला हविज्ज तो जीवियं सहलं ॥ १७३ ॥
 तारिस-रूव-जुयाए समयं इह विसय-सेवणं जुत्तं !
 तदभावे विसयासा विडंवणा मज्झ पडिहाइ ॥ १७४ ॥
 सो य कैयत्थो पुरिसो लग्गिज्जा जस्स कर-यले वाला ।
 रंभा-गम्भ-सुकोमल-त्राहु-लया हंस-गइ-गमणा ॥ १७५ ॥
 धन्नो हामित्तिएणं गहिया अंकम्मि सा मए सुतणू ।
 अवगूहिया य गाढं जं न मए, वंचिओ तं तु ॥ १७६ ॥
 पुणरवि हविज्ज जैत्ता हत्थि-मए भूमि-निवडिया तह सा ।
 धित्तूण जेण सहसा अवयासेज्जा तयं गाढं ॥ १७७ ॥
 एमाइ ब्रह्म-विगण्यं विचित्तयंतस्स तग्गय-मणस्स ।
 निदाए समं राई खयं गया, उग्गओ सूरु ॥ १७८ ॥
 अह सो पहाय-समए विहिणा वंदित्तु जिण वरं पढमं ।
 चलिओ कन्ना-कुंल-हर-वियाणणत्थं पुराभिमुहो ॥ १७९ ॥
 पत्तो य पुरं पिच्छइ जण-रहियं सुन्न-सयल-धवल-हरं ।

१ गेवपयित्वा = अन्विष्य । २ ता = सुद्धिदाम् । ३ उपलभ्य = विज्ञाय ।
 ४ ए तीए । ५ वृत्तार्थः = कृतकार्यः । ६ इत्तिएण = एतावता । ७ जत्ता = यात्रा ।
 ८ ए पत्तुं । ९ अवयासेज्जा = इदं दृश्यते (H. P. IV. 190) । १० वरं पढमं =

मह हियय-कयाणंदा एव विहियम्मि हय-विहिणा ! ॥ २०९ ॥
 एत्थवि नयंरं तीए कुउ क्कांडि-समाउलम्मि विउउलम्मि ।
 दंसणमवि अइदुउहं अविपाणिय-कुउ-हराए उ ॥ २१० ॥
 इण्हि पुण नाणाविह-नयंरंमु पैरसियम्मि लोयम्मि ।
 दइयाए पउत्तीयावि विपाणणे सभवो नत्थि ॥ २११ ॥
 ता किं करंमि इण्हि हय-विहिणा विहडियम्मि एयम्मि ।
 लम्मिउज्ज कह पउत्ती कहवा मह दंसणं होउजा ? ॥ २१२ ॥
 को पुच्छिउज्जउ नाम को मह साहिउज्ज कुउ-हर तीए ? ।
 जत्थ गया मम दइया अक्खिउज्ज पुर-वरं को तं ? ॥ २१३ ॥
 कहव तुंडि जोगओ सा दिट्ठा अम्हेहिं हय-विहि-निओगा ।
 इण्हि पुण दडुव्या को जाणइ कत्थव नवत्ति ? ॥ २१४ ॥
 तीए नामक्खराइं विरह-पिसायस्स मंत-भूयाइं ।
 मुइ-गोयंरं गपाइं न मज्झ हा ! कत्थ वच्चांमि ? ॥ २१५ ॥
 हा ! हियय ! कास ऊरसि निव्वंभं मुंच तम्मि लोयम्मि ।
 अउज्जवि का तुह आसा टाणंयि अयाणमाणस्स ? ॥ २१६ ॥

अविच ।

जइ उज्जसि ता उज्जसु कुइसि हे हियय ! न इ निचारेमि ।
 दइयाए जं पउत्तीवि दुहहहा सपयं जाया ॥ २१७ ॥
 अहवा किं इमिणा चित्तिएण अइगरुव विसाय गम्भेण ।
 अवलंबिय धीरत्त किंचि उवाय विचित्तमि ॥ २१८ ॥
 जेण उवाय-वयडा पुरिसा पावित्ति इच्छियं अत्थं ।
 सुम्मइ लोयम्मि जओ लम्मइ सुविण सुँवतेहिं ॥ २१९ ॥
 एसो य इह उवाओ ममांमि सव्वेसु खयर-नयंरंमु ।
 मा कहय कोवि कत्थवि तीए पउत्तिपि साहिउज्जा ॥ २२० ॥
 दासिउज्ज अहव सक्खा परिभमंतेहि कम्मवि पुरम्मि ।
 च्चदमुदी सा बाला, तथा य अइसुदरं चेव ॥ २२१ ॥
 एवं विणिच्छियत्थो सो हं भो चित्तवेग ! चित्तगई ।
 दइया-विओय-गुरु दुक्ख-उज्ज-निडालिय मण-सेंले ॥ २२२ ॥
 परिचत्त-वंधु-वग्गो अह गुरु अणुराय-परवसो तत्तो ।
 एगागी वेयद्वे उत्तर-सेटीए नयरंमु ॥ २२३ ॥
 सव्वेसुवि परिभमिओं न य लह्हा तीए कत्थवि पउत्ती ।

ततो य दाक्खिणाए सेणीए आगओ अहयं ॥ २२४ ॥
 तथ्वि पुरेसु केसुवि आहिडिय इच्छियं अपावितो ।
 अज्ज पुणो इह पत्तो तुह नयेर कुंजरावत्ते ॥ २२५ ॥
 एयम्मि य उज्जाणे मह पविस्संतस्स सोहणो सैरणो ।
 संजाओ तह फुरिया दाहिण-वाहू तथा नयणं ॥ २२६ ॥
 ततो वियाप्पियं मे अवस्समज्जेव होहिई तीए ।
 दइयाए दंसणं, अहव किंचि अइसोहणं अन्नं ॥ २२७ ॥
 एवं विचिंतयंतो पत्तो हं एत्थ कयलि-गेहम्मि ।
 काऊण पाय-सायं उवविट्ठो कुट्टिमुच्छंगे ॥ २२८ ॥
 ताव य खणंतराओ समागया सुयणु ! मज्झ निदत्ति ।
 सोऊण तुज्झ सदं झत्ति पमुद्धो अहं ततो ॥ २२९ ॥
 केण इमं उल्लवियंति चित्तिउं जा दिसाओ पुँलएमि ।
 ताव य तुमं हि दिट्ठो पलंबमाणो तरु-लयाए ॥ २३० ॥
 हा ! हा ! अणंग-रूवो कह णु जुवाणो विणस्सए लग्गो ? ।
 एवं विचिंतिऊणं हाहा-सदं करेमाणो ॥ २३१ ॥
 पत्तो तुज्झ समीवे छिन्नो अह पासओ मए सहसा ।
 भो चित्तवेग ! सेसं पच्चक्खं चैव तुह सव्वं ॥ २३२ ॥
 तं जं तुमए पुट्टं कह णु तुमं भद ! नियय-दइयाए ।
 ठाणंपि नेय जाणसि तं सव्वं साहियं एयं ॥ २३३ ॥
 तो दुल्लहं मणुयत्तं दट्टूणं रूव-जोव्वण-समेयं ।
 महिल्लोमित्तस्स कए न हु मरणं होइ कायव्वं ॥ २३४ ॥
 भो चित्तवेग ! जइवि हु पिय-विरहे दूसहं हवइ दुक्खं ।
 उत्तम-कुल-प्पसूयाण तहवि एयं न जुत्तति ॥ २३५ ॥
 जाणामि अहंपि इमं मण-वल्लह-माणुसस्स विरहम्मि ।
 नरए नेरइयस्सव उप्पज्जइ दारुणं दुक्खं ॥ २३६ ॥
 तहवि हु न होइ जुत्तो अप्प-वहो किंतु कोवि हु उवाओ ।
 चित्तेयव्वो जह सा पाविज्जइ हियय-वल्लहिया ॥ २३७ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं वज्जरिए तेण चित्तगइणा ओ ।
 दीहं नीससिऊणं एवं हि मए समुल्लवियं ॥ २३८ ॥
 वोलीणा तीइ कहा न हु इण्हि अत्थि कोवि उवाओ ।
 अज्जेव य रयणीए जं होही तीइ वीवाहो ॥ २३९ ॥

पुर-लम्बि-विष्णुमुक्क उव्वसियं अडवि पंडिख्व ॥ १८० ॥

अह पिन्डिऊण तं सो विन्डिय-दियओ मणेण चित्तेइ ।

कत्तो हंत ! अकंडे पुरमेयं उव्वसं जायं १ ॥ १८१ ॥

किं होज इंदयाळं अहवां सचं हि उव्वसं एयं ।

किं कुविण्ण सुरेणं अवहरियमिमाओ ठाणाओ ॥ १८२ ॥

अहवा भयाओ कस्सवि नट्टो लोगो इमाओ नपराओ ।

एव विचिंतयतो चित्तगई पविसई जाव ॥ १८३ ॥

तावय समुहमितो एगो पुरिसो पुलोइओ तेण ।

उव्वार-पुव्वयं सो महर-गिराए इमं भणिओ ॥ १८४ ॥

भद मुह ! किनिमित्तं उव्वसियं पुर-वरं इमं सहसा ।

तत्तो य तेण भणियं साहिज्जेतं नित्तामेहि ॥ १८५ ॥

ताव सुपसिद्धमेव विज्जा-पन्नत्ति गन्विओ सुरां ।

पाळइ पुर-वरमेयं कणगपहो खयर-रायत्ति ॥ १८६ ॥

जटणप्पहस्स जेट्टस्स भाउणो पिठ-विदिन्न-रज्ज-पयं ।

उदालिऊण जेणिह अहिट्टियं अण्णा चेव ॥ १८७ ॥

नीसारिओ य भाया निट्टो ससुरस्स सो गओ नपरं ।

एसोवि इमम्मि पुरे अच्छइ रज्ज अणुहवंतो ॥ १८८ ॥

मसुरेण भाणुगइणा किल विज्जा रोहिणो उ से दिना ।

सो साहिउ पयत्तो सिद्ध च इमस्स विज्जाए ॥ १८९ ॥

तत्तो तन्विग्घट्टा राया कणगप्पहो गओ तथ ।

न य खोमिआ स तेण मणेण भीओ तओ एसो ॥ १९० ॥

निय-नयराभिमुहणं आगच्छतेण अन्न-चित्तेण ।

कहवि इ पमाथ वसओ जिण भयणं लंघियमणेण ॥ १९१ ॥

पुव्व धरणिदेण एसो सैमओ कओ नैहपरान ।

जिण भयण-साह-गट्टिमाण लघणं एथ जे काही ॥ १९२ ॥

तस्स वयराटमस्स ओ विज्जा-च्छेओ भविसई सहसा ।

एवे वेवट्ट नगे अइविदियं सयल-रावराण ॥ १९३ ॥

तत्तो इमस्स रज्जो जिण-भयणं लंघियंति दहेण ।

धरणेण तंवेत्तणिदिय विज्जा रउओ कओ मर । ॥ १९४ ॥

१ उव्वसियं = उव्वसियं, उव्वसियं = उव्वसियं = उव्वसियं = उव्वसियं । २ उव्वसियं = उव्वसियं । ३ अह पंडे = अह पंडे । ४ समुहमितो = आगच्छन् । ५ उव्वसियं = उव्वसियं । ६ अणुहवंतो = अणुहवंतो । ७ उव्वसियं = उव्वसियं । ८ उव्वसियं = उव्वसियं । ९ उव्वसियं = उव्वसियं । १० उव्वसियं = उव्वसियं । ११ उव्वसियं = उव्वसियं । १२ उव्वसियं = उव्वसियं । १३ उव्वसियं = उव्वसियं । १४ उव्वसियं = उव्वसियं । १५ उव्वसियं = उव्वसियं । १६ उव्वसियं = उव्वसियं । १७ उव्वसियं = उव्वसियं । १८ उव्वसियं = उव्वसियं । १९ उव्वसियं = उव्वसियं । २० उव्वसियं = उव्वसियं । २१ उव्वसियं = उव्वसियं । २२ उव्वसियं = उव्वसियं । २३ उव्वसियं = उव्वसियं । २४ उव्वसियं = उव्वसियं । २५ उव्वसियं = उव्वसियं । २६ उव्वसियं = उव्वसियं । २७ उव्वसियं = उव्वसियं । २८ उव्वसियं = उव्वसियं । २९ उव्वसियं = उव्वसियं । ३० उव्वसियं = उव्वसियं । ३१ उव्वसियं = उव्वसियं । ३२ उव्वसियं = उव्वसियं । ३३ उव्वसियं = उव्वसियं । ३४ उव्वसियं = उव्वसियं । ३५ उव्वसियं = उव्वसियं । ३६ उव्वसियं = उव्वसियं । ३७ उव्वसियं = उव्वसियं । ३८ उव्वसियं = उव्वसियं । ३९ उव्वसियं = उव्वसियं । ४० उव्वसियं = उव्वसियं । ४१ उव्वसियं = उव्वसियं । ४२ उव्वसियं = उव्वसियं । ४३ उव्वसियं = उव्वसियं । ४४ उव्वसियं = उव्वसियं । ४५ उव्वसियं = उव्वसियं । ४६ उव्वसियं = उव्वसियं । ४७ उव्वसियं = उव्वसियं । ४८ उव्वसियं = उव्वसियं । ४९ उव्वसियं = उव्वसियं । ५० उव्वसियं = उव्वसियं । ५१ उव्वसियं = उव्वसियं । ५२ उव्वसियं = उव्वसियं । ५३ उव्वसियं = उव्वसियं । ५४ उव्वसियं = उव्वसियं । ५५ उव्वसियं = उव्वसियं । ५६ उव्वसियं = उव्वसियं । ५७ उव्वसियं = उव्वसियं । ५८ उव्वसियं = उव्वसियं । ५९ उव्वसियं = उव्वसियं । ६० उव्वसियं = उव्वसियं । ६१ उव्वसियं = उव्वसियं । ६२ उव्वसियं = उव्वसियं । ६३ उव्वसियं = उव्वसियं । ६४ उव्वसियं = उव्वसियं । ६५ उव्वसियं = उव्वसियं । ६६ उव्वसियं = उव्वसियं । ६७ उव्वसियं = उव्वसियं । ६८ उव्वसियं = उव्वसियं । ६९ उव्वसियं = उव्वसियं । ७० उव्वसियं = उव्वसियं । ७१ उव्वसियं = उव्वसियं । ७२ उव्वसियं = उव्वसियं । ७३ उव्वसियं = उव्वसियं । ७४ उव्वसियं = उव्वसियं । ७५ उव्वसियं = उव्वसियं । ७६ उव्वसियं = उव्वसियं । ७७ उव्वसियं = उव्वसियं । ७८ उव्वसियं = उव्वसियं । ७९ उव्वसियं = उव्वसियं । ८० उव्वसियं = उव्वसियं । ८१ उव्वसियं = उव्वसियं । ८२ उव्वसियं = उव्वसियं । ८३ उव्वसियं = उव्वसियं । ८४ उव्वसियं = उव्वसियं । ८५ उव्वसियं = उव्वसियं । ८६ उव्वसियं = उव्वसियं । ८७ उव्वसियं = उव्वसियं । ८८ उव्वसियं = उव्वसियं । ८९ उव्वसियं = उव्वसियं । ९० उव्वसियं = उव्वसियं । ९१ उव्वसियं = उव्वसियं । ९२ उव्वसियं = उव्वसियं । ९३ उव्वसियं = उव्वसियं । ९४ उव्वसियं = उव्वसियं । ९५ उव्वसियं = उव्वसियं । ९६ उव्वसियं = उव्वसियं । ९७ उव्वसियं = उव्वसियं । ९८ उव्वसियं = उव्वसियं । ९९ उव्वसियं = उव्वसियं । १०० उव्वसियं = उव्वसियं ।

जलणप्पहस्स विज्जा सिद्धत्ति वियाणिऊण कणगपहो ।
 विज्जा-रहिओ इहयं ठाउमसत्तोत्ति अह नट्ठो ॥ १९५ ॥
 गंगावत्ताम्मि गओ भय भीओ दक्खिणाए सेटीए ।
 सिरि-गंधवाहणस्स ओ सरणं सह न्नाइ-वग्गेण ॥ १९६ ॥
 नाऊण वड्ढयरमिणं खुहिओ सव्वोवि नायरो लोमो ।
 पट्टु-रहिओ भय-भीओ अन्नरोप्परमेवमुल्लवड्ढ ॥ १९७ ॥
 अम्हाण पट्टु नट्टो न य सक्कड्ढ वासिउं पुरं एयं ।
 तेण विणा ता अम्हं न जुत्तमिह अच्चिउं इण्हि ॥ १९८ ॥
 को कुणइ अम्ह रक्खं एत्थ वसंताण नाह-रहियाण ।
 सव्वेसिं तेण उच्चियं पुरमेयं उज्झिउ सिग्घ ॥ १९९ ॥
 एवं विणिच्छियम्मी नयर-महंतोहिं मंत-कुसलेहिं ।
 सव्वोवि जणो नट्टो जायं अह सुन्नयं नयरं ॥ २०० ॥
 आसज्ज कारणमिणं उव्वसियं तेण पुर-वर एयं ।
 चित्तगई भणइ तआं कत्थ गओ सो जणो भद्द ! ? ॥ २०१ ॥
 तत्तो य तेण भणियं कोवि जणो गयण-वट्टुहे नयरे ।
 कोवि गओ विजयपुरे कोवि हु ईह वेजयंतंमि ॥ २०२ ॥
 सत्तुंजयम्मि कोवि हु अरिंजए कोवि तह गओ लोओ ।
 अन्नो नंदण-नयरे अवरो विमलम्मि नयरम्मि ॥ २०३ ॥
 रहनेउरम्मि कोवि हु आणंदपुरम्मि अरिंजए कोवि ।
 सगडामुट्टुम्मि कोवि हु पुरीए तह वेजयंतंए ॥ २०४ ॥
 कोवि हु रयणपुरम्मि सिरिनयरे रयणसंचयं कोवि ।
 नयरम्मि जलावत्ते कोवि गओ संखनाभम्मि ॥ २०५ ॥
 अवरावर-नयरेसुं पीडिवक्ख-समासएण पुर-लोओ ।
 सव्वोवि हु विक्खिरिओ सत्तुय-पुंजोव्व वाय-हओ ॥ २०६ ॥
 एवं भणिऊण नरो विहिय-पणामो स गंतुमारद्धो ।
 चित्तगईवि य ताहे सोच्चा तव्वयणयं सहसा ॥ २०७ ॥
 पैहउव्व मोग्गेरणं गिलिओ इव रक्खसेण खुहिएण ।
 वज्जेण ताडिओ इव दुक्खं अइदूसहं पत्तो ॥ २०८ ॥^{१४}
 अह चित्तिउं पयत्तो दट्ठव्वा कत्थ सा मए वाला ।

१ स्थातुमशक्त इति । २ ज्ञातिवर्गेण = स्वजनसमूहेन । ३ परस्परम् (N. P. 71) । ४ आसितुम् = स्थातुम् । ५ आसाय । ६ B जयवे । ७ A चये । C प्रतिपक्षसमाश्रयेण = शत्रुभायेन । ८ विक्खिरिओ = विकीर्णः । ९ सत्तकः = मृष्टयवा-दिचूर्णः (S. K.) । ११ श्रुत्वा । १२ प्रहृत इव । १३ धुंधित्तन । १४ B सुगमम् ।

मह हियय-कयाणंदा एवं विहियम्मि हय-विहिणा ? ॥ २०९ ॥
 एत्थवि नयर तीए कुळ कौडे-समाउळम्मि विठैळम्मि ।
 दंसणमवि अइदुळहं अविवाणिय-कुळ-हराए उ ॥ २१० ॥
 इण्हि पुण नाणाविह-नयरेसुं पैवसियम्मि लोयम्मि ।
 दइयाए पउत्तीयवि विवाणणे संभवो नथि ॥ २११ ॥
 ता किं करंमि इण्हि हय-विहिणा विहडियम्मि एयम्मि ।
 लम्मिउज्ज कह पउत्ती कहवा मह दंसणं होउजा ? ॥ २१२ ॥
 को पुच्छिउज्जउ नाम को मह साहिउज्ज कुळ-हरं तीए ? ।
 जत्थ गया मम दइया अक्खिउज्जा पुर-वरं को ते ? ॥ २१३ ॥
 कहव त्तेडि-जोगओ सा दिट्ठा अम्हेहि हय-विहि-निओगा ।
 इण्हि पुण दडुव्वा को जाणइ कथय नवत्ति ? ॥ २१४ ॥
 तीए नामक्खराइं विरह-पिसायस्स मंत-भूयाइ ।
 सुइ-गोयरं गयाइं न मञ्ज हा ! कथ वच्चांमि ? ॥ २१५ ॥
 हा ! हियय ! कास ईरसि निव्वंघं मुंच तम्मि लोयम्मि ।
 अउज्जवि का तुह आसा टाणंपि अयाणमाणस्स ? ॥ २१६ ॥

अथिय ।

जइ उज्जसि ता उज्जसु कुट्टसि हे हियय ! न इ निवारेमि ।
 दइयाए जं पउत्तीवि दुल्लहा सपय जाया ॥ २१७ ॥
 अहवा किं इमिणा चित्तेण अइगरुय विसाय गम्भेण ।
 अवलंविथ धीरत्त किंचि उवाय विचित्तंमि ॥ २१८ ॥
 जेण उवाय-पयट्ठा पुरिसा पावित्ति इच्छियं अर्थं ।
 सुम्मइ लोयम्मि जओ लम्भइ सुविण सुंपतेहिं ॥ २१९ ॥
 एसो य इह उवाओ भमामि सव्वेसु खयर-नयरेसु ।
 मा कहव कोवि कथवि तीए पउत्तिपि साहिउजा ॥ २२० ॥
 दासिउज्ज अहव सक्खा परिम्ममंतेहि कम्मवि पुरम्मि ।
 चदमुही सा वाला, तहा य अइसुदरं चेव ॥ २२१ ॥
 एवं विणिच्छिपत्थो सो हं भो चित्तवेग ! चित्तगई ।
 दइया-विओय-गुरु दुक्ख-वउज्ज-निटालिय मण-सेल्लो ॥ २२२ ॥
 परिचत्त-वंपु-वग्गो अह गुरु अणुराय-परवसो तत्तो ।
 एगागी वेपइहे उत्तर-सेट्ठाए नयरसु ॥ २२३ ॥
 सव्वेसुवि परिभमिओ न य उट्ठा तीए कथवि पउत्ती ।

१ उ तीह । २ विपुळे । ३ शौचते A कच्छि° । ४ आहवायाह । ५ देव
 षाह । ६ वरराष (D. P. 18. 74) । ७ खगद्धिः । ८ उ तीह । ९ टैलः = परंतः

ततो य दक्खिणाए सेणीए आगओ अहयं ॥ २२४ ॥
 तत्थवि पुरेसु केसुवि आहिडिय इच्छये अपावितो ।
 अज्ज पुणो इह पत्तो तुह नयेरे कुंजरावत्ते ॥ २२५ ॥
 एयम्मि य उज्जाणे मह पविस्संतस्स सोहणो सैठणो ।
 संजाओ तह फुरिया दाहिण-वाहू तहा नयणं ॥ २२६ ॥
 ततो वियाप्पियं मे अवस्समज्जेय होहिई तीए ।
 दइयाए दंसणं, अहव किंचि अइसोहणं अन्नं ॥ २२७ ॥
 एवं विंचितयंतो पत्तो हं एत्थ कयलि-गेहम्मि ।
 काऊण पाय-सायं उवविट्ठो कुट्टिमुच्छंगे ॥ २२८ ॥
 ताव य खणंतराओ समागया सुयणु ! मज्झ निदत्ति ।
 सोऊण तुज्झ सदे सत्ति पघुद्धो अहं तत्तो ॥ २२९ ॥
 केण इमं उल्लवियति चित्तिं जा दिसाओ पुँलएमि ।
 ताव य तुमं हि दिट्ठो पलंबमाणो तरु-उयाए ॥ २३० ॥
 हा ! हा ! अणेग-रूखो कह णु जुवाणो विणस्सए लग्गो ? ।
 एवं विंचित्तिऊणं हाहा-सदं करेमाणो ॥ २३१ ॥
 पत्तो तुज्झ समीवे छिन्नो अह पासओ मए सहसा ।
 भो चित्तवेग ! सेसं पच्चक्खं चैव तुह सव्वं ॥ २३२ ॥^५
 तं जं तुमए पुट्ठं कह णु तुमं भद ! नियय-दइयाए ।
 ठाणंपि नेय जाणसि तं सव्वं साहियं एयं ॥ २३३ ॥
 तो दुल्लहं मणुपत्तं ददूहूणं रूत्र-जोव्वण-समेयं ।
 महिलीमित्तस्स कए न हु मरणं होइ कायव्वं ॥ २३४ ॥
 भो चित्तवेग ! जइवि हु पिय-विरहे दूसहं हवइ दुक्खं ।
 उत्तम-कुल-प्पसूयाण तहवि एयं न जुत्तंति ॥ २३५ ॥
 जाणामि अहंपि इमं मण-वल्लह-माणुसस्स विरहम्मि ।
 नरए नेरइयस्सव उप्पज्जइ दारुणं दुक्खं ॥ २३६ ॥
 तहवि हु न होइ जुत्तो अप्प-वहो किंतु कोवि हु उवाओ ।
 चित्तेयव्वो जह सा पाविज्जइ हियय-वल्लहिया ॥ २३७ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं वज्जरिए तेण चित्तगइणा ओ ।
 दीहं नीससिऊणं एवं हि मए समुल्लवियं ॥ २३८ ॥
 वोलीणा तीइ कहा न हु इण्हि अत्थि कोवि उवाओ ।
 अज्जेव य रयणीए जं होही तीइ वीवाहो ॥ २३९ ॥

१ शकुन्तः । २ पादशौचम् । ३ पश्यामि (H. P. IV. 181) । ४ B युग्मम् ।
 ५ A °लामेत्त° । ६ नैरयिकः = नरकजावः । ७ A तीए ।

चित्तगई भणइ तओ एकेवि य तीए पावणे.वाओ ।
 मह फुरइ माणसम्मी जइ तुह पडिहासए सुयणु ! ॥ २४० ॥
 भणियं च मए को सो तत्तो सो भणइ भइ ! निसुणेसु ।
 किछ एमो कुलायारो - किखण-सेदीए खयराण ॥ २४१ ॥
 कन्ना विवाह-समए एकल्ला पूयए कुमुमवाणं ।
 निव कुळ-कमागयं अह परिणिज्जइ सा तओ पच्छा ॥ २४२ ॥
 तं कमभणुपालिती सा एही मयण-भूयण-निमित्तं ।
 अम्हे पुण दो.वे जणा पुळं चिय इत्थ पविसामो ॥ २४३ ॥
 अह तीए आगपाए नेवत्थं तीए सतयं अहयं ।
 घित्तूण इत्थ-रूत्रो गच्छिस्सं वरय-वासम्मि ॥ २४४ ॥
 घित्तूण कणगमाळ तं पुण नासिज्ज तैक्खणा चव ।
 अहयंवि उवाएण नासिस्सं छेद्ध-पथाथां ॥ २४५ ॥
 एवं हि कए तीए सं.त्ती अरिय, नन्नहा भइ ! ।
 तह देवयाए वयण होज्जा एवं च सचोति ॥ २४६ ॥

किं च ।

पुरित्तेण पुरिसवारो कायव्वो ताव इच्छियत्थम्मि ।
 विहिणो निओगओ पुण हवइ इ कज्जस्स निरपक्खी ॥ २४७ ॥
 एवं च तेण कहिए उच्चिए उयाए
 सागामियं गरुय-दुक्खमचित्तिज्जण ।
 भो सुप्यइइ ! वयणं पौटवन्नये से
 तिन्याणुराग-परिमोहिय-माणमेण ॥ २४८ ॥
 साहु-रणेसर-विरइय-सुवोढ-गाढा-समूह-रम्माए ।
 रागग्गि-दोम-विसहर-वसमण-जल मत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसांवि कणगमाळा-यावण-उवएस-सूपगो भणियो ।
 सुरमुंदरी-कहाए पंचगओ वर परिण्ठेओ ॥ २५० ॥

॥ पयमः परिण्ठेदः समत्तः ॥ छ ॥ १२२० ॥

ईधंतगमि सूर्यो भमिठणं मयण-मंडलमगेमे ।
 अवर-समुदं पत्तो पढ-गिजेो मैज्जग-धव ॥ १ ॥

१ एवमि, २ उद-उवयव । ३ एवमि । ४ एवमि । ५ एवमि । ६ एवमि । ७ एवमि । ८ एवमि । ९ एवमि । १० एवमि । ११ एवमि । १२ एवमि । १३ एवमि । १४ एवमि । १५ एवमि । १६ एवमि । १७ एवमि । १८ एवमि । १९ एवमि । २० एवमि ।

भणियं च चित्तगइणा अन्नाया एव एत्थ पविसामो ।
 मयणस्स गिहे संपइ पत्थुअ-अत्थस्स हेउम्मि ॥ २ ॥
 तत्तो य मए भणियं एवं होउत्ति उट्ठिया दोवि ।
 उच्चिणिय कइवयाइं पुप्फाइं तत्थ उज्जाणे ॥ ३ ॥
 पविसिय मयणस्स गिहे पूइय मयणं च एवमुट्ठवियं ।
 भयवं ! तुह प्पसाया संपज्जओ इच्छियं अम्ह ॥ ४ ॥^३
 एवं भणिऊण तओ दोवि निल्लुक्का अणंग-पट्टीए ।
 रयणीए जाममित्ते बोलीणे किञ्चि-अहियम्मि ॥ ५ ॥
 वहु-परियण-परियारिया गिउंजता पवर मगल-सएहिं ।
 वज्जंतेण य विविहं नाणाविह-तूर-निवहेण ॥ ६ ॥
 निय-सहि-यणेण सहिया आरूढा उत्तिमाए सिवियाए ।
 कय-मंगलोवयारा सिय-भूमण-भूसिय-सरीरा ॥ ७ ॥
 सिय-वसण-धाउयंगी आन्नद्ध-सुगंध-कुसुम-आमेला ।
 पत्ता ओ कणगमाला दारे अह काम-गेहस्स ॥ ८ ॥^४
 उत्तिन्ना सिवियाओ पूयण-उवगरणयं गहेऊणं ।
 धरिऊण दार-देसे सयलं निय-परियणं ताहे ॥ ९ ॥
 एगागिणी पविट्ठा मयरद्धय-ध्रिंव-पूयण-निमित्तं ।
 पविसित्तु भवण-दारं अंगलियं ताए वाळाए ॥ १० ॥^५
 संपूइऊण कामं अह सा निर्वडेवि तस्स चलणेसु ।
 दीहं नीससिऊणं गळंत-थूलंमु-नयणिल्ला ॥ ११ ॥
 लहु-सदेणं एयं सोवौलंम सँगगरं भणइ ।
 निज्जिय-सुर-मणुओवि हु पहरसि इत्थीण किं भयवं ! ? ॥ १२ ॥^६
 जइ मज्झ तम्मि लोए भयवं ! गरुओ कओ हु अणुराओ ।
 ता कीस तं पमोत्तुं घडसि ममं अन्न-लोएणं ? ॥ १३ ॥

अन्नं च ।

सुमंति इत्थ लोए पंचेव सिलीमुंहा ओ किल तुज्झ ।
 नवरं ममं पैडुंवा सहस्स-वाणोव्व तं जाओ ॥ १४ ॥
 जइ ताव मज्झ पहरसि पहरसु को तं निवारइ भयवं ! ।

१ B इत्थ । २ उच्चिय = प्रचायीकृत्य । ३ B युग्मम् । ४ निल्लुक्का = निलीनी
 (H. P. IV. 55) । ५ गीयमाना । ६ पाउयंगी = प्रावृताही । ७ आमेलो = आपदि =
 अवतंसः । ८ B चनस्यभिः कलापकम् । ९ अगलितम् । १० B ताइ । ११ B
 युग्मम् । १२ निपत्य । १३ टोपालम्भं = साक्षेपवाक्यम् । १४ सगद्गदम् ।
 १५ B युग्मम् । १६ शिलीमुखाः = वाणाः । १७ पडुचा = प्रतीत्य ।

नवरं तह मह पहरसु करंत-भवणे जह वयामि ॥ १५ ॥
 तुमए पुन रुह पहाया जह न मया नेव जीविया अहयं ।
 ता कि भग्यामि इष्टि सरणमि समागया तुम्हा ! ॥ १६ ॥
 ददस्म हुंपववेणं सो चैव जहोमहं तु छोयम्म ।
 तुमए पीडिय-देहा तह सरण तुम्हा भंड्यागा ॥ १७ ॥
 जइ मज्जा तुपं तुट्टो देहि वरं पथिभो मर एयं ।
 मा मह हविग्ग एरिस विटंवागा अन्न-जम्भेरे ॥ १८ ॥
 साय इमो मह जम्भो पिय-जज-आसाए थोळिभो अट्टो ।
 सं चिय दइयं दिग्गमु भययं ! मह अन्न-जम्भेवि ॥ १९ ॥
 भो मुण्डट्ट ! एव मण्डिऊण ताहि कणममात्ताए ।
 विअटत-भुल-अमुप-वशाह-समित्त मिद्धिणाए ॥ २० ॥
 नाणाविह-रयण-पिणि-मिदमि पमरंन-निवउ किरणमि ।
 म्भिन-हर दार-निहिए रम्भे अह तोरणे तीए ॥ २१ ॥
 पटो निउंत्तरीएण फासभो ताहि सा पुणो भणइ ।
 एमा मयामि सायइ पुमुमाउह ! तुम्हा पुरभो हं ॥ २२ ॥
 मा मह मणिग्ग कोवि हू विटियपत्तुसंति कणममात्तर ।
 एत्थियमित्तं कण विवेत्थिव जेण आमाए ॥ २३ ॥
 इष्टि पुन न हू सक्का काउं भंग तु निव-देइत्तए ।
 तं सोमु दिवप-एएण म एगाए मइ करे अमो ॥ २४ ॥
 अरुं व देवराभो ! अट्टिवं जइति नेव कइयापि ।
 तवे हू अमइ जायं मया भंडुयेदि दात्तए ॥ २५ ॥
 अइव कवणेन केणवि तिगाए-अणेण वंविग्ग तइया ।
 महवएण मलेण अइवा वापणेण केण वि ॥ २६ ॥
 ता सोदरंति मा होउउ मज्जा अविधंउवण-वणंभो ।
 भययं ! तुए जामया निज्जउ मज्जे अविउउण ॥ २७ ॥
 तिण विहाह एउउ-अेसाह-आउरीव-अत्ताए कएण दावण ।
 मज्जा होउउ म होउउ व अउरंवि अउमइए तिउंते ! ॥ २८ ॥
 विव-विहाह-दुक्कण-सज्जेण एउउए दात्तणे एउउ-पुउंदि ।

१ पुण । २ पुण्डित्तः = अहम् । ३ क एव = अहमेव । ४ अरुं वरं (मि ७
 १४ ॥१॥) । ५ वंविग्ग = कण (मि १ ११, १२) । ६ कवणंदाए = एउउ-अउमइए-
 देवा । ७ विवेत्थिव केव = अहमेव-कवणेव । ८ व विट्टिवि = पुमवत् । ९ विउउंदि
 विउउंदि-विउउंदि । १० कइया = कइया । ११ अउरीव । १२ कवणो =
 कवणः ।

छट्टो परिच्छेओ ।

तं जइ हविज्ज इण्हि सुकयत्था होज्ज ता अहयं ॥ २९ ॥
 एवं भणियं तीए मुक्को अप्पा अहोमुहो झत्ति ।
 तुरियं गंतूण मए छिन्नो अह पासओ तीए ॥ ३० ॥
 गहिज्जण तयं अंके ताहे सणियं मए इमं भणिया ।
 निज्जिय-सुरासुरिंदो तुदो तुह सुयणु ! रइ-नाहो ॥ ३१ ॥
 असरिस-साहस-आवज्जिएण मयरदएण तुह सुयणु ! ।
 एयम्मि चेत्र जम्मे उवणीओ सो जणो एसो ॥ ३२ ॥
 किज्जउ कंठ गगहणं गाढं उक्कंठिओ जणो तुज्ज ।
 एवं भणिया बाला लज्जाए अहोमुही जाया ॥ ३३ ॥
 चित्तगईवि य ताहे समागओ तम्मि चैव ठाणम्मि ।
 तत्तो य मए भणियं वर-मित्तो एस मह सुयणु ! ॥ ३४ ॥
 तुज्ज विओए सुंदरि ! अप्प-वहे उज्जवो अहमिमेण ।
 विणिवारिओ अकारण-वच्छल्ल-जुएण धीरेण ॥ ३५ ॥
 तुह पावणे उवाओ एसो मह साहिओ इमेणेव ।
 एएण सहाएणं सिज्झिस्सइ इच्छियं अम्ह ॥ ३६ ॥
 कन्ना-सहाव-सुलहं उज्झत्ता सज्झसं सुयणु ! तम्हा ।
 निय-नेवत्थं सव्वं झत्ति समप्पेसु एयस्स ॥ ३७ ॥
 काज्जण तुज्ज रूवं जेण इमो सुयणु ! वच्चए वाहिं ।
 परियण-विमोहणट्ठा पर-कज्ज-समुज्जओ धीरो ॥ ३८ ॥
 एवं च मए भणिया सहरिस-हियया करेइ तं सव्वं ।
 अह दोवि निलुक्काइं पुणरवि मयणस्स पट्ठीए ॥ ३९ ॥
 चित्तगईवि य तीए नीसेसं निविसिऊण नेवत्थं ।
 उग्घाडिउं दुवारं आरूढो झत्ति सिवियाए ॥ ४० ॥
 अह तम्मि गए लोए नीसदं जाणिज्जण तं भवणं ।
 भणिया य मए एसा सुदरि ! किं इण्हि कायव्वं ? ॥ ४१ ॥
 ओणयं-मुहीए तीए सज्झस-वस-कंपमाण-मत्ताए ।
 कहकहवि हु उल्लविओ खलंत-अव्वत्त-वाणीए ॥ ४२ ॥
 गुरु-विरह-पीडियाए पिययम ! तं पाविओ तुडि-वसेण ।
 कुणसु सयं जं जुत्त सरणम्मि समाणया तुज्ज ॥ ४३ ॥^{१२}
 एवं तीए भणिए गंवव्व-विहीए सा मए बाला ।

१ त्वरितम् । २ शनैः । ३ आवर्जितः = प्रसन्नः । ४ B °जाइ । ५ चेत्यात =
 सिद्ध भविष्यति । ६ साध्वसं = मयम् । ७ वहिः । ८ निवेश्य । ९ द्वारम् । १०
 अवनतमुखयावया । ११ गत्तं = गात्रं = शरीरम् । १२ B युगम् ।

परिणीया सं मयजं देवे पाउग संभित्तयं ॥ ४४ ॥
 भवतिषु वामेग तामो मज्जममेरु विविहृयपजेहि ।
 सममेग रमित्तं मुत्तो आठिगिउग तपं ॥ ४५ ॥
 निह-विगमे य मर वज्जरेवं सुवथु ! वत्तिमो इहि ।
 परिममापरिउण न ह्नु जुत्तं अण्डउ प्थ ॥ ४६ ॥
 दीहं मौत्तामिणं अह माणियं तीह हिपप दइयाए ।
 हा भवज-उत्त ! जुत्तं कम पत्तं अग्नि मह मरणं ॥ ४७ ॥
 मज्ज निमित्ते पाविमि मामिष ! जं गरय-आवर् इहि ।
 नदवाहणो पपंठो विग्जा वउ-दंण्णिभो एह य ॥ ४८ ॥
 नासंतागवि अण्ह न नाह ! तरणं तु विन्वए किंचि ।
 ता तुह वइरिणि-रूया जया परमधमो अहपं ॥ ४९ ॥
 तुह-विह-नाविवाए न आग्नि मह तामि ! तारितं दुक्कं ।
 ज तुह नाह ! विरिंति समाविष इहि सजायं ॥ ५० ॥
 लहंवि नाह ! वइवि ह्नु मज्ज अउत्राए होमि न ह्नु इहि ।
 पुज्ज-रहिवाण अहया पत्तंवि ह्नु विहंइए सहसा ॥ ५१ ॥
 मो सुपइट्ट ! एय मणिउ अवलम्बिउण मह कंठे ।
 गुरु दुक्क-निम्मग,ए म्थ अह तीर वाळए ॥ ५२ ॥
 तत्तो य मए भणिय सुदरि ! किं सोयमसरित्त वहासि ।
 लह जं लहिआव इहि ज होउ तं होउ ॥ ५३ ॥
 तुह रागम-रहिवाण मरण जइ होन्ज, होन्ज ता दुक्कं ।
 इहि पुण्ह सुदरि ! मरणेवि ह्नु नधि दुक्कति ॥ ५४ ॥

किं ।

एसो अचित्तिओवि ह्नु जह जाओ संगमो सह त्तमाए ।
 तह चेर मा कयावि ह्नु अत्तंवि ह्नु सोहणं होन्जा ॥ ५५ ॥
 कीउत्त ताव लवाओ अहलो जइ होइ होउ, को दोसो ।
 मच्चय वडियाण पुणो तहाइया खेव भूमिति ॥ ५६ ॥
 नहवाहण-खयर त ददूण मए इमे कयं सुवथु ! ।
 मत्रियव्वाए दिह्नु होन्जा जं किंचिमह लचियं ॥ ५७ ॥
 अन्मुवगय हि मरणं नासिउज्जह तहवि ताओ खयराओ ।
 जेल चवणुज्जयणं मा कहवि ह्नु एइ गुंलओवि ॥ ५८ ॥

१ आहृत्तम् । २ अपनीय=स्वीकृत्य । ३ आर्षे पुत्र । ४ प्रवण्डः । ५
 क्षेपणो=दत्तः । ६ विरिंतिः । ७ विपदंते=नश्यति । ८ लया । ९ अ वहासि ।
 १० अन्मुवगयम्=अर्ह इत्यम् । ११ जलवर्षणोपतानम् । १२ गुण्डः ।

- छटो परिच्छेओ ।

ता सुयणु ! मुंच सोयं वच्चामो रयणसंचए ताव ।
 कालोच्चियं च पच्छा दिट्ठं दिट्ठं करिस्सामो ॥ ५९ ॥
 तत्तो य तीए समयं नीहरिओ पणमिऊण रइ-नाहं ।
 अह तीए कंठ-लग्गो उप्पइओ गयण-मग्गम्मि ॥ ६० ॥
 रागंधयार-मोहिय-नराण दट्ठुव तारिसं चरियं ।
 दूरं नासिय-तिमिरो अह सहसा उग्गओ सूरो ॥ ६१ ॥
 तत्तो य तीए भणियं सामिय ! गाढं पिवांसिया अहर्यं ।
 सूसइ गलयं अज्जवि केदूरे अम्ह तं नयरं ? ॥ ६२ ॥
 दूरे अज्जवि नयरं सुंदरि ! इत्थ वण-निगुंजम्मि ।
 ओयरिमो जं होही इत्थ जलं एव मे भणिए ॥ ६३ ॥
 तत्तो दोवि जणाइं अवइन्नाइं वणम्मि रम्मम्मि ।
 सीयल-जल-पडिपुन्नं अह दिट्ठं तत्थ निज्जरणं ॥ ६४ ॥
 पाऊण जलं अह सा पत्तल-तरु-छाहियाए उवविट्ठा ।
 काउं सरीर-चित्तं अहमवि तत्थेव आयाओ ॥ ६५ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं खणंतरं वीसमामि जा तत्थ ।
 ताव य निंसुओ सद्यो आसन्ने केलि-गेहम्मि ॥ ६६ ॥
 जाया सत्थ-सरीरा सुंदरि ! वच्चासु इण्ह निय-ठाणं ।
 एयं सइं सोउं एस विगप्पो महुप्पन्नो ॥ ६७ ॥
 नूणं चित्तगइस्स य एसो सद्यो न होइ अन्नस्स ।
 एयम्मि वण-निगुंजे अहवा को संभवो तस्स ? ॥ ६८ ॥
 एवं विंचितियम्मी कयली-गेहाओ ताओ गुंविलाओ ।
 तरुण-महिला-समेओ चित्तगईं इत्ति नीहरिओ ॥ ६९ ॥
 तत्तो गंतूण मए सहरिसमालिंगिओ स नेहेणं ।
 अहमवि तेणं, तत्तो उवविट्ठा दोवि तत्थेव ॥ ७० ॥
 तत्तो य मए भणिओ नीहरिएणं तु मयण-गेहाओ ।
 किं मित्त ! तुमे विहियं विमोहिओ परियणो कहवा ? ॥ ७१ ॥
 कहव तुमं निच्छुट्ठो का वा एसा मणोहरागारा ।
 महिला, कत्थ व पत्ता, साहसु मह सब्वमेयंति ? ॥ ७२ ॥
 चित्तगईं भणइ तओ निसुणसु भो चित्तवेग ! एग-मणो ।
 काऊण कणगमाला-रूवमहं ताव नीहरिओ ॥ ७३ ॥

१ पिपासिता = तृपिता । २ कियद्दूरम् । ३ एवमे = एवं मया । ४ अवतीर्णो ।
 ५ B °याइ । ६ श्रुतः (K. P. 31) । ७ गुपिल = गहनम् । ८ परिजनः =
 स्वजनः । ९ निंसुक्तः ।

भास्त्रो सिधियाए पत्तो य फमेग वर-समीचमि ।
 विजाहारे-मग-मिज्ज-विविह-वर-मंग-पुं-पीते ॥ ७४ ॥
 लगे समागयमी गहिओ मह वर-यलो सहरीमेण ।
 नहवाहणेग, तत्तो कमंग वत्तो य वीकहो ॥ ७५ ॥
 नहवाहणम पुरओ नई विविहंगहार-सोहितं ।
 पारदं वार-विजासिर्गाहि वर-जेप-संवटियं ॥ ७६ ॥
 ऐंथंतरमि एगा जुवई आगम्म कर-यत्तं निपयं ।
 मुरा-रपण-समेयं दंसइ मह सग्गमुं-पुग्गा ॥ ७७ ॥
 तं दट्टुं चितियं मे एसा सा मग्ग संतिवा मुदा ।
 हरेथ-भय-मोइयाए जा गहिया तीए कन्नाए ॥ ७८ ॥
 अइगुण्य भंगुट्टि मगयं ओमारिउं मए तत्तो ।
 भंवडोइया य एसा सहसा अह पणभिन्नाया ॥ ७९ ॥
 एसा सा मह दइया हथि-मए जा विमोइया तइया ।
 विहिणो निओगओ कह जाया इग्गार्णारत्तं ॥ ८० ॥
 पेच्छ अइदुग्गदरि इ सहसा कह मग्ग दंसणं जायं ।
 अणुत्तो अहव विही किवा त ज नवि करेइ ॥ ८१ ॥
 एव विचित्तिऊण निदसिओ निप-करो मए तीए ।
 पुच्चं समाणियाए तीए मुदाए सज्जतो ॥ ८२ ॥
 कंजे होउ तीए आसन्न-सहीयें साहियं एयं ।
 भंवभिरण दुंक्कइ सीसं किर कणगमालाए ॥ ८३ ॥
 सा एसा खणमेग असोग-वणिपाइ सुंवेइ लग्गति ।
 तुम्हे एथ ठियाओ जहा-मुहं चैव अच्छाह ॥ ८४ ॥
 वत्ते पुण पेक्खणए ज्ञाणाविजाउ अम्ह सिग्घेति ।
 एवं भाणितं तीए उट्टुविओ चित्तवेग ! अहं ॥ ८५ ॥
 तत्तो तीए समय पवर-घरुजाण-तिलय-भूयाए ।
 विवसंत-मुरहि-मंजरी-मयरंदामोप-सुंइयाए ॥ ८६ ॥
 पत्तो रमणीयाए असोग-वणिपाए सहरीसं तीए ।
 दिन्नमि आसणमी उवचिड्डो, सावि मह पुरओ ॥ ८७ ॥^{१६}

१ उर्पालो = समूहः (H. D. L. 116) । २ नाव्यम् । ३ B इत्थं । ४ उण्डु-
 ण्णा = पूर्णा (R. P. 17) । ५ अइगुलीयइम् । ६ अपघार्यं । ७ अजलादिता ।
 ८ B °वर्णाय° । ९ क्कं । १० A °हीए । ११ अपनिश्चकण = निश्चाया अभावन ।
 १२ दु खं करोति = दुःखयति । १३ लपिति । १४ स.प्यताम् । १५ सुहवा =
 ममता ममता वा । १६ B मुरमम् ।

अह सा सञ्जस-भरिया जाहे न चएइ किंचि वज्जरिउं ।
 ताहे नियय-पउत्ती सव्वावि हु चित्तवेग ! मए ॥ ८८ ॥
 पुवं जा तुह कहिया तीएवि हु सा मए समासेण ।
 कहिया य जाव इत्थं इत्थीरूवण आयाओ ॥ ८९ ॥
 सुंदरि ! तुज्ज विओगे गुरु-दुक्खं माणसं मए पत्तं ।
 भमिओ तुज्ज निमित्ते सव्वेसुवि खयर-नयरेसु ॥ ९० ॥
 ता लज्जं मोत्तूण साहसु किं तुज्ज नामधेयंति ।
 कम्मि कुले तुह जम्मो किंवा नामं तु ते पिउणो ? ॥ ९१ ॥
 कहवि पुरे इह पत्ता पभूय-लोयस्स भंज्जयारम्मि ।
 इत्थीरूवोवि अहं विन्नाओ सुयणु ! कह तुमए ? ॥ ९२ ॥
 एवं च मए भणिया कहवि हु उज्झित्तु सञ्जस वाला ।
 मणयं खलंत-वयणा अह एवं भणिउमाढत्ता ॥ ९३ ॥
 औयन्नसु मण-वल्लह ! कहेमि सव्वंपि जं तुमे पुट्टं ।
 तुम्ह सुपसिद्धमेव हि नयरं सुरनंदणं ताव ॥ ९४ ॥
 तत्थासि सुविक्खाओ पहंजणो नाम खयर-रायत्ति ।
 तस्स य पवरो मंती अइकुसलो नीइ-सत्थेसु ॥ ९५ ॥
 पट्टणो य दढं भत्तो बुद्धीए चउव्विहाए संपन्नो ।
 रत्तो विस्सास-पयं आसि पुरा मेहनाउत्ति ॥ ९६ ॥
 तस्स य घरिणी पवरा पइ-व्वया रूव-संवया-कलिया ।
 उत्तम-कुल-प्पसूया इंदुमई नाम आसित्ति ॥ ९७ ॥
 तीए सह विसय-सोक्खं निसेवमाणस्स मेहनायस्स ।
 जाओ सुओ सुखो नामेणं असेणिवेगोत्ति ॥ ९८ ॥
 अब्भसिय-कटा-नियरो साहिय-विज्जा गुणाण आवात्तो ।
 जणयाण कयाणंदो कमसो सो जोव्वणं पत्तो ॥ ९९ ॥
 एत्तो य दक्खिणाए इमीए सेढीए कुंजरावत्ते ।
 एयम्मि चेव नयरे चंदगई आसि वर-खयरो ॥ १०० ॥
 तस्स य मण-वल्लहिया महिला नामेण मयणरेहात्ति ।
 कांठण ताण पुत्तो अमियगई नाम संजाओ ॥ १०१ ॥
 धूया चंपय-गोरा चंपयमाळत्ति तदणुसंजायो ।
 पत्ता य जोव्वणं सा विज्जाहर-कुमर-मण-हरणं ॥ १०२ ॥
 अह सा चंपगमाला वरिया सुरनंदणम्मि नयरम्मि ।

मंनि-मुय-अमगिबेगम्म, मापरं तेग परिणाया ॥ १०३ ॥
 नीया नियर नयेर मह तीए मो विसाल्लनयणाए ।
 पेय-यीए जुत्तो मुंजइ माणुस्सए भागे ॥ १०४ ॥
 अह वन्नया कयाइवि मंनि-पर्यं देवि^१ असगिबेगम्म ।
 नियय तणयम्म ततो विरत्त-चित्तो महा-सत्तो ॥ १०५ ॥
 रत्ता पहंजेण सहीओ संजाय-गरुय-संवेगो ।
 मुगुरूण पाय-मूडे पब्बइओ मेहनाओ सो ॥ १०६ ॥^२
 म्भयरो वि^३ असगिबेगो चंपगमाळाए हियय-इइयाए ।
 समयं गिह-वान-कळे अणुहरइ विसय-भोक्खति ॥ १०७ ॥
 अट्ट चंपगमाळाए कमेय पुत्ता थो पंच टण्णत्ता ।
 त्तार्णं पिययम ! निमुणमु कमेण एयाइं नानाइं ॥ १०८ ॥
 वज्जगइं कटगइं चरो तह चंदणो मुमीहां य ।
 इचणं पुत्ताण उवरिं घूया अहं जाया ॥ १०९ ॥
 जम्म-दिणे मह पिटणा मुय-जम्म-महसवाओ अम्महिओ ।
 काराविओ सहरितं महोच्छवो गरुय-नेहेण ॥ ११० ॥
 चत्ते य वारसाहे नामं तु पियंमुमंजरी मज्झ ।
 विटिय कमेण अहय देहाक्खरण वइढता ॥ १११ ॥
 जगयाण कयाणंदा लालिज्जता य धाइ-पैणगेण ।
 पट्टा कुमारि-मावं कय-परियण-लोयणाणंदा ॥ ११२ ॥^४
 जुवइ-जण-जंमगाओ नहाइया कळाओ सयलाओ ।
 गहियाओ कमेण तथो पत्ता हं जोन्वणं पट्ठमं ॥ ११३ ॥
 मुनिणिद-मही-सहिया रत्तामि विविहामु तथ कीलामु ।
 वर-चित्त-यत्त-उत्तेजय-नञ्जण-गंपव्व-वीणामु ॥ ११४ ॥
 तथ य पिययम ! अहय सहावओ पुरिस-वेसिणी जाया ।
 वरया य मःश बहवे^५ इति सहिं खपर-पवराण ॥ ११५ ॥
 वर-म्व-कळा-रिद्धाओ तेसिं, जणओवि मज्झ साहेइ ।
 न य कथावि मह इच्छा जापइ तो ते निवारइ ॥ ११६ ॥
 मां जां अंतइ वरथो तं तं ने^६ठामि जावय अहं तु ।
 ताहं य अद्यंवेगो मज्झ पिया भोगमावन्नो ॥ ११७ ॥

१ वरिण । २ दावा । ३ अ^७नेण । ४ उ^८दुग्गम् । ५ उ^९य । ६

उपचयः = इ^{१०}दि । ७ पयम = पयकम् । ८ उ^{११}दुग्गम् । ९ छिजवं = छे^{१२}इम् ।

१० वेणिया = वे^{१३}पेगी । ११ अ^{१४}पुंति । १२ अ^{१५}वादि । १३ उ^{१६}विपत्ता^{१७} ।

दट्टूण तं ससोगं चंपगमाला उ भणइ निय-दइयं ।
 कीसं ससोगो सामिय ! दीसासि चिंताउरो धणियं ? ॥ ११८ ॥
 तत्तो य तेण भणियं मह धूया ताव जोव्वणं पत्ता ।
 न य इच्छइ किंपि वरं सुंदरि ! गरुई इमा चिंता ॥ ११९ ॥
 धूया जोव्वण-पत्ता वर-रहिया कुल-हरम्मि वसमाणा ।
 तं किंपि कुणइ कज्जं लहइ कुलं मैइलणं जेण ॥ १२० ॥
 को होज्ज वरो धूयाए हंदि ! मण-इच्छिउत्ति चिंताए ।
 सुंदरि ! न एइ निदा रयणीएवि मह पसुत्तस्स ॥ १२१ ॥
 एयं निसम्म वयणं चंपगमालावि ताहि मे जणणी ।
 मज्झ निमित्ते सुंदर ! जाया सोगाउरा धणियं ॥ १२२ ॥
 अन्न-दिणम्मि पिय-सही पभाय-समयम्मि धारिणी-नामा ।
 सुज्जापहस्स धूया समागया मज्झ पासम्मि ॥ १२३ ॥
 भणइ य किमज्ज पिय-सहि ! हियैव्व विक्रियेव्व वुंन्नव्व ।
 दीसासि अन्न-मणा विव विदाण-मुहा ससोगिल्ला ॥ १२४ ॥
 चिर-भागयावि पिय-सहि ! कीस न संभासिया अहं तुमए ? ।
 ता भणसु सोग-कारणमेयं जं तुज्झ संजायं ? ॥ १२५ ॥
 एव च पिय-सहीए भणियाए मए तथा समुल्लवियं ।
 सम्ममुवलक्खियं ते धारिणि ! निसुणेसु वुत्तंतं ॥ १२६ ॥
 तुज्जेहिं समं पिय-सहि ! कीलित्ता ता विधाळ-समयम्मि ।
 नाणाविह-कीलाहिं समागया नियय-नेहम्मि ॥ १२७ ॥
 उवरिम-भूमीइ तआं नाणा-मणि-रयण-हेम मइयम्मि ।
 पल्लंके पासुत्ता पवराए हंसतूलीए ॥ १२८ ॥
 अह अड्ड-रत्त-समए दुंदुहि-सद्द सुणित्तु पाडिबुद्धा ।
 पिच्छामि गयण-मग्गं दिव्व-विमाणेहिं संकिन्नं ॥ १२९ ॥
 दट्टूण देव-निवहं उज्जोइय-गयण-मंडळं तत्थ ।
 सुर-सुंदरि-गण-सहिय चिंता मे एरिसा जाया ॥ १३० ॥
 कथेरिसाइं मन्ने दिव्व-विमाणाइं दिट्ठ-पुव्वाइं ।
 एवंविहा य देवा देवीओ कत्थ दिट्ठाओ ॥ १३१ ॥
 एव विचित्तयंती पिय-सहि ! मुच्छा-वसं अहं पत्ता ।

१ कीस = कस्मात् । २ मलिनताम् (H. D. VI. 142) । ३ हृतेव । ४ वक्-
 तेव । ५ बुन्ना = भीता. उद्विग्ना च (H. D. VII. 94) । ६ विकालसमये = सा-
 यम् । ७ अ-सोए । ८ अर्धरात्रसमये ।

मुच्छा-विरमे ततो जाई-सरणं समुपन्नं ॥ १३२ ॥

संभैरिया पुच्च-भवा दोन्नि मए मणुय-देव-संवदा ।

जह तं निमुणमु धारिणि ! सम्बपि हु वैज्जरिउत्तं ॥ १३३ ॥

जसुरीवे दीवे सुरगिरिणां उत्तरम्मि पासम्मि ।

एरवयं वर-खित्त इहविय तेलोकेक विक्खायं ॥ १३४ ॥

ताम्मि य मज्झिम-खंडे आरिय-खित्तम्मि आसि वर-नयरं ।

अमर-पुर-सरिस-रुवं पडिवक्ख नरिद-दुग्गम्म ॥ १३५ ॥

ति-दुधण-उच्छी-निलयं ई-भ-सहस्सोवसेवियं विउळं ।

आकाल-सुणइइ नामेणवि सुणइइति ॥ १३६ ॥^१

उवहांसिय-धणय-विहवो उवयार-रओ य सयळ-ओयस ।

देव-गुरु-धुण-रओ वैच्छल्लु-यरो य वंघुणं ॥ १३७ ॥

दक्खिन्न-दया-कळिओ ईग्गाणी सयळ-वणिय-सत्थस ।

हरिदत्तो नामेणं ईम्भो परिवसइ अह तथ ॥ १३८ ॥^२

निज्जिय-रइ-सोहैगा सीलवई महुर-भासिणी देक्खा ।

पाणपिया विणयवई विणयवई भारिया तस्स ॥ १३९ ॥

पच-पयारे विसए तीए सभं तस्स अणुहवंतस्स ।

जाओ पहाण-पुत्तो वसुदत्तो नाम सुपसिद्धो ॥ १४० ॥

ततो विणयवईए कामेण घूयाओ तान्नि जायाओ ।

निज्जिय-सुरिद-सुंदारि-रूवाइएण कळियाओ ॥ १४१ ॥

जेट्टा मुळायणात्ति य बीया कजा अणगवई नामा ।

वसुवइ नामा तइया ति-ओय-अच्छेरप-म्भूया ॥ १४२ ॥

कमसो वइदतीओ तरुण-जणुम्माय-कारथे रम्मं ।

अह ताओ पत्ताओ तिज्जिवि नव-जोव्यणारंभं ॥ १४३ ॥

कजा मुळायणा सा परिणाया मेहलावइ-पुरीए ।

सागरदत्त-मुएणं सुबंधु-नामेण वणिएण ॥ १४४ ॥

विजयवई-नयरीए सुएण धणभूइ-सत्थवाहस ।

धणशहण-नामेणं विवाहियाऽणगवइ-कजा ॥ १४५ ॥

सावि हु वसुमइ-कजा नयरीए मेहलावईए ओ ।

धणवइणा पारणाया लणएण समुदत्तस ॥ १४६ ॥

१ अतिस्सरणं = पूर्वभवज्ञानम् । २ संसृता (H. P. VI 74) । ३ अश्विमा-
नम् (M. P. 3) । ४ चैतेकवविहयात्तम् । ५ इभ्यः = धेयुः । ६ B पुग्गम् ।
७ वातपयकरः, ८ पित्त परो । ९ अघणोः १० अग्नेयी । ११ B पुग्गम् । १२ सोहायी
धोमाग्गम् । १३ दया = वट्टु ।

अह सो धणवइ-वणिओ कलासु कुसलो अणंग-पडिरूवो ।
 समयं तु वसुमईए भुंजइ माणुस्सए भोए ॥ १४७ ॥
 वड्ढंत-सिणेहाणं ताणं अन्नोन्न-रत्त-चित्ताणं ।
 नव-जोव्वणाणं सैरसं विसय-सुहं सेवमाणाणं ॥ १४८ ॥
 गुरु-जण-विणय-रयाणं अवरोप्पर-विरह-दुक्ख-रहियाणं ।
 वच्चंति वासराइं आणंदिय-बंधु-वग्गाणं ॥ १४९ ॥^२
 अह अन्नया कयाइवि पवरे हंमिय-तलम्मि पासुत्तो ।
 धणवइ-वणिओ तीए वसुमइ-दइयाए संजुत्तो ॥ १५० ॥
 निम्मल-ससि-कर-उज्जोइयाए रयणीए पच्छिमे जामे ।
 निदा-खए विवुद्धा मुद्धा सा वसुमई वरई ॥ १५१ ॥
 निय-संयणीय-पसुत्तं पर-पुरिसं पिक्खिऊण भय-भीया ।
 सा पवण-हया तणु-तरु-लयव्व अह कंपिया सहसा ॥ १५२ ॥
 चितइ सा मिय-नयणा कथ गओ मज्झ नियय-नाहो सो ।
 दुक्ख-पवेसम्मि गिहे एसो पुरिसो कह पविट्ठो १ ॥ १५३ ॥
 किंवा सो मण-दइओ हविज्ज निहओ इमेण पावेण ।
 सोच्चिय दइओ अन्नो पडिहासइ किं विर्वज्जासा १ ॥ १५४ ॥
 अहवा न होह एसो मह दइओ ताव निच्छओ एस ।
 एस अँउव्वो कोवि ह्ठु दीसइ दिव्वाणुकारित्ति ॥ १५५ ॥
 तह सुवइ सुवीसत्थो पविसित्ता पर-गिहम्मि जं एसो ।
 तं नूणं भवियव्वं केणावि ह्ठु कारणेणित्थ ॥ १५६ ॥
 जइ एस अन्न-पुरिसो दइओ वा तहवि इण्हि मह जुत्तं ।
 निय-सासुयाए सिग्घं जहट्ठियं चैव सँहेउं ॥ १५७ ॥
 जइ पुण एयं न कहेमि कहवि निय-सासुयाए वुत्तंतं ।
 आजम्मंपि कलंकं सुदूसहं होइ ता मज्झ ॥ १५८ ॥
 एवं विचित्तिऊणं उत्तरिया हम्मियाओ सा बाला ।
 पत्ता य सासुयाए सुदंसणाए समीवम्मि ॥ १५९ ॥
 सा सणियं उँट्टविद्या भणइ किमागमण-कारणं सुँण्हे ! ।
 तत्तो य वसुमईए जहट्ठियं साहियं सव्वं ॥ १६० ॥
 भाणियं सुदंसणाए न संभवो अत्थि इत्थ अन्नस्स ।

१ B सरिसं । २ B युम्मम । ३ हम्म्यम् = गृहम् (H. D. VII. 62) । ४
 शयनीयम् = शयना । ५ दुःखेन प्रवेशः शक्यो यत्र तद् दुःखप्रवेशम् । ६ विपर्या-
 सात् = त्रमात् । ७ अपूर्वः । ८ सुविश्वस्तः । ९ सासुया = श्वश्रूः । १० साहेउं =
 कथयितुम् (N.P. 3) । ११ उदयापिता । १२ सुणं = श्वश्रूः ।

निदा-वसत्रो होज्जा तुह जाओ विन्भमो एसो ॥ १६१ ॥
 भणियं च वसुमईए अंवि ! सयं खेव ता निरुंवेमु ।
 एवं तीए भणिया सुदंसणा छहु गया तत्थ ॥ १६२ ॥
 सम्मं निरुवओ सो निदाए पमुत्तओ तहि पुरिसो ।
 नायं सुदंसणाए जह एस न होइ मह पुत्तो ॥ १६३ ॥
 तत्तो सुदंसणाए पोकेकरियं दीहरेण सदेण ।
 धावह धावह लोपा ! एस अउन्वो नरो कोवि ॥ १६४ ॥
 अन्ह घरम्मि पविट्ठो जारो चोरोब्ब नूण होऊण ।
 एवं सुदंसणाए विहियं सोऊण हँलबोळं ॥ १६५ ॥
 रे ! लेहँ लेह धावह कथ गओ कथ अच्छइ निरुवको ।
 एमाइ बाहरतो समुट्ठिओ परिपणो सन्वो ॥ १६६ ॥
 मिलिओ य भूर-लागो किं कि एयंति एव जंपतो ।
 सिट्ठी समुददतो भणइ एए ! केण मुसिया सि ! ॥ १६७ ॥
 मोवि इ सयणीयाओ समुट्ठिओ कल-यळं निसामित्त ।
 वज्जरइ केण अंवे ! मुसिया, जं एवमुल्लवसि ! ॥ १६८ ॥
 न इ इत्थ कोवि दीसइ इट्ठ मई कीस अवि ! उच्चिग्गा ! ।
 एवं तु तेण भणिया सुदंसणा एवमुल्लवइ ॥ १६९ ॥
 को सि तुमं कस्स सुओ कीस गिहं मज्झ आगओ पाव ! ।
 हा ! धिट्ठं ! किंनिमित्तं अंवित्ति ममं समुल्लवसि ! ॥ १७० ॥
 कीस मह पुत्त-सेवजाए इत्थ सुत्तोसि नहु-मज्जाय ! ।
 कथ कओ मे पुत्तो घणवइ-नागो हयास ! तुमे ? ॥ १७१ ॥
 एवं च तीहँ निट्ठुर वयणाणि निसम्म-विट्ठिओ चित्ते ।
 सो पुरिसो निय-देहं पुणो पुणो अह पुँल्लोएइ ॥ १७२ ॥
 आलोइऊण सुइर निय देहं जाव सामल-मुहो सो ।
 उण्णइय-मणो ताहे आलोयइ नह-यळ सहसा ॥ १७३ ॥
 सुड सुड इय अन्नत्तं जैवं दिंतोव्व पवर-विज्जाए ।
 लँहलइ य पुणरुत्तं ददुदुर इव भूमि-पट्ठम्मि ॥ १७४ ॥
 जाओ खणेण दीणो खयर-कुमारोअव नहु वर-विग्जा ।
 गाढं वेविर-देहो मूढोव्व हिंसेव्व संजाआं ॥ १७५ ॥

१ निरुपय = अवलोकय । २ पूरुत्तम । ३ B एए । ४ कलकलम् (B P. ३०)

५ सात = गृहीतवर्ष. । ६ A सेही । ७ पृष्ठ । । ८ B सिज्जा । ९ A तीए

१० पयवति (B P. 7) । ११ जाणम् । १२ उच्चति = उममति । १३ इत्त इव ।

अह, तं तारिस-रूवं पुरिसं दट्टुं सुदंसणा भणइ ।
 पाविट्ट ! किं न साहसि कथ कओ मह सुओ तुमए ? ॥ १७६ ॥
 सोवि अहो-मुह-वयणो होऊण ठिओ न जंपई जाव ।
 ताहे सो जण-निवहो विविहं उल्लुविउमाढत्तो ॥ १७७ ॥
 एसो इब्भ-घरम्मी समागओ चोरियाए धण-लुट्टो ।
 अन्ने भणंति चोरो जइ ता सेज्जाए किं सुत्तो ? ॥ १७८ ॥
 ता एस वसुमईए कैएण पँरदारियाए आयाओ ।
 अन्ने भणंति जारो जइ ता अंवित्ति किं भणइ ? ॥ १७९ ॥
 ता एस धणवइच्चिय विहिओ केणावि अन्न-रूवेण ।
 देवेण दाणवेण व केलीए पिएण मन्नामो ॥ १८० ॥
 अन्ने भणंति भूओ एस पिसाउव्व आगओ एथ ।
 अम्हाण छलण-हेउं एरिस-रूवेण दुट्टप्पा ॥ १८१ ॥
 भो भो न एवमेयं भणंति अन्ने उ किंतु निसुणेह ।
 वसुमइयाए सीलं परिक्खिउं आगओ तियसो ॥ १८२ ॥
 एमाइ बहु-विगप्पं परोप्परं जा जणो समुल्लवइ ।
 तात्र यं पिय-सहि ! धारिणि ! निसुणसु जं तत्थ संजायं ॥ १८३ ॥
 केऊर-हार-अंगय-विरायमाणो मणोहर-सरिरो ।
 सहसा पयडीभूओ भासुर-दित्ती तहिं तियसो ॥ १८४ ॥
 देवेण तेण भणियं निसुणह एयस्स वइयरं भद्दा ! ।
 अवियाणिय-परमत्था करेह किं बहुविह-विगप्पे ? ॥ १८५ ॥
 एसो ह्नु पावकारी सुमंगलो नाम नहयरो आसि ।
 साहिय-बहुविह-विज्जो विज्जाहर-नयर-सुपसिद्धो ॥ १८६ ॥
 अह अन्नया कयाइवि भममाणो इच्छिएसु नयरेसु ।
 एसो इत्थ पुरीए समागओ जोव्वणुम्मत्तां ॥ १८७ ॥
 हम्मिय-तलमारूढा ण्हणुत्तिन्ना ह्नु वसुमई एसा ।
 गयण-ट्टिएण दिट्ठा इमेण सुइरं च निज्झाया ॥ १८८ ॥
 दट्टुं इमीए रूवं खुहियं अह माणसं तु एयस्स ।
 काउं धणवइ-रूवं अवयरिओ इत्थ गेहम्मि ॥ १८९ ॥
 अवियाणिय-परमत्था मुत्ता अह वसुमई इमेणावि ।
 सुरयम्मि रंजिय-मणो चितइ एवं महा-पावो ॥ १९० ॥

१ अधोमुखं = अधस्ताद् वदनं यस्य सः । २ चोरिका = चौर्यम् । ३ कृतेन =
 तदर्थे = वसुमत्यां प्रति यावत् । ४ पारदारिकं तथा । ५ एथ । ६ स्नानोत्तोरणं ।
 ७ निश्वाता = दृष्टा । ८ अवतीर्णः ।

धनवद्-रूपेण टिमो भेनाभो द्य सपड-लोदण ।
 एरए वर-सगूर समयं सेवामि सुरप-सुहं ॥ १९१ ॥
 विग्नाहरीदि विना मह कात्रं किं अन्न-सुवर्दि ।
 सोहग-निहणाए पत्ताए इमाए महिवाए । ॥ १९२ ॥
 एवं विचित्तुजं केवहारिभो धनवद् इमेजं तु ।
 नेउज मरह-सिते मुको उ विगीप-नपरीए ॥ १९३ ॥
 पण्डाय निय-रूपं धनवद्-रूपं विदिमु विगार ।
 वमुमइ सुरकासतो एभो सो विट्टई इय ॥ १९४ ॥
 सोवि इ धनवद्-बलिभो विणीप-नपरीए पविभो ईभो ।
 दट्टं अउम-नपरी विन्धिप-द्विपभो विधिनेइ ॥ १९५ ॥
 का एमा वर-नपरी कथ व सा मेहलावई नपरी ।
 कि केव व अवरदिभो देव्यामि य मुनिगवे एवं । ॥ १९६ ॥
 एवं विधिपपत्तो वट्टि नपरीए जाव परिभमइ ।
 तावप पवराजणे सिधेगदो केवर्ग दिट्टो ॥ १९७ ॥
 निरि-उसहनाइ विगार-अंग-अगूभो विगीप-विग्याभो ।
 नामेग देवविभो रीप-रिती मुनि-गज-नामेभो ॥ १९८ ॥
 ते दट्टु जाप-सोभो वाउज ईवादिजं तु विकेमुजो ।
 पणनिउ केवट्टि-अउजे उवरिठो उचिप-देगभि ॥ १९९ ॥
 नाउज य वरुवं विद्विप-अज-मेग तेज सउसे ।
 केव वट्टे अवरदिभो वपरे । सिता इवं विषं । ॥ २०० ॥
 का वा एमा नपरी एवं पुट्टेन भगवदा तथा ।
 धनवद्गो पुधुनं सभंरि इ सारिवं लयता ॥ २०१ ॥
 रिताप-नाकरो सो भावः-रीर-वद्-अपु-दरिदरं ।
 पुहणेग-जसवभे केवर्गउ वीमं अगिभो ॥ २०२ ॥
 का वट्टे ! कुलमु सोवे एगिभो वेव एव मेगरो ।
 इट्ट-विभेगा उणिउ गभेग-दूवो दे मरिभे ॥ २०३ ॥
 एविय वर-अने वी-एने विगव से देव-अउजे ।
 सेउजे-विन्दभेग अउंउभे भइ । य उदि ॥ २०४ ॥
 एववदभो य इवर्ग वरव विउ-दू-के-मुगा अदिवं ।

१ अउजः । २ अउजः । ३ विद्विप = विद्विपः । ४ वाउजे = वाउजे ।
 ५ उ उदि । ६ अउजः = अउजः । ७ उ उदि । ८ उ उदि । ९ वि =
 विगारः । १० उ उदि = उ उदि = उ उदि । ११ उ उदि = उ उदि ।

हवइ हु निमित्त-मित्तं सेसं पुण वज्झ-अत्थम्मि ॥ २०५ ॥
ता तेण नहयरेणं न मज्झ परमत्थओ कयं दुक्खं ।
किंतु निय-कम्म-जणियं एवं भावेषु निय-चित्ते ॥ २०६ ॥

अविय ।

“पैत्थरेणाहओ कौवो पत्थरं डक्कुमिच्छई ।
मिगारिओ सरं पप्प सरुप्पत्तिं विमग्गई ॥ २०७ ॥”
ता भद्द ! जिणाणाए कम्म-समुच्छेयणम्मि उज्जमसु ।
तत्तो विलीण-कम्मो पाविहिसि न एरिसिं दुक्खं ॥ २०८ ॥
इय केवल्लिणा भाणिओ पाडिबुद्धो धणवई इमं भणइ ।
इच्छामो अणुसट्ठिं पव्वज्जं देह मे भयवं ! ॥ २०९ ॥
केवल्लिणा से दिन्ना पव्वज्जा सव्व-पाव-मल-हरणी ।
अह जाओ सो समणो सामन्न गुणेहिं उववेओ ॥ २१० ॥
पुंन्व-सय-सहस्ताइं तीसं काऊण उग्ग-तव-चरणं ।
तेमासियं च काऊण अणसणं चत्त-देहो सो ॥ २११ ॥
उववण्णो ईसाणे अच्छर-गण-संकुले विमाणाम्मि ।
चंदज्जुणाभिहाणे देवो चंदज्जुणो नाम ॥ २१२ ॥”
ओहिन्नाणेण तओ नाऊणं सयल-नियय-वुत्तंतं ।
सो हं भो भो भद्दा ! समागओ एत्थ नयरीए ॥ २१३ ॥
वसुमइ-कंठ-विल्लगो सयणीय-गओ पसुत्तओ दिट्ठो ।
पच्छाइय-निय-रूवो धणवइ-रूवेण एस ठिओ ॥ २१४ ॥
जाओ य मज्झ कोवो तव्वसओ चित्तियं मए एयं ।
मारोमि इमं पावं मह दइयाए सह पमुत्तं ॥ २१५ ॥
जणाणि-जणयाण अहवा जौणावित्ता य सयल-ल्लोयस्स ।
एयस्स दुट्ठ-चरियं काहामि विणिग्गहं पच्छा ॥ २१६ ॥
एवं विचिंतिऊणं अवहरियाओ इमस्स पावस्स ।
सव्वाओ विज्जाओ जाओ य इमो सभाव-त्थो ॥ २१७ ॥
तत्तो य वसुमईए सहसा निट्ठा मए खयं नीया ।
एईए विवुद्धाए नायं जह एस पर-पुरिसो ॥ २१८ ॥

१ वज्झो = बाह्यः । २ पत्थरो = प्रस्तरः = पाषाणः । ३ क्लीबः, प्रस्तावा-
दत्र श्वा । ४ डक्कुं = दंष्ट्रम् । ५ अ च्छइ । ६ पप्प = प्राप्य । ७ खरस्य शब्द-
स्योत्पत्तिम् । ८ अनुशास्तिम् = आज्ञाम् । ९ आमण्यगुणैः । १० त्रिशत्पूर्वलक्षानि-
तानि 'वर्षाणि' इति शेषः । ११ B युग्मम् । १२ ज्ञापयित्वा । १३ स्वभावस्थो =
मूलरूपः ।

गंतूण सासुयाए सिद्धा यत्ता इमीइ सव्वावि ।
 तत्तो मुदंसणाए दट्ठूण इमं कओ रोळो ॥ २१९ ॥
 पडिबुद्धेण इमेणवि तेणिह अंबा मुदंसणा भणिया ।
 सोउं निट्ठुर-वयणं पलोइयं नियय-देहं तु ॥ २२० ॥
 दट्ठूण पुब्ब-रूढं निय-देहं विब्धिओ इमो चित्ते ।
 मह विज्जाए पभावो अवहरिओ केण अज्जत्तिं ? ॥ २२१ ॥
 एवं विचित्तिऊणं उप्पइउमणेण ताहि एएण ।
 निय-विज्जा संभरिया पवरा नहगामिणी नाम ॥ २२२ ॥
 तहवि ह्नु उप्पइऊणं जाहे न चएइ ताहि विन्नायं ।
 कुविएण मज्झ केणवि विज्जा-च्छेओ कओऽवस्तं ॥ २२३ ॥
 तेणेव समावत्थो जाओ न चएमि गयणमुण्डं ।
 एवं विगण्यतो एसो दीणत्तणं पत्तो ॥ २२४ ॥
 एव पिय-साहि ! धारिणि ! सोउं तियत्तस्स भासियं तस्स ।
 सेहं समुदत्तो मुदंसणा सावि से मज्जा ॥ २२५ ॥
 आलिपिण तं देव अइयुरु सुप-ट्ठुक्ख-इल्लिय-इयिप्राई ।
 दीहर-सरेण दोष्णिवि करुण रोसु पवत्ताई ॥ २२६ ॥
 तह तेहिं तत्थ रुत्तं करुण-पलावेहिं नेह-भरिएहिं ।
 जह सो समागय-जणो सव्वावि ह्नु रोविउं लग्गो ॥ २२७ ॥
 सोऊण रुत्त-सदं सेट्ठिस्स गिहम्मि नयर-वत्थव्वो ।
 सव्वावि ह्नु संमिलिओ सबाल-बुद्धो जणो तत्थ ॥ २२८ ॥
 नाऊण य वुत्तंतं सव्व अन्न-वज्जरिज्जतं ।
 अक्कोसंति बहुविहं सुमगलं नयर नारीओ ॥ २२९ ॥
 एयस्स पडट विज्जू सुत्तो मा एस सुज्जउ पावो ।
 निदोसावि धणवई अवहरिओ जेण पावेण ॥ २३० ॥
 हा ! पाव ! किं न आसी खपरीओ तुह सरूव-जुत्ताओ ।
 मुद्धाए वसुमईए जेण तुमे खंडियं सील ! ॥ २३१ ॥
 ता पाव ! इण्हि पावसु अणज्ज-कज्जम्मि निरय ! निह्हुज्ज ! ।
 निय-दुच्चेट्ठिय-सरिसं इह पर-छोए फळं कडुयं ॥ २३२ ॥
 एय न हाइ जोग्ग नामं एयस्स ट्ठु चरियस्स ! ।

१ रोओ = कोलाहलः (घ. ३) VII. 15) । २ अ. ०वाए । ३ उत्पत्तिद्वयवशात्
 बहुविधकामेन । ४ अ. छिंदी । ५ रोहितम् । ६ नगर-वास्तव्यः । ७ अन्न-
 अन्वोन्यम् । ८ सुप्यताम् = उत्पीयताम्, उत्त एव भिषगामित्यर्थः । ९ अज्ज-
 जनार्भम् ।

पावो अमंगलो एस जेण एयं कयं पावं ॥ २३३ ॥
 कन्न-कडुएहिं एवं असम्भ-वयणेहिं तेण लोएणं ।
 अक्कोसिआं स बहुहा सुदीण-वयणो तहिं वरओ ॥ २३४ ॥
 तेणेव देवेण तहिं माया-वित्ताइं रोवमाणाइं ।
 अणुसासियाइं सम्मं तुण्हक्काइं तु जायाइं ॥ २३५ ॥
 तत्तो सुरेण भणिया मुंचंती थूल-अंसुय-पवाहं ।
 भदे ! वसुमइ ! इण्हि को तुह हिययस्स उच्छाहो ? ॥ २३६ ॥
 अह तीए वज्जरियं लज्जाए समोणमंत-वयणाए ।
 जं किंचि तुमं सामिय ! आइसत्ति तहिं समुच्छाहो ॥ २३७ ॥
 भणियं सुरेण सुंदरि ! जइ एवं ता करेसु पव्वज्ज ।
 जिण-वर-भणियं-धम्मं कम्म-महा-कंद-कोदालं ॥ २३८ ॥
 जइवि ह्नु सुंदरि ! तुमए अयाणमाणाए एयमायरियं ।
 तहवि ह्नु इमस्स पावस्स ओसहं हाउ पव्वज्जा ॥ २३९ ॥
 तत्तो य वसुमइए तहत्ति बहु मन्नियं तयं वयणं ।
 महइए विभूइए निय-बंधव-अणुमया ताहे ॥ २४० ॥
 तत्थेव य नयरीए सुहम्म-नामस्स पवर-सूरिस्स ।
 मयहरियाए बहुविह-साहुणि-गण सेविय-कमाए ॥ २४१ ॥
 चंदजसा-नामाए समप्पिया सुर-वरेण सयमेव ।
 तीएवि य आगम-विहिणा दिन्ना दिक्खा वसुमइए ॥ २४२ ॥^१
 सोवि सुमंगल-खयरो गुरु-रोसणावि तेण देवेण ।
 दट्टूण दीण-वयणो न मारिओ कहवि ह्नु दयाए ॥ २४३ ॥
 नेऊण माणुसुत्तर-गिरिस्स परओ स उज्झिओ वरओ ।
 अह सो तियसो पत्तो नियय-विमाणम्मि वेगेण ॥ २४४ ॥
 सावि ह्नु वसुमइ-अज्जा समिइ-गुत्तीसु सम्ममुवउत्ता ।
 सँज्जाय-ज्झाण-जुत्ता उज्जुत्ता विणय-करणम्मि ॥ २४५ ॥
 पुव्व-सय-सहस्साइं वहुणि काऊण पवर-सामंनं ।
 संलेहणाए सम्मं शोसित्ता नियय-देहं तु ॥ २४६ ॥
 अणुराय-वसा तं चिय ज्ञायंती सुर-वरं निए हियए ।
 कय-अणसणा वसुमइ कालं काऊण उववन्ना ॥ २४७ ॥
 ईसाण-नामम्मि विइज्ज-कप्पे चंदज्जुणे दिव्व-विमाणयम्मि ।

१ माता-पितरा । २ वत्साहः । ३ आदिशसि = आज्ञां करोषि । ४ अजा-
 त्स्या । ५ B तित्थभिः कुलकम् । ६ आर्या = साध्वी । ७ सज्जाओ = स्वाध्यायः ।
 शोसित्ता = झपित्वा = क्षीणं कृत्वा । ९ B पदजणे ।

देवस्त चंद्रज्जुण-नामगस्त चंद्रपहा नाम पहाण-देवी ॥ २४८ ॥
 साङ्ग-धनेसर-विरडय-सुत्रोह-गाहा समूह-रम्माए ।
 रागभिग-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमण्यइ वसुमइ-सुरलोप-पावणो नाम ।
 सुरसुंदरि-नामाए कहोए छट्ठो परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ पद्यः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ १५०० ॥

अह पुण्व-संगणं समयं चंद्रज्जुणेण देवेण ।
 गाढाणुराय-रत्ता मुजइ दिय-लोग सोक्खाई ॥ १ ॥
 चंद्रपहा देवीए सुर-लोए सुर-वरेण तेण सम ।
 बोलाणो बहु-कालो दिव्व-मुह अणुहवंतीए ॥ २ ॥
 अह अन्नया कयाइवि विच्छाय विच्छिऊण निय-दइयं ।
 भय-भीया सा देवी तं देवं एवमुल्लवइ ॥ ३ ॥
 सामिय ! कीस ससंको अरइ-पैरदोव्व दीससि तुमंति ।
 तह केत ! इइ-विवविजय-देहो दीणोव कि इविह ॥ ४ ॥
 सुकइ कीस अरुम्हा सुमुम-समूहो सिरमि संजैमिओ ? ।
 वैसणाणि तुज्ज सामिय ! सामल वज्जाणि कि अहुणा ? ॥ ५ ॥
 पैरहरइ कीस दिट्ठी काममि य सिट्ठिल-आयरो इविह ।
 मोडेसि य कीस अंगं पुणो पुणो, देव ! वज्जरसु ? ॥ ६ ॥
 अह चंद्रज्जुण-देवो एवं पुट्ठो पियाए वज्जरइ ।
 कि न याणसि सुंदरि ! जेण ममं पुण्णसि इमं तु ? ॥ ७ ॥
 देवस्म चवण-समए इमाणि जायंति सुषणु ! डिमाणि ।
 ता मज्जावि सुइ-समओ आसज्जो वइइ इयाणि ॥ ८ ॥
 एवं निसम्म वयण देवी अइवल्लहरस देवस्त ।
 टण्ण-गरुय-सोया दुक्खं नैरओवमं पत्ता ॥ ९ ॥
 अह अन्नया कयाइवि सो देवो तीई विच्छमणीए ।
 सरतर-वण-सैमुदय-दीवीण्व अदंसणीमूओ ॥ १० ॥

१ अ हाइ । २ पाटो = पीठिका (M. D. P. 70) । ३ संवयिनः = निवृत्ता ।
 ४ वयणानि = वज्रानि । ५ सरहरइ = इत्यते (M. D. P. 1) । ६ मोटवि, मोटयवि वा
 "मरवेते" इति भाषायाम् । ७ पुणितः = मरणम् । ८ नरकोपमम् । ९ अ हीए ।
 १० अ मुदय ।

ददूण चुयं देवं देवी चंदप्पहा सुदुक्खत्ता ।
 मुच्छा-विरमे करुण विलविउमेवं समारद्धा ॥ ११ ॥
 हा ! नाह ! पाण-वल्लह ! मोत्तूण ममं गओ कहिं देव ! ।
 तुमए रहिया सामिय ! कं सरणमहं पवज्जामि ? ॥ १२ ॥
 खण-लव-भेत्तंपि तुमं विणा मए नेव नाह ! अच्छतो ।
 मोत्तूण ममं इण्हि कत्थ गओ लोयणाणंद ! ॥ १३ ॥
 तं चैव मज्झ सरणं तं नाहो जीविय तुमं देव ! ।
 तुमए मुक्का सामिय ! भण इण्हि कत्थ वच्चामि ? ॥ १४ ॥
 हा ! कत्थ गओ वल्लह ! एत्थ अणाहं मम पमोत्तूणं ।
 को मह सरणं इण्हि सामिय ! तुमए पमुक्काए ? ॥ १५ ॥
 सो चैव देव लोगो देव-सहस्सोवसोहिओ रम्मो ।
 तुह विरहियाइ इण्हि भावइ नरआवमो मज्झ ॥ १६ ॥
 तं चिय इम विमाणं रम्मं मणि-कणग-रयण-विच्छुरियं ।
 तुमए मुक्कं भावइ वैडियालय-सच्छहं नाह ! ॥ १७ ॥
 किंकर-वग्गोवि इमो चाडुकरां विणय-करण-तल्लिच्छो ।
 परमाहम्मिय-सरिसो भासइ तुह नाह ! विरहम्मि ॥ १८ ॥
 पुंनाग-नाग-चंपय-नमेरु-मंदार-रेहिरं रम्म ।
 उज्जाणं तुह विरहे असिपत्त-वणंत्र पडिहाइ ॥ १९ ॥
 वर-मज्जण-वावीओ निम्मल-जल-पूरियाओ रम्माओ ।
 भासंति तुज्झ विरहे वेयरणि-नईइ तुल्लाओ ॥ २० ॥
 धन्नाओ नारीओ जाओ मयं अणुसरंति भत्तारं ।
 एयम्मि देव-भावे कत्तो एयारिसं मज्झ ? ॥ २१ ॥
 एमाइ पलवमाणा सा देवी हणइ नियय-हत्थेहिं ।
 अंगाइं सुदुक्खत्ता कंदंती करुण सदेण ॥ २२ ॥
 मुच्छिज्जइ पुणरुत्तं नीसाहारा य पडइ भूमीए ।
 संपत्त-चैयणा सा पुणरवि एवं समुल्लवइ ॥ २३ ॥
 हा ! नाह ! किं न पेच्छसि विलवंतिं जं न देसि उल्लावं ।
 किं वा रुद्धो वल्लह ! किं अवरद्धं मए तुज्झ ? ॥ २४ ॥
 पणय-कुवियाए सामिय ! चाडु-सहस्साणि मज्झ कुव्वंतो ।
 इण्हि कोस अकंडे विलवंतिं मुंचसि ममं तु ? ॥ २५ ॥

१ A ०याए । २ भासते (घ. प. IV. 259) । ३ विच्छुरितं = व्यसम् । ४
 घटिकालयं = घटिकावादनगृहम् । ५ अच्छहं सदशम् (घ. प. 56) । ६ मृतम् । ७
 प्रणयकुपिताया मम ।

समण-गण-सेविय-कमं ससुरासुर-मणुय-परियरियं ॥ ४० ॥

धम्मं वागरमाणं सुहंकरं नाम केवलं ताहे ।

गयणाओ ओयरिया सा देवी पिय-सहि-समेया ॥ ४१ ॥^२

वंदिय सुहंकरं तं सुहं करंतं तु भविय-सत्ताणं ।

सेसंपि समण-संधं उवविट्ठा उच्चिय-देसम्मि ॥ ४२ ॥

अह सो भयवं तीए स-देव-मणुयासुराइ-परिसाए ।

गंभीर-भारइए एवं भणितं समाढत्तो ॥ ४३ ॥

अइदुलहो मणुय-भवो सुकुलुप्पत्ती जिणिंद-धम्मो य ।

पत्तम्मि तम्मि उज्जमह सव्वहा मा पमाएह ॥ ४४ ॥

कर-गहिय-सलिल-सरिसं खणे खणे झिज्जए इमं आउं ।

तम्हा जिण-वर-धम्मे मा हु पमायं कुणह तुम्हे ॥ ४५ ॥

कुस-सूइ-अग्ग-संगय-जल-लव-तुल्लम्मि जीवियव्वम्मि ।

उज्जमह भाव-सारं अइविसमा जेण कम्म-गई ॥ ४६ ॥

जम्हा पमाय-मूलं दुक्खं सव्वंपि एत्थ संसारे ।

अउसुधि गईसु नियमा तेण इमो होइ मोत्तव्यो ॥ ४७ ॥

एसो जम्म-निमित्तं रोग-जरा-मरण-दुक्ख-सय-हेऊ ।

एय-वसगा य सत्ता भमेति भव-सागरे घेरे ॥ ४८ ॥

मोत्तूण ता पमायं करेह वर-उज्जमं जिणिंदस्स ।

धम्मम्मि तग्गय-मणा संसार-समुद्-ब्रोहित्थे^४ ॥ ४९ ॥

परमत्थ-वंधु-भूए इमम्मि धम्मम्मि उज्जमं कुणह ।

निद्यूय-सव्व-पावा पावह तो मोक्ख-सोक्खाइं ॥ ५० ॥

नाउं कंहंतरं सा देवी चंदप्पहा इमं भणइ ।

भयवं ! कत्थुववन्नो दइओ चंदज्जुणो मज्झ ? ॥ ५१ ॥

मह कित्तियं च आउं इओ चुयाए य कत्थ मह जम्मो ? ।

दइएण तेण समयं होज्ज नवा दंसणं मज्झ ? ॥ ५२ ॥

एवं च पुच्छिओ सो वहु-माण-जुयाए तीए देवीए ।

भयवं सुहंकरो अह एवं भणितं समाढत्तो ॥ ५३ ॥

भइ ! सो तुह दइओ इह चेव य भारहम्मि वासम्मि ।

वेयइह-पव्वय-त्रे उत्तर-सेटीए रम्माए ॥ ५४ ॥

१ व्याकुर्वन्तम् = उपदिशन्तम् । २ B युग्मम् । ३ B सुभक^० । ४ A सुभं क^० ।
५ B सवण । ६ प्रमाद्यत = प्रमादं कुरुत । ७ क्षीयते । ८ बोहित्यो = मानपात्रम्
(H. D. VI. 96) । ९ कथाया उपदेशस्यान्तरं विचालरूपं कथान्तरं प्रस्तावमिति
भावः ।

नयरम्भि चमरचंचे भाणुगई-नामयस्त खयरस्त ।
 पिय-जाया कुच्छीए उप्पन्ना पुत्त-भावेण ॥ ५५ ॥
 पळिओषमाणि अट्ट ओ तुह आउ आसि सैमुदियं भदे ! ।
 इण्हि तु वास-ळक्खे अवससं चिट्ठए आउं ॥ ५६ ॥
 पुन्नम्मि वास लक्खे चड्डण तुमपि तीइ सेठीए ।
 सुरनदणम्मि नपरे खयरस्त ओ असणिवेगस्त ॥ ५७ ॥
 घूया हांइति भदे ! पवरा उ पियं गुमंजरी-नामा ।
 पुब्ब-दइएण समय तथ य तुह दसण होही ॥ ५८ ॥
 तत्तो य भणइ देवी नायव्वो सो मए कहं भयवं ! ।
 कहवा पाणिग्गहण होही मह तेण समयपि ! ॥ ५९ ॥
 अह केवल्लिणा भणियं निमुणमु जत्तोइ जिण-वरिदस्स ।
 उम्मिट्ठ-करि-वराओ मोइस्सइ जो तुमं भदे ! ॥ ६० ॥
 सो चैव य नायव्वो एसो सो पुब्ब बल्लहो मज्झ ।
 पुणरवि विसस-दंसणमेव तुह हांइही तेण ॥ ६१ ॥
 तुह माउळ घूयाए पाणिग्गहणम्मि कणगमालाए ।
 काउ तीए रूवं एही सो मित्त-कज्जेण ॥ ६२ ॥
 जो तथ कणगमाला रूवो हांही स पुब्ब-दइउत्ति ।
 नायव्वो नीसकं भदे ! चदप्पभे । तुमए ॥ ६३ ॥
 समयतरं च होही पाणिग्गहणपि तेण सह तुज्झ ।
 जाई-सरणेण तुमं सुमरिस्ससि मह इमं कणण ॥ ६४ ॥
 एव पिय-सांइ ! धाराणि ! केवल्लि-वधणं निसम्म सा देवी ।
 जाया हरिसिय-हिपया केवल्लिणो नमिय पय कमळं ॥ ६५ ॥
 तत्तो उप्पइया सा सासिय जिण-चैइयाई सव्वाइ ।
 वंदित्ता तिथपरे महा-विदेहेसु सव्वेवि ॥ ६६ ॥
 स-ट्ठानं सपत्ता ते चिय देवं मणेण चित्तेती ।
 अह अन्नया कयाइवि सावि चुया आउप-खयम्मि ॥ ६७ ॥^{*}

एवं च ठिए ।

जा सा वसुमई अज्जा देवी चंदप्पहा य सुर-लोए ।
 सा हं पियगुमंजरी नामा इह सुयणु ! संजाया ॥ ६८ ॥
 दट्टूण देव निवह जाईसरणम्मि अज्ज उप्पन्ने ।

१ B सुग्गम् । २ वसुदितं = अन्नत. प्रभृति सर्वम् । ३ B सुरज्जम् । ४
 त ए । ५ B सुग्गम् । ६ सारिस्वसि । ७ B तिथतिः कुलधम् ।

संभरिओ सो देवो पाण-प्पिओ आसि जो सग्गे ॥ ६९ ॥
 चिर-परिचियस्स पिय-सहि ! गाढं उक्कठिया अहं इण्हि ।
 तस्संगम-इच्छाए समुच्छुगं इण्हि मह चित्तं ॥ ७० ॥
 तं कइय दिणं होही जम्मि स-सिणेह-निद्ध-दिट्ठीए ।
 पुव्व-भव-नेह-व्रद्धं पंचिस्सं वल्लुहं तमहं ? ॥ ७१ ॥
 कह सो मे दट्ठव्वो सिग्घ कह तेण संगमो होही ।
 एवंविह-चित्ताए जाया सोगाउरा अहयं ॥ ७२ ॥
 तं चिय चित्तंतीएडवक्खित्त-मणाइ आगयावि तुमं ।
 पिय-सहि ! नो सच्चविया तेण न संभासिया भदे ! ॥ ७३ ॥
 तं जं तुमए पुट्टं जायं किं सोग-कारणं तुज्झ ।
 पिय-सहि ! धारिणि ! तं तुह नीसेसं साहियं एयं ॥ ७४ ॥
 अह धारिणीए भणियं केवल्लि-वयणं न अन्नहा भदे ! ।
 ता कीस कुणसि सोयं एवं एण होयव्वं ? ॥ ७५ ॥
 हसिऊण मए भणियं एवं एयंति नत्थि संदेहो ।
 नवरं अइउक्कंठा तुवरइ मह माणसं सुयणु ! ॥ ७६ ॥
 एत्थंतरम्मि पिययम ! चंपगमाला समागया जणणी ।
 भणइ लहु पुत्ति ! मज्जसु भुंजसु कुण पवर-सिंगारं ॥ ७७ ॥
 भणियं च मए किं अम्मि ! कारणं जं अइप्पगे चव ।
 जाया भोयण-वेला, अम्माए तओ इमं भणियं ॥ ७८ ॥
 उज्जाणे जिण-भवणं होही ण्हवणं जुगादि-देवस्स ।
 महया विच्छेड्डेणं अत्थमणं जाव सूरस्स ॥ ७९ ॥
 तत्थ य पुर-वत्थव्वो वच्चइ ण्हवणस्स पेक्खओ लोमो ।
 अम्हेवि गमिस्सामो परियण-सहियाइ तत्थेव ॥ ८० ॥
 तेणेव कारणेणं पभाय-समयम्मि भोयणं सिद्धं ।
 ता होसु लहु पंडणा जिण-भवणे जेण वच्चामो ॥ ८१ ॥
 एवं निय-जणणीए वयणं सोऊण उट्टिया इत्ति ।
 कय-भोयणाइ-चेट्टा आरूढा सदने पवरे ॥ ८२ ॥
 निय-परियण-परियरिया गया य उज्जाण-भूसणे तत्थ ।
 जिण-मंदिरम्मि सम्मं पूइत्ता वंदिओ भयव ॥ ८३ ॥
 दिट्ठं जिणिद-ण्हवणं कीरंतं भत्ति-जुत्त-खयरोहि ।

१ कइय = कदा । २ B पिच्छि । ३ SEE NOTE P. 46 । ४ त्वरते (H. P. IV. 170) । ५ अतिप्रगे = अतिप्रभाते । ६ SEE NOTE P. 13 । ७ प्रसक्तः । ८ मव । ९ प्रगुणा = सज्जा । १० सन्दनः = रथः ।

वित्त-प्याये न्हयणे निय-परियण-संजुया अहय ॥ ८४ ॥
 आरूढा रह-पवरे वडिया नयरस्त अभिमुहा जाव ।
 उम्मिट्ठो नयराओ नीहरिआं करि-वरो ताव ॥ ८५ ॥
 तं ददुं समुहमितं तुरया मह रह-वरस्त उत्तडा ।
 उम्मणेण पण्डा भग्गो सो संदणो ताहे ॥ ८६ ॥
 भूमोए अह पडिया मुच्छाए विगय-चेयणा जाया ।
 तेण परं ज जायं पिययम ! तमहं न जाणामि ॥ ८७ ॥
 नवरं दिहो सि तुमं वायंता नियय-उत्तरीएण ।
 ददुण तुमं जाओ गरुओ द्विययम्मि आणंदो ॥ ८८ ॥
 उत्तो मज्झ विगणो पिययम ! एसां मणाम्मि संजाओ ।
 एयं तं संजायं केवल्लिणा जं तेषाइहं ॥ ८९ ॥
 पुव्व-भव-संगओ सो ता नूणे एस वल्लहो मज्झ ।
 रमइ य इमम्मि दिट्ठी मणं च आणंदमुव्वहइ ॥ ९० ॥
 अमएणव संसित्तं दिट्ठम्मि इमम्मि मह सरारंपि ।
 वियसिय-नयणो एसोवि दीसए साधुरागोव्व ॥ ९१ ॥
 ता मह पाण-पिओ सो अवस्समेसोत्ति जाव चित्तेमि ।
 ताव य परियण-सहिया समागया ताथ मह धाई ॥ ९२ ॥
 अभिनदिल्लण सोए आपुट्ठे ताहिं पिययम ! तुमंति ।
 वधामो निय-नपरे उस्सूरं वट्टए जेण ॥ ९३ ॥
 एवं मणित्तं चळिया तत्तो य मए विचित्तियं एय ।
 पुजेहिं पिओ दिट्ठो इण्हि न चेएमि उट्ठेउं ॥ ९४ ॥
 एयस्त वयण पंकय-पलोयणं मोत्तु मह इमा दिट्ठी ।
 पंक-निर्धुइहा दुव्वल-गाइव्व न सक्खए गंतुं ॥ ९५ ॥
 एवंविहे मुहुत्तं नयण जुयं मिलइ कस्सवि जणस्त ।
 हथिव्व पक-सुत्तो दुंक्खुत्तारं ददं होइ ॥ ९६ ॥
 एसावि मज्झ धाई चळिया एवं पपोत्तु मण दइयं ।
 उज्जाए वज्जरित्त अहपि सक्केमि नो किंपि ॥ ९७ ॥
 ता मज्झ इम जुत्तं गिण्हामि इमस्स किंचि आभरणं ।

अविय ।

१ A ०हमेव । २ उत्तस्ता = मयमोता । ३ भवजन कुर्वन् । ४ तदा आ-
 दिष्टम् । ५ (B. P. 66) । ६ उट्ठेउं = मोक्षदुम् (B. P. IV. 91) । ७ निधुइहा =
 मयना । ८ गाई = गौः (B. P. II. 374) । ९ सुत्तो = निमग्नः (B. N. II. 24) ।
 १० दुःसेन उत्तरणं = उत्तारो यस्मि तत् 'मिच्छित नयनसुग' इति विशाध्वम् ।

सत्तमो परिच्छेदो ।

तं चिय पैलोइऊणं जेण मणं निव्वुइं कुणइ ॥ ९८ ॥

मण-वल्लहेण एएण विरहिया निय-गिहम्मि संपत्ता ।

तं चैव पैलुइऊण संधीरिस्सामि निय-हियय ॥ ९९ ॥

अत्र च ।

किल एस इत्थि-खवो पाणिग्गहणम्मि कणगमालाए ।

एही, तत्थ य होही पुणोवि किल दसणं इमिणा ॥ १०० ॥

इय तइया केवल्लिणा आइट्ठं मज्झ तेण एयस्स ।

त चैव य आभरणं साभिन्नाणं तहिं होही ॥ १०१ ॥

एवं विचित्तिऊण मुद्दा-रयण तु तुम्ह हत्थाओ ।

गहिय वल्लह ! तइया नियया य समप्पिया मुद्दा ॥ १०२ ॥

पिय-कर-फास-पवित्त परिहित्ता तंपि गुरु पमोएण ।

चलिया वल्ल-गीवा सपरियणा नयर-समुहिया ॥ १०३ ॥

अह धारिणि-नामाए कन्ने होऊण मज्झ उल्लवियं ।

एयं केवल्लि-वयणं निव्वडियं ताव इक्कं तु ॥ १०४ ॥

ता एस देव-जीवो पुव्विं जो आसि तुज्झ वल्लहओ ।

एवं तीए भणिए सरोसमेवं मए भणिय ॥ १०५ ॥

हुं हुं दिट्ठा सि तुमं धारिणि ! अँवसरमु दिट्ठि-मग्गाओ ।

एवविहमणिव्वद्धं जा जंपासि अम्ह पुरउत्ति ॥ १०६ ॥

इण्हि न वल्लहो किं पुव्वं जं आसि मज्झ वल्लहओ ।

ईसिं हसिऊण तओ कयंजली धारिणी भणइ ॥ १०७ ॥

पिय-सहि ! खम अवराहं सव्वमसच्चं इमं मए भणियं ।

जह पुव्वं तह अहुणावि वल्लहो चैव तुह एसो ॥ १०८ ॥

किं पुण भणामि सच्च जइ दइओ कीस उज्झिउ चलिया ? ।

ता मा पिय-सहि ! खससु घडइ चिय मह इमं वयणं ॥ १०९ ॥

एमाइ वहु-विगप्पं सहास-वयणाइ तीइ संजुत्ता ।

पत्ता गिहम्मि कमसो अँत्थमिओ ताव सूरुोवि ॥ ११० ॥

अह तीए धारिणीए जाइसरणाइ-सयल तुत्तंतो ।

कहिओ मह माऊए तं सोऊं हरिसिया एसा ॥ १११ ॥

१ प्रलोक्य । २ निर्वृत्तिः । ३ दृष्ट्वा (SEE NOTE P. 49) । ४ स्वाभिज्ञानम्
= उपलक्षकं विद्धम् । ५ फासो = स्पर्शः । ६ परिधाय । ७ निर्वृत्तम् = सिद्धम् ।
८ अपसर = दूरीभवा । ९ अनिवद्धं = असवद्धम् । १० अस्तम् इतो = गतः । ११
SEE NOTE P 102 ।

नहवाहणस्त कञ्जे विमर्गिया अञ्ज कणगमालति ।
 सहरिस-वपणेण भवति तस्स दिन्ना इमा भद ॥ १४० ॥
 एरि पंचमीए विवाह-लग्गं निरुधियं तीए ।
 निप-बंध-जुत्तेणं आगंतव्वं तहि तुमए ॥ १४१ ॥
 अह भगइ असणिवेगो सयमेव य ताथ गंतुमुचियम्ह ।
 तुम्ह वपणाओ संपइ विसेसओ होइ गंतव्वं ॥ १४२ ॥
 किन्तु नितुणेनु कारणम्हं गमणं न होइ जह उचियं ।
 कणगणहस्त रण्णो वइइ विसमा दसा जेण ॥ १४३ ॥
 एउं विञ्जा-धेओ रंञ्ज-भंसो य निप-पुरि-वाओ ।
 ता लम्भि सत्तो-गम्भि कह गमणं होइ मह उचियं ! ॥ १४४ ॥
 जे हुं-हेयम्भि न दुहिपा आवय-पत्ते विञ्जया नेव ।
 पइणो न ते उ भिष्ठा पुत्ता परनरथओ नेया ॥ १४५ ॥
 एएथे ता संपइ निम्बंथो ते न हांइ कायव्वो ।
 तुह भणिन्ती पुन एहो लग्ग-दिणे आउला जइवि ॥ १४६ ॥
 अनेदणई भणइ तओ पत्तेहि पियंगुमंजरि ताव ।
 एरि कणगमाला अण्डइ उळ्ळंठिया जेण ॥ १४७ ॥
 तत्तो जणएण अहं पइविपा माउलेण सह एथ ।
 एता य कमेण इहं मिलिया तो कणगमालाए ॥ १४८ ॥
 एं पिदपम ! अहयं माउलय-गिहम्भि एथ आयाया ।
 बित्तेभि कइय हेही लग्ग-दिणं मग्ग पुण्णेहि ? ॥ १४९ ॥
 जय मर दइव्वो सो हु जयो जं-विपाओ अग्गहिओ ।
 एवं विनेतीए समागया पंचमी एता ॥ १५० ॥
 आर य कमेण वत्त पाणिग्गहणम्भि ताहे विक्खणए ।
 नहवाहणस्त पुरओ पारत्ते चित्तिवं हि मए ॥ १५१ ॥
 एता हु कणगमाला सहि-जण-मग्गम्भि दीसइ निविहा ।
 सो मइ मग-वल्हओ न कोवि इह दीसए ता किं ? ॥ १५२ ॥
 केवलिणो ते वपण होज्जा अटिय तु मह अउणेहि ।
 नहि नहि, अवर-दीसाए अवि उगमइ रवी कहवि ॥ १५३ ॥
 पंपलिज्ज व मेरु गिरी एउय गच्छेज्ज उदहिणो सव्वे ।
 न य केवलिणा भणिया भावा इह अनहा होति ॥ १५४ ॥

१ ३ युगम् । २ राजवभ्रस । ३ दुःखिते । ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १०० १०१ १०२ १०३ १०४ १०५ १०६ १०७ १०८ १०९ ११० १११ ११२ ११३ ११४ ११५ ११६ ११७ ११८ ११९ १२० १२१ १२२ १२३ १२४ १२५ १२६ १२७ १२८ १२९ १३० १३१ १३२ १३३ १३४ १३५ १३६ १३७ १३८ १३९ १४० १४१ १४२ १४३ १४४ १४५ १४६ १४७ १४८ १४९ १५० १५१ १५२ १५३ १५४ १५५ १५६ १५७ १५८ १५९ १६० १६१ १६२ १६३ १६४ १६५ १६६ १६७ १६८ १६९ १७० १७१ १७२ १७३ १७४ १७५ १७६ १७७ १७८ १७९ १८० १८१ १८२ १८३ १८४ १८५ १८६ १८७ १८८ १८९ १९० १९१ १९२ १९३ १९४ १९५ १९६ १९७ १९८ १९९ २०० २०१ २०२ २०३ २०४ २०५ २०६ २०७ २०८ २०९ २१० २११ २१२ २१३ २१४ २१५ २१६ २१७ २१८ २१९ २२० २२१ २२२ २२३ २२४ २२५ २२६ २२७ २२८ २२९ २३० २३१ २३२ २३३ २३४ २३५ २३६ २३७ २३८ २३९ २४० २४१ २४२ २४३ २४४ २४५ २४६ २४७ २४८ २४९ २५० २५१ २५२ २५३ २५४ २५५ २५६ २५७ २५८ २५९ २६० २६१ २६२ २६३ २६४ २६५ २६६ २६७ २६८ २६९ २७० २७१ २७२ २७३ २७४ २७५ २७६ २७७ २७८ २७९ २८० २८१ २८२ २८३ २८४ २८५ २८६ २८७ २८८ २८९ २९० २९१ २९२ २९३ २९४ २९५ २९६ २९७ २९८ २९९ ३०० ३०१ ३०२ ३०३ ३०४ ३०५ ३०६ ३०७ ३०८ ३०९ ३१० ३११ ३१२ ३१३ ३१४ ३१५ ३१६ ३१७ ३१८ ३१९ ३२० ३२१ ३२२ ३२३ ३२४ ३२५ ३२६ ३२७ ३२८ ३२९ ३३० ३३१ ३३२ ३३३ ३३४ ३३५ ३३६ ३३७ ३३८ ३३९ ३४० ३४१ ३४२ ३४३ ३४४ ३४५ ३४६ ३४७ ३४८ ३४९ ३५० ३५१ ३५२ ३५३ ३५४ ३५५ ३५६ ३५७ ३५८ ३५९ ३६० ३६१ ३६२ ३६३ ३६४ ३६५ ३६६ ३६७ ३६८ ३६९ ३७० ३७१ ३७२ ३७३ ३७४ ३७५ ३७६ ३७७ ३७८ ३७९ ३८० ३८१ ३८२ ३८३ ३८४ ३८५ ३८६ ३८७ ३८८ ३८९ ३९० ३९१ ३९२ ३९३ ३९४ ३९५ ३९६ ३९७ ३९८ ३९९ ४०० ४०१ ४०२ ४०३ ४०४ ४०५ ४०६ ४०७ ४०८ ४०९ ४१० ४११ ४१२ ४१३ ४१४ ४१५ ४१६ ४१७ ४१८ ४१९ ४२० ४२१ ४२२ ४२३ ४२४ ४२५ ४२६ ४२७ ४२८ ४२९ ४३० ४३१ ४३२ ४३३ ४३४ ४३५ ४३६ ४३७ ४३८ ४३९ ४४० ४४१ ४४२ ४४३ ४४४ ४४५ ४४६ ४४७ ४४८ ४४९ ४५० ४५१ ४५२ ४५३ ४५४ ४५५ ४५६ ४५७ ४५८ ४५९ ४६० ४६१ ४६२ ४६३ ४६४ ४६५ ४६६ ४६७ ४६८ ४६९ ४७० ४७१ ४७२ ४७३ ४७४ ४७५ ४७६ ४७७ ४७८ ४७९ ४८० ४८१ ४८२ ४८३ ४८४ ४८५ ४८६ ४८७ ४८८ ४८९ ४९० ४९१ ४९२ ४९३ ४९४ ४९५ ४९६ ४९७ ४९८ ४९९ ५०० ५०१ ५०२ ५०३ ५०४ ५०५ ५०६ ५०७ ५०८ ५०९ ५१० ५११ ५१२ ५१३ ५१४ ५१५ ५१६ ५१७ ५१८ ५१९ ५२० ५२१ ५२२ ५२३ ५२४ ५२५ ५२६ ५२७ ५२८ ५२९ ५३० ५३१ ५३२ ५३३ ५३४ ५३५ ५३६ ५३७ ५३८ ५३९ ५४० ५४१ ५४२ ५४३ ५४४ ५४५ ५४६ ५४७ ५४८ ५४९ ५५० ५५१ ५५२ ५५३ ५५४ ५५५ ५५६ ५५७ ५५८ ५५९ ५६० ५६१ ५६२ ५६३ ५६४ ५६५ ५६६ ५६७ ५६८ ५६९ ५७० ५७१ ५७२ ५७३ ५७४ ५७५ ५७६ ५७७ ५७८ ५७९ ५८० ५८१ ५८२ ५८३ ५८४ ५८५ ५८६ ५८७ ५८८ ५८९ ५९० ५९१ ५९२ ५९३ ५९४ ५९५ ५९६ ५९७ ५९८ ५९९ ६०० ६०१ ६०२ ६०३ ६०४ ६०५ ६०६ ६०७ ६०८ ६०९ ६१० ६११ ६१२ ६१३ ६१४ ६१५ ६१६ ६१७ ६१८ ६१९ ६२० ६२१ ६२२ ६२३ ६२४ ६२५ ६२६ ६२७ ६२८ ६२९ ६३० ६३१ ६३२ ६३३ ६३४ ६३५ ६३६ ६३७ ६३८ ६३९ ६४० ६४१ ६४२ ६४३ ६४४ ६४५ ६४६ ६४७ ६४८ ६४९ ६५० ६५१ ६५२ ६५३ ६५४ ६५५ ६५६ ६५७ ६५८ ६५९ ६६० ६६१ ६६२ ६६३ ६६४ ६६५ ६६६ ६६७ ६६८ ६६९ ६७० ६७१ ६७२ ६७३ ६७४ ६७५ ६७६ ६७७ ६७८ ६७९ ६८० ६८१ ६८२ ६८३ ६८४ ६८५ ६८६ ६८७ ६८८ ६८९ ६९० ६९१ ६९२ ६९३ ६९४ ६९५ ६९६ ६९७ ६९८ ६९९ ७०० ७०१ ७०२ ७०३ ७०४ ७०५ ७०६ ७०७ ७०८ ७०९ ७१० ७११ ७१२ ७१३ ७१४ ७१५ ७१६ ७१७ ७१८ ७१९ ७२० ७२१ ७२२ ७२३ ७२४ ७२५ ७२६ ७२७ ७२८ ७२९ ७३० ७३१ ७३२ ७३३ ७३४ ७३५ ७३६ ७३७ ७३८ ७३९ ७४० ७४१ ७४२ ७४३ ७४४ ७४५ ७४६ ७४७ ७४८ ७४९ ७५० ७५१ ७५२ ७५३ ७५४ ७५५ ७५६ ७५७ ७५८ ७५९ ७६० ७६१ ७६२ ७६३ ७६४ ७६५ ७६६ ७६७ ७६८ ७६९ ७७० ७७१ ७७२ ७७३ ७७४ ७७५ ७७६ ७७७ ७७८ ७७९ ७८० ७८१ ७८२ ७८३ ७८४ ७८५ ७८६ ७८७ ७८८ ७८९ ७९० ७९१ ७९२ ७९३ ७९४ ७९५ ७९६ ७९७ ७९८ ७९९ ८०० ८०१ ८०२ ८०३ ८०४ ८०५ ८०६ ८०७ ८०८ ८०९ ८१० ८११ ८१२ ८१३ ८१४ ८१५ ८१६ ८१७ ८१८ ८१९ ८२० ८२१ ८२२ ८२३ ८२४ ८२५ ८२६ ८२७ ८२८ ८२९ ८३० ८३१ ८३२ ८३३ ८३४ ८३५ ८३६ ८३७ ८३८ ८३९ ८४० ८४१ ८४२ ८४३ ८४४ ८४५ ८४६ ८४७ ८४८ ८४९ ८५० ८५१ ८५२ ८५३ ८५४ ८५५ ८५६ ८५७ ८५८ ८५९ ८६० ८६१ ८६२ ८६३ ८६४ ८६५ ८६६ ८६७ ८६८ ८६९ ८७० ८७१ ८७२ ८७३ ८७४ ८७५ ८७६ ८७७ ८७८ ८७९ ८८० ८८१ ८८२ ८८३ ८८४ ८८५ ८८६ ८८७ ८८८ ८८९ ८९० ८९१ ८९२ ८९३ ८९४ ८९५ ८९६ ८९७ ८९८ ८९९ ९०० ९०१ ९०२ ९०३ ९०४ ९०५ ९०६ ९०७ ९०८ ९०९ ९१० ९११ ९१२ ९१३ ९१४ ९१५ ९१६ ९१७ ९१८ ९१९ ९२० ९२१ ९२२ ९२३ ९२४ ९२५ ९२६ ९२७ ९२८ ९२९ ९३० ९३१ ९३२ ९३३ ९३४ ९३५ ९३६ ९३७ ९३८ ९३९ ९४० ९४१ ९४२ ९४३ ९४४ ९४५ ९४६ ९४७ ९४८ ९४९ ९५० ९५१ ९५२ ९५३ ९५४ ९५५ ९५६ ९५७ ९५८ ९५९ ९६० ९६१ ९६२ ९६३ ९६४ ९६५ ९६६ ९६७ ९६८ ९६९ ९७० ९७१ ९७२ ९७३ ९७४ ९७५ ९७६ ९७७ ९७८ ९७९ ९८० ९८१ ९८२ ९८३ ९८४ ९८५ ९८६ ९८७ ९८८ ९८९ ९९० ९९१ ९९२ ९९३ ९९४ ९९५ ९९६ ९९७ ९९८ ९९९ १०००

ता किं नु कणगमाला अहवा सो हियय-वल्लहो मञ्ज ? ।
 दंसिय मुद्दा-रयणं करेमि नीसंक्रियं एयं ॥ १५५ ॥
 एवं विचिंतिऊणं समानया ताहि तुज्ज पासम्मि ।
 मुद्दा-रयण-समंओ नियय-करो दंसिओ ताहे ॥ १५६ ॥
 तत्तो पिययम ! तुमए मुद्दा-साहियम्मि दंसिए हत्थे ।
 एसो सो मह दइउत्ति पैच्चओ झत्ति उप्पन्नो ॥ १५७ ॥
 पेच्छ कह एस एवं काऊणवि विगय-सयल-आसंका ।
 चिद्धइ, किं नवि वीहइ नहवाहण-राय-उत्तस्स ? ॥ १५८ ॥
 किंचि उवायं ताहिं करेमि एयस्स मोयणट्टाए ।
 एवं विचिंतिऊणं वंचिय तं सहि-यणं सव्वं ॥ १५९ ॥
 कवडेण मए सामिय ! समाणिओ इह असोग-वणियाए ।
 तं जं तुमए पुट्ठं तं सव्वं साहियं एयं ॥ १६० ॥^२

अविय ।

जइवि ङु कन्ना पिययम ! सज्झस-भरिया न सक्कए कहवि ।
 मण-वल्लहस्स पुरओ एक्कंपि ङु वयणमुल्लविउं ॥ १६१ ॥
 तहवि मए सविसेसं निय-चरियं साहियं इमं जम्हा ।
 जाईसरण-गुणेणं परिचिय इव भाससि तुमंति ॥ १६२ ॥^३
 भो चित्तवेग ! एवं तीए वयणं निसम्म सहसत्ति ।
 सुच्छा-विरमं मञ्जवि जाईसरणं समुप्पन्नं ॥ १६३ ॥
 संभरियं सव्वंपि ङु मएवि पुँव्वोइयं नियं चरियं ।
 अह तीए संलत्तं पिययम ! किं इण्हि कायव्वं ? ॥ १६४ ॥
 तत्तो य मए भणियं वियाणियं कुल-हरं तु ते सुयणु ! ।
 ता वच्च तुमं गेहं अहमवि ईत्तो पलाइस्सं ॥ १६५ ॥
 पडिया ङु कणगमाला मैट्ठाए मञ्ज एत्थ वावीए ।
 कल-यल-पुव्वं एवं साहिज्जसु सयल-लोयस्स ॥ १६६ ॥
 एवं कए न कस्सवि आसंका होइ चित्तवेगम्मि ।
 नहवाहणाओ एवं विमोइओ-होइ वर-मित्तो ॥ १६७ ॥

अघं च ।

निसुंयं च मए सुंदरि ! सुरनंदण-पुर-वरम्मि आगम्म ।
 जलणप्पहेण पुणरंवि अहिद्धियं नियय-रज्जति ॥ १६८ ॥

१ प्रसंगो=विश्वासः । २ B युग्मम् । ३ B युग्मम् । ४ पूर्वोदितम् । ५ इतः ।

६ बलात् (N. P. ५४) । ७ श्रुतम् (N. P. ३१) ।

वेदियं च पुर-वरं तं रत्ना संमाणिभो य पुर-लोभो ।
 ता तत्थ अहं गंतुं आणाविस्सामि तुह जणगं ॥ १९९ ॥
 जलणप्पहोवि राया पेक्खिस्सइ पुब्ब-गट्ठवेणव ।
 तत्थ तुमं परिणिस्सं अम्मा-पीइण्युत्ताया (आभो ?) ॥ १०० ॥
 एवं च कए षट्ठहि ! सँलाहणिग्गं तु होइ सव्यंपि ।
 अन्नह पुण विद्वियम्मि उभय-कुळं मैइलियं होइ ॥ १०१ ॥
 सत्तो य तीए भणियं जमिह तुमं किञ्चि आणवेसि मए ।
 तं सव्वं कायव्वं नवरं पिय ! सुणसु विभत्ति ॥ १०२ ॥
 नाँविय-संदेहेणं कहवि मए अग्ग नाह ! संपत्तो ।
 मोत्तुण तुमं इण्हि कत्थवि सक्केमि चो गंतु ॥ १०३ ॥
 सावच्चिय मह जैयं जाव तुमं नयण-नोयरे वससि ।
 तुह देसण-राहिया पुण झत्ति य पाणेहिं मुच्चामि ॥ १०४ ॥
 जंपि निमिससि नयणा र्त्तियमेत्तेपि दूसहं मन्ने ।
 किं पुण जं बहु-दिवसे तुह विरहे नाह ! अन्निस्सं ! ॥ १०५ ॥
 ता नाह ! जत्थ वच्चसि अणुगंतव्वं मएवि तत्थेव ।
 एवं च ठिए कग्गं जं कायव्वं तयं भणसु ॥ १०६ ॥

अथ च ।

स-ट्ठाणे पत्ताए पाणिग्गहणं भविस्सइं मग्ग ।
 एवंविह-आसाए स-गिहं वच्चामि जइ नाह ! ॥ १०७ ॥
 एत्तो य मज्झ जणभो भणिभोवि इ जइ न वच्चइं कहवि ।
 जलणप्पहेण रत्ता, कणगपहं मोत्तु निय-नयरे ॥ १०८ ॥
 ता मह का होग्ग गई तुमए सह देसणंपि न इ होग्जा ।
 अक्खउ पाणिग्गहणं दूरे च्चिय मह मणाणंद ॥ १०९ ॥
 ता किं बड्डणा वल्लह ! मेहँमि तुमं च ताव हत्थाभो ।
 अन्नं ज कायव्वं तं चिय मह आणरेसुत्ति ॥ ११० ॥
 ओ चित्तवेग ! एव तीए भणिए मएवि सँलेसं ।
 जइ एवं ता सुंदरि ! सिग्घ पँउणा भरेसुत्ति ॥ १११ ॥
 नियलइ जाव न रयणी पेक्खणग-क्खित्त-माणसो जाव ।
 नहवाहण-पमुहो इह लोगो, ता वच्चिमो सुयणु ! ॥ ११२ ॥

१ इतिम् (म. प. १४. ३०९) । २ आनावविष्वाभि । ३ पूर्वगौरवेण - पूर्वा
 वरण । ४ आशनीयम् । ५ मलिनम् (म. प. ३०१) । ६ विद्विम् । ७ अविम् । ८
 एताकमात्रमापि । ९ इतिम् । कुलम् । १० मुच्चामि (म. प. १४. ९१) । ११
 सँलेसितम् - वक्तम् । १२ प्रणुणा ।

भणियं च तीए एसा पउणा चिहामि नाह ! तुह पुरओ ।
 तत्तो उप्पइओ हं सहसा गयणम्मि सह तीए ॥ १८३ ॥
 जाव य कित्तिंयमेत्तं खेत्तं वच्चामि वल्लुहाइ सह ।
 ताव य तीए भणियं उदरे पीडा ममं जाया ॥ १८४ ॥
 थैक्कं सव्व-सरीरं हियए सूलं सुदूसहं एइ ।
 ता सामि ! कुण परित्तं सक्केमि न गंतुमहमिण्हि ॥ १८५ ॥
 तत्तो य मए भणियं सुंदरि ! सुकुमाल-देहिया तं सि ।
 रत्तीए नेव सुत्ता वायइ अइसीयलो वाओ ॥ १८६ ॥
 तेण तुह उदर-पीडा जाया ता मा करेहिसि विसायं ।
 पैउणीकरोमि सिग्घं ओयैरिउं इह निउंजम्मि ॥ १८७ ॥
 एवं भणमाणो हं ओयरिओ एत्थ वण-निउंजम्मि ।
 एत्थ निर्वाए दइया पवेसिया कयलि-गेहम्मि ॥ १८८ ॥
 घसिऊण अरणि-कट्ठं अग्गी पउजालिओ मए पच्छा ।
 संसेवियं सरीरं वडुहा तत्तो मए भणियं ॥ १८९ ॥
 जाया सत्थ-सरीरा सुंदरि ! वच्चामु इण्हि निय-ठाणं ।
 तत्तो य तीए भणियं पिययम ! एवं करेमोत्ति ॥ १९० ॥
 एवं देवि जणाइं नीहरियाइं तु कयलि-गेहाओ ।
 भो चित्तवेग ! तत्तो दिट्ठो सहसा तुमं एत्थ ॥ १९१ ॥
 एसा हू कणगमाला-भगिणी उ पियंगुमंजरी-नामा ।
 तुह उवयार-कैलाओ संपत्ता मित्त ! एवंति ॥ १९२ ॥
 तं जं तुमए पुट्ठं तं सव्वं साहियं मए एयं ।
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं वज्जरियं चित्तगइणा ओ ॥ १९३ ॥
 तत्तो य मए भणियं निग्घिण-हियओ न अत्थि मह सरिसो ।
 जेण स-कज्ज-रणं पवेसिओ मित्त ! विसंमम्मि ॥ १९४ ॥
 तुह पुण महाणुभावत्तणेण पर-कज्ज-करण-निरयस्स ।
 अभिवंछियत्थ-सिद्धी निय-पुन-पभावओ जाया ॥ १९५ ॥
 ता मित्त ! तुह सरिच्छो निक्कारण-वच्छलो जए नैजो ।
 अइदुल्लहोवि जेणं दइयाए समागओ विहिओ ॥ १९६ ॥
 तह जीवियंपि दिन्नं तुमए मह एरिसं करित्तेण ।
 ता मित्त ! तुमं मोत्तुं उवगारी नत्थि अन्नोत्ति ॥ १९७ ॥

१ कियन्मात्रम् । २ ऽ चित्तं । ३ परिश्रान्तम् । ४ प्रगुणीकरोमि = स्वस्वी-
 करोमि । ५ अवतीर्य । ६ निवातः = आश्रयः (B. K.) । ७ १ संसेवियं । ८
 १ कथा । ९ मया = चित्तवेगेण । १० विषमे = कष्टे । ११ नन्नो = बान्धुः ।

ततो य चित्तगडणा भणियं कि उरकयं मर तुम्ह १ ।
 सं चेर कयं मुकयं परिणामे सुंदरे जमिह ॥ १९८ ॥
 मुह-रंभियं परिणामे य दाकयं सउजणा न संमेनि १ ।
 टवगार विस-मांतिष-भाषण-दाणर गुहियस ॥ १९९ ॥
 एयस्सवि मह मुदर । पडिहानइ न सुंदरो परिणामो ।
 नहवाहणो हि जेण विउजा-वउ-दविआं चंडो ॥ २०० ॥
 दारावहार-वेरं अइगदयं हदि ! एथ लोपमि ।
 ता भर ! तुन चिसु नि थारो कह णु रायाओ १ ॥ २०१ ॥
 ततो य मए भणिय विचिंतिरणं तु एथ कि बहुणा १ ।
 त चेर किचि हांही जं दिट्ठं मअइ पुंनेहि ॥ २०२ ॥
 अइदुह्हावि हु मए सपत्ता रि.हि-वसेण जह एमा ।
 अजपि भुंटा तह ! हाही भविपन्वयादिट्ठं ॥ २०३ ॥
 भणइ तभो चित्तगई एवं एयं तु निग्लप-मएण ।
 तहवि हु न होइ जुत्ता एमा पाय-एयसारणिया ॥ २०४ ॥
 ततो य मए भणिय एवं तु वैवधिपमि कउजमि ।
 जं कायव्व संपइ त चेर य इथ साहेसु ॥ २०५ ॥
 भणइ तभो चित्तगई पलापणं चेर सपय उचियं ।
 निप-नवरम्मिणि गमणं संपइ उचियं न होइत्ति ॥ २०६ ॥
 महई वेला वइइ अउत्ताणं इममि टाणमि ।
 ता मा करेसु इण्हि काळ-वखेवं महा-भाग ! ॥ २०७ ॥
 तह कहवि हु कायव्व सरीर-हाणी न होइ जह मित्त ! ।
 मुर-नंदणमि नयेरे अहंपि एत्तो गमिस्सामि ॥ २०८ ॥
 जलणप्पहेण समय च संगयं कट्टु अंसणिवेगसस ।
 तेण विइज एयं परिणोस्सं पुव्व-भव-दइयं ॥ २०९ ॥
 भो सुप्पइइ ! एवं भणिउण पियं गुमजरीइ समं ।
 चित्तगई उप्पइओ पत्तो य कमेण स ट्ठाणं ॥ २१० ॥
 ततो तमाल-दल-सामलमि गयणे अहंपि उप्पइओ ।
 भो सुप्पइइ ! सहिओ दइयाए कणगमाटाए ॥ २११ ॥
 नव-विपसिय-अरविद-विद-संसउन्न-सउ-सल्लिआई ।
 पुल्लंत्तो विउल-सरोवरुआई वर-हंस-कलियाई ॥ २१२ ॥
 फल-भर-विणमिय-साहा-सहरस-सोहत-साहि सहियाइ ।

१ उ उरकयं । २ प्रयत्न-तीक्ष्णयः । ३ निवार. = विमुक्तिः । ४ अ शर्व ।
 ५ स्ववस्थिते । ६ आशीनानाम् । ७ सगत = मैत्र्याम् । ८ कृत्वा ।

सत्तमो परिच्छेदो ।

पिच्छंतो गिरि-वर-निज्जराइं कय-कोइल-रयाइं ॥ २१३ ॥
 किनर-सुर-मिहुणऽद्धोसियाइ सिय-कत-कंति-कलियाइं ।
 लवंता रम्माइं गिरि-वर-गुरु-साणु-सिहराइं ॥ २१४ ॥
 बहुविह-वावार-परायणेण सहियाइ खयर-लोएण ।
 पेच्छंतो गामाइयं पमुइय-नर-नारि-पुत्ताइं ॥ २१५ ॥
 दक्खिण-दिसा-मुहो हं वच्चामि कमेण जाव गेहणम्मि ।
 दूराओ ताव दिट्ठं तडिल्लया-सच्छहं किंचि ॥ २१६ ॥
 तं दट्ठु मए भणियं किं मन्ने एरिसं इमं दइए ।
 दोसइ अइतेइल्लं एतं अम्हाण संमुहयं ॥ २१७ ॥
 भणियं च ताए पिययम ! विज्जू उँक्का व ताव नवि होई ।
 धिर-भावाओ, नवरं होज्ज सुरा सुर-विमाणं वा ॥ २१८ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं उल्लवमाणेण अम्ह सहसत्ति ।
 भासुर-सरीरधारी समागओ सुर-वरो एक्को ॥ २१९ ॥
 नमिओ य भणइ एतो अवि कुसलं तुम्ह चित्तवेगत्ति ? ।
 परियाणसि भइ ! ममं नवत्ति, तत्तो मए भणियं ॥ २२० ॥
 जाणामि कंपि देवं सामनेणं, त्रिसेसओ न पुणो ।
 भणियं सुरेण तत्तो चिर-परिचियमवि न याणोसि ॥ २२१ ॥
 विणय-पणएण भणियं इह जम्मे परिचओ न तावत्थि ।
 जइ नवरं अन्न-भवे तुमए सह मह महा-भाग ! ॥ २२२ ॥
 नवरं तुमम्मि दिट्ठे दिट्ठी आणंदिया मणं मुइयं ।
 जाणामि तेण कोवि हु पुब्ब-भवे आसि संबंधो ॥ २२३ ॥
 एवं च मए भणिं पयंढीकाउं फुरंत-तेइल्लं ।
 वज्जरइ सुर-वरो सो मित्त ! मणिं गेण्ह एयंति ॥ २२४ ॥
 मणिणो संमप्पणत्थं समागओ सुयणु ! तुह समीवम्मि ।
 तम्हा विसहर-महणं गेण्हसु पवरं मणिं एयं ॥ २२५ ॥
 तत्तो य मए भणियं सुर-वर ! वज्जरसु ताव मह एयं ।
 निक्कारणा पवित्ती न होइ जं उत्तमा विति ॥ २२६ ॥
 ता केण कारणेणं मज्झ समप्पेसि दिव्व-मणिमेयं ? ।
 पुब्ब-भवे संबंधो तुमए सह आसि को मज्झ ? ॥ २२७ ॥

१ A पेच्छंतं । २ अध्यासितानि=अधिष्ठितानि । ३ गहने=निजलस्याने (H. D. II. 52.) । ४ तेइल्लं=तेजस्वि । ५ आयत्तं=आगच्छत् । ६ विद्युत् । ७ उँक्का । ८ मुदितं=इदितम् । ९ B° णियं । १० प्रकटीकृत्य । ११ समपेणार्थम् । १२ B गिण्ह° ।

ततो गुरेण भगिण्यैः पयसां विन्धरस्म न हृ एमो ।
 स्रपलाऽऽवया-नवगास गण्डमु एयं मणिं ताव ॥ २२८ ॥
 भगिण्य च मर् किंचिह मग्ना कक्षाधि आयया होही ।
 तन्विगमत्वं गुर-यर ! जेण समर्पसि मणिमेवं ? ॥ २२९ ॥
 भगिण्य गुरेण सुंदर ! तुह चरिण्य सख्यमेव विज्जाए ।
 पन्नतीए मिट्टे नहवाहण-राय-तणपरम ॥ २३० ॥
 टट्टयावहार-कुपिआ अमरिस-वस-गुर-फुरंत-अहरेण्टो ।
 बह-नहयर-परिपरिभो तुग्ग वट्टाए संचाल्लो ॥ २३१ ॥
 तुग्ग अणुमग-उग्गो आसन्नो चय वट्टइ इयाणि ।
 तत्ता जीवतयरी हाही तुह आयया गम्ह ॥ २३२ ॥
 एयस्स पभावाओ निर्धारहिमि आयइ सुभामेणि ।
 ता गिण्ह इम सुंदर ! दिव्व-मणि पाण-रक्कगहा ॥ २३३ ॥
 बंधमु निजुत्तिमगे मुत्तं कुतल-कलाय-मव्वम्मि ।
 नहवाहणायउत्ताणं पट्टिचाय-सम-धर्मवत्थ ॥ २३४ ॥
 जइ पुण क्हावि हु उवसमइ नेव तन्निहिण-वेयणा-निवहो ।
 ता मणि-जलेण देह सिंचेयव्वं पर्यत्तण ॥ २३५ ॥
 एवं विट्ठिए हांहासि पणह-विषणो पुण-णव-सरिरो ।
 ता एस मणो सयव संनिहिओ मइ ! कायव्वो ॥ २३६ ॥
 समयमेव अहापि तुम सुंदर ! रक्खेमि ताओ खयराओ ।
 नवर समुच्चुगो ह अइगरुय-पओयण-वसेण ॥ २३७ ॥
 ता ते पओयणमहं ज्जाडित्ति संपाडिऊण एहामि ।
 काहामि सयल-सुत्थं मा काहिसि अन्नहाभाव ॥ २३८ ॥
 अन्न च तेण समय विज्जा-बल-दण्णिण्य खयरेण ।
 मा काहिसि सगामं गरुओ विज्जाहिं तुह जे सो ॥ २३९ ॥
 अइदुक्करं हि जइवि हु एवं पुरिसाहिमाण-जुत्ताणं ।
 कारण-वसेण तहवि हु जुद्धारंभो न कायव्वो ॥ २४० ॥
 जे तेण समं जुग्गे अवस्स तुह होइ पाण-चाउत्ति ।
 ता मह वयणाउ तुमे वीरहंठी नेव कायव्वो ॥ २४१ ॥

१ प्रस्तावः — प्रसङ्गः — अवसर इति यावत् । २ अ किंचिद् । ३ अ हो ।

४ जीवन्तकरी — जीवित्तम्यविनाशकारिणी । ५ निस्तरिन्दसि — उत्तमं विषये । ६

उत्तमार्थं — उत्तमम् । ७ भावार्थं — भावार्थम् । ८ एवमिति । ९ सुख — समीचीनम् ।

१० पर । ११ सुदम् ।

अष्टमो परिच्छेओ ।

किं ।

संकुड्य केसरी जं उप्पइउ-मणो गयस्स वहणट्ठा ।
 सौंढीरत्तं किं तत्तिएण उवहासयं लहइ ? ॥ २४२ ॥
 लद्धावसरो पच्छा साहिय-विज्जो करिज्ज जं रूइयं ।
 झाड-पल्लियं चणेणवि तुरिय-गई सिग्घओ चैव ॥ २४३ ॥

किं बहुणा ? ।

एसो चिय दिव्व-मणी मंद-पभावाओ तस्स विजाओ ।
 काही, किं तुह कज्जं स-सरीरायास-करणेण ? ॥ २४४ ॥
 एवं सुरेण भणिए काऊणं अंजलिं पयत्तेण ।
 विहिय-पणामेण मए भणिय जं आणवेसित्ति ॥ २४५ ॥
 बहु-माण-पुव्वयं अह दिव्व-मणी सुर-वरंण मह सीसे ।
 बद्धो निय-हत्थेणं सरीर-रक्खा य विहियत्ति ॥ २४६ ॥
 चद्धे मणिम्मि सहसा गरुय-पमोओ मणम्मि संजाओ ।
 ओ सुप्पइट्ठ ! नट्टं भयं असेसं सरीराओ ॥ २४७ ॥
 संभौसेलं हय-गुरु-भय नेह-सार ममं सो
 कंता-जुत्तं त्रिविह-त्रयणालाव-संभासणाए ।
 तत्तो दित्ती-भरिय-गयणो निज्जियाणंग-रूवो
 देवो पत्तो तुरिय-गमणो ज्ञात्ति अद्दसणत्ति ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुवोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-भंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ दिव्व-मणि-समप्पणोत्ति नामेण ।
 झुरसुंदरी-कहाए सत्तमओ वर-परिच्छेओ ॥ २५० ॥ छ ॥

॥ सप्तमः परिच्छेदः समाप्तः ॥ १७९० ॥ छ ॥

अहयंपि^१ तओ दक्खिण-दिसौ-मुहो सह पियाए संचलिओ ।
 चित्तेमि य किं काही खयरो नहवाहणो इण्हि ? ॥ १ ॥
 कय-सुर-रक्खस्स महं बहु-विज्जा-दाप्पिओवि सो खयरो ।
 न इह सक्किस्सइ काउं अवयारं गरुय-रोसोवि ॥ २ ॥

१ तावता । २ रुचितम्=अभौष्टम् । ३ झाडं=लतागहनम् (H. D. III. 57)
 अत्र प्रब्रज्जनेनापि परिभ्रमणेनापि । ४ शीघ्रगामी । ५ संभाष्य । ६ अ^०दि^० ।
 * अ^०वामिमु^० । ८ अणकारम् ।

अहवा कि मह इनिगा विचितिएणेह फग्गु-भूरण ।
 होही किंचि ममं चिर जं दिहं पुव्व-कम्महि ॥ ३ ॥
 दिव्व-माण्णो पभावा संनिञ्जेणं च तह्य देवस्स ।
 पुत्ताणुमाव-सरिमं होही भविपव्वया दिहं ॥ ४ ॥
 एमाइ-बहु विगणे चित्तनाणो वयानि जा तय ।
 ताव य मह ददुयए भणियं भय-वेविर-त्तगए ॥ ५ ॥
 हा नाह ! कोवि एसो दीसइ एंतोऽणुमग्गमग्गहाणं ।
 विञ्जाहर-परिपरिओ मत्ते नहवाहणो होही ॥ ६ ॥
 ता पिय ! किंपि उवायं चित्तमु पीडा न होई जह तुम्ह ।
 अहयंपि विरह-गुरु-दुक्ख-भाइणी जह न होमिचि ॥ ७ ॥
 बलिय-ग्गीत्रं तत्तो पुत्तोइऊणं मएवि संलत्तं ।
 एमेव कांस सुंदरि ! गदय-विसायं समुव्वहासि ! ॥ ८ ॥
 जइ ता अंतकिभोवि हु एज्जे इमो खर-विद परिपरिओ ।
 ता होज्ज भयं गरुयं, विजाए किं मयं सुयणु ! ॥ ९ ॥
 देवेण चैव कहियं आगमग्गमिस्स तुच्च पच्चस्सं ।
 ता कि एय ददुहुं मयाउरा सुयणु ! संजाया ! ॥ १० ॥
 देवस्स दिव्व-माण्णो पभावओ सुयणु ! सुंदरं होही ।
 मा मा कुगमु विसायं एतं ददुयए एयति ॥ ११ ॥
 मत्तो न कोवि इण्हं काठं सक्किज्जए उवाउत्ति ।
 एसो जं सिग्ग-नाई आसलो बइइ इयाणि ॥ १२ ॥
 दूरधि न सक्किज्जइ उक्कड विज्जस्स नासित्तमिस्स ।
 कि पुग टायण वित्तए पत्तेहि सुयणु ! अम्हेहि ! ॥ १३ ॥
 ता होउ विए ! किंचिवि जं दिहं मज्ज पुव्व-कम्महि ।
 नवि किंचि सोईएणं इह लम्मइ जीव-लोगम्मि ॥ १४ ॥
 एवं च मए भाणिए सुंचती यूउ-अमुय-पवाहं ।
 गरुय भय-सोद-त्तविया सा बाला इय पुणो भगइ ॥ १५ ॥
 हा ! नाह ! पाण-बट्टह ! हय-विहिणा पाव-कारिणी अहयं ।
 वंसस्सव फल समओ तुह विणासाय विहियत्ति ॥ १६ ॥
 जइ तइया मण-बट्टह ! पाण-आओ मए कओ होतो ।

१ फग्गुप्पेन = स्वपंश्लेण । २ वादिपेन = सहाप्येन । ३ उ इती । ४
 अहविणः = अज्ञंशतः । ५ एवाउ = आनयते । ६ उ कुगमु । ७ नाधिउं इय-
 स्स = बंधुपत्न्यौ (M. P. III. 134) । ८ सोपिउेन = विविचनेन । ९ एव-
 वट्टस्स हि वित्त-उपमवचनमीये एव फलोऽसौ भवति । १० अस्सविणु ।

अट्टमो परिच्छेओ ।

ता किं एरिस-गरु-आवईए तं नाहं ! निवडंतो ? ॥ १७ ॥
 जइ गब्भाओ पैडंता वालत्ते वावि जइ मैया होंता ।
 ता किं मज्झ निमित्ते होज्ज इमा आवया तुज्ज ? ॥ १८ ॥
 एसो मुह-महुरोवि हु परोप्परं अम्ह गरुय अणुराओ ।
 गब्भोव्व वेसैरीए जाओ गरु-आवया-हेज्ज ॥ १९ ॥
 इण्हि च तुम सामिय ! कम्म अवलंकिऊण धक्को सि ।
 आवय-निवारणत्थं न चित्ते किंचिवि उवायं ॥ २० ॥
 तत्तो य मए भणियं मा सुंदरि ! कुणसु किंचिवि विसायं ।
 अविचारिय कय-कज्जं एरिसयं होइ नणु सुयणु ! ॥ २१ ॥
 अप्प-बलं च पर-बलं अणवेक्खिय आढवेइ जो कज्जं ।
 उवमाण-पाण-नासं अवस्सं सो पावए पुरिसो ॥ २२ ॥
 नीईए वट्टमाणा मणुया न लहंति आवया-निवहं ।
 सुयणु ! मए का नीई तुमं हरंतेण विहियत्ति ? ॥ २३ ॥
 विहियं राय-विरुद्धं अणुराय-पर-व्वसेहिं अम्हेहिं ।
 ता इण्हि आवयाए सुयणु ! विसाओ न कायव्वो ॥ २४ ॥

किंच ।

एवं ठिएवि सुंदरि ! अणुकूलो कहवि जइ विही होइ ।
 ता आवयावि अम्हं परिणमिही संपयत्तेण ॥ २५ ॥
 वलिओ हु इमो सत्तू ताव य सज्जो न पुरिसगारस्स ।
 पुव्व-भव-निम्मिएहिं वारिज्जइ नवरि पुत्तेहिं ॥ २६ ॥
 जइ ताव अत्थि पुत्तं किं कज्जं सुयणु ! पुरिसगारेण ? ।
 अह नत्थि किंचि पुत्तं विहलो ता पुरिसगारोवि ॥ २७ ॥
 एकत्तो मह पुत्तं अन्नत्तो दप्पिओ इमो सत्तू ।
 पेच्छामो ता सुंदरि ! कस्स जओ होज्ज एयाण ? ॥ २८ ॥
 एमाइ-वहु-विगपं उल्लुवमाणो पियाए सह जाव ।
 भो सुप्पइट्ठ ! पत्तो तुरिय-गई इह पएसम्मि ॥ २९ ॥
 ताव य तुरियर-गई पत्तो नहवाहणो मह समीवं ।

१ न्यपत्तिष्यः । २ अपत्तिष्यम् । ३ मृता । ४ ध्यापत । ५ वेसरी = अश्रु-
 तरो । ६ स्थितः (H. P. D. VI. 1) । ७ अविचार्य । ८ अनवेक्ष्य = अपर्यालोच्य ।
 ९ आढवेइ = आरभते (H. P. IV. 155) । १० अपमानं च प्राणनाशश्च तयोः
 समाहारः । ११ B अवसो । १२ परिणस्यति । १३ संपत्त्वेन = संपत्तिभावेन =
 आपत्तिरपि संपत्तिरूपो भाविष्यतीति भावः । १४ मत्पुण्य-शत्रुदर्वयोर्मध्य इत्यर्थः ।

रोसापासासंजिय-सोय-जलोहलिय गंड-यडो ॥ १० ॥
 भणियं च तेण रे । रे रायराहम । कथय वसमे इहि । ।
 इह-पर-छोय-विरुद्धं एरिसं कम्मं समापरिउं । ॥ ११ ॥
 काउ राय-विरुद्ध नासंतो कथय छुट्ठे पाय । । ।
 सुंवार-साल-वट्ठिओ रासउव्य विणससे इण्हि ॥ १२ ॥
 रे । रे । केण वट्ठेणं एरिस-कम्मं तुमे समापरियं । ।
 हरिउण मह मेइलं नासंतो कथय छुट्ठिहिसि । ॥ १३ ॥
 रे गूढ ! केण रिन्ना तुह बुद्धी एरिसा अहम्मण ! ।
 महया कुविओ ददधो पुरिसं कि हणइ छुट्ठेण । ॥ १४ ॥
 रे गूढ ! पुन्न-वट्ठिय ! उम्मग-वपट्ठ ! नट्ट-मज्जाप । ।
 कुविओ तुज्जा फैवंतो तेण तुमे एरिसं विट्ठिय ॥ १५ ॥
 जेण वट्ठेण एयं राय-विरुद्धे तुमे समापरियं ।
 सं कुणमु इण्हि पयडं मा भणिहिसि अं न भणिवंति ॥ १६ ॥
 एसो तुह तिकम्पेण सीस छिदामि अइ-धेदेण ।
 जइ अत्थि पेरिसं किचि होमु ता जुम्भ-सज्जोत्ति ॥ १७ ॥
 ओ सुणइट्ठ ! एयं भणिकुणं तेण गरुप-रोसेण ।
 आयद्विउण धणुहं मुक्को मह समुतो माणो ॥ १८ ॥
 अह सो धणुह-विमुक्को वेगेणागम्म मग्गा आसन्ने ।
 आवडिउव्व सिलार् थैलिओ पण्डा-मुहो शत्ति ॥ १९ ॥
 ते दट्ठुं सो नपरो विट्ठिय हियओ रासंकिओ किचि ।
 राणमेगमच्छिउणं इय वज्जरिउं समाहत्तो ॥ २० ॥
 जइ कहवि रुर-विज्जा-वभावओ मह सरो पडिक्खलिओ ।
 तहवि न छुट्ठसि इण्हि अंगेपाईण सत्थाण ॥ २१ ॥
 एव च भणतेणं तेण अवाहियाइ सत्थाइ ।
 अहिमंतिय मतेहि मुचइ इक्किअयं कमसो ॥ २२ ॥

अथिय ।

उद्धित पुलिगालं पुरंत-जाला-सहरस संवेलियं ।

- १ B सुग्गम् । २ सुंवार-साला-वट्ठिओ । ३ महिला = भार्या । ४ सुंवार-वे ।
 ५ अथर्वेण = पापेन । ६ समुहो = ओहमयी वट्ठि । ७ कुलान्तो = वप । ८
 अर्थवन्तो = वागविशेष । ९ आकृष्य (II. P. 14. 137) । १० कलितः = प्रति-
 कृतः । ११ आमेपादीनी वाज्याणाम् । १२ आवडिअं = आरचितम् (II. P. 17. ५)
 १३ अभिमन्थ । १४ उतिष्ठन्त ऊर्ध्वं वपुच्छन्तो ये रकुलिह्व आविनवपाठो पञ्चमः
 सत्था (II. P. II. 137) । १५ संवर्तितं = व्याप्तम् ।

अग्रेयं अङ्गीमं मञ्ज वेहृष्टाए पृष्टवियं ॥ ४३
 तपि हु मह आसन्ने मणि-स्पभावाओ होउमसम ५ ।
 पासे संभामिऊण विज्ञाय ज्ञत्ति तत्तो य ॥ ४४ ॥
 चारुण-वायव्वाइं पट्टवियाइ कमण सत्थाइ ।
 ताणिवि मणि-स्पभावा दूरिन्चिय मह विलीणाइं ॥ ४५ ॥
 अह ताणि अमोहाणिवि पंढिहय-सत्तीणि दट्टु सत्थाणि ।
 जाओ विच्छाय-मुहो राय-सुओ विर्महयाक्खत्तो ॥ ४६ ॥
 खणमेगमच्छिऊण पुणोवि सो एरिसं समुल्लवइ ।
 रे खयराहम ! दप्पं मा हु करिज्जासि निय-चित्ते ॥ ४७ ॥
 मह मंतस्स पभावा विज्जाए वावि ओसहीए वा ।
 एमाइं सत्थाइं निहय-पयावाइं आयाइं ॥ ४८ ॥

अथो ।

मंतेण व तंतेण व हंतुं सक्कंति नेव एयाइ ।
 किंतु निसुणेसि कारणमेतेहिं ज न निहओ तं ॥ ४९ ॥
 एसो हु पावकारी सुह-मच्चूए न चैव जोग्गोत्ति ।
 ता दुह-भारेण इमो भारेयव्ओ तुमे कुमर ! ॥ ५० ॥
 इय मञ्ज सिक्खणत्थं हओ तुम नेव दिव्व-सत्थेहिं ।
 न उणो तुह विज्जाहिं हन्मइ सत्तीओ एप्पसि ॥ ५१ ॥
 ता इण्हिं मेह न लुइसि पायालं जइवि पविसंस मूढ ! ।
 भारेवि" अहव विप्पइ हत्त ! तेइज्जम्मि उइंजाणे ॥ ५२ ॥
 रे खयराहम ! इण्हिं कत्तो मह जासि दिट्ठि-पह-पडिओ ? ।
 दुह-मच्चूए एनां भारेमि तुम न सदेहो ॥ ५३ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं भणिऊणं गरुय-अभिनिवेशणं ।
 नहथाहणण नागिणि-विज्जा आवाहिया तत्तो ॥ ५४ ॥
 भासण भुयगेहिं खणेण वेट्ठियं उग्ग-विस-वियारेहिं ।
 सव्वग्गमु वट्ठो सराग-जीवोव्व कम्महिं ॥ ५५ ॥
 तत्तो महत्त-वियणा पौउव्वभूया ममं तओ देहं ।
 गयणाओ निवडिओ हं भुयंग-भारेण भूमीए ॥ ५६ ॥

१ वषार्थम् । २ प्रस्थापितम् = प्रेषितम् । ३ विध्यात = विनष्टम् । ४ अमो-
 भानि = अव्यर्थानि । ५ प्रतिदृष्टा विनष्टा शक्तिर्येषां तानि । ६ विस्मयाऽऽक्षिप्तः ।
 ७ सुखमृत्योः । ८ दुःखभारेण = दुःखबहुलभरणेन । ९ ३ युग्मम् । १० मृतम् ।
 ११ मयूरोऽपि । १२ तृतीयस्मिन् । १३ उड्डाण = उड्डयनम् । १४ प्रादुर्भूता ।

विपणाए विभेभलंगो संव्रटि तरुणो इमस्म हिट्टुम्भि ।
 गय-चेयणोव्व जाओ मुपंग-संचाय-उम्बद्धो ॥ ५७ ॥
 सावि मह पाण-दइया गरुपं दइट्टण आउपं मज्झं ।
 अइदुन्निगवा वराई रोयंता घंवर सरेण ॥ ५८ ॥
 हा अज्जउत्त ! बह्ह ! एय-अणन्धस्स कारिणो अहयं ।
 हा ! पाविट्ठा तइया किं न मया मयण-वच्चक्ख ! ॥ ५९ ॥
 हा ! कह मज्झ निमित्ते थिययम ! अइगरुय-आवयं पत्तो ।
 हा ! अज्जउत्त ! इप्पि तुह विरहे नत्थि मह जीयं ॥ ६० ॥
 भो भो धणदेव ! इमं सोउं खपरस्स भासियं तैस्स ।
 एत्थंतरम्मि य मह एस विगप्पो समुप्पओ ॥ ६१ ॥
 महिल्ला पलाव-सदो पुअिंज जो आसि इह मए निसुओं ।
 एय-दइयाए नूणं सो हेही कणगमालाए ॥ ६२ ॥
 तत्तो य पुरिस सदो तयणतरंभव जो मए निसुओं ।
 नहवाहणस्स हेही सो सदो एय-सत्तस्स ॥ ६३ ॥
 अहवा किं मह इमिणा विचिंतएण तु ताव निसुणेमि ।
 जे किंचि कहइ एसो निप-चरियं चित्तेवेगांस्सि ॥ ६४ ॥
 एवं विचिंत्तिउणं तत्तो धणदेव ! सुणित्तमौढत्तो ।
 तव्वयणमहं सर्व्व, अह सो एवं समुत्तइ ॥ ६५ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं विलवता बहुविह सुदुक्खत्ता ।
 नहवाहणेण नीया मज्झ पिया कणगमालत्ति ॥ ६६ ॥
 अहयंपि तओ दूतह-विसहर कय-वेयणाए वेकतो ।
 दइया-विओय-गुरु-दुक्ख ताविओ जाव चिट्ठामि ॥ ६७ ॥
 मो सुप्पइट्ठ ! ताव य तुमपि इह आगओ पएसम्मि ।
 तुमए मणि नीरणं एसो मेहेडविओ अहयं ॥ ६८ ॥
 ता भो ! तुमए दिअ मह जीयं एत्थ नत्थि संदहो ।
 मणिणो य पभावाओ न य उँत्तो दुइठ सपेहि ॥ ६९ ॥
 अज्जह कह मह जीयं हविज्ज गुर वेयणा-परैहस्स ।
 कीणोअ वयण सँच्छह-भीसण मुयगोईं गाहियस्स ? ॥ ७० ॥

१ विट्ठले = ब्राह्मणम् अत्र बस्य स तथा । २ शास्त्रलीतरोः । ३ गदइस्सरेण ।
 ४ विप्रवेगस्स । ५ सुतः (B. P. 31) । ६ एतस्स ९विता एतद्विता तस्साः । ७
 आरब्धः = आरम्भं कृतवान् । ८ वेपमानः = सम्पमानः । ९ मेहविओ = मोहितः
 (B. P. 17. 91) । १० B. पुगमन् । ११ दइः (B. P. 11 3) । १२ अज्ज
 1017 P. 107 । १३ कीरत्तो = बसः । 1017 P. 107 । १५ भोयः = समूहः ।

तं जं तुमए पुट्टं केण तुमं एरिसाए महईए ।

खित्तो सि आवयाए तं सव्वं साहियं एयं ॥ ७१ ॥

इय भो धणदेव ! तया साउं खयरस्स भासियं तस्स ।

तत्तो य मए एयं विच्चितियं नियय-चित्तम्मि ॥ ७२ ॥

पेच्छ नरा विवुहावि ह्व अणुराय-परवसा विसय-गिद्धा ।

पाविति आवयाओ विविहाओ एत्थ संसारे ॥ ७३ ॥

अच्छउ ता पर-लोगे इहव पाविति गरुय-दुक्खाइं ।

राग-विमोहिय-चित्ता कज्जाकज्जं अयाणंता ॥ ७४ ॥

सारीर-माणसाण दूसह-दुक्खाण कारणं पढमं ।

इह पर-लोए घोरो रागो च्चिय सयल-जीवाणं ॥ ७५ ॥

रागंधा इह जीवा दुल्लह-लोयम्मि गाढमणुरत्ता ।

जं वेइंति असायं कत्तो तं हंदि ! नरएवि ? ॥ ७६ ॥

बल्लह-विओय-तविया असमंजस-चिट्ठियाइं कुणमाणा ।

नरए नेरइया इव निच्चं चिय दुक्खिया होंति ॥ ७७ ॥

बह-बंध-मारणाइं लहंति रागेण मोहिया जीवा ।

बच्चंति दुग्गईए सहंति विविहाइं दुक्खाइं ॥ ७८ ॥

रागो हि दुक्ख-रूवो रागो च्चिय सयल-आवया-हेऊ ।

राग-परद्धा जीवा भमंति भव-सागरे घोरे ॥ ७९ ॥

ताव च्चिय परम-सुहं जाव न रागो मणम्मि उच्छरइ ।

हंदि ! सरागम्मि मणे दुक्ख-सहस्साइं पविसंति ॥ ८० ॥

एमाइ चित्तिऊणं धणदेव ! मए इमं तु वज्जरियं ।

भो चित्तवेग ! इण्हि मा कीरउ कोवि सोगोत्ति ॥ ८१ ॥

जं एसो संसारो एरिस-दुक्खाण नियय-आवासो ।

पत्ताए आवयाए तेण विसाओ न कायव्वो ॥ ८२ ॥

जर-मरण-रोग-वल्लह-विओग-वहुलम्मि एत्थ संसारे ।

जम्हा स-कम्म-जणियं जायइ जीवाण दुक्खंति ॥ ८३ ॥

तो भणइ चित्तवेगो भइ ! विसाओ न कोवि मह अन्नो ।

एकच्चिय मह चिंता कुणइ मणे दूसहं दुक्खं ॥ ८४ ॥

सा कह वरई होही नीया नहवाहणेण रुयमाणी ।

जीवइ व नवा इण्हि दट्ठुं मह तारिसमवत्थं ? ॥ ८५ ॥

१ वेदयन्ति = अनुभवन्ति । २ अघातं = दुःखम् । ३ तविया = तप्ताः । ४

चेष्टितानि = व्यापाराः । ५ परद्धा = पीडिताः (N, P, 110) । ६ प्रादुर्भवति ।

एवं च जाव साहइ सो खपरो मग्ग भइ ! धणदेव ! ।

एत्थंतरम्मि निसुणमु जो बुत्ततो तहिं जाओ ॥ ८६ ॥

एको कमल-दलऽच्छो पिहुवच्छो सुर वरो तहिं सहसा ।

ओइओ गयणाओ उँउजोइतो दिसा-बलयं ॥ ८७ ॥

दट्टु समागयं तं वियसिय-वयणो य चित्तवेगो सो ।

अम्मूँट्टेऊण पणमइ त देवं परम-विणएण ॥ ८८ ॥

अह सो सुहासणथो तियसो सलवइ भइ ! तुह कुसलं ? ।

मणिणो य पभावाओ नित्थिन्ना आवया विउला ? ॥ ८९ ॥

सो भणइ चित्तवेगो तुम्ह पभावाओ सर्पयं कुसलं ।

ता सपइ मह साहसु महत्त-काऊहलं ईथ ॥ ९० ॥

पुंस्व-भवे संबंधो तुमए सह आसि को ममं देव ! ? ।

केण व कज्जेण तुम आसि गओ उच्छुगो तइया ? ॥ ९१ ॥

तत्तो य भणइ तियसो इमेण कज्जेण आगओ सुवणु ! ।

ता एग-मणो होउं साहिण्यंतं निसामेहि ॥ ९२ ॥

जबुईवे इहई एरवए अत्थि अरिए देसे ।

विजयवई नामेण नयरी सुर-नयरि-सकासा ॥ ९३ ॥

तीएवि सुविकखाओ धणभूई नाम आसि सत्थाहो ।

दक्खिन्न-दया-जुत्तो उम्जुत्तो जइण-धम्मम्मि ॥ ९४ ॥

अंदोव्व कला-निलेओ गयव्व निच्च पयइ-वर दौओ ।

अणुयत्तिर्ये मित्तो वासरोव्व बुह लोय मण-इहो ॥ ९५ ॥

तस्स य पसंत-रूवा पइ-स्वया सब सील दय-जुत्ता ।

भज्जा सुदर-देहा सुदरि-नामा सुविकखाया ॥ ९६ ॥

विमलं सावग-धम्मं सम्मं अह ताण पालयताण ।

वच्चति वासराइ सुसाहु-जण-भत्ति-जुत्ताण ॥ ९७ ॥

अह अन्नया कयाइवि पहाण-सुविणेहिं सुइयं तणय ।

सा सुंदरी पसूया पसूय-सुह-लक्खणाइजं ॥ ९८ ॥

निज्जिय-अणंग-रूवं तेएण य दिणपरस्स सारिच्छं ।

सोमं ससि-विच्च पिरे^१ जिणिद-धम्मव सुह-जणयं ॥ ९९ ॥

१ पुपुवसाः । २ उद्वोतवन् । ३ अम्भुःश्याव । ४ सापतं = संप्रति । ५ ४ एत्थ । ६ आर्ये । ७ सव्यासा = सुखा । ८ सत्थाहो = सार्थवाहः । ९ अ लयो । १० दानं त्यागः, भक्षण । ११ सत्कृतमित्रः, वासरपक्षे मित्रः सूर्यः, धनमूर्तिपक्षे मित्राणि सुहृदः । १२ पिव = इवाप्येऽन्वयमिदम् (II. P. II. 102) ।

अह तस्स वारसाहे बोलीणे नियय-जणणि-जणएहि ।
 गरुय-पमोएण कयं विहिणा नामं सुधम्मोत्ति ॥ १०० ॥
 धणवाहणाभिहाणो वीओ कालेण से सुओ जाओ ।
 सोवि ह्नु सुधम्म-नामो जाओ अह अट्ट-वारिसओ ॥ १०१ ॥
 तीए य पुर-वरीए विहरंतो अन्नया समोयारिओ ।
 समण-सय-सेविय-कमो सुदंसणो नाम आयरिओ ॥ १०२ ॥
 अप्पडिवद्ध-विहारी चउदस-पुव्वी गुणाण आवासो ।
 पुव्वुत्तर-दिसि-भाए अवट्ठिओ नंदणुज्जाणे ॥ १०३ ॥
 सव्वोवि नयर-लोओ विणिग्गओ सूरि-वंदण-निमित्तं ।
 धणभूर्इवि ह्नु चलिओ भत्तीए तणय-संजुत्तो ॥ १०४ ॥
 उम्मुक्क-वाहणो अह दूराओ विहिय-उत्तरासंगो ।
 त्ति पयक्खिण्णिरुण गुरुं वंदइ परमाए भत्तीए ॥ १०५ ॥
 भीम-भवोयहि-निवडंत-जंतु-संतरण-वर-तैरंडम्मि ।
 दिन्नम्मि धम्मलाभे गुरुणा, सेसे मुणी नमिउं ॥ १०६ ॥
 उवाविट्ठो सत्थाहो मैहि-वट्ठे पुर-जणेण संजुत्तो ।
 सूरीवि मोक्ख-मग्गं जिण-धम्मं कहिउमाढत्तो ॥ १०७ ॥^५

अविय ।

सम्म-दंसण-मूलो पंच-महव्वय-मैहल्ल-दढ-खंवो ।
 सैमिई-गुत्ती-तव-संजमाइ-साहा-पसाहिल्लो ॥ १०८ ॥
 विविहाभिग्गह-गोच्छो मणहर-सीलंग-पत्त-साहिल्लो ।
 वर-लद्धि-कुसुम-कलिओ सग्ग-उपवग्गाइ-सुह-फलओ ॥ १०९ ॥
 चारित्त-कप्प-रूक्खो वित्थरओ साहिओ जिणाणाए ।
 दुह-ताव-तावियाण जियाण सरणं अणन्न-समं ॥ ११० ॥^{१०}
 चवलाइं इंदियाइं दुक्ख-निमित्तं च विसय-संगोवि ।
 कोहाइणो कसाया निबंधणं दोग्गईए उ ॥ १११ ॥
 ऐककसि कओ पमाओ जीवं पाडेइ भव-समुद्दम्मि ।
 भीमो य भवो बहुसो पयासिओ तीए परिसाए ॥ ११२ ॥
 सूरिस्स तस्स वयणं परमामय-सच्छहं निसांमित्ता ।
 संविग्गा सा परिसा जहागयं पडिगया सव्वा ॥ ११३ ॥

१ अष्टवार्षिकः । २ तरण्डं = प्रवहणम् । ३ महीपृष्ठे । ४ B युग्मम् । ५ मह-
 श्रो = महान् । ६ समिति-गुप्ति-तपः-संयमादय एव शाखा-प्रशाखा यस्य स तथा ।
 ७ गुच्छः = स्तवकः । ८ रुक्खो = वृक्षः । ९ A जिणाण । १० B तिस्रभिः कुत्त-
 कम् । ११ सकृत् । १२ A °सामेता ।

सोऊण सुधम्म-नामो धम्म-मई गुरु गिरं निसामित्ता ।
 सत्तार-भैउन्विग्गो पणामिय सूरि इमं मणइ ॥ ११४ ॥
 इच्छामि तुम्ह मूले निरैवग्गं गिण्हिउं सुपब्बग्गं ।
 जणगंहिं अणुत्ताओ भीओ जर-जम्म-मरणणं ॥ ११५ ॥
 मणियं गुरुणा य तओ होउ अविग्गे तुहेत्थ वत्थुम्मि ।
 अम्मा-पिऊहिं मुक्कां अह सो पैव्वाविओ गुरुणा ॥ ११६ ॥
 अम्मसिय-दुविहे-सिक्खो संजम-त्तव-विणय-करण-उज्जुतो ।
 विहिणा गुरु-पामूळे अहिग्गिउं सो समादत्तो ॥ ११७ ॥
 सिग्घ महा-मई सो जाओ सुत्तय-त्तदुमय विहि-न्नु ।
 सुंदस-पुब्बी गुरु साहु-सम्मओ गुण-नाणावासो ॥ ११८ ॥
 नाऊण जोगेय से सुह-रिक्खे सूरिणा निय-पयम्मी ।
 अहिसित्तो सूरिणि य संलिहिय-त्तणू गओ मोकखं ॥ ११९ ॥
 समण-गण-संपरिबुडे सुहम्म-सूरिणि विविह-देसेसु ।
 बोहितो भविय-जण विहरइ पुर-गाम-नगरेसु ॥ १२० ॥
 धणवाहणोवि कमसो बड्ढंतो पंच धाइ-परियरिओ ।
 पत्तो कुमार-भावं अहिग्गिओ तह कला-निवहं ॥ १२१ ॥
 पत्तो य जोव्वणं सो कामिणि-जण-हियय-त्वारण-समत्थं ।
 पिउणा य तन्निमित्तं वरियीं वर-रूव-सपत्ता ॥ १२२ ॥
 सिरि-मुप्पइट्ठ-नपरे धूया हरिदत्त-पवर-इम्मसस ।
 विणयवई-सभूयाऽणंगवई नाम वर-क्कत्ता ॥ १२३ ॥
 महया विच्छइणं परिणीया सोहणम्मि सा लभो ।
 धणवाहणेण तत्तो आणीया नियय-नपरीए ॥ १२४ ॥
 अह सो सोए रत्तो जोव्वण-वर-रूव-सोडेमहेसु ।
 गाढ विसयासत्तो गर्पेवि काळं न याणाइ ॥ १२५ ॥
 अह अन्नया सुधम्मो विहरंतो मुणि-वरो तहिं पत्तो ।
 विजयवई-नयरीए वासा-रत्तसस शरभे ॥ १२६ ॥
 साहुहिं तत्थ वसही विमग्गिया ताहि सत्थवाहेण ।
 धणभूइणा विदिन्ना सुविसुद्धा औण-सालासु ॥ १२७ ॥

१ चर्चं मातवत्स्यं च धर्ममातः । २ भउन्विग्गो = भयोद्धिमः । ३ निरवर्णा =
 भिर्दोषाम् । ४ प्रमाजितः = दीक्षितः । ५ प्रदणासेवनरूपं द्विविधा विद्या । ६ पा-
 मूल = पादमूलम् । ७ अर्धत्तुम् । ८ विहि-न्नु = विधत्तः । ९ अ सम्यग्गजुलो सा-
 इम ७° । १० योग्यताम् । ११ संपरिबुटः = परिकरितः । १२ वयो = धेनु ।
 १३ वीउमळ = वीकुमारम् । १४ जाल = बाणम् ।

निय-परियणेण सहिओ सत्याहो एइ गुरु-सर्मावम्मि ।
 सामाइयाइ-जुत्तो संविग्गो सुणइ जिण-धम्मं ॥ १२८ ॥
 धणवाहणो उ दइया-सुरय-सुहासत्त-माणसो धणियं ।
 पिउणा भणिओवि दढं न ए(हो ?)इ गुरुवंदओ कहवि ॥ १२९ ॥
 अह तं विसयासत्तं गुरु-रागं धम्म-करण-निरवेक्खं ।
 परिचत्त-सेस-क्खजं दट्ठुं लद्ध-भायरं गुरुणो ॥ १३० ॥
 जाया एसा चिंता भाया मे राग-मोहिओ वरओ ।
 जिण-वयण-त्राहिर-मई इंदिय-विसएसु आसत्तो ॥ १३१ ॥
 दुल्लहमवि मणुयत्तं पाविता धम्म-विराहिओ एसो ।
 गच्छिस्सइ नरयम्मि घोरासु य तिरिय-जोणीसु ॥ १३२ ॥^१
 केणाधि उवाएणं बोहेमी राग-मोहियं एयं ।
 एत्वं विचिंतिऊणं गुरुणा सद्दोविओ भाया ॥ १३३ ॥
 महया उवरोहेणं समागओ वंदिऊण तो सूरि ।
 उवविट्ठो से पुरओ अह सूरी भणिउमादत्तो ॥ १३४ ॥
 पोर्गल-परियट्ठेहिं बहूहिं संपाविऊण मणुयत्तं ।
 हारेसु मा मुहाए विस्सयामिस-मोहिओ भइ ! ॥ १३५ ॥
 विसएसु दढं सत्तां सत्ता वंघंति असुह-कम्माइं ।
 तव्वसओ संसारे भमंति अहमासु जोणीसु ॥ १३६ ॥
 यह-वंध-मारणाइ नाणाविह-वेयणाओ नरएसु ।
 पाविति विसय-गिद्धा दूसहाओ दीहरं कालं ॥ १३७ ॥
 अच्छउ ता पर-लोए इहेव पाविति गरुय-दुक्खाइं ।
 विसय-पसत्ता दुदंत-इंदिया देहिणो बहवे ॥ १३८ ॥
 मोत्तूण नियय-जेहं करेणु-सुह-सुरय-फास-पडिवद्धो ।
 वद्धो वारी-वंधे फासेण गैओ गैओ निहंणं ॥ १३९ ॥
 रसणिंदियम्मि लुद्धो विद्धो गलएण मेच्छओ निहओ ।
 घाणिंदियम्मि सत्तो पत्तो उरगोवि मरण-दुहं ॥ १४० ॥
 उज्जोइय-सयल-दिसं दीव^२-सिहं पेच्छिउं पयंगोवि ।
 तग्गाहण-रओ मरणं पत्तो नणु चक्खु-दोसेण ॥ १४१ ॥

१ वन्दत इति वन्दकः । २ B सिद्धभिः कुलकम् । ३ शब्दायितः = आहूतः ।
 ४ पुद्गलपरिवर्तैः = अनन्तकालविशेषैः । ५ मुधा । ६ आमिषं = मांसम् । ७ सक्ताः
 = अववद्धाः । ८ सत्त्वाः = जीवाः । ९ जूहो = यूथः = हस्तिसमुदायः । १० गजः ।
 ११ गतः । १२ निधनम् = मरणम् । १३ मत्स्यकः । १४ B सिद्धिं ।

सौकुण सुधम्म-नामो धम्म-मई गुरु-गिरं निसामित्ता ।
 ससार-भैरविविगो पणमिय सूरि इमं मणइ ॥ ११४ ॥
 इच्छामि तुम्ह मूले निरैवजं गिण्हडं सुपव्यजं ।
 जणगंहि अणुजाओ भीओ जर-जम्म-मरणाणं ॥ ११५ ॥
 मणियं गुरुणा य तओ होउ अविग्यं तुहेत्थ वत्थुम्मि ।
 अम्मा-पिऊहि मुक्को अह सो पँव्वाविओ गुरुणा ॥ ११६ ॥
 अम्मसिय-दुविहे-सिक्खो संजम-तय विणय-करण-उज्जुत्तो ।
 विहिणा गुरु-धामूले अहिज्जिउं सो समाउत्तो ॥ ११७ ॥
 सिग्य महा-मई सो जाओ सुत्तथ-तदुमय विहि-न्नु ।
 सुदस-पुब्बी गुरु साहु-सम्मभो गुण-गणावासो ॥ ११८ ॥
 नाऊण जोगैय से सुह-रिक्खे सूरिणा निय-पयम्मी ।
 अहिसित्तो सूरिवि य संडिहिय-तणू गओ मोक्खं ॥ ११९ ॥
 समण-गण-संपरिवुँडो सुहम्म-सूरिवि विविह-देसेसु ।
 बोहितो भविय-जण विहरइ पुर-गाम-नगरेसु ॥ १२० ॥
 धणवाहणेवि कमसो वड्ढंते पंच धाइ-परियरिओ ।
 पत्तो कुमार-भावं अहिज्जिओ तह कळा-निवहं ॥ १२१ ॥
 पत्तो य जोव्वणं सो कामिणि-जण-हियय-चोरण-समत्थं ।
 पिउणा य तन्निमित्तं परियो वर-रूव-सपत्ता ॥ १२२ ॥
 सिरि-मुप्पइट्ट-नथरे धूया हरिदत्त-पवर-इम्मसस ।
 विणयवई-सभूयाऽणगवई नाम वर-कत्ता ॥ १२३ ॥
 महया विच्छेइणं परिणीया सोहणम्मि सा लामो ।
 धणवाहणेण तत्तो आणीया नियय-नयरीए ॥ १२४ ॥
 अह सो तीए रत्तो जोव्वण वर-रूव-सोउँमहेसु ।
 गाड विसयासत्तो गथेपि कालं न यणाइ ॥ १२५ ॥
 अह अन्नया सुधम्मा विहरंतो मुणि-वरो तहि पत्तो ।
 विजयवई-नयरीए वात्ता-रत्तसस पारभे ॥ १२६ ॥
 साहुहि तत्थ वसही विमग्गिया ताहि सत्थवाहेण ।
 धणभूइणा विदिजा सुविमुद्धा जौण सालामु ॥ १२७ ॥

१ वरं मातृवंशं य धर्ममातः । २ मउज्विगया = भयोद्धिमः । ३ निरवयी =
 निर्दोषाम् । ४ प्रमाजितः = दीक्षितः । ५ महणासेवनक्षयं द्विविधा शिक्षा । ६ पा-
 मूलं = पादमूलम् । ७ अप्यंतुम् । ८ विहिन्नु = विपश्यतः । ९ अ सपयणजुओ का-
 इय ७° । १० योग्यताम् । ११ संपरिवृतः = परिकरितः । १२ वर्यो = भेरा ।
 १३ सोउमस = सोकुमार्यम् । १४ जणं = वाचम् ।

निय-परियणेण सहिओ सत्थाहो एइ गुरु-समीवम्मि ।
 सामाइयाइ-जुत्तो संविग्गो मुणइ जिण-धम्मं ॥ १२८ ॥
 धणवाहणो उ दइया-सुरय-मुहासत्त-माणसो धणियं ।
 पिउणा भणिओवि दढं न ए(हो ?)इ गुरुवन्दओ कहवि ॥ १२९ ॥
 अह तं विसयासत्तं गुरु-रागं धम्म-करण-निरवेक्खं ।
 परिचत्त-सेस-कज्जं दट्ठुं लहु-भायरं गुरुणो ॥ १३० ॥
 जाया एसा चिंता भाया मे राग-मोहिओ वरओ ।
 जिण-वयण-वाहिर-मई इंदिय-विसएसु आसत्तो ॥ १३१ ॥
 द्दुल्लहमवि मणुयत्तं पाविता धम्म-विराहिओ एसो ।
 गच्छिस्सइ नरयम्मि घंरासु य तिरिय-जोणीसु ॥ १३२ ॥^२
 फेणावि उवाएणं बोहेमी राग-मोहियं एयं ।
 एवं विचिंतिऊणं गुरुणा सदाविओ भाया ॥ १३३ ॥
 महया उवरोहेणं समागओ वंदिऊण तो' सूरिं ।
 उवविट्ठो से पुरओ अह सूरि भणिउमाढत्तो ॥ १३४ ॥
 पो'गल-परियट्ठेहिं वट्ठहिं संपाविऊण मणुयत्तं ।
 हारेसु मा मुहाए विस्सयामिस-मोहिओ भद ! ॥ १३५ ॥
 विसएसु दढं सत्तो सत्ता वंधंति असुह-कम्माइं ।
 तव्वसओ संसारे भमंति अहमासु जोणीसु ॥ १३६ ॥
 वह-बंध-मारणाइं नाणाविह-वेयणाओ नरएसु ।
 पाविति विसय-गिद्धा दूमहाओ दीहरं कालं ॥ १३७ ॥
 अच्छउ ता पर-लोए इहेव पाविति गरुय-दुक्खाइं ।
 विसय-पसत्ता दुइंत-इंदिया देहिणो वहवे ॥ १३८ ॥
 मोत्तूण नियय-ज्जुहं करेणु-सुह-सुरय-फास-पडिवद्धो ।
 वद्धो वारी-बंधे फासेण गँओ गँओ निहँणं ॥ १३९ ॥
 रसणिंदियम्मि लुद्धो विद्धो गलएण मै'च्छओ निहओ ।
 घाणिंदियम्मि सत्तो पत्तो उरगोवि मरण-दुहं ॥ १४० ॥
 उज्जोइय-सयल-दिसं दीवँ-सिहं पेच्छिउं पयंगोवि ।
 तग्गाहण-रओ मरणं पत्तो नणु चक्खु-दोसेण ॥ १४१ ॥

१ वन्दत इति वन्दकः । २ ऽ तिष्ठभिः कुलकम् । ३ शब्दायितः = आहृतः ।

४ पुद्गलपरिवर्तः = अनन्तकालविशेषः । ५ मुधा । ६ आभियं = मांसम् । ७ सक्काः

= अववद्धाः । ८ सत्त्वाः = जीवाः । ९ ज्जुओ = यूथः = हस्तिसमुदायः । १० गजः ।

११ गतः । १२ निधनम् = मरणम् । १३ मत्स्यकः । १४ ऽ सिहिं ।

गौरी-सदासतो निश्चल-तैड्विय-कञ्ज-जुवलिहो ।
 सवर्णिदिय-देसेण मिओ मओ वाह-वाणेण ॥ १४२ ॥
 एकिकिदिय-वसगा एए सव्येवि पाविया निहणं ।
 पंचिदिय-वसगार्णं नराण पुण का गई होज्जा १ ॥ १४३ ॥
 ता पंचिदिय-वसगो विसय-सुहं सेविऊण मा भद ! ।
 धम्मोवज्जण-रहिओ वरुचसु घोरम्मि नरयम्मि ॥ १४४ ॥
 किज्जउ धम्मम्मि मई विसय-सुहं उच्चिऊण ता इण्हि ।
 सैहलीकरेसु सुंदर ! अइदुलहं मणुय-जम्मंति ॥ १४५ ॥
 एयं गुरुणो वयणं निसम्म धणवाहणो इम भणइ ।
 इच्छामि तुम्ह वयणं किं पुण निसुणेह मह भणियं ॥ १४६ ॥
 अइनेह-परा वरई खणमवि विरहं न सक्खए सोइं ।
 दइयाइणमवई मह तेण न सक्केमि तं मांतुं ॥ १४७ ॥
 तुम्भवि वेदणत्थ आगमणं तेण होइ नो मज्झ ।
 मह विरहे सा वरई इण्हिपि हू अरुए किच्छं ॥ १४८ ॥
 ततो गुरुणा भणिय चंचल चित्ताण महिलिआण कए ।
 को व सैकज्जो पुरिसो हारिआ अण्वय भद ! ॥ १४९ ॥
 ईवणुहुय-भय चंचल चित्तानु महिलिआसु आसतो ।
 जो धम्मम्मि पमायइ सो कैउरिसो, न सण्पुरिसो ॥ १५० ॥

अत्रिय ।

अंतो-विस भरियाओ मणहर-रूवाओ वग्ग-विचीए ।
 गुंजा फल-सरिसाओ हौति समावेण महिलाओ ॥ १५१ ॥
 सच्च दय-सोय-रहिया अरुज्ज निरयाओ सौहस धणाओ ।
 भय जणणीओ, तासुं को व सैकज्जो 'रेइं कुआ १ ॥ १५२ ॥
 रत्ताओ हरति धण पाणेवि हरंति तह विरत्ताओ ।
 रागेवि विरागेवि य भयंकरा दुइ-जुवईओ ॥ १५३ ॥
 अज्जं चित्तेति मणे नियंति^१ अज्जे वैडेति अज्जेण ।
 चट-चित्ताणं ताणं को नाम हविग्ग वल्लहओ ? ॥ १५४ ॥
 मौरंति पइं जारस्स कारणे तपि हदि ! अंभडा ।

१ ताडुवियं = तर्क (अ. प. १४. १३७) । २ विओ = स्यात् । ३ वाहो = स्वा-
 वाः । ४ वसोपात्रं वरहितः = धर्मकरणावर्जितः । ५ सफलीकृत्य । ६ कृष्णं यथा
 साक्षात्, कृष्णेत्यर्थः । ७ सङ्गलः = मतिमान् । ८ अ. प. १४. १३७ । ९ कापुश्याः = का-
 तारः । १० साइवम् = अविचरवहारितं धर्मं यासी ता, साइविय इत्यर्थः ।
 ११ रतिम् = आशुचितम् । १२ पश्यन्ति (अ. प. १४. १३८) । १३ चटते = सं-
 वदन्ति । १४ अ. प. १४. १३९ । १५ अन्वयार्थम् ।

वीसासंति य अन्नं सव्भावं नेय पैयडेंति ॥ १५५ ॥
 किं वड्डुणा भाणिणं जाओ य हणंति नियय-पुत्तं पि ।
 को नाम पिओ तासिं हविज्ज चवलाण महिलाण ? ॥ १५६ ॥
 ता भद्द ! एरिसाणं तैडिच्छडाडोव-चवल-हिययाणं ।
 महिलाण कए को इह हविज्ज सिद्धिलायरां धम्मं ? ॥ १५७ ॥
 इय गुरु-भणियं सोउं विहसिय धणवाहणेण संलत्तं ।
 अन्नाओ जुवईओ एवंविह-दुट्ठ-चरियाओ ॥ १५८ ॥
 मह महिला पुण सरला पइ-व्वया सच्च-सील-दय-जुत्ता ।
 अणुरत्ता सुविणीया थिर-नेहा गुरु-जणे भत्ता ॥ १५९ ॥
 सरिसा सा कह होजा असुद्ध-चारयाण अन्न-महिलाण ? ।
 ओह-तुरंगार्इणं दीसइ-गुरु-अंतरं लोए ॥ १६० ॥
 तत्तो गुरुणा भाणियं मणोहरा तुज्ज जइवि सा महिला ।
 तहवि ह्हु उवमुज्जंता सैरणी सा नरय-नयरस्स ॥ १६१ ॥
 जह किंपाग-फलाइं भुत्ताइं दुहावहाइं इह होति ।
 तह इत्थी-सुरय-सुहं मणहरमवि दोग्गइं नेइ ॥ १६२ ॥
 जह विस-मीसं सरसंपि भोयणं जीवियं हरइ भुत्तं ।
 तह सुंदरावि रमणो रमिया नणु दोग्गइं देइ ॥ १६३ ॥
 ता उज्जसु अणुरायं कुगइ-निमित्ताए नियय-दइयाए ।
 पंच-महव्वय-जुत्तो होसु तुमं चरण-निरउत्ति ॥ १६४ ॥
 एवं दिवसे दिवसे संवगकोहिं मद्धर-वयणेहिं ।
 बोहिज्जंतो मणयं जाओ अह पैयणु-रागो सो ॥ १६५ ॥
 अन्न-दिणे एगंते गुरु-पुरओ अंजलिं करेऊण ।
 धणवाहणो स एवं वज्जरई परम-संविग्गो ॥ १६६ ॥
 तुम्हाणममय-भूए वयणे निसुएवि मज्ज हिययाओ ।
 किं नो सैक्कइ रागो विसंव दुट्ठस्स सप्पस्स ? ॥ १६७ ॥
 भयवं ! ताव न तुट्ठइ दइयाए उवरि सव्वहा रागो ।
 नवरं करेमि एकं जइ जुत्तं तुम्ह पडिहाइ ॥ १६८ ॥
 सुरय-सुह-निप्पिवासो दिक्खं गिण्हामि तुम्ह पामूले ।
 दइयाए समं अहयं दंसणमित्तेण संतुट्ठो ॥ १६९ ॥
 एवं ववत्थियम्मि जइ जोग्गं देह मज्ज तो दिक्खं ।

तीए अदसणेणं सकेमि न जीवियं धरिउं ॥ १७० ॥
 तन्वदणं सोऊण य सुधम्म-नूरी विचिउए एवं ।
 पेच्छह अइदुरंतो रागो कह विउमए खेए ! ॥ १७१ ॥
 एवंनि ता दिउजउ पन्वग्जा ताहि गदिय-मुत्तथो ।
 सवमेव विवेग-जुओ उग्गिस्सइ राग-संबंधं ॥ १७२ ॥
 एव विचिउउण अणंगवइयाए संजुओ ताहे ।
 धणराहणो सँ माया गुरुणा पन्वाविओ विहिणा ॥ १७३ ॥
 अंदजसा-नामाए मवहरिवाए समणिया सावि ।
 साहूणि-गण-मञ्ज-गया सिस्सउइ वर-साहूणी किरियं ॥ १७४ ॥
 एवं च ताण दोण्हि परोण्णरं जाव तुइ न रागो ।
 बइण्णवि इ कालेण मुत्तय-विसारयाणंनि ॥ १७५ ॥
 ताव य गुरुणा मणियं एगेने मारइए महुरार ।
 एवं न जुत्तमहुणा उत्तम-सत्ताण मुग्हाण ॥ १७६ ॥
 अविइ-जुवइ-जणेवि इ सवियाए-पलोपणम्मि साहूस्स ।
 पापच्छित्तं गरुपं मणियं मुत्तं त्रिणिदस्स ॥ १७७ ॥
 जं पुण साहूणि-विमए सवियाए-पलोपणं तु साहूस्स ।
 त भइ ! मुद-अणघस्स कारणं वनिपं सैमए ॥ १७८ ॥
 इपर-महिळा-जणेवि इ दिट्ठी-पैओ न होइ जुषोनि ।
 किं पुण समणी रिमए अबोहि-अँयाम मूळमि ! ॥ १७९ ॥
 ए उग्गिअव अविनेय रागं भेवइपिउज भावेण ।
 पग्गिअमु सव्वइपिअय दिट्ठि कुमीअणय एवं ॥ १८० ॥
 एवं गुरुणा मणिओ सविणो सोवि चितए एवं ।
 अइउण-वग-वसासम ओ पी ! पी ! मह निअविनेयस्स ॥ १८१ ॥
 जो इं पणट्ट सारो मैय-राप-वपम्मि वइमजोवि ।
 वाहु जग निदलियवं रागं न चएवि उँउँ ॥ १८२ ॥
 उदुजवि निरएअउ पएअउ इउउ-राग-वाँइवहो ।
 होराणि पुण-रहिओ ई.इर-अमए-अपामी ॥ १८३ ॥
 हा जीव ! कव ! मदिहिमि मारव-मिअिअु दीदरे वउँ ॥
 अविणए-एउ-रागो उदुजवि धम्मपणवउं ॥ १८४ ॥
 एवं अँवैअमनि धणवएण-माहुजो न उँउरइ ।

१ उववण ॥ २ उ पुणव ॥ ३ ववव = विदुस्स । ४ उ विवण ॥ ५ उ उव-
 उवव = वववव । ६ उ विवव = वववववव । ७ उ उवववव = ववववव ।
 ८ उ उँउँ = वँ वँउँ (अ. प. ३४. ५) । ९ उ उँउँउँ (अ. प. ३४. ५३) ।

अणुरागो तच्चिसए तीएवि य तस्त उवरिम्मि ॥ १८५ ॥
 एवं वच्चइ कालो संजम-तव-विणय-करण-निरयाणं ।
 गुरु-आणा-संपाडण-पराण अह ताण दोण्हंपि ॥ १८६ ॥
 अह अन्नया कयाइवि भगिणीए वसुमईए संजुत्ता ।
 चळियाऽणंगवई सा विवार-भूर्माए वहियाओ ॥ १८७ ॥
 दिट्ठो य ताहि एगो महिला-सहिओ नरो उ उम्मत्तो ।
 धूलि-रय-धूसरंगो जर-चीवर-चीरियाइन्नो ॥ १८८ ॥
 उँगायंतो बहुहा नच्चंतो डिंभ-सत्य-परिकिन्ना ।
 तं दट्ठमणंगवई सुइरं पुलएइ तं जुयळं ॥ १८९ ॥
 तत्तो तीए भणियं भगिणीए सुलोयणाए अणुहरइ ।
 अज्जो ! एसा जुवई गह-गहिय-नरस्स पासत्था ॥ १९० ॥
 भणियं च वसुमईए सुइर निज्जाइऊण सविसायं ।
 सच्चिय एसा अम्हं भगिणी ओ सुलोयणा नाम ॥ १९१ ॥
 परिणोया आसि पुरा सुबंधुणा महलावइ-पुरीए ।
 दिट्ठा कणगरहेणं कयाइ अह राय-उत्तेणं ॥ १९२ ॥
 अंतेउरम्मि छूँढा अइगुरु-अणुराय-हरिय-हियएण ।
 सयलोरोह-पहाणा जाया अह तस्स वट्ठहिया ॥ १९३ ॥
 एयं मह पच्चक्खं सवंपि हु सासुरे वसंतीए ।
 वित्तं, तुमएवि सुयं अज्जे ! लोय-प्पवायाओ ॥ १९४ ॥
 एसो गह-गहिय-नरो दीसइ सरिसो उ राय-उत्तस्स ।
 ता एसो कणगरहो एसावि सुलोयणा नूणं ॥ १९५ ॥
 भणियमणंगवईए संभासेमो इमं तु नियं-भगिणिं ।
 किं अम्हे परियाणइ, अहवाविअ भंभला एसा ? ॥ १९६ ॥
 तत्तो गंतुं दोहिवि महुंरं आभासियावि सा जाहे ।
 नवि जाणइ किंचि फुँडं वोह्णइ य बहु-असंवद्धं ॥ १९७ ॥
 ताहे दोवि जणाइं सुधम्म-सूरिस्स पाय-मूलम्मि ।
 करुणा-पराहिं अज्जाहिं ताहि नीयाइं सविसायं ॥ १९८ ॥^१
 भणिओ अज्जाहिं गुरु एसा अम्हाण जिट्ठ-भगिणी ओ ।
 किं होइ नवा भयवं ! जाया उम्मत्तिया कहवा ? ॥ १९९ ॥

१ चीवरं=वस्त्रं, चारिका कीटविशेषास्तराकीर्णो व्याप्तः । २ उद्गायन् । ३
 डिम्भाः=वालकाः । ४ अनुहरते=अनुकरोति । ५ आर्ये ! । ६ पार्श्वस्था । ७ क्षिप्त
 (N. P. 150) । ८ शृङ्गरे । ९ भंभला=मूर्खा (H. D. VI. 110) । १० फुँडं=
 स्पष्टम् (H. P. IV. 258) । ११ B गुग्मम् ।

भगिण्यं गुरुणा ततो नागेण विषाणिऊण परमथं ।
 सधिय मुळोपणा सा कणगरहो एस जुवराया ॥ २०० ॥
 जोगो मइ मोहफरो सीसे खित्तो इमाण मुत्ताण ।
 एकाए सैवर्त्ताए ईसा-वस-माढ-कुद्धाए ॥ २०१ ॥
 तस्म वसणं दोण्णवि मइ-संमोहो इमाण संजाओ ।
 रत्ता य तओ विज्जा बहवे सदाविआ तथ ॥ २०२ ॥
 न य केणावि पठणाइं कयाइं कालेण रक्खण नराणे ।
 कहवि पमाय-परोणं नीहरियाइं इमाइ तु ॥ २०३ ॥
 भगिय च वसुमईए भयवं ! एयाण मूढ-चित्तानं ।
 जइ पेण्णह उवपारं, पडिजोग देह चित्तं ॥ २०४ ॥
 ततो गुरुणा तेसि दिओ उम्माय-नासण-पडिड्डो ।
 पडिजोगो, जायाइ दोण्णवि अह सत्थ-चित्ताइं ॥ २०५ ॥
 दट्टूण भगिणि-जुवलं मुळोपणा विम्हिया इम भणइ ।
 किं नाम इम सुमिण किंवा मइ विम्भओ एस ? ॥ २०६ ॥
 सा कथ अम्ह नयरी सा य विभूई य ते अलंकारा ।
 कह घुळि घूसराइं इह भि (म्हो ?) संपावियाइंति ? ॥ २०७ ॥
 दोन्निवि गहिय-वैयाओ कथ व भगिणीओ मज्झ इहइं तु ? ।
 ता नूण इंदयाळे एयं अहवावि सुमिणाति ॥ २०८ ॥
 ततो य वसुमईए कहियं उम्माय-कारणं सत्वं ।
 जाव य गुरु भौहणा नट्टो तुम्हाण उम्माओ ॥ २०९ ॥
 जइया य तुमं भदे ! लुदा अंतउरम्मि जुवरत्ता ।
 तइयधिय खयरं मायाइ सुमगलेण अहं ॥ २१० ॥
 मुत्ता पभूय-कालं धणवइ देवण बोहिया ततो ।
 जाया चंदजसाए पय-मूळं सुवणु ! पव्वइया ॥ २११ ॥
 एसावि अणंगवई धम्मं सोऊण भव भयुव्विग्गा ।
 निय-भत्तुणा सोमया पव्वइया एय गच्छम्मि ॥ २१२ ॥
 ता सुवणु ! न सुविणमिण सत्त्वं धिय ज तुमे इमं दिडं ।
 एसो सो अम्ह गुरू सुधम्म-नामो महा सत्तो ॥ २१३ ॥
 ततो दोवि जणाइं सुधम्म-सुरिस्स परम विणएणं ।

१ योगः=औषधचूर्णयोगः । २ सुतयोः । ३ सपत्न्या । ४ वैयाः । ५ वस-
 म्वाः स्वाने षष्ठी (म्र १. III. 134) । ६ पूर्वसाद् मतिमोहकराद् योगात् प्रति-
 कूलो योगः प्रतियोगः । ७ पटिष्ठः । ८ स्वयः । ९ वयं=वसम् । १० साहस्यं=
 साहाय्यम् ।

धंदेति हरिसियाइं पय-कमळं सयल-दोस-हरं ॥ २१४ ॥
 ततो संवेयकरिं गुरुणो सोऊण देसणं पवरं ।
 पडिबुद्धाइं दोन्निवि कमेण पव्वाइयाइंति ॥ २१५ ॥
 मयहरियाए पासे भगिणी-जुअलेण संजुया ततो ।
 संजम-गुरु-विणय-रया सुलोयणा कुणइ विविह-तवं ॥ २१६ ॥
 एवं चंदजसाए पय-मूले ताण अच्छमाणाणं ।
 तिण्हंपि हु भगिणीणं वोलीणा वासरा बहवे ॥ २१७ ॥
 मुणिणो कणगरहस्स उ धणवाहण-साहुणो य संजाओ ।
 भो चित्तवेग ! तइया अन्नोन्नं गरुय-नेहोत्ति ॥ २१८ ॥
 पंच-महव्वय-जुत्ता समिई-गुत्तीसु सम्ममुवउत्ता ।
 नाणाविहं-तव-निरया गिण्हंति य सुत्त-अत्थाइं ॥ २१९ ॥
 गुरु-आणाए निरया दोन्निवि पालेति चरण-करणाइं ।
 एवं पभूय-कालो वेर्लीणो ताव दोण्हंपि ॥ २२० ॥^१
 अह अन्नया कयाइधि धोवं निय-आउयं मुणेऊणं ।
 सूरी संलिहिय-तणू अणसण-विहिष्णा मैओ सम्मं ॥ २२१ ॥
 चीयम्मि देव-लोगे पवरे चंदज्जुणे विमाणम्मि ।
 जाओ विमाण-सामी देवो उ ससिप्पभो नाम ॥ २२२ ॥
 धणवाहणोवि साहू अतुह-रागो चरित्तु सामन्नं ।
 कालं काउं विहिणा उप्पन्नो वीय-कप्पम्मि ॥ २२३ ॥
 सामाणिय-ठाणम्मि देवस्स ससिप्पहस्स सो जाओ ।
 भासुर-सरीरधारी देवो चिज्जुप्पहो नाम ॥ २२४ ॥
 सावि हु अणंगवइया अविगय-रागा चरित्तु सामन्नं ।
 त्रिज्जुप्पहस्स जाया देवी अह चंदरेहत्ति ॥ ॥ २२५ ॥
 संभरिय पुव्व-वेरं वहुवसग्गे कारित्तु अइभीमे ।
 अग्गि-कुमार-सुरेणं सुवंधु-जीवेण पावेण ॥ २२६ ॥
 कणगरहो सो साहू सुलोयणाए समं तु अज्जाए ।
 निहओ तं उवसगं विसहेतो सम्म-भावेण ॥ २२७ ॥
 कालं काउं दोन्निवि उववन्नाइं तु वीय-कप्पम्मि ।
 चंदज्जुणे विमाणे सामाणिय-देव-भावेण ॥ २२८ ॥^२
 कणगरहो ओ विहुप्पह-नामो ईयरा सयेपभा नाम ।

१ B युग्मम् । २ मृतः । ३ अत्रुटितरागः = अत्यक्तरागः । ४ चरित्वा =
 शाल्य । ५ आमण्यं = साधुत्वम् । ६ संस्मृत्य । ७ उपपन्नो = उत्पन्नो । ८ B
 वि(श)भिः कुलकम् । ९ इतरा = कनकरथस्य स्त्री सुलोचनाख्या ।

सावि तद्गजा भगिणी वसुमह्या आउय-खयमि ॥ २२९ ॥
 पुन्व-दइयस्त जाया चदग्जुण-नामगस्त देवस्त ।
 तथेव किल विमाणे देवी चंदप्पमा नाम ॥ २३० ॥
 एवं एग-विमाणे दिव्व-सुहं ताण अणुहवताणं ।
 सम्बेसि लत्तोअं भइगरुया आसि पीईओ ॥ २३१ ॥
 पळिओधमाणि अड उ दिव्व-सुहं तथ अणुहवेऊणं ।
 देवो विज्जुप्पहो सो चइऊण इमम्मि वेयइदे ॥ २३२ ॥
 दक्खिण-सेट्टीइ पुरे रमणीए रयणसंचए पवरे ।
 पवणगइ-खयर-पुत्तो उप्पन्नो बट्टवइयाए ॥ २३३ ॥

एवं च ठिए ।

जो धणवाहण-जीवो देवो विज्जुप्पहो य दिय-ओए ।
 सो य तुमं इह सुंदर ! उप्पन्नो चित्तवेगोत्ति ॥ २३४ ॥
 देवीवि चंदरेहा तत्तो आउक्खए चुया संती ।
 उप्पन्ना वेयइदे नयरे सिरि-कुंजरावत्ते ॥ २३५ ॥
 खयरस्त अभियगइणो पियाए भग्जाए चित्तमालए ।
 कुच्छीए संभूया पिय-धूया कणगमालत्ति ॥ २३६ ॥
 भो चित्तवेग ! पुन्वि तुम्मं जो आसि राग-सबंधो ।
 सामन्नमुवगयाणवि तस्स फल एरिसं जायं ॥ २३७ ॥
 रूयं वलं च दित्ती रिद्धीवि य आसि धेवियां तुम्ह ।
 देव-भवे तुह आउं विमच्चिमं धेवयं आसि ॥ २३८ ॥
 एत्थवि माणुस्स-भवं अवरोप्पर-दसणाओ आरम्म ।
 दुसहं विओय दुक्ख संजायं तुम्ह दोण्हंपि ॥ २३९ ॥
 तुमएच्चिय अणुभूयं विओय-दुक्खं सुदूतहं जमिह ।
 भो चित्तवेग ! किंवा कहिएणं तेण तुह पुरओ ! ॥ २४० ॥
 काऊणवि सामन्नं सराग-भावो तुमे न जं चैत्तां ।
 तस्स फलेणं एसा दूतहा तुह आवया जाया ॥ २४१ ॥
 देव-भवे तुह भित्तो चंदग्जुण-नामगो य जो आसि ।
 चइऊण सोवि तत्तो चित्तगई एत्थ संजाओ ॥ २४२ ॥
 वसुमइ-नामा अग्जा देवी चंदप्पहा य दिय-ओए ।
 सावि य पियंणुमंजरी-नामा इह मद ! उप्पन्ना ॥ २४३ ॥
 चं पुन्व-संगओ सो चित्तगई तेण तुम्ह संजाओ ।

अह तस्त वारसाहे चोलीणे नियय-जणणि-जणएहि ।
 गरुय-पमोएण कयं विहिणा नामं सुधम्मोत्ति ॥ १०० ॥
 धणवाहणाभिहाणो वीओ कालेण से सुओ जाओ ।
 सोवि हु सुधम्म-नामो जाओ अह अट्ट-वारिसओ ॥ १०१ ॥
 तीए य पुर-वरीए विहरंतो अन्नया समोवारिओ ।
 समण-सय-सेविय-कमो सुदंसणो नाम आयरिओ ॥ १०२ ॥
 अप्पडिवद्ध-विहारी चउदस-पुब्बी गुणाण आवासो ।
 पुव्वुत्तर-दिसि-भाए अवाट्ठिओ नंदणुज्जाणे ॥ १०३ ॥
 सव्वावि नयर-लोओ विणिग्गओ सूरि-वंदण-निमित्तं ।
 धणभूर्इवि हु चलिओ भत्तीए तणय-संजुत्तो ॥ १०४ ॥
 उम्मुक्क-वाहणो अह दूराओ विहिय-उत्तरासंगो ।
 ति पयक्खिणिकुण गुरुं वंदइ परमाए भत्तोए ॥ १०५ ॥
 भीम-भवोयहि-निवडंत-जंतु-संतरण-वर-तैरंडम्मि ।
 दिन्नाम्मि धम्मलाभे गुरुणा, सेसे मुणी नमिउं ॥ १०६ ॥
 उवविट्ठो सत्थाहो मैहि-वट्ठे पुर-जणेण संजुत्तो ।
 सूरीवि मोक्ख-मग्गं जिण-धम्मं कहिउमाढत्तो ॥ १०७ ॥^५

अभिय ।

सम्म-दंसण-मूलो पंच-महव्वय-मैहल्ल-दढ-खंधो ।
 सैमिई-गुत्ती-तव-संजमाइ-साहा-पसाहिल्लो ॥ १०८ ॥
 विविहाभिग्गह-गोच्छेओ मणहर-सीलंग-पत्त-साहिल्लो ।
 वर-लद्धि-कुसुम-कलिओ सग्ग-उपवग्गाइ-सुह-फलओ ॥ १०९ ॥
 चारित्त-कप्प-रूक्खो वित्थरओ साहिओ जिणाणाए ।
 दुह-ताव-तावियाण जिंयाण सरणं अणन्न-समं ॥ ११० ॥^६
 चवलाइं इंदियाइं दुक्ख-निमित्तं च विसय-संगोवि ।
 कोहाइणो कसाया निबंधणं दोग्गईए उ ॥ १११ ॥
 ऐककसि कओ पमाओ जीवं पाडेइ भव-समुदम्मि ।
 भीमो य भवो बहुसो पयासिओ तीए परिसाए ॥ ११२ ॥
 सूरिस्स तस्त वयणं परमामय-सच्छहं निसांमित्ता ।
 संधिग्गा सा परिसा जहागयं पडिगया सव्वा ॥ ११३ ॥

१ अष्टवार्षिकः । २ तरण्डं = प्रवहणम् । ३ महीपृष्ठे । ४ B युग्मम् । ५ मह-
 ल्ले = महान् । ६ समिति-गुप्ति-तपः-धैर्यमादय एव शाखा-प्रशाखा यस्य स तथा ।
 ७ गुच्छः = स्तवकः । ८ रुक्खो = वृक्षः । ९ A जिणपण । १० B तिस्रभिः कुल-
 कम् । ११ सकृत् । १२ A °सामेत्ता ।

एवं च जाष साहइ सो खयरो मज्ज मद ! धणदेव ! ।
 एत्थगरम्मि निमुणमु जो बुत्तंनो तहि जाओ ॥ ८६ ॥
 एत्थो कमळ-दडडच्छो पिहुंक्खो मुर वरो तहि महत्ता ।
 ओइत्तो गयणाओ टैम्भोइतो दिमा-वडयं ॥ ८७ ॥
 दट्टु समागयं तं विवासिय-वयणो य चित्तवेगो सो ।
 अम्मुट्टिऊण पणमइ त देवं परम-विणएण ॥ ८८ ॥
 अह सो मुहामणयो नियमो सळवइ मद ! तुइ कुमळं १ ।
 मणिणो य पमावाओ निथिमा आवया विट्ठला १ ॥ ८९ ॥
 तो मणइ चित्तवेगो तुम्ह पमावाओ संभयं कुमळं ।
 ता सपइ मह साहमु महन-काऊहळं इय्य ॥ ९० ॥
 पुञ्ज-भवे संवंधो तुमए सह आसि को ममं देव ! १ ।
 केण व कज्जेण तुम आसि गज्जो उच्छुगो तइया १ ॥ ९१ ॥
 तत्तो य मणइ नियमो इमंग कज्जेण आगओ सुययु ! ।
 ता एग-मणो होउं साहिप्पंतं निसामेहि ॥ ९२ ॥
 जवुदीवे इहइ एरवर अत्थि आरिए देत्ते ।
 विज्जयवई नामेण नयरो मुर-नयरि-मंकासा ॥ ९३ ॥
 सीएवि सुविकखाओ धणभूई नाम आसि संधाहो ।
 दक्खिन्न-दया-जुत्तो उज्जुत्तो जइण-धम्ममि ॥ ९४ ॥
 संदोअ कळा-निळैओ गयअ निच्चं पयइ-वर-दोणो ।
 अशुयत्तिवे-नितो वासरोअ बुह-लोप मग-इट्ठो ॥ ९५ ॥
 नत्तम य पमंन-रूपा पइ-अया सच्च-सीळ दय-जुत्ता ।
 मत्ता मुदर-देहा सुंदरि-नामा सुविकखाया ॥ ९६ ॥
 निमळं सावग-धम्मं सम्मं अह ताण पाळयंताण ।
 वच्चति वामराइं मुमाहु-जण-मत्ति-जुत्ताण ॥ ९७ ॥
 अह अअया कयाइवि पहाण-मुविणेहि सुइयं तणय ।
 सा सुंदरी पसूया पमूय मुह-उक्खणाइत्ते ॥ ९८ ॥
 निज्जिय-अणंग-रूवं तेएण य दिणयररस सारिच्छं ।
 मोमं सत्ति-विवं विवं जिणिइ-धम्मव मुह-जगयं ॥ ९९ ॥

१ सुदरकाः । २ उरुजोतवन् । ३ अशुयथाव । ४ सायनं = उरुजि । ५ अ
 एव । ६ आवे । ७ सदाशा = दुःखा । ८ उरुहो = शार्यवाहः । ९ अ लोको ।
 १० दारं व्यापः, मदय । ११ अकृण्विभः, कसरपथे मित्रः सूर्यः, पनमूत्तिपथे
 मित्रपथे इहः । १२ विव = एवावेअवविदम् (म. १. ५. १११) ।

निय-परियणेण सहिओ सत्थाहो एइ गुरु-समीवम्मि ।
 सामाइयाइ-जुत्तो संविग्गो सुणइ जिण-धम्मं ॥ १२८ ॥
 धणवाहणो उ दइया-सुरय-सुहासत्त-माणसो धणियं ।
 पिउणा भणिओवि दढं न ए(हो ?)इ गुरु^१वंदओ कहवि ॥ १२९ ॥
 अह तं विसयासत्तं गुरु-रागं धम्म-करण-निरवेक्खं ।
 परिचत्त-सेस-कज्जं दट्ठुं लहु-भायरं गुरुणो ॥ १३० ॥
 जाया एसा चिंता भाया मे राग-मोहिओ वरओ ।
 जिण-वयण-वाहिर-मई इंदिय-विसएसु आसत्तो ॥ १३१ ॥
 दुल्लहमवि मणुयत्तं पावित्ता धम्म-विरहिओ एसो ।
 गच्छिस्सइ नरयम्मि घोरासु य तिरिय-जोणीसु ॥ १३२ ॥^२
 केणावि उवाएणं वोहेमी राग-मोहियं एयं ।
 एवं विचिंतिज्जणं गुरुणा सदाविओ भाया ॥ १३३ ॥
 महया उवरोहेणं समागओ वंदिज्जण तो सूरिं ।
 उवविट्ठो से पुरओ अह सूरी भणिउमाढत्तो ॥ १३४ ॥
 पो^३गल-परियट्ठेहिं वहुहिं संपाविज्जण मणुयत्तं ।
 हारेसु मा मुहाए वि^४सयामिस-मोहिओ भद ! ॥ १३५ ॥
 विसएसु दढं सत्तां सत्ता वंधंति असुह-कम्माइं ।
 तव्वसओ संसारे भमंति अहमासु जोणीसु ॥ १३६ ॥
 वह-बंध-मारणाई नाणाविह-वेयणाओ नरएसु ।
 पाविति विसय-गिद्धा दूसहाओ दीहरं कालं ॥ १३७ ॥
 अच्छउ ता पर-लोए इहेव पाविति गरुय-दुक्खाइं ।
 विसय-पसत्ता दुइंत-इंदिया देहिणो वहवे ॥ १३८ ॥
 मोत्तूण नियय-जूहं करेणु-सुह-सुरय-फास-पंडिवद्धो ।
 वद्धो वारी-बंधे फासेण ग^५ओ ग^५ओ निहंणं ॥ १३९ ॥
 रसणिंदियम्मि लुद्धो विद्धो गलएण म^६च्छओ निहओ ।
 घाणिंदियम्मि सत्तो पत्तो उरगोवि मरण-दुहं ॥ १४० ॥
 उज्जोइय-सयल-दिसं दीव^७-सिहं पेच्छिउं पर्यगोवि ।
 तग्गहण-रओ मरणं पत्तो नणु चक्खु-दोसेण ॥ १४१ ॥

१ वन्दत इति वन्दकः । २ B तिष्ठमिः कुलकम् । ३ शब्दायितः = आहृतः ।

४ पुद्गलपरिवर्तैः = अनन्तकालविशेषैः । ५ मुधा । ६ आमिषं = मांसम् । ७ सक्काः = अवबद्धाः । ८ सत्त्वाः = जीवाः । ९ जूहो = यूयः = हस्तिसमुदायः । १० यजः ।

११ गतः । १२ निधनम् = मरणम् । १३ मत्स्यकः । १४ B सिहिं ।

सोऊण सुधम्म-नामो धम्म-मई गुरु-गिर निसामित्ता ।
 संसार-भैठब्बिगो पणमिय सूरि इमं मणइ ॥ ११४ ॥
 इच्छामि तुम्ह मूले निरैवज्जं गिण्हउं सुपब्बज्जं ।
 जणगेहिं अणुजाओ भीओ जर-जम्म-मरणणं ॥ ११५ ॥
 भणियं गुरुणा य तओ होउ अविग्यं तुहेत्थ वत्थुम्मि ।
 धम्मा-पिऊहिं मुक्को अह सो पैव्वाविओ गुरुणा ॥ ११६ ॥
 अम्मसिय-दुविहै-सिक्खो संजम-तव-विणय-करण-उग्गुत्तो ।
 विहिणा गुरु-पामूले अहिज्जिउं सो समादत्तो ॥ ११७ ॥
 सिग्घ महा-मई सो जाओ सुत्त-थ-तदुभय विहि-न्नु ।
 सुँदस-पुब्बी गुरु-साहु-सम्मओ गुण-गणावासां ॥ ११८ ॥
 नाऊण जोमैय से सुह-रिक्खे सूरिणा निय-पयम्मी ।
 अहिसित्तो सूरिावि य संलिहिय-त्तणू गओ मोक्खं ॥ ११९ ॥
 समण-गण-संपरिवुँडो सुहम्म-सूरिावि विविह-देसेसु ।
 बोहितो भविय-जण विहरइ पुर-गाम-नगरेसु ॥ १२० ॥
 धणवाहणेओ वि कमसो वड्ढंतो पंच धाइ-परियारिओ ।
 पत्तो कुमार-भावं अहिज्जिओ तह कळा-निवहं ॥ १२१ ॥
 पत्तो य जोब्बणं सो कामिणि-जण-विहिय-चोरण-समत्थं ।
 पिउणा य तन्निमित्त वरियो वर-रूव-सपत्ता ॥ १२२ ॥
 सिरि-सुप्पइट्ट-नयरे धूया हरिदत्त-पवर-इम्मस्स ।
 विणयवई-सभूयाऽणंगवई नाम वर-कत्ता ॥ १२३ ॥
 महया विच्छेदुण परिणीया सोहणम्मि सा लगे ।
 धणवाहणेण तत्तो आणीया नियय-नयरीए ॥ १२४ ॥
 अह सो तोए रत्तो जोब्बण वर-रूव-सोउंमहेसु ।
 गाढ विसयासत्तो गथंवि कालं न याणाइ ॥ १२५ ॥
 अह अन्नया सुधम्मो विहरंतो मुणि-वरो तहिं पत्तो ।
 विजयवई-नयरीए वासा-रत्तस्स पारंभे ॥ १२६ ॥
 ताहुहिं तथ वसहा विमग्गिया ताहि सत्यवादेण ।
 धणभूइणा विदिन्ना सुविसुद्धा जेण सालामु ॥ १२७ ॥

१ चर्म मातर्वस्त्र २ धर्मवर्तिः । ३ भठब्बिगो = मयोद्धिपः । ४ निरवयो = निर्दोषम् । ५ प्रमाजित्तः = दीक्षितः । ६ महणावेवनरुपा श्रुतिषा शिक्षा । ७ पा-
 मूलं = पादमूलम् । ८ अम्मंतुम् । ९ विहिन्नु = विधित्तः । १० अणुवचणुओ शा-
 इत्तम् । ११ बोमवताम् । १२ संपरिवुत्तः = परिकरितः । १३ वयो = धेटा ।
 १४ सोउमत्तं = सोउमारंभम् । १५ जणं = वानम् ।

ब्रीक्षीसंति य अन्नं सवभावं नेय पैयडेंति ॥ १५५ ॥
 किं बहुणा भणिएणं जाओ य हणंति नियय-पुत्तंपि ।
 को नाम पिओ तासिं हविज्ज चवलाण महिलाण ? ॥ १५६ ॥
 ता भइ ! एरिसाण त्तिच्छडाटोत्र-चवट-हिययाणं ।
 महिलाण कए को इह हविज्ज सिट्ठिलायरां धम्मे ? ॥ १५७ ॥
 इय गुरु-भणियं सोउं विहसिय धणवाहणेण संलत्तं ।
 अन्नाओ जुवईओ एवंविह-दुट्ठ-चरियाओ ॥ १५८ ॥
 मह महिला पुण सरला पइ-व्वया सच्च-सील-दय-जुत्ता ।
 अणुरत्ता सुविणीया थिर-नेहा गुरु-जणे भत्ता ॥ १५९ ॥
 सरिसा सा कह होज्जा असुद्ध-चरियाण अन्न-महिलाण ? ।
 लोह-सुरंगईणं दीसइ-गुरु-अंतरं लोए ॥ १६० ॥
 तत्तो गुरुणा भणियं मणोहरा तुज्ज जइवि सा महिला ।
 तहवि ह्नु उवमुज्जंता सरणी सा नरय-नयरस्स ॥ १६१ ॥
 जह किंपाग-फलाई भुत्ताइं दुहावहाइं इह होंति ।
 तह इत्थी-सुरय-सुहं मणहरमवि दोग्गइं नेइ ॥ १६२ ॥
 जह विस-मीसं सरसंपि भोयणं जीवियं हरइ भुत्तं ।
 तह सुंदरावि रमणी रमिया नणु दोग्गइं देइ ॥ १६३ ॥
 ता उज्जमु अणुरायं कुगइ-निमित्ताए नियय-दइयाए ।
 पंच-महव्वय-जुत्तो होसु तुमं चरण-निरउत्ति ॥ १६४ ॥
 एवं दिवसे दिवसे संवगकोरहिं महुर-वयणेहिं ।
 बोहिज्जंतो मणयं जाओ अह पियणु-रागो सो ॥ १६५ ॥
 अन्न-दिणे एगंते गुरु-पुरआं अंजलिं करेऊण ।
 धणवाहणो स एवं वज्जरई परम-संविग्गो ॥ १६६ ॥
 तुम्हाणममय-भूए वयणे निसुएवि मज्ज हिययाओ ।
 किं नो सँक्कइ रागो विसंवर दुट्ठस्स सप्पस्स ? ॥ १६७ ॥
 भयवं ! ताव न तुट्ठइ दइयाए उवरि सव्वहा रागो ।
 नवरं कोरमि एक्कं जइ जुत्तं तुम्ह पडिहाइ ॥ १६८ ॥
 सुरय-सुह-निष्पिवासो दिक्खं गिण्हामि तुम्ह पामूले ।
 दइयाए समं अहयं दंसणमित्तेण संतुट्ठो ॥ १६९ ॥
 एवं ववत्थियम्मि जइ जोग्गं देह मज्ज तो दिक्खं ।

१ विश्वसन्ति । २ प्रकटयन्ति । ३ त्तिच्छडाऽऽटोपचपलहृदयानाम् । ४ सु

णिः = मार्गः । ५ दुर्मतिम् । ६ प्रतनुः = अल्पः । ७ ध्वक्ते

गौरी सदास्ततो निच्चल-तेइविय-कल जुपल्लियो ।
 सवणिदिय-दोसेणं मिओ मओ वैह-वाणेण ॥ १४२ ॥
 एकीकेदिय वसगा एए सज्वेवि पावेया निहण ।
 पंचिदिय-वसगाणं नराण पुण का गई होग्जा ? ॥ १४३ ॥
 ता पंचिदिय-वसगो विसय-मुहं सेविऊण मा भद ! ।
 धम्मोवज्जण रहिओ वच्चसु घोरम्मि नरयम्मि ॥ १४४ ॥
 किज्जउ धम्मम्मि मई विसय-मुहं उज्झिऊण ता इण्हि ।
 सेहलीकरेसु सुंदर ! अइदुलहं मणुव-जम्मंति ॥ १४५ ॥
 एयं गुरुणो वयणं निसम्म धणवाहणो इम मणइ ।
 इच्छामि तुम्ह वयणं किं पुण निसुणेह मह भणियं ॥ १४६ ॥
 अइनेह-परा वरई खणमवि विरहं न सकए सोद्धं ।
 दइयाडणंगवई मह तेण न सक्केमि तं मात्तुं ॥ १४७ ॥
 तुम्हपि वंदणत्थ आगमणं तेण होइ नो मज्ज ।
 मह विरहे सा वरई इण्हिपे इ अच्छए किच्छं ॥ १४८ ॥
 तत्तो गुरुणा भणियं पंचल-चित्ताण महिलिआणं कए ।
 को व सैकनो पुरिसो हारिजा अप्पयं भद ! ॥ १४९ ॥
 पंचणुहुय-धय-पंचल चित्तासु महिलिआसु आसत्तो ।
 जो धम्मम्मि पमायइ सो केडरिसो, न सपपुरिसो ॥ १५० ॥

भाविव ।

अंतो-विस भरियाओ मणहर-रूवाओ वज्ज-विचीए ।
 गुंजा-कल-सरिसाओ होंति सभावेण माहिलाओ ॥ १५१ ॥
 सच-दय-सोय रहिया अकज्ज निरयाओ सौहस-धणाओ ।
 मय-जणणीओ, तासु को व सैकनो रई कुआ ? ॥ १५२ ॥
 रत्ताओ हरति धण पाणेवि हरंति तह विरत्ताओ ।
 रागेवि विरागेवि य भयंकरा दुइ-जुवईओ ॥ १५३ ॥
 अन्नं चित्तंति मणे नियंति अन्नं घेडेंति अन्नेण ।
 चल-चित्ताणं ताणं को नाम हविज्ज कलुहओ ? ॥ १५४ ॥
 मौरंति पई जारस्स कारणे तपि हदि ! अन्नहा ।

१ तइवियं = तत् (अ. प. १४. ११७) । २ मिओ = मयः । ३ वाहो = म्वा-
 षः । ४ घमोपारवन्नरहितः = धर्महरणवञ्चितः । ५ सफलीकुरूप । ६ कृच्छं यथा
 स्वात्तथा, कृत्तेज्ययः । ७ सकर्जः = प्रतिमान् । ८ अ 'वणद्ध' । ९ कापुल्लः = का-
 तरः । १० साहसम् = आविर्भावधारित्वं घने वाघो ताः, साहसिचर इत्यर्थः ।
 ११ एतिसु = काश्चित् । १२ वरकन्ति (अ. प. १४. ११८) । १३ घट्ठे = अ-
 च्छन्त । १४ अ मारित्ति । १५ अन्नाद्यम् ।

अणुरागो तव्विसए तीएवि य तस्स उवरिम्मि ॥ १८५ ॥

एवं वच्चइ कालो संजम-तव-विणय-करण-निरयाणं ।

गुरु-आणा-संपाडण-पराण अह ताण दोण्हंपि ॥ १८६ ॥

अह अन्नया कयाइवि भगिणीए वसुमईए संजुत्ता ।

चलियाऽणंगवई सा वियार-भूमीए वहियाओ ॥ १८७ ॥

दिट्ठो य ताहि एगो महिला-सहिओ नरो उ उम्मत्तो ।

धूलि-रय-धूसरंगो जर-चीवर-चीरियाइत्तो ॥ १८८ ॥

उंगायंतो बहुहा नच्चंतो डिंभ-सत्थ-परिकित्तो ।

तं दट्ठुमणगवई सुइरं पुळएइ तं जुयलं ॥ १८९ ॥

तत्तो तीए भणियं भगिणीए सुलोयणाए अणुहरइ ।

अज्जो ! एसा जुवई गह-गहिय-नरस्स पासत्था ॥ १९० ॥

भणियं च वसुमईए सुइर निज्जाइऊण सविसायं ।

सच्चिय एसा अम्हं भगिणी ओ सुलोयणा नाम ॥ १९१ ॥

परिणीया आसि पुरा सुबंधुणा मेह्लावइ-पुरीए ।

दिट्ठा कणगरहेणं कयाइ अह राय-उत्तेणं ॥ १९२ ॥

अंतेउरम्मि छूँढा अइगुरु-अणुराय-हरिय-हियएण ।

सयलोरोह-पहाणा जाया अह तस्स वल्लहिया ॥ १९३ ॥

एयं मइ पच्चक्खं सव्वंपि हु सासुरे वसंतीए ।

वित्तं, तुमएवि सुयं अज्जे ! लोय-प्पवायाओ ॥ १९४ ॥

एसो गह-गहिय-नरो दीसइ सरिसो उ राय-उत्तस्स ।

ता एसो कणगरहे एसावि सुलोयणा नूणं ॥ १९५ ॥

भणियमणंगवईए संभासेमो इमं तु निय-भगिणिं ।

किं अम्हे परियाणइ, अहवाविअ भंभला एसा ? ॥ १९६ ॥

तत्तो गंतुं दोहिवि मइरं आभासियावि सा जाहे ।

नवि जाणइ किंचि फुँडं वोळइ य बहु-असंबद्धं ॥ १९७ ॥

ताहे दोवि जणाइं सुधम्म-सूरिस्स पाय-मूलम्मि ।

करुणा-पराहिं अज्जाहिं ताहि नीयाइं सविसायं ॥ १९८ ॥^{११}

भणिओ अज्जाहिं गुरु एसा अम्हाण जिट्ठ-भगिणी ओ ।

किं होइ नवा भयवं ! जाया उम्मत्तिया कहवा ? ॥ १९९ ॥

१ चीवरं=वर्ष, चारिका कीटविशेषास्तीराकीर्णो व्यासः । २ उद्दायन् । ३ डिग्माः=वालकाः । ४ अनुहरते=अनुकरोति । ५ आर्ये ! । ६ पार्श्वस्था । ७ क्षिता (J. P. 150) । ८ श्वशुरगृहे । ९ भंभला=मूर्खा (H. D. VI. 110) । १० फुँडं=स्वप्नम् (H. P. IV. 258) । ११ B युग्मम् ।

तीए अदंसणेणं सक्रोमि न जीवियं धरिउं ॥ १७० ॥
 तव्वयणं सोऊण य सुधम्म-सूरी विचितए एवं ।
 पेच्छह अइदुरंतो रागो कह विडसए छोए ? ॥ १७१ ॥
 एवंपि ता दिग्गड पव्वज्जा ताहि गहिय-सुत्तथो ।
 सयमेव विवेग-जुओ उज्झिस्तइ राग-संबंधं ॥ १७२ ॥
 एवं विचितिऊणं अणंगवइयाए संजुओ ताहे ।
 धणवाहणो सं-भाया गुरुणा पव्वाविओ विहिणा ॥ १७३ ॥
 चंदजसा नामाए मयहरियाए समणिया सावि ।
 साहुणि-गण-मज्झ-गया सिक्खइ वर-साहुणी-किरियं ॥ १७४ ॥
 एयं च ताण दोण्हवि परोप्परं जाव तुइइ न रागो ।
 बहुणावि हु कालेणं सुत्तथ-विसारयाणंवि ॥ १७५ ॥
 ताव य गुरुणा भणियं एयंते भारईए महुराए ।
 एयं न जुत्तमहुणा उत्तम-सत्ताण तुम्हाण ॥ १७६ ॥
 अविरइ जुवइ-जणेवि हु सवियार-पलोयणम्मि साहुस्त ।
 पायच्छित्तं गरुयं भणियं सुत्ते जिणिदस्स ॥ १७७ ॥
 जं पुण साहुणि विसए सवियार-पलोयण तु साहुस्त ।
 त मइ ! गुरु-अणत्थस्स कारणं वन्निय सैमए ॥ १७८ ॥
 इयर-महिटा-जणेवि हु दिट्ठी पाओ न होइ जुत्ताति ।
 किं पुण समणी विसए अवोहि-वीयस्त मूलम्मि ? ॥ १७९ ॥
 ता उज्झिय अविवेय रागं अयहत्थिऊण भावेण ।
 परिहासु सव्वहच्चिय दिट्ठि कुसीलत्तण एयं ॥ १८० ॥
 एवं गुरुणा भणिओ सविग्गो सोवि चितए एवं ।
 अइराग-पर-वसस्त ओ धी ! धी ! मइ निव्विवेयस्स ॥ १८१ ॥
 ओ हं पणदठ-लज्जो गँय राय-पयम्मि बहुमाणोवि ।
 साहु जण निंदणिज्जं रागं न चएमि छँइउं ॥ १८२ ॥
 लदूणावि निरवज्ज पव्वज्जं दुदठ-राग-पडिबद्धो ।
 होहामि पुज्ज-रहिओ दीहर-संसार-आभागी ॥ १८३ ॥
 हा जीव ! पाय ! भमिहिसि नारय-तिरिएसु दीहरे काउं ।
 अविसय-पयह-रागो लदूणावि धम्ममणवज्जं ॥ १८४ ॥
 एवं भावेंतस्सवि धणवाहण-साहुणो न उत्तरइ ।

१ स्वभावा । २ अ सुग्गम् । ३ समयः = सिद्धान्तः । ४ उदयगतः । ५ अय-
 हत्थ = मयनीय । ६ संविहः = संवेगमात्रतः । ७ गतरागपदे = क्षात्रुपदे ।
 ८ छँइउं = मोक्षय (M. P. IV. 91) । ९ विनश्यति (M. P. IV. 139) ।

वेदंति हरिसियाइं पय-कमलं सयल-दोस-हरं ॥ २१४ ॥
 तत्तो संवेयकरिं गुरुणो सोऊण देसणं पवरं ।
 पडिबुद्धाइं दोन्निवि कमेण पव्वाइयाइंति ॥ २१५ ॥
 मयहरियाए पासे भगिणी-जुअलेण संजुया तत्तो ।
 संजम-गुरु-विणय-रया सुलोयणा कुणइ विविह-तवं ॥ २१६ ॥
 एवं चंदजसाए पय-मूले ताण अच्छमाणणं ।
 तिण्हंपि ह्नु भगिणीणं वोलीणा वासरा वहवे ॥ २१७ ॥
 मुणिणो कणगरहस्स उ धणवाहण-साहुणो य संजाओ ।
 भो चित्तवेग ! तइया अन्नोन्नं गरुय-नेहोत्ति ॥ २१८ ॥
 पंच-महव्वय-जुत्ता समिई-गुत्तीसु सम्ममुवउत्ता ।
 चाणाविह-तव-निरया गिण्हंति य सुत्त-अत्थाइं ॥ २१९ ॥
 गुरु-आणाए निरया दोन्निवि पालेंति चरण-करणाइं ।
 एवं पभूय-कालो वोलीणो ताव दोण्हंपि ॥ २२० ॥
 अह अन्नया कयाइवि थोवं निय-आउयं मुणेऊणं ।
 सूरी संलिहिय-तणू अणसण-विहिणा मैओ सम्मं ॥ २२१ ॥
 वीयम्मि देव-लोगे पवरे चंदज्जुणे विमाणम्मि ।
 जाओ विमाण-सामी देवो उ ससिप्पभो नाम ॥ २२२ ॥
 भणवाहणोवि साहू अत्तुट्ट-रागो चरित्तु सामन्नं ।
 कालं काउं विहिणा उप्पन्नो वीय-कप्पम्मि ॥ २२३ ॥
 सामाणिय-टाणम्मि देवस्स ससिप्पहस्स सो चाओ ।
 भासुर-सरीरधारी देवो विज्जुप्पहो नाम ॥ २२४ ॥
 सावि ह्नु अणंगवइया अविगय-रागा चरित्तु सापन्नं ।
 विज्जुप्पहस्स जाया देवी अह चंदरेहत्ति ॥ २२५ ॥
 संभरिय पुव्व-वेरं बह्वसुग्गे करित्तु अइयमि ।
 अग्गि-कुमार-सुरेणं सुवधु-जीविण प्रावेण ॥ २२६ ॥
 कणगरहो सो साहू मुल्लोयणाए मम तु अज्जाए ।
 निहओ तं उवसगं विसहंतो सम्म-मावेण ॥ २२७ ॥
 कालं काउं दोन्निवि उववन्नाइं तु वीय-कप्पम्मि ।
 चंदज्जुणे विमाणे सामाणिय-देव-भावेण ॥ २२८ ॥
 कणगरहो ओ विहुप्पह-नामो इयरा सयंपभा नाम ।

१ ॥ सुग्गम् । २ मृतः । ३ अनुदितरागः = अत्यकरागः । ४ चरित्वा =
 प्रपात्स । ५ आमण्यं = साधुत्वम् । ६ संसृत्व । ७ उपपन्नो = उत्पन्नो । ८ ॥
 वि(१)मिः कुलकम् । ९ इतरा = फनकरथस्य स्त्री मुलोचनाश्या ।

भणियं गुरुणा ततो नाणेण वियाणिकुण परमत्थं ।
 सच्चिय सुलोयणा सा कणगरहो एस जुवराया ॥ २०० ॥
 जोगो मइ-मोहकरो सीसे खित्तो इमाण सुत्ताण ।
 एक्काए सैवत्तीए ईसा-वस-गाढ-कुद्धाए ॥ २०१ ॥
 तस्त वसेणं दोण्हवि मइ-संमोहो इमाण संजाओ ।
 रत्ता य तओ विज्जेजा बहवे सदाविआ तत्थ ॥ २०२ ॥
 न य केणवि पउणाई कयाई कालेण रक्खग-नराणे ।
 कहवि पमाय-परोणं नीहरियाई इमाइ तु ॥ २०३ ॥
 भणिय च वसुमईए भयव ! एयाण मूढ-चित्ताणं ।
 जइ पेच्छह उववारं, पैडिजोग देह चित्तेउं ॥ २०४ ॥
 ततो गुरुणा तेसि दिन्नो उम्माय-नासण-पैडिट्ठो ।
 पैडिजोगो, जायाई दोण्णिवि अह सत्थ-चित्ताई ॥ २०५ ॥
 दट्टूण भगिणि-जुयलं सुलोयणा विम्बिया इम भणइ ।
 किं नाम इमं सुमिण किंवा मइ-विम्भमो एस ? ॥ २०६ ॥
 सा कत्थ अम्ह नयरी सा य विभूई य ते अलंकारा ।
 कह घूळि-भूसराई इह मिह (म्हो ?) संपावियाईति ! ॥ २०७ ॥
 दोन्निवि गहिय-वैयाओ कत्थ व भगिणीओ मम्म इहई तु ? ।
 ता नूण इंदयाळं एये अहवावि सुमिणति ॥ २०८ ॥
 ततो य वसुमईए कहियं उम्माय-कारणं सव्वं ।
 जाव य गुरु मीहण्या नट्टो तुम्हाण उम्माओ ॥ २०९ ॥
 जइया य तुमं भदे ! छुटा अंतेउरम्मि जुवरत्ता ।
 तइयच्चिय खयरंणं मायाइ सुमगलेण अहं ॥ २१० ॥
 मुत्ता पभूय-काल भणवइ-देवेण बोहिया ततो ।
 जाया चंदजसाए पय-मूळं सुवणु ! पन्वइया ॥ २११ ॥
 एसावि अणंगवई धम्मं सोऊण भव-भयुच्चिग्गा ।
 निय-भत्तुणा समेया पन्वइया एथ गच्छम्मि ॥ २१२ ॥
 ता सुवणु ! न सुविणमिणं सच्चं चिय ज तुमे इमं दिट्ठं ।
 एतो सो अम्ह गुरू सुधम्म-नामो महा सत्तो ॥ २१३ ॥
 ततो दोवि जणाई सुधम्म-सूरिस्त परम विणएणं ।

१ योगः=औषधचूर्णयोगः । २ सुप्तयोः । ३ उपलब्धा । ४ वेदाः । ५ वस-
 म्वाः स्वाने षष्ठी (म. ३. १११. ११४) । ६ पूर्वसात् प्रतिभोहकाराद् योगात् प्रति-
 कृतो योगः अतिक्रमः । ७ पटिष्ठः । ८ स्वप्नः । ९ वरं-वत्पः । १० माहर्ष्यं=
 माहात्म्यम् ।

अह चित्तइ धणदेवो तीए रूवेण अक्खित्तो ॥ १६३ ॥
 जइ ताव इमा कना, ^१दँति य जइ मे विमग्गिया एए ।
 ता होज्ज मह कयत्थो दहयाए इमाए मणुय-भवो ॥ १६४ ॥
 कह होज्ज मज्झ एसा मग्गामि सयंपि अहव अनेण ।
 जइ दाहँति न मज्झं विमग्गिया, होज्ज लहुयत्तं ॥ १६५ ॥
 अहवा समाण-जाई धणवंतो वसण-वज्जिओ तह य ।
 एसावि जोव्वण-त्था तम्हा दाहँति मह एए ॥ १६६ ॥
 एवं विचिंतयंतो काउण भोयणं तु धणदंवां ।
 सिरिदत्तेण विइत्ते^२ तंबोल-विलेवणाइम्मि ॥ १६७ ॥
 गेहाओ नीहारिओ गंतूण नियय-वास-ठाणम्मि ।
 सिरिकंता-हय-हियओ पासुत्तो पवर-सयणाए ॥ १६८ ॥^३
 एत्तो य मयण-वसगा सिरिकंता रँणरणेण अभिभूया ।
 गंतूण गिहुज्जाणे पासुत्ता कयलि-गेहम्मि ॥ १६९ ॥
 तत्थ यवक्खित्त-मणा कसिण-भुयंगेण वाहु-मूलम्मि ।
 दँट्ठा ददट्ठण अहिं अईव-भय-वेविर्-सरीरा ॥ १७० ॥
 आगम्म माउ-मूले रुयमाणी भणइ वेयण-परट्ठा ।
 अम्मो ! खद्धा खद्धा अहयं गुरु-कसिण-सप्पेण ॥ १७१ ॥^४
 पेलव-सत्तत्तणओ उँक्कडयाए य विस-वियारस्स ।
 नेयणाए पभूयत्ता सँभयत्ता इत्थि-भावस्स ॥ १७२ ॥
 मीलिय लोयण-जुयलं नीसाहारा धसत्ति धरणीए ।
 विहलंवल्ला निवडिया जणणीए पेच्छँ^५माणीए ॥ १७३ ॥
 तं ददट्ठं सिरिमइणा सागरँ-सेट्ठी तहेव सिरिदत्तो ।
 तह सयल-परियणो सो^६ सहसत्ति समाउलीभूओ ॥ १७४ ॥
 ताहे वहु-गारुडिया हक्कारिज्जंति मंत-तंत-विऊ ।
 कीरंति मंत-जावा तह वट्टिज्जंती मूलीओ ॥ १७५ ॥
 भारँति धारणाओ केवि हु कन्नम्मि^७ दँति से जावं ।
 कल्लण विलवइ जणणी संधीरइ से^८ पिया एवं ॥ १७६ ॥
 सुंदरि ! मा कुण सोयं एयं नेमित्थियं तयं वयणं ।
 संपइ पँयडीहोही दइए ! जामाउओ तुज्झ ॥ १७७ ॥

१ B दिति । २ त्रितीर्णे=दत्ते । ३ B युग्मम् । ४ उत्कण्ठया । ५ दद्या । ६
 वेधिरं=वेपथुशीलम् । ७ आश्रयार्थेऽप्ययम् (H. P. II. २०४) । ८ स्वादिता । ९
 ४ युग्मम् । १० उत्कटतया । ११ प्रभूतत्वात् । १२ सभयत्वात् । १३ B पिच्छ° ।
 १४ २ सिद्धी । १५ A से । १६ A दँति । १७ तस्माः पिता । १८ A °यदो हो° ।

सावि तद्गजा भगिणी यमुमद्या आउय-खयम्भि ॥ २२९ ॥

पुव्व-दइयस्स जाया चंदज्जुण-नामगस्स देवस्स ।

तत्थेव किल्ल विमाणे देवी चंदप्पभा नाम ॥ २३० ॥

एवं एग-विमाणे दिव्व-सुहं ताण अणुहवताण ।

सव्वेसि अन्नोन्नं अइगहया आसि पीईओ ॥ २३१ ॥

पट्टिओवमाणि अट्ट उ दिव्व-सुहं तत्थ अणुहवेऊणं ।

देवो विज्जुप्पहो सो चइऊण इमम्भि वेयइटे ॥ २३२ ॥

दक्खिण-सेदीइ पुरे रमणीए रयणसंचए पवरे ।

पवणगइ-खयर-पुत्तो उप्पन्नो बटलवइयाए ॥ २३३ ॥

एवं च ठिए ।

जो धणवाहण-ओओ देवो विज्जुप्पहो य दिय-लोए ।

सो य तुमं इह सुंदर ! उप्पन्नो चित्तपेगोत्ति ॥ २३४ ॥

देवीवि चंदरेहा तत्तो आउक्खए चुया संती ।

उप्पन्ना वेयइटे नयरे सिरि-कुंजरावत्ते ॥ २३५ ॥

खयरस्स अमियगइणो दियाए मज्जाए चित्तमालाए ।

कुच्छीए संभूया पिय-धूवा कणगमालत्ति ॥ २३६ ॥

भो चित्तवेग ! पुट्ठि तुम्भं जो आसि राग सर्वथो ।

सामन्नमुवगयाणवि तस्स फल एरिसं जायं ॥ २३७ ॥

रूवं वलं च दित्ती रिद्धीवि य आसि थेविवां तुम्ह ।

देव-भवे तुह आउं विमज्झिमं थेवय आसि ॥ २३८ ॥

एत्थवि माणुस्स भवं अवरोप्पर-दसणाओ वारम्भ ।

दुसहं विओप दुक्ख संजायं तुम्ह दोहंपि ॥ २३९ ॥

तुमएच्चिय अणुभूयं विओप-दुक्ख सुदुसहं जमिह ।

भो चित्तवेग ! किंवा कहिएणं तेण तुह पुरओ ! ॥ २४० ॥

काऊणवि सामन्नं सराग-भाशे तुमे न ज चैत्तो ।

तस्स फलेणं एसा दूसहा तुह आवया जाया ॥ २४१ ॥

देव-भवे तुह मित्तो चंदज्जुण-नामगो य जो आसि ।

चइऊण सेवि तत्तो चित्तगई एत्थ संजाओ ॥ २४२ ॥

यमुमइ नामा अज्जा देवी चंदप्पहा य दिय-लोए ।

सावि य पियं गुमंजरि-नामा इह भर ! उप्पन्ना ॥ २४३ ॥

जं पुव्व-संगओ सो चित्तगई तेण तुम्ह संजाओ ।

तुञ्ज पुण वहट्टाए कणगवईए पभूय-विक्खेवो ।
 पट्टविओ ता तुमए रक्खेयव्वं निय-सरारं ॥ २१७ ॥
 एवं च जाव साहइ सो पुरिसो भद् ! पट्टि-नाहस्स ।
 ताव य सो विक्खेवो पभूय-रह-तुरय-पाइकां ॥ २१८ ॥
 सहसच्चिय संपत्तो समंतओ वेढिया इमा पट्टी ।
 अह भिल्ल-निवह-सहिओ नीहरिओ सुप्पइट्ठोवि ॥ २१९ ॥^२
 बट्ट-जण-सहार-करं लग्ग आओहण महा-घार ।
 निहया वहवो भिल्ला विजिया अम्हे पर-वल्लं ॥ २२० ॥
 गहिऊण तओ सार सव्वं डहिऊण सीहगुहमेयं ।
 काउं हय-विप्पहयं विणिग्गयं पर-वल्लं तत्तो ॥ २२१ ॥
 अहर्यापि हु जुञ्जतो एयमवत्थतर इहं पत्तो ।
 धणदेव ! नेव जाणे किं जायं सुप्पइट्ठस्म ॥ २२२ ॥
 पंच-नमोक्कारो अह दिन्नो सम्मत्त-वय-समेओ से ।
 तेणवि य भाव-सारं पुणरुत्त भणित्तादत्तां ॥ २२३ ॥
 एत्थंतरम्मि पुरिसो सलिलं घित्तूण आगओ तत्थ ।
 धणदेवो भणइ तओ पियसु जलं देवसम्म ! इमं ॥ २२४ ॥
 अह सो जलं पिवंतो अइतण्हा-सुसिय-ताल्लयत्तणओ ।
 गुरु-वेयणा-परिगओ सहसा पाणेहिं परिचत्तां ॥ २२५ ॥
 धणदेवोवि हु अइगुरु-सोगो डंहिऊण तंस्स तं देहं ।
 सव्वंपि समर-भूमिं जोयावइ नियय-पुरिसेहिं ॥ २२६ ॥
 न य कत्थइ उवल्लं^१ करकमेत्तांपि पट्टि नाहस्स ।
 तत्तो चित्तइ एसो हा ! धी ! विहिणो विलसियस्स ॥ २२७ ॥
 तारिस-गुण-जुत्तस्सवि सरल-सहावस्स सुप्पइट्ठस्स ।
 निग्घण-कणगवईए हा ! हा ! कह दारुणं विहियं ? ॥ २२८ ॥
 मौइंदजाल-सरिसं सव्वं एयम्मि हंदि ! संसारं ।
 खण-दिट्ठ-नट्ठ रूवं धण-परियण-जावियव्वाइं ॥ २२९ ॥
 न य नज्जइ किं जाय महाणुभावस्स सुप्पइट्ठस्स ।
 किं जीवइ अहव मओ संगामे एत्थ जुञ्जंतो ? ॥ २३० ॥
 एमाइ चित्तयंतो धणदेवो आगओ निजं सत्थे ।

१ पाइको = पदातिः (H. P. II. 138) । २ B युग्मम् । ३ आचोघनं =
 प्रामः । ४ नावधारं = श्रद्धापूर्वकम् । ५ भूयः (H. P. 37) । ६ आदत्तो =
 प्रारब्धः । ७ A घत् । ८ आतवृष्णाशुष्कनाल्लकत्वतः । ९ परिल्लकः । १०
 रण्वा । ११ देवशमणः । १२ करङ्गमात्रम् = आस्थमात्रम् । १३ मायेंद्रजालघटशाम् ।

पेरंत-सत्य-विनिहये-हय-रुहिर-पवाह दुग्धं ॥ २०३ ॥
 दुग्ध-धरणि-निवडिप-भड मेस-वसा पमत्त-वहु-मुणहं ।
 मुणह-भय-मुक्क-माणुस करंक-सिब-मुक्क-फेक्कारे ॥ २०४ ॥
 फेक्कार-सवण संतंरुठ-भीरु-उड्डीण-गिद्ध-सिमु निवहं ।
 सिमु-निवह-रुय संदइड-भिल्ल जुवईहिं दुंप्पिच्छ ॥ २०५ ॥
 दुंप्पिच्छ-जलण-जाला-पेलुट्ट-भिट्ठोह-भवण-सोमण्ठं ।
 बीमण्ठ-जलण-कवलिय-मय माणुस-सय-संमाइत्तं ॥ २०६ ॥
 तं ददुं धणदेवो एवं वज्जरइ हा । किमेवंति ।
 अइविसमावि इ पड्डी केण इमा हदि ! दइडात्ति ! ॥ २०७ ॥
 एत्थंतरम्मि केणवि करंक मज्झ-ट्टिएण वज्जरियं ।
 धणदेव ! एहि एत्तो अहयं सो देवम्मोत्ति ॥ २०८ ॥
 पैलिच्छिन्न-चलण-जुयलो गुरु-पहरण-घाय-जग्जरिय-देहो ।
 गादे तिसाभिभूओ अज्जावि चिट्ठामि जीवतो ॥ २०९ ॥
 तं सोउ धणदंवा पुरिसं पट्ठाविय पौणय निमित्तं ।
 अइगुरु विसाय-जुत्तो पत्तो अह तस्स पासम्मि ॥ २१० ॥
 भणियं धणदेवेण साहसु भो ! केण विलसियं एयं ।
 सो कथं सुणइहो अह सो सौणय समुल्लवइ ॥ २११ ॥
 एत्ता तइयम्मि दिणे सिद्धपुराओ समागओ पुरिसो ।
 एगंताम्मि य सिद्ध तेण इमं पहि-नाहस्स ॥ २१२ ॥
 कुमर ! अहं पट्टावेत्ता तुह पिउ-वेर-मति-सुंमइ-नामेण ।
 भणिय च तेण, एयं साहेज्जसु सुणइहस्सि ॥ २१३ ॥
 सुग्गावस्मिह रत्तो अतिसुरप-पसंग-दोसओ जाओ ।
 खयै-वाही तेण इमो चेट्ठंइ खण जीवियन्वोत्ति ॥ २१४ ॥
 एत्तोवि सुरह-कुमरो सतावइ सयल-पयइ-वग्गं तु ।
 दुस्सालो उल्लुठो असम्भ-भासी अकज्ज-रओ ॥ २१५ ॥
 तह एयस्स विरत्ता सामत-महंतमोइया सन्धे ।
 रज्ज सिराप अजोगो, तं चं व य कुमर ! जागो सि ॥ २१६ ॥

१ अ वज्जरं इ० । २ मुणहो = मुण्डः स्या । ३ सततो = संव्रसः । ४ अ
 दुग्धं । ५ पड्ड = पट्ट = दग्धम् । ६ समाकायम् । ७ पैलिच्छिन्नं = प्रतिच्छि-
 न्तम् । ८ लुपाडभिभूतः । ९ पाणियं = पानीयं (H. P. I. 101) = जलम् (H. A.
 G. IV. 135) । १० शनैः । ११ अ सुणइ । १२ खय-व्याधिः । १३ चेट्ठं = तिष्ठति
 (H. P. IV. 16) । १४ अ सयलओ । १५ सयलव ।

सासण-देवी-पभावा ब्रह्मो एसो मए गंठां ॥ २४५ ॥
 तीए चिय रयणीए तीए कुच्छिंसि गन्ध-संभूर्इ ।
 जाता कमेण जाव य बोलीणा दोन्नि मासा से ॥ २४६ ॥
 तइयम्मि पुणो मासे दोहलओ तीए अमय-दाणम्मि ।
 जाओ धणदेवेणवि^१ सिद्धे सो पूरिओ तीए ॥ २४७ ॥

अह उवाचिय-गन्धा पूरिए दोहलम्मी
 पसवण-समयम्मी आगयम्मी सुहेण ।

सुह-गह-निवहम्मी उच्च-ठाण-डियम्मी

सुह-करण-मुहुत्ते दारयं सा पसूया ॥ २४८ ॥
 साहु-धणसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ सिरिकता-तणय-पसवणो^२ नाम ।
 सुरसुंदरि-नामाए कहाए नवमो परिच्छेदो ॥ २५० ॥

॥ नवमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

तक्कम्म-कुसल-विल्लया-समूह-विहियम्मि सूइ-कम्मम्मि ।
 हल्लत्तावलि-गिह-दासि-विहिय-तक्काल-करणज्जे ॥ १ ॥
 सहारिस-परियण-वज्जरिय-वज्ज-सुय-जम्म-हरिसिय-मणेण ।
 धणधम्म-सेट्ठिणा अह वद्धावणयं समाढत्तं ॥ २ ॥^३

श्रविय ।

गहियक्खवत्त-पविसंत-नयर-नारी-जणोह-रमणीयं ।
 रमणी-यण-मुह-मंडण-वावड-निय-बंधु-वर-दारं ॥ ३ ॥
 वर-दारग-निवेशिय-वंदण-माला-सैणाह-सिय-कलसं ।
 सिय-कलस-हत्थ-पविसंत-वेट्टे-किज्जंत-कल-सदं ॥ ४ ॥
 कल^४-सद-पउर-पाउल-मंगल-संगीय-पवर-पेक्खणयं ।
 पेक्खणय-पिक्खणक्खित्त-लाय-दिज्जंत-तंबोलं ॥ ५ ॥^५

१ दोहदकः । २ देव्या शिष्टे कथिते सति । ३ B °हाड । ४ विलया=वनिता ।
 ५ हर्षाकुला । ६ A °ल्लत्तावलि° । ७ वर्यं श्रेष्ठम् । ८ B युग्मम् । ९ वावडं =
 व्यापृतम् । १० दारगं = द्वाराम् । ११ सनाथं = युक्तम् । १२ वट्टे = मार्गः
 (H. D. VII. 31) । १३ कलशब्दप्रचुराणि यानि पापकुलानि तेषां च
 संगीतं तेन प्रवरं श्रेष्ठं प्रेक्षणं यत्र वर्धापनके । १४ B पिक्ख°
 प्रेक्षणे आक्षिप्ता ये लोकास्तेभ्यो दीयमानं तंबोलं यत्र तत् । १५ B

अह कमलो संपत्तो सद्य-जुओ हथिणपुरम्भि ॥ २३१ ॥
 तुदूठा ओ जणणि-जणया सव्वे आणंदिया वेंपंसा से ।
 सोहण-दिवसे वहुया पवेसिया नियय गेहम्मि ॥ २३२ ॥
 अह पुव्व सिणेहेणं सिरिकंता सांमुयाइणुलाया ।
 निये-वेडि-जुया पत्ता कमलायइ-देवि गेहम्मि ॥ २३३ ॥
 ददूठुं पुव्व वेंपंसे विपसिय मुह-पंकया महा-देशं ।
 अइगहप-सिणेहेण उट्ठिय आळिगए एयं ॥ २३४ ॥
 भणइ य वयसि ! उकंठियोए दिदूठा पमूय-काळाओ ।
 अइसोहणं दि जायं ज सांसुरपि तुइवि एत्थ ॥ २३५ ॥
 जं सुमए इदूठाए दिदूठं मन्नामि पिई हरे सव्वं ।
 इय भणिउं देवीए उच्चिय पविस्सो कया तीए ॥ २३६ ॥
 उवविदूठाओ दोम्मिधि कुसल-पविस्सो य साहिया सव्वा ।
 खणमेग संभास काऊण भणइ सिरिकंता ॥ २३७ ॥
 गच्छामि इपिह गेह तत्तो कमलावइ इम भणइ ।
 पइदियह अंइ ! तुमए आगतव्वं मह समंवे ॥ २३८ ॥
 भणियं सिरिकंताए एवं काहामि एव भणिऊणं ।
 देवीरे अणुलाया समागया नियय-गेहम्मि ॥ २३९ ॥
 एवं सिरिकंताए ससुर-कुले तत्थ अच्छमाणोए ।
 कमलावइ देवीए समयं गुरु पीइ-जुत्ताए ॥ २४० ॥
 धणदेवेणं समये विसय-सुहे सम्ममणुहवेतीए ।
 बहुयाओ अइकंता वासाण कोड-कोडोओ ॥ २४१ ॥^{१४}
 अह अन्नया कयाइवि रिउं-ण्हाया भत्तुणा समं मुत्ता ।
 रयणी-चरिम जामे सुंमिणं पासित्तु पेडियुद्धा ॥ २४२ ॥
 अह भणइ मए पिययम ! सुंमिणे चदो मुहण पविस्सतो ।
 दिदूठो, त ददूठुण सहसा बुद्धा तओ अहयं ॥ २४३ ॥
 भणिय धणदेवणं सुदारि ! पुत्तो भविस्सए तुज्ज ।
 सयल-वणि वगग पवरो इय एवं सूपए सुमिणं ॥ २४४ ॥
 भणियं सिरिकंताए एव पिय ! होउ वयणय सव्वं ।

१ वयसा = मित्राणि । २ सांमुयाइणुलाया = श्रद्धाऽनुज्ञाता । ३ वेटी =
 दासी । ४ वयस्या = सखाम् । ५ अ ० याइ, उत्कण्ठितया मयेस्वयं । ६ अशुर-
 दम् । ७ पितृशत्रुम् । ८ कथिता । ९ अ ० इइ । १० अ ० यीइ । ११ धम्म = धम् ।
 १२ अ ० सुग्गम् । १३ अ ० आता । १४ स्वप्नम् । १५ प्रतिबुद्धा = जागरिता । १६
 अ ० सुविणे । १७ सुककलि ।

कारण-वसेण केणवि संजायं नेव तं मज्झ ॥ १९ ॥
ता देवि-दसणेणं इहेव किल पिउ-हरति मन्नामि ।
ता जइ इत्तय-भूमिं आगच्छइ होइ ता लट्ठं ॥ २० ॥
एव च तंण भणिए अह देवी राइणा अपुण्णाया ।
सिरिकंताए ममीवे संपत्ता कंचुइ-समेया ॥ २१ ॥
तत्थ य मणोरमाए विलेवणाहरण-वत्थमाईहिं ।
पूइय भणिया देवी सुयस्स नामं करेसुत्ति ॥ २२ ॥
भणिय देवीए तओ सट्ठिणि ! तुह चव हाइ उच्चियमिणं ।
तहावि तुमए भणियं कायव्वमवस्समम्हाणं ॥ २३ ॥
गहिज्जण निउच्छंणे त वालं कमल-कोमल-करेहिं ।
कमलावईए भणिय सुगंध-गंधं खिवंतीए ॥ २४ ॥
सिरिकंताए जणिओ धणदेवणं तु वालओ एसां ।
माउ-पउ-अद्ध-नामो सिरिदेवो नाममयस्स ॥ २५ ॥
अइसाहणं हि नामं विहियं देवीइ इय भणंतेण ।
आवहव-नारि-गणणं मंगल-सदां समुघुट्ठां ॥ २६ ॥
अह तं मणहर-देहं मुट्ठीकय-कर-जुयं विसालच्छं ।
सुकुमाल-पाणि-पायं दट्ठूण विच्चितए देवी ॥ २७ ॥
धन्ना मज्झ वयंसी जीए सुओ एरिसो समुप्पन्नो ।
जण-मण-नयणाणंदो मह पुण एयंपि न ह्नु जायं ॥ २८ ॥
किं मज्झ जीविणं किंवा मह विहल-गव्व-रज्जेण ।
जा निय-तणयस्स मुहं पिच्छामि न मंद-भग्गत्ति ॥ २९ ॥
एमाइ चित्तयंती आभासित्ता वयंसियं निययं ।
रत्ता सहिया देवी संपत्ता नियय-गेहम्मि ॥ ३० ॥
तत्थ य तं चित्तंती सुय-जम्मुक्कंठिया सैसोइल्ला ।
परिचत्त-देह-चिट्ठेठा उंविग्गा सयल-कज्जेसु ॥ ३१ ॥
मत्ता व मुच्छिया इव सुत्तव्व मयव्व विगंय-सत्तव्वं ।
ज्ञाण-गय-जोगिणि इव उवरय-नीसेस-वावारा ॥ ३२ ॥
पैरिहायंत-सरीरा गुरु-सोयायांस-साम-मुह-कमला ।

१ SEE NOTE P. 3 । २ D ताइ । ३ कन्नुकिः = प्रतिहारः । ४ आभरणम् = विभूषणम् । ५ B वीइ । ६ A सेट्ठे । ७ B निजुच्छं । ८ अविधवा = समर्तुका । ९ B जीइ = यस्याः । १० सशोका । ११ चेष्टा = व्यापारः । १२ उद्धिग्ना = खिन्ना । १३ विगतसत्त्वा । १४ परिहायंतं = परिहीयमानं = कृशीभवदिच्छयः । १५ आयासो = यत्नः ।

नविष ।

घासिय-जीवा-उवाभो मोपाविय-विठळ-बेदि-निउरंबो ।
 दिब्बेन-विविह-दाणो दीणाणाहाइ-सुह-जणभो ॥ ६ ॥
 पइ जिण-मंदिर-किज्जेत-वैज्ज-वर-मग्जणाइ-वावारो ।
 वर-वत्थमाइएहि संमाणिय-साहु-संदोहो ॥ ७ ॥
 भोजिय-सपण-समूहो संमाणिय-वाणिय-नायर-महहो ।
 जण-जणिय-चमक्कारो सुय-जम्म-भट्टसवो विहिब्बो ॥ ८ ॥
 एवं कय-कायब्बो संपत्ते वारसम्मि दियहम्मि ।
 गहिउण देरिसणीयं सपत्तो राइणो मूलं । ॥ ९ ॥
 कय-विणभो धणदेवो भणइ महा-राय । सेट्ठि-वयणेण ।
 देवी-सहिएण तुमे भोसब्ब अम्ह गेहम्मि ॥ १० ॥
 हसिउं रत्ता भणिय न हांइ किं सेट्ठिणो इमं गेहं ।
 पिउ-सरिसो ज सेट्ठी विचित्तगो सयल रज्जस्स ? ॥ ११ ॥
 तहवि इ सेट्ठी जं भणइ किंचि तं चेव अम्ह कायब्बं ।
 इय भणिए धणदेवो महा-पसाउत्ति भणिउण ॥ १२ ॥
 निय गेहे गतूण तक्कालुच्चियं समाय-करणीयं ।
 निय-परियण्ण कारइ आणदिय-माणसो जाव ॥ १३ ॥
 देवी-सहिब्बो राया करेणुपा-विंसर-परिगभो ताव ।
 संपत्ता सेट्ठि गिहे बदि-जणुग्घुरठ-जय-सदो ॥ १४ ॥
 कय मगल्लेवयारो उत्तरिय करेणुपाइ देवि-सुब्बो ।
 वर मुत्ताहल विरइय चउक्क-सीहामणे पवरे ॥ १५ ॥
 उवावट्ठो देवि-सुब्बो तप्तो य विलासिणीहि पवराहि ।
 आरत्तियावयारण-पमुहम्मि विहिम्मि विहियम्मि ॥ १६ ॥
 सुत्तो दिब्बाहारं निय-परियण-सज्जुभो जहा विहिणा ।
 गोसीस-विलत्तगो परिहाविय-दिब्ब-वर-वत्थो ॥ १७ ॥
 विणय-नेएणं तत्तो धणदेवेण इमं तु विज्जेत्तो ।
 देवीए पिय-भगिणी वज्जरइ इमं महा-राय ॥ १८ ॥
 पसवंति पिउं-हरम्मी पढमं किल सयल वणिय-जायाब्बो ।

१ विहम्मि = समूहः । २ वर = वर = धेनुम् । ३ BHH NOTED P. 5 । ४ वर
 कौकनम् । ५ B विहि । ६ B °वय । ७ B तिष्ठभिः कुलकम् । ८ A °वाए ।
 ९ देव्या पुत्रो = युक्तः । १० आराधिकावतारणप्रमुखे । ११ कतेरि के भुक्तवान्
 (B. M. P. 2. 11) । १२ B तिष्ठभिः कुलकम् । १३ नएणं = नतेन । १४ विहत्ताः ।
 १५ पितृ-पदे ।

जणणीइ समं तत्थ य अवहरिओ पुव्व-वेरिय-मुरेण ।
ता चित्तवेग ! खयरहिवस्स गेहम्मि वड्ढिओहिसि ॥ ७५ ॥
एमाइ पुव्व-उत्तं सवित्थरं साहियं नर-वइस्स ।
धणदेवेणं जाव य संपत्तो हत्थिणपुरम्मि ॥ ७६ ॥
ता देव ! देवि-उदरे विहुप्पहो सो सुरो समुप्पन्नो ।
होही, जओ न केवल्लि-वयणं इह अन्नहा होइ ॥ ७७ ॥
पुव्व-विरुद्ध-सुरेणं हरिआं खयरस्स वड्ढिओ गेहे ।
साहिय-वहुविह-विज्जो मिलिही सो नियय-जणणीए ॥ ७८ ॥
इच्छिय-कन्नादाणं मात्ताए प्यणंपि मन्ना सि ।
एसो नरिंद ! सुविणय-परमत्थो फुरइ मह हियंए ॥ ७९ ॥
एयं धणदेवस्स ओ वयणं सोऊण सुविणयन्नुहिं ।
भणियं अहो ! अउव्व एयस्स उ बुद्धि-कोसल्ल ॥ ८० ॥
सययं तैल्लिच्छेहिवि वहु-सत्थ-वियक्खणेहिं अम्महिं ।
तव्विह-बुद्धि-विटत्तेहिं सक्खियं नो विणिच्छेउं ॥ ८१ ॥
सुंसिलिट्ठो नणु अत्थो निरुव्विओ राय ! वणिंय-उत्तण ।
सव्वेसि अम्हाणवि सुसंमओ चैव एसोत्ति ॥ ८२ ॥
इय भणिए ते रत्ता तंबोल-पयाण-पुव्वयं सव्वं ।
पट्टविया तह सव्वं सामंत-महंतमाईया ॥ ८३ ॥
तत्तो रत्ता भणियं इण्हि धणदेव ! किमिह कायव्वं ।
देवीइं समं अम्मं उव्वट्ठिए दुसह-विरहम्मि ॥ ८४ ॥
किं एत्थ अत्थि कोवि हु पडिघाय-विही सुदुट्ठ-सुविणस्स ।
भणियं धणदेवेणं न अन्नहा केवल्लि-गिरा ओ ॥ ८५ ॥
तहवि हु एस उवाओ कीरइ मा होज्ज तेण पडिघाओ ।
मंचय-पडिघाण पुणो तहट्ठिया चैव भूमित्ति ॥ ८६ ॥
पल्लीवइणा तइया दिव्व-मणी जो समप्पिओ मज्झ ।
सो एस अंगुलीयग-निवेसिओ चिट्ठउ करम्मि ॥ ८७ ॥
एसो अचित्त-सत्ती अणय-ठाणेमु दिट्ठ-मौहप्पो ।
ता एयं देवीए कर-ट्ठियं देव ! कारेह ॥ ८८ ॥^{१३}
पुव्व-विरुद्धोवि सुरो हरणे देवीइं होज्ज असमत्थो ।
एयस्स पभावाओ, अह कहवि करिज्ज अवहरणं ॥ ८९ ॥

१ A °णाय । २ कथितम् । ३ A °न्नामि । ४ B °यइ । ५ स्वप्रज्ञैः । ६ अप-
वम् । ७ SEE NOTE P. 38 । ८ सुच्छिष्टः = सुसगतः । ९ वणिकपुत्रेण । १० A
°वीए । ११ उपायः । १२ माहृप्प=माहात्म्यम् । १३ B युग्मम् । १४ A °वीए ।

किल कण्ठगम्यो कलसो मञ्जु मुहे पैत्रिसिउं विनिश्चलतो ।
 केणावि भंजणत्थं नीओ दूरं स कुट्टेण ॥ ६१ ॥
 पुणरवि बहु-कालाओ कहवि इ लद्धो स खीर-पडिपुनो ।
 सिय-कुसुम-मालियाए मरवि संपूइओ तत्तो ॥ ६२ ॥
 एयं सुमिण ददुत्तुं मुह-कडुयं परिणैइइ सुंदरयं ।
 जाओ मरणं क्लपो मह देहे तेण नर-नाह ! ॥ ६३ ॥
 तं सोऊण नरिदो जाओ सोगाउरो दढ हियए ।
 बज्जरद् देवि ! सुविणं लाभं सूपइ तणपरस ॥ ६४ ॥
 संसं च सुविण जाणग-पुच्छग-विहिणा विपौणिउं तुज्ज ।
 साहिस्सं मा काहिसि उच्चंगं किंचि हिययम्मि ॥ ६५ ॥
 तत्तो पभाय-समए गंतुं अत्थाण-मडवे राया ।
 आणवइ सुमिण-सत्थत्थ-जाणए शक्ति वाहरह ॥ ६६ ॥
 सत्थ निउस-नरहिं तंहव सर्पाडियाए भाणाए ।
 सामंत-मंति-पुर-नायगेहिं पुत्तम्मि अत्थाणे ॥ ६७ ॥
 कय-विणया सुविणन्नु उवविट्ठा अह नरिद-आसजे ।
 धणदेवोवि इ रत्तो आसजो चैव उवविट्ठो ॥ ६८ ॥
 तत्तो रत्ता तेसि सिट्ठो सुर दंसणाइ-बुत्ततो ।
 पुं-बुत्तो सब्बोवि इ सुविणग-उवळंभ-अवसाणे ॥ ६९ ॥
 सम्म विणिच्छिऊणं सुविणं-सरूवं कोहेह भो ! तत्तं ।
 इय भणिया ते रत्ता अन्नोअं जाव चिंतिति ॥ ७० ॥
 ताव य धणदेवेणं भणिय नर-नाह ! देसु अवहाण ।
 सुविण-परमत्थ-जाणण-हेउ निसुजेसु बुत्तुंतं ॥ ७१ ॥

दयो ।

अह अडवीए दिट्ठो भिल्लवई, तेणं जह य सप्पेहिं ।
 बद्धो उ चित्तवेगो विमोइओ मणि-पभावाओ ॥ ७२ ॥
 जह तेण नियय-चरिए सिट्ठे दंघस्स आगमो आस ।
 देवेण केवली जह दिट्ठो य कुसग्गनयरम्मि ॥ ७३ ॥
 जह भावि-भवं पुट्ठो केवल्लिणा जह य तस्स आइट्ठे ।
 सिरि-अमरकेउ-रत्तो होहिसि पुत्तो तुमं भद ! ॥ ७४ ॥

१ प्रविश्य विनिष्कान्तः । २ सुसङ्कल्पम् — आरम्भे दुःखदम् । ३ अ "ई
 श्व" । ४ सप्तः । ५ विज्ञाय । ६ अ "वेव" । ७ आस्थानं — पभा । ८ सपरि-
 कल्पो — परिपाशितायाम् । ९ सप्रज्ञाः । १० अ युग्मम् । ११ पूर्वोक्तः । १२ वि-
 निश्चित — निर्णय । १३ अ युग्मम् । १४ भिल्लवदिना । १५ विमोचितः ।

उवरि धवलयवत्तं मुत्ताहल-रेहिरं सैयं रत्ना ।
 धरियं तत्तो विविहं पँढंत-थुइ-पाढ-निवहेण ॥ १०३ ॥
 तूरेसु रसंतेसुं वज्जंतेसु य असंख-संखेसु ।
 कलपाणर्णहिं विहिए वियंभमाणे य संगीए ॥ १०४ ॥
 अत्थि-जण-पूरियासं दाणं देता समत्थ-नयरम्मि ।
 आणंद-निब्भराहिं थुंवंतां नयर-नारीहिं ॥ १०५ ॥
 आहिंडिऊण विविहं चउक्क-तिय-चच्चरेसु इच्छाए ।
 अह पुर-वराउ वाहिं नीहरिओ कुंजरो कमसो ॥ १०६ ॥
 सहसच्चिय उंम्मिद्धो विच्छोलितो समत्थ-जण-नियरं ।
 अइवेगेण पयट्ठो ईसाण-दिसा-मुहो ताए ॥ १०७ ॥
 रे ! लेह लेह धावह एस गओ एस जाइ पुरओत्ति ।
 एमाइ वाहरंतो भिच्च-जणो धाइ पट्टीए ॥ १०८ ॥
 रायावि हु जाहिं कहवि हु धरिउं व चएइ करि-वरं तं तु
 ताहे भणिया देवी एस गँओ ताँत्र उंम्मिद्धो ॥ १०९ ॥
 अइवेगओ पयट्ठो चाइज्जइ कहवि नो नियत्तेउं ।
 ता उत्तरिमो कहवि हु इयरह अडवीए पाडेही ॥ ११० ॥
 कमलविंईए भणियं ओयरियव्वं कहं नु नर-नाह ! ।
 रन्ना भणियं निसुणसु पिच्छसि वड-पायवं पुरओ ॥ १११ ॥
 एयस्स य हेट्ठेणं जाही हत्थी तओ तुमे देवि ! ।
 साहाए लुगिअव्वं सहसा हत्थि पमोत्तूण ॥ ११२ ॥
 एवं च जाव राया देवि उल्लवइ ताव सो हत्थी ।
 अइवेगेणं पत्तो वड-त्रायत्र-हिट्ठ-भूभागे ॥ ११३ ॥
 देक्खत्तणओ राया झत्ति विलग्गो य तस्स साहाए ।
 लग्गसु लग्गसु देवि ! झत्ति एयं भणेमाणो ॥ ११४ ॥
 अइवेगओ करिस्सा (स्स ?) अदक्खयाए य इत्थि-भावस्स ।
 गब्भस्स य गरुयत्ता भय-वेविरओ सररीरस्स ॥ ११५ ॥
 कय-अज्जवसायावि हु न सक्किया जाहि तत्थ लग्गउं ।
 ताहे य करि-वरो सो झडत्ति तत्तो अवक्कंतो ॥ ११६ ॥^{१०}

१ घवलातपत्रं = श्वेतच्छत्रम् । २ B °लाइव° । ३ स्वयम् । ४ पट्टमान-स्तु-
 ति-पाठ-निवहेन । ५ A वाढ । ६ A °णपत्तिवि° । ७ विजुम्ममाणे = संपद्यमाने ।
 ८ स्तूयमाना । ९ B चतसृभिः कलापकम् । १० उन्मत्तः । ११ विच्छोलितो =
 कम्पयन् (H. P. IV. 46) । १२ A जाहे । १३ गजः । १४ A जाव । १५ B
 °ईइ । १६ दसत्वम् = चातुर्यम् । १७ B युग्मम् ।

तद्विद्म इव अवगारम्भी सक्रिस्सद् नेव वट्टिउं वडरी ।
नाउं इमं नरेत्तर ! मा सोगं किंचिवि करेह ॥ ९० ॥

अथ च ।

सुविण-पडिघायणार्थं करेसु जिणालएसु महिमाओ ।
पूएसु सैमण-संघं तदुच्चिय-वस्थासणाईहि ॥ ९१ ॥
दावेसु अमय-दाणं विविहाभिग्गह-तवेसु उच्चमसु ।
एवं कयम्मि नर-वर ! सत्त्वंपि इ सुंदरं होही ॥ ९२ ॥
इय भणितं धणदेवो समप्पितं अंगुलीययं निययं ।
पणमित्ता रायाणं विणिग्गओ राय-भवणाओ ॥ ९३ ॥
रत्तावि इ गंतूणं देवी-भवणम्मि सयल-नुत्ततो ।
सिद्धो समप्पिय तह देवीए अंगुलीयं तं ॥ ९४ ॥
भणिया य देवि ! एयं खणंपि हत्थाओ नेव मौत्तव्वं ।
एयस्स पभावाओ पभवन्ति न खुद्द सत्ताई ॥ ९५ ॥
जिण मदिरे-जैत्ताइ कारविय ताहि राइणा सव्व ।
कमलावईवि तत्तो जाया आवन्न-सत्तत्ति ॥ ९६ ॥
सुह-संपडंत-हिय-इद्ध-वत्थु-सुविणीय-परियण जुयाए ।
अह सत्तमम्मि मासे जाओ देवीए दोहलओ ॥ ९७ ॥
उज्जाए तं कस्सवि जाहे न कहेइ ताव कइयावि ।
परिहायत-सरीरा दिट्ठा रत्ता इमं भणिया ॥ ९८ ॥
देवि ! तुह किं न पुंज्जइ दीससि अइदुम्बला जओ इप्पिह ।
देवीए तो भणियं दोहलओ एस मे नाह ! ॥ ९९ ॥
वर-वीरणमारूढा दाणं "दिती य अत्थि-ओयस्स ।
तुह-उच्छंग-निविट्ठा तुमए छत्तं धरंतणेण ॥ १०० ॥
हिंडामि राय ! नथरे परियरिया सयल-भिच्चै-वाग्गेण ।
रत्ता भणियं सुंदरी ! कीरइ अहुणा दुँयं एयं ॥ १०१ ॥
अह पवर-पट्ट-हत्थी सिंगारिय अँगिओ निउत्तेहि ।
तत्थारूढो राया देवी उण तस्स उच्छंगे ॥ १०२ ॥

१ शाल्या । २ अमयः = चापुः । ३ उच्चल्ल = उदमं कुरुष्व । ४ सुरसुंदरी-
दशः । ५ अत्ता = यात्रा । ६ अ ताहि । ७ आपन्नसखा = संजातगर्भा । ८ सुखेन
सपयमानैः शिष्यैश्चरुभिः सुविनीतपरिजनेन च युक्ताया देव्याः । ९ अ वीह ।
१० पूर्वते । ११ धारणः = दक्षी । १२ अ देती = ददती । १३ मल्लः = दाहः ।
१४ इत्तं = शीघ्रम् । १५ अ गुग्गम् । १६ आर्णितः (H. P. I. 101) ।

भणियं दंससु भदय ! तं सिग्घं सर-वरं अम्ह ॥ १३१ ॥
 अह तेण दंसियं तं पलोइयं सर-वरं समं तेण ।
 न य उवलद्धा देवी निउणंपि गवेसमाणेहिं ॥ १३२ ॥
 सर-वर-जोयण-मित्ते विउत्त-पुरिसेहिं पाविओ हत्थी ।
 तं धित्तुं^३ निराणंदा इहागया देव-मूलम्मि ॥ १३३ ॥
 ता किं तत्थेव सरं गभीर-नारम्मि उवरया देवी ।
 अह तत्तो उत्तरिउं पत्ता उ कर्हिपि वंसिमम्मि ? ॥ १३४ ॥
 अहवा सावय-पउरं वणम्मि केणवि विणसिया होज्ज ।
 न य जाणामो किंचिवि नरिंद ! देवीए वुत्तंतं ॥ १३५ ॥
 एवं च जाव जंपइ समरप्पिओ पत्थिवस्स से पुरओ ।
 ताव य दार-निउत्तो कय-विणओ एवमुल्लवइ ॥ १३६ ॥
 दारम्मि सुमइ-नामो नेमित्ती चिट्ठइत्ति सुणिऊण ।
 भणियं रत्ता किं भो ! सो एसो सुमइ-नेमित्ती ? ॥ १३७ ॥
 जस्साएसाउ तथा दिन्ना नरवाहणेण मह देवी ? ।
 पास-दूठिएहिं सिद्धं, नरिंद ! एवंति, अह रत्ता ॥ १३८ ॥
 भणियं पविसउ सिग्घं पुच्छामो जेण देवि-वुत्तंतं ।
 वयणाणंतरमेसो पवेसिओ दारवालेण ॥ १३९ ॥
 कय-उवयारो रत्ता उवविट्ठो विणय-पुव्वयं सुमई ।
 आपुट्ठो, किं देवी जीवइ व नवत्ति वज्जरसु ? ॥ १४० ॥
 उवओगं दाऊणं भणियं अह सुमइणा जियइत्ति ।
 अक्खय-देहा संपइ मिलिया इव वंधु-वग्गस्स ॥ १४१ ॥
 कइया समागमो मह तीए, किं वा हवेज्ज से गग्गे ? ।
 इय पुट्ठो नर-वइणा कय-उवओगो पुणो भणइ ॥ १४२ ॥
 जइया नरिंद ! सुविणे गिर्हसि विसम-द्वियं कुसुम-मालं ।
 तत्तो य मास-मित्ते समागमो तुम्ह देवीए ॥ १४३ ॥
 होही तणओ तीए विज्जिज्जिही किंतु जाय-मेत्तो सो ।
 निय-माऊए, नर-वर ! एवं किळ कहइ ह्नु निमित्तं ॥ १४४ ॥
 पुट्ठो पुणरवि रत्ता जणणिं-विउत्तो स जीविही किं नो ? ।
 कत्थवि बुद्धिं जाही, कइया व समागमो तेण ? ॥ १४५ ॥
 अह सुमई भणइ पुणो वहु-कालं जीविही स ते पुत्तो ।
 कत्थ य बुद्धिं जाही एयं पुण नेव जाणामो ॥ १४६ ॥

अह गुरु-सोगो राया तहदुठिओ जा तओ पडोएइ ।
 ता पिच्छइ गयणेणं जंतं वेगेण तं करिणं ॥ ११७ ॥
 अह विम्हिओ मणेणं चितइ राया अहो ! महउरियं ।
 मोचु भूमि-पयारं वच्चइ हत्थी नह-पडेण ॥ ११८ ॥

अहवा ।

पुव्व-विरुद्ध-सुरो सो विलसइ नूणं इमेण रूवेण ।
 न इ केवलिणा भणिया भावा इह अन्नहा होति ॥ ११९ ॥
 एवं विचितयंतस्स तस्स, हत्थी अदंसणीभूओ ।
 ताव अणु-मग-ल्लगं रत्तो सिंहे समणुपत्तं ॥ १२० ॥
 अह करि-वर-मगेणं समरप्पिय-पमुह-मुहड-सय-कळियं ।
 देवी-गवेसणत्थं पट्टविडं साहणं राया ॥ १२१ ॥
 कहकहवि गरुय-सोओ सामंत-महंतगाण वयणेण ।
 पत्तो निय-नयरम्मी मुत्तो कुत्तो निराणंदो ॥ १२२ ॥
 परिचत्त-रज्ज चित्तो चिट्टइ जा फइवि तत्थ दिवसाणि ।
 कमळावइ-संपावण-आसाए धरिय-निय-जीओ ॥ १२३ ॥
 ता अन्न-दिणे सिंहे समरप्पिय-पमुहमागयं सहसा ।
 दीण विमणं खिन्नं लज्जा-विणमंत-मुह-कमळं ॥ १२४ ॥
 अह रत्ता आपुटो समरप्पिओ कहसु भर ! कुत्तंतं ।
 किं दिट्ठां दुइ-करी देवीवि विमोइया तत्तो ? ॥ १२५ ॥
 दीह नीससिउणं भणियं समरप्पिएण मुण देव ! ।
 करि-वर-दिसा-पयहा पत्ता अहवीइ ता अम्हे ॥ १२६ ॥
 तत्थ य चहु-ण्यार गवेसमाणेहि देव ! अम्हेहि ।
 दिट्ठो न सो करि-वरो नेव य देवी न य पडत्ती ॥ १२७ ॥
 अचरावर-सवर-गण पुच्छंताणं मुदूर-पत्ताणं ।
 अह अन्न-दिणे कहियं कैप्पडिय-नरेण एक्केणं ॥ १२८ ॥
 तत्तो सत्तम-दिवसे पडमोपर-नामए सर-वरम्भि ।
 गयणाड निवडमाणो महिळा-सहिओ करी दिट्ठो ॥ १२९ ॥
 तत्तो भय-भीएणं दूर-दिय-गुविल-सह-यविट्ठेण ।
 नारी-रहिओ पुणरवि पडोइओ तत्थ हत्थियसि ॥ १३० ॥
 वियरंतो सर-तीरे, इय तस्स ओ वयणयं मुणेऊण ।

१ वाचए । २ केम्भए । ३ सेवं । ४ कटण्ण । ५ सुभो = इदिग्ग (प्र. प. ५११. ७५) । ६ अ सुग्गए । ७ अ सुग्गए । ८ अ वीए । ९ हावणः = मित्राः ।
 १० वार्षटिहः = परिश्रितक्रीडकस्यो वदन्निहः ।

षज्जरइ राय ! एत्थं अन्नावि ह्नु अच्छए जुवई ॥ १६१ ॥
 औभट्ठावि न भासइ भएण कंपंत-तणु-लया वरई ।
 एयं निसम्म रत्तो फुरियं अह दाहिणं नयणं ॥ १६२ ॥
 अह विम्हिण्ण रत्तो विचिंतियं किं हविज्ज सा देवी ।
 अहवा इह अडवीए देवीए संभवो कथं ? ॥ १६३ ॥
 अहवा कम्म-वसाणं सत्ताणं नवरि एत्थ संसारे ।
 भवियव्वया-वसेणं नत्थि तयं जं न संभवइ ॥ १६४ ॥
 जइ सा हविज्ज देवी ता सुंदरमेव, कावि अह अन्ना ।
 तहवि ह्नु उत्तारिज्जउ करुणा-मूलो जओ धम्मो ॥ १६५ ॥
 इय चिंतियण रत्ता भणिओ पुरिसो तयंपि कड्ढेहि ।
 अह सो रज्जइ पुणो पुरिसो कूवम्मि ओइत्तो^१ ॥ १६६ ॥
 भणिया य सुयणु ! अहयं रत्तो सिरि-अमरकेउ-नामस्स ।
 वयणेणं तुह्णत्तारण-कजेणं पुणरवि पविट्ठो ॥ १६७ ॥
 ता आरुह मंचीए नरगागाराओ अंध-कूवाओ ।
 जेणुत्तारोमि लहं एयं च निसम्म सा वयणं ॥ १६८ ॥
 आरूढा मंचीए कमेण उत्तारिया तओ देवी ।
 दुच्चल-देहा रत्ता कहकहवि ह्नु पंचभिन्नाया ॥ १६९ ॥^२
 सावि य दट्ठुं रायं रोवंती घग्घरेण सदेण ।
 चरण-विलग्गा रत्ता अंसु-जलंफुन्न-नयणेण ॥ १७० ॥
 नीया निययावासे देवि दट्ठुण परियणो सव्वो ।
 अइगुरु-सोगो रोवई विविह-पलावेहिं दीण-मुहो ॥ १७१ ॥^३
 अह कय-सरीर-चिट्ठा पुट्ठा कमलावई नरिदेण ।
 तइया करिणा नीयाए किं तुमे देवि ! अणुभूयं ? ॥ १७२ ॥
 कइया व कहव पडिया भीसण-कूवम्मि एत्थ अडवीए ? ।
 कमलावईइ भणियं सुणसु महा-राय ! साहेमि ॥ १७३ ॥
 वड-पायवम्मि लग्गे देवे तं विलगिउं असंत्ता हं ।
 वेग-पहाविय-करिणा हरिया एगागिणी ताव ॥ १७४ ॥
 अह सो गिरि-सैरियाए विसम-तडिं पाविज्जण सहसत्ति ।
 अइवेग-भंग-भीउव्व नह-यलं क्षत्ति उत्पइओ ॥ १७५ ॥
 तत्तो भय-भीयाए विचिंतियं हंत ! करि-वर-पविट्ठो ।

१ B युग्मम् । २ आभापितापि । ३ अवतीर्णः । ४ प्रत्यभिज्ञाता = उपल-
 क्षिता । ५ B युग्मम् । ६ रुदती । ७ अफुन्नं = पूर्णम् (H. D. I, 20) । ८ B
 युग्मम् । ९. A ०ईए । १० अशक्ता । ११

धञ्जरइ राय ! एत्थं अन्नावि ढु अच्छए जुवई ॥ १६१ ॥
 औभट्ठावि न भासइ भएण कंपंत-तणु-लया वरई ।
 एयं निसम्म रत्तो फुरियं अह दाहिणं नयणं ॥ १६२ ॥
 अह विम्हिण्ण रत्तो विचितियं किं हविज्ज सा देवी ।
 अहवा इह अडवीए देवीए संभवो कथं ? ॥ १६३ ॥
 अहवा कम्म-वसाणं सत्ताणं नवरि एत्थ संसारे ।
 भवियव्वया-वसेणं नत्थि तयं जं न संभवइ ॥ १६४ ॥
 जइ सा हविज्ज देवी ता सुंदरमेव, कावि अह अन्ना ।
 तहवि ढु उत्तारिज्जउ करुणा-मूलो जओ धम्मो ॥ १६५ ॥
 इय चित्तिऊण रत्ता भणिओ पुरिसो तयंपि कड्ढेहि ।
 अह सो रज्जइ पुणो पुरिसो कूवम्मि ओइत्तो^३ ॥ १६६ ॥
 भणिया य सुयणु ! अहयं रत्तो सिरि-अमरकेउ-नामस्स ।
 वयणेणं तुहुत्तारण-कजेणं पुणरवि पविट्ठो ॥ १६७ ॥
 ता आरुह मंचीए नरगागाराओ अंध-कूवाओ ।
 जेणुत्तारेमि लहुं एयं च निसम्म सा वयणं ॥ १६८ ॥
 आरुढा मंचीए कमेण उत्तारिया तओ देवी ।
 दुव्वल-देहा रत्ता कहकहवि ढु पंचभिन्नाया ॥ १६९ ॥^४
 सावि य दट्ठुं रायं रोवती घघरेण सदेण ।
 चरण-विलग्गा रत्ता अंसु-जलंफुन्न-नयणेण ॥ १७० ॥
 नीया निययावासे देवि दट्ठूण परियणो सब्बो ।
 अइगुरु-सोगो रोवई विविह-पलावेहिं दीण-मुहो ॥ १७१ ॥^५
 अह कय-सररि-चिट्ठा पुट्ठा कमलावई नरिदेण ।
 तइया करिणा नीयाए किं तुमे देवि ! अणुभूयं ? ॥ १७२ ॥
 कइया व कहव पडिया भीसण-कूवम्मि एत्थ अडवीए ? ।
 कमलावईइ भणियं सुणसु महा-राय ! साहेमि ॥ १७३ ॥
 वड-पायवम्मि लगे देवे तं विलगिगठं असंत्ता हं ।
 वेग-पहाविय-करिणा हरिया एगागिणी ताव ॥ १७४ ॥
 अह सो गिरि-सैरियाए विसम-तडिं पाविऊण सहसत्ति ।
 अइवेग-भंग-भीउव्व नह-यलं ज्ञात्ति उत्पइओ ॥ १७५ ॥
 तत्तो भय-भीयाए विचितियं हंत ! करि-वर-पविट्ठो ।

१ B युग्मम् । २ आभापितापि । ३ अवतीर्णः । ४ प्रत्यभिज्ञता = उपल-
 क्षिता । ५ B युग्मम् । ६ रुदती । ७ अणुत्तं = पूर्णम् (H. D. I. 20) । ८ B
 युग्मम् । ९ A ईए । १० अशक्ता । ११ सरित् = नदी ।

अवहाह कोवि देवो न येन करिणो वपति नंदे ॥ १७८ ॥
इय विभ्रिय-द्विपया हं पुनो पुनो जा महि पटोरुनि ।
पिच्छामि ताव गिरि-तरु-पमुहं संमगंध वधंतं ॥ १७९ ॥

चरित्र ।

एगामिणी अरप्णे मादेत्य बीदिग्ब अदवी-मच्छामि ।
इय कठिउंर सदाया तस्सो वेगेण धावन्ति ॥ १७८ ॥
किटिप-नपर-समाइ चउंत-ममुपाइं गान-नपराइ ।
जउ-भरिप-सर-वराइवि (वि!) महि-निवटिप-उत्त-सरिसाई ॥ १७९ ॥
टीहर-वण-राईंओ सप-सरिष्छओ सैवरिउन्ते ।
पाठि-सरिष्छ गिरिणो साएणि-सरिसाओ सरिपाओ ॥ १८० ॥
अह दूरमइगपाए संभरिओ अंगुटीपग-मनी सो ।
अवहाहिय ताहि भये पहओ सो तेण कुंभ-पदे ॥ १८१ ॥

चरित्र ।

मनि-सत्तुप-कर पहओ वग्जेपिब तादिओ गैहो सो ।
मेजुं मुह-भाइंदि अहेमुहो क्खते गपनाओ ॥ १८२ ॥
जा निवटइ वेगेण ताव प टिठ्ठा-मुह निपसीरे ।
दिइ महननेगे सरो-वर भगुर-सरण ॥ १८२ ॥
लीहप-मप-पुष्प-पुष्पादि उअउपि-सउत्ति-उंजीउ ।
महु-मप-महुपती-निसर इह-विपसत-सो-वसे ॥ १८३ ॥

चरित्र ।

पुरंग-वनि-जाउवं तरठ-नटिणी-मोउवं ।
देह-गति-अदिव निहंग-सथ-वेहूव ॥ १८५ ॥
मयण भूरे-जोहिवं मतेरहे-उंके-मो-हरे ।
अथग-सो-वपाउउ संभोह एह साउउ ॥ १८६ ॥
चउउ-भीम-जोहवं देहण इदुरंगदव ।

१ वरिष्ठ । २ वरिष्ठ = सुवर्ण । ३ राधिका (अ. १. ११. ११) । ४ वरिष्ठ
५ । ६ वरिष्ठ = अथवा । ७ वरिष्ठ । ८ वरिष्ठ = सुवर्ण । ९ वरिष्ठ =
वर्ण 'व' । १० वरिष्ठ । ११ वरिष्ठ । १२ वरिष्ठ = सुवर्ण । १३ वरिष्ठ =
वर्ण । १४ वरिष्ठ (अ. ३. ६. १०) । १५ वरिष्ठ = वरिष्ठ । १६ वरिष्ठ =
वरिष्ठ । १७ वरिष्ठ = वरिष्ठ (अ. ३. १२. ११) । १८ वरिष्ठ = वरिष्ठ ।
१९ वरिष्ठ = वरिष्ठ । २० वरिष्ठ = वरिष्ठ । २१ वरिष्ठ = सुवर्ण ।
२२ वरिष्ठ = वरिष्ठ । २३ वरिष्ठ = वरिष्ठ । २४ वरिष्ठ = वरिष्ठ । २५ वरिष्ठ =
वरिष्ठ । २६ वरिष्ठ = वरिष्ठ । २७ वरिष्ठ = वरिष्ठ । २८ वरिष्ठ = वरिष्ठ ।

मराल-पंति-सोहियं तमाले-ताल-रोहियं ॥ १८७ ॥

रणत-छप्पयालियं वलाय-पंति-मालियं ।

फुरंत-सिप्पि-संपुडं भमंत-भीम-दीवडं ॥ १८८ ॥

अह तम्मि नीर-पुन्ने अणोरपारम्मि सर-वरे हत्थी ।

गयणाओ नीसहंगो पडिओ वुड्डो य जल-मज्जे ॥ १८९ ॥

अह नीसहे गइं दे वुड्डे गंभीर-नीर-मज्झम्मि ।

मणिणो माहप्पेणं जल-उवरिं चैव थैक्का हं ॥ १९० ॥

आसाइय-फलगावि य उत्तरिउं सर-वरस्स तीरम्मि ।

उवविट्ठा भय-भीया गुरु-सोगा इय विचितंता ॥ १९१ ॥

तारिस-रिद्धि-जुयावि इ खणेण एयागिणी कंह जाया ।

देसियं-जुवईव अहो ! अइ-गुविल्लो कम्म-परिणामो ॥ १९२ ॥

सो क्कथ भिच्च-वग्गो सा य सिरी सो विणीय-परिवारो ।

होहामि कंह इण्हि विहिया एयागिणी विहिणा ! ॥ १९३ ॥

एमाइ चितयंती उवरिम-वत्थेण छाइउं वयणं ।

सरण-विट्ठणा सोएणं तत्थ अहं रोविउं लग्गा ॥ १९४ ॥

एत्थंतरम्मि केणवि भणिया किं सुयणु ! रोयसे करुणं ? ।

तत्तो ससंभमाए पलोइयं मे तंभोहुत्तं ॥ १९५ ॥

कइवय-पुरिस-सहाओ तरुण-नरो वेसंरीइ आरूढो ।

कैय-मुह-संधी पुरओ दिट्ठो उट्ठूलियंगिल्लो ॥ १९६ ॥

अह सो दट्ठूण ममं विम्हिय-हियउव्व वेसराहितो ।

उत्तरिय मज्झ चलणेसु निवडिओ भणइ एवं तु ॥ १९७ ॥

परिजाणसि भगिणि ! ममं सिरिदत्तो हं कुसग्गनयराओ ।

आसि गाओ पर-विसेए वणिज्ज-बुद्धीए सत्थ-जुओ ॥ १९८ ॥

चारसम-वच्छराओ पुणरावि चलिओ पुरम्मि निययम्मि ।

सत्येय्य समं इण्हि संपत्तो इह पएसम्मि ॥ १९९ ॥

ता भगिणि ! केण विहिणा जाया एयागिणी तुमं एत्थ ? ।

इय भणिया तेण अहं विगय-भया झत्ति संजाया ॥ २०० ॥

तत्तो य मए सिट्ठो गयावहाराइ-नियय-वुत्ततो ।

१ रोहियं=राजितं (N. P. 5) । २ दीवडो=जन्तुविशेषः । ३ SEE NOTE P 3 । ४ वुड्डो=मग्नः । ५ स्थिता (N. P. 68) । ६ B °वि । ७ देशिका = देशे प्रेषिता = प्रवासिनीत्यर्थः । ८ (N. P. 172) । ९ तदभिमुत्तम् । १० A °रोए । ११ कृतो मुखस्य घन्धिः संबन्धो येन सः, संजातदर्शन इत्यर्थः । १२ विषयः=देशः ।

अह दिने-वयण-सोवा भणिया वणिण तेणह ॥ २०१ ॥
 दूरभि हधिणपुर सावय-चरोहि दुग्गामो मग्गो ।
 आसज गु कुसग्ग कि कायन्व तुम भणिणि ! १ ॥ २०२ ॥
 तत्तो य मए भणिय कुसग्गनपरम्मि वधिमा ताव ।
 पेण्डामि न्धु-वग्ग पभूय-काळाओ सिरिदत्त ! ॥ २०३ ॥
 अह तेण सहरिसेण नीया सत्थम्मि नियय आवासे ।
 विणभोवयार-पुम्ब च कारिया सयल-देह ठिद्द ॥ २०४ ॥
 त देव दिन्न-कुड्डल-पमुह सन्वपि नियय-आभरण ।
 मोत्तूण अगुलीय समप्पिय तस्स षण्णियस्स ॥ २०५ ॥
 तत्तो सत्थेण सम चालिया सिरिदत्त परिणण समेषा ।
 किम्मत विविह-विणया वणिण, देण्डिपारूढा ॥ २०६ ॥
 सोवि हु सत्थो जाव य ल्हय-पयाणाहि वयइ अणुदियह ।
 कइवय पयाणगाइ ता एग दिणम्मि अडवाए ॥ २०७ ॥
 अवसउणेण थक्का दियह दियहे न जावए सउण ।
 जाव य दिवेइद्द-मासे बोलीणे सन्व सत्थिहा ॥ २०८ ॥
 सबल रहिया तहइ ठाउमसत्ता तओ समुच्चलिया ।
 अवगन्निय अवसउण निय पुर गमणस्स तुरमाणा ॥ २०९ ॥^१
 तत्तो बीय-पयाणे पभाय-समयम्मि तम्मि सत्थम्मि ।
 सहसा अन्नाउरिचय दिम्नो भिल्लेहि ओक्खंदो ॥ २१० ॥
 अह कळयल निसामिय सन्ध-जणे तत्थ आउलीभूए ।
 भिल्लेहि हम्ममाण हेंहसिग्गत य सैपराह ॥ २११ ॥
 सज्जस भरिया अहमवि पड्डिया अडवाइ जाव इक्कहा ।
 घेत्तूण एग दिस नट्ठा अइगुविल-सरु-गहणे ॥ २१२ ॥
 खणमेग सायन्धिय वयामि किळ तम्मि साय-टाणम्मि ।
 पुणरवि मिलांमि जेण सत्थस्स अहति चितती ॥ २१३ ॥
 जाव पपट्टा गत्तु ताव न जाणामि कत्थ गतन्व ।
 कत्तो समागया ह काए व दिसाए सो सत्थो ॥ २१४ ॥^२
 भय कपत्त-सरीरा ताइ एय दिस गहेऊण ।

१ दत्तवदनशौचा = इतमुक्कच्छिदिकल्लय्ये । २ अ वयण । ३ कालिका =
 चिचिक्का (अ १ ३४) । ४ अपशकुन्व । ५ दिवेइद्द = द्वितीयाधर्म, धार्मिक-
 ल्यर्थ । ६ सत्थिहा = साथसन्धिना जना । ७ अवगन्ध । ८ अ सुग्गम् ।
 ९ अवसउण्ण = याति । १० अस्समाने (अ १ ३०) । ११ धीमम् (अ १ ३४) ।
 १२ अ *दिए अण्णपरम्मि एण्ण । १३ अ सुग्गम् ।

संजाय-दिसा-मोहा चलिया तरु-गहण-मञ्जेण ॥ २१५ ॥
दूरं गंतूण पुणो वलिया वचामि पिदंठओहुत्तं ।
सिरिदत्त-जण-गवेसण-परायणा तत्थ वण-गहणे ॥ २१६ ॥
अह भय-तरलच्छीए इओ तओ तत्थ परिभमंतीए ।
उम्मग-गमण-भज्जंत-कंटयाइन्न-चरणए ॥ २१७ ॥
पह-सम-सुडियाइ ददं पए पए नीसहं कैणंतीए ।
वैसिमन्नेसण-हेउं वैडिऊण थलम्मि एगम्मि ॥ २१८ ॥
जा पुलइयं समंता ताव न दीसइ कंहंपि वैसिमंति ।
वियरंत-वाळ-निवहा समंतओ भीसणा अडवी ॥ २१९ ॥

अविय ।

कत्थ य कराल-केसरि-गुजिय-सवणुत्तसंत-सारंगा ।
कत्थइ महंत-जुज्झंत-मत्त-वण-महिसयाइन्ना ॥ २२० ॥
कत्थइ गरुय-पवंगम-विमुक्क-बोक्कार-वहिरिय-दियंता ।
कत्थ य वण-दव-उज्झंत-जंतु-कय-भीसणारावा ॥ २२१ ॥
कत्थइ पयंड-गंडय-खंडिय-रुंरु-विसर-रुहिर-वीभच्छा ।
कत्थइ सरहे-पलोयण-पलायमाणोरु-करि-विसरा ॥ २२२ ॥

अविय ।

वियरंत-महा-धणु-हत्थ-लोद्धया सुंक्क-मय-सिर-सणाहा ।
जेदंठक्क-मूल-कलिया गुंरु-चित्ता-रोहिणी-समेया ॥ २२३ ॥
भैद-वय-समण-सहिया उदंठंत-विसाह-पयड-मंदारा ।

१ पृष्ठतोमुखम् ; प्रत्यावृत्तेति समुदितार्थः । २ सुडिया = भ्रान्ता (H. D. VIII. 36) । ३ 'कण वादे' कणन्त्या । ४ वसिमं (H. P. 18) तस्यान्वेषणं गवेपणं तस्य हेतोः । ५ आरुह्य (H. P. IV. 206) । ६ वाली = व्यालः । ७ B तिसुभिः कुलकम् । ८ सारङ्गः = हरिणः । ९ पुत्रङ्गमः = वानरः । १० उज्झंतो = दह्यमानः । ११ रुंरु = हरिणविशेषः । १२ सरहो = सिद्धः (H. D. VIII. 47) । १३ विचरन्त इतस्ततः पर्यटन्तो महाधनुर्हस्ताः = वृहत्कोदण्डवाणा लुब्धकाः = व्याधा यस्यामटव्याम्, नभःश्रीपक्षे विचरन्ति विलसन्ति मघा = नक्षत्रम्, धनुः = राशिः, हस्तो = नक्षत्रम्, रलयोरैक्यात् प्राकृतत्वेन रस्य लादेशाद् वा रौद्री = आर्द्रानक्षत्रं च (H. A. C. II. 24) यस्यां सा । १४ शुष्कैर्मृगाणां शिरोभिः सनाया युक्ता, पक्षे शुष्क-मृगशौर्यसहिता । १५ जेष्ठार्काः = अतिवृद्धाकंवृक्षास्तेषां मूलेः कलिता = सहिता, पक्षे ज्येष्ठा = नक्षत्रविशेषः, अकंः सूर्यः, मूलम् = नक्षत्रं वैः कलिता । १६ गुर्वाभिधित्रोरोहिणीभिरोपाधि विशेषैः समेता, पक्षे गुरुः = वृहस्पतिः, चित्रा रोहिणी च नक्षत्रविशेषौ । १७ भद्रव्रतैः = शोभननियमैः, थमणैस्त्वापसादिभिः सहिता, पक्षे भद्रपदा-श्रवणाभिः = नक्षत्रविशेषैः । १८ शास्त्रारहितप्रकटमन्दारशुष्का, पक्षे विशाखा नक्षत्रम्, प्रकटौ च मन्दः = शनिः, आरः = मङ्गलम् ।

विवरंत-भूरि-रिक्खा रेहइ अइवी नह-सिरिच ॥ २२४ ॥
 अह तं अइवि सुइरं पळोवर्यतीइ गाढ तिसिंधाए ।
 एकम्मि दिसा-भाए दिहं जळ भरिय सरमेगं ॥ २२५ ॥
 तत्तो तैत्तोदुत्तं चळिया भाय-ळोळ-ळोयणा अहय ।
 कहकहवि हु सपत्ता तम्मि परसम्मि किच्छेण ॥ २२६ ॥
 पीर्यं च तत्थ सळिळ उवविट्ठ तरु-वरस्स हिहम्मि ।
 एत्थतरम्मि तरणी अंतरिओ पसरिया रयणी ॥ २२७ ॥

तथो ।

फेकारति सिवाओ जह जह गुंजंति सावया विविह ।
 तह तह भएण हियथं कपइ मह तत्थ रँन्तम्मि ॥ २२८ ॥
 अह अइड-रत्त-समए जाया उदरम्मि दूतहा वियणा ।
 तन्वसओ य कणती लुठामि भूर्माए जाव अहं ॥ २२९ ॥
 ताव य मिगीव रँने अइगुरु वियणाहि पीडिय-सरीरा ।
 सयमेव पैसविया ह महान्-किळेसेण नर नाह । ॥ २३० ॥^१
 सुच्छा-विरमे य तओ लुंलमाण महि यळम्मि तं बाळ ।
 वित्ठण निजुच्छगे गरुय सिणेहेण तत्तो य ॥ २३१ ॥
 गतूण जळस-ने ण्हावित्ता ताहि नियय-वत्थाइ ।
 पक्खालिय एगंते उवविट्ठ तरु-लया-गहणे ॥ २३२ ॥^२
 त दिव्व-मणि-सणाह उत्तारिय अगुलीयय हत्था ।
 कठम्मि मए बहं सुयस्स एव भणतीए ॥ २३३ ॥
 एयस्स पभावाओ मा मह तणयस्स केवि अगम्मि ।
 पहरतु भूय-सावय-पिसाय-दुदुठ-गहाईया ॥ २३४ ॥
 वण-वात्तिणीओ ! निमुणह भो भो वण-देवयाओ । मह वयण ।
 तणय समेया सपइ सरण भवईणमईणीया ॥ २३५ ॥
 केसरि-यग्घाईण मंसाहाराण कूर सत्ताण ।
 भीसण-अइवी-पडिया रक्खेयव्वा पयत्तेण ॥ २३६ ॥
 जइ पुत्त । इमा रयणी होंतो मह तम्मि हत्थियणपुरम्मि ।
 ता एत्थिय-वेलाए राया वद्दाविओ होंतो ॥ २३७ ॥
 सपळस्स परियणस्स य पुरस्स सामत-मति-वभास्स ।

१ ऋक्षगणि = नक्षत्राणि, पक्षे ऋक्षा = भल्लुकादयाः श्यापदजन्तुविशेषाः ।

२ वृषभवा । ३ लक्ष्मिसुलम् (अ. प. ११) । ४ रत्त = अरण्याम् (अ. प. ८. ६) ।

५ प्रसूता । ६ न सुग्गम् । ७ लठन्तम् । ८ न सुग्गम् । ९ भवतीनाम् = दुष्प्राणम् ।

१० अइवीणा = अश्वीना (अ. प. १४. ५४) । ११ अभाविष्यत् ।

कस व न होज्ज तोसो पुत्तय ! तुह जम्म-समयम्मि ॥ २३८
 दुव्विहिय-विहि-विहाणा पडियाए भीसणे य रत्तम्मि ।
 जाओ सि मज्झ पुत्तय ! करेमि किं मंद-भंग्गा हं ? ॥ २३९ ॥
 जायम्मि तुमे पुत्तय ! रत्तंपि ङ्गु संपयं इमं वासिमं ।
 नट्ठं भयं असेसं उच्छंग-गए तुमे वच्छ ! ॥ २४० ॥
 तुह मुह-पलोयणेणं संपन्न-मणोरहा भविस्सामि ।
 रवि-कर-पहयंधयारे जायम्मि दिणम्मि सकयत्था ॥ २४१ ॥
 एमाइ भणंतीए पैह-सम-खिन्नाए नीसहंगाए ।
 वियणा-विगमाओ तहिं समागया मे तहिं निदा ॥ २४२ ॥
 ततो खणंतराओ पडिबुद्धा श्चत्ति मंद-भंग्गा हं ।
 केणावि ङ्गु उल्लुवियं एयं सदं सुणेऊणं ॥ २४३ ॥
 निउंणं जोयंतेणवि पभूय-कालाआ पाव ! दिट्ठो सि ।
 काहामि वइर-अंतं अणुहव-दुव्विहिय-फलमिण्हि ॥ २४४ ॥
 एयं सदं सोच्चा भीया, को एस एवमुल्लुवइ ? ।
 इय चिंतियं जाव अहं निय-उच्छंगं पलोएमि ॥ २४५ ॥
 ता नत्थि तत्थ पुत्तो विचितियं ताहि हा ! किमेयांति ।
 किं कहवि होज्ज पडिओ अहवा केणावि अवहरिओ ? ॥ २४६ ॥
 किंवा सुमिणं एयं किंवा मइ-विब्भमो महं एसो ? ।
 एमाइ चितयंती गवेसिउं ताहि पारद्धा ॥ २४७ ॥
 इओ तओ तत्थ गवेसयंती सुयं महा-राय ! अपाउणंती ।
 सिरम्मि वज्जेणव ताडिया हं धसत्ति मुच्छाइ वसं गयत्ति ॥ २४८ ॥
 स्याद्दु-धणेसर-विरइय-सुवोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ कमलावइ-पुत्त-हरण-नामोत्ति ।
 सुरसुंदरि-नामाए कहाइ दसमो परिच्छेओ ॥ २५० ॥
 ॥ दशमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह लद्ध-चेयणा हं मुच्छा-विरहम्मि गैरुय-तोगिच्छा ।
 निय-हिययं कुट्टिती पलविउमेवं समादत्ता ॥ १ ॥

१ भयं = भायम् । २ पथि-अम-स्त्रिया । ३ विपुणं यथा स्वात्तया ।
 ४ खमः । ५ तिष्ठभिः कुलकम् । ६ अपदयन्ती । ७ गुरु-शोका; स्वार्थेऽत्रकः;
 ३४५ (H. P. II. 164) । ८ अ कुट्टिती । ९ SEE NOTE-P. 3 ।

हा ! निदण केणवि अडवी पडियाए दुक्ख-तवियाए ।
 तक्खणमत्तुप्पन्नो पुत्तो हरिओ अहजाए ॥ २ ॥
 किल पुत्तवस्स वयणं पिच्छिससमह पभाय-समयम्मि ।
 नवर ह्यास विहिणा एयं मह अन्नहा विहेयं ॥ ३ ॥
 अडवि पवेसाईय दुक्खं दाऊण दूतह देव्व ! ।
 किं अज्जवि न इह तुडो अवहरिओ जेण मह पुत्तो ? ॥ ४ ॥
 वण-देवयाओ ! तुम्हं सरणम्मि समागयाए मह पुत्तो ।
 हरिओ, ता किं जुग्गइ एत्थवि बेहां करेउ जे ? ॥ ५ ॥
 हा पुत्त ! कहमरणे मुक्का हं सरण वज्जिया तुमए ।
 हा ! कहमुच्छग-गओ सहसा अदंसणीभूओ ? ॥ ६ ॥
 नून निदुहुर रूव सदे सोऊण जस्स पडिबुद्धा ।
 तेण चिय अवहरिओ पित्ताय रूवेण केणावि ॥ ७ ॥
 जस्स पभायाओ तथा सहसा गयणाओ गय वतो पडिओ ।
 सावि मणी अकपत्थो जाओ मह मदे-भायाए ॥ ८ ॥
 ज कठ निवेदोरे इह तम्मो अंक-द्विओवि हा पुत्त ! ।
 हरिओ निकरुणेण केणावि अदिस्स रूवेण ॥ ९ ॥
 एमाइ बह्व विगण्य पलवतीए तहिं सुदीणाए ।
 मद्दुक्ख-दुक्खिया इव खीणा रयणीवि सहसत्ति ॥ १० ॥
 अइकरुण कदत्ति ददुहुव ममे ससोय-वयणिल्ला ।
 निवडत-धुळ-तारय-असूहिंव रुपइ नैह लच्छी ॥ ११ ॥
 एत्थतरम्मि सूरु सुयावहारय निहालणत्थंय ।
 नासिय घणंधवारो आरुटो उदयगिरि सिहरं ॥ १२ ॥
 अह अह पहरंत्ते दियहे अइदुक्खिया अहे तत्थ ।
 अइकरुण कदती इओ तओ जाव वियरामि ॥ १३ ॥
 ताव कमदल्ल-हत्था मिउ-वक्कल-वसण-धारिणो तत्थ ।
 पौरिणय-वया पसन्ना समागया तावसी एमा ॥ १४ ॥
 दट्टु ममे ह्यति विविह पळावेहिं तत्थ वण महणे ।
 संजाय गरुय-करुणा समागया मग्ग पासम्मि ॥ १५ ॥
 महुर-वयणेण तीए आपुट्टा सुपणु । कीस तं ह्यसि ।

१ केवा- विधाता । २ मन्दभायावाः- हनभायावाः, ३ आगाए । ३ ५
 वदन्ति इ । ४ मज्जिमनि । ५ सुत्तापदारुणिमात्रकार्यम्, निजात्मन्व- स्व-
 मय । ६ एदुवत्तुक्खवयणो- कामजपुच्छसंग्रहा । ७ परिवत्तवयाः- दुःखा ।
 ८ ९ पुग्गम् ।

क्तो समागया इह भीसण-रैन्नम्मि ईक्कहा ? ॥ १६ ॥
 काउं तीइ पणामं तत्तो वियलंत-अंसुयाए मए ।
 कुंजर-हरणाईओ सिट्ठो सव्योवि वुत्ततो ॥ १७ ॥
 अह तावसीए भणियं ईमस्स जोगा न होसि तं सुयणु ! ।
 तहवि हु किमित्थ कीरइ स-कम्म-वसगम्मि जिय-लोए ? ॥ १८ ॥
 सुंदरि ! कम्म-वसाणं सत्ताणं इह भवे वसंताणं ।
 एवंविह-दुक्खाइं हवंति जं एत्थ न हु चोज्जं ॥ १९ ॥
 जं किंचि असुह-कम्मं अन्न-भवे सचियं तुमे आसि ।
 तस्स विवागाओ इमं समागयं सुयणु ! गुरु-वसणं ॥ २० ॥
 ता अन्न-भव-विट्ठेत्ते दुक्खम्मि समागयम्मि को सोगो ? ।
 किं वावि विलविणं सरीरायास-भूएणं ? ॥ २१ ॥
 एत्तो उ समासन्ने अच्छइ अम्हाण आसमो रम्मो ।
 आगच्छ सुयणु ! अणुचियमेयं ठाणं जओ तुज्ज ॥ २२ ॥
 वायइ सीयल-पवणो एत्थ ओ तं अभिणव-पसूया सि ।
 सुकुमाल-सरीराए मा होज्ज विरूवयं किंचि ॥ २३ ॥
 इय भणिय तावसीए नीया हं आसमम्मि रम्मि ।
 पडिजग्गिया य सम्मं निक्कारण-वच्छलत्तेण ॥ २४ ॥
 अह कइयय-दिवसेहिं संजाया सत्थ-देहिया मणयं ।
 अन्नम्मि दिणे नीया तीए हं कुलवइ-समीवे ॥ २५ ॥
 तीएवि पुव्व-भणिओ वुत्ततो साहिओ कुलवइस्स ।
 करुणा-परेण तेणवि अणुसँट्ठा महुर-त्रयणेहिं ॥ २६ ॥
 वच्छे ! इह संसारे सुलहाइं एरिसाइं दुक्खाइं ।
 अकयम्मि सुह-निमित्ते धम्मे परलोय-वंधुम्मि ॥ २७ ॥
 जायंति दूसहाइं जेणं चिय एत्थ दुसह-दुक्खाइं ।
 तेणेव चत्त-रज्जा वण-वासमुवागया धीरा ॥ २८ ॥
 एवं भणमाणस्स उ कुलवइणो तीइ तावसीइ अहं ।
 कन्ने होउं भणिया भयवं ! वर-नाण-जुत्तोऽयं ॥ २९ ॥
 तो पुच्छ इच्छियत्थं भणियाए ताहि विणय-पणयाए ।
 पुट्ठो मए महा-यस ! केण हिंओ नंदणो मज्झ ? ॥ ३० ॥
 किं जीवइ अहव मैओ पिक्खिस्समहं कयाइवि नवात्ति ? ।

१ रघं = अरघ्यम् । २ A एगहा । ३ अस्य दुःखस्य । ४ चोज्जं = आश्चर्यम्
 (H. D. III. 14) । ५ विट्ठं = अर्जितम् । ६ A °सदा । ७ चत्तरज्जो = लक्ष-
 राज्ञः । ८ हिओ = हतः । ९ मओ = मृतः ।

अह मणिय कुन्वदगा मम्म दाउग टवभाग ॥ ११ ॥

वउ १ टवग-या गृह ताभा अरहिभा ट दवा ।

पाग विभावेन-दउ पुन विददग कुदा ॥ १२ ॥

वपदट नि १-निउवे नेउग टिय-वन्धि विडेडमि ।

मुया सुदाभिमुधा किउ किउउगस मउउचि ॥ १३ ॥

अह कहवि विदि-वमय मनागभा तय नह-यरो दका ।

निय भारिया-ममभा तो य पुच चे छा गहिभा ॥ १४ ॥

गपरस लम्म गह कुदुटि जहा मुदा, तला य ।

सउत जाम्णा सा निन्ही गृह इधियापुरमि ॥ १५ ॥

एव च तय मणिर पगट्ट-सागा नरिद । जावा ह ।

कल-मू-दयादारा निजय-या तावमि जगम्म ॥ १६ ॥

निय १ कइय दिवमाइ अउमि तहि तु आमम जाव ।

ता अउ टिय कुन्वद मू घम्म सुणिनीर ॥ १७ ॥

वह-तावति-सुदियाए सहसा अमम वग पुवग ।

अवहरिभा सउतः राय मुओ तय दगणी ॥ १८ ॥

अह अति दि-वन्ट-हि तावस कुमरेहि विदिय-समाणा ।

आगम्म विदिय-निगभो टवविहो कुन्वद-समीवे ॥ १९ ॥

कुन्वदण सा पुहो का सि तुम आगभा कुभा मद । १ ।

तला य तण मणिय कहमि निमुणह मपव १ ति ॥ ४० ॥

१ मइयपुर राया सुगीवा नाम आति विस्वाभा ।

कणगवइ न दवी तीए मुभा मुरह नाभा ह ॥ ४१ ॥

अइव-हात विन्णा जुवराय पयम्म वउ माववि ।

आहसिता अवमानप पुच जिह तु मुपइह ॥ ४२ ॥

अह अजया कयाइवि लय-वाहीए मयम्मि जणपम्मि ।

तस्य पर ह राया अदिसिधा मति-वग्गेण ॥ ४३ ॥

जिहैस अज जणणी-जणयस उ तस मुपइइस ।

विजाहरेण कणवि कय-उवपारण दिनाभा ॥ ४४ ॥

नहगामिण पमुहाओ विजाओ तपमावभा तण ।

काउण य सगाम आहट्टिय अणणा रज ॥ ४५ ॥^१

१ विभाषण—विद्योवनम् । २ विदुज—वनम् । ३ विपुल—विशालम् ।

४ नरिद नोट १ १५ । ५ उ-उण—उट्टवैव वाक्ये । ६ ममतामिति विद्यार्थ इति

वच । ७ आसो—अप । ८ अ कुणम् । ९ अयमल—अयनकय । १० अ उ ।

११ अ अइ ; १२ अ कुणम् ।

तस्स भएण अहंपि ढु समागओ पुर-वरीए चंपाए ।
जणाणि-समेओ पासे मायामह-कित्तिधम्मस्स ॥ ४६ ॥
तेणवि निय-देसंते दिन्नं गामाण सहस्सयं एगं ।
तत्थ य जणणी-सहिओ भयवं ! अच्छामि अहयंति ॥ ४७ ॥
कइवय-^१दिणेहिं इंतो^२ इमाइ अडवीइ वाणियग-सत्थो ।
मह पुरिसेहि विल्लुत्तो पत्तं वित्तं तहिं पउरं ॥ ४८ ॥
अन्नं च तत्थ पत्ता तुक्खार-तुरंगमा बहुविहीया ।
ताणावाहण-हेउं अज्जेव पभाय-समयम्मि ॥ ४९ ॥
वाहिं नीहरिओ हं कमेण तुरगे ओ जाव वाहेमि ।
ताविककेणं सहसा हरिओ विवरीय-सिक्खेण ॥ ५० ॥*

अविय ।

जह जह ओक्खिंचिज्जइ तह तह वेगं पगिणहमाणेण ।
भयवं ! तुरंगमेणं इहाणिओ आसमे तुम्ह ॥ ५१ ॥
एवं च जाव साहइ सो सुरहो कुलवइस्स वुत्तंतं ।
तुरयमणुमग्ग-लगं ताव य सिन्नंपि से पत्तं ॥ ५२ ॥
अह भणियं सुरहेणं भयवं ! वच्चामि नियय-ठाणम्मि ।
जं किंचि मए इण्हि-कायव्वं तं च आइससु ॥ ५३ ॥
अह कुलवइणा भणियं गुरु-जण-पूयाइ-धम्म-करणम्मि ।
जह-सत्तीइ पयट्टसु सरणागय-वच्छलत्ते य ॥ ५४ ॥
अन्नं च भद् ! निसुणसु एसा रत्तो य अमरकेउस्स ।
देवी गय-अवहरिया अच्छई कमलावई नाम ॥ ५५ ॥
दूरे हत्थिणनयरं सौवय-पउरा य दुग्गमा अडवी ।
हल-किट्ठ-महीए तहा त्रियरंति न तावस-कुमारा ॥ ५६ ॥
तेण न एसा सक्कइ पराणिउं निय-पुरम्मि अम्हेहिं ।
न य कोवि तहा-रूवो अन्नो इह आगओ सत्थो ॥ ५७ ॥
एसा सुकुमाल-तणू अच्छइ किच्छेण इत्थ वण-वासे ।
ता जइ तुमं पराणसि स-ट्ठाणं होइ ता लंट्ठं ॥ ५८ ॥
अह सुरहेणं भणियं भयवं ! जं भणह तं करोमित्ति ।
गंतुं सयमेव अहं अप्पिस्सं अमरकेउस्स ॥ ५९ ॥

१ A दिणाणि पत्तो इ° । २ इंतो = यन् = गच्छन् । ३ विल्लतः = लुण्ठितः ।
४ B युग्मम् । ५ B भोखं आकृष्यते । ६ आदिश = अनुजानाहि । ७ श्वापदाः
प्रचुरा यस्यां सा । ८ कृष्टमद्या वनस्पतिजीवबहुलत्वेन तद्वधपापोत्पत्तेरित्यर्थः ।
९ पराणेतुं = प्रापयितुम् । १० SEE NOTE P. ३ ।

मणिया हं कुनइणा वरुंछे ! सुरहस्म मासिय त्रिमुपं ।
 ता वचमु सह इमिणा अन्नो पुण दुल्लहो सथो ॥ ६० ॥
 अह चितिय मर किं इमेण सह होइ गमणमग्दण ।
 जुगा, अहवा जाणइ भयवं चिय एव ज उचियं ॥ ६१ ॥
 इय चित्तिउण मणिय भयरं । ज भणसि तं करेमिचि ।
 जइ एव ता वरुंछे ! पयट्ठ, इइ तेण मणिया ह ॥ ६२ ॥
 बहु मन्निय तव्वपण ताहे च्छटिया नरिंद । तेण सम ।
 तक्कलुचिय काउ तावमि संभामणाईय ॥ ६३ ॥
 जाव य कमेण पत्ता एय पएसग्गि ताव सुरहो सो ।
 किंपि मिस काऊण थक्का एत्तेव रण्णग्गि ॥ ६४ ॥
 आवामिऊण सिन्न दिणे दिणे एइ मह समीवग्गि ।
 दसइ य बहु माण, अह अन्न दिणग्गि एग्गते ॥ ६५ ॥
 चित्तु आहरणाइ मह पासे आगओ भणइ एवं ।
 एयाइ गिण्ह सुदरि । न सोहसे त निराभरणा ॥ ६६ ॥
 तं दव दिन्न कुडळ पमुह सव्वपि नियय आभरण ।
 पैरियाग्गिऊण विग्गिय हियाए मए इमं भणिओ ॥ ६७ ॥
 एयाइ कुओ तुमए पत्ताइ सुरह । मग्ग साहेसु ।
 सो भणइ मुणसु सुंदरि । पुन्व मह भिल्ल पुरिसेहिं ॥ ६८ ॥
 इह अट्ठवीइ समिद्धो कुसग्गपुर पैरियओ वणिय सत्थो ।
 गहिओ तहि च पत्त एव तुह जोग्गमाभरणं ॥ ६९ ॥
 तत्तो य मए भणियं मैह सतियमेवमाभरणमेयं ।
 प्पिरिदत्त नामग्गस्स ओ वणियस्स समप्पियं आसि ॥ ७० ॥
 हरिस्सिय-मुहेण मणियं जइ एव तैरिहि सुंदरतरति ।
 ता गेण्ह इम सुदरि । इमस्स जोग्गा तुम, नैच्चा ॥ ७१ ॥
 अह तास्स दुडु भाय कैआऊणं तय मए गहियं ।
 तत्तो य पइदिण सो उवयैरइ मम असुह भावो ॥ ७२ ॥
 आगच्छइ एग्गते परिहास क्कहाओ कइइ मह पुरओ ।
 स्पवियार च पलोयइ दसइ अणुरत्तमग्गण ॥ ७३ ॥
 अह अन्न दिणे पिययम । पावेण तेण मयण मूदेण ।
 अगणिय कुल मज्जाय उच्चिय उज्ज सुदूरेण ॥ ७४ ॥

१ क सुरमए । २ पारहाय । ३ पयिओ = प्रस्थित । ४ क सुरमए । ५ मम
 अत्त = मम स्वयन्व । ६ अ वैशेष्यमाभरणं । ७ क तरहि । ८ नच्चा = नान्या ।
 ९ अज रत्ता । १० उवचरति = स्वयन्वयति ।

चङ्गं मन्निय अविवेयं भणिया एगंत-संठिया एव ।
 वम्मह-पीडिय-देहो सरणं तुह सुयणु ! अल्लोणो ॥ ७५ ॥
 निय-अंग-संगमेणं सहलं मह कुर्णमु जीवियं अज्ज ।
 तुह आयत्ता पाणा सव्वस्सत्रि सामिणीं तं सि ॥ ७६ ॥
 तुह सुयणु ! किं करो हं आणा-कारी य परियणो सव्वो ।
 गाढाणुराग-रत्तं किं वहुणा इच्छसु ममंति ॥ ७७ ॥
 तव्वयणं सोऊणं सहसा वज्जेण ताडियाव अहं ।
 उप्पन्न-गरुय-दुक्खा पिययम ! चित्ताउरा जाया ॥ ७८ ॥
 हा ! पविट्ठो एसो वलावि सील-खंडणं कार्हा ।
 सरण-विट्ठणाइ ममं, ता इण्हि किं करेमित्ति ? ॥ ७९ ॥
 निवैभत्थामि गिराहिं संपइ अइनिट्ठुराहिं जइ एयं ।
 ता एस अमज्जाओ इण्हिपि विरुवयं कुज्जा ॥ ८० ॥
 ता संपइ मूयत्तं जुत्तं अवलविउ तओ पच्छा ।
 पत्थावं लहिऊणं नासिस्समिमाओ पावाओ ॥ ८१ ॥
 इय चित्ति य तुण्हिक्का अहो मुहं काउं तत्थ थक्का हं ।
 सोवि य दट्ठूण ममं निरुत्तरं उट्ठिओ तत्तो ॥ ८२ ॥
 पत्ताए रयणीए निवंबर-सुत्ते य सयल-सिन्नाम्मि ।
 गहिऊण तमाभरणं पासाइं पळोयणमाणा ॥ ८३ ॥
 निट्ठय-गईए चलिया भएण कंपत-तणु-लया गाढं ।
 वंचिय पाहरिए हं नीहरिया ताओ सिन्नाओ ॥ ८४ ॥
 धित्तूण य एग-दिसं चलिया घण-तरु-वणस्स मज्जेणं ।
 निसुणंती वहु-सावय-भीसण-सदे वहु-विही (ह ?) ए ॥ ८५ ॥
 पवणाकंपिय-पायव-चउंत-पत्ताण सणसणाराव ।
 सीहेरोलि-समाणं मन्नती वैविर-सरीरा ॥ ८६ ॥
 वेगेण य गच्छंती घणंवयाराए तीइ रयणीए ।
 दीहंर-घण-तण-ओच्छाइयाए विसमाए भूमीए ॥ ८७ ॥
 अवियाणिय-परमत्था झंडत्ति पडिया य एत्थ कूवम्मि ।
 पिययम ! कय-वहु-पावा जीवा इव घोर-नरयम्मि ॥ ८८ ॥
 भवियव्वया-वसेणं न मया गंभीर-जल-निवुड्ढावि ।

१ आलीनः=आगतः (N.P 180) । २ युगमम् । ३ निर्भर्त्थयामि । ४ मूकलम् ।
 ५ A सेन्न । ६ निहुयं = निःशब्दं (H.D.IV. 51) । ७ प्राहरिकानं =
 ८ B युगमम् । ९ ओराली = दीर्घमधुरध्वनिः (H. D. I. 154) । १०
 तृणावच्छादि = तायाम् । ११ B युगमम् । १२ निबुड्ढा = निर्भग्ना (

अगोडस्त तडि पाविय तथ निलुक्का अहं राय ! ॥ ८९ ॥

मरणे उवट्ठिण्वि इ सीळं सरक्खियति तुट्ठ मणा ।

अप्पाण स-कैयथं मन्नता सुरह-भय-मुक्का ॥ ९० ॥

गाढं छुहाभिभूया चत्तारि दिणाणि एत्थ कूवम्मि ।

परिचत्त जीवियासा ठिया अहं सरण-परिहीणा ॥ ९१ ॥

अञ्ज पुत्र कलयलेणं सिविरं आवासिंयंति नाऊण ।

सुरहासंकाए पुणो समाउला नाह ! संजाया ॥ ९२ ॥

सत्तो कूव-पविट्ठ तुम्ह मरं पासिऊण सुरकुपर ।

भीयाइ पुच्छियाइवि न उत्तरं किंचि मे दिन्नं ॥ ९३ ॥

पुणरवि य तुम्ह नामं सोऊण विगय अन्न-आसका ।

हरिस मर-निम्भरणी उत्तरिया देव ! कूवाओ ॥ ९४ ॥

एयं मएणुभूय सरण-विहूणाए तुम्ह विरहम्मि ।

निमुएण जेण जायइ दुक्ख पास-दिट्ठियाणपि ॥ ९५ ॥

इय कमलावइ भणिय अण्णिय अमरकेड-वरनाहो ।

वाह-जलाविल-नयणो गुरु-सोगो मणित्ताडत्तो ॥ ९६ ॥

किं देव ! इत्थ कीरइ स-कम्म-वसयाण नवरि जीवाण ।

जायंति दूसहाइ दुक्खाइ एत्थ संसारे ॥ ९७ ॥

स कथ सुहममुह वा इक्को अणुहवइ विविह-जोणीसु ।

माया पिया य भत्ता बधु-जणो वावि न इ सरण ॥ ९८ ॥

राग-दोस वसाए अमुह फळं आसि जं कथ कम्म ।

तस्स वसाओ सुदरि ! सपत्ता वंसण रिंछोळी ॥ ९९ ॥

एव गएवि ज दवि ! एत्थ कूवम्मि निवडिया एव ।

सपत्ता स मन्ने अनण्ण पुण्णोदको कोवि ॥ १०० ॥

पैडिकूड कारिणावि हु विहिणा विहिय तु एत्तिय छट्ठ ।

ज अक्खय-देहाए तुमए सह सगमो विहिओ ॥ १०१ ॥

एमाइ-वहू विगण्य देवि आसासिऊण सो राया ।

निय सिन्नेण समेओ समागओ गवपुरं कमयो ॥ १०२ ॥

कारिय गरुय पयोओ धुंय्वतो मपर-नारि निवहेण ।

कमलावइ समेओ दाण देतो अमरकेड ॥ १०३ ॥

१ अमरो = अवशा कृपा (II D I. 13) । २ अहंसाभयम् । ३ आदशिव =
आदर्शम् = शुद्धता । ४ अणुहवम् = कष्टम् । ५ रिंछोळी = वरं (अ. १. १०) ।
६ अणुहवम् = अणुहवम् = अणुहवम् । ७ विविह = विविहम् । ८
एत्तिय = एत्तियम् । ९

कय-मंगलोवयारो नायर-जण-जणिय-हियय-आणंदो ।

निय-मंदिरे पविट्ठो पैक्कल-पाइक्क-परियरिओ ॥ १०४ ॥^३

एवं च तस्स रत्तो अदिट्ठ-दुक्खस्स देवि-सहियस्स ।

वोलीणाइं कइवि हु वरिसाणं सय-सहस्ताइं ॥ १०५ ॥

अह अन्नया कयाइवि अत्थाण-गयस्स राइणो तस्स ।

पडिहाराणुन्नाओ समंतभदोत्ति नामेण ॥ १०६ ॥

उज्जाणम्मि निउत्तो पत्तो पणमित्तु राय-पय-कमळं ।

सोस-निवेशिय-कर-कमल-संपुडो हरिसिओ भणइ ॥ १०७ ॥^४

पुवं देवेण अहं नेमित्तिय-सुमइ-वयणयं सोच्चा ।

कुसुमायर-उज्जाणस्स पालगत्ते निउत्तो म्हि ॥ १०८ ॥

तं च ति-संज्ञं निच्चं पलोयमाणस्स एत्तिओ कालो ।

वोलीणो न य दिट्ठं किंचिवि नेमित्तियाइट्ठं ॥ १०९ ॥

अज्ज पुण अण्णभाए गयणे उज्जाण-मज्झयारम्मि ।

कुसुमिय-साहि-समूहं इओ तओ पिच्छमाणेण ॥ ११० ॥

एगम्मि दिसा-भाए वल्लर-वेल्ली-सणाहं-दुम-गहणे ।

उत्तासिय-हंस-उलो उट्ठाविओ सैउण-संदोहो ॥ १११ ॥

निसुओ विम्हय-जणओ वैहिरिय-आसन्न-सत्त-सुइ-विवरो ।

मुहरिय-दिसा-विभागो गरुय-खडक्कार-संसदो ॥ ११२ ॥^५

सोऊण य तं संदं विम्हिय-उप्फुल्ल-लोयणेण मए ।

पुलइय तत्तोहुत्तं^६ चित्तियमव्वो ! किमेयंति ॥ ११३ ॥

कंसस पुण एस सदो समुट्ठिओ एत्थ वण-निगुंजम्मि ।

इय चित्तंतो कोऊहलेण तत्तोमुहो चलिओ ॥ ११४ ॥

ताव य दिट्ठा भू-पट्ठि-संठिया वउल-पायव-समीवे ।

मुच्छा-निमीलियच्छी अधरिय-सुर-सुंदरी-ख्खा ॥ ११५ ॥

आहिणव-जोव्वण-उब्भेय-सुंदरा सयल-मणहरावयवा ।

पउम-चुया इव लच्छी नर-वर ! वर-वाळिया एक्का ॥ ११६ ॥^७

नूणं नह-त्थलाओ निवडंतीए इमीए भूमीए ।

जुवईए पडिसदो समुट्ठिओ एस सहसात्ति ॥ ११७ ॥

१ नागराः = नगरनिवासिनः । २ पक्को = समर्थः, दत्तथ (H. D. VI. 64)

स्वार्थे ले पक्कलो । ३ B युग्मम् । ४ नियुक्तः । ५ B युग्मम् । ६ पालकत्वे ।

७ अप्रमाते = रात्रिप्रान्तभागे इत्यर्थः । ८ A पेच्छ° । ९ शकुनाः = पक्षिणः ।

१० बधिरितासन्नसत्त्वध्रुतिविवरः । ११ B तिस्रमिः कुलकम् । १२ B विचित्तियं

हा किं । १३ पउमं = पद्मम् । १४ B युग्मम् ।

कह मने एरिससवि जुवई-रयणस एरिसाऽवथा ।
 विबुह-जण सोयैणिऽजा धी । विहिणो विलसिय चित्त ॥ ११८ ॥
 इय चित्ततेण मए सीयल-जल-सीपरेहि संसित्ता ।
 मिउ पवण-करण विहिणा अह विहिया सा समासत्था ॥ ११९ ॥
 हरिणिव्व जूह-भट्टा सतरळ तार दिसाओ पुंलयती ।
 भणिया मए सुमहुर कीस तुमं सुयणु ! वीहेसि ? ॥ १२० ॥
 मा भदे ! कुणसु भयं येवंपि, हु जणय निम्बिसेतो इ ।
 का सि तुमं कत्तो वा इह पडिया मज्झ साहेसु ? ॥ १२१ ॥

अविय ।

सग्गाओ निवडिया कि सौव-न्पहया सुरंगणा तं सि ।
 कि वावि भट्ठ-विज्जा विज्जाहर-वाळिया सुयणु ! ? ॥ १२२ ॥
 तुह रूव दसणुप्पन्न-हरण बुद्धिस्स नह-पयइस्स ।
 विज्जाहरस्स कस्सवि किंवा इत्थाओ पम्भट्टा ? ॥ १२३ ॥
 साहेसु सुयणु ! एयं महंत कोऊहलं इमं मज्झ ।
 नीसाहारा कह नह-यलाओ पडिया इहुज्जाणे ? ॥ १२४ ॥
 इय सा भणिया भू नाह । मज्झ पडित्ततर अदाऊण ।
 गुरु दुक्ख-सूयण परं असु जलं मोलुमारस्सा ॥ १२५ ॥
 अह तं तहाविहं पासिऊण परिचित्थियं मए एयं ।
 तं एय सजायं ज पुब्बं सुमइणा भणिय ॥ १२६ ॥
 कुसुमायर-उज्जाणे जइया गयणाओ कन्नगा पडिही ।
 ततो य सिग्घमेव हि पुत्तेण समागमो होही ॥ १२७ ॥
 ता कि इह पुट्टाए इमाए वरईए, ताव साहेमि ।
 गतु वैइयरमेयं जहट्ठियं चेउ नर-वइणो ॥ १२८ ॥
 इय चित्तिऊण ततो आसासित्ता सुमहुर वयणंहि ।
 आणीया निय-जेहे समथिया सा स भज्जाए ॥ १२९ ॥
 निय-परियणं च सच्च सरीर सवाहणाइ-वावारे ।
 तीए निउइऊण समागमां देव-पासमि ॥ १३० ॥
 एव समंतमदेण साहियं वैइयर निसामित्ता ।
 विग्घिय-हियओ राया अह एव भाणित्तमोउत्तो ॥ १३१ ॥
 ईचो ! हु अवित्तहं तं निउह नेमित्थियस्स सुमइस्म ।

१ सोचनीया = खेदचारिका । २ परव-ती (अ प ५७) । ३ येव = सोच्य ।
 ४ प्रापयता । ५ व्यतिहर = हतान्तम् । ६ विवाग्ग्य । ७ भावतो = आन्व-
 (अ प ३) । ८ SEE NOTE P 34 ।

ता पुत्तेण सैमाणं आसन्नं दंसणं इण्हं ॥ १३२ ॥
 ता भो समंतभइय ! सिग्घं आणेह वालियं तमिह ।
 जीए पभावेण मए पिक्खेयव्वो स-पुत्तोत्ति ॥ १३३ ॥
 वयणाणंतरमेव हि समंतभइेण गंतुमाणीया ।
 सा वालिया विणिज्जिय-सुर-जुवई-रूव-सोहग्गा ॥ १३४ ॥
 तीए सरीर-सोहं पिच्छिय रन्ना विचितियं अब्बो ! ।
 आगारो चिय सूयइ इमीए सुकुलम्मि संभूइं ॥ १३५ ॥
 उचियासणोवविट्ठा सा कन्ना अमरकेउ-नरवइणा ।
 भणिया हिययब्भंतर-गुरु-सोग्गुवाय-पंडु-मुहा ॥ १३६ ॥
 वच्छे ! उज्जसु सोयं चैयसु भयं जणय-निव्विसेसस्स ।
 साहिज्जउ मह एयं कम्मि पुरे तं समुप्पन्ना ? ॥ १३७ ॥
 कस्स व घूया कह वा इहागया कह व मज्झ उज्जाणे ।
 पडिया स्ति नहयलाओ साहेसु सवित्थरं एयं ॥ १३८ ॥
 अह सा एवं भणिया गुरु सोया सज्जसेण अभिभूया ।
 उम्मुक्क-दीह-सासा न किञ्चि पडिउत्तरं देइ ॥ १३९ ॥
 अह पुणरुत्तं रन्ना पुट्ठाए तीए कहवि संलत्तं ।
 ताय ! चैमि न वोत्तुं बहु-दुक्खं नियय-वुत्तंतं ॥ १४० ॥
 तहवि हु अलंघणीया आणा तायस्स तेण साहेमि ।
 जंबुईवे भरहे कुसग्गनयरम्मि नामेण ॥ १४१ ॥
 अत्थि पुरं सुपमिद्धं तत्थ य नर-त्राहणो पुहइ-नाहो ।
 रयणवई से देवी तीए घूया अहं ताय ! ॥ १४२ ॥
 सुरसुंदरित्ति-नामा पुव्वि दुव्विहिय-कम्म-परिणामा ।
 वेरिय-समेण केणइ पिसाय-रूवेण अवहरिया ॥ १४३ ॥
 एत्तियमित्तं भणित्तं सोय-समुब्भुय-गरुय-मन्नु-वसा ।
 थूलंसुए सुयंती निद्धयं रोत्तं पवत्ता सा ॥ १४४ ॥
 एत्थंतरम्मि रन्नो अद्दासण-संगयाए देवीए ।
 कमलावईए गहिया रोवंती सा निजुच्छंगे ॥ १४५ ॥
 भणिया वच्छे ! मा रुय न होइ दीवंतरं इमं सुयणु ! ।
 हत्थिणपुरं हि एयं एसो राया अमरकेउ ॥ १४६ ॥

१ घमाणं = समं = सहेत्यर्थः । २ प्रेषितव्यः । ३ संभूतिः = उत्पत्तिः ।
 ४ उच्चार्यं = उद्घातं = शुष्कम् । ५ त्यज । ६ साहिज्जउ = कथ्यताम् (M. P. 12) ।
 ७ चैमि = अक्रोमि (M. P. 14. 36) । ८ B युग्मम् । ९ मन्नुः = संवापः ।

कमलावर्द्धं अहंपि ह्य, सहोपरो होइ तुह पिया मज्ज ।
 बध्ते ! नुमंपि अहं सुय-पुञ्जा नाममेत्तेण ॥ १४७ ॥
 बहुविह पभोयणेण कुसगनपराभो जो जणो एंतो ।
 सो सब्बो सुरसुंदरी ! तुह गुण-निबद्धं मह कहितो ॥ १४८ ॥
 एवं मुरुन-कलिया एव पिउणो य वच्छटा वाट ।
 एव कलासु कुसला एवं दक्खिन्न-दय-जुता ॥ १४९ ॥
 ता मा कुणसु विसाय एवंपि य पिउ-हर निज तुज्ज ।
 अच्छुणु वीसत्थ मणा कीडंती विविह-कीडाहि ॥ १५० ॥
 एवविह-वषणेहि आसासित्ता निजुत्तरीएण ।
 असुय-धोय-कवोळं तीए मुह सयमज्जित्ता ॥ १५१ ॥
 मुह-सोय दाऊणं नीया देवीए मंदिरे नियए ।
 तत्थवि उच्चिग्ग-मणा अच्छइ गुरु-सोय-सत्ता ॥ १५२ ॥
 नीससइ दीह-दीहं खणेण मूलमुपाइं मिल्लेइ ।
 मुच्छिन्नज्जइ खणेण खणेण सवरइ अष्पाणं ॥ १५३ ॥
 विलसइ खणेण विहसइ रोवइ खणेण मूपाळिया होइ ।
 गुरु चित्ता भर-विद्धुरिय हियथा पेरिहाइ अणुदियह ॥ १५४ ॥
 अह त विगयाणद पिच्छिय कमळावर्द्धं विचित्तइ ।
 आणाफारो सब्बोवि परियणो ताव एईए ॥ १५५ ॥
 तह य समाण-वयाभो तिणेह-साराभो राय-रुजाओ ।
 नाणाविह-चेट्ठाहि अणुदियहमिमं विणोएंति ॥ १५६ ॥
 तहवि हु रइ न पावइ एसा चित्ताए सुसइ अणुदियह ।
 ता मन्ने का चित्ता जीए एसा उ पेरिहाइ ॥ १५७ ॥
 जइ ता माउ पिऊण सुमरइ ता किं कहेइ न हु मज्ज १ ।
 मयण-वियार-त्तरिच्छा नेय वियारा तहि ह्ति ॥ १५८ ॥
 एतंतं जह सेवइ विहडिय चक्काइं जह य मेट्टेइ ।
 पिय-सगम-साराओ कहाओ जह सुणइ तत्थित्ता ॥ १५९ ॥
 तह मन्ने पेम्म-गहो विलसइ एवंविहाहि चिहाहि ।
 ता जइ एसा मज्ज तहट्ठियं साहइ सरूव ॥ १६० ॥
 ता तस्स पावणम्मिणि कोवि उवाओवि लडमए नूण ।
 न य एसा वज्जरिही पुट्ठावि जहट्ठियं मज्जा ॥ १६१ ॥^२

१ विषयमना । २ इ सुममए । ३ मिल्लेइ=मुच्यति (म. ४ अ. ११) ।

४ मुच्यति=मुच्य । ५ पेरिहाइ=कुर्यात्कुर्यात् (म. ४ अ. ११) । ६ अइ
 इवइव । ७ विनोदयन्ति विनोदं कारयन्ति । ८ विरहितं=विमुक्तं । ९ इ सुममए ।

माम-सहायो मयणो अक्खिज्जंतो न पायडो होइ ।
 नज्झइ आगारेहि गोविज्जंतोवि छेएहि ॥ १६२ ॥
 तहवि ह्नु लहामि केणवि हंदि ! उवाएण भावमेईए ।
 इय चित्तिथ आर्णत्ता नियचेडी हंसिया नाम ॥ १६३ ॥
 सुरसुंदरीइ उब्बेव-कारणं लहसु हंसिए ! कहवि ।
 तुज्झ समाण-वयाए साहिस्सइ हियय-सम्भावं ॥ १६४ ॥
 जं आणवेसि सामिणि ! इय भणित्तं हंसिया गया सत्ति ।
 एगंत-द्विय-सुरसुंदरीए पासम्मि अल्लिणा ॥ १६५ ॥
 सम्भाव-नेह-सूयग-वीसंभं-कहाहिं विविह-भणिईहिं ।
 उप्पाइय वांसंभं भणिया सुरसुंदरी तीए ॥ १६६ ॥
 सुरसुंदरि ! तुह चरियस्स निसुणणे अत्थि कोउगं मज्झ ।
 कह केण किं निमित्तं अवहरिया किंच अणुभूयं ? ॥ १६७ ॥
 सुरसुंदरीए भणियं ताएणवि आसि पुच्छिया एवं ।
 किं पुण लज्जाए मए न सक्कियं तत्थ वज्जरित्तं ॥ १६८ ॥

किंच ।

मह चरियं सुम्मंतं जणेई पास-द्वियाणवि दुक्खं ।
 तेण न वोत्तुं जुत्तं मज्झवि गुरु-दुक्ख-संजणमं ॥ १६९ ॥
 तहवि ह्नु तुमए पुट्ठा वयंसि ! कोऊहलेण गरुएण ।
 साहेमि तेण निसुणसु एग-मणा वज्जरिज्जंतं ॥ १७० ॥
 अत्थि पुहई-पयासं निरग्गलोदग्ग-वेगिर-तुरंगं ।
 वगिर-तुरंग-खर-खैरुक्खय-खेहाइन्न-रिक्ख-पहं ॥ १७१ ॥
 रिक्खपह-पवण-कंपिर-धय-वड-नेहंत-भूरि-साणूरं ।
 साणूर-गाहिर-वज्जर-तूर-रवुप्फुण्ण-दिसि-चक्कं ॥ १७२ ॥
 दिसि-चक्क-गेय-सत्थाह-सत्थ-किज्जंत-वेज्ज-वाणिज्जं ।
 वाणिज्ज-कला-पैत्तह-लह-वाणियग-रमणीयं ॥ १७३ ॥
 रमणीयण-वर-वज्जर-नेउर-संकार-रुद्ध-सुइ-विवरं ।
 विवरीय-रय-वियक्खण-विलासिणी-लोय-पडिपुत्तं ॥ १७४ ॥

१ आह्वयमानः = उच्यमानः । २ पायडो = प्रकटः । ३ आकारः = इज्जितैः ।
 ४ गोष्ममानः । ५ छंक्रः = चतुरः । ६ आह्वता - आदिष्टा । ७ विश्रममः = विश्वासः ।
 ८ मणितिः = वचनम् । ९ वगिरो = वेगवान् । १० उक्कयं = उत्खातम् । ११
 ऋक्षपयः = आकाशम् । १२ साणूरं = देवगृहम् (H. D. VIII. 24) । १३
 वप्फुण्णं = पूर्णम् (N. P. 17) । १४ सत्थाहो = सार्थवाहः । १५ सत्थो = सार्थः
 = समूहः । १६ वयंम् = श्रेष्ठम् । १७ SEE NOTE P. 7 ।

पुंनुककट-जण-श्रांत ईम-सहसोपसोहियं विउठे ।
 विउठ-रमा-यउ-परिगप परिहा पावार-से दिह ॥ १७५ ॥
 सोहिल्लु-स्तिप-चउककं टककट-दग्दिदु-जोह-सप-कडिय ।
 नामग कुमग्गपुरं नयर दिव-उं-व-सारिउ ॥ १७६ ॥
 अऊन-गुरु-परकम-अवंगुऊट-पयाव-पडिवक्सा ।
 स-यदिपि मुविस्त-ओ रावा नरव-हणो नाम ॥ १७७ ॥
 तसस य रसो मिसो कुमारभावम्मि कहवि सत्राओ ।
 बेयदुद-कुंजरावत्त चित्तमाणुस्स अगहहो ॥ १७८ ॥
 नामग भाणुवेगो तेण य पीई-पिरत्तण निमित्त ।
 दिमा निवया भगिणी रपणवई नाम एयस्म ॥ १७९ ॥
 सयल्लतेउर-गवरा जाया सा तसस हियय-वडुहिया ।
 सीइ सह विमय-माग्गउ अणुहवयाणस्स काउणं ॥ १८० ॥
 एऊविय घूया हं जाया जम्मम्मि मज्ज ताएण ।
 मुय-जम्मण-अम्मडिओ नयरम्मि महोच्छवो विहिओ ॥ १८१ ॥
 सुरसुंदरि-सम-आवा एमा इह चित्तिऊण ताएण ।
 सुरसुंदरिचि नामं पइडिय उचिय-ममयम्मि ॥ १८२ ॥
 कमसो पवइडभाणा जुमारभावम्मि जुवइ-जोग्गाओ ।
 गोहाविया कालाओ जाया य कमण तक्कुसळा ॥ १८३ ॥

अदिव ।

वित्ते नडे गीए पत्त-उंउजे य हत्थ कंडेसु ।
 बीणा सर-लक्खण वजणेसु वायरण तक्केसु ॥ १८४ ॥
 जाया विपक्खणा हं बुद्धीए सुर-गुरुस्स सारिण्ठा ।
 एऊम्मि पए लहे सेस ऊहेमि लद्धए ॥ १८५ ॥
 अवाए तायस्स य सयल्लस्स य परिणस्स आणइ ।
 कुणमाणा सपत्ता कमसो ह जौवण पटम ॥ १८६ ॥
 दण्हण जौवण मह ताओ चिताउरो दड जाभा ।
 का अणुरूषा होही भत्ता इह मज्ज घूयाए १ ॥ १८७ ॥
 अह अनया य मुमई नेमिची आगओ तहि रत्ता ।
 पट्टो मह घूयाए को होही भद ! भत्तारो १ ॥ १८८ ॥
 भणियं च तेण भर-वर ! विज्जाहर चक्कवहिणा एसा ।

१ पुण्यसुरादयः प्रबलैः तदा जनानां वाधो यत्र तत् । २ इय्यं = अग्नी ।
 ३ उ वदोभ कण्डम् । ४ उ कुमरई । ५ ग-दविया = मादिता । ६ ऊहेमि =
 वित्तकथाभा ।

होही सयल्लेउर-पवरा अइवल्लहा देवी ॥ १८९ ॥
 तव्वयणं सोऊणं मणम्मि आणं दिएण ताएण ।
 दाऊण भूरि-दव्वं पट्टविओ सुमइ-नेमित्ती ॥ १९० ॥
 अह अन्नया य अहयं परियरिया बहुविहाहिं चेदांहिं ।
 निय-सहि-यण-संजुत्ता पत्ता पुर-वाहिरुज्जाणे ॥ १९१ ॥
 तत्थ य विविह-पगारं कीडंतीए तदेग-देसम्मि ।
 दिट्ठा पटम-वयत्था विज्जाहर-वालिया एक्का ॥ १९२ ॥
 परिजविय किंचि मंतं उप्पइउ-मणा पैसारइ भुयाओ ।
 उल्लइ नह-यलम्मि निवडइ धरणीइ पुणरुत्तं ॥ १९३ ॥
 तं दट्ठु विम्हिया हं संपत्ता तीइ अंतियं तुरियं ।
 भणिया य मए सुंदरि ! का सि तुमं किंच कुणसि इमं ? ॥ १९४ ॥
 तीए भणियं भदे ! आयन्नसु, गिरि-वरम्मि वेयड्ढे ।
 दक्खिण-सेढीए रयणसंचयं अत्थि वर-नयरं ॥ १९५ ॥
 विज्जाहर-वर-चक्की राया तत्थत्थि चित्तवेगोत्ति ।
 राया य भाणुवेगो अत्थि पुरे कुंजरावत्ते ॥ १९६ ॥
 तस्स य दो भगिणीओ सहायराओ य अइव इट्ठाओ ।
 पढमा ओ बंधुदत्ता रयणवई नाम वीया उ ॥ १९७ ॥
 सा सुयणु ! बधुदत्ता परिणीया चित्तवेग-नरवइणा ।
 तीए घूया अहयं नामं च पियंवया मज्झ ॥ १९८ ॥
 अन्नावि महा-देवी तायस्स उ अत्थि कणगमालत्ति ।
 तीए य अत्थि पुत्तो नामेणं मयरकेउत्ति ॥ १९९ ॥
 सो मह अइव इट्ठो विरहं न सहामि तस्स निर्मिसंपि ।
 संपइ पुण ताएणं दिन्नाओ तस्स विज्जाओ ॥ २०० ॥
 विज्जाण साहणत्थं पसत्त-खित्तम्मि सो गओ विजणे ।
 जह-भणिय-विहाणेण साहइ सो तत्थ विज्जाओ ॥ २०१ ॥
 वट्ठइ वीओ मासां विज्जाओ तस्स साहयंतस्स ।
 अहमावि तस्स विओगे तरामि नो जाव अच्छेउं ॥ २०२ ॥
 ता पुच्छिऊण जणगं चलिया हं तस्स दरिसण-निमित्तं ।
 आगमण-परिसेंता आइन्ना इत्थ उज्जाणे ॥ २०३ ॥

१ बाहिरं = बाह्यम् । २ उत्पतितुषणाः । ३ प्रसारयति । ४ उल्लइ = उल्ल-
 मति । ५ अन्तिकं = समीपम् । ६ आकर्णय । ७ निमेयमपि = क्षणमपि । ८
 प्रशस्तक्षेत्रे । ९ विधानं = विधिः । १० तरामि = शक्नोमि (H. P. IV. 86)
 ११ परिश्रान्ता ।

अहिर्गैव-पट्टियत्ताया विम्बार् कहवि मञ्ज पयमेग ।
 पैम्हुइमहेनाए तण य न चगमि टण्डइ ॥ २०४ ॥
 त ज तुमए पुइ ते एय साहिय सुयणु । तुम्ह ।
 विम्बा-वपस्म मसै स-टाग फहणु पाविस्म १ ॥ २०५ ॥
 पुणरुत्ताए इ पट्टिए सभरइ न मञ्ज त पय कहवि ।
 टसैइ-मय-सिंछिव च्छ । तणमहमाञ्छा जाया ॥ २०६ ॥
 तत्ता य मए भणिय पियवए । अयि तीइ विम्बए ।
 एमो कप्पा ज किञ्च साहज्जइ हदि । अमस्म २ ॥ २०७ ॥
 भणिय पियवपाए साहज्जइ नथि कावि दामात्त ।
 जइ एव ता साहमु मा कहवि पय उवलाभज्जा ॥ २०८ ॥
 एव च मए भणिए समाणसिद्धत्ति तीइ भाणऊण ।
 टाऊण कन्न-मूठ पट्टिया सणिय तु सा विम्बा ॥ २०९ ॥
 तत्ता चित्तए लड्डमव मए तय पय लड्ड ।
 ल्हिऊण ती ए मिट्ट मवइ इम कि नु एवति १ ॥ २१० ॥
 विपसिय-मुह-कमडाए तीए भणिय तु सुट्टु उवळइ ।
 चळणेसु । नवाडऊण भणिय मह हेत्ति त गुरुणी ॥ २११ ॥
 जीए विम्बा । दन्ना, ता मह सोहेसु तुम्ह कि नाम १ ।
 एथ पुरग्गी कस्स व घूया त सुकय-पुनस्स १ ॥ २१२ ॥
 मञ्ज सहार भणिय मद १ नरवाहणस्म नरवइणो ।
 रमणवइ-दवीए घूया सुरसुदरी एसा ॥ २१३ ॥
 र्खन्धन्मुय-गुण-नियरा कि न सुयो सपळ-लाय-विकूलया ।
 विम्बाहर-घूयाए घूया सुरसुदरी भेदे १ ॥ २१४ ॥
 एव तीए वयण साऊण हरिसै-अह पुण्णच्छा ।
 माहिऊण मम कठे पियवया भणित्तात्ता ॥ २१५ ॥
 अवाए मञ्ज पुल्लि वज्जरीय आसि, मच्च लड्ड भणिणी ।
 भूमिचर । मत्तस्स उ रन्ना मह भाउणा दिन्ना ॥ २१६ ॥
 ता माऊत्तिया घूया भणिणा त हास मञ्ज चद मुहि १ ।
 इय जपिऊण । दन्न तीए मह सैइय गरुय ॥ २१७ ॥

१ आभनवराडित्तवन = नूननाम्वाप्रवसत । २ पैम्हुई = विस्फुटम् (B P 34 35) । ३ महया = अपन्था = इतमाशक्ति वाक्य । ४ अम = नास । ५ च्छत्रस्सपृणशावाथ । ६ सिद्धिवा = । मञ्ज (B P VIII 30) । ७ उपलब्धताम् । ८ । वल्ल । अल्लदमुनगुणाना निकर = समूहा वस्ती वा ९ धुता । १० इय कण्णपूसाथ । ११ माव्णवसइ इतर । १२ च इव = चत्वार (B. P. 332. 35) ।

ततो य मए भणियं आगच्छसु भगिणि ! मज्झ गेहम्मि ।
 बंधु-जण-वच्छलाए अंवाए दंसणं कुसणु ॥ २१८ ॥
 भणियं पियंवयाए पिक्खिस्सं माउसिं पडिनियत्ता ।
 कारण-वसेण संपइ गच्छिस्सं भाउय-समीवं ॥ २१९ ॥
 इत्थत्थे निव्वंधं मा काहिसि उच्छुगा अहं इण्ह ।
 ततो य मए भणियं एवंति य कितु पुच्छामि ॥ २२० ॥
 किंचिवि, तं मह साहसु, तीए भणियं तु पुच्छ, साहेमि ।
 भणियं च मए भदे ! कक्खाए गोत्रिए एत्थ ? ॥ २२१ ॥
 चित्त-पडे किं अच्छइ लिहियं, चित्तम्मि कोउगं मज्झ ।
 ता दंसिज्जउ एयं जइ जोगं दंसिउं भगिणि ! ॥ २२२ ॥
 वियसिय-मुहाइ तीए पसारिउं दंसिओ पडो अम्ह ।
 भणियं च तीइ एसो मए स-हत्येण लिहिउत्ति ॥ २२३ ॥
 तत्थ य पडम्मि लिहियं दट्ठणमणंग-संनिभं तरुणं ।
 अमएणव सित्ता हं जाओ हिययस्स आणंदो ॥ २२४ ॥
 चिर-परिचियव्व दिट्ठो दिट्ठी आणंद-वाह-पडिहत्था ।
 जाया सव्व-सरारे समुट्ठिओ ब्रह्म-रोमंचो ॥ २२५ ॥
 फुरफुरियं अहरेणं उल्लसियं भुय-लयाहिं सहसत्ति ।
 ऊससियं च थणेणं थरहरियं ऊरु-जुयलेणं ॥ २२६ ॥
 सुत्ताव मुच्छिया इव मत्ता इव विगय-चेयणा जाया ।
 सोहग्ग-मंदिरं तं दट्ठणं चित्त-लिहियंपि ॥ २२७ ॥
 नाऊण मज्झ भावं वसेतियाए सहीइ संलत्तं ।
 को एस तैए लिहिओ पियंवए ! लोयणाणंदो ? ॥ २२८ ॥
 भणियमह कुमुइणीए वसंतिए ! किं तुहित्थ पुच्छाए ? ।
 कामिणि-हिययाणंदो लिहिओ रइ-विराहिओ मयणो ॥ २२९ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ सिरिमइयाए सहीए संलत्तं ।
 एत्तिय-कालं रइ-विराहिओ इमो आसि पंचसरो ॥ २३० ॥
 संपइ रईए सहिओ एसो मयणोत्ति किं न पुलएसि ? ।
 पयडा रईवि एसा आसन्ना चैव एयस्स ॥ २३१ ॥
 तं सोउं सव्वाहिं सहत्थ-ताळं तु पहसिउं भणियं ।
 एवं एयं सिरिमइ ! सम्भं हि विणिच्छियं तुमए ॥ २३२ ॥
 अह लद्ध-चेयणाए विन्नाया हंति जाय-लज्जाए ।

१ माउसी = मातृवसा । २ कक्खा = कक्षा । ३ B युग्मम् । ४ पडिहत्थो =
 दुर्गः (M. P 73) । ५ तए = त्वमा । ६ तुइ + इत्थ = तवाप्र ।

आगार विणिगूहिय सक्रोवमेवं मए मणिये ॥ २३३ ॥
 ह्रमो ! अलिय पटाविणि ! दसणावित्ति नथि एएण ।
 कत्तो आमन्नत्त जेण कया ह रई तुमए ॥ २३४ ॥
 तीए माणय मा सहि ! हेसमु, दिट्ठमि जेण एवमि ।
 चित्तमि रई जाया तेण रई त मए मणिया ॥ २३५ ॥
 मणिय च मए किंवा अममज्जम भासिणीहि एयाहि ।
 ताव य, विववए ! कहमु एस का वा तए डिहमा ॥ २३६ ॥
 मणिय विववए भाया मह एस मयरकेडत्ति ।
 रूवण जो अणगा सूते चाई कळ कुसलो ॥ २३७ ॥
 कइयावि चित्तकलए कइयावि पडमि तस्म पेडव्व ।
 लिहिउण मए अण्णा विणार्ईओ एत्तिय काल ॥ २३८ ॥
 सपइ पुण असमथा सहिउ विरह इमस्त चलिथा ह ।
 ता मणिणि ! मुच वच्चामि जेण पासमि तस्मव ॥ २३९ ॥
 मणिय च सिरिमईए एव जो गरुय गुण गण वासा ।
 सो तुह भायाऽवस्त दट्ठवो होइ अन्हपि ॥ २४० ॥
 चित्त गरणवि ताव य आणदो महि-जणस्म सज्जिआ ।
 इण्हि पच्चक्खपि इ देसिज्जआ अमय मूओ सो ॥ २४१ ॥
 विहसिय विववए मणिय मा सहि ! समुहुगा हामु ।
 विज्जाआ ताव साहउ पच्छा सव्व करिस्तामा ॥ २४२ ॥

अथि ।

जइ ताव कावि इ अह ताऽवस्त तास्त सगमेण सुह ।
 कायव्व मणिणाए अणुक्खे जइ विही हाही ॥ २४३ ॥
 मणिय च मए ताव य एयाओ हवत्तु अलिय भाणरीओ ।
 विव सहि ! तुमपि सपइ असमजस भासिणी जाया ॥ २४४ ॥
 अइनिउण किल चित्त अन्ह कोऊहउण पुलमा ।
 तुम्हे सैट्ठ हिययाओ अन्नह सव्व ववप्पह ॥ २४५ ॥
 अह कुमुदणीए मणिय एव एयात्त नथि सदेहो ।
 ता सहि ! तुमपि एव चित्त लिहिउ संमन्मसमु ॥ २४६ ॥
 अप्पेसु पड एव विववए ! जण चित्तमन्मसइ ।

१ कथं - २ व कुव । २ रत - सुखम् । ३ रति - कामपत्नी । ४ मया ।
 ७ प्रातरुपम् = प्रातःकालम् । ६ वितादत्त - आमादत्त । ७ अस्तभूत । ८
 अल्लोकाणम् = मिथ्याभाविण्य । ९ सदा - शत शत-व्ययम् (B. D. १५१।६) ।
 १० समभ्यस्य - अभ्यास कुव ।

तुह भगिणी, अह तीए समप्पिओ कुमुइणीइ पढो ॥ २४७ ॥
 संभासिउं ताहि पियंवया सा तओ ममं उप्पइया नहग्गे ।
 सहीहि जुत्ता वहु-केळियाहिं अहंपि पत्ता निय-मंदिरम्मि ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दंस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ पियंवया-दंसणोत्ति नामेण ।
 सुरसुंदरी-कहाए एकारसमो परिच्छेओ ॥ २५० ॥

एकादशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ २७५० ॥

अह तत्थ सुवित्थिने पैसत्थ-वत्थोह-विहिय-उल्लोचे ।
 गंतुं निय-वास-गिहे पासुत्ता पवर-सयणीए ॥ १ ॥
 भणियाओ य सहीओ वच्चह सन्नाओ नियय-गेहेसु ।
 मह कुणकुणाइ सीसं सीयंति य सव्व-अंग्याइ ॥ २ ॥
 जर-गहियव सरीरं ता सोविस्सं खणंतरं एगं ।
 तत्तां य कुमुइणीए भणियं एवं करेसुत्ति ॥ ३ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ वज्जरियं सिरिमईए किं भगिणि ! ।
 सहसा जायमैसत्थं तुह देहं, कारणं भणसु ? ॥ ४ ॥
 भणियं वसंतियाए सिरिमइ ! तं चेव वेज्जयं सुणसि ।
 ता चित्तेसु सयं चिय रोगस्स निदाणमेयस्स ॥ ५ ॥
 अह सिरिमईइ मज्झं संघाणाइं निर्एवि साम्भूयं ।
 भणियं न किंपि ताव य लक्खिज्जइ वेज्ज-वित्तीए ॥ ६ ॥

भाविक ।

दुविहा संखेवेणं सारीराऽऽगंतुया य रोगत्ति ।
 अह वीय-पित्त-सिंभुवभा य, इह आदिमा नेया ॥ ७ ॥
 ताणं मंख्खेण-लंघण-निवाय-सेवाइया चिगिच्छेओ ।
 वेज्जय-सत्थुद्धिद्धा पुरिसं काळं च नाऊण ॥ ८ ॥

१ A ०णीए । २ केळिः = क्रीडा । ३ प्रशस्तवस्त्रौषधिहितविताने; उल्लोचो =
 वितानम् । (H. D. I. 98) । ४ पीड्यते । ५ अस्वस्थम् । ६ वियकम् । ७ सुणांसि
 = जानांसि (H. P. IV. 7) । ८ संघानादि = संधिप्रयांत, आदिना नाच्यादिभ्यम् ।
 ९ दृष्ट्वा (H. P. IV 181) । १० वास्यइत्या ११ यातपित्तच्छेभोद्धवाः ।
 १२ म्रक्षणम् = अभ्यङ्गः, लनङ्गं, निवाओ = स्वेदः (H. D. IV. 34) । १३ विकिरसाः ।

भूय-गेह-चक्रु-सागिणि-दोसा आगतुया मुणेषन्वा ।
 बाढे होमो मत-तताइया इ विविहा विगिच्छा सिं ॥ ९ ॥
 सारीरिय-सोगाण न लक्खण किंचि दीसइ श्मीए ।
 ता नूण आगतुय-दोसा तक्किज्जई नन्ना ॥ १० ॥
 उत्तारिज्जउ लण^१ हैकारिज्जतु विविह-गारुडिया ।
 सरिसंब घाओ दिज्जउ बेम्भउ तह रक्ख पाईठिया ॥ ११ ॥
 अह लडियाए भणिय ता किं सिध न कीरए एय ।
 बाही उँविन्निखओ ज न हाइ इह सुदरो मदे । ॥ १२ ॥
 सो सिरिमईए भणिय लक्खमो अग्घि केवल वाहि ।
 न लणो पउणीकाउं सत्ता अह भाहवी भणइ ॥ १३ ॥
 लक्खइ जो किर वाहि पउणपि इ सो करिस्सए पत्त ।
 जेगिह दिक्खा चोरा पेहरयमवि देइ सो नूण ॥ १४ ॥
 निदुय हसिउण तओ सन्वाहिवि सहरिस समुल्लविय ।
 सिरिमइ^२ इग्घि न छुंति अग्घ सहि जणसु वेँउण्णि ॥ १५ ॥
 अन्न, स तुअ जणभा सुपसिद्धो मत्तं-जाणओ सुयणु ।
 ता बाहिउण मत पउण सुरसुंदरि पुणसु ॥ १६ ॥
 अह सिरिमईए भणिय जइ मह जणओ विपणई मन ।
 ता किं मह, जइ मिह खीर ता किं नु उँणस्स ? ॥ १७ ॥
 किपुण भणामि ईकै जइ मह एसा न रूस्सए सहिया ।
 एस उँउओ वाही न फिँए मतमत्तण ॥ १८ ॥
 अह कुमुइणाए भणिय कि पुण कोवस्त कारण एय^३ ।
 साहेसु निम्बिसफा विगमो बाहाए जइ हाइ ॥ १९ ॥
 तो सिरिमईए भणिय जो सा चित्तम्मि विलिहिओ दिद्धा ।
 सो जइ नवर वेँउंओ वाहि उँवणिज्ज एइए ॥ २० ॥
 अह चित्त पउ सहसा पसारिय पूइउण ता भणइ ।
 कुमुइणिणा ! जइ एव, ता एय हदि । विनेँवह ॥ २१ ॥
 ईसि हसिउण तओ सन्वाहिवि सहरिस समुल्लविय ।

१ एषाम् । कोण — संवणम् । २ आकायभ्याम् । ३ लक्षणात् । ४ वय
 वम् । ५ पार्त्त — वक्रनिबद्ध इत्यम् (म ४ १४ ३४) । ६ वपाडत । ७
 एवस्य । ८ प्रहारम् । ९ प्रणुणम् — नीर गतिके वाक्यम् । १० उँउण्णि ।
 ११ उँउण्णि । १२ उँउण्णि । १३ उँउण्णि । १४ उँउण्णि । १५ उँउण्णि ।
 १६ उँउण्णि । १७ उँउण्णि । १८ उँउण्णि । १९ उँउण्णि । २० उँउण्णि । २१ उँउण्णि ।

एवंति, पंजलि-उडा भणितं एयं समाढत्ता ॥ २२ ॥
 दंक्खिन्न-निहि ! महा-यस ! चित्त-द्विय ! सुणसु अम्ह विणत्ति ।
 तुह दंसणाओ एसा अम्ह सही आउरा जाया ॥ २३ ॥
 ता तह करेसु सुंदर ! जह एसा होइ विगय-वाहीया ।
 गुरु मय्येणामय-संपीडियाण महिलाण तं विज्जो ॥ २४ ॥
 हुंकारं मोत्तूणं ताहिं सकोवं मए इमं भणियं ।
 माए ! गह-माहिया इव किमसंबद्धं समुल्लवह ! ॥ २५ ॥
 किं वायि आचत्तेणं विन्नविणं गुणो इमेणं तु ।
 चित्त-गओ नाह कथयि कोवि हु उप्पायए वाहिं ॥ २६ ॥
 अह सिरिमईण भणियं तुह चित्त-गओ इमो हु जणेव ।
 तेणेव य अच्चैत्ता विहिया सुरसुंदरि ! तुमंति ॥ २७ ॥
 दीहं नीससिऊणं ताहे सणियं मए समुल्लवियं ।
 जइ एयंपि वियाणासि ता किं न संपाडसि क्षत्ति ? ॥ २८ ॥
 इय भणिऊण अहो-मुह-वयणा विलिहामि जाव महि-वड्डं ।
 ताव य सहत्थ-तालं हसितं तीए समुल्लवितं ॥ २९ ॥
 सम्भाव-साहगणं इमेण वयणेण रंजिया सुयणु ! ।
 ता तह करेमि संपइ जह सव्वं सोहणं होइ ॥ ३० ॥
 इय भणितं चित्त-पडं गहितं पासम्मि सा गया क्षत्ति ।
 मह जणणीए तत्तो सिट्ठो सव्वोवि वुत्तंतो ॥ ३१ ॥
 चित्त-पड-विलिहिओ सो अणंग-रूवो पयंसिओ तरुणो ।
 तीएवि गंतुं रत्तो सिट्ठो सव्वोवि वुत्तंतो ॥ ३२ ॥
 अह ताओ तं चित्तं पलेइउं हरिसिओ इमं भणइ ।
 सोहण-ठाणे रागो संजाओ मज्झ घूयाए ॥ ३३ ॥
 अहत्ता न राय-हंसं मोत्तुं अन्नत्थ रमइ वर-हंसी ।
 तस्सेव वैरिस्सामो साहिय-विज्जस्स निय-धूर्यं ॥ ३४ ॥
 तह भाणुवेग-खयरो अम्ह समीवम्मि एइ अणवरयं ।
 तेणेव वैरिस्सामो निय-धूर्यं अमरकेउस्स ॥ ३५ ॥
 इय नर-वइणा भणिए पहसिय-वयणाए मज्झ जणणीए ।
 भणिया सिरिमई गंतुं साहिज्जउ मज्झ घूयाए ॥ ३६ ॥

१ विज्ञप्तिम् । २ आतुरा = रोगिणी । ३ आमयः = रोगः । ४ प्रहयद्गीता =
 भूतायावेशपीडिता । ५ अचित्तः = अचेतनः । ६ विज्ञप्तेन । ७ अन्तर्भूतनिबन्ध-
 न्वाद् वारहमिध्यामः = परिणायविध्यामः । ८ अनवरतम् = निरन्तरम् ।

मा सुरसुंदरि ! इण्हि उंभ्येव कुणसु नियय चित्तम् ।
 सिद्धं सैमीहिय तुह इय भणिया सिरिमई ताह ॥ ३७ ॥
 मञ्ज समीवे पत्ता सिद्धो सब्बोवि पुब्ब बुत्ततो ।
 अहयपि हरिसिय मणा मैणयं जाया संमासत्था ॥ ३८ ॥
 चित्तेमि कइय होही त दियहं जत्थ सो मए सक्खा ।
 दहब्बो नयणुच्छव मूब्बो मण-बल्लहो लोभो ॥ ३९ ॥
 तस्सगम-आसाए साहारंतीए माणस निययं ।
 त चेव चित्त-कम्म आलिहमाणा य अणुदियहं ॥ ४० ॥
 मुसिणिद्ध-सहि-जण्णेणं तप्पावण सुयमेहि वयणेहि ।
 जाव य कइवि दिणाइ ठिया अह संठविउंवाता ॥ ४१ ॥
 तावज्जम्भि दिणम्मी परिहिय वैरणाओ चमरिया-हत्था ।
 कय-भोरोयण-तिलया नीहिय सत्थेसु निम्माया ॥ ४२ ॥
 परिवार्इया उ एगा आसी-वायं करेत्तु अम्हाणं ।
 पुरओ उवविसिऊणं एवं भणितं समादत्ता ॥ ४३ ॥
 जह रुइयं उवमुज्जइ इह रामिज्जए इमं सार ।
 जम्हा न किंचि विज्जइ अन्नं इह-लोग-वैइरित्तं ॥ ४४ ॥
 सिर-त्तुड-मुंडणाइ पर लोगत्थ कुणंतु जे केवि ।
 ते बरया वर-धुत्तेहि वंचिया विसय-सोक्खाणं ॥ ४५ ॥
 जम्हा जीव-वैपत्थो विज्जइ अन्नो न देह-वइरित्तो ।
 पच्चक्ख-पमाणेणं भैग्गहणा खर-विसोणव ॥ ४६ ॥
 पच्चवसं मोत्तुण न य अन्न अत्थि इह पमाणं तु ।
 संतेवि^१ पमाणत्ते न सिज्जइ तेण जीवोत्ति ॥ ४७ ॥
 पच्चक्ख-पुण्वगं अं अणुमाण इह, न तेण तमाइणं ।
 न य विज्जइ तग्गहणे छिंमंपि अण्णिदियंत्तणभो ॥ ४८ ॥
 लोय-पवचण-हेउ धुत्तेहि कयाणि विविह-सत्थाणि ।
 न पमाण विबुहाण कह तेहि मविज्ज तस्सिदी ! ॥ ४९ ॥
 सा पच्च मूय-समुदय-रूचे जीवो न तेसि विगमम्मि ।

१ अन्नं अणुत्तं ५-५० । २ समीहितम् - इहम् । मवाक् (४ ५ ५५) ।
 ५ अ-अन्ती । ५ अ-अन्ती । ६ मारित्तं अ-अन्ती । निम्माया । ७ वारजाजिअ-
 दावणे । ८ आसी-वायं । ९ अ-अणुत्तम् । १० अ-अणुत्तम् । ११ अण्णिदियंत्तण-
 अण्णिदियंत्तणम् । १२ अण्णिदियंत्तणम् । १३ अण्णिदियंत्तणम् । १४
 विगम - अण्णम् । १५ अण्णिदियंत्तणम् । १६ अण्णिदियंत्तणम् । १७
 अण्णिदियंत्तणम् ।

तस्साभावम्मि कुओ पर-लोगो जेण य तदत्थं ॥ ९० ॥
 क्कारइ अइदुद्धरयं वंभ-व्वय-सील-पालणाइयं ।
 मूढेहिं सयं नद्धेहिं तह पर नासयतेहिं ॥ ९१ ॥
 गम्मागम्म-विभागं मोत्तुं विसयाण सेवणं कुणह ।
 भक्खह सरसं मंसं पियह सुँरं विगय-आसंका ॥ ९२ ॥
 इय तीए बुद्धिहाए वयणं सोऊण कुगइ-संजणं ।
 भणियं मए अहम्मि ! मा मा एवं समुल्लवसु ॥ ९३ ॥
 विबुह-जण-निंदणिज्जं अवियारिय-सुंदरं अजुत्तीयं ।
 को व संकन्नो एवं तुह भणियं सदहंज्जाविं ? ॥ ९४ ॥
 जं भणसि नत्थि जीओ अन्नो देहाओ, अणुवलंभाओ ।
 तमसंगयमच्चत्थं, जम्हा जीवस्स अग्गहणं ॥ ९५ ॥
 किं तुह पच्चक्खेणं उय्योहु नीसेस-पुरिस-विसएणं ? ।
 न य ताव पढम-पक्खो विस्सार्भाव-प्पसंगाओ ॥ ९६ ॥
 जं जं तुमं न पिच्छसि तं तं जइ नत्थि ता^१फुडं मुद्धे ! ।
 देसंतर-कालंतर-भावाणमभावया पत्ता ॥ ९७ ॥
 अह सयल-देस-कालुब्भवा नरा नेयं तं पलोइंति ।
 एयं च कह णु नज्जइ दुरहिगया अन्न चित्ता जं ? ॥ ९८ ॥

किय ।

जो किय इमं विगप्पइ तुह देहे हंदि ! नत्थि जीवोत्ति ।
 सोवि य जीवो पर-लोग-गामिओ नाण-लिंगोत्ति ॥ ९९ ॥
 पच्चक्खमेव एगं जं च पमाणं, न जुत्तमयंपि ।
 पच्चक्ख-परोक्खाइं दुन्नेव जओ पमाणाइं ॥ १०० ॥
 लोय-पयारण-हेउ इच्चाइं जमुत्तमहलमेयंपि ।
 राग-दोस-विमुक्का सव्वन्नू सव्व-लोग-हिया ॥ १०१ ॥
 तेहि पणीयं सत्थं तेसिं आणाइं जं च अन्नेहिं ।
 कह तं धुत्त-पणीयत्तणंण होज्जापमाणंति ? ॥ १०२ ॥
 तम्मि य भणिओ जीवो अन्न-भवो तस्स होइ पर लोगो ।
 ता पंच-भूय-समुदय-रूओ जीवो कहं मुद्धं ! ? ॥ १०३ ॥

१ B युरमम् । २ सुराम् । ३ हे अथमे । ४ अविचारितं यावत्, तावदेव
 सुन्दरमिति तात्पर्यम् । ५ अयुक्तिकम् । ६ अर्धधीत । ७ सताहो = अथवा । ८
 विश्वम् = सर्वम् । ९ तम् = आत्मानम् । १० एतत् = अन्यपुरुषप्रत्यक्षाभावः । ११
 अन्धचित्तानि, प्राकृतज्ञानं पुंस्त्वम् । १२ अहलं - अफटम् । १३ प्रणीतं = राचितम्
 १४ तस्मिन् = तवत्त्वं ते । अन्त ।

सिद्धमि य पर-लोगे बभ व्यव-पालणाइ सबपि ।
 तम्भणियं ता जुत्तं काउं सब्यं हियथणि ॥ ६४ ॥
 गम्भागम्म विभाग इच्छाइ जमुत्तमहल्लमेवपि ।
 जिण-वयण निसिद्धता पर-लोए दुखल-हेउता ॥ ६५ ॥
 एमाइ-मिनिह-जुत्तीहि सा कया तवखणं निरुत्तरिया ।
 जाया विट्ठख वयणा असमत्था उत्तरं दाउं ॥ ६६ ॥
 भह पास-वत्तिणीहि अवहसिया सहीहिं सोळुंठ ।
 टकर-दुबय-मुह-मकडाहिं वाढं औंभिविया ॥ ६७ ॥
 अम्ह सहीए सँद्धि अज्जवि वाय करोसि दुस्तीळं ! ।
 ता वच्चमु स द्वाण दिट्ठ पंडिँष्यय तुज्ज ॥ ६८ ॥
 इय हसिया सा रुहा फुरत-अहरा विणिग्गया ततो ।
 अहमवि सहि-जण-जुत्ता सुहेण जा ताथ अउंमि ॥ ६९ ॥
 ता अन्न दिणे राया समागओ मज्झ माउ गेहम्मि ।
 भणिओ अँवाए किं दीसह चिंताउरा तुम्भे ? ॥ ७० ॥
 ताएण तओ भणियं सम्म हि वियाणियं तुमे देवि ! ।
 निसुणेसु कहिअजंतं गुरु चिंता-कारणं जमिह ॥ ७१ ॥
 सुरसुंदरीए बुद्धिल नामा परिवाइया जिया वाए ।
 जा पुवं किळ तीए पउदूठ-चित्ताए आळिहियं ॥ ७२ ॥
 सुरसुंदरीइ रूव चित्त-पडे ताहि तं गहेऊणं ।
 उज्जेणीए पत्ता सत्तुजय नर-वह-समीवे ॥ ७३ ॥
 तं दसिय नर-वइणो वज्जरिय तीए दुट्ठ डिययाए ।
 नर-वर ! अम्हे पुहईं हिडामो तुम्ह कज्जेण ॥ ७४ ॥
 ज रपण पुहईए पिच्छामो त च तुम्ह साहेमो ।
 फत्ता रपण एय कुसग्ग-नये मए दिट्ठ ॥ ७५ ॥
 नरवाहणत्त रत्ता घूया सुरसुंदरी इमा कत्ता ।
 को तीए निरवसेस छिडिउ सक्किज्ज तणु-रूवं ? ॥ ७६ ॥

अविय ।

सच्च चिय सो घेरो जेणत्ता निम्मिया पैयावइणा ।
 कहमअहा न विहिया सुह-स्सणी अत्तणो मज्जा ? ॥ ७७ ॥
 एम विणिम्मिउ छेउह-रूव-तारुणण चारु-सोइग्ग ।

१ A सोइई । २ अतिदुता = उपविष्टता । ३ अदि = लोभम् । पाउवई =
 वापिबलम् । ४ B तुम्भम् । ५ B तुम्भम् । ६ प्रवापात = विधाता । ८ अइ =
 एवम् (M D 17) ।

नूणं अइत्रहु-माणो विरिचिणो^१ आसि अँत्ताणे ॥ ७८ ॥
 धणुहायड्डण-खिन्नं मयणं नाऊण हियय-भेय-करा ।
 मन्न विहिणा विहिया एसा नणु हत्थ-भल्लिञ्च ॥ ७९ ॥
 अन्नं च जो इमीए पाणिग्गहणं करिस्सई पुरिसो ।
 सो भरहद्ध-नरीसो होही पुरिसो न संदेहो ॥ ८० ॥
 इय अइसय-नाणीहिं आइड्डं तीइ जम्म-समयम्मि ।
 ता नर-वर ! तुह जोग्गा सा कन्ना न उण अन्नस्स ॥ ८१ ॥
 अह बहु-दविणं दाउं पहड्ड-वयणेण तेण सा रत्ता ।
 भणिया भयँवइ ! सिट्ठा जं कन्ना सोहणं विहियं ॥ ८२ ॥
 एयं च मज्झ सुंदरि ! सिट्ठं सव्वंपि चार-पुरिसेहिं ।
 अह तेण मज्झ पासे पट्टविओ रयणचूडोत्ति ॥ ८३ ॥
 नामेण नियय-मंती तेण य आगम्म मग्गिओ अहयं ।
 सत्तुंजय-नर-वइणो दिज्जउ सुरसुंदरी कन्ना ॥ ८४ ॥^२
 भणिओ य मए एसो नेमित्थिय-सुमइ-वयणओ भइ ! ।
 होही खयरस्स पिया तस्सेव य तेण दायव्वा ॥ ८५ ॥
 अन्नं, सो तुह सामी थेरो^३ ता किंथ तस्स कन्नाए ? ।
 तत्तो य तेण भणियं मा एवं भणसु नर-नाह ! ॥ ८६ ॥
 गुरु-आयरेण अहयं पट्टविओ तेण देसु निय-धूयं ।
 एईए अदाणेणं पिच्छामि न सुंदरं तुम्ह ॥ ८७ ॥
 तत्तो य मए गाढं कुद्धेणं एरिसं समुल्लवियं ।
 ताव य न देमि धूयं जं रुच्चइ तं कुणेज्जासु ॥ ८८ ॥
 ता गच्छसु निय-पहुणो साहिज्ज जहट्ठियं इमं वयणं ।
 गिहमागयस्स को पुण तुह दंडो कीरउ इण्हि ? ॥ ८९ ॥
 अह तेण तत्थ गंतुं कहिए सो निय-वलेण गारविओ ।
 उज्जेणीओ चलिओ अम्हाणं उवरि जँत्ताए ॥ ९० ॥

अविय ।

बहु-भड-नरिंद-संदण-पँक्कल-पाइक्क-चक्क-परियरिओ ।
 खर-खुर-खय-खोणी-यल-असंख-तोक्खार-लँक्ख-जुओ ॥ ९१ ॥
 दाप्पिय-पयंड-पर-हत्थि-सत्थ-वित्तासणिक-रसिएहिं ।
 गुरु-गिरि-गरुयागारेहिं संगओ बहु-गइंदेहिं ॥ ९२ ॥

१ विरिचिः = विघाता । २ आत्मनि । ३ मगवति ! । ४ B युग्मम् । ५ स्व-
 विरः = वृद्धः । ६ गौरवितः । ७ यात्रायै = रणयात्रायै इत्यर्थः । ८ SEE NOTE P.
 186 । ९ खोणी = क्षोणी = पृथिवी । १० तोक्खारो = वार्जा ।

सो सत्तुजय राया गुरु रोसो भूरि सिन्न सजुचो ।
 चार-परिसेहिं सिद्ध सपत्तो अम्ह देसेत्ति ॥ ९३ ॥
 ता देवि ! निमित्तेण इमेण चिताउरो अह जाओ ।
 अवाए तओ भणियं पिययम । किं एत्थ चित्ताए ? ॥ ९४ ॥
 सुरसुंदरिति भणितं घूया कणगावलीए मयडेहा ।
 दिग्जउ कय समणो म-ड्डाणं जेण सो जाइ ॥ ९५ ॥
 इहरा पभूय सेओ अय्य-बलाण स अम्ह देसस्स ।
 काहा गहयमुवदवमिय भणिए राइणा भणिय ॥ ९६ ॥
 मत्ताहिवि देवि ! इमं विमंतिथ आसि नवरि मत्तस्स ।
 मइसागरस्स एसो न सुदरो भाविओ मतो ॥ ९७ ॥
 ज तेण इम भणिय आगच्छउ ताव सो कुसागम्मि ।
 इह आगयस्स जम्हा मरण से सुमइणा सिद्धं ॥ ९८ ॥
 अन्न च तस्स रत्तो निग्गमणे आसि मग्गुळा सउणा ।
 अजयावहा य सव्वे सणिच्छराइं गहा धणिय ॥ ९९ ॥
 इह आगयम्मि तम्मी विजओ अम्हं पराजओ तस्स ।
 ता दव ! निन्विसका अण्डह किं अन्न मतेण ? ॥ १०० ॥
 रोहम सजुत्ती उण कीरउ गामावि तस्स जे मग्गे ।
 ते उन्नसतु खिन्प तिण घासाइं य उग्गत्तु ॥ १०१ ॥
 देविग्गजउ कूवाइं कुजलाइं सरोवराइं कीरत्तु ।
 पसर निवारण हेउ सर्त्ताहण ताथ वयउत्ति ॥ १०२ ॥
 इय देवि ! मति वपण कारिय सव्वेपि आगओ एत्थ ।
 पबलत्तणओ सत्तुस्स तहवि चिताउरो जाओ ॥ १०३ ॥
 अह हसिणि ! जा कइवि इ सुहेण वचंति ताथ दिवसाइं ।
 ता अन्न दिणे नयरं पवेड्डियं सत्तु-सिन्नाए ॥ १०४ ॥

तओ ।

विहिभाइ गोउराइं जलेण परिपूरियाओ परिहाओ ।
 सनद्ध-बद्ध-कववा पइकवितांस टिका जोहा ॥ १०५ ॥
 संवत्तिम जताइ पउणीकीरंति, विविह-सथाइ ।
 तिरेखाळिअति तहा कीरइ मुंहडाण सम्माणो ॥ १०६ ॥

१ अ पिच्छाभि कुलकम् । २ मग्गुण-आवट (म D ५३ १५५) । ३
 चरुसुत्ति - प्रतीरोपसायसी । ४ उग्गत्तु - भिक्खुण्ण कुर्वन्तु । ५ उण
 (म D ३४ ३१) । ६ उसावन - उचटकम् । ७ अ सेणा । ८ प्रतीकविशीर्ष
 ९ जाहा - वाथा । १० तीक्ष्णविक्रमते । ११ सुमट. - योव ।

तओ ।

पइदियहं दिज्जंति य उक्काला सत्तु-सिन्नमइगम्म ।
 निवडंति सुहड-करि-तुरय-नर-वरा उभय-पक्खेवि ॥ १०७ ॥
 संसइया सामंता नायरया आउला दढं जाया ।
 किं-कायव्व-विमूढा जाया तह मंतिणो अम्ह ॥ १०८ ॥
 भीया कायर-पुरिसा संगर-करणम्मि उँदुरा सुहडा ।
 साहस-धणो य ताओ संघोरइ सुमइ-त्रयणण ॥ १०९ ॥
 एवं हंसिणि ! जाए ममंतओ आउलम्मि नयरम्मि ।
 अह अन्न-दिणे अहयं पासुत्ता हम्मिय-तलम्मि ॥ ११० ॥
 रयणीए केणावि हु हीरंतं अप्पयं पुलोइत्ता ।
 पडिवुद्धा भय-भीया विलविउमेवं समाढत्ता ॥ १११ ॥
 हा अम्मि ! ताय ! कोवि हु देवो वा नहयरो व मं हरइ ।
 धावह धावह सुहडा ! इमाओ मेल्लावहं ममंति ॥ ११२ ॥
 एमाइं विलवमाणा भणिया हं तेण सुयणु ! मा भाहि ।
 नो तुज्झ किंचि विरुवं करेमि पाण-प्पिया तं सि ॥ ११३ ॥
 तुह-रुव-दंसणुप्पन्न-गरुय-अणुराय-परवसेण मए ।
 हरिया सि कीस सुंदरि ! भय-भीया एवमुल्लवसि ? ॥ ११४ ॥
 वेयडुद्ध-नग-निवासी खयरो हं सुयणु ! मयरकेउत्ति ।
 भुंजिहिसि मए सार्द्धिं भोए किं ह्यसि उव्विग्गा ? ॥ ११५ ॥
 एयं च तस्स वयणं सौज्जणं हरिसिया अहं चित्ते ।
 किं नाम मज्झ दइओ एसो सो मयरकेउत्ति ? ॥ ११६ ॥
 भाया पियंवयाए जस्स तया चित्त-विलेहियं रुवं ।
 दट्टूण मयण-वसगा जाया उम्मत्तिया अहवा ॥ ११७ ॥
 सो अज्जवि विज्जाओ साहइ ता आगमो कह णु तस्स ? ।
 कह मह इत्तिय-पुत्ता जं सो दीसिज्ज पच्चखं ? ॥ ११८ ॥
 एमाइं चित्तयंती नाया हं तेण कत्थवि पएसे ।
 ओइत्ता भूमीए मुक्का हं कयलि-गहणम्मि ॥ ११९ ॥
 एत्थंतरम्मि रयणी खयं गया साहिउंत्तं परमत्थ ।
 सम्मं नियच्छ वच्छे ! न होइ सो वल्लहो एस ॥ १२० ॥
 जाए पमाय-समए दिट्ठो सो सामलेण देहेण ।

१ संशयितः = शङ्कापन्नः । २ संगरं = युद्धम् । ३ उदुधुरः = उद्धरः ।
 ४ इम्येतले = प्रासादतले । ५ हियमाणाम् । ६ मेल्लावह = मोचयत (H. P. IV. 91)
 ७ विमेहि । ८ भोए = भोगान् । ९ पश्य (H. P. IV. 181) ।

ततो गुरु-सोगाए विचिंतिय हा ! न सो एसो ॥ १२१ ॥
 सो तैत्त कचण निभो रूवेण अणंग रूव सारिच्छे ।
 चित्त गएण इमस्स ओ सारिच्छ नत्थि येवपि ॥ १२२ ॥
 ता किं करोमि इण्हि सरण विहूणा परव्वसा अहय ।
 इय चित्तंतीए तथा भएण कंपो समुप्पन्नो ॥ १२३ ॥
 अह सो दट्टूण मम असु जलासार-सित्त गड वळं ।
 भय-भीर्य कपति एर भणिउ समादत्तो ॥ १२४ ॥
 किं सुयणु ! तुम बोहसि भूय-पिसाउत्ति सकिरी मज्झ ।
 निमुणसु जी ह जेण व हरिया कज्जेण य मवच्छि ! ॥ १२५ ॥

वेयइहे वर-नयर गगावत्तति अत्थि सुरसिद्धं ।

तत्थ य राया सिरि-गंधवाहणो आसि विक्खाओ ॥ १२६ ॥
 मयणावली-देवीए तणओ नहवाहणोत्ति से आसि ।
 बीओ य मवरकेऊ तइओ पुण मेहनाउत्ति ॥ १२७ ॥
 नहवाहणोवि साहिय-विउओ अह जांब्वण तु सपत्तो ।
 वरिया य तन्निमित्तं वर-कत्ता कणगमाळत्ति ॥ १२८ ॥
 सा उण विवाह समए विउजाहर चित्तरग नामेण ।
 अवहरिउ परिणीया रूढो एसो तओ तस्स ॥ १२९ ॥
 अणुमग्गं गतूणं बद्धो सो नागिणीए विउजाए ।
 गहिऊण कणगमाळं समागओ नियय-नयरम्मि ॥ १३० ॥
 ततो विउजा-च्छेओ जाओ नहवाहणस्स जेणेसो ।
 महिला-समेय विउजाहरस्स जाओउचगारिस्ति ॥ १३१ ॥
 चिर परिचिय देवेणं दिन्नाओ चित्तवेग-खपरस्स ।
 विउजाओ तेण जाओ विउजाहर च्छरही से ॥ १३२ ॥
 सयमेव नहपरिदा सन्नेवि इ पेणइमुवगया तस्स ।
 इय मुणिउ मह जणओ सविग्गो भणिउमादत्तो ॥ १३३ ॥
 विच्छह भो ! मणुयाण मणोरहा अन्नहा विसइदंति ।
 विहिणो वसेण नवर अन्नह कज्जाण परिणामो ॥ १३४ ॥
 फिर निय तणय काउं विउजाहर च्चक्कवट्टिण, कैरिहो ।
 केय किण्णो पञ्चउज केवळि-जणपरस्स पासम्मि ॥ १३५ ॥
 त पुण अन्नह जाय ता किं कज्ज इमेण राजेण ।

१ तत = तसम् । २ साऽनयम् । ३ मृतः । लघापो वति य इति । ४
 कवचारी । ५ अत्र विना । ६ अत्र निमुणगाः = अणुगाः । ७ उरया (अ. ८. ३३) ।
 ८ अ. ८. ३४ । ९ इ-पुला = इडापं. ।

चारहमो परिच्छेओ ।

नरयाइ-निमित्तेणं, सेवामो ताय-पय-जुयलं ॥

जओ ।

संसारो हु असारो घोरा अइदारुणा य नरयम्मि ।
 दुसहोओ वियणाओ चित्तो कग्माण परिणामो ॥ १३७ ॥
 चवलो इंदिय-गामो राग दोसा य दुज्जया लोए ।
 अणवट्ठियं च चित्तं किपाग-फलोवमा विसया ॥ १३८ ॥
 अइदुसहो पिय-विरहो यम्मह-ललिय विधाय-कट्टयति ।
 नरय-पुर-यत्तिणाओ सेविज्जताओ जुवईओ ॥ १३९ ॥
 कुस-सूइ-यिसम-संठिय-पयणाहय-सलिल-चंचलं जीयं ।
 सामन्नं सव्वेसिं मरणं सत्ताण संसारे ॥ १४० ॥
 वंचण-परा य जीवा दुट्ट-कसाएहिं ताविओ लोओ ।
 अमुह-फलो घर-वासो मणुयत्तं तह य नो सुट्ठं ॥ १४१ ॥
 दुट्ठहा धम्मम्मि मई बहु-विग्ग-समाउलं अत्तोरत्तं ।
 पयईए चला लच्छी पेम्मं सुविणांयमं लोए ॥ १४२ ॥
 आरिय-खेत्ताइया अइदुलहा संपया य जिय-लोए ।
 अइदारुणमन्नाणं जीवा मिच्छत्त-वामूढा ॥ १४३ ॥
 पैरिहायंता भावा धम्मे अइनिदिओ पमाउत्ति ।
 खिज्जइ तणु-सामत्थं आउयमवि थोवयं होइ ॥ १४४ ॥

किं बहुणा ? ।

नारय-तिरिय-नरा-उमर-गईमु गुरु-दुसह-दुक्ख-तवियाण ।
 मोत्तूणं जिण-धम्मं जियाण सरणं जओ नन्नं ॥ १४५ ॥
 तम्हा ताय-समीयं गंतुं सहलीकरेमि मणुयत्तं ।
 नहवाहणेण भणियं अहमवि तायमणुगामिस्सं ॥ १४६ ॥

जओ ।

सामित्तं काऊणं आणा-निदेस-कारगस्सावि ।
 कह सेवं काहामो संपइ भिच्चस्स निययस्स ? ॥ १४७ ॥
 भणियं ताएण तओ कायव्वमिमं विवेय जुत्ताणं ।
 तत्तो निय-सुय-सहिओ तक्कालुचियं करेऊण ॥ १४८ ॥
 सुरवाहण-केवल्लिणो मूले काऊण निम्मल-चरित्तं ।
 निट्ठेविय-अट्ट-कम्मो अंतगैडो केवली जाओ ॥ १४९ ॥^{१२}

१ A °हा भववि° । २ ग्रामः = समुदायः । ३ विपाकः = परिणामः । ४
 वर्तिनी = मार्गः । ५ सेव्यमानाः । ६ आरियखेत्तं = आर्यक्षेत्रम् । ७ परिहीयमा-
 नाः । ८ B जइ । ९ अनुगामिप्यामि = अनुकरिष्यामि । १० निष्ठापितं = निर्णा-
 धितम् । ११ अन्तकृत् । १२ B युग्मम् ।

अह चित्तवेग-खयराहिवेण तत्थेव नियय-नयरम्मि ।
 दाउ स-देस खड अहिसित्तो खयर-राया ह ॥ १९० ॥
 एव च ठिए कारण-वसेण केणइ पभाय-समयम्मि ।
 निय-नयरा एगागी चलिओ हं रयण दीवम्मि ॥ १९१ ॥
 नह पैट्टिएण दिट्ठा सुदरि ! हम्मिय-तलम्मि पामुत्ता ।
 तं सि तओ अउहरिया मेत्तल सर सल्लिएण मए ॥ १९२ ॥
 ता मा रोवसु सुदरि ! पाणाणवि सामिणो तुम मज्झ ।
 मुज्जिहिसि मए सद्धिं भोए वेयइदु सेलम्मि ॥ १९३ ॥
 तम्बयण साउण वज्जेणव ताडिया सुदुक्खत्ता ।
 इय चित्तिउं पयत्ता हांहा ! मह पाव-पसरस्स ॥ १९४ ॥
 मैज्झ कएण ताओ पैरद्धो गरुण-सत्तुणा ताव ।
 अहमवि इमेण हरिया अन्नत्थ निवद्ध-रागावि ॥ १९५ ॥
 धी ! धी ! मह जीएण न ताव आसासन न पिय लभो ।
 सत्तुजय दिन्नाए होउज सुही ताव ताओवि ॥ १९६ ॥
 मण-वल्लहस्स तस्स उ लभेण हविउज अहव मुहिया ह ।
 मह पाव परिणईए एत्ता एक्कवि नो जाय ॥ १९७ ॥
 एउ विचित्तयती भणिया ह तेण ताव एत्थेव ।
 चिट्ठउ तुम जाव अह आसन्न वनि-गहणम्मि ॥ १९८ ॥
 गतूण विज्जाए पन्नतीए लडु पयउत्तामि ।
 जाव सहस्समत्त पारामिय-पुण्य सेवाए ॥ १९९ ॥*

इय भाणिउण गओ सो अहमवि गुह-मोय ताविवा तय ।
 किं काय-वय मूढा सरण ।वहूणा भयुर्णि-या ॥ १९० ॥
 हरिणिव्व जूह-भट्टा सतरल तार दिसाओ पुउयती ।
 अमु-जल पुन्न-नयणा रुयमाणी जाव चिट्ठामि ॥ १९१ ॥
 ताव य सत्थासन्न पिउत्तामि पिनाल साल-सोहिहं ।
 परणाकंपिय फल-भर-विणामिय गुजोह संकिन्न ॥ १९२ ॥
 मणहारि-फल पसरत-परिमलं बहुल-येत्तल-उत्तारं ।
 सफल-भक्कण निवडंत जंतु संतोण-कव-सद ॥ १९३ ॥

१ पादभा = अस्ति १ । २ मेत्तवसरवत्तिरण = कामरेवसरवत्तिरेव । ३
 चित्तानु । ४ मम कुण = मर्यादा । ५ पाददो = पीडित. (B. D. ११ ११) । ६
 अय = आविष्ट । ७ उ सुमम । ८ उणिष्ठा = वसा, विपुला वा (B. D. ६
 १११) । ९ उत्तल = परम् (B. D. १०) । १० संताव = इन्द्र ।

वारह्मो परि

निवडंत-ससंत-तडफडंत-मय-।

तरुवरमुच्चं मैच्छुंवं जंतु-मंताण-नाम ॥ १६३ ॥

तं ददृष्टुं विस-रुक्खं विचितियं गरुव-दुक्ख-तविय

पिय-सहि ! हंसिणि ! तइया मरणम्मि निवद्ध-चित्ताण ॥ १६५ ॥

किं काहामि अहन्ना रहिया पिय-बंधु-जणणि जणण्हि ।

विहिणा विडंविद्या हं जीवती इय विचितेती ॥ १६६ ॥

गंतुं तस्स समीधे गहिऊण फलं मुहम्मि पक्खित्तं ।

मा मह हविज्ज एरिम-विटंवणा अन्न-जम्मेधि ॥ १६७ ॥

इय भणिऊण सत्तोयं रणंतरं जाव तत्थ अच्छामि ।

ताव य गुरु-विस-वियणाए विन्मळा महि-यळे पडिया ॥ १६८ ॥

सश्री ।

भमियंवं वण-तरुहि उव्वत्तिययंवं सयल-वमुहाए ।

संधाहिं विहंठियं पिव विसीइयं सव्व-अंगेहिं ॥ १६९ ॥

तत्तो य अकहणीयं पायियंवंत्थंतरं तथा भेदे ! ।

जाणामि नेव किंचिदि तदुत्तरं जं महं जायं ॥ १७० ॥

केवलमुच्छंग-गायं कससधि तरुणस्स अमयभूयस्स ।

विस-निव्ववण-समात्थं मणि-सलिलं पाययंतस्स ॥ १७१ ॥

खणमेत्तं तेणं चिय मज्झ सरीरं पसिचमाणस्स ।

सयमगाटं कोमल-करेहिं परिमइयंतस्स ॥ १७२ ॥

जल-सित्त-तालवेटय-हत्थाए विहिय-सिसिर-वायाए ।

चिर-दिट्ठं पिय-सहीए पियंवयाए काहिजंतं ॥ १७३ ॥

सयलं मह बुत्तंतं चित्त-पडालोयणाइ-पज्जंतं ।

हरिस-भर-पुलइयंगं खणंतरं निष्ठुणमाणस्स ॥ १७४ ॥

अप्पाणं पासित्ता पणट्ठ-विस-वेयणा समासत्या ।

मुमिणंवं मन्नमाणा पडियुद्धा हंसिए ! तइया ॥ १७५ ॥

उम्माळिय-नयण-जुंया ताव य पेच्छामि मयण-पडिरुक्खं ।

मह-हियय-निग्गयं पिव तरुण-नरं चित्तं-संवाइं ॥ १७६ ॥

तं ददृष्टुं चितियं मे किं मन्ने इंदजालमेयंति ? ।

किं वावि अन्न-जम्मो उयाहु किं मुविणयं एयं ? ॥ १७७ ॥

१ निपतत्-असत्-परिवलत्-मृत-विहग-कलित-भू-पाठम्; तडफडंतं = परि-

चलत् (N. P. 49) । २ B सत्तुव्व । ३ B पयाभिः । ४ अधन्या ।

५ विहला = व्याकुला । ६ B तिष्ठामिः कुलकम्

७ अवस्थान्तरम् । ८ आलोयणं = आलोकनम् । ९०

B पयमिः कुलकम् । १२ जुयं = युगम् । १३ च ।

किंवा मद्-समोहो किंवात्रि ह्यु सच्चमेव एयंति ? ।

अहया नहि नहि एय कतो मह एतिया पुत्रा ? ॥ १७८ ॥

ज सो मण-वट्टहओ दीसिअज जणो इमेहि नयणेहि ।

जं से उच्छग गया ईनस्स पुण संभवो काय ? ॥ १७९ ॥

एव विचित्तयती पियवयाए इम समुट्टविषा ।

सुरसुंदरि ! किं अज्जरि उब्बुण्ण-मुहिव्व पुट्टएसि ? ॥ १८० ॥

एसो ह्यु रयणदीवा भगिणी य पियवया अह तुज्ज ।

साहिय विज्जो एमो महभाया मयरकेउत्ति ॥ १८१ ॥

एव च तीए भगिए एसोच्चिय सोत्ति हरिसिया चित्ते ।

सज्जसन्नेरि-देहा सकिन्न रसेतर पत्ता ॥ १८२ ॥

उट्टेनु तैदकाओ पियवयाए समीअमट्टीणा ।

अह्मच्छि-वेरिउएहि वेच्छित्ता त अपेच्छंतं ॥ १८३ ॥

एयंतरम्मि एगो खयरो आगम्म भणइ कय-विणओ ।

जिण-धुयाए वेळा समइच्छइ कुमर ! उट्टेह ॥ १८४ ॥

तव्वयण सोऊण पियवय टारिऊण मह पासे ।

कइवय पुरिस-समेओ जिण-भवण पावेओ एसो ॥ १८५ ॥

ताव य पियवयाए पुट्टा कह मुयणु ! एथ तं पत्ता ।

भूमीधर मनुयाणं सुदुग्गमे रयणदीवम्मि ? ॥ १८६ ॥

कीस व विसमुवभुंजिय अप्पा वमणम्मि पाडिओ मीमे ? ।

ततो य मए तीए पुब्बुत्तं साहिय सव्वं ॥ १८७ ॥

अह सात्रि मए पुट्टा चित्त-यड अण्णिऊणमग्घाणं ।

तइया काथ गया त किंवा अणुंचिट्ठिय तुमए ! ॥ १८८ ॥

कह वा उवमुत्त-विमा मीम-अरजम्मि पाविया अहय ? ।

वह वा दुट्टपि विसं रणेण देहाओ अवणीय ? ॥ १८९ ॥

भगिय पियवयाए चित्त-यडं अण्णिऊण तुग्घाण ।

वेणेण अहं पत्ता इमम्मि वर-रयणदीवम्मि ॥ १९० ॥

दिट्ठो य मयरकेऊ कइवय-निय-परियणेण संजुत्तो ।

माउ सिणेहेण टिया कइवय-दियसाणि अहमेय ॥ १९१ ॥

एथागय-नाएणं भगिया हं पुत्ति ! चिट्ठमु इहेव ।

हेसु पैडिचारिणा इह माव तुम मयरकेउत्तम ॥ १९२ ॥

१ पुष्पवन, प्राकृतसेन पुष्पव । २ अस्सार्थस्यार्थ । ३ उब्बुण्ण = उद्गुण्ण
 (प. १. ११. १६) । ४ तदनु य - तस्य मयरकपालपदात् । ५ उवमउत्त = उवमउत्ते
 (प. १. ११. १६) । ६ मनु य इव = मनुयवत् । प. १. ११. १६ । ७ परिचारिणा ।

चारहो परिच्छेओ

जं आणवेइ ताउत्ति जंपियं ताहे एत्थ दी।।
 विज्जा-पसाहणुञ्जय-भाउ-समीवे ठिया मुयणु ।। १९३ ।।
 नाउं विज्जा-सिद्धिं बहुविह-खयरहिं संजुओ ताओ ।
 अट्टाहिया-निमित्तं समागओ एत्थ दीवम्मि ।। १९४ ।।
 महया विच्छेणं जिणिद-महिमं करेत्तु विज्जाओ ।
 संपूइय जह-विहिणा संमाणिय माणणिज्ज-जणं ।। १९५ ।।
 पूइत्तु पूयणीए दाणं दाऊण खयर-लोयस्स ।
 वर-नट्ट-गीय-वाइय-कलियं अट्टाहियं काउं ।। १९६ ।।
 अज्जेव निसा-विरमे संपत्तो रयणसंचयं ताओ ।
 कायव्व-सेस-किच्चो ठिओ इहं मयरकेउवि ।। १९७ ।।^१
 काउं पभाय-किच्चं सरीर-चित्ताए निग्गओ अज्ज ।
 वंसि-कुडंगासन्ने दिट्ठं च पहाण-करवालं ।। १९८ ।।
 गहिऊण कोउगेणं जम-जीहा-सच्छहं तयं खगं ।
 तरुण-तमाल-दलाभं फुरंत-धारा-सुदुप्पिच्छं ।। १९९ ।।
 आसन्न-कुडंगीए छेय-परिच्छा-कएण सहसत्ति ।
 दाउं एग-पहारं छिन्ना सा वंस-जालित्ति ।। २०० ।।^२
 अह थूल-मुत्तियावलि-परियत्तण-खणिय-त्राम-हत्थस्स ।
 विज्जा-परिजवण-निरुद्ध-नासिया-निमित्तं-नयणस्स ।। २०१ ।।
 तम्मञ्ज-देस-परिसंठियस्स विज्जा-पसाहण-रयस्स ।
 विज्जाहरस्स कस्सवि मणि-कुडल-भूसिय-कवालं ।। २०२ ।।
 सहसत्ति उत्तिमंगं निवडंतं पिच्छिऊण मंहि-वद्धे ।
 संजाय-सज्जसेणं निरुवियं हा ! किमेयंति ? ।। २०३ ।।^३
 पुलयंतेण य नायं एसो सो मयरकेउ-नामोत्ति ।
 साम्मी गगावत्तस्स गंधवाहण-नरिंद-सुओ ।। २०४ ।।
 अच्चो ! पमाय-वसओ कह वरओ मारिओ निरवराहो ? ।
 धी ! धी ! अन्नाणस्स उ निरुत्थयं पावमायरियं ।। २०५ ।।
 एमाइ चितयंतो पुणो पुणो अप्पयं च निंदंतो ।
 जावयइ थोव-भूमिं ता फुरियं दाहिणं नयणं ।। २०६ ।।

१ तात इति । २ B तिस्रभिः कुलकम् । ३ कुलङ्गः = वनम् । ४ करवालः =
 खड्गः । ५ सच्छहं = सदृशम् (N. P. 56) । ६ परिच्छा = परीक्षा । ७ B युगम् ।
 ८ स्थूलमौक्तिकावली (जापमाला) परिवर्तनव्यापृतवामहस्तस्य । ९ निमित्तं =
 न्यस्तम् (H. P. IV. 199) । १० महिपृष्ठे । ११ B तिस्रभिः कुलकम् । १२ वरओ
 = वराकः । १३ निरर्थकम् ।

किं मन्ने मह सूयइ मुनिमित्तमिमति चित्तइ जाय ।
 ताव विस खख-मूल दिट्ठ त निवडिया सुयणु ! ॥ २०७ ॥
 मणहर-सवटावयव मियके-ल्हम् जण मणाणद ।
 ददहूण तुम सुदरि ! सित्तो अमएणव कुमारा ॥ २०८ ॥
 भव्वो ! कह णु मयावि हु आणद देइ मञ्ज हियवत्त १ ।
 पिय पैणयिणिञ्च एसा जुवई नव जा-वणारभा ॥ २०९ ॥
 ता कि इमा मैयच्चिय किना सैजियत्ति जाव पुउएइ ।
 ताव प तुह-मुह-साठिय-विस फल-खड्डण विन्नाय ॥ २१० ॥
 अइतिव्व विस विपारा जाया ओ अचेयणा इमा बाड्य ।
 लो नेऊण स दहाण क्केमि एईइ २ तगिच्छ ॥ २११ ॥
 इय चित्तिय सुरसुदरि ! गहिऊण तुम समागओ एथ ।
 सिट्ठो पुब्बुदिट्ठा वुत्तनो तेण मह सव्वो ॥ २१२ ॥
 भणिया य अहमिमेण दोएँसु तमगुडावय सिग्घ ।
 विग्घा-ययाण-समए ताएण समणिय ज तु ॥ २१३ ॥
 त दिव्व-मणि सैणाह निवारण सयल-दोस-यसरत्त ।
 उवलद्ध पच्चय पुण वित्तेसथा विस-सपूहम्मि ॥ २१४ ॥
 भणिया खयर कुमारा पूया-न्तामगिय लहु कुणइ ।
 एय पउणांकाळ विण पूय साहि काऊण ॥ २१५ ॥
 क्कहामि सति-केम्म विग्घ-जयट्ठ य मत-जाव च ।
 विज्जाहर-वौवायण पाव विसुद्धि समिच्छतो ॥ २१६ ॥^३
 एत्थतरम्मि य मए समणिय अगुलीमय तत्त ।
 तात्तलिल-पाण विहिणा कया पसथा तुम सुयणु १ ॥ २१७ ॥
 जाव य इमत्त पुरओ चित्त-यदालेयणाइ वुत्तत ।
 साहेमि ताव सुदरि ! उवलद्धा चेषणा तुमए ॥ २१८ ॥
 त ज तुमए पुट्ठ त सव्वं साहिय मए एय ।
 ता सुरसुदरि ! सिद्ध समीहिय तुज्झ सव्वपि ॥ २१९ ॥

अथा ।

दीवतर टियरिं हु जलनिदि-मज्जाओ दूर देसाओ ।
 आणित्तु घडइ विही अणुकूले इट्ठ-जेयति ॥ २२० ॥
 ततो य मए भणिय एव एयति किंतु निसुणेसु ।

१ यथाश्रुता । २ ३३३ ४०४४ ५ ३८ । ३ सूता । ४ प्रणयिनी = माया ।

५ अथावति । ६ तेगिच्छ = चिकित्साय । ७ दौहय = आनय । ८ उवाच =
 उचितम् । ९ शाश्वतकर्म । १० व्यापारन = पात । ११ ३ कुमम् ।

वारहमो परिच्छेओ ।

मञ्ज कएणं ताओ अच्छइ गुरु-सत्तु-पारद्धो ॥ २-
 पिय-दंसणेवि जाए अज्जवि सोगाउरं दढं हिययं ।
 पिय-सहि ! मह संतावो तेणज्जवि वाहए देहं ॥ २२२ ॥
 सत्तुंजय-पारद्धो वट्टइ पाणाण संसए ताओ ।
 ता कह अणुकूलत्तं विहिणो मह मंद-भागाए ? ॥ २२३ ॥
 इय भणिऊणं हंसिणि ! सोगावेगाओ रोउमारद्धा ।
 ताव य कय-कायव्वो समागओ तीए सो भाया ॥ २२४ ॥
 भणिया य तेण किमियं पियंवए ! रुयइ तुज्ज पिय-भगिणी ।
 तीएवि सव्वं सोयस्स कारणं तस्स अक्खायं ॥ २२५ ॥
 तत्तो य तेण भणियं सुंदरि ! मा खूय अवस्समज्जेव ।
 गंतुं कयंत-वयणं नयामि तुह जणय-पडिवक्खं ॥ २२६ ॥
 जीवंते मइ सुंदरि ! को तुह जणयं पराभवेज्जत्ति ? ।
 ता गच्छिस्सं संपइ वाहु-सहाओ अहं तत्थ ॥ २२७ ॥
 एत्थेव पढम-जिणवर-भवणम्मि पियंवया-समेयाए ।
 अच्छेयव्वं तुमए जहा-सुहं सोय-रहियाए ॥ २२८ ॥
 जावागच्छामि अहं हंतुं सत्तुंजयं दुरायारं ।
 इय भणिऊणुप्पइओ गयणं वसुंनंद-खग्ग-करो ॥ २२९ ॥
 सहिया पियंवयाए तत्थेव ठिया अहंपि ताद्विसं ।
 चित्तेती तस्सेव य समागमं गरुय-अणुराया ॥ २३० ॥
 किं अज्जवि मण-दइओ सहसा हंतूण तं दुरायारं ।
 विज्जा-पयाव-कलिओवि आगओ नेय सो झत्ति ॥ २३१ ॥
 बोलीणम्मि य दिवसे रयणि सव्वंपि भगिणि-सहिया हं ।
 किं पुण न आगओ सोत्ति जाव चिट्ठामि उव्विग्गा ॥ २३२ ॥
 ताव य खर-फरुस-गिरं तंज्जंतो भीसणो सरूवेण ।
 निद्धूम-सिहि-सिहावलि-पिंगल-धम्मिल्ल-विकरालो ॥ २३३ ॥
 जिय-दसणच्छय-दसणो करग्ग-नर-सिर-पणच्च-णिक्करओ ।
 मरु-कूव-विवर-सरिसाऽऽपिंगल-लोयण-सुदुप्पिच्छो ॥ २३४ ॥
 गल-तल-विलइय-खलखल-खलित-नर-मुंड-मालिया-कलिओ ।
 तडि-पुंजुज्जल-चंचल-निह्यालिय-दीह-जीहालो ॥ २३५ ॥

१ वाघते=पीडितं भवति । २ रोउं=रोदितुम् । ३ रुदिहि । ४ बाहुषहायः,
 एकाकीत्यर्थः । ५ ABE NOTE P. 20 । ६ परुयं = निष्ठुरम् । ७ तर्जयन् = तिर-
 र्कुर्वन् । ८ A हलयन् । ९ विलइयं = विरचितम् ।

मीमंहास-पडिरव उतासिय-सपल सत्त-मघाओ ।
 फसिणा विगराळ-मुदो वेयाळो आगओ तथ ॥ २३६ ॥
 भा पावे । ज तइया पर पुरिसासत्त माणमाए तुमे ।
 पर-जुवइ छोल्लएण तेण य पाविट्ठ-पुरिसेण ॥ २३७ ॥
 मह विहिय गुरु दुम्भ तस्त फळ तेण पाविय ताव ।
 इण्हि तुम पे पावसु निय-चिट्ठिय-सण्ठह फळनि ॥ २३८ ॥
 एव भणमाणो सो हसिणि । धित्तु मम भयुण्णिंथ ।
 उण्णइओ गयणेण निदूर-वयणहि तग्नेतो ॥ २३९ ॥
 मह अशुमाग विळग अक्कोसिति पियवय सहसा ।
 काठ गय जीविय पिव भीसण हुकार-करणेण ॥ २४० ॥
 नेउण दूर-देस मुका गयणाआ तेण पायण ।
 सच्चुंनियगुक्का नूण मरटत्ति बुदाए ॥ २४१ ॥
 दइव-वसेण य पडिया लया वियाणम्मि तम्मि उग्गण ।
 दिट्ठा समतभदेण ताहि पुट्टा य वुत्तनं ॥ २४२ ॥
 किं ईदयाळमय किंवा सुमिणानि कथ था पत्ता ।
 कथ गओ वयाळो पियवयाए य कि जाय ? ॥ २४३ ॥
 मण बह्हस्म इमिणा हवग्ग विहिय असोहण किंचि ।
 मन्ने तेणव लहु न आगओ तम्मि सो दीवे ॥ २४४ ॥
 किंवा मग्ग निमित्त समागएण हविग्ग विहिय तु ।
 सत्तुवय नर-वइणा थाव-बडस्सेह तायस्म १ ॥ २४५ ॥
 एमाइ चितयतीइ ताहि गुरु-सोय-तावियाए म्प ।
 पुच्छतस्सवि सिट्ठ समतभदस्स नो किंचि ॥ २४६ ॥
 ततो य आणिया ह भूवइ पुरओ समतभदेण ।
 सग्गस-सोएहि तहिंवि तारिस किंचि नो कहिय ॥ २४७ ॥
 इय पयडिय गुत्त नेह-साराइ तुग्ग
 निय-चरियमव हसिए १ सव्वमेय ।
 अइगरुय-नसिणेर्हा साहिय वित्थरेण
 पणय-परवसाए पुण्डिय ज तैइत्ति ॥ २४८ ॥
 साहु धणेसर-विरइय-मुवाह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागग्गि-दोस विसहर-यसमण-जल मत मूयाए ॥ २४९ ॥

१ B पयभि कुलकम् । २ SEE NOTE F ३१० । ३ B तिसुभि कुलकम् ।

४ सच्चुंनिताडापाडा । ५ B वुग्गम् । ६ पयम्मन्तम् । ७ उह = (वया) ।

एसोवि परिसमप्पइ सुरसुंदरि-हरण-वन्नणो नाम ।
सुरसुंदरी-कहाए वारसमो वर-परिच्छेओ ॥ २९० ॥

॥ द्वादशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ ३००० ॥

अह हंसियाए भणियं अब्बो ! अइदूसहं समणुभूयं ।
जं किल निसुणंताणवि उप्पज्जइ गरुय-उब्बेवो^१ ॥ १ ॥
एवंविह-दुक्खाणं न य उचिया होसि पिय-सहि ! तुमंति ।
किं पुण कीरइ विहिणो विचित्त-चरियस्स लोयम्मि ? ॥ २ ॥
निच्चं सुहोचियंपि ह्नु बह्वविह-दुक्खाण कुणइ आवासं ।
अदिट्ठ-इट्ठ-विरहंपि विरहियं कुणइ दइएण ॥ ३ ॥
इय सुरसुंदरि ! विहिणो विचित्तयं जाणिऊण उब्बेवं ।
थेवंपि ह्नु मा काहिसि, को णु गुणो तस्स करणेवि ॥ ४ ॥
अन्नं च जारिसाइं तुह देहे लक्खणाइं दीसंति ।
तह होयव्वं तुमए विज्जाहर-राय-पत्तीए ॥ ५ ॥
अन्नं च मएवि सुयं कुसग्गनयराओ आगय-नरेण ।
कमलावइ-देवीए पुरओ एवं काहिउजंतं ॥ ६ ॥
सत्तुंजय-नर-वइणा रुद्धे नयरम्मि आउले लोए ।
नहवाहण-नर-नाहे संसैइ-भूए ससामंते ॥ ७ ॥
घांसिंधण-हाणीए किच्छेणच्छंतयम्मि पुर-लोए ।
जंत-विमुक्क-महोवल-निहाय-निवडंत-पायारे ॥ ८ ॥
पटठडि-विवर-संठिय-कोदालिय-खय-पडंत-खंडीसु ।
धणु-सुह-विणिग्गयाणेय-पत्ति-पच्छाइय-नहग्गे ॥ ९ ॥
इय नयरम्मि कुसग्गे निवडंत-भडोह-रुहिर-चिक्खल्ले ।
सहसा फुरंत-खग्गो समागओ खेयरो एगो ॥ १० ॥
तेण य गइंद-परिसंठियस्स सत्तुंजयस्स खग्गेण ।
सहसा सीसं छिन्नं फुरंत-रोसारुणच्छेण ॥ ११ ॥
हंतूण य तं सत्तुं रन्नो नरवाहणस्स पासम्मि ।
आगम्म तेण भणियं निहओ सत्तू तुह नरिद ! ॥ १२ ॥

१ उद्देगः (M. P. 59) । २ पत्ती = पत्नी । ३ संशयितभूते = विजये शक्ति-
तमनधीत्यर्थः । ४ घासं = वृणम् । ५ कृच्छ्रेणासीने । ६ यन्त्रविमुक्कमहोपलसमूह-
(M. P. 55) निपतत्प्राकारे । ७ चिक्खल्लो = कर्दमः (H. D. III. 11) ।

विजाहर-हरिष्य रपणरवे टियर पूर्य ।

तुञ्ज सुरसुंदरीर वपणाओ अगमो अहय ॥ १२ ॥

मिरी-चित्तवेग-रजओ खपरो ह मयरकेट-नामेति ।

पसे निदवन्त्त तुह पूया अच्छइ मुहेण ॥ १३ ॥

इय मणिङ्गा गओ सा रजा ठण हरिसिरेण निम्णतु ।

सवटा सनु-मिन्न पउयमणभिम पैट्ट-राहिए ॥ १५ ॥

गण-रह-तुम्मानइ गहिय सन्वपि दन्व-सार से ।

ता सुर-सुंदरि ! निप-सहि ! तपथे कुणमु मा खिन ॥ १६ ॥

जम्हा सो तुह जणआ तुञ्ज निरेण निम्भओ विहेओ ।

अहिणव-साहिद-विजम्म तस्व कि कहिइ निमाओ ? ॥ १७ ॥

जाय हविग्ग अह कारणतर किपि तुञ्ज दइयस्म ।

सन्वसभा सा निप-माहि ! न आगओ छति त दीव ॥ १८ ॥

एमइ निग्ग-वपणहि तए आसासिधा नरिद-मुया ।

जाया वमुक्क गुरु-संग-वगिय-उड्ढाद पेडिहथा ॥ १९ ॥

अह हामियए सन्व गतु कमल-वईए दवीए ।

त्तिट्ट ताएवि रजा जहट्ठिय स-हिय सन्व ॥ २० ॥

सुरसुंदरीए एव पिठ-भगिणि-निकेयणे वसतीए ।

अतउर-विलयाण भेडमाणद जणतीए ॥ २१ ॥

वद्धति वासराइ मुहण आ कइवि, ताव अन्न दिणे ।

अम्मितर-प-रेसोए कदवय निप पुरिम-साहियस्स ॥ २२ ॥

सुरसुंदरि सहियाए दवाए समयम्म नर-वइणा ।

पाडहर-अणुत्ता आ रजा अइवइओ वणिओ ॥ २३ ॥

भानुर-रयण-सुरुरेप-थाळ करा आगओ कय-यणामो ।

घणदवा नामण उवविट्टा राइणा पुरओ ॥ २४ ॥

उवणाय दरिसंणाय ससममणव राइणा भणिओ ।

मा मा घणदव ! तुम आत्ति गभा सिहलदाय ॥ २५ ॥

दा कह पु लहु निर्येत्ता कुमळ पार्येस्स किचि नो जाय ।

चाय विम्य जगिह समागथा मासमत्तेण ? ॥ २६ ॥

बहु-दिवस-यावणिइव तम्मि गभा मिहलम्मि दावम्मि ।

१ प्रसुरहिते । २ अ सुगमम् । ३ निभय । ४ त दीव — राज्ञीपम् । ५ पेडि
हथा = पूया (अ प ७१) । ६ अ ०६६ । ७ निहतत = एदम् । ८ विलया =
वनिता । ९ अहम् = अल्पम् । १० अ ०६६ । ११ अ वड्ढामि कुलकम् (?) ।
१२ देवनीपम् = देवहार । १३ निहत = प्ररयत । १४ पेठ = प्ररहम् ।

सिग्वं जं सि नियत्तो महंतमच्छेरयं एयं ॥ २७ ॥
 भणियं धणदेवेणं आयन्नसु नर-वरिद ! वुत्तंतं ।
 जह तत्थ गओ सिग्वं समागओ एत्थ नयरम्मि ॥ २८ ॥
 सिंघलदीवागय-त्राणि^१एहिं पोच्छाहिओ इओ ताव ।
 चलिओ तद्दुच्चिय-भंडं वित्तुण वहु-प्पगारमहं ॥ २९ ॥
 तुम्हाण पाय-जुयलं पणमिय वहु-सैयड-सत्थ-संजुत्तो ।
 गंभीर-नामयं तं पत्तो वेलाउलं विउलं ॥ ३० ॥^२

अविय ।

नाविय-जण-पडिपुन्नं पैउणीकीरंत-जाणवत्तो हं ।
 पूग-फल-नालि^३एराइ-रासि-रेहंत-राय-पहं ॥ ३१ ॥
 गय-दंत-पालि-कलियं गय-त्रइ-वयणं व कत्थइ विभाइ ।
 कत्थइ कप्पूरागुरु-चंदण-सहियं सुर-गिरिव्व ॥ ३२ ॥
 मुत्ता-हार-विराइय-मही-वीढं पुंडरीय-सिहरं व ।
 कत्थइ जाइफलेला-कलियं तं कामुय-मुहं व ॥ ३३ ॥
 नाणा-देस-समागय-भूरि-कर-निरुद्ध-सयल-दिसि-पक्खं ।
 पविसंत-भूरि-भंडं नर-वइ-भवणं व तं दिट्ठं ॥ ३४ ॥
 दाउं तद्दुच्चिय-सुं^४कं भंडं नायं समुद्-तीरम्मि ।
 न्इ-नाह-गमण-दं^५च्छं वोहित्यं भाडियं विर्यंडं ॥ ३५ ॥
 कमसो य सयल-भंडं चडै^६वियं जाहि तत्थ वोहित्ये ।
 ताहे सुह-तिहि-रिक्खे नइ-नाहे पूइए विहिणा ॥ ३६ ॥
 काउं जिण्ड-पूयं दाणं दाऊण समण-संघस्त ।
 आपुच्छिय सुं^७हि-निवहं संभासिय सयल-परिवारं ॥ ३७ ॥
 कीरंत-मंगल-रवे समुच्छलंते य तूर-निग्घोसे ।
 पडु-भागह-संदोहे जय-जय-सइं पउंजंते ॥ ३८ ॥
 पिहुं^८-पत्तासयमयलं गुण-नियर-निवद्ध-फैलह-संघायं ।
 संजमिय-सयल-भोगं^९ वोहित्यं मुणिवर-सरिच्छं ॥ ३९ ॥
 आरूढो हं तत्तो वेलाए समागयाए गहिराए ।

१ A °एणोच्छा° । २ प्रोत्साहितः । ३ शकटम् = अनः । ४ B युग्मम् ।
 ५ प्रगुणीक्रियमाणयानपात्रः = सज्ज्यमानप्रवहणः । ६ शुल्कम् । ७ नदीनाथः =
 समुद्रः । ८ B सच्छं । ९ विततं = विस्तीर्णम् । १० आरोपितम् (H. P. IV. 206) ।
 ११ सुहन्निवहः = मित्रसमूहः । १२ पृथक् = मिथोविरलानां पत्राणां = अश्वदी-
 नामाश्रयः, मुनिपक्षे पृथक् प्राप्त आशयधित्तं येन । १३ मुनिपक्षे शयनयोग्यफ-
 लकम् । १४ वोहित्यं = यानपात्रम् ।

पवण-पट्टिपुत्र सिध-वड-वमेण गतु पवट् त ॥ ४० ॥
 परिहैष मच्छ पुठ-पुठ-अच्छे-डग-गोच्छलन-मलिडीह ।
 सल्लिडे ह समुच्छइय पुरत-गिरि-गंडप भीसणय ॥ ४१ ॥
 भीसण-भगतावेगिय-भुयग-गमिज्जन-गोहिषा-निवह ।
 निवह-परित्तट्टिय-तिमिगिडाट्ते-आवत्त ॥ ४२ ॥
 आवत्त-समुल्लत्तिय-सत्त-समदत्त भीसणराव ।
 आराव-वत्त-विसट्ट-जळपर पारिसरण घोर-जळ ॥ ४३ ॥
 घोर-जळ घण-धगरव मुहरिय दिसि चक्रमुज्जड तरण ।
 रगत-विद्धुमासिय-सप्प-समुप्पिध-भीण-उळ ॥ ४४ ॥

अथ १ ।

वैट्ट-सत्त कयाहार निवडत-महत्त-आवया-निवह ।
 अप्पत्त-पयावत्त दुग्गय पुरित्तव नइ-नाह ॥ ४५ ॥
 चळमाण भीणें मधर पुरत-वेण तिमिर-रुद्ध-नेरत्त ॥
 कस्सिण-निसण्णासं विव अपत्त-नेरत्त-सीमाण ॥ ४६ ॥
 एवेविहै समुद मच्छ-भज्जेण जाणवत्त त ।
 जा वच्चइ कइवि हू जोयणणि वेगेण नर-नाह ॥ ४७ ॥
 ताव य अन्नम्मि दिणे कूचय-त्तमग्गे-सनिविट्टण ।
 निज्जेन्नएण भणिय विच्छह अत्तेरय पुरित्ता ॥ ४८ ॥
 वेवि हू महाणुभावो अदीण-वयणो सुरिद-सम-रूवो ।
 वेविहै कह समुद अणारेणार इम तरइ ॥ ४९ ॥
 तत्त्वयण साउण पट्टिवडंय-सगया मए राया ।
 तप्पास पट्टिविया पट्टहा कोल्लिय कुमारा ॥ ५० ॥
 गतूण तेहिं भणिया सो पुरसा भद ॥ इय आरुहमु ।
 घणदवेण वणिएण तुम्ह पासम्मि पट्टिविया ॥ ५१ ॥

१ पवणिं कुलकम् । २ प १४०य (अम्बुविशय) महस्यपुच्छच्छट्टापकाटनञ्ज
 च्चत्तयसिञ्जोपम् । ३ प १४०अ = यत्तम् । ४ उद्धमिहम् = उच्छत्तम् । ५ अ-
 ट्ता = अरन्ध्र (M P ३) । ६ समुप्पिय = सन्नत्तम् (M P ३१०) । ७ बहु
 अरवाया कृत आधारा यन, दुग्गतयसु बहुसरवम्य कृत आधारा यन । ८ आपट्ट,
 आवण = वेदी च । ९ अवावया वाप्रदिताना पयसामावाय, पय अश्रत
 प्रकासु वाषा वन । १० निशङ्काणपछे नाव-मरुगौ राशिविशयो । ११ यन =
 मय काइ च । १२ वेरता = वयत्त । १३ अमण = सन्मात्रम् । १४ निर्वा-
 मरु = नाविह । १५ अ सुग्गम् । १६ वेहा = वाहु । १७ SEE NOTE P ३।
 १८ नदभा = नीका (M. P १३ १५) ।

इय भणिओ आरूढो समागओ ताहि अम्ह वोहित्थे ।
 दिट्ठो य मए नर-वर ! तरुण-नरो सो महा-भागो ॥ ५२ ॥
 निजिय-अणंग-रूत्रो पुन्निम-मयलंछणोव्व अइसोमो ।
 वर-कणय-निहंस-गारो बहिणव-उट्ठित-मुह-रोमो ॥ ५३ ॥
 किं वड्डणा भणिएणं अणुहरए नर-वरिंद ! सो तुम्ह ।
 दिट्ठम्मि तम्मि दिट्ठी अम्हं सित्तव्व अमएण ॥ ५४ ॥
 अब्बो ! महाणुभावो एसो अणुहरइ मयरकेउस्स ।
 ता होज्ज किं नु एसो जो तइया अडवि-पडियाए ॥ ५५ ॥
 कमलावइ-देवीए अंकाओ जायमित्तओ हरिओ ।
 पुव्व-विरुद्ध-सुरेणं केणवि अदिट्ठ-रूत्रेण ? ॥ ५६ ॥^३
 अहवा किं मह इमिणा विचित्तिएणेह ताव पुच्छामि ।
 को कथ कह व एसो पडिओ य समुद्-मज्झम्मि ? ॥ ५७ ॥
 इय चित्तिजण य मए अब्भंगुव्वट्टणाइयं तस्स ।
 परमायरेण कारिय भुंजाविय परम-विणएण ॥ ५८ ॥
 पुट्ठो सुहासण-गओ कह णु तुमं धार ! एत्थ भोम्मि ।
 रयणायरम्मि पडिओ कथ व तुम्हाण आवासो ? ॥ ५९ ॥
 तत्तो य तेण भणियं निसुणसु धणदेव ! वज्जरिज्जंतं ।
 एग्ग-मणो होउं एत्थत्थे कोउगं जइ ते ॥ ६० ॥
 दक्खिण-सेढीय-पुरे वेयड्ढे रयण-संचए अत्थि ।
 पवणगइ-खयर-पुत्तो वउलवई कुच्छि-संभूओ ॥ ६१ ॥
 खयरिंदं-चक्रकवट्ठी विकखाओ चित्तवेग-नामोत्ति ।
 अमियगइ-खयर-धूया भज्जा से कणगमालत्ति ॥ ६२ ॥^४
 तीए य अहं पुत्तो मण-दइओ मयरकेउ-नामोत्ति ।
 कमसो य वड्ढमाणो पत्तो हं जोव्वणं पढमं ॥ ६३ ॥
 एत्तो य अत्थि नयरं वेयड्ढे उत्तराए सेढीए ।
 सँव्वोउय-तरु-वण-संड-मंडियं चमरचंचंति ॥ ६४ ॥
 भाणुगइ-खयर-पुत्तो चित्तगई तत्थ खयर-वर-राया ।
 सो मह पिउणो मित्तं अहंपि अइवल्लहो तस्स ॥ ६५ ॥
 अह अन्नया कयाइवि पत्तस्स पुरम्मि चमर-चंचम्मि ।
 पीईइ चित्तगइणा दिन्ना मह रोहिणी विज्जा ॥ ६६ ॥
 सा सत्तहिं-मासेहिं तत्थेव ठिएण साहिया विज्जा ।

१ निहसो = निकपः । २ अनुहरते = अनुकरोति । ३ B युग्मम् । ४ B युग्मम् । ५ B युग्मम् । ६ B ०राइ । ७ सँव्वोउया = सर्वतुङ्काः ।

अह-भणिव विहाणेणं विहंसियेणं अर्भाएण ॥ ६७ ॥
 तत्तो साहिय-विग्गो संततो निप पुो अहं विउणा ।
 परमाणंदिय हियएण ससिओ रावर-मग्गमि ॥ ६८ ॥
 पिण्डह कह बालेणवि रउद-रूवावि रोहिणी विग्गा ।
 अग्गुहिय माणसेण साहिया मग्ग सणएणं ! ॥ ६९ ॥
 अग्गवि विग्गाओ किल साहियमसमग्गओ इमो बालो ।
 इय चित्ताए न दित्ता विग्गाओ इमस्स अंरुहि ॥ ७० ॥
 ता जइ इमेण पट्टमं रउद-रूवावि साहिया एसा ।
 का गणणा अन्नासिंवि साहणे होग्ग एदस्स ? ॥ ७१ ॥
 अह सोहणमि दियहे काउणटाहिय महा-महिंम ।
 सिद्धायवण-टियाण जिण-पडिमाण पमोएण ॥ ७२ ॥
 मणिउ समाण सिद्धि दिन्नाओ मग्ग सयल-विग्गाओ ।
 सोहण विहावि सव्वो उवइहो ताण ताएण ॥ ७३ ॥
 गंतूण रयणदीवे पुरत-किरणोह-रयण विण्डुरिए ।
 विग्गाहर-वर-निग्गिय-जुगाइ जिण-मदिरे रम्मे ॥ ७४ ॥
 तत्थ य पसत्थ-खित्ते विपेण विण्डुरिय किरण-जालेसु ।
 विग्गा-पसाहणुज्जव-खयरोच्चिय विविह-भवणेसु ॥ ७५ ॥
 साहसु विग्गा निपर परिमिय-पिय-परिपणेण परिपरिवो ।
 कय-जिण-वदण पूओ परिहरियासेस-वावारो ॥ ७६ ॥
 जोयणमत्ते खित्ते हिसा पांचदियाण सत्ताण ।
 अप्पं पर-जाग जणिया जत्तण य वज्जणायत्ति ॥ ७७ ॥
 जम्हा पमायओवि इ जायाइ इमाइ जायए विथ ।
 इय मणिउण पिउणा समपियं सज्ज अग्गुलियं ॥ ७८ ॥
 एयपि वधसु करे निवारण सयल दोस-पसरस्स ।
 पुत्तय^१, इय मणिउण पट्टविओ परिपण समेओ ॥ ७९ ॥
 गंतूण रयणदीवे पारद्धो साहल जहा-विहिणा ।
 बहु रूविणि पमुहाओ नाणा रूवाओ विग्गाओ ॥ ८० ॥

अविय ।

बहु रूवा पञ्चती गोरी गंधारि-मोहणुपपयणी ।

१ विभाषिकाभ्यः (M P 15) । २ कथित. = वक्ष्यमाणविषया आश्रितः ।
 ३ B^१ एण । ४ कम्पद = संवत्सर. । ५ ताषां विधानम् । ६ B युग्मम् । ७ वि
 जन = निर्जनम् । ८ A^१ जमरो खित्ते । ९ आत्मपरमोपजावता = स्वपरकृपा ।
 १० B वद्धमि इलकम् ।

आगरिसणि उम्मोयणि उच्चाडणि तह वसीयरणी ॥ ८१ ॥
 एमाइ-बहुविहाओ साहेमाणस्स मज्झ विज्जाओ ।
 छम्मासा वोलीणा ऊणा दिवसेहिं थोवेहिं ॥ ८२ ॥
 एत्थंतरम्मि रयणीइ चरिम-जामम्मि जाव-पज्जंते ।
 थैरहरियं धरणीए धणियंव दिसा-मइदेहिं ॥ ८३ ॥
 पज्जलियं गयणेण हसियंव पभूय-भूय-निवहेण ।
 दैणियंव पव्वएहिं वरिसियमिव उवल-वरिसेणं ॥ ८४ ॥
 तयणंतरं समीरो सुगंध-गंधो य वाइओ मळओ ।
 पविरल-फुसियं गंधोदगं च पडियं तहिं दिव्वं ॥ ८५ ॥
 दिव्वा य कुसुम-बुद्धी दैसद्ध-वन्ना समंतओ पडिया ।
 पयडीभूयाओ तओ विविहाळंकार-कलियाओ ॥ ८६ ॥
 निय-निय-नामंकेहिं कलियाओ विचित्त-चिधं-निवहेहिं ।
 चित्त-वर-वाहणाओ नाणा-नेवाथ-कलियाओ ॥ ८७ ॥
 अन्नोन्न-वन्न-भासुर-सरूव-रूवाओ विविह-विलयाओ ।
 मणियं च ताहिं अम्हे विज्जाओ तुज्झ सिद्धाओ ॥ ८८ ॥^{१२}
 तव्वयणं सोऊणं हरिसिय-चित्तेण पूयणं विहियं ।
 अग्घाईयं तासिं पत्तेयं जीइ जं उचियं ॥ ८९ ॥
 विज्जा-सिद्धिं नाउं महया भेदचडयरेण संजुत्तो ।
 आउज्ज-गीय-त्रायण-नट्ट-विहिं बहुविहं घेत्तुं ॥ ९० ॥
 अट्ठाहिआ-निमित्तं पूया-उंवरणयं गहेऊणं ।
 वेयड्ढाओ ताव य ताओवि समागओ तत्थ ॥ ९१ ॥^{१३}
 काऊण महा-महिमं जुगाइ-जिण-मंदिरम्मि भत्तीए ।
 संपुजिय जह-विहिणा विज्जा-नियरं पयत्तेण ॥ ९२ ॥
 निम्मल-पवित्त-तित्थोदएहिं पडिमाओ जिणवरिंदाणं ।
 न्हविऊण, महा-दाणं दाउं विज्जाहरोहस्स ॥ ९३ ॥
 पूएत्तु पूयणिउजे संमाणिय माणणिज्ज-जण-नियरं ।
 धर-गीय-नट्ट-वाइय-संजुयमदूठाहियं काउं ॥ ९४ ॥
 पडु-पडह-भेरि-भंभा-दुंदुहि-सदोह-पूरिय-दियंतं ।
 सुंदर-नहयर-सुंदरि-पेक्खणयाक्खित्त-खयरोहं ॥ ९५ ॥
 निम्मल-जिण-गुण-कित्तण-पडिट्ठ-पडु-मागहोह-संकिन्नं ।

१ A ०णीए । २ कम्पित्तम् (N. P. 1) । ३ ध्वनितं=शब्दितम् । ४ मृदुकः ।
 ५ दशाधंवरणां = पद्मवर्णां । ६ समन्ततः = परितः । ७ चिधं = चिहम् । ८ B
 तिसुभिः कुलकम् । ९ आढम्बरेण । १० आउज = आतोयम् । ११ उपकरणकं =
 घामप्री । १२ B युग्मम् ।

वज्रत-वंस-वीणा-कल-सदाणंदिय-जणोहं ॥ ९१ ॥
 पेच्छागय मुर किन्नर-चित्त चमुक्कार-कारये रम्मं ।
 काउ त्रिणिद-भवणे जागरमुंरु-पाव-विद्वणं ॥ ९७ ॥
 सयल-परिवार-सहिओ पत्तो वेयइइ-पञ्चय ताओ ।
 कायञ्च-सेस किचो तत्थेय अवट्ठिओ अहयं ॥ ९८ ॥^१
 काउं त्रिणस्स पूयं मिहिणा त्रिण-वदणं च काऊण ।
 उइए रविम्मि अहय सरीर-चिताए नीहरिओ ॥ ९९ ॥
 काउं सरीर चित्तं कैय-सोओ दीहियाइ लीलाए ।
 वच्चांमि जाव घोवं भू-भाग ताव पिच्छामि ॥ १०० ॥
 वंसि-कुडगासन्ने खग भू-पट्ठि-सठियं पवरं ।
 वित्तूण चवडयाए झडत्ति ठिन्ना कुडगी सा ॥ १०१ ॥
 तत्थ य पुञ्ज-पविट्ठो आसी खयरो उ मयरकेउत्ति ।
 सामी गगावत्तम्म गंधवाहण नरिंद मुओ ॥ १०२ ॥
 ठिन्नाए कुडगाए ठिन्न महि-पट्ठ-सठियं दिट्ठ ।
 सहसा तौस तस्स ओ शरतय रुहिर पैम्मरं ॥ १०३ ॥
 त दट्ठण ससमम-वळत पिट्ठ-छोल लोपण-जुएण ।
 हा हा ! अहो ! अकन्त्रं कपति परिदेरियं बहुहा ॥ १०४ ॥
 अब्बो ! पमाय वसओ विहिया हिंसा मए इमा जाओ ।
 तत्तो य किंपि होही विग्घं मह मंद-मग्गस्स ! ॥ १०५ ॥
 अहवा ससिद्धाओ विग्जाओ विग्घ संभवो नत्थि ।
 तहवि इ विग्घ-जवट्ठया जुत्तं मह जाव-पूयाइं ॥ १०६ ॥
 इय चित्तिय चळिओ ह अह कुरिय दाहिणेण नयणेण ।
 कि मत्ते मह सूयइ मुनिमित्तमिमत्ति चित्तितो ॥ १०७ ॥
 कइवि इ पयाणि जाव य वयामि घणदेव ! तत्थ वण-महणे ।
 पिच्छामि ताव किपाग-साहिणो हिट्ठ-भूभागे ॥ १०८ ॥
 मुत्तव मुच्छिय पिं सरीर-सोहाए सूइय तिण्व ।
 निप-कुळ-उच्छिमट्ठेव्यं भमएणव निम्मिय जुवइं ॥ १०९ ॥^२

अन्वय ।

दीहर-असिण-मुकोमउ-कुंतल-मारेण संहइ अकन्तं ।
 आयट्ठिय ममर-उळं तीए यमळव वर सीसं ॥ ११० ॥

१ उह = गरिष्ठम् । २ उ वसामि कुलकम् । ३ कुणशीचः । ४ उ तुमम् ।
 ५ यम्मरो = समूरः । ६ सूचिकम् । ७ अपूर्णम् । ८ अट्ठेनेव । ९ उ तुमम् ।
 १० उह = एतत्ते (H. P. 11. 100) ।

कन्नत-पत्त-लोयण-नासा-वंसोवसोहिओ रुइरो ।
 उवहसइव गुह-चंदां तीइ ससंकं असपुअं ॥ १११ ॥
 कंबुन्नय-मुकुमाला गीवा जड-संग-वज्जिया तीए ।
 खर-कंटय-कालियाई उवहसइ मुणाल-नालाई ॥ ११२ ॥
 घण-वकल-पीणुन्नय-धण-जुयलं सयल-लोय-मणहारि ।
 कह उवमिज्जउ तीए सुरिद-गय-कुंभ-जुयलेण ? ॥ ११३ ॥
 ताव य विवेय-रहिय धण-जुयलं कामुए दढं दहउ ।
 पत्त-सवणाण तुम्हं नयणाण न होइ जुत्तमिणं ॥ ११४ ॥
 इय भणमाणं मन्ने क्षीणं मज्झं तु तीइ वालाए ।
 अहवा अविणीय-जणे उवएसो लहुययं कुणइ ॥ ११५ ॥
 गरुओ सिहिर्णाण भरो वांढव्यो कह मइत्ति चित्ताए ।
 क्षीणं तीए मज्झं दाळिदिय-धूय-जणउव्व ॥ ११६ ॥
 मणहारि-सुगंभीरा पयाहिणावत्त-नाभिया तीए ।
 मयरद्धय-मज्जण-कूवियव्व विहिणा विणिम्मविया ॥ ११७ ॥
 मंसल-सूमाळेणं विवड-नियं-वच्छलेण सा कुणइ ।
 आलोइय-मित्तेणवि सामित्तलं तरुण-जण-हिययं ॥ ११८ ॥
 रंभा-गम्भ-सुकोमलमुरु-जुयं तीइ रेहए रम्मं ।
 मयण-वर-दार-देसे उज्झियमिव तोरणं विहिणा ॥ ११९ ॥
 कुंमुन्नय-चलण-जुयलं संहय-मिउ-मंसलंगुलि-सणाहं ।
 अणुरोईल्लं तीए भण कस्स न चोरए चित्तं ? ॥ १२० ॥
 इय तं सहसा दट्ठुं दिट्ठी आणंदिया दढं मज्झं ।
 चिर-परिचियं दट्ठुं जाओ हिययस्स आणंदो ॥ १२१ ॥
 पिय-पणइणिव्व ताहं निरुविया सा मए विगय-चिट्ठा ।
 मुह-नीहरंत-फेणा सर्नाल-देह-च्छवी वाला ॥ १२२ ॥
 निय-अंगुलिं खिवित्ता तीए वयणं निरुवियं जाव ।
 किंपाग-फलं ताव य उवलद्धं अद्ध-चैविययं ॥ १२३ ॥
 एय-फल-वियाराओ जाया ओ अचेयणा इमा नूणं ।
 ता नेलं स-ट्ठाणं करोमि एईइ परिकम्मं ॥ १२४ ॥
 विज्जाहरस्स कस्सवि धूया एसा हविज्ज इह पत्ता ।

१ रुचिरः = श्रेष्ठः । २ शशाङ्कम् । ३ उपमीयताम् । * ध्रुवणः = मुनिः,
 कर्णाथ । ५ क्षीणं = क्षीणम् । ६ स्तनयोः (N. P. ७) । ७ मांसल-सुकुमारेण ।
 ८ सकामम् । ९ कुम्भो = कुम्भः । १० B इल्ला । ११ चर्वितकं = भक्षितम् ।

निम्बेणं केणवि विस-कलमंसियंति मन्नामि ॥ १२५ ॥
 भूमिचर-मणुयाण सुदुभामो एस रयणदीवो ज ।
 तेणव भूमी-गोंयर घूया एसा कह होज्जा १ ॥ १२६ ॥
 एरिस-नेवथाओ कन्ना एसत्ति निच्छओ एस ।
 ज पुण अचिठ्-फुरणं मह होही भारिया तेण ॥ १२७ ॥
 दट्टूण विविहाओ विज्जाहर-वाळियाओ अणुराओ ।
 न य आसि मज्झं पुब्बि दट्टूण इम जहा जाओ ॥ १२८ ॥
 ता नूणं भविष्य इमाए सुतणूए मज्झ दइयाए ।
 एमाइ विचिंतैतो गहिड निय-वाड्ड-उच्छगे ॥ १२९ ॥
 तीए सुकोमल-मणहर-तणु-फास सुहेत्ति निम्बुय-सरीरो ।
 निय-ठाण सपत्तो जुगाइ-जिण-मदिरासन्ने ॥ १३० ॥^१
 अह आसि तथ भणिणी पियवया अण्ण-जणणी घूया मे ।
 पुन्वुरिट्ठ कहिय बुत्तत ताहि सं भणिया ॥ १३१ ॥
 निम्मल जलेण सहिय अप्पेसु तमगुलीयगं सिग्घं ।
 विज्जा-पयाण समए ताएण समप्पियं ज तु ॥ १३२ ॥
 त दिव्व-मणि सणाह निवारण सयल-दोस-पसरस्त ।
 उवलद्व-पच्चय पुण विसेसओ विस-समूहम्मि ॥ १३३ ॥
 सस्सल्लिळं पाइतो तीए अगाइ तहय सिचत्तो ।
 भणिओ पियवयाए एसा मह होइ भणिणित्ति ॥ १३४ ॥
 भणिय मए कह पुण कथवि दिट्ठा इमा तेए पुब्बि २ ।
 भणिय पियवयाए माऊए मज्झ लहु-भणिणी ॥ १३५ ॥
 रयणवई उ कुसम्भे दइया नरवाहणस्त नरवइणो ।
 तीए एसा घूया कन्ना सुरसुंदरी नाम ॥ १३६ ॥^२
 वेयह्हाओ पुब्बि आगच्छती इमम्मि दीवम्मि ।
 खिन्ना अवइन्ना ह कुसम्मपुर-वाहिरुज्जाणे ॥ १३७ ॥
 तथ य दिट्ठा एसा विवैजाए पय तहि च कीसरिय ।
 पंडु पन्नाए श्मीए साहियमेत्ताए उवलद्वं ॥ १३८ ॥
 तह चित्त-पडे लिहिय रूवं दट्टूण तुम्ह एयाए ।
 आड्डूओ अणुराओ गरुओ लम्माय-वहदणओ ॥ १३९ ॥

भविष्य ।

अइसुंदरोत्ति सुदिय दइओ होज्जत्ति खिज्जिये बहुहा ।

१ निवैदा = वेद । २ अचिठ = मक्षितम् । ३ अ सुगम् । ४ पास्ता =
 पावयन् । ५ तए = तया । ६ अ सुगम् । ७ अ उज्जाइ । ८ पदुप्रहया ।

जइ ताव दंसर्पाणि हू होञ्ज क्रयव्यति नसिर्मियं ॥ १४० ॥
 जइ ताव काणि हू अहं ताडयस्से तास्स भंगमेण सुतं ।
 मागव्यं भणिणीए इय भणिवा अहे इहं पत्ता ॥ १४१ ॥
 एमाइ जाव ताइए पियंयया तीइ पुञ्ज-वुत्ततो ।
 ताव विसंभ-विगमाओ वियणा तीइ उरुद्धा ॥ १४२ ॥
 उयल्ल-चेयणमहे म्भ-सरारं पियंयया-यासे ।
 मोत्तूण गतो रिसदस्स पैपओ विन्व-जय-हेउं ॥ १४३ ॥
 काउं जिणिद-पूयं विहिणा जिण-यटणं करेज्जण ।
 ताह संति-वेय्याए मंमं जयिज्जण उवटतो ॥ १४४ ॥
 तीए पुइं पटिता उम्मगं करिय ताह सट्टेस्सत्तं ।
 विजाअर-याथायण-विन्वस्सु विघायणट्टाए ॥ १४५ ॥
 जाव य ममागओ हं पुणरपि य पियंयया पासम्मि ।
 ताव य सोय-दसागय-याह-जट्टाहट्टिय-गंड-यत्ता ॥ १४६ ॥
 रुयणाणी मा दिट्ठा पुट्ठा य पियंयया गया ताहे ।
 कांस इमा कमल-धी रोयइ सुक-सोग-तीचव्यं ? ॥ १४७ ॥
 तीए भणियं एइइ कारणे गरुव-सत्तु-संरुहो ।
 अच्छइ इमाइ जणओं तेण इमा रुयइ सोयेण ॥ १४८ ॥
 तत्तो य नए भणिवा साहीणे किंकरम्मि एयम्मि ।
 को तुह पियरं सुंदरि ! सखंडं परामवेउं जे ? ॥ १४९ ॥
 वमुनंदय-खग-करो एगामी चिय तं दुरायारं ।
 गंतुं हणामि सत्तुं जयारिमहंमंथ किं बहुणा ? ॥ १५० ॥
 एत्थेय पद्म-जिण-वर-भवणम्मि पियंयया-सभेयारिं ।
 अच्छेयव्वं तुमए जहा-मुहं सोय-राहियाए ॥ १५१ ॥
 जावागच्छामि अहं हंतुं सत्तुंजयं दुरायारं ।
 इय भणिज्जणुण्णइओ तमाल-दल-सामउं गयणं ॥ १५२ ॥
 पत्तो य कुसग्गपुरं उम्भड-भट-रुद्ध-वियड-पायारं ।
 अंतो-वहंत-बहु-जंत-वेत्त-पासाण-मीसणयं ॥ १५३ ॥
 अट्टालय-रइय-धयं सैयग्घि-संघाय-रुद्ध-कविसीसं ।
 वद्धंत-वहल-कलयल-गज्जंतुम्भड-भटाडोवं ॥ १५४ ॥
 अहं कोऊहल-वसओ गयणत्थो पेच्छिउं पयत्तो हं ।

१ कृतार्थेति । २ पूजकः । ३ B °याइ । ४ उरुत्तर्ग = कायोत्तर्गम् । ५ शती-
 प्छासम् । ६ तत्तव्य=तप्ता इव । ७ B चत्तुग्घिः कलापकम् । ८ BHE NOTE P. 101.
 ९ B युरमम् । १० वृत्तः = मण्डलाकारः । ११ शतप्रीसंघातरुद्धकपिशोर्षम् ।

ताव पुर-भजनाथं समुद्ध्यं मालवार्णायं ॥ १९९ ॥

अथैव ।

अप्येह मञ्जु कंसियं कवय मह देह सुदर वक्र ।
 इय सत्तुजय-सिंजे सुम्मति मदाण उल्लवा ॥ १९६ ॥
 दुँकतु बडइलाओ जंताइं बहंतु सरउ पैटउडी ।
 अह सुप्पउ नीसेणी पापारे घडउ सुपरिया ॥ १९७ ॥
 दहह तमगावरणं छुहेह परिहासु पत्थरे पंडरे ।
 अट्टालय-विवसियाहिं खणह सत्तुजई मणइ ॥ १९८ ॥
 सुँसुमूरिऊण गुरु-पत्थरेहिं सुँडुलीहिं सतण-निनहाहिं ।
 उज्झति तेंमंगंतर-ठिएहिं जोहेहिं सुपरिया ॥ १९९ ॥
 पापार-निमिबे-निसेणे सठिया पुर-नरिद-जोहेहिं ।
 कुंतगाळ च्छिज्जता पडति परिहासु अरि-पुरिसा ॥ २०० ॥
 अट्टालय-जतागप-पत्थर-नियरेण बडइला नियरो ।
 उँमच्छिज्जइ कत्तल-विदुरिय-भड हत्थ-धरिओवि ॥ २०१ ॥
 पक्खह-तमग-सठिय कोणुँक-विमुक्क-वाण निम्भिजा ।
 कळयल-बँडुल नियत्ता कसियाइत्ता विवँज्जति ॥ २०२ ॥
 पापाल-मूळ-परिसकिरण सुँरु-दुक्खियाण जोहेहिं ।
 सीसाइ दल-सथाइ कीरंति सयग्घि-पेपरेहिं ॥ २०३ ॥
 पापारमपत्ताओ पट्टउडीओवि तिस्स सिचेहिं ।
 उज्झति ससकैल-जळिय-रूव-गुरु-कट्ठ निवहेहिं ॥ २०४ ॥
 कविसीसंतर-सठिय पक्कल-धाणुक्क-वण संछन्न ।
 जाय सिरि-धरिया-रण-निष्फदेमराड्ढो सिन्न ॥ २०५ ॥
 ताव य रोस-वसुद्ध्यं अणेय सामंत सुहड निवहेण ।
 आसासिय निय-सिन्न इकिज्जइ साल समुहयं ॥ २०६ ॥

१ मालवार्णायम् = शत्रुघ्नयरात्रयेन्यमित्यर्थः । २ कवियम् । ३ अ वेने ।
 ४ अ दुपसत्तु । ५ पट्टउडी । ६ मपत्तु (B. P. IV. 105) अन्तर्भूयमिजर्पत्तेन
 ममा कपोत्वित्यर्थः । ७ सुपरिया = चन्द्रपर्वटवम् (B. D. VIII. 41) । ८ सुप्पउ
 (B. P. IV. 143) । ९ पंडरे = प्रतुरान् । १० सुँसुमूरिऊण = मङ्कला (B. P.
 IV. 106) । ११ सुँडुली = वल्का (B. D. III. 15) । १२ तमग = मत्तवारणम् ।
 १३ निमिबे = म्पत्तम् (B. P. 75) । १४ उँमच्छिज्जइ = वञ्च्यते = विप्रलम्बित
 (B. P. IV. 93) । १५ घाणुक्क = धनु प्रहरण यस्य यः । १६ अ कडवळनि ।
 १७ विपट्ठने = धियन्ते । १८ अ सुँरुदुक्खियाण, गुरु = प्रहरणविधेयः । १९ प्रकट
 २०० : २० म्पक्कलमाहितरूपगुरुराशनेवदृष्टिने । २१ अराति. = शत्रुः ।

उठभड-पैसंडि-मंडिय-पयंड-कादंड-कंड-निठिभन्नो ।
 पायारो कय-पुर-रक्खणोव्व रोमंचमुव्वहइ ॥ १६७ ॥
 तो पुरिऊण परिहाओ सत्तु-जोहेहिं दीह-वंसहिं ।
 पज्जाळिय पेरंतं पैलीवियं सयलमावरणं ॥ १६८ ॥
 लगंत-जंत-पत्थर-पडंत पायार-सिहर-परितुट्ठ ।
 रहस-वसुट्ठिय-हलवोळ-मुद्धरियं होइ सत्तु-वलं ॥ १६९ ॥
 अह पडिया कोट्टालयावि गुरु-पिट्ठल-पत्थर-सुवद्धा ।
 जंतोहिं सुरंगाहि य कसियाहि य विद्विज्जंता ॥ १७० ॥
 इय परिवलेण सहसा पैराइए पिच्छिऊग पुर-सुहडे ।
 रोस-वस-दट्ट-उट्टो उगीरिय मंडैलगो हं ॥ १७१ ॥
 पत्तो गइंद-परिसंठियस्स सत्तुंजयस्स आसन्ने ।
 भणिओ य इमो रे ! रे ! दिट्टो तं अज्ज कालेण ॥ १७२ ॥
 जो मह दइया-जणयस्स परिभवं कुणसि अरुय-वेरस्स ।
 अहवा विणास-समए होइ फलं वंस-विडवस्स ॥ १७३ ॥
 पुरिसो भवसु इयाणिं जइ सच्चं सुहड-वायमुव्वहसि ।
 धित्तूण तयं केससु ज्ञत्ति अह मत्थयं छिन्नं ॥ १७४ ॥
 अह लुंय-सांसं दट्टूण सामियं परिवलं ससंभंतं ।
 वलिऊण वाण-नियरेण घाइउं मं समादत्तं ॥ १७५ ॥
 अह तं सुतिकेळ-सर-नियर-भूरीणिं वंचिउं पयत्तेण ।
 पत्तो ससोय-नरवाहणस्स अत्याण-भूमीए ॥ १७६ ॥
 सत्तुंजयस्स सीसं पुरओ मोत्तूण कय-पणामेण ।
 धणदेव ! पुव्व-वुत्तो^१ बुत्ततो साहिओ तस्स ॥ १७७ ॥
 ता अच्छ निरुठ्ठिगो अहयं पुण जामि रयणदीवाओ ।
 आणेत्तु तुम्ह धूयं जेण समप्पेमि सिग्घंति ॥ १७८ ॥
 इय भणिऊणप्पइओ दइया-मुह-दंसणुस्सुओ जाव ।
 पत्तो इमं पएसं ताव य सहसा मए दिट्टो ॥ १७९ ॥
 ताल-तरू-दीह-जंघो मसि-मूमा-महिस-कालग-सरीरो ।
 अँसिलिद्ध-लंब-वाहू निग्गय-दसणो पलंबोदठो ॥ १८० ॥

१ पसंडि = कनकम् (H. D. VI. 10) । २ कंड = काण्डम् । ३ प्रदीपितम् =
 ज्वालितम् । ४ कलकलः (H. D. VIII. 64) । ५ पराजितान् । ६ दट्ट-उट्टो = दष्टैष्टः ।
 ७ मण्डलाप्रम् = राज्ञः । ८ B सुग्गम् । ९ लूनशीर्षम् । १० तिकेळं = तीक्ष्णम् ।
 ११ धोरणिः = समूहः । १२ आस्थानम् = सभा । १३ वुत्तो = उक्तः (H. P.
 IV. 421) । १४ असिलिद्धो = आश्लिष्टः ।

वेगजोय दित घनू निज्जालिय ब्रह्म जुपउ जैहाडो ।
 भेदण गचिदिड-नाग बेधानो ताव-सजजभो ॥ १८१ ॥
 अनाडनो बहुमा भनिगावणो तददुहासेहि ।
 देव्य घन नीमग हे कुगल्लो महयउ मुदुउ ॥ १८२ ॥
 रे रे ! तस्या ज दिप्रमामि दइयावहरभो दुम्प ।
 बदरस्य तस्य अज कगि, दिहो कहि जामे ॥ १८३ ॥
 रे बदरेव ! वाउण जीवता ताव कइव सुग्गे सि ? ।
 इदि ना पुण सुग्गसि ईडा भं वमि जगोइमि ॥ १८४ ॥
 इय भजिउण महमा वता; अइया स बेधानो ।
 अइये गयण दिने पण ये पदिभा जग्गिहिमि ॥ १८५ ॥
 पुणवण जेग्गणी जव न सा बइइ नइगमा विग्गा ।
 त इ न य पुं हरेणभा मण विग्गाभो ॥ १८६ ॥
 क पि हु एम पदहा बइ। अमुरोति विवपण ।
 पणइव ! लव बहाहि जग्गिहि लीउमग्गा ॥ १८७ ॥
 एव नदिइ ! मइवि जव य मा मण निवप-पुतं ।
 निज्जामण लव य समय वव ममुग्गवेव ॥ १८८ ॥
 भा भा जग्गिद-पुग्गिगा । तइएव ग ममुग्गता इ इ ।
 हीमइ कवेण वणव भंममुग्गवेव जेव ॥ १८९ ॥
 गुण लमणमुग्ग भुणमय-वइउ-मुग्गवेव उइ-काणे ।
 मग्ग-मग्गवेव इ पुग्ग मयव जग्गि बइने ॥ १९० ॥
 पणिस-उण जव दव उग्गवेव वट पे । ।
 बेटा मयव उ विव जवइ-विगमने वग्ग ॥ १९१ ॥
 दव विगम वग्ग वृवण-विगम-विगिद-वतण ।
 वरवण पुंम मग्ग इग्गुवा विगव जेवेणे ॥ १९२ ॥

५०१

दुइइ नेण विवण वृवण मजे विग्गिउलो विग्गिभो ।
 लव क विव बइज मग्ग वग्गुवण मग्गा ॥ १९३ ॥
 वग्ग-मग्गवेव वग्ग उवे मइ कग्गवेव विग्गवेव ।
 मग्गवेव मग्गवेव विग्गवेव मग्गवेव वग्गवेव ॥ १९४ ॥

१ अग्गवेव मग्गवेव । २ अग्गवेव मग्गवेव । ३ अग्गवेव मग्गवेव । ४ अग्गवेव मग्गवेव । ५ अग्गवेव मग्गवेव । ६ अग्गवेव मग्गवेव । ७ अग्गवेव मग्गवेव । ८ अग्गवेव मग्गवेव । ९ अग्गवेव मग्गवेव । १० अग्गवेव मग्गवेव । ११ अग्गवेव मग्गवेव । १२ अग्गवेव मग्गवेव । १३ अग्गवेव मग्गवेव । १४ अग्गवेव मग्गवेव । १५ अग्गवेव मग्गवेव । १६ अग्गवेव मग्गवेव । १७ अग्गवेव मग्गवेव । १८ अग्गवेव मग्गवेव । १९ अग्गवेव मग्गवेव । २० अग्गवेव मग्गवेव । २१ अग्गवेव मग्गवेव । २२ अग्गवेव मग्गवेव । २३ अग्गवेव मग्गवेव । २४ अग्गवेव मग्गवेव । २५ अग्गवेव मग्गवेव । २६ अग्गवेव मग्गवेव । २७ अग्गवेव मग्गवेव । २८ अग्गवेव मग्गवेव । २९ अग्गवेव मग्गवेव । ३० अग्गवेव मग्गवेव । ३१ अग्गवेव मग्गवेव । ३२ अग्गवेव मग्गवेव । ३३ अग्गवेव मग्गवेव । ३४ अग्गवेव मग्गवेव । ३५ अग्गवेव मग्गवेव । ३६ अग्गवेव मग्गवेव । ३७ अग्गवेव मग्गवेव । ३८ अग्गवेव मग्गवेव । ३९ अग्गवेव मग्गवेव । ४० अग्गवेव मग्गवेव । ४१ अग्गवेव मग्गवेव । ४२ अग्गवेव मग्गवेव । ४३ अग्गवेव मग्गवेव । ४४ अग्गवेव मग्गवेव । ४५ अग्गवेव मग्गवेव । ४६ अग्गवेव मग्गवेव । ४७ अग्गवेव मग्गवेव । ४८ अग्गवेव मग्गवेव । ४९ अग्गवेव मग्गवेव । ५० अग्गवेव मग्गवेव । ५१ अग्गवेव मग्गवेव । ५२ अग्गवेव मग्गवेव । ५३ अग्गवेव मग्गवेव । ५४ अग्गवेव मग्गवेव । ५५ अग्गवेव मग्गवेव । ५६ अग्गवेव मग्गवेव । ५७ अग्गवेव मग्गवेव । ५८ अग्गवेव मग्गवेव । ५९ अग्गवेव मग्गवेव । ६० अग्गवेव मग्गवेव । ६१ अग्गवेव मग्गवेव । ६२ अग्गवेव मग्गवेव । ६३ अग्गवेव मग्गवेव । ६४ अग्गवेव मग्गवेव । ६५ अग्गवेव मग्गवेव । ६६ अग्गवेव मग्गवेव । ६७ अग्गवेव मग्गवेव । ६८ अग्गवेव मग्गवेव । ६९ अग्गवेव मग्गवेव । ७० अग्गवेव मग्गवेव । ७१ अग्गवेव मग्गवेव । ७२ अग्गवेव मग्गवेव । ७३ अग्गवेव मग्गवेव । ७४ अग्गवेव मग्गवेव । ७५ अग्गवेव मग्गवेव । ७६ अग्गवेव मग्गवेव । ७७ अग्गवेव मग्गवेव । ७८ अग्गवेव मग्गवेव । ७९ अग्गवेव मग्गवेव । ८० अग्गवेव मग्गवेव । ८१ अग्गवेव मग्गवेव । ८२ अग्गवेव मग्गवेव । ८३ अग्गवेव मग्गवेव । ८४ अग्गवेव मग्गवेव । ८५ अग्गवेव मग्गवेव । ८६ अग्गवेव मग्गवेव । ८७ अग्गवेव मग्गवेव । ८८ अग्गवेव मग्गवेव । ८९ अग्गवेव मग्गवेव । ९० अग्गवेव मग्गवेव । ९१ अग्गवेव मग्गवेव । ९२ अग्गवेव मग्गवेव । ९३ अग्गवेव मग्गवेव । ९४ अग्गवेव मग्गवेव । ९५ अग्गवेव मग्गवेव । ९६ अग्गवेव मग्गवेव । ९७ अग्गवेव मग्गवेव । ९८ अग्गवेव मग्गवेव । ९९ अग्गवेव मग्गवेव । १०० अग्गवेव मग्गवेव ।

जम-जीहव्व चमकइ ताहं-च्छडा-संततं संगतेण ।
 धोराहरावि गजंति भीमणं मच्चु-मुहडव्व ॥ १९३ ॥
 सर-पवणुद्धय-सायर-तरंग-वेगहिं हीरण नावा ।
 गुरु-कल्लोल-वमुट्टिय-नेगर-नियरेण धरियावि ॥ १९६ ॥
 अणवरय-तरंगेहिं ऐप्पय-निवयं कुणंतिया वहइ ।
 तंदूमयस्स टीलं कोट्टिम-कर-हम्ममाणम्म ॥ १९७ ॥
 ताव य खणंतराओ खर-माहय-भ्वेचणेण जज्जरिया ।
 कर-कर-करस्स तुट्टंति नेगरा वाइ-वेगेहिं ॥ १९८ ॥
 पवर-नुरंगम-तरुणिव्व ताहिं उम्मुक्क-बंधणा नावा ।
 वीई-नोलिजंतो पहाविया गरुय-वेगेण ॥ १९९ ॥
 कथइ मुसिद्ध-विज्जा खयरिव्व नहगणेण उप्पयइ ।
 विज्जा-विगमे कथइ निवडइ खयरिव्व मयणाओ ॥ २०० ॥
 डंडाहया भुयंगिव्व जाइ कथइ तरंग-रंगंता ।
 मह-जण-सट्टुत्तथव्व धावए कथइ अईव ॥ २०१ ॥
 कथइ ज्ञाणोवगया ज्ञायइ सा जोगिणिव्व निक्कंया ।
 कथइ कंतार-गया थेरी इव मंदयं वयइ ॥ २०२ ॥
 कथइ गुरु-जण-दिट्ठा वराह-कुल-वाटियव्व लज्जाण ।
 पुम्मइ वेविर-देहा सा नावा जलहि-मज्झम्मि ॥ २०३ ॥
 कल्लोल-जल-पलाविय-फलय-गलंतोर-विंदु-अंसूहिं ।
 रुयइव्व समंसिसय-जणोह-परारक्खणाऽसत्ता ॥ २०४ ॥
 विहडिय-बंधण-फलहोह-मुक्क गुरु-सइ-विण्णत्तावेहिं ।
 आसन्न-भंग-भीयव्व विलवई सरण-परिहीणा ॥ २०५ ॥
 उम्मत्तियव्व तत्तो इओ तओ सायरम्मि भममाणा ।
 अणवरयं विदंलंता जल-गयमामय-सरावुव्व ॥ २०६ ॥
 उव्वुन्न-कन्नधारा आउल-विलवंत-कोलिय-कुलोहा ।
 उत्तथ-वृणिय-सत्था उद्धय-कंदंत-कम्मयरा ॥ २०७ ॥
 कच्छोद्धंतर-गोविय-सुवन्न-खंडम्मि जण-समूहम्म ।
 निय-तणु-संदामिय-फलय-खंड-दक्खम्मि वाण-नियरे ॥ २०८ ॥
 निय-कुल-देवय-नियरं ओवीयंते समत्थ-लोपम्मि ।

१ धाराधरः = मेघः । २ उत्पत्तनिपातम् । ३ कुर्वती । ४ अ कोट्टिम । ५
 नोलिजंता = नोद्यमाना = प्रेर्यमाना । ६ प्रधाविता । ७ स्थविरा = वृद्धा । ८ पला-
 वियं = ग्लावितम् । ९ समंसिओ = समाश्रितः । १० विदलंता = वृत्त्यन्ती ।
 ११ धामं = अपकम् । १२ कर्मकरः = दासः । १३ उपयाचमाने ।

नाविद जने य भद्र परिक्विरते समुद्रम् ॥ २०९ ॥
 जड-श्याद्व-येरत एक आमाइऊग गिरि गदय ।
 विदलठ फन्ध-निपरा पुष्टा सहस्राति सा नावा ॥ २१० ॥^१
 अहमात्रि तत्ता नर-वर । आमाइय फल्हयम्नि सडागो ।
 अतणिवेहि नोडिजमाण लहु म-ठ वि-सुरिआ ॥ २११ ॥
 कथद् अमख-सख ह-साहिआ जलनिहिम्नि सुइतो ।
 कथद् गोह-गामिउत्त-गाहिया मुह विमिम्मुका ॥ २१२ ॥
 कथद् नैक्कुक्किय सिन्धि पुदु फ्फडिय-मासियाइओ ।
 कथद् तरग-वेविर-विदुम गहगण रुज्जया ॥ २१३ ॥
 अचरावर-गुरु-टहरी तरग-वगहिं हीरम णा ह ।
 दिण पचगण नर-नाह । पाविआ नैर पेरत ॥ २१४ ॥^२
 रवि कर सपाय पणट्ट पडर जइया तआ समुत्तरिठ ।
 काउ मुक्क कयणी फलाइणा पौण विदिमह ॥ २१५ ॥
 परिमुमिय नर डिफ्फगाएण तिहुम काउम-भग ।
 प्फाऊण सरा-तीर चदण-तरु-पट्ट-रसेण ॥ २१६ ॥
 कणूर मीसएण काऊण विडवण पयत्तण ।
 जाइफन्ला-सहिय समाणिय पवर तवाउ ॥ २१७ ॥
 वर रपण-सिला-वह उवविट्टा चित्तिउ पयत्ता ह ।
 अन्वा^३ कह णु अकड ताआ धण-परियण विणासी ? ॥ २१८ ॥^४
 वह सा महाणुभावा हाही भागम्नि जणवत्तम्नि ? ।
 आसाइय फलआ जइ समुत्तरआ भैव डेहु ॥ २१९ ॥
 एमाउ चित्तपत कइव हु दिवमाणि आर अट्टामि ।
 ता अन्न ाण कण व उहविय वयणमयति ॥ २२० ॥
 भा धणदव^५ महायस^६ उज्जिगा कास अट्टस एव ? ।
 तत्ता तत्ताहुत्त जाव पलाएण सभता ॥ २२१ ॥
 ताव य णिहा भासुर सरिंधारी पहट्ट-मुह-कमले ।
 परिहिय सैखि-खणा-पच-वज-वर-वच-साहहा ॥ २२२ ॥
 उत्तम द्विय भासुर-सण फणयार चिय-चिचैइआ ।

१ आसाय = शय्य । २ ४ १४ म कुल्लम् । ३ श्यादा = जलकरिख गुणशया ।
 ४ मन्वा = ब्रह्मचरिख कवणवा तदुत्तरेतशु क्कणुग-अट्टमै । क्कसाकाण । ५ ४ चर
 सुमि कलापकम् । ६ जइया = शतर । ७ १ महुत्तप । ८ ४ चरसुमि कलापकम् ।
 ९ मवव । १० सुन्दरम् (५ ४ ३) । ११ ाव द्विणा = ाकाइणा = वट्टका ।
 १२ चिचैइआ = मण्डित (म ४ १४ ३३५) ।

अइ-पिच्छणिज्ज-रूवो कोवि ङ्ग देवो महाभागो ॥ २२३ ॥
 अह कय-अचमुट्टाणो अवगूढो तेण सायर अहयं ।
 भणिओ य, ममं परिजाणसीह किंवा न तं मइ ! ॥ २२४ ॥
 तत्तो य मए भणियं अज्जवि सम्मं न याणिमो देव ! ।
 ता साहिज्जउ अम्हं को सि तुमं कथ दिट्ठो वा ? ॥ २२५ ॥
 भणियं देवेण तओ आसि तए हत्थिणाउरे नयेर ।
 दिट्ठो मणोरमुज्जाण-साठिओ देवसम्पोत्ति ॥ २२६ ॥
 लक्खं दाऊण तथा जोगिय-हत्थाओ सुप्पइट्ठ-सुओ ।
 जयसेणो नामेणं विमोइओ जस्त वयणेण ॥ २२७ ॥
 जो य तथा अडवीए सत्थ-विलोवम्मि सुप्पइट्ठस्त ।
 पल्लीवइणो पासे वाल-ग्गाहो तए दिट्ठो ॥ २२८ ॥
 तह य कुसग्गपुराओ नियत्तमाणेण दड्ढ-पल्लीए ।
 नीहगुहाए वाहिं करंक-मज्झ-ट्ठिओ दिट्ठो ॥ २२९ ॥
 पलिच्छिन्न-चलण-जुयलो गुरु-पहरण-घाय-जज्जरिय-देहो ।
 गाढं तिसोभिभूओ जो तइया कंठ-गय-पाणो ॥ २३० ॥
 पर-हिय-रएण तुमए अरहं देवो सुसाहुणो गुरुणो ।
 इय अच्चंतं दाउं सम्मत्तं नियम-संजुत्तं ॥ २३१ ॥
 तत्तो य नमोक्कारो दिन्नो संसार-सागरुत्तारो ।
 जस्तासि तए तइया सो हं भो ! देवसम्म-जिओ ॥ २३२ ॥
 नवकार-पभावाओ वेलंधर-नाग-राय-मज्झम्मि ।
 जाओ सिवओ नामं सामाणिय-पणय-पय-कमलो ॥ २३३ ॥
 तत्तो य मए भणियं एवं एयंति किंतु पुच्छामि ।
 ठाणम्मि कम्मि अच्छह तुम्हे साहेह मह एयं ? ॥ २३४ ॥
 अह सुर-वरेण भणियं निसुणसु मेरुस्त दक्खिण-दिसाए ।
 वायालीस-सहस्ताहिं जोयणाणं अणूणाइं ॥ २३५ ॥
 लवण-समुदं ओगाहिऊण अत्थित्थ पव्वओ रम्मो ।
 सत्तरसस(य?)एगवीसे उड्ढं उच्चत्तणं जस्त ॥ २३६ ॥
 अद्धट्ठ-जोयणाइं समंतओ नियय-कंति-पसरेण ।
 लवणोहिस्त सलिलं पयासईं अकं-रयणमओ ॥ २३७ ॥
 नामंण दउभासो तस्त य सिहरम्मि अत्थि वर-भवणं ।

१ तिसुभिः कुलकम् । २ तृडभिभूतः = पिपासाकान्तः । ३ जिओ = जीवः ।

४ B सप्तभिः कुलकम् । ५ वायालीसा = द्विचत्वारिंशत् । ६ अनूतानि । ७ अङ्क-स्थितरत्नमय इत्यर्थः ।

एवं च जाव साहइ धणदेवो नर-वइस्स वुत्तंत ।
 एत्थंतरम्मि सुरसुंदरीवि गुण-सोय-संतत्ता ॥ १ ॥
 हा । मह इमस्स दुक्खागरस्स हियवस्स वज्ज-घडियस्स ।
 अस्सोयव्वं सोच्चावि फुट्टए जं न सैइ-खंडं ॥ २ ॥
 किं धरिएहिं इण्हं इमेहिं पाणेहिं दुक्ख-निल्लएहिं ! ।
 मण-वल्लहस्स जायम्मि मंगुले जाण-भंगम्मि ॥ ३ ॥
 मइ दंसणेवि नेहस्स पगरिसो टंसिओ तए नाह ! ।
 सत्तुंजएण रुद्धो विमोइओ जेण ताओत्ति ॥ ४ ॥
 अवहरिया जेणाहं सुरेण तेणेव छिन्न-वर-विज्जो ।
 कह होहिसि नाह ! तुमं जाण-विवत्तीए जलहिम्मि ? ॥ ५ ॥
 हा ! कह ससंक-कर-निम्मलं मुहं नाह ! तुह पलोइस्सं ।
 एवंविहम्मि विहिए विहिणा हय-भागधेया हं ? ॥ ६ ॥
 चल-नेहाओ महिलाओ होति सच्चो जण-प्पवाओडय ।
 जं एरिसेवि निसुए अज्जवि जीवामि पावा हं ॥ ७ ॥
 एमाइ विचिंतेती सोगावेगाओ विगय-चेयन्ना ।
 पास-द्विय-देवीए पाडिया मुच्छाए उच्छंगे ॥ ८ ॥
 कमलावईवि देवी संभाविय-सुय-विओग-सोगत्ता ।
 वाह-जलाविल-नयणा विलविउमेवं समाढत्ता ॥ ९ ॥
 हा ! पुत्तय ! अडवीए तइया मह जाय-मित्तओ हरिओ ।
 इण्हंपि अकय-दंसण ! कथ गओ मह अँउन्नाए ? ॥ १० ॥
 धन्ना एसा जीए ताव य तुह पुत्त ! पुलइयं वयणं ।
 हा ! हा ! अहं अँहन्ना जाए जाओवि न इड्ढिओ ॥ ११ ॥
 जं तइया कुल-वइणा आइहं, होज्ज किं नु तं अलियं ।
 संपत्त-जोव्वणो सो मिलिही किल हत्थिणपुरम्मि ? ॥ १२ ॥
 रायावि अमरकेऊ कर-यल-पल्लहत्थ-वयण-विच्छाओ ।
 सुय-सोय-विहुरियंगो वाह-जलं मोत्तमारद्धो ॥ १३ ॥
 धणदेवेण एत्थंतरम्मि सुरसुदरिं पवीयंती ।
 पुट्ठा विलासिणी हंसिया उ संजाय-संकेण ॥ १४ ॥
 मुच्छा-निमीलियच्छी का एसा कन्नगा अउव्वत्ति ।
 उज्जाण-निवटणाइं तीइवि से साहियं सव्वं ॥ १५ ॥
 संभरिय-सुमइ-वयणो धणदेवो ताहि एवमुल्लवइ ।

१ शतखण्डम् । २ निलयं = स्थानम् । ३ मंगुल = अनिष्टम् (N. P. 206) ।
 ४ अपुन्यायाः । ५ अधन्या । ६ पल्लहत्थो = पर्यस्तः (H. D. VI. 14) ।

कीम विमलो नर नः । किंय मि नि या तुय देरि । ॥ १९ ॥

किं स रिगुमभिय भे' नमितिप-गुमाणा जमरुदट ।

कुमुमापर टात्र न जइया किं बन्नगा पदेही ॥ १७ ॥

तत्ता सिग्य हही समगना तुह नियप-गुत्ता ।

ता मा तूरह सपइ मिहिही सा नवि संदरा ॥ १८ ॥^६

ज सा जह पचाई गुमई टवउह-गपओ बहुमा ।

ता मा कुणह विमा ४ जइवि टु जग भगमि ॥ १९ ॥

एव च समामासद् धमदेशा जाव निउग-वपगेहि ।

एथतरमि सहसा दूदुहि मदा समुत्तलभा ॥ २० ॥

गवणाया आवरता दवा दीमति नपर-वाहिमि ।

गुमइ जय जय-मरा मुर-वामिणि-नवि भगमिओ ॥ २१ ॥

किं कि इमनि जगने जव अत्याग संटिपा लोवा ।

ताव य समनमरा समगतो हरिम-सिद्धेइया ॥ २२ ॥

भणइ य कय-गगामा पुस्स पुकुत्तर निमा भाण ।

कुमुमापर टात्राण जइ-जण जाममि भूमीए ॥ २३ ॥

समग-गण-सपरिवुदा समथ सथ व-विथर विहिन्नु ।

पर-वाइ-वैर कारण निवारण केमरि-मरिच्छा ॥ २४ ॥

विविह-तथा विहि निरआ विमुद च रिक्त सत्रमुत्तुता ।

पर दिव-वरणक्क-रआ मूरी मुपइट्ट नाम्मात्त ॥ २५ ॥

अत्रव समासरिआ तस्म य निरहट्ट घाइ कम्मम्म ।

सपइ अणदिवाइ एणन कपट मण ॥ २६ ॥^६

वेरलि महिमा-करण-यमित्य तियसा समगया दव । ।

त सोऊण नरिदा साणदा वदेउ चाआ ॥ २७ ॥

दवि । तुनाप हु पउणा सहिवा सुग्मुदरीर हाहिति ।

वदिता भगवत पुच्छ तुम पुत्त वुत्तन ॥ २८ ॥

वैहाय बिलत्ता राया महया भइचदपरण संतुता ।

पवर गइदाम्बदा पत्ता कुमुमायकउजाण ॥ २९ ॥

सपळ-परिवार सहिओ काउ ति पयाक्खण मुणि-वरम्म ।

पय जुयळ पणमिच्छा उवविट्टा टाचय दसाम्म ॥ ३० ॥

अह कय कवलि-महिमा सदव मणुवामुराद-वारमाए ।

१ भ = मवनाम् । २ तुह = त्वरणम् । ३ = कुमम । ४ SEE NOTE P
213 । ५ डार = समूह । ६ = चण्डालः । ७ = चण्डालः । ८ = चण्डालः ।

गंभीर-भारइए सूरी वज्जरिउमारद्धो ॥ ३१ ॥

नारय-तिरिय-नरामर-गईसु सत्तेहिं दुक्ख-तविएहिं ।

कहंकहवि माणुसत्तं पाविज्जइ एत्थ संसारं ॥ ३२ ॥

लद्धूणवि तं दुल्लहं मिच्छत्ताईहिं मोहिया वहवे ।

न कुणंति परत्थ-हियं विसयामिस-लोलुया जीवा ॥ ३३ ॥

जिण-वयण-सुइ-विहीणा कज्जाकज्जाइं नेव जाणंति ।

भैक्खेयाभक्खेयं पेयापेयं न लक्खेंति ॥ ३४ ॥

गम्मागम्म-विभागं गिद्धा न गणंति विगय-मज्जाया ।

धम्मिय-हिय-लोएणं वारिज्जंता इय भणंति ॥ ३५ ॥

मूढा तुम्हे धुत्तेहिं वंचिया, नत्थि कोवि जं जीवो ।

जो पर-लेयं गच्छइ सुह-दुह-भोत्ता अमुत्तो वा ॥ ३६ ॥

तस्साभावे पावं हिंसाइ-कयं हविज्ज कस्सेह ? ।

ता पंच-भूय-समुदय-मित्तं नन्नं जए किंचि ॥ ३७ ॥

एवंविह-परिणामा निग्घिण-हियया कुणंति जिय-वायं ।

अलियं वयंति, गिण्हंतदत्तयं, जंति पर-दारं ॥ ३८ ॥

भूरि-परिग्गह-निरया राग-दोसेहिं मोहिय-मईया ।

निसि-भोयण-मंसासी गिद्धा महु-मज्ज-पाणम्मि ॥ ३९ ॥

कोह-मय-माय-लोभेहिं विदूदुया संकिलिट्ठ-परिणामा ।

अविरय-मिच्छ-दिट्ठी किलिट्ठ-कम्मं समज्जंति ॥ ४० ॥

तव्वसगा पुण कालं काउं निवडंति घोर-नरएसु ।

निच्चं वणंधयारेसु तिव्व-सीउण्ह-कलएसु ॥ ४१ ॥

तत्थ य ते उववन्ना परमाहम्मिय-सुरेहिं विरंसंता ।

छिज्जंति निसिर्य-करवत्त-दित्त-परसूहिं सयहुत्तं ॥ ४२ ॥

गुरु-तिक्ख-कंटयाइन्न-सिंवल्ली-निविड साह-मज्झम्मि ।

आरोविऊण बहुसो आकडिडज्जंति रज्जूहिं ॥ ४३ ॥

कढकढकढेत-कुंभीसु तेहिं पच्चंति निदय-मणेहिं ।

पौइज्जंति जलंतं तं तिसियात्ति जंपता ॥ ४४ ॥

स-सररि-समुक्कत्तिय-मंसं छुं हियाण अग्गि-संकासं ।

१ परत्र = परलोकविषयं हितम् । २ भक्ष्याभक्ष्यम् । ३ अमूर्तः । ४ अ
गेण्हं शृण्वन्ति + अदत्तम् । ५ यान्ति = सेवन्ते, पर-दारं = अन्यकलत्रम् । ६ इ
० हिं भिदुं (अभिदुं) । ७ पृथगं क्रन्दन्तः । ८ निशितं = तीक्ष्णम् । ९ शत-
कृत्यः (H. P. II. 158) । १० सिंवल्लो = शारुमल्लोवृक्षः । ११ तैः = परमाधा-
मिदैः । १२ पाप्यन्ते । १३ ताम् । १४ क्षुधितानाम् ।

काठं सुभम् इव यणे नेरईयाण अनाहाण ॥ ४३ ॥
 पूरु धत्त रहिर-सुभन वेपराणि निर्ममप विट्टंजिता ।
 बोडिजति रसता हा ! हा ! मापत्ति जयता ॥ ४६ ॥
 छायाधी संपत्ता असिपत्त-वणम्मि निसिय पत्तेहि ।
 छिजति विटवमाणा असि-सोमर कुन म्बवहि ॥ ४७ ॥
 तथ कप विट्मज्जता रक्खह सरणागपति जयता ।
 मुमराविय पुन्व भवा गाढपर तेहि हम्मति ॥ ४८ ॥

दि बहुणा ।

अग्निं निर्माडिय मित्त नधि सुह दुक्खमेव सतेत्त ।
 नरए नेरईयाण अहोनिस्सि पच्चमाणाण ॥ ४९ ॥
 एव पभूप-काठ अणुहविउ दारणाइ दुक्खाइ ।
 कहवि ह्नु उच्चट्टिजा जापति तिरिक्ख-जोणीसु ॥ ५० ॥
 तथवि छुहा विवासुण्ह सीप-व्ह भव-रोय विपणाहि ।
 भारारोवण-न-धण-दमणकुम-त्तात्तवाइहि ॥ ५१ ॥
 ध्वरोप्पर भवखण ताडणाइ दुक्खाइ विविह रुवाइ ।
 पच्चणुभवति बहुसो पुणो पुणो विविह जोणीसु ॥ ५२ ॥
 तसो छरति जइ कहवि दूह्म माणुसत्तण जीया ।
 तथवि जायइ दुक्ख सारीर माणस विविह ॥ ५३ ॥
 टारिद गरय माग्गर निवाय दुहिया करेति अन्नसि ।
 नीयाणवि आणत्ति कदन्न-खव पावणि-उए ॥ ५४ ॥
 न गणिते राइ दियह वच्चति सुदूर विसम-देसपि ।
 पविसति विसम विउर लघति य जट्ठनिहि दीणा ॥ ५५ ॥
 धण पावण वट्टए दुक्ख न गणिति लोह-मह महिया ।
 दिप्पत्त-कुत्त पडर पविसति य माम सगामे ॥ ५६ ॥
 इट्ठ जण विवागाभा अग्निट्ट संपावण य ज दुक्ख ।
 विविहावयाहि य तहा को पुण त मज्जिउ तरइ १ ॥ ५७ ॥
 बहुविह राग यकहि पाडिया निब्बुइ न पाविति ।
 धिप्पति जराइ तअ मरोति तत्ता मुनेव्विज्जा ॥ ५८ ॥
 जइ कइवि ह्नु दवत्त पाविति तहिवि जायए दुक्ख ।

१ विप्राणा — बहो । २ विकुम्भ्य — विकृत्य । ३ गम्ब-त्त (अ प ५४) ।
 ४ मुमराविय — स्मारितम् (अ प १४) । ५ धत्तल — धत्तलम् — निर तरण ।
 ६ अवरारोपर — परारोपरम् (अ प ७१) । ७ नीव नाम् । ८ राग्ग-दिवसम् अ
 राग्गि ।

ईसा-विसाय-भय-सोय-लोह-संतत-चित्ताण ॥ ५९ ॥
 पर-रिद्धिं पेच्छंता भिच्चा विव सामिएण आणत्ता ।
 जायंति चवण-समए देवावि हु दुक्खिया धणियं ॥ ६० ॥
 चुलसीइ-जोणि-लक्खेक्क-संकुले इह भवे भमंतेहिं ।
 तं नत्थि किंपि ठाणं अणंतखुत्तो न जं एतं ॥ ६१ ॥
 सब्बत्थवि दुक्खत्ता जायंति जिणिंद-धम्म-परिहीणा ।
 ता भो देवाणुपिया ! करेह जिण-देसियं धम्मं ॥ ६२ ॥
 सो दु-विगप्पो भणिओ जइ-धम्मो तह गिहत्थ-धम्मो य ।
 दुविहस्सवि विन्नेयं सम्मत्तं गुण-गणात्रासं ॥ ६३ ॥
 तत्तत्थ-सद्दहाणं सुहाय-परिणाम-रुत्थयं तं तु ।
 जीवाइणो पयत्था तत्तं पुण होइ विन्नेयं ॥ ६४ ॥
 जीवा-ऽजीवा पुन्नं पावासव-संवरा य निज्जरणा ।
 बंधो मुक्खो य तहा तत्ताणि इमाणि नव होंति ॥ ६५ ॥
 सुहुमा बायर वेइंदिया य तेइंदिया य चउरिंदी ।
 सन्नी अस्सन्नी खल्ल चोइस पज्जत्त-ऽपज्जत्ता ॥ ६६ ॥
 धम्मा-ऽधम्मा-ऽऽगासा तिय-तिय-भेया य तहेव कालो य ।
 खंधा देस-पएसा परमाणू अजीव चोइसहा ॥ ६७ ॥
 सायं उच्च-गोयं संत्ततीसं च नाम-पगईओ ।
 तिण्णि य आऊणि तहा वैयालं पुन्न-पगडीओ ॥ ६८ ॥
 नौणं-तराय-दसगं देसैण नव मोह-पगइ-छत्तीसं ।
 नामस्स चउव्वीसं तिण्ह य एक्किक्क पावाउ ॥ ६९ ॥
 इंदिय कसाय अब्बय किरिया पण चउर पण य पणवीसा ।
 जोगा तिन्नेव भवे वायालं आसवो भणिओ ॥ ७० ॥
 समिई गुत्ती धम्मो अणुप्पेह-परीसहा चरित्तं च ।
 सैत्तावन्नं भेया पण-तिय-भेयाइ संवरणे ॥ ७१ ॥
 अणसण भेयाइ तवो वारसहा तेण निज्जरा भणियो ।
 कणगावलि-भेयाओ अहव तवोऽणेगहा होइ ॥ ७२ ॥
 पयइ-ठिई-अणुभाग-पएस-भेया चउव्विहो बंधो ।

१ संतत्तं = संतप्तम् । २ च्यवनं = मरणम् । ३ चुलसीई = चतुरशीतिः ।
 ४ अणतखुत्तो = अनन्तवारम् । ५ दुःखातां । ६ द्विविक्कप्पः = द्विभेदः । ७ तत्त्वा-
 र्थधदानम् । ८ उच्चैर्गोत्रम् । ९ सप्तत्रिंशत् । १० नामकर्मप्रकृतय इत्यर्थः । ११
 द्विचत्वारिंशत् । १२ पणडी = प्रकृतिः । १३ ज्ञानावरणा-ऽन्तरायदशकमित्यर्थः ।
 १४ दसंतावरणमित्यर्थः । १५ अनुप्रेक्षा = सावना । १६ सप्तपञ्चाशत् ।

धृष्टविह कम्म विगमो मांकोतो पुण सासओ भणिओ ॥ ७१ ॥
 एणसे सदहाणे अरिहं देवो सुसाहुणो गुरुणो ।
 इय पैडिउत्ति निमित्त सम्मत्तं हाइ विज्जेय ॥ ७४ ॥
 सावउज्ज जोग-परिवग्गणं तु मण-वयण-काय जोगेहि ।
 एतो जइय धम्मो दुरेणुचरो मद-सत्ताण ॥ ७२ ॥
 कायव्वा जेण दया छण्हवि पुट्टवाइयाण जीवाण ।
 सब्बोवाहि-विसुद्ध भणियव्व सच्चय वयण ॥ ७६ ॥
 सैणमित्तेपि अदिम्म न य धित्तव्वं अमुद्ध चित्तण ।
 धारेणव्व च सया नव गुत्ति-सणाह वैम-वय ॥ ७७ ॥
 धम्मोवगरण वउजो धेवेवि परिग्गहो न कायव्वो ।
 आहार चउळ्ळपि हु रयणीए नेव भे त्तव्वं ॥ ७८ ॥
 समिइउ पच गुत्तीउ तिन्नि निच्च च सेवियव्वोओ ।
 जेयव्वा तह डैइया वावीस परीसहा सम्म ॥ ७९ ॥
 कायव्वं सत्तीए वेयावद्ध च सूरि-पमुहाण ।
 नर तिरि देवाह कया उवसग्गा तह य सहियव्वा ॥ ८० ॥
 सदाइसु विसएसु राग दोसा न चैव कायव्वा ।
 वायाल-दोस-सुद्धो भोत्तव्वो कारणे पिडो ॥ ८१ ॥
 वेयण-वेयावच्चे ईरिर्वइए य सज्जहाए ।
 तह पाण वत्तियाए छट्ट पुण धम्म-चित्ताए ॥ ८२ ॥
 कायव्वो सग्गोओ परिहरियव्वाओ सब्ब विकहाओ ।
 उळ्ळमियव्व सयय सद्धितर-वाहिर-सवम्मि ॥ ८३ ॥
 मोत्तूण अहृ रुदे क्षाएणवाणि धम्म मुक्काणि ।
 भावेयव्वो य अणित्थयाइ-वर भावणा-निवहो ॥ ८४ ॥
 अम्मसियव्वो विणओ पावा सैच्छदया न कायव्वा ।
 निच्चपि अणुट्ठेओ दस-अपयारोवि जइ-धम्मो ॥ ८५ ॥
 खती मदव अउजव मुत्ती तव-सज्जमे य वोद्धव्वे ।
 सच्च सोय औकिंचण च वैम जइ धम्मो ॥ ८६ ॥
 वसियव्व मुणि मग्गे नो कायव्वा कुसील-संसग्गी ।

१ पडिउत्ती = प्रतिपत्ति = विज्ञानम् । २ दुरेणुचरः = दुरनुष्ठान । ३ अ-
 नमेस । ४ अउजवत्तम् = अउजवत्तम् । ५ उदित्तं अ-त इत्यर्थः । ६ ईयो = कर्त्तव्ये
 अन्ताराधा न स्यत् तथा भूमिं विलोक्य पादभ्याम् । ७ अरुणे, आर्तरोडे ।
 ८ स्वाच्छन्दिकाणि । ९ मुक्ते = लज्जामात्रम् । १० आदिच-वम् = अदिचनस
 शिपरिचरु माय कर्म वेति विशय । ११ वम = वम ।

पंचविहोवि पमाओ परिहरियव्वो पयत्तेण ॥ ८७ ॥

मज्जं विसय-कसाया निदा विगहा य पंचमी भणिया ।

इय पंचविह-पमाओ जीवं पाडेइ संसारे ॥ ८८ ॥

किं बहुणा धी-दुव्वल-मण-तौव-करो उ जाव-जीवाए ।

बोढव्वो अट्टारस-सीलंग-सहस्स-पम्मारो ॥ ८९ ॥

कीरंतो जइ-धम्मो खिणं मांक्खम्मि नेइ नर-नाह ! ।

दीहर-कालेणं पुण सावग-धम्मोवि तं सव्वं ॥ ९० ॥

पंच य अणु-व्वयाइं गुण-व्वयाइं च होंति तिनेव ।

सिक्खा-व्वयाइं चउरो सावग-धम्मो दुवालसहा ॥ ९१ ॥

एमाइ-वित्थरेणं दुविहेवि हु साहियम्मि धम्मम्मि ।

पत्थावं नाऊणं रत्ता-सूरी इमं पुट्ठो ॥ ९२ ॥

कमलावईइ पुत्तो अउवीए जायमेत्तओ केण ।

अवहरिओ, पुव्व-कयं किंवा वेरं सरंतेण ? ॥ ९३ ॥

बुद्धिं गओ स कथं व भयवं ! कइया व अम्ह सो मिलिही ? ।

एयं सवित्थरेणं साहेह अणुगहं काउं ॥ ९४ ॥

नाऊण य उव्वगारं कहिज्जमाणे पभूय-लोयस्स ।

अह केवल्लिणा भणियं कहिमो आयन्नसु नरिंद ! ॥ ९५ ॥

धायइ-संडे दीवे पुरच्छिमद्धम्मि भरह-खित्तम्मि ।

अत्थि पुरी पोरणा नामेणं अवरकंकत्ति ॥ ९६ ॥

तीए अंबड-वणिणो महिला नामेण अत्थि अच्छुत्ता ।

तीए कमेण जाया वर-रूवा तिन्नि पुत्ता ओ ॥ ९७ ॥

मंडण-मल्लहण-चंदण-नामा, तेसिं च तिन्नि महिलाओ ।

लच्छि-सरस्सइ-संपय-नामाओ पवर-रूव.ओ ॥ ९८ ॥

पयईइ तणु-कसाया अन्नोन्नं पवर-पाइ-संजुत्ता ।

दाण-रया संतुट्ठा सुहेण अच्छंति ते वणिणो ॥ ९९ ॥

अह अन्नया कयाइवि लच्छी वंठेणं निन्न-नामेण ।

दिट्ठा, अम्भुवन्नो सो तीए रूव-लावन्ने ॥ १०० ॥

पथेइ य तं बहुसो सा पुण तं नेच्छई मणेणावि ।

अह अन्नया तंलाए तोयं-निमित्तं गया लच्छी ॥ १०१ ॥

तुरयारूढो अह निन्नओवि पत्तोऽणुमग्गओ तीए ।

१ विकथा । २ B धिइडु° । ३ B तासक° । ४ A तप्पुव्वं । ५ द्वादशघा ।

B भइवं । ७ पुरच्छिमद्धं = पश्चिमाधंम् । ८ वंठो = दासः (M. P. 34) ।

अभ्युपपन्नः । १० तडाने । ११ तोयं = जलम् ।

वियगे गहिया मझाइ रोवियाँ तुरय पद्रीए ॥ १०२ ॥
 बिल्वंती वेग पहाविण्ण तुरएण पाडिया अडविं ।
 भिल्लेहिं समं जुज्जम्मि मारिओ निज्जओ रैने ॥ १०३ ॥
 गहियाभरणा लण्णो मुक्का भिल्लेहिं तथ अडवीए ।
 हिडती तथ मूद-रिसा असिया सहीण छुहिएण ॥ १०४ ॥
 अह सा मल्लण-पत्ती सरस्सती मोहिलेण वणिण्ण ।
 पधिंज्जती पणो साहेइ जहट्ठिय सध्वं ॥ १०५ ॥
 अह मल्लणण रत्तो गतुं सिद्धम्मि तम्मि वुत्तते ।
 उदायिय दवियो मोहिलोवि निब्बासियो रत्ता ॥ १०६ ॥
 पुव्व-सय सहस्साइं बहूणि परिवालिऊण नियेमाउं ।
 तिन्निवि काल काठं निबद्ध-मणुपाउया तत्तो ॥ १०७ ॥
 जहुदीये एत्थं अत्थि पुरी महलावती नाम ।
 एरवए वर-वेत्ते आरिय-देसम्मि विट्ठिन्ना ॥ १०८ ॥
 भीमरहो त्त्यासी राया कुमुमावली उ से देवी ।
 तीए पुत्तत्ताए उववन्नो मंडणो तथ ॥ १०९ ॥
 जाओ य उच्चिय समए देव-कुमारोवमो विसालण्णो ।
 कण्णरहो से नाम विहिय उच्चियम्मि समयम्मि ॥ ११० ॥
 कमसो जोव्वण-पत्तो विमुद्ध वंसाण राय-कल्लाण ।
 राय-सिरी पमुहाण पवराणं गाहिओ पाणि ॥ १११ ॥
 जुवराय-पए ठविओ मुजइ माणुस्तए परर-भोए ।
 अत्तेउर मज्झ गओ देवो विव देव-लोगम्मि ॥ ११२ ॥
 तीइ नयरीइ ईन्मा सहोयरा दोज्जि आभि सत्थाहा ।
 सागरदत्तो य तथा समुदत्तो य सुपत्तिहा ॥ ११३ ॥
 अह सो निन्नप-वठा निहआ भिल्लहिं तथ अडवीए ।
 कइवप-भव-गहणाइ हिडिस्ता तिरिय जाईमु ॥ ११४ ॥
 उब्बट्ठिऊण पुत्तो मागरदत्तस्त सत्थयाहस्त ।
 धेन्नाए मारियाए सुवधु-नामो समुण्णन्तो ॥ ११५ ॥
 सोवि इ मल्लण जीवो कालं काऊण आउ-उज्जते ।
 जाओ सुदसणाए भज्जाए समुदत्तस्त ॥ ११६ ॥

१ वत्ताइ (म ३ ४४) । २ रोविया । ३ अरुवे । ४ प्राप्यमाना । ५ विव
 भावु । ६ पुत्रपत्नी । ७ इत्तो = वणिइ (म ३ १ ११) इ-व. = खेती वा ।
 ८ धारणा । ९ उड्डुत्त. = उड्डुत्त. १० २० भा. ११ २० युग्म.

पुत्तो धणवइ-नामो सुख्य-जुत्तो कलामु पेतट्ठो ।
 एत्तो य अत्थि नयरी विजया तत्थेव एरवए ॥ ११७ ॥^१
 ताए समिद्धि-जुत्तो धणभूई नाम आसि सत्थाहो ।
 महिला सुंदार-नामा पुत्तो य सुधम्म-नामोत्ति ॥ ११८ ॥
 अह चंदणोत्रि यणियो मरिऊण तओ सुधम्म-नामस्त ।
 ऐगोयरो कणिट्ठो जाओ घणवाहणो नाम ॥ ११९ ॥
 तत्थेव य एरवए सुपइट्टपुरम्मि आसि हरिदत्तो ।
 इन्धो तस्त य महिला विणयवई विणय-संजुत्ता ॥ १२० ॥
 पुत्तो उण वसुदत्तो अह सा लच्छी तया ओ अडवीए ।
 सीह-हया मरिऊणं भमिऊण तिरिक्ख-जोणांसु ॥ १२१ ॥
 विणइवईए धूया जाया ओ सुलोयणत्ति नामेण ।
 वसुदत्तस्त कणिट्ठा सुख्य-ख्वा मुर-वहुव्व ॥ १२२ ॥^२
 सावि ह्नु चंदण-भज्जा कालं काऊण संपया तत्तो ।
 जाया सुलोयणाए कणिट्ठ-भगिणां अपंगवई ॥ १२३ ॥
 एत्थंतरम्मि मल्हण-भज्जावि सरस्तई मया संती ।
 ताणं दोणहवि लहुई वसुमइ-नागा समुप्पन्ना ॥ १२४ ॥
 एवं च ताओ तिन्निवि वसेण भवियव्वयाइ एगत्य ।
 जायाओ भगिणीओ अवरोप्पर-नेह-कलियाओ ॥ १२५ ॥
 ज्जोव्वणमणुपत्ताओ समाण-जाईण ख्व-जुत्ताण ।
 अणुरूवाण वराणं माया-वित्तेहिं वरियाओ ॥ १२६ ॥

अविय ।

जेट्ठा सुलोयणा सा परिणीया निन्न-वंठ-जीवेण ।
 सागरदत्त-सुएणं सुबंधु-नामेण वणिएण ॥ १२७ ॥
 बीया अपंगवइया धणभूइ-सुएण विजय-नयरीए ।
 धणवाहण-नामेणं परिणीया पुव्व-दइएण ॥ १२८ ॥
 तइया वसुमइ नामा मल्हण-जीवेण पुव्व-दइएण ।
 धणवइणा परिणीया तणएण समुदत्तस्त ॥ १२९ ॥
 जिट्ठं सुलोयणं वज्जिऊण भवियव्वया-निओएण ।
 पुव्व-भव-वह्ठहेहिं जुत्ताओ नेह-कलिएहिं ॥ १३० ॥
 पुव्व-भवन्भासाओ सुलोयणा वह्ठहा सुबंधुस्त ।

१ बहुशिक्षितः (N. P. 7) । २ B युग्मम् । ३ एकोदरः = सहोदरः । ४

तिर्यग्योनिषु । ५ B युग्मम् । ६ मृषा सती । ७ मातापितृभ्याम् । ८ A जेष्टं ।

तीर उण सों न तहाँ, एवं कश्चनि दिनमाई ॥ १३१ ॥
 अह अन्नपा कणइवि कणपरहो त्ताय-वाहन-निमित्त ।
 भेटघट्टपरेण सहिभो निगण्ठइ रोप-मगगेण ॥ १३२ ॥
 ताव य नौपारेपाभो निव निव हम्मिय-नलेसु चड्डिउण ।
 कुमर निगण्ठण पुउउउमेवं पपसाभो ॥ १३३ ॥
 एका विजाम-नउर कुमर दट्टु अणण पडिखुवं ।
 कैप उजा सा जं वै एमो दइभोत्त चितेइ ॥ १३४ ॥
 अजा कुमर-पलोपण-तामय चित्ता विमुक्क-पावरा ।
 निक्कद-लोपण जुपा सुा बहु-लीळ समुग्गइ ॥ १३५ ॥
 अजा उण कर सठिय-मुत्ताहळ-तार-हारिया सइइ ।
 कैडिहम्म-माळ-वावड-शाण द्विय-जोगिणि-सरिउा ॥ १३६ ॥
 कोउंग-रहस-पपहा गुह-जण संकाइ तह निपेत्तती ।
 रेइइ दोला रुद्धव्य कावि कुमरस्म निगमणे ॥ १३७ ॥
 लीळा चळत लापण कुमर-पलोपण विमुक्क-नांसासा ।
 मयण-सर-सल्लियगिन्व नज्जए चेंउर-साहिपाहि ॥ १३८ ॥
 कावि इ चुवइ बाळ अजा सहिपाइ लणए गळए ।
 अजा करइ गीयं कावि इ उण समुल्लवइ ॥ १३९ ॥
 लीळा चळत-गीवो जन्तो जन्तो निपेउइ कुमारो ।
 सोहम्म-भेहो वड्डइ तहि तहि नयर नारीण ॥ १४० ॥
 एवं च समयणाहि पुँलेइज्जंतो स नयर नारीहि ।
 पत्तो कमेण सागरदत्त मिहामन्न भू-भागे ॥ १४१ ॥
 दिट्ठो मुलोपणाए अवरलोपण-संठियाइ सेणावि ।
 दिट्ठा इमा सकज्जळ-सिणिद-पिहु-नयण-सोहिल्ला ॥ १४२ ॥
 पुव्व मवम्भासाथो अवरान्णर-दसणाभो सजाभो ।
 अइगदभो अणुराभो तक्कलणमत्तण दाण्हपि ॥ १४३ ॥
 अह निगमा तुरतो तुरगमाखुड विगाहो कुमरो ।
 देहेण न चित्तेण सुलोपणा-रुव हय हियआ ॥ १४४ ॥
 पुट्ठो अणण सुमई बाळ-वपसो वथस ! करसेसा ।

१ छ = सुवन्नु । २ तथा = वल्लभ । ३ अट्टपट्टेण । ४ अ = अवरमणे ।
 ५ नागरिक । ६ कृतपुष्पा । ७ यस्या । ८ राजत । ९ एकादिकाशुमालान्वापुटे-
 न्वावस्थितभोगिनीशरणी । १० कौतुकरभनप्रस्ता । ११ निवतमाना । १२ चट्ट-
 वलीभि । १३ पश्यति । १४ मह = उत्सव । १५ हज्जव्यान. (छ. १ २१ ॥)

दप्पण-वावड-हत्था अवलोयण-संठिया जुवई ? ॥ १४५ ॥
 एसा कुमर ! सुलोयण-नामा दइया सुवंधु-वणियस्स ।
 सागरदत्त-सुयस्स ओ इय भणिए सुमइणा कमसो ॥ १४६ ॥
 भावाहिऊण तुरए समागओ निय-गिहम्मि कणगरहो ।
 मयण-सर-विहुरियंगो चितइ तप्पावणोवायं ॥ १४७ ॥
 किं मज्झ विभूईए किंवा अंतरेण रज्जेण ? ।
 जो तीए मुह-कमले छप्पय-लीलं न पावेमि ॥ १४८ ॥
 जइवि हु लोय-विरुद्धं सुकुलुपन्नाण एरिसं कज्जं ।
 तहवि हु तीइ विउत्तो सत्ता धारउं न जीयंपि ॥ १४९ ॥
 नाऊण तीए भावं दूई-संपेसणेण चित्त-गयं ।
 जइ ताव सावि इच्छइ खिन्नामि अंतरेण नियए ॥ १५० ॥
 इय चित्तिऊण तेणं पैहुया पैव्वाइया समाणत्ता ।
 तह कुणसु तुमं भयवइ ! जह सा मह पैणइणी होइ ॥ १५१ ॥
 तीएवि गंतु वियणे तह सा आभासिया सुनिउणाए ।
 जह पयडिय-सव्भाया हियय-गयं ज्ञत्ति उल्लवइ ॥ १५२ ॥
 उन्विग्गा विव दीससि कीस तुमं पुत्ति ! केण भे कज्जं ? ।
 आणेमि जेण अइदुल्लहंपि निय-मंत-सत्तीए ॥ १५३ ॥
 तीए भणियं भयवइ ! मह हिययं दुल्लहं जणं मैहइ ।
 निर्भग्ग-रोर-पुरिसोव्व भोयणं चक्खवट्ठिस्स ॥ १५४ ॥
 जह कावि सारमेई इच्छइ सीहेण संगममलज्जा ।
 तह चव अहं भयवइ ! संगं इच्छामि कुमरेण ॥ १५५ ॥
 तीए भणियं इंदंपि पुत्ति ! आणेमि मंत-सत्तीए ।
 कित्तिमेत्तं एयं मह मंतो जत्थ विप्फुरइ ॥ १५६ ॥
 मा पुत्ति ! कुण विसायं जायं मंतरस्स तह पैयच्छिस्सं ।
 अज्जवि य कुमारेणं जह संगो जायए तुज्झ ॥ १५७ ॥
 तह कायव्वं भयवइ ! न होइ जह मज्झ लाघयं लोए ।
 इय भणिऊणं तीए दिन्ना मुत्तावली नियया ॥ १५८ ॥
 पव्वाइयाए तत्तो गंतुं कुमरस्स साहियं सव्वं ।
 हरिसिय-मणेण तेणवि आणाविय नियय-पुरिसेहि ॥ १५९ ॥

१ A तीए । २ पट्टका = पट्टी = चतुरा । ३ प्रवाजिका = तापसी । ४ प्रण-
 यिनी = बलभा । ५ महइ = काइक्षति (B. P. IV. 192) = वाञ्छति । ६ निर्मा-
 ग्य-रोर (रङ्ग) पुरुष इव । ७ सारमेयी = शुनी । ८ प्रदास्यामि = करिष्यामीत्यर्थः ।
 ९ B °जाग ।

अतेऽरम्भि रिक्ता मुलापणा राग-मोहिय-मणेण ।

१ अगणिय जेणाववाय उल्लसिय निदय-भग्जाय ॥ १९० ॥^१

विन्नाय-वदपरेहि च साहिय मापरेहि नरवडणो ।

तेणवि बहु-प्यगारं सिक्कविओ महर-वपणेहि ॥ १९१ ॥

न य इच्छइ ते मोत्तु ताहे नाऊण तस्स निम्बय ।

रन्ना पट्टा भणिषा असमथा भम्हे कुमरस्स ॥ १९२ ॥

सामेण ता न मुचइ ददो कुमरम्भि तीरइ न काठं ।

ता एवह एकमेव भग्गाहं अम्ह कुमरस्स ॥ १९३ ॥

एय नर-वद-वपणं सोऊण नायरावि दीण-मुहा ।

रिच्छाय-निराणइ जहागयं पडिगया सन्वे ॥ १९४ ॥

कणगरहोवि इ तीए सुरय-मुहासत्त-माणसो निम्ब ।

कम्मो सेसतेउर परिभोग-येरम्मुहो जाओ ॥ १९५ ॥

चित्तेइ न रवज ठिइ न नीई माहि न देइ अयाण ।

सहिओ मुलापणाए अच्छइ विविहाहिं कोलाहिं ॥ १९६ ॥

एव पभूय-काळे कोलोणो तस्स राय-राणयस्स ।

तीए अहिणव-जोव्वण-मुह-कास-पसत्त-चित्तस्स ॥ १९७ ॥

अह अन्नया कथाइवि परिभूषा हतिं जाय-कोवाए ।

पुन्वि तस्सिदहाए देवीए रायसिरियाए ॥ १९८ ॥

परिचरिय-परिव्वाइय विदिन्न-उम्माय-कारओ कुन्नो ।

एगंठ पमुत्ताण दाण्हवि सिरम्भि पक्खिओ ॥ १९९ ॥^२

तस्स य वसेण दाणिवि सहसा उम्भत्तयाणि जायाणि ।

गायंति हसति समुल्लसति असमजस बहुहा ॥ २०० ॥^३

भीमरहेणवि ततो वैहरिया मत-ततिया बहुवे ।

तेवि इ करिति किरिय भूय विगारोत्ति मन्नता ॥ २०१ ॥

अरिक् ।

काठ सरिर-रक्ख गाद गहिऊण केवि मुदासु ।

पहणति गुरु-ववेडा-घाएहि कस-व्यहारेहि ॥ २०२ ॥

आलिहिय मडळेसु केवि इ विणिवेशिऊण उवत्ता ।

वैहिमतिय सिद्धत्थय-घाएहि हणति पुणहत्त ॥ २०३ ॥

१ जनापवादम् । २ अ सुमम् । ३ अ अम्भि । ४ तीरइ = शकवत् (म २ १४ ४६) । ५ परम्मुहो = परम्मुह । ६ नीई = गच्छति (म २ १४ ४६) । ७ अरुमिच्छि । ८ चूर्णे । ९ अ सुमम् । १० असमजसम् = असंनदम् । ११ स्वाहता = आचारता । १२ भूयविचार । १३ आभिमन्थ ।

कैवि इ विरोल-तन्नय-पुरीस-मीसेहि गुग्गुलाईहि ।
 उव्वरियमी खिवित्ता उडूवणियं पयच्छंति ॥ १७४ ॥
 वायस्स विगारासंकिरेहि वेज्जेहि विविह-किरियाओ ।
 पारद्धाओ न उणो कोवि गुणो ताण संजाओ ॥ १७५ ॥
 उम्मत्तय-रूवेणं पणट्ठ-चित्ताण वच्चए कालो ।
 अह अन्नया पसुत्ते पाहरिय-जणम्मि रयणीए ॥ १७६ ॥
 भंजित्ता नियंलाइं निर्हुयं चिय निग्गयाइं नयरीओ ।
 दोन्निवि भमंति सीउणह-वाय-वहु-दुक्ख-तवियाइं ॥ १७७ ॥
 इय नर-वर ! संसारे सुहिओ होऊण जायए दुहिओ ।
 रायावि भमइ भिक्खं सुवइ महीए निरंवरणो ॥ १७८ ॥
 पवराहार-विलेवण-आहरण-विभूसियाइं होऊण ।
 हिंडंति ताइं भिक्खं गिहे गिहे दुक्ख-तवियाइं ॥ १७९ ॥
 धूली-धूसरियाइं वालाह-हसेज्जमाण-चेट्टाइं ।
 हिंडंति सुदीणाइं निवासिय-जर-दांडि-खंडाइं ॥ १८० ॥
 वालोह-पेच्छणिज्जं वुह-जण-संसोयिणिज्जमच्चत्थं ।
 पिच्छसु नर-वर ! जायं तं मिहुणं कम्म-दोसेणं ॥ १८१ ॥
 एयं च ताव एयं, एत्तो उ पुरीए विजय-नामाए ।
 रत्तांडणंगवईए भुंजइ घणवाहणो भोए ॥ १८२ ॥
 पडिवाहिओ सुहम्मेण सूरिणा जिट्ठ-भाउणा एत्तो ।
 सहिओऽणंगवईए पव्वइओ सूरि-पासम्मि ॥ १८३ ॥
 एत्तो य धणवईवि हु वसुमइयाए सिणेह-जुत्ताए ।
 सहिओ पंच-पयारे भुंजइ माणुस्सए भोए ॥ १८४ ॥
 जह सो मोहिल-वणिओ रन्ना निव्वासिओ सदेसाओ ।
 काऊण तहा-रूवं सुह-फलयं किंपेणुट्ठाणं ॥ १८५ ॥
 उववन्नो वेयड्ढे उत्तरसेढीए वेजयंत-पुरे ।
 चित्तंगयस्स पुत्तो पुहवीइ सुमंगलो नाम ॥ १८६ ॥
 साहिय-वहुविह-विज्जो अह सो गयणंगणेण हिंडंतो ।
 कइयावि मेहलावइ-पुरीए लीलाए संपत्तो ॥ १८७ ॥

१ बिडालतर्णक-पुरीपमिथैः = मूषकारिचालकविष्ठासहितैः । २ अपवरिकामाम् ।
 ३ उडूपनिकाम् । ४ विकाराऽऽशङ्कितुभिः । ५ वर्यः । ६ B उम्मुत्त° । ७ निग-
 दानि । ८ निहुयं = तूष्णीकम् (H. D. IV. 50) = प्रच्छन्नमित्यर्थः । ९ B उयमम् ।
 १० निरंवरणः = नम्रः । ११ B बहुज° । १२ संसोयणिज्जं = संसोचनीयम् =
 श्लोकविषयम् । १३ किमप्यनप्राप्तम् ।

हृमिष-तलमारूढा ण्हायती तेण वसुमई दिट्ठा ।
 पुव्व-भवम्मासाओ रत्तो सो तीइ रूवम्मि ॥ १८८ ॥
 काठ धणवइ रूव उअमुत्ता तेण वसुमई सुद्धा ।
 तीए सुरव-वसत्तो धणवइ-रूमी ठिओ तत्थ ॥ १८९ ॥
 सो पुण धणवइ षण्णिओ पुव्व-भजेत्त-कम्म दोत्तेण ।
 अवहरिय तेण मुक्को इहेव भरहे तिणीयाए ॥ १९० ॥
 सो तत्थ रिसह जिण-वर-वस पसूवस्त दडनीरियस्त ।
 केवल्लिणो पय मूले पव्वइओ जाय-निव्वेओ ॥ १९१ ॥
 पुव्व सय-सहसाइ तीसं काऊण उग्ग-त्तव-चरण ।
 उववण्णो ईसाणे देवो चंदज्जुणो नाम ॥ १९२ ॥
 पर-दार पसत्तो सो सुभगळा टेण उच्च-वर विज्जो ।
 मुक्को परओ माणूम-नगस्त देवेण कुद्धण ॥ १९३ ॥
 पडिबोहिवा उ देवेण वसुमई जाय-तिव्व-संवेगा ।
 सूरि सुहम्म-पवत्तिणि-पय-मूले अजिज्जया जाया ॥ १९४ ॥
 एव च अणगवई वसुमइ-अज्जाइ संजुया तत्थ ।
 मैयहरि-चदजसाए पय-मूले कुणइ उग्ग तव ॥ १९५ ॥
 थह अन्नया कयाइवि विवार-भूमि गवाहि एवाहि ।
 दिट्ठ त उम्मत्तं मिहुण बहु-डिभ-परियरियं ॥ १९६ ॥
 उग्गायंत बहुहा नच्चत्तं घूळि-घूसर-सरार ।
 त दट्ठुमणगवई सविताया एवमुल्लवइ ॥ १९७ ॥
 अज्जे ! वसुमइ ! एसा भणिणोइ सुलोयणाइ अणुहरइ ।
 जर दांड-खड-वैसणा गह-गहिय-नरस्त पासन्था ॥ १९८ ॥
 मणियं च वसुमईए सुइर निर्ज्जाइउण सवितायं ।
 एतो सो धणगरहो एसावि सुलोयणा नूर्णं ॥ १९९ ॥
 तत्तो गंतु दांदिवि महुर आभासियं तपं जुयल ।
 उग्गायइ हसइ नघइ बाहोइ असमजस बहुयं ॥ २०० ॥
 सोहे दावि जणाइं सुहम्म सूरिस्त पाय-मूळम्मि ।
 करुणा पराहि अज्जाइं ताहि नीयाइं सविताय ॥ २०१ ॥
 अइसय नाणी य गुरू पुट्ठो उम्माय-कारणं ताहि ।

१ उवत्त - उवत्त - पृथिव्यम् । २ आदिवा - वापी । ३ मवहरा - महत्तया
 (म. २. ४) । ४ परिकरितं - भ्यात्तम् । ५ वरुण - वरुणम् । ६ निव्वय -
 त्त्वात् । ७ वज्ज - वज्रवत् । (म. २. ११. ४) ।

गुरुणावि ताण सिद्धो पुव्वुत्तो सयल-वुत्तंतो ॥ २०२ ॥
 भणिओ अज्जाहिं गुरू भयवं ! जइ अथि कोवि पडिजोगो ।
 ता एयाण पउजह जइ पिच्छह किंचि उवगार ॥ २०३ ॥
 तत्तो गुरुणा तेसि दिन्नो उम्माय-नासण-पडिट्ठो ।
 पडिजोगो जायाइं दोन्निवि अह सत्थ-चित्ताइं ॥ २०४ ॥
 अह ताण वसुमईए सिद्धो सब्बोवि पुव्व-वुत्तंतो ।
 एयस्स गुरु-पभावा नट्ठो तुम्हाण उम्माओ ॥ २०५ ॥
 इय सोऊणं दोन्नवि सुहम्म-सूरिस्स परम-विणएण ।
 वंदंति चरण-जुयलं अह सूरी भणिउमाढत्तो ॥ २०६ ॥
 भोग-सुह-लालसाण पर-दार-रय-प्पियाण पुरिसाण ।
 बहुविह-विडंबणाओ इह पर लोए य जायंति ॥ २०७ ॥
 पावंति विसय-तिसिया बहु-बंधण-मारणाइ-दुक्खाइं ।
 नाऊण कुमर ! एवं भोग-पिवासं परिच्चयसु ॥ २०८ ॥
 पर-दार-पसत्तेणं जं पावं चिक्कणं तैए वद्धं ।
 पुप्फ-सरिसो विवागो रज्ज-बभंसाइओ तस्स ॥ २०९ ॥
 एत्तोवि अणंत-गुणं कहुय-विवागं फलं तु पर-लोए ।
 पाविब्जइ दुब्बिसहं नारय-तिरियाइ-संसरणे ॥ २१० ॥
 एमाइ-देसणाए आविब्भूयम्मि चरण-परिणामे ।
 पैव्वावियाइं गुरुणा दोन्निवि निब्बिन्न-चित्ताइं ॥ २११ ॥
 मयहरियाए पासे भगिणी-जुयलेण संजुया तत्तो ।
 सम्मं गुरु-विणय-रया सुलोयणा कुणइ विविह-तवं ॥ २१२ ॥
 एवं चंदजसाए पय-मूले ताण अच्छमाणीणं ।
 तिण्हंपि हु भगिणीणं गयाणि बहु-पुव्व-लक्खाणि ॥ २१३ ॥
 मुणिणो कणगरहस्सवि घणवाहण-साहुणा समेयस्स ।
 वोलीणाओ बहुया वरिसणं कोडि-कोडाओ ॥ २१४ ॥
 अह अणसणेण सूरी कालं काऊण वीय-कप्पम्मि ।
 जाओ ससिप्पह-सुरां विमाण-चंदज्जुणाहिवई ॥ २१५ ॥
 घणवाहणोवि मरिउं जाओ सामाणिओ सुरो तस्स ।
 विज्जुप्पहोत्ति इयरा देवी से चंदरेहत्ति ॥ २१६ ॥
 वसुमइ-अज्जावि तहा पुव्वुवन्नस्स तत्थ देवस्स ।

१ परित्यज । २ लया । ३ राज्यभ्रंशादिकः । ४ आविभूते = प्रकटीभूते ।
 ५ प्रमाजितौ । ६ B °दक्षणा° ।

चदञ्जुणरस जाया देवी चदप्पहा नाम ॥ २१७ ॥
 एत्तो य सा सुवधू दइपाइं गुरु विरह-सोप-ससत्तो ।
 इदट्ट घर-काणणाईसु कथवि य विइ अपावितो ॥ २१८ ॥
 कणगरहस्स पडट्टा चित्तो विविह मारणाकाय ।
 राद-ज्जाणानगओ विलवतो दाण-वयणिहो ॥ २१९ ॥
 रय रमिय-हसिय-जपिय सहरिस अवेगूहणाइ दइयाए ।
 पुणरुत्त सुमरतो जाआ सा मह-माहिउब्ब ॥ २२० ॥^१

तओ ।

नियय घरम्मि न चिइइ हिंइइ उज्जाण काणणाईसु ।
 कथ गया कण हिया कोस नल्लेका सि जपता ॥ २२१ ॥
 कह रुद्धा मह सुदरि । जण न दससि अप्पय सिग्घ ।
 इ इ दिट्टा दिट्टा पसाय मह दसु पडिवयण ॥ २२२ ॥
 ज ज पिच्छइ लाय त त पु-उइ तीए पिया दिट्टा ।
 एमाइ विलवमाणा नीहरिआ ताओ नपर ओ ॥ २२३ ॥
 उम्मत्तय रूवेण हिउता विविह गाम नपरसु ।
 दाहओ दीणो वियणो छुहा पिवासाहिं सत्ता ॥ २२४ ॥
 कइपावि हु सपत्ता अणय-तावत्त-जणाउर रम्म ।
 नाणा दुम सय गहणम्मि आसथे विविह फल पउर ॥ २२५ ॥
 तय य से कुल वडणा मणय सजाय सय चित्तस्स ।
 निय धम्मो परिकहिओ तस्सवि सा परिणओ ताहे ॥ २२६ ॥
 गिण्हिय तावत्त दिक्ख दइया गुरु विरह-जाय थेरेग्गा ।
 कय-कट्ट फलाहारो घोर त्व चरित्तमारद्धा ॥ २२७ ॥
 दोम सिय तमासिय चउम्मासाइय तव विविह ।
 काउ पभूय काउ अत्तुट्ट-वेराणुवधा सो ॥ २२८ ॥
 मरिऊण य उववओ परमाहम्मिय-मुरेसु अवरिसी ।
 उववन्न मेत्तआ सा पु व भवालोपण कुणइ ॥ २२९ ॥^२
 नाऊण पुब्ब-वइर विहग-नाणण आसुइतो सो ।
 चित्तइ कय वइरी सा वा मह दुट्ट-महिउत्ति । ॥ २३० ॥

१ अ ए । २ अकगूहन - अ निहनम् ३ स्सत्त् । ४ उ तिक्काम कुल
 कम् । ५ विट्टा - निजीना (उ १ १५ ३१) । ६ सया । ७ सत्तो - सत्ता ।
 ८ मनाहु (उ १ ३०) उज्जतलस्य यणस्य । ९ वरगत - वेराणम् । १० अत्तु
 अत्तुत्तम् - अत्तम् । ११ अत्त (१५) पवरउत्तअत्तु पारयावादिक्कदेव्यकत्तम
 उववोवनामा उ । १२ उ सुग्गम् ।

पुस्तीला सा पावा अणुरसं तद् गमं परिच्छेद्य ।
 आसत्ता कणगरहे सच्चिद्य ता यद्विणी पदमं ॥ २३१ ॥
 तारिस-दुक्खं दिन्नं तस्या मह जेहि दुट्ठ-सील्लेहि ।
 इण्हि गंतुं दोन्निवि हंतव्वाइं मए ताइं ॥ २३२ ॥
 इय भित्तिऊण वेगेण आगवो रोस-अणुरंतो सो ।
 संलेहण-मुंभियगो जत्थच्छद कणगरह-त्ताइ ॥ २३३ ॥
 धम्म-ज्झाणोवगयस्म तरस पटिमा-गयस्स रयणीए ।
 पिठेवण-ठियस्स मुणिणां घोहयसग्गे कुणइ पापो ॥ २३४ ॥
 काळं पिताय-ख्वं उज्जत्तइ निसिय-कत्थिया-हरयो ।
 संसाइं सरहिराइं संमारिय-पुव्व-रुय-वद्रेरा ॥ २३५ ॥
 भोमट्ठास-पुव्वं उइदं उक्किगविय सिवइ खोणीए ।
 दुब्बिसह-गुरु-कसाचाय-ताउणं कुणइ पुणरुत्तं ॥ २३६ ॥
 मुंचइ भूली-वरिसं खणेण उवलोह-पूरियं कुणइ ।
 जलण-वरिसेण वरिसइ छिदइ खणेण अंगाइं ॥ २३७ ॥
 काऊण हत्थि-ख्वं मुत्तिकल-दंतेहि देइ वेढाइं ।
 निय-काइयाए सिचइ लोलइ चलणेहि भूमीए ॥ २३८ ॥
 किं बहुणा भणिएणं निग्वण-हियएण तेण असुरेण ।
 मुणि-देहे दुब्बिसहा विहिया नरओवमा वियणा ॥ २३९ ॥
 तीइ वियणाइ ताहू अचलिय-चित्तो पंसत्य-मुह-उत्तेसो ।
 धम्म-ज्झाणोवगवो निदंतो निय-दुच्चरियं ॥ २४० ॥
 कथ-अणसणो महप्पा काळं काऊण नीय-कप्पम्मि ।
 चंदज्जुणम्मि जाओ विहु-पहों नाम देवात्ति ॥ २४१ ॥
 अंवरिसी मुणि-देहं पाण-विमुक्कंपि गरुय-रोसण ।
 छिदिय संयहा पत्तो सुलोयणज्जा-समीवम्मि ॥ २४२ ॥
 सावि हु पभाय-समए काउस्सग्गे ठिया सुह-उज्जाणे ।
 सौहुणि-मज्झावगया सुंमराविय-पुव्व-दुच्चरिया ॥ २४३ ॥
 ओहमय-पुरिस-पडिमं फुल्लिग-जालाउलं विउच्चिय ।
 पावे । पर-पुरिस-पिए । अवगूहसु वल्लंहे एयं ॥ २४४ ॥

१ परित्यज्य इ^० धयइ । २ सुसियं = शुष्कम् । ३ पितृवनम् = श्मशानम् ।
 ४ उल्लङ्घति । ५ संमारियं = संस्मारितम् (H. P. IV. 74) । ६ माविय । ७
 खोणी = पृथ्वी । ८ वेपान् । ९ नरकोपमा । १० प्रशस्तशुभलेश्यः । ११ दुच्चरियं
 = दुश्चरितम् । १२ उ गुणम् । १३ शतधा । १४ साहुणो = साध्वी । १५ सुमरा-
 वियं = स्मारितम् (H. P. IV. 74) ।

इय भणिव तेण समय गाढ बंधितु जठिय-ददेहि ।
 हणिकुण तक्खणेण सावि तओ मारिवा तेण ॥ २४५ ॥
 भविचाठिय मुद भावा काळ वाढ विदुण्ह सुरस ।
 उण्णा पिय-दवी तायवमा नाम तथेव ॥ २४६ ॥
 इय भो नर-वर ! ददुं राग दोसाण दाख्य विचाग ।
 दूरेण चपसु साग राग रामेहि पावेहि ॥ २४७ ॥
 वह मिहापाऽऽमु पहेट्ट-भागसो मुण्णाण सो अबरिसी गुरहमे
 कयर्थमण्णाण मण गणतो जहागय ताहि गभा स टणव ॥ २४८ ॥
 साह धणसर विरइय मुबोह-गाहा-समूह रम्भाए ।
 रागिग दोस-विसहर-यसमण-जळ-मंत भूवाए ॥ २४९ ॥
 एसोपि परिसमणइ सुणवणा-कणगरह-बहा नाम ।
 सुरसुंदरी कहाए चारसमा इह परिच्छओ ॥ २५० ॥

॥ चतुर्दश परिच्छेद समाप्त ॥ २५०० ॥

अह सो कय-समण-बहो अबरिसी मुदय-मणसो तथ ।
 निच्च नेरइयाण कैयत्थणा जाय गुरु-तोसा ॥ १ ॥
 बधितु पाव-कम्मं तओ चुओ विहंण-पमुल्ली-गम्भे ।
 उवक्को सो तीए महविह पट्टु-खार-गणहि ॥ २ ॥
 सोडिय देहो रोद ज्ञाण आऊरिऊण नरवग्गि ।
 मरिऊण सत्त पळिया उवव'नो पढम पुदवार ॥ ३ ॥
 अणुहणिय तिच्च दुक्ख निय आउ खए तओवि उव्वट्टो ।
 इह भरहे विण-सुआ उवव नो दुग्गभा नाम ॥ ४ ॥
 दारिद दुक्ख तविओ दिक्ख परिवाययाण वित्तूण ।
 काउ अ-नाण तव उऊउ रोसो मओ सत्तो ॥ ५ ॥
 धरणिदस्त उ जाआ सोहिय पळियाउओ महाराओ ।
 नामेण काळ-वागो दि-व महा-रेद्धि-सप नो ॥ ६ ॥
 तथ वे सुमरिय-वइरो उववोग दइ ताण द षड्धि ।
 टाण नियणण डेट विमग नाणण सकसाओ ॥ ७ ॥

१ ऽ तिष्ठाम कुलकम् । २ आत्मानम्, उदभाजु-नेम्यारतुत्तारलोच ।
 ३ कयरपणा = कदयना । ४ विधयगोशुभापमे पौशुला = पुशुला । ५ साठितरेकु-
 = नष्टकार । ६ ऽ तिष्ठ म कुलकम् । ७ पामिजळ = तापयः । ८ सुव ।
 ९ साधिकपलाशुक् । १० महाराभा = धामानिकसुर ।

तत्तिय-नाणाभावात् वीय-कल्प-द्वियणि एयाणि ।
 दिद्वाणि न तेण तहिं पुणरुत्त-कओवओगेवि ॥ ८ ॥
 एवं वच्चइ कालो नरिंद ! सेसाउयस्स अह तस्स ।
 भुंजित्तु दिव्व-भोए धोवूणय-अट्ट-पळियाइं ॥ ९ ॥
 ईसाण-कल्प-वासी विहुप्पहो सो सुरो तओ चविउं ।
 तुह पुत्तो उववन्नो कमलावइ-देवि-कुच्छीए ॥ १० ॥
 दोहल-पूरण-हेउं परिब्भमंती पुरम्मि हत्थि-गया ।
 सत्तम-मासे नर-वर ! देवी कमलावई एसा ॥ ११ ॥
 एत्थंतरम्मि दिद्वा कओवओगेण काल-त्राणेण ।
 गव्व-द्विय-निय-वइरिय-दंसण-संजाय-रोसेण ॥ १२ ॥
 आगम्म तओ तुरियं अहिद्विओ तेण कुंजरो सहसा ।
 विच्छोळित्तो लायं वेगेण पहाविओ तेण ॥ १३ ॥
 वड-पायव-साहा-लग्गणेण नर-वर ! तुमम्मि उत्तरिए ।
 गयणेण समुप्पइओ तेणेव अहिद्विओ हत्थी ॥ १४ ॥
 मण-संजुय-देवि-कर-पहार-परिविहुरिओ गयं मोत्तुं ।
 जैणणी-ममयं मरिही गयणाओ निवडिओ वइरी ॥ १५ ॥
 इय चित्तंतो नर-वर ! कय-किच्चो सो सुरो गओ ठाण ।
 देवीवि कुंजर-गया पडिया गयणाओ सर-तीरे ॥ १६ ॥
 उत्तरिज्जण य तत्तो मिलिया सिरिदत्त-सत्थवाहस्स ।
 चलिया सत्थेण समं कुसग्गनयरम्मि नर-नाह ! ॥ १७ ॥
 सत्थ-विल्लेवे जाए अडवी-पटियाए तत्थ देवीए ।
 जाओ पुत्तो-दिद्वो कओवओगेण देवणे ॥ १८ ॥
 अह पुणरवि सो देवो वइरं सरिज्जण निग्गिण-सहावो ।
 संपत्तो वेगेणं देवी-पासम्मि गुग्-रोत्तो ॥ १९ ॥
 निउणं जोयंतेणवि पभूय-कालाओ पाव ! दिद्वो सि ।
 काहामि वइर-अंतं अणुहव दुब्बिहिय-फलमिण्हि ॥ २० ॥
 एवं भणमाणेणं पमुत्त-कमलावईए अकाओ ।
 नर-वर ! सो तुह पुत्तो हरिओ मुग्-कालत्राणेण ॥ २१ ॥
 गहिज्जण य तं नालं चित्तं सुरो किलिद्व-परिणामो ।
 मांमि इमं मत्तुं इण्हि मंजिज्जण हन्थेहि ॥ २२ ॥
 पुत्ताणि अहं पाउं करेमि किंवा दिसा-चलि अहवा ।

अच्छेडेमि सिलाए तिलं तिल किं नु छिंदामि ? ॥ २३ ॥

एव हि कए अहवा न होज्ज वियणा पभूय-काळीया ।

मरणाउ तक्खणेण इमस्स अब्बत्त-चित्तस्स ॥ २४ ॥

ता गतूण कत्थवि मुचामि अमाणूसम्मि ठाणम्मि ।

तण्हा-च्छुहाभिभूआ मरिही सयमेव दुक्खेण ॥ २५ ॥

इय चित्तिऊण मुक्को वेयद्धे सिला-वलम्मि वियणम्मि ।

सो तुह पुत्तो नर वर ! सुरोवि पत्तो निय ठाण ॥ २६ ॥

नर वर ! अच्छउ एय कहेमि अन्न कैहतर ताव ।

ईसाणाआ चविआ विज्जुप्पहो एथ वेयद्धे ॥ २७ ॥

दक्खिण सेट्ठीइ पुरे रमणीए रयणसचए पवरे ।

पवणगइ खयर पुत्तो उववन्नो बडलवइपाए ॥ २८ ॥

नामेण चित्तवेगा एत्तो देवीवि चदरेहा सा ।

चविऊण य उप्पन्ना नयरे सिरि कुजरावत्ते ॥ २९ ॥

खयरस्स अमियगइणो पियाइ मज्जाइ चित्तमालाए ।

अइवहुहा उ घूया नामेण कणगमालत्ति ॥ ३० ॥^१

एत्तो य पुब्ब भणिओ मुल्लोपणाइण आसि जो भाया ।

बमुदत्तो नामण सोवि हू भग्गिऊण ससारे ॥ ३१ ॥

उप्पन्नो वेयद्धे गगावत्ताम्मि खयर-रायस्स ।

सिरि गधवाहणस्स उ पुत्तो मयणावलीए ओ ॥ ३२ ॥

नहवाहणोत्ति नाम वरिया अह तस्स कणगमाला सा ।

हरिऊण य परिणीया छलण सा चित्तवेगेण ॥ ३३ ॥^२

नहवाहणण वट्ठो सो खयरो नागिणाइ विज्जाए ।

आणीया निय-नयरे विलवती कणगमालावि ॥ ३४ ॥

परियावतर पत्त अणिच्छमाणिपि इच्छए रमिउ ।

भगिणिपि पिच्छ नर-वर ! एत्तो अज्जाण-दोत्तेण ॥ ३५ ॥

इय नर-वर ! ससारे अज्जाणपेहिं एथ जीवेहिं ।

भगिणीवि अहिलसिज्जइ घूया सुण्हा व जणणी वा ॥ ३६ ॥

भगिणीवि होइ भज्जा, पियावि पुत्तो, सुयावि जणणित्ति ।

मज्जावि जय माया धिरयु ससार-वासस्स ॥ ३७ ॥

एय थ सुत्त नर-वर ! धणदवेणन सादियं पुब्ब ।

१ आएकाइयमि । २ प्रभूतक-तिकी । ३ कथात्तरम् - अ-या कथाम् । ४

वत्तयमि कलापकम् । ५ अ तिपमि इलकम् । ६ पदांवात्तर-प्रसाम् । ७ सुया-

सहसा सुरेण पुणरवि उवणीया चित्तवेगस्स ॥ ३८ ॥
 बहुविह-विज्जाहिं समं जाओ खयराहिवो तओ एसो ।
 भुंजइ दइयाए समं वेयड्ढे तत्थ विसय-सुहं ॥ ३९ ॥
 चंदज्जुणोवि देवो चइऊणं उत्तराए सेढीए ।
 नयरम्मि चमरचंचे चित्तगई नाम उववन्नो ॥ ४० ॥
 चंदप्पहावि देवी जाया य पियंगुमंजरी तस्स ।
 भज्जा सो तीइ समं भुंजइ माणुस्सए भोए ॥ ४१ ॥
 तस्स य उत्तर-सेढी समयं विज्जाहिं चित्तवेगेण ।
 दिन्ना सिणेह-सारं इय ते अच्छंति वेयड्ढे ॥ ४२ ॥
 पुव्व-भववभासाओ सिणेह-साराण ताण दोण्हंपि ।
 वोलीणो बहु-काळो विसय सुहं अणुहवंताणं ॥ ४३ ॥
 अह अन्नया कयाई सहिओ दइयाए कणगमालाए ।
 खयरो स चित्तवेगो अट्टावय-वंदओ चलिओ ॥ ४४ ॥
 भरह-नरेसर-कारिय-जिणिंद-पडिमाओ तत्थ भत्तीए ।
 वंदित्तु पडिनियत्तो पिच्छइ तं बालयं तत्थ ॥ ४५ ॥
 वेयड्ढ-वण-निउंजं उज्जेयंतं सँ-देह-दित्तीए ।
 गल-वद्ध-अंगुलीयग-विहूसियं लोयणाणंदं ॥ ४६ ॥
 दट्टूण अंगुलीयग-निवेसियं तं मणिं स विह्वइओ ।
 भणइ य पिए ! स एसो दिव्व-मणी सुर-वर-दिन्नो ॥ ४७ ॥
 जस्स पभावाउ तया भुयंग-परिवेढिओवि न मओ हं ।
 ता केण एस वद्धो इमस्स बालस्स गलयम्मि ? ॥ ४८ ॥
 अहवा रक्खा-हेउं नूणं जणणीए जायमित्तस्स ।
 वद्धो हवेज्ज तत्तो केणवि हरिऊण इह मुक्को ॥ ४९ ॥
 ता गेण्ह पिए ! एयं होउ अपुत्ताए एस तुह पुत्तो ।
 सोच्चिय नूणं होही सुर-जीवो एस उप्पन्नो ॥ ५० ॥
 गहिऊण तयं नर-नाह ! देवि पत्ताइं नियय-नयरम्मि ।
 काउं वैद्धावणियं पयासियं सयल-लोयस्स ॥ ५१ ॥
 जाओ उ कणगमालाइ गुत्त-गर्भाइ संपयं पुत्तो ।
 उच्चिय-समयम्मि विहियं नामं से मयरकेउत्ति ॥ ५२ ॥
 विज्जाहरिंद-भवणे एवं वड्ढइ नरिंद ! तुह पुत्तो ।
 एत्तो य तस्स देवी सयंपभा देवलोगाओ ॥ ५३ ॥

१ B °याद् । २ उट्टोत्तयन्तम् । ३ स्वदेहदीप्त्या = निजशरीरकान्त्या
 ४ विस्मितः । ५ वर्षापनिकाम् । ६ A °भाप ।

चइऊण समुप्पन्ना एसा सुरसुंदरी महा-राय ! ।
 अह कमसो वद्धंती एसावि हु ओव्वण पत्ता ॥ ९४ ॥
 हरिऊण जेण नीया तइया खपरेण रयणदीवम्मि ।
 सो य सुलोयण-जम्भे हरिदत्तो आसि से जणओ ॥ ९५ ॥
 इय पिच्छ विरूवत्तं भवस्त दुक्खागरस्त नर-नाह ।
 इच्छइ भोए भोसुं जणओ घुपाए सह जत्थ ॥ ९६ ॥
 काउ पिताय हूवं तेणेव सुरेण काळबाणेण ।
 अवहरिउं विज्जाओ छुट्ठा जलहिम्मि तुह पुत्तो ॥ ९७ ॥
 सुरसुंदरिपि तत्तो जाँव-पओसो स जाव गयणेण ।
 अवहरइ ताव नर-वर ! संजाओ धवण-समआ से ॥ ९८ ॥
 तस्त य सुंदरस एसा पडिया गयणाओ एथ उज्जाणे ।
 धणदेव-जाणवत्त पत्तं पुण तुज्ज सणएण ॥ ९९ ॥
 जायम्मि जाण भगे पाविय-कल्लहो समुद-मज्झम्मि ।
 दिहो पियंवयाए अह नीओ तेण स-ट्ठारणं ॥ १० ॥
 त ज तुमए पुट्ट त एय साहियं नर वरिद ! ।
 मिलिही पुण अजेव य वियाळ-समयम्मि सो तुज्ज ॥ ११ ॥
 सोऊण सूरि-वयण राया सुरसुंदरी य देवी य ।
 पत्ता य गुरु पमोय परिसा सब्बावि संविग्गा ॥ १२ ॥
 तत्तो रत्ता भणिय जाव य पुत्तेण संगमो ताव ।
 काहामि तओ सहलं मथुपत्त तुह पसम्मि ॥ १३ ॥
 एथतरम्मि पणमिय धणदेवो भणइ सुणइइ गुरु ।
 तइया पल्ली-भगे जाए घारम्मि सगामे ॥ १४ ॥
 कणगवईइ बलेण हएसु नट्टेसु भिल्ल-मुहडेसु ।
 किं जाय तुम्हारणं कहवा समणत्तणं पत्तं ! ॥ १५ ॥
 भणिय गुरुमा निमुणसु तइया समरगणम्मि जुज्जतो ;
 सर-नियर-वरिस विट्ठरिय-देहो पडिओ धेरा-वट्टे ॥ १६ ॥
 दिहा य त पएस समागएण सुचित्तवेगेणं ।
 खपरेण तेण नीआ भिणेह-सारण पेवइडे ॥ १७ ॥
 विहिमो य तत्तणं चिय ओसहि साम-पओ अहं सत्थो ।
 दिआ य पवर विज्जा पुम्भुवगारं सरंतण ॥ १८ ॥
 पत्तणी-जाडेय विहिणा सा साडिया धर तएय ।
 तत्तो तवर-सुओ ॥ १९ ॥

तत्तो

तवर-सुओ ॥ १९ ॥

कणगवईइ समेयं सुरहं निद्धाडिऊण देसाओ ।
 सिद्धत्थपुरे जाओ राया हं ताहि घणदेव ! ॥ ७० ॥
 परिवालिऊण रज्जं कइवि हु वरिसाण कोडि-कोडीओ ।
 अहिंसिचिऊण रज्जे जयसेणं नियय-पुत्तमहं ॥ ७१ ॥
 घणवाहण-केवलिणो पय-मूले जाय-तिव्व-सवेगो ।
 पव्वइओ सह पंचहिं सएहिं वर-राय-उत्ताणं ॥ ७२ ॥^२
 अब्भसिय-साहु-किरिओ जाओ कमसो य वारसंग-विऊ ।
 घणवाहण-केवलिणा अहिसित्तो ताहि सूरि-पए ॥ ७३ ॥
 काऊण य सेलेसिं खविउं चत्तारि सेस-कम्माइं ।
 सो अम्ह गुरू पत्तो निव्वाणं भद्द ! घणदेव ! ॥ ७४ ॥
 इय सुपइट्ट-सूरी जात्र य परिकहइ नियय-वुत्तंतं ।
 तावय गयणाहितो एगो खयरो समोइन्नो ॥ ७५ ॥
 कय-सूरि-पणामेणं भणियं अह तेण विणय-पणएण ।
 वेयइद्धाओ वेद्धावओ अहं आगओ तुम्ह ॥ ७६ ॥
 सांसिद्ध-सयल-विज्जो पव्वइउमणेण चित्तवेगेण ।
 अहिसित्तो नियय-पए तुम्ह सुओ मयरकेउत्ति ॥ ७७ ॥
 सो खयर-विंद-सहिओ तुम्हाणं पाय-वंदओ एही ।
 इह नयरे अज्जेव य इय तुम्ह पियं निवेएँमि ॥ ७८ ॥
 तव्वयणं सोऊणं हरिस-वसूससिय-रोम-कूवेण ।
 दिन्नं अंग-विलगं पभूय-दव्वं च से रत्ता ॥ ७९ ॥
 आणंदिया य देवी ओर्यारणयं करेइ खग्रस्स ।
 अंगम्मि अमायंतं हरिसं सुरसुंदरी पत्ता ॥ ८० ॥
 पणमिय सूरिं राया पुरं पविट्ठो सपरियणो ताहे ।
 आणवेइ कुट्टेवाले सिग्घं नयरं विसोहेह ॥ ८१ ॥
 अवणीय कैयवराओ सिग्घं सारवह सयल-सरणीओ ।
 मैयणाहि-कुंकुमुम्मीसिएण नीरेण सिंचेह ॥ ८२ ॥
 विरएह सरस-तामरस-मीस-कुसुमोवयारमणवज्जं ।
 पच्छाइय-गयणाओ करेह वर-हट्ट-सोहाओ ॥ ८३ ॥

१ निस्सामं (H. P. IV. 79) । २ B युग्मम् । ३ द्वादशाङ्गवित् । ४ समो-
 इओ = समवतीर्णः । ५ वर्धापकः = वर्धापनकर्ता । ६ पादवन्दकः । ७ निवेदयामि ।
 ८ १ उया^० । ९ कोट्टं = नगरम् (H. D. II. 45) । कोट्टवालो = नगराऽऽरक्षकः ।
 १० कयवरो = तृणाशुत्करः (H. D. II. 11) । ११ समारचयत (H. P. IV. 95)
 १२ मृगनाभिः = कस्तुरिका ।

पद्मंदिर च बधह धंदणमालाओ विविह रूवाओ ।
 धवल-हर मालियाओ विचित्त-वजैहि भूसेह ॥ ८४ ॥
 निम्मल जल पडिपुत्रे कचण फलसे ठवेह दारेसु ।
 उंभेह वेजयतीओ मक्षण दारेसु विविहाओ ॥ ८५ ॥
 वर फुल्ल तोरणाइ मचाइ करह एय मग्गम्मि ।
 गौरोयण सिद्धाय-दुब्बा-जुय सोत्थियालिहण ॥ ८६ ॥
 अन्न च एवमाई करह कारेह पठर लाएण ।
 इय ते रत्ता भणिया सवित्सेस करिउमाडत्ता ॥ ८७ ॥
 हल्लत्तावल पउरे इओ तओ सचरत्त भिच्च-यणे ।
 भेत्तेउरम्मि रओ पियवया क्षत्ति सपत्ता ॥ ८८ ॥
 सुरमुदरीइ दिट्ठा उवगूढा हरिस निम्भरगीए ।
 दिन्नासणोवविट्ठा अह पुट्ठा पुण्व वुत्तत्त ॥ ८९ ॥
 भणिय पियवयाए अत्थि तुम ताव तेण उक्खित्ता ।
 वेयाळेण अह पुण पडिया मुच्छाइ भूमीए ॥ ९० ॥
 तत्तो खणंतराओ मुच्छा विरमम्मि सोग सत्तत्ता ।
 हा ! कथ गया भणिणी कीस न सो आगओ भाया ॥ ९१ ॥
 नून तण विहाएण होग्ग विहिय असोहण किट्ठि ।
 एमाइ चितयती गवसिउं ताहि लग्गा ह ॥ ९२ ॥
 अह तथ रयणदीवे समतओ हिंदिउण गयणया ।
 ममिया लवण-समुरे पलोययती तुम बड्डहा ॥ ९३ ॥
 फलय-विलगो दिट्ठो समुद मग्गम्मि धीइ-निवहेण ।
 तोळिउग्गमाण-देहो अह भाया मयरकेउत्ति ॥ ९४ ॥
 उक्खिविउण तत्तो नीओ जिण मदिरम्मि अह तम्मि ।
 पुट्ठो य कह पु पडिओ समुद-मग्गम्मि, अह तेण ॥ ९५ ॥
 वेयाळ-दसणाई विज्जा-भेवाइ सयळ मुत्ततो ।
 कहिओ अह मह तेणवि भणिय सुरमुदरी करथ ॥ ९६ ॥
 भणिय मएवि भाओ य पिसाय-रूवेण सावि अवहरिया ।
 इय सोउ गुद-मोगगर-इउप्प सो मुत्थिओ सहसा ॥ ९७ ॥
 पास ट्ठिव-सपरेहि सीयळ-पषणाइ-वरणओ बड्डहा ।
 संधीकओवि कुमरो मुत्थिउग्गइ जाहि पुणइत्त ॥ ९८ ॥

१ स्थापयति । २ ऊर्ध्वकुक्षत । ३ मारुचन-विद्याय-रूपा-सुत-ववसिहासे-
 क्षत्रम् । ४ उ इन्द्रणा । ५ वेतावन । ६ धीवे = तरङ्ग । ७ अ विवेक ।
 ८ परलोडता ।

तोहे गंतुं तायस्स साहिओ नहयरेहिं वुत्तंतो ।
 तं सोउं गुरु-सोगो ताओवि समागओ तत्थ ॥ ९९ ॥
 कहकहवि हु संठविउं नीओ वेयइढ-पव्वए कुमरो ।
 बहवे खयर-कुमारा आणत्ता ताहि ताएण ॥ १०० ॥
 छ-क्खंड-भरह-मज्जे गामागर-पट्टणेसु भमिऊणं ।
 घुरसुंदरि-वुत्तंतं आणेह जहाट्टियं सिग्घं ॥ १०१ ॥
 इय भणिउं पट्टविया बहवे विज्जाहरा ओ ताएण ।
 कुमरोवि विणोईज्जइ तायादेसाउ मित्तेहिं ॥ १०२ ॥
 पिय-विरह-सोय-संपीडियस्स कुमरस्स कइवि दिवसाणि ।
 वच्चंति जाव ताव य अन्नम्मि दिणाम्मि तत्थ पुरे ॥ १०३ ॥
 संपत्तो चउ-नाणी चारण-समणो दुवालसंग-भविउ ।
 दमघांसो नामेणं सहसंव-वणं समोसरिओ ॥ १०४ ॥^३
 तस्स य वंदण-हेउं विणिग्गओ कुमर-संजुओ ताओ !
 वंदित्ता उवविट्ठो महि-वट्ठे परियण-समेओ ॥ १०५ ॥
 संसार-सुंदे-सायर-उत्तारण-जाणवत्त-संकासो ।
 मुणिणावि तेसिं धम्मो अणवज्जो कहिउमाढत्तो ॥ १०६ ॥
 सारीर-माणसाणं दुक्खाण खयं समिच्छमाणेहिं ।
 जीवाण अभय-दाणं मण-वई-काएहिं कायव्वं ॥ १०७ ॥
 जर-भरण-दुक्ख-पउरं संसारं ते तरंति लीलाए ।
 सच्चमणवज्ज-वयणं सयावि भासंति जे जीवा ॥ १०८ ॥
 दोगच्च-वाहि-जर-भरण-सोय-पिय-विप्पओग-वसणाइं ।
 जायंति न जीवाणं जे ओ अदिन्नं न गिण्हंति ॥ १०९ ॥
 वज्जंति जे अवभं जीवा मण-वयण-काय-जोगेहिं ।
 निद्धूय-सयल-कम्मा वयंति ते सासयं ठाणं ॥ ११० ॥
 धम्मोवगरण-वज्जं परिग्गहं जे कयाइ न धरंति ।
 ते भव-जलहिं तरिऊण जंति अयरामरं ठाणं ॥ १११ ॥
 एमाइ-समण-धम्मे कहिए समणेण जिणवरुद्धिट्ठे ।
 पत्थाव नाऊणं कुमरणं मुणो इमं पुट्ठो ॥ ११२ ॥
 भयव ! विज्जा-च्छेओ कीस कओ मज्जे तेण देवेण ? ।
 मुणिणावि वहर-कारणमवखायं तस्स नीसंसं ॥ ११३ ॥

१ B युग्मम् । २ विनोदते = विनोदं कार्यते । ३ B युग्मम् । ४ रुदो = वि-
 पुलः (H. D. VII. 14) । ५ अववयः = निर्दोषः । ६ वई = वाक् । ७ B अहरा^० ।
 ८ अववयं = ...

तं मुनि-वयणं सोढं वृष्णं मयरेकेड-कुमरस्त ।
 जाईसरणं सहसा ईहापोहं करितस्त ॥ ११४ ॥
 सरिऊण थ पुव्व-भवं भणियं कुमरेण एवमेवति
 हरिऊण कथ मुक्ता भयवं । सुरसुंदरी तेण ? ॥ ११५ ॥
 ततो मुणिणा भणियं चुयस्त देवस्त तस्त ह्याओ ।
 गयणाओ निवडिया सा पडिया कुसुमायरुज्जाणे ॥ ११६ ॥
 हत्थिणपुरम्मि अच्छइ संपइ सा तुज्ज कुमर । जणणीए ।
 कमलावेईइ पासे ततो कुमरेण वज्जरिय ॥ ११७ ॥
 किं मह न होइ जणओ एसो जणणीव वणगमालत्ति ।
 ततो मुणिणा सिद्धो सुरावहाराइ-वृत्ततो ॥ ११८ ॥
 अह चित्तवेग रत्ता भणियं मुनि-वयण माविद्य मणेण ।
 किं कुमर । त न सुमारिसि ज तइया देव-भावम्मि ॥ ११९ ॥
 तुमए चिय मह सिद्धं अग्रहिसिओ पुव्व वेरिय सुरेण ।
 तो चित्तवग-खयराहिवस्त गेहम्मि वद्धिहिंसि ? ॥ १२० ॥
 एय त सजायं ता पुणरवि पुत्त । ताओ विज्जाओ ।
 साहेमु, चयसु सोग नियय पए जेण ठावम्मि ॥ १२१ ॥
 मोत्तूण विसय सम भव-भमणैम्भंत माणसा अग्हे ।
 इच्छामो पव्वज्ज निरवज्ज सपय काउ ॥ १२२ ॥

इय सुरसुंदरि ! जान थ ताओ वज्जरइ ताव सहसत्ति ।
 दमवोस-वदणत्थे धरणिंदो आगओ तथ ॥ १२३ ॥
 दद्धूण मयरेकेडं सुइर निज्जाइऊण वज्जरइ ।
 जाणसि कुमर । सो इ पुव्व भवे थासि तुह जणओ ॥ १२४ ॥
 मीमरहो नामेण मअस थ अइवल्लहो तुमं आसि ।
 कुसुमावलि संभूओ कणगरहो नाम पुत्तोत्ति ॥ १२५ ॥
 सजाए उम्माए समारिपाए तुमम्मि नैसिरिए ।
 निउणं गवेसिओवि इ जाहे सपाविओ न तुमं ॥ १२६ ॥
 ताहे तुह लइ भायं वज्जरइ ठाविऊण रज्जाम्मि ।
 बेरग माविद्य-मणो पव्वइओ गुरु समंभवम्मि ॥ १२७ ॥
 काऊण पव्वज्ज सोहम्म्ये मुव-वरो अह जाओ ।
 सत्त-पडिओवमाउ ततो वेइऊण इह मरहे ॥ १२८ ॥

१ अ ईए । २ वज्जतं = वज्जान्तम् = शिवम् । ३ निरवृत्ते । ४ अ पुणम् ।

चंपाए पुर-वरीए रत्तो दाहिवाहणस्स भज्जाए ।
 कुसुमसिरीए गव्भे उववन्नो दारगत्ताए ॥ १२९ ॥^१
 जाओ य उचिय-समए नामं च कयं पहंकारो मज्झ ।
 एत्थंतरम्मि निहओ मज्ज-पसत्तो पिया मज्झ ॥ १३० ॥
 रज्जाहिलासि-विमलेण मंतिणाऽहिद्धियं सयं रज्जं ।
 नट्ठा भएण जणणी ति-मास-जायं ममं वित्तुं ॥ १३१ ॥^२
 पत्ता विजयपुरम्मी रत्तो संखस्स भाउणो पासे ।
 जोव्वण-पत्तो य अहं संखेण समं गओ तत्थ ॥ १३२ ॥
 काऊण य संगामं विमलं हणिऊण समर-मज्झम्मि ।
 चंपाए निय-रज्जे जाओ राया अहं ताहे ॥ १३३ ॥
 विमल-तणयावि नट्ठा गंतुं नयरम्मि हत्थिसीसम्मि ।
 ओलगिउं पयत्ता जियसत्तुं नाम नर-नाहं ॥ १३४ ॥
 वल-गव्विओ य अहयं समयं हत्थीहिं तत्थ खेळामि ।
 तेण य मज्झ पसिद्धी जाया सव्वेसु देसेसु ॥ १३५ ॥
 नत्थि पहंकर-तुल्लो महावलो एत्थ भरह-खित्तम्मि ।
 रुट्ठं मत्त-गइंदं धरेइ जो एग-वाहाए ॥ १३६ ॥
 रज्जं पभूय-क्कालं अहंपि चंपाइ तत्थ काऊणं ।
 सुगुरु-समीवे बुद्धो रज्जे ठव्विऊण निय-पुत्तं ॥ १३७ ॥
 जाओ समणो तत्तो अभिग्गहो एरिसो मए गहिओ ।
 गुरु-मूले जौजीवं मांसं मासाउ भोत्तव्वं ॥ १३८ ॥^३
 अह अन्नया कयाइवि विहरंतो हत्थिसीसए पत्तो ।
 पारण-दिणे पविट्ठो भिक्खट्ठा तत्थ नयरम्मि ॥ १३९ ॥
 अह दित्त-संड-पडिपेह्लिओ अहं निवडिओ धरा-वट्ठे ।
 हसिओ विमलस्स सुएहिं पाव-कम्मेहिं पुणरुत्तं ॥ १४० ॥
 तं कत्थ वलं संपइ गइंद-पडिपिल्लुणेक्क-रसियं ते ? ।
 इय भणमाणा ताहे हंतुं उद्धाइया सव्वे ॥ १४१ ॥
 पिइ-वेरं सुमरंता समागया लउड-पत्थर-विहत्था ।
 दट्ठूण य ते कुविओ अहंपि अन्नाण-दोसेण ॥ १४२ ॥
 वेत्तूण खंभेमं तत्तो उद्धाइओ इय भणंतो ।

१ दारकतया = पुत्रत्वेन । २. B युग्मम् । ३. A चेतुं । ४. B युग्मम् । ५. या-
 यर्वावम् । ६. मासाट् मासम् = मासान्तरेणेत्यर्थः । ७. B युग्मम् । ८. दस-यण्ड-
 परिपीठितः । ९. उद्धाविताः ।

रे । रे ! सीहस्स बळ सदिज्जइ किं सियालेहिं ॥ १४३ ॥
 जइवि अहं कित्त-देहो तहविं हं गम्मो न तुम्हं ता होहं ।
 खणमेगं संमुहया पिड-मग्गं जेणं पेत्तेमि ॥ १४४ ॥
 हेय-माहिणं ते काउं पंच्छायावाओ अणसणं काउं ।
 लज्जाए दुच्चरियं न यं तं सिट्ठं गुरुजणस्स ॥ १४५ ॥
 तत्तो अण्णडिक्कतो स्रडिय-चरणो मओ तओ कुमरं ! ।
 उव्वन्नो धरणिदो संपइ सो हं इहायाओ ॥ १४६ ॥
 ता मा कुसणुं विसायं मए विदिन्नाओ तुज्जं सिञ्चतुं ।
 पन्नत्तिमाइयाओ असाहिियाओविं विज्जाओ ॥ १४७ ॥
 इयं तव्वयणं सोउं महा पसाठत्तिं अपिडं कुमरो ।
 करं कमळ-मडळ-सोहो पडिओ धरणिंद पाएसु ॥ १४८ ॥
 नहपर-सदोह-समाभिणं ताएणं कय-महा महिमो ।
 धरणिदो सपत्तो स द्वाणं परिणं समेओ ॥ १४९ ॥
 विज्जाहर-सहिणं-महा-विभूइइ चित्तवेगेण ।
 अहिसित्तो निययं एए कुमरो तहं चित्तगइणावि ॥ १५० ॥
 अहं खयरं चक्कवट्ठीं जाओ मयट्टं पव्वए एसो ।
 सयळ-खयरोहिं तत्तो दिन्नाओ निययं पूयाओ ॥ १५१ ॥
 तो मणइ मयरकेउं न तावं परिणेमि अन्न-कन्नाओ ।
 जावं न सां परिणीया घूशा नरवाहणं निवस्स ॥ १५२ ॥
 तो मणइ भाणुवेगो इण्हिं गतुं कुसगगनपरम्मि ।
 नरवाहणं विमभियं बोएमि सुरसुंदरिं तुम्हं ॥ १५३ ॥
 तो मणइ मयरकेउं एवं सिअंथं करेसु, अण्णेवि ।
 सौयणुज्जे पेत्तुं गच्छामो हस्सिणपुरम्मि ॥ १५४ ॥
 बडामो पय-सुवळं अदिट्ठं-गुव्वाणं जणानि-जणपाणं ।
 इयं मणिरं टण्णइओ गवणेण भाणुवेगां सो ॥ १५५ ॥
 अहं मयरकउं-राया मणिओ ताएणं पुत्तं ! अण्णेव ।
 किण्णउं विगाठ-समए सोइणं वेला-मुट्ठत्तं मि ॥ १५६ ॥
 जणणिं जणपाणं दसणामियं मणिए सयळ-खयरं नियंणं ।
 अहं काउं परइहा तस्सणम-गमण-नामणी ॥ १५७ ॥
 एण्णेणम्मि अहंमवि तापं भाणुण्णित्तं वेगेण ।
 सुरसुंदरिं ! तुहं पमे पडोत्तिं कइणत्तमायाया ॥ १५८ ॥

एवं पियंत्रयाए वयणं सोऊण दास-चेडीहिं ।
 गंतुं रनो सिट्टं अह राया हरिस-पडिहत्यो ॥ १५९ ॥
 वर-नीय-विहिय-वाइय-रवेण वर-विलय नट्ट-जुत्तेण ।
 कय-विविह-कोउएहिं य जणयतो पउर-सखोह ॥ १६० ॥
 नीहारिओ नयराओ नउरंग-वलेण गय-वाराखुढो ।
 सन्वाए विभूर्इए अंतंगइयाए तणयस्स ॥ १६१ ॥^३
 विउजाहर-सेन्नंपि इ उम्मिट्टं ताव गयण-मंगगम्मि ।
 धय-छत्त-चिंध-पउरं नाणाविह-वाहणारूढं ॥ १६२ ॥
 तम्मग्गं य विमाणं पुरओ धावंत-खयर-संघायं ।
 मणि-मय-खंभ-सणाहं विचित्त-वर-खुवयाइन्नं ॥ १६३ ॥
 खयरेस-मयरकेऊ पुरओ दट्टूण नर-वइं सहसा ।
 अयवरिउं गयणाओ पडिओ पाएसु जणयस्स ॥ १६४ ॥
 अह अमरकउ-राया तणयं आळिगिऊण ससिणेहं ।
 आणद-वाह-सलिलं मुचंतो चुंवइ सिरम्मि ॥ १६५ ॥
 संभासिऊण सव्वं जहारिहं पूइऊण खयर-वरं ।
 अह नयरम्मि पविट्ठो थुव्वंतो मागह-सएहिं ॥ १६६ ॥
 कय-मंगलेवयारो पवेसिओ नियय-मंदिरे रत्ता ।
 सेस-खयराण दिन्ना जहोचियं पवर-आवासा ॥ १६७ ॥
 कइषय-खयर-समेओ नीओ अंतेउरम्मि नर-वइणा ।
 सुय-दंसणूसुयाए पडिओ जणणीइ चलणेसु ॥ १६८ ॥
 कोमल-कोरेहिं घेत्तुं निवेसिओ तीइ नियय-उच्छंगे ।
 आळिगिओ य दहुसो य चुंविओ उत्तिमंगम्मि ॥ १६९ ॥
 आणद-वाह-सलिलं मुचंती भणइ वज्ज-घडियं ते ।
 जणणीइ पुत्त ! हिययं जीवइ जा तुज्ज विरहम्मि ॥ १७० ॥
 तो भणइ मयरकेऊ किं कीरइ अंव ! विविह-ललियस्स ।
 विहिणो परव्वसाणं जायइ जं एरिसं दुक्खं ॥ १७१ ॥
 परिथूल-मुत्तियावलि-विहिय-चउक्कम्मि ताहि ठविऊण ।
 सिंहासणमणवज्जं मणि-रयण-पहाहिं विच्छुरियं ॥ १७२ ॥
 तत्थूवविट्ठस्स तओ मंगल्लाइं कयाइं तणयस्स ।
 देवीए सुय-संगम-हरिस-वसुन्भिन्न-पुलयाए ॥ १७३ ॥
 तं किंपि आसि तइया तेसि तणयस्स संगमे सोक्खं ।

१ वरबनिता (H. P. II. 128) नाट्ययुक्तेन । २ संमुखगमनार्थमित्यर्थः । ३ B
 तिस्रभिः २ । ४ B सज्जम्मि । ५ अवतीर्च । ६ ऊसुया = उत्सुका ।

कहिउपि ज न तौरइ सकास मुत्ति साखेण ॥ १७४ ॥
 ईत्ता य कुसग्गपुरे गतूण भाणुवग खयरण ।
 नरवाहणस्म रन्ना सिट्ठो सन्नावि वुत्तता ॥ १७५ ॥
 नरवाहणण भणिय एय निमित्त सुक्खिखया एमा ।
 मग्गताणवि पुब्बि न य दिन्ना अन्न राइण ॥ १७६ ॥
 तीए जम्म-दिर्णाच्चय आइठ्ठ आसि दिव्व नाणीहि ।
 एसा कन्ना होही विज्जाहर चक्किणो भज्जा ॥ १७७ ॥
 सत्तुजय रुद्धसिह मह दिन्न जण जीविय तइया ।
 सुरसुंदरीवि दिन्ना तस्त मए किमिह पुच्छए २ ॥ १७८ ॥
 वाहरिओ जोइसिओ भणिया नीसस दोस परिमुद्ध ।
 बीवाह-लग्ग दिवस साहेसु निरूपिउणम्ह ॥ १७९ ॥
 तेणवि भणिय नर-वर । इआ दिणाआ तइउव इवसम्मि ।
 अहसोहण तु लग्ग रयणीए चरिम जामम्मि ॥ १८० ॥
 एरिस गुण-सज्जुत्त अन्न लग्ग न लम्भए सिग्घ ।
 रन्नावि तआ भणिय आसन्नमिण तु कहमथ ॥ १८१ ॥
 सक्किज्जइ नीससा काउ बीवाह करण सामग्गी ।
 तो भाणुवग ! साहसु को कीरइ इह उवाउत्ति ? ॥ १८२ ॥
 अह तेणवि पडिभणिय गम्मउ नर-नाह ! हायणपुरम्मि ।
 तथ य संपत्ताण सन्वपि हु सुदर हाही ? ॥ १८३ ॥
 अह भाणुवेग विहिए दिव्व विमाणम्मि परियण-सभेओ ।
 तक्काल्लचिय धित्तु सयल बीवाह-उवगरण ॥ १८४ ॥
 हत्थिणपुरम्मि पत्ता एत्तो चित्तगइ चित्तवेगावि ।
 विज्जाहराह सहिया पत्ता विन्नाव वुत्तता ॥ १८५ ॥
 अह अमरकेऊ राया तेसि काऊण सयल-पडिवात्ति ।
 बंधु खज्ज-पिज्ज जुत्त कारइ बीवाह सामम्मि ॥ १८६ ॥
 निय-कुल कम गएण विहणा पत्तम्मि लग्ग दिव्वहम्मि ।
 आणादय पठर-जण नच्चत-विज्जासिणि-सणाह ॥ १८७ ॥
 वज्जत वज्ज आउज्ज गदिर ससद-पूरिय दियता ।
 वत्त पाणि ग्गहण महा विभूर्ईए अह तेसि ॥ १८८ ॥
 समुच्चिय-पडिबसीए खयर सम णिया नरिदण ।
 दिन्न च महा-दाण पउराई भोजआ लोओ ॥ १८९ ॥

१ अकास = इत्यम् । २ अ एतो । ३ अ तु रं । ४ अ सा उ । ५ अ युग्मम् ।
 ६ अ वेणु । ७ अ युग्मम् । ८ अ इच्छ यपवयुक्तम् । ९ अ इच्छेत् । १० अ भावम् ।

जिण-मंदिरेसु विहिया महिमा परमायेण सव्वेसु ।

जिण-पडिमाणं वत्थाइएहिं विहिया महा-पूया ॥ १९० ॥

वर-वत्थ-पत्त-कंवल-असणाईएहिं समण-संघोवि ।

सव्वोवाहि-विसुद्धेहिं पूइओ परम-भत्तीए ॥ १९१ ॥

गय-तुरय-पवर-संदण-गामागर-नगर-पट्टणाईयं ।

दिन्नं सामंताणं जहोच्चियं तत्थ नर-वइणा ॥ १९२ ॥

अह अन्न-दिणे राया महा-विभूर्इइ परियण-समेओ ।

सूरिस्त वंदणत्थं नीहरिओ खयर-संजुतो ॥ १९३ ॥

अभिवंदिऊण सूरिं अवसेस-तवस्सिणे य सव्वेवि ।

उवविट्ठा, अह गुरुणा कहिओ जिण-देसिओ धम्मो ॥ १९४ ॥

अह वंदिऊण सूरिं देवी कमलावई इमं भणइ ।

भयवं ! अन्नम्मि भवे आसि कयं किं मए पावं ? ॥ १९५ ॥

सुय-विरह-जणिय-दुक्खं जस्स वसाओ सुट्टस्सहं पत्तं ? ।

अह केवल्लिणा भणियं देवाणुपिए ! निसामेसु ॥ १९६ ॥

जो सोऽवरकंकाए अम्मड-वणिओरि आसि मे कहिओ ।

मंडण-पभिईण पिया अच्छुत्त-भारिया-सहिओ ॥ १९७ ॥

सो भमिऊण भवोहं मरु-देसे हरिसऊय-गामम्मि ।

मेहैरो अज्जुण-नामो इहेव भरहम्मि उववन्नो ॥ १९८ ॥

अच्छुत्तावि इ ततो भमिऊण भवेसु विविह-ख्वेसु ।

महिला अज्जुणगस्स उ वंधुसिरी नाम उववन्ना ॥ १९९ ॥

अवरोप्पर-पिईए किसि-कम्म-रयाण वच्चए कालो ।

दोण्हवि दया-पराणं पयईए तणु-कसायाणं ॥ २०० ॥

पत्ते पाउस-काले पडिए अह पाँणियम्मि पउरम्मि ।

निय-पलिहईइ दोहिवि किसि-कम्मं काउमाढत्तं ॥ २०१ ॥

तत्थ य एगो कैमलो सगम्म-हरिणाए संगओ वसइ ।

पलिहइ-परिपेरंते चरइ तणं तीइ संजुत्तो ॥ २०२ ॥

अह अन्नया पविट्ठं खित्ते दट्टूण हरिण-जुयलं तं ।

अज्जुणओ हक्कंतो चलिओ नीसारणट्टाए ॥ २०३ ॥

अज्जुण-भएण हरिणी गुरु-हारा वेग-धाविया सहसा ।

संजाय-पसव-समया विर्यणा-विहलंवाला पडिया ॥ २०४ ॥

१ पिता । २ मेहरो = भ्रामप्रवरः (H. D. VI. 121) । ३ कृपिकर्मरनयोः ।
४ पानीयं = जलम् । ५ कमलो = हरिणः (H. D. II 54) । ६ निषेधञ्च
(H. P. IV. 134) । ७ गुरुभारा । ८ वेदनाविद्वला ।

मूलमसच्चं भासं मण-वद्-कारहि जे न केनेति ।
 मुर-मणुएसर-सौकखं भोतूण वयति ते मोक्खं ॥ २३५ ॥
 मूलमदत्त वज्जति जे सया तिविह-करण जोगेहि ।
 सब्ब-यकलय वित्ता होऊण वयति ते सिद्धि ॥ २३६ ॥
 सतोसो स कळत्ते अहवा पर दार-वज्जणमुदारं ।
 काउ मुरगणाओ भोतूण वयति निव्वाण ॥ २३७ ॥
 इच्छा-परिमाण सेविऊण लद्धूण विउळ-रिद्धांओ ।
 देव-नरेसर-आरे कमेण गच्छति निव्वाण ॥ २३८ ॥
 एमाइ-वित्थेरणं गिहि-धम्मं साहियम्मि केवळिणा ।
 तो भणइ मयरकेऊ होमि समथो इमं काउ ॥ २३९ ॥
 तत्तो य गुरु-समांवे सुरसुंदरि-मयरकेऊ-पमुहोहिं ।
 सम्मत्त-रणण मूलो साग्ग-धम्मो पैवन्नोत्ति ॥ २४० ॥
 अह चित्तवेग पमुडा मुणिणो सूरिस्त पाय-मूळम्मि ।
 गहणासेवण-रूव सिक्ख अन्भसित्तमाहत्ता ॥ २४१ ॥
 कमळावइ-पमुहाओ अज्जाओ सुव्वयाइ-गणिणीए ।
 पासम्मि साहु-किरिय सिक्खंति पढति अंगेइ ॥ २४२ ॥
 छट्ठम-दसम-दुवाळसाइ विविहं तवं पकुव्वति ।
 विणपं गुरूण सम्मं वेयावच्चं च सब्बेवि ॥ २४३ ॥
 अह चित्तवेग-मुणिणा चोइस-पुव्वाइं तत्थ पडियाइं ।
 भिन्नैक्खर-पुव्वधरो जाओ अचिरेण कालेण ॥ २४४ ॥
 अह सुणइत्थं सूरि सूरिं ठविऊण चित्तवेग-मुणि ।
 कय-अणसणो महप्पा निव्वाणमणुतर पत्तो ॥ २४५ ॥
 अह चित्तवेग सूरि गामागर-नगर मंडिय वसुहं ।
 विहरइ सुणइवद्धो बोहितो भविय-जण निवर ॥ २४६ ॥
 अज्जावि कणगमाला सुव्वय गाणिणीए सग-पत्ताए ।
 आहिंसत्ता र्मपहरिया साहुणि-जण-बद्ध मया तत्थ ॥ २४७ ॥
 बोहितो भव्व-लोय तव सुत्थिय तणू चैत्त-नीसस-नागो
 सज्जाणइद्धो मुणीण स-समय-विहिणा सारणाइं करितो ।
 सूरिओ चित्तवगो समण-परिवुद्धो देसयनो जणाण
 धम्मं तिथेसहत्त विहरइ-सज्जमुत्तोय-व

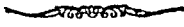
१ इत्ययन्ति = एवयन्ति । २ ५ ।

२ मित्राणा = विधिन्पूजयु । ५ ४

कथः । ८ चरुभ्यानास्पः । ९

साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागागि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि हुं खयराहिव-चारित्तासेवणो परिसंमतो ।
 सुरसुंदरी-कहाए पन्नरसो इह परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ पञ्चदशः परिच्छेदः समाप्तः ॥

राया वि मयरकेऊ परिणित्ता खयर-दिन्न-कंनोओ ।

दाऊण नह-यराणं जहोचियं गाम-नगराई ॥ १ ॥
 आणा-निद्वेसकरे काउमसेसद्ध-भरह-रायाणो ।
 नीसेस-देस-विसरं विहाय गय-डमर-चोर-भयं ॥ २ ॥
 उत्तुंग-धवल-मणहर-चेइय-भवणोहिं मंडियं काउं ।
 आरिय-देस-समुभव-गामागर-नगर-सदोहिं ॥ ३ ॥
 कर-भर-सुंक-विमुक्कं सावय-विसरं करित्तु नीसेसं ।
 उच्छाइत्ता सव्वे जिण-सासण-संघ-पडिणीएँ ॥ ४ ॥
 अक्खलियं च विहारं वियरित्ता मुणि-जणस्स देसेसु ।
 साहम्मिय-वच्छल्ले निय-सामंते निओइत्ताँ ॥ ५ ॥
 काउं सत्तागाराई विवह-रूवाइ ठाण-ठाणेषु ।
 दिज्जंत-जंतु-पत्थिय-समत्थ-वर-वत्थु-सत्थाई ॥ ६ ॥
 पालेइ रज्जमणवज्ज-कज्ज-पंय-पालणिक्क-वावारं ।
 कय-दुद्ध-धँट्ट-उल्लंठ-वंठ-कय-उग्ग-निग्गहणं ॥ ७ ॥
 पणय-जण-जणिय-तोसं वसीकयासेस-सत्तु-संताणं ।
 आणांदिय-जिये-सत्थं कय-सुत्थ-समत्थ-दुग्ग-पहं ॥ ८ ॥^३
 इय मयरकेउ-रन्नो सुरसुंदरि-पमुह-देवि-जुत्तस्स ।
 धम्मत्थ-काम-सारं विसय-सुहं अणुहवंतस्स ॥ ९ ॥
 कइयावि हुं जिण-भवणे निम्मल-पसरंत-दस-दिसि-मैऊहे ।
 विमल-सिला-यल-घडिए भत्तीए कारयंतस्स ॥ १० ॥
 अन्नोन्न-वन्न-कलिए निम्मल-मणि-रयण-हेम-निम्मविए ।

१ परिषमाप्तः । २ विसरः = समूहः । ३ उच्छाय = उन्मूल्य । ४ पडिणीओ = प्रत्यनोकः = शत्रुः । ५ अस्तालितम् । ६ साधमिकवात्सल्ये । ७ नियोज्य । ८ सत्रागारम् = दानगृहम् । ९ पयपालनं = प्रजापालनम् । १० धट्टो = घृष्टः, अविद्धः । ११ वंठो = मूलः (अ. प ३४) । १२ जियसरथो = जीवसायः । १३ अश्रमिः कुतकम् । १४ मऊइ = मयूखाः = किरणानि ।

ससार जलहि मज्जेत जतु-सतरण-वाहिथे ॥ ११ ॥
 वर विनाणिय निवहण दिन्न वहु द०व जाय हरिसण ।
 कइयाव हु जिण विव वर-रुव फारयतस्स ॥ १२ ॥
 आगम विहिणा कय-सत्त रक्खण विहिय सच-वर-पुय ।
 जिण विवाण पैइहु कइयावि हु अँइसतस्स ॥ १३ ॥
 घणसार सार-नासीस भीस हरियदणोइ दन्वहि ।
 कुणनाणस्स कयाइवि जिणिद पडिमा सँमालभण ॥ १४ ॥
 निसिरत-बहुल परिमल दसई वन्नण कुमुम नियरेण ।
 कइयावि वहु विषयप ।जण पूय विरयमाणस्स ॥ १५ ॥
 पवर-वर-र्यहणुगय अणग्य-सुमहग्घ वसण साहिल्लु ।
 तेह्लोच जिण भवणे कइयावि तुं क रयतस्म ॥ १६ ॥
 माइय चारागार जिणिद वर मदिरेसु साणद ।
 कइयावि हु रह-अत्त जत्तण पच्छनाणस्स ॥ १७ ॥
 जत्ता समय-समागय किविणो णाहाइ-दीण-लायस्स ।
 वर-वरिय विरयेणाओ मणारह पूरयतस्स ॥ १८ ॥
 रह अत्तागय साहम्मियाण कइयावि गुरु पमाण ।
 भायण वधाभरणाइ-दाणआ तप्पेमाणस्स ॥ १९ ॥
 अतेउर-मज्झ गयस्स विविह लँ ला विलास-कळियाहि ।
 भज्जाहि सह कयाइवि सुरह-सुह सैवमाणस्स ॥ २० ॥
 पत्तहु-वर विलासिणि विहिय विविहगहार साहिल्लु ।
 कइयावि हु वर-गय पक्खणय पक्खमाणस्स ॥ २१ ॥
 अन्नपि एवमाइ विसिहु लायस्स समय ज ज ।
 पुण्य पुरसाणुं चन्न अरिरुद्ध नियय वत्तस्स ॥ २२ ॥
 नियय अब धा-सारस सलाहणिउज्ज च सउज्जण जणस्स ।
 लापागमाविरुद्ध अणुचन्न पुं व-राइहि ॥ २३ ॥
 निय निय काले सव्व त त कमसो पजुव्वमाणस्स ।
 सुइ-सागरावगाडस्स राइणा दुक्ख रडियस्स ॥ २४ ॥

- १ वाहिथे—वानवावम् । २ विनाणिया—वैशानव । ३ आउठाम् ।
 ४ वाहिसण । ५ इ रचणदम्—रचयणदम् । ६ समालभण—विशेषणम् ।
 ७ वधार्थम्—वध । ८ वहुविहणो—बहुभद्रम् । ९ अन्नार्थम्—अणुपणम् ।
 १० उठार्व—विठणम् । ११ विदना—हुण । १२ विवरण—वावम् ।
 १३ तपवण—पुण्य उर्वण । १४ अउरवणम्—आचारेणम् । १५ आवणीवम् ।
 १६ पूर (३) ।

सौलहमो परिच्छेओ ।

सुरसुंदरीए समथं सिणेह-सारस्स पुव्व-एक्कवाडं ।
 वेलीणाइं कइवि हु जिण-मासण-भत्ति जुत्तम्म ॥ २५ ॥
 अह अन्नया कयाइवि रयणीए राइणा नह पसुत्ता ।
 पाहाउय-व्हेलाए पिच्छइ सुरसुंदरी सुविणं ॥ २६ ॥
 किल कोवि कमिण-नप्पो डसिऊण ममं नरिंद-सजुत्तं ।
 मह उदरम्मि पविट्ठो एयं दट्ठूण पडिबुद्धा ॥ २७ ॥
 भीया जाव विचितइ न सुंदर हंदि ! सुमिणमेयंति ।
 ता किं अमंगलेणं इमिणा सिट्ठेण-नर-वइणो ॥ २८ ॥
 ताव पडु-पडह-पडिरव-पयडिय-गीय-ज्झुणीहिं संवलियं ।
 तक्काल-निउत्तेहिं पंहयं पाहाउयं तूरं ॥ २९ ॥
 तस्सवणा पडिबुद्धो चित्तिय चित्तम्मि पंच-नवकारं ।
 काउं सरीर-सोयं तक्कालुचियं मयरकेऊ ॥ ३० ॥
 मणि-रयण-पणह-त्तमं जुगाइ-जिण-पडिम-मंडियं वियडं ।
 चैइय-भवणं गंतुं विहिणा पूइत्तुं जिण-विंवं ॥ ३१ ॥
 ची-वंदणं करित्ता पच्चक्खाणं च तदुचियं काउं ।
 वार-विलासिणि-पउरे अत्थाणे ताहि संपत्तो ॥ ३२ ॥
 तक्कालमर्गलीए वर-वार-विलासिणीहिं विहियम्मि ।
 खणमगं अत्थाणं दाऊण समुट्ठिओ राया ॥ ३३ ॥
 विज्जा-विहिय-विमाणो सुरसुंदरि-पमुह-भारिया-सहिओ ।
 हिमगिरि-सिहेरे खयरोह-संगओ सो गओ ज्ञात्ति ॥ ३४ ॥
 कांडा-निमित्तमह सो अणेग-गोसीस-साहि-संकित्ते ।
 ओइन्नो उज्जाणे नंदण-वण-सरिस-सोहिट्ठे ॥ ३५ ॥
 मणिमय-सिला-यलेसु कयली-वण-परिगएसु रम्मसु ।
 उक्किट्ट-गीय-वाइय-पेक्खणयक्खित्त-चित्तस्स ॥ ३६ ॥
 सिरि-मयरकेउ-खयराहिवस्स अंतेउराइ-सहियस्स ।
 हिमवंत-पव्वए अह पत्तो मज्झणह-समउत्ति ॥ ३७ ॥
 भोयण-वेला वट्टइ विन्नत्तो तत्थ सूवयारेण ।
 पूइय-जिणिंद-विंवो विहिणा ची-वंदणं काउं ॥ ३८ ॥
 नहयर-नियर-परिगओ भोत्तूणमणग्घ-पवरमाहारं ।
 सुरसुंदरीए सहिओ कयली-हरयं अह पविट्ठो ॥ ३९ ॥

१ सप्त (दश ?) भिः कलकम् । २ पाहाउयं - प्राभातिकम् । ३ ज्झुणी -
 ध्वनिः । ४ प्रहंतं - वादितम् । ५ चैल्लवन्दनेम् । ६ अङ्गलेपान् । ७ शाखी -
 वृक्षः । ८ डकठ - उत्कृष्टम् । ९ अ युग्मम् । १० कदलीवृहम् ।

सयर्णायाम्नि पमुत्तो सुरय-मुह सेविऊण खणमेग ।
 पडिबुद्धए सुरमुर्दरीइ अह नर वई भणिआ ॥ ४० ॥
 पिययम ! ताव खणतरमच्छामो विबुह जण विणारण ।
 ता वडसु किंचि पण्होत्तरति, अह नर-वई मणइ ॥ ४१ ॥
 को जाइ नैहे, अहितसइ कि जणा, करय वचइ सेंसको । ।
 पइदिवह सइ कम्मि व सुरसुदरि । सँडहिउजए पीई । ॥ ४२ ॥
 सुरसुदराइ भणिय ततावळिय कहेसु मण-दइय । ।
 मणइ निबोडतीत त, लद्ध देवीइ 'वी स भ' ॥ ४३ ॥
 भणिय रत्ता तुरिय लद्ध पण्हात्तर इम देवि । ।
 ता मणसु तुम सपइ देवाए ताहि सलत्त ॥ ४४ ॥
 को तीसोए पढमा कम्मि व राया विणत्सइ विणट्ठो ।
 कि सँकय कालाण कस्स व दइभा तुह नाह । । ॥ ४५ ॥
 आभतिउजउ लच्छी का वा गेयम्मि सँसरा होइ ।
 तुमए विदिअ-पण्हात्तरस्स ततावळी का वा ? ॥ ४६ ॥
 भणिय रत्ता अच्चो । दवी पण्होत्तरेसु अइकुमळा ।
 ज ततावळियावि हु विहिया पण्हात्तर ज्ञात्त । ॥ ४७ ॥
 वैरेय दुहाणुलोमण तह य पडिलामओ मन वध ।
 अणुलामेण समंय चउह कय देवि ती-त-त' ॥ ४८ ॥

पुत्रो रत्ता भणिय —

कि सध्व-जणो इच्छइ सक्कदण पहरण च बोहेसु ।
 पहिएहि कि व घण्णइ साहिउजउ देवि । एयवि । ॥ ४९ ॥
 सुरसुदरीइ भणिय पवदुहमाणक्खर इम देव । ।
 'सं-व-उ'मुत्तरमेघ रत्ता भणिय पिए । मणसु ॥ ५० ॥

१. ५ ० १। २ प्रधात्तरमि त । ३ प्रअवदुहवस्य स्वस्य त्ररगापारथ 'ई स-व'
 पदवदरेव्यस्ते पश्चि मुख-नक्षत्रगाविभिरसरे विधावव विभिध समसौख्य
 कुलोभ्येन वधाकममुत्तर विज्ञानम् । ४ नभसि । ५ घण्ण इ — चन्द्र । ६ इम स्वता
 ७ दीघाशब्द प्रथम वर्ण क इत्यर्थे । ८ कस्मिन् उच्यते भावः । ९ उच्छ्रुत् । १०
 उजयत । ११ स्वहात् । १२ समसम् । १३ सुरसुदरानां सर्वेषामपि 'ती-त-ते' इत्य
 चोर्द्ध्वगुणार्थां स्वस्यै, उच्छ्रुत् पञ्चागुणार्थां स्वस्यै, उच्छ्रुत्पञ्चागुण्यन समसौख्य 'त'
 ('ती' इत्यस्य) तत (तन्त्र — तापू) तीर्त । कतीतम्) तं (तव), ते (हे
 ते) — हे कस्मिन् । A. G. II.) तवी (तन्वी — ईश्वर) ती-त-ते ' इत्येवमुत्त
 र्णाति कस्मिन्तार्थे । १४ वा — तुल्यम् कस्मिन् — इत्यम् चाम्बल — पवयम् इत्येव
 वचन वैदेवाद्यैस्तत्पर्युक्तः ।

आमंतिज्जउ लच्छी कथ वसंताण नासए बुद्धी ।
 कथ न नासइ सुहडो पिययम ! साहेसु एयं मे ? ॥ ९१ ॥
 भणियं रत्ता सुंदरि ! पडिलोमं वड्ढमाण-वन्नमिणं ।
 'सं-गा-मे' इति, तत्तो, रत्ता भणियं पिए ! भणसु ॥ ९२ ॥
 किं धरइ पुन्न-चंदो, किंवा इच्छंति पामरा खित्ते ।
 आमंतसु अंत-गुरुं किंवा सोक्खं पुणो सोक्खं ? ॥ ९३ ॥
 दट्ठूण किं विसंइइ कुसुम-वणं जणिय-जण-मणाणंदं ।
 कह णु रमिज्जइ पढम पर-महिला जार-पुरिसेहिं ? ॥ ९४ ॥
 सुरसुंदरीइ चितिय भणियं एयंपि जाणियं देव ! ।
 दुवैत्यं दु-समत्थं उत्तरमेत्यं 'सं-सं-कं' ते ॥ ९५ ॥

इय पण्होत्तर-भिदण-करणिक्क-रसाणवग्ग-हिययाण ।
 देवी-निवाण तहियं समागओ कसिण-गुरु-सप्पो ॥ ९६ ॥
 अह पुव्व-वेरिएणवि सप्पेणं तेण दोण्णिवि जणाइं ।
 दुदुठेण पट्ठि-देसे दट्ठाइं गरुय-रोसेण ॥ ९७ ॥
 सप्पो सप्पोत्ति पयंपिरीइ देवीइ कलयलं सोच्चा ।
 अह खग्ग-वग्ग-हत्था समागया अंग-रक्खा से ॥ ९८ ॥
 भुयगोवि हु भय-संभम-वेविर-देहो कयावराहोत्ति ।
 नासंतो हणिऊणं खंडा-खंडाकओ तेहिं ॥ ९९ ॥
 तयणंतरमुच्छलिओ महंत-कोलाहलो परियणस्स ।
 समयं चिय निव-देवी-देह-ट्ठिय-विस-वियारेण ॥ १० ॥

तओ ।

वाहिप्पंति पहाणा गारुडिया गारुडेसु पत्तट्ठा ।
 कीरांत मंत-जावा औणाविज्जंति मूलीओ ॥ ११ ॥
 अभिमंतिय-तोएणं दिज्जंतच्छिन्न-सलिल-धाराओ ।
 वज्जंति कंडैयाइं पउणीकीरंति अंगयाइं ॥ १२ ॥

१ मे = हे लक्ष्मि ! (A. C. II.), ग्रामे, संप्रामे, इत्यर्थः । २ पामरो =
 कुटुम्बो । ३ अन्ते गुरुयस्य तम् , सगणमित्यर्थः । ४ विसइइ = विकसति । ५ द्वि-
 व्यस्तम् । ६ द्विः समस्त्वम् । ७ ससं = (शशम् = हरिणम्) कं (जलम्); स !
 (सगण ! इत्यर्थः) सं (शं = सुखम्) कं (कं = सुखं A. B. I.); ससंकं (शशा-
 ङ्गम्); ससंकं (सशङ्गम्) । ८ प्रजल्पिण्याः । ९ खण्डखण्डीकृतः । १० वाहिप्पंति
 = व्याहियन्ते (H. P. IV. 253) आहूयन्ते (H. P. IV. 258) इत्यर्थः । ११
 आनाय्यन्ते । १२ दिज्जंति + अच्छि^० = दिज्जंतच्छि^० । १३ कण्टकानि = शोषभि-
 विशेपरूपाणि । १४ अगदानि = शोषधानि ।

सोलहमो परिच्छेओ ।

महु-मासे संपत्ते राया अतेउरेण संजुतो ।
 अट्ठाहिय-माहिमट्ठा पत्तो वेयइइ-कूडम्मि ॥ १०० ॥
 महया विच्छेणं पत्ता वेयइइ-वासिणो खयरा ।
 गंधव्व-नट्ट-पउरा वट्टइ अट्ठाहिया जाव ॥ १०८ ॥
 ताव य गंगावत्ताड आगया खयर-नियर-परियरिया ।
 वर-खववई कन्ना अणंगवेगारि नामेण ॥ १०९ ॥
 दिट्ठा सा जुवरन्ना तीएवि सिणिद्ध-दिट्ठि-पाएण ।
 विद्धो अणंग-त्राणेहि क्षत्ति आयल्लयं पत्तो ॥ ११० ॥
 पुच्छइ अणंगकेऊ वसंतनामं वैयसियं, भइ ! ।
 कस्सेसा वर-विलया कस्स व धूया ओ किंनामा ? ॥ १११ ॥
 भणियं वसंतएणं गंगावत्ताम्मिं आसि वर-राया ।
 सिरि-गंधवाहणोत्ति य माहिल मयणावली तस्स ॥ ११२ ॥
 तीए य तिण्णि तणया पट्ठमो नहवाहणो, मयरकेऊ ।
 तइओ य मेहनाओ विज्जा-त्रल-गब्बिआ सूरा ॥ ११३ ॥
 पिउणा सह पव्वइए जाए नहवाहणे, मयरकेऊ ।
 जाओ राया सोवि य वियणे विज्जं पसाहितो ॥ ११४ ॥
 पिउणा तुज्झ पमाएण मारिओ छिन्न-वंस-जालीए ।
 गुरु-करुणाणुगएणं तुह पिउणा ठाविओ रउजे ॥ ११५ ॥
 एसो उ मेहनाओ, दिन्नाणि पभूय-गाम-नयरणि ।
 चित्तागइ-खयर-धूया दिन्ना पउमोयरा पवरा ॥ ११६ ॥^B
 तीए एसा धूया कन्ना नामेण मयणवेगत्ति ।
 एयं च कुमर ! मगइ पियंयमाए पिययमस्स ॥ ११७ ॥
 जलकंतस्स उ पुत्तो कंचणदेवीइ कुच्छि-संभूओ ।
 जलवेगो, किं दिन्ना नवत्ति सम्मं न याणामि ॥ ११८ ॥
 इय सोऊण कुमारो वज्जरइ वसंत ! सुणसु मह वयणं ।
 एयं कन्ना-रयणं विणा उ मेह नत्थि जीयासा ॥ ११९ ॥
 जइ जीविण कउजं अहयं वा वल्लहो जइ-य तुज्झ ।
 ता गंतूणं तायं तह भणसु जहा लहुं लहइ ॥ १२० ॥
 अह सो बाल-वयंसो नाऊणं निच्छयं कुमारस्स ।
 गंतूण य तं रत्तो जहद्वियं साहए सव्वं ॥ १२१ ॥
 रत्तावि मेहनाओ वाहरिऊणं विमग्गिओ कन्नं ।

१ आवसतां = वश्यताम्; A निवभाळयं = निजगृहम् । २ वयसं = मित्रम् ।
 ३ B तिस्रभिः कुलकम् ।

पुट्टो य कहसु तणयस्त गुण-गणं एवस्म समय-जायस्त ।
 धूणिप सिरण तेणवि भणिय नर-नाह ! निमुगेसु ॥ ९२ ॥
 एरिस-समए जाओ जणयस्म न सुंदरी हउइ बाणे ।
 बहउंतो पिउ-गेहे हणइ कुळ राय-उच्छि च ॥ ९३ ॥
 देव ! न रुसेयव्वं जाव तुमं नेव पेउसे एयं ।
 तावच्चिय तुह कुमल पाणाणवि संतओ दिट्ठे ॥ ९४ ॥
 रत्ता भणियं भदय ! को कोवो एय वल्लु परमथे ।
 सत्थ-समत्थिय-मज्झत्थ-तत्त बुद्धीहि कहियम्मि ! ॥ ९५ ॥
 कय-उंवेयारम्मि गए स-ट्ठण अह निवेण बोहिता ।
 भणिया सुहासणत्था पियवथा सोय ताविण्ण ॥ ९६ ॥
 पढम-सुय-जम्म-दियहे हरिसो किर होइ जणणि जणपाणं ।
 तं पुण दिव्व-वसेणं अहं अन्नारिसं जाय ॥ ९७ ॥
 ता भदे ! तं गच्छसु बालं वित्थण धांवि-सजुत्तं ।
 निय-सोसुरए सिग्घ बुद्धिं तायेव नेयव्वो ॥ ९८ ॥
 तीए तहचि भणित नीओ सुरसुंदणम्मि नयरम्मि ।
 सिट्ठो तन्वुत्तंतो खयरहिंव नियप-दइयस्स ॥ ९९ ॥
 जलणप्पह खयरहिंव-पिय-भउजा-चित्तेह-तणयस्स ।
 जलकतस्स उ सब्बो तेणवि बड्ड मज्जिया एसा ॥ १०० ॥
 ताहे जलकतेणवि जम्मण-महिमाइ-सयल-कायव्वं ।
 काऊण कयं नाम सुह दियहे मयणवेगोत्ति ॥ १०१ ॥
 कमसो पवड्डमाणो पत्तो सो जोव्वण मयणवेगो ।
 अबिणीओ दुस्सीलो अकच्च-निरत्तो कैयव्वो य ॥ १०२ ॥
 जलकत-खयर-पुत्तो कचणदेवीइ गम्म-संभूओ ।
 जलवेगो सं भित्तो जाओ सहपदिय-रमित्ति ॥ १०३ ॥
 सुरसुंदरीइ कइयावि सीह सुमिणेण सुइओ तणओ ।
 उप्पन्नो बीओपि य दुह-लिहि नकलत्त-जोगम्मि ॥ १०४ ॥
 रूपेण अणग समो सूरौ चाई पियवओ दक्खो ।
 नामेणउणगकेऊ सुविणीओ जणणि-जणपाण ॥ १०५ ॥
 कमसो जोव्वण पत्तो खयरय पयम्मि टाणित्ते एत्तो ।
 साहिय विग्गो वियरइ इच्छए खयर-नपरेशु ॥ १०६ ॥

१०० 'वगार', 'देवज्ञ' इति शब्द । १०१ व्याख्या - अत्रापि अत्र अत्र अत्र अत्र १०१ ।
 १०२ अत्रादशम् । १०३ यानी - यानी । १०४ साधुस्य - अत्रादशम् । १०५ सुरसु । १०६
 अत्रादशम् । १०७ कृतम् । १०८ १०९ ।

सोलहमो परिच्छेओ ।

देवी-घरं पविट्ठो दिट्ठो चेडीइ पावाए ॥ १३ ॥
 मोत्तूण अंगरक्खे बाहिं देवीए विहिय-मंगिल्लो ।
 वास-हरम्मि पविट्ठो रयण-विचित्तम्मि देवि-जुओ ॥ १३८ ॥
 परिहासाईहिं खणं अच्छित्ता सुरय-सेवणारंभे ।
 मिल्लेइ अंगुलीयं देवी आभरण-ठाणम्मि ॥ १३९ ॥
 पारद्धम्मि य सुरए सहसा आयड्ढिऊण करवालं ।
 चेडी-वेसण ठिओ तणय-कयतो तहिं पत्तो ॥ १४० ॥
 जणणी-सुरयासत्तं जणयं घाएउमुज्जओ तणओ ।
 हा ! हा ! कट्ठमऊज्जं धिरत्थु संसार-वासस्स ॥ १४१ ॥
 जाणंतो निय-पुत्तो पियरं घाएइ जणणि-सजुत्तं ।
 दोस-पैरद्धो जम्हा अहो ! दुरंतो इमो दोसो ॥ १४२ ॥
 रागाओ होइ दोसो दोसाओ होइ वेर-संबंधो ।
 वेराओ पाणि-घाओ तत्तो गुरु-कम्म-बंधोत्ति ॥ १४३ ॥
 कैम्म-गुरू पाणि-गणो निवडइ तिरि-नरय-दुक्ख-गहणम्मि ।
 दुक्ख-पैरद्धो पावं कुणमाणो भमइ पुणरुत्तं ॥ १४४ ॥
 नरयाओ तिरियत्ते तिरियत्ताओ पुणोवि नरयम्मि ।
 दुक्ख-सय-संपउत्तं भव-परियेदटं कुणइ जीवो ॥ १४५ ॥
 एवं नाऊण जणा राग-दोसाण वज्जणं कुणह ।
 भव-सय-किलेस-वहुलं संसारं जेण उत्तरह ॥ १४६ ॥
 उगिगन-खगमव्रलं अवलोइय नरवईवि विम्हहिओ ।
 चित्तेइ अहो ! धट्ठा मज्झ वहट्ठा इह पविट्ठा ॥ १४७ ॥
 लैल्लुक्क-मुक्क-हुंकार-पुन्वयं थंभणीए विज्जाए ।
 थंभिय-देहा जाया निच्चिट्ठा चित्त-मुत्तिव्व ॥ १४८ ॥
 देवीवि विम्हिय-मणा भणइ य ललिए ! किमेवमारद्धं ।
 पावे ! केण पउत्ता दुट्ठेणं धाइया रत्तो ? ॥ १४९ ॥
 रत्ता भणियं इत्थीए साहमं एरिसं न संभवइ ।
 ता देवि ! कोवि दुट्ठो दिट्ठो कालेण पुरिसोऽयं ॥ १५० ॥
 पर-विज्जा-च्छेयकरिं विज्जं आवाहिऊण नर-वइणा ।
 चिर-काल-साहियाओ छिन्नाओ तस्स विज्जाओ ॥ १५१ ॥

१ तनयरूपकृतान्त इत्यर्थं । २ परद्धो = पांडितः (H. D. VI. 70) । ३
 कर्मभिर्गुरुः, कर्मबहुल इत्यर्थः । ४ भूयः (N. I. 31) । ५ परिवर्त्त. = भ्रमणम् ।
 ६ वहुत्तं । ७ लल्लुक्कं = भीमम् (H. D. VII. 18) । ८ चित्रमूर्त्ति

तेनावि य तस्स दिक्का विपत्तिव-वयणारविदेण ॥ १२१ ॥
 गगावसे वत्त पाणिग्गहणं महा विभूर्इए ।
 नीया य मयणवेवा कुमरेण नियय गयरमि ॥ १२२ ॥
 सोऊण पाणिग्गहणं जल्लरेगो दूमिभो य पिसेण ।
 कक्का विभोय दुहिभो दुनरा मरभोवम पत्तो ॥ १२३ ॥
 वडो अणगकेउत्त थिताए विविद्ध भारणोपाए ।
 कद्धावाभो गणूण साहए मयणवेगरत्त ॥ १२४ ॥
 मित्त । तुभ न विपाणसि जेई सुभो त हि गयरकेउत्त ।
 सुरसुंदरीइ पुभो इहागिभो जम्म दिक्काग्गि ॥ १२५ ॥
 अयमभिभा सि मित्तय । जणएण तुभे सुनिदुद्धर मणेण ।
 तुम्हा कणिउठो भाया उँवरउजे जेण अहिंसितो ॥ १२६ ॥
 माया विताग्गि य तुम्हा दसण फइवि नेय इच्छति ।
 वरिव सरिस धारेंनि जेण दूर-उठिपं निग्घं ॥ १२७ ॥
 १ य लहसि तुमं गंतु तीइ दिताएवि जरथ तुह वणभो ।
 ता पिउ परिभूएण वयंस । वि तुम्हा ओरेण । ॥ १२८ ॥
 एमाइ-वयण-भाहु सँप्पि-हामिभो तस्स गुरु पभोसग्गी ।
 जल्लिभो जम्म परपर-निग्घद समथ जाणेण ॥ १२९ ॥
 अह सो रोसं वसइो पमणइ दसेहि बेरियं निवरं ।
 दसमि अयसाए जण फल तस्स पावत्त ॥ १३० ॥
 मणइ तभो जपकतो सो तुम्हा पिवा अजेण-उपरेहिं ।
 रनिपउजइ तिनत्ताग्गि-सग्ग-मपावग्ग-इग्घदि ॥ १३१ ॥
 क्व-परिवत्तिग्गि मित्त । गेण्ह एय कु-पगय रिग्ग ।
 जेण जदिग्गिअ अत्थस्स साहगो हासि कइरेण ॥ १३२ ॥
 दिक्का य तेण रिग्ग रंभ गंतुण साहिगा वमसो ।
 गयपुरमाग्गम ठिभो चेडी क्वेण देवि िदे ॥ १३३ ॥
 सुरसुंदरीइ चेडी लग्गि हत्तिऊण दूर-देसग्गि ।
 भोत्तुण तीइ क्वेण सो ठिभो निव वइहाए ॥ १३४ ॥
 वत्तिणाहि क्कत्तण दिक्काउ मर वई दिग्ग अगुळएण ।
 कर साठिएण विद्धइ सुरवाइयं पभोत्तुणं ॥ १३५ ॥
 अह अग्गया गरिओ भोत्तुणं सवर कपुर-सग्गगो ।

१ अ मित्त । २ अ उँवर । ३ अ वयणत्त - अयणत्त । ४ अ वीवरउजे । ५ अ जी
 मित्त । ६ अ वि - वरि । ७ अ रोवकउत्तः । ८ अ वइहा - अयणाव । ९ अ
 क्व ।

देवी-घरं पविट्ठो दिट्ठो चेडीइ पावण
 मोत्तूण अंगरक्खे बाहिं देवीए विण
 वास-हरम्मि पविट्ठो रयण-विचित्त
 परिहासाईहिं खणं अच्छित्ता सुरय-सेवण ।
 मिहेइ अंगुलीयं देवीं आभरण-ठाणम्मि ॥ १७९ ॥
 पारद्धम्मि य सुरए सहसा आयड्ढिऊण करवाल ।
 चेडी-वेसेण ठिओ तैणय-कयंतो तहिं पत्तो ॥ १८० ॥
 जणणी-सुरयासत्तं जणयं घाएउमुज्जओ तणओ ।
 हा ! हा ! कट्ठमऊज्जं धिरत्थु संसार-वासस्स ॥ १८१ ॥
 जाणंतो निय-पुत्तो पियरं घाएइ जणणि-सज्जत्तं ।
 दोस-पैरद्धो जम्हा अहो ! दुरंतो इमो दंसो ॥ १८२ ॥
 रागाओ हेइ दोसो दोसाओ होइ वेर-संबंधो ।
 वेराओ पाणि-घाओ तत्तो गुरु-कम्म-बंधोत्ति ॥ १८३ ॥
 कैम्म-गुरु पाणि-गणो निवडइ तिरि-नरय-दुक्ख-गहणम्मि ।
 दुक्ख-पैरद्धो पावं कुणमाणो भमइ पुंणरुत्तं ॥ १८४ ॥
 नरयाओ तिरियत्ते तिरियत्ताओ पुणोवि नरयम्मि ।
 दुक्ख-सय-संपउत्तं भव-परियेदटं कुणइ जीवो ॥ १८५ ॥
 एवं नाऊण जणा राग-दोसाण वज्जणं कुणह ।
 भव-सय-किलेस-वहुलं संसारं जेण उत्तरह ॥ १८६ ॥
 उग्गिन्न-खग्गमव्रलं अवलोइय नरवईवि विम्हाहिओ ।
 चित्तेइ अहो ! धट्ठा मज्झ वहट्ठा इह पविट्ठा ॥ १८७ ॥
 लैल्लक्क-मुक्क-हुंकार-पुव्वयं थंभणीए विज्जाए ।
 थंभिय-देहा जाया निच्चिट्ठा चित्त-मुत्तिव्व ॥ १८८ ॥
 देवीवि विम्हिय-मणा भणइ य ललिए ! किमेवमारद्धं ।
 पावे ! केण पउत्ता दुट्ठेणं घाइया रत्तो ? ॥ १८९ ॥
 रत्ता भणियं इत्थीए साहसं एरिसं न संभवइ ।
 ता देवि ! कोवि दुट्ठो दिट्ठो कालेण पुरिसोऽयं ॥ १९० ॥
 पर-विज्जा-च्छेयकरिं विज्जं औवाहिऊण नर-वइणा ।
 चिर-काल-साहियाओ छिन्नाओ तस्स विज्जाओ ॥ १९१ ॥

१ तनयरूपकृतान्त इत्यर्थः । २ परद्धो = पीडितः (H. D. VI. 70) । ३
 कर्मभिर्गुरुः, कर्मबहुल इत्यर्थः । ४ भूयः (N. I. 31) । ५ परिवर्त. = भ्रमणम् ।
 ६ उहुत्तं । ७ लल्लक्कं = भीमम् (H. D. VII. 18) । ८ चित्रमूर्तिरिव ।
 ९ घातिका । १० आहूय SEE NOTE P. 273 ।

तच्छेयाओ जाओ पैयइधो सो पकपमाण तण् ।
 भणिय निवेण अणुहरइ देवि । एसो कुमारस्स ॥ १५२ ॥
 ता नूण सो एसो पडमो तुह पुत्तया न अन्नोत्ति ।
 त सुणिय इमा जाया भय-लज्जा-सोप-सभता ॥ १५३ ॥
 तम्मि य दिणम्मि सुरनदणाओ जलकत सतिओ दूओ ।
 फुट-वयणो नामेण समागओ राप-कग्जेण ॥ १५४ ॥
 सा बाहरिओ रत्ता पुट्टो । किं भद ! होइ सो एसो ।
 सो जो पियवयाए पासे सपेत्तिओ आसि ? ॥ १५५ ॥
 जम्म-दिणे नेमित्तिव-वयणाओ जायमेत्तओ पुत्तो ।
 भणिय च तेण एव एसो सो मयणवेगोत्ति ॥ १५६ ॥
 सोऊण तस्स वयण राया सोयाउरो विचित्तेइ ।
 अज्जवि पुव्व विरुद्धो वइरी पट्ठि न छेइइ ॥ १५७ ॥
 धी ! ससार-सहाओ पुत्तावि हु दासणो हवइ वइरी ।
 पिच्छ अकारण कुबिआ वैवसइ एवारिस पाव ॥ १५८ ॥
 मतीहिं सम भत गुत्त काऊण ताण वयणेण ।
 कट्ठ-हेरे सा छुट्ठा नर-वइ-हिय-पुरिस-कय-रक्खो ॥ १५९ ॥
 तत्थवि कल्लसिय हियओ पिय-वह-परिणाम निच्छय-मईओ ।
 कोहेण धममत्तो किच्छेण गमइ दिपहाइ ॥ १६० ॥
 अह अन्नया कपाइवि पज्जोसवणा दिणम्मि सपत्ते ।
 चारागार नर-भाणे विसुज्झमाणे निवोणार ॥ १६१ ॥
 सुमरइ तणव जेइ कट्ठ हर सठिय नर-वरिंदो ।
 चितइ हा ! हा ! कट्ठ न इ जुत्त मज्झ एरिसय ॥ १६२ ॥
 जइवि इ कयावराहो दुस्सीलो हदि ! नदणो मज्झ ।
 तहवि इ तम्मि निरुद्धे रज-सुइ नो पत्तसामि ॥ १६३ ॥
 पज्जोसवणावि इ मह न य सुज्झइ तम्मि वधण-ठियम्मि ।
 इय चित्तिऊण मुक्को पेसल-वयणेहिं आळविओ ॥ १६४ ॥
 मुचसु पुत्त ! विसाय कुणसु पसाय कुमार-भुत्तीए ।
 दिक्खाइ गहण समए नियय पए त ठविस्तामि ॥ १६५ ॥
 देसत गाम-सथ दाळ पैवइथ नियय-नर सहिआ ।
 पट्टविओ सावि गओ अमुक्क वेरो निय-मणम्मि ॥ १६६ ॥

१ प्रकृतिस्य । २ अनुदरत = अनुकरोति । ३ अ सुग्गम् । ४ छेइइ = सुपाति
 (अ १ १५ ७) । ५ वयसति = करोति । ६ पट्टिका दिने । ७ श्रु कथा ।
 ८ पत्त = इन्द्रम् । ९ प्रत्ययित = विशद्व ।

चित्तेइ सो कयग्घो विविहोवाणहिं
 रत्ताए लहइ निदं न य सो कूडा।
 तत्थ य पन्वय-गहणे पल्ली-पासमि-
 मूलीए गवेसंतो घूम-मुहो आगओ जांग।
 उवयरिओ सो तेणं सयणासण-पाण-भोयणाड ६ ।
 तुट्टेण तेण दिन्नं अदिस्सं अंजणं तस्स ॥ १६९ ॥
 अंजिय-लोयण-जुयलो अदिस्सो सो मणेण चित्तेइ ।
 मारेमि वेरियं तं जेण मणं निव्वुइं लहइ ॥ १७० ॥
 एस मह रज्ज-लंभो हंतव्वो जं पिया स-दृत्थेण ।
 वेरिय-जणेण दिन्नं रज्जं नरयं विसेसेइ ॥ १७१ ॥
 अह सो अदिस्स-तणू वंचिय सयलंपि रक्खण-नरोहं ।
 आगम्म गयपुरम्भी रत्तो छिदं पलोएइ ॥ १७२ ॥
 वैच्चोहर-ट्टिओ सो सरीर-चित्तथमागयं पियरं ।
 मणि-रहियं पट्टीए पावो घाएइ छुरियाए ॥ १७३ ॥
 दुट्टे अपिच्छमाणो य नर-वई तक्खणेण निदखंतो ।
 पभणइ रुंभह दारं अदिस्सो अच्छए कोवि ॥ १७४ ॥
 हण हण भणमाणेहिं कुंतगाहेहिं रुद्ध-दारम्मि ।
 मरण-भयाओ पडिओ वेद्वैय-कूवे मयणवेगो ॥ १७५ ॥
 पावं चित्तेइ नरो वेरिय-लायस्स कूर-परिणामो ।
 नवरं निवडइ तस्सेव दुक्खयं इयर-पुत्तेहिं ॥ १७६ ॥
 रायावि अंगरक्खेहिं तक्खणं वेदिओ परूढ-वणो ।
 जाओ मणि-सल्लिलेणं सिंचंतो वेयणा-रहिओ ॥ १७७ ॥
 देसंताओ पत्ता भणंति परिरक्खगा नरा देव ! ।
 अदिस्सो होऊणं नट्टो सो मयणवेगो म्ह ॥ १७८ ॥
 अह राया संविग्गो चित्तेइ तणयस्स विलसियं एयं ।
 जाणंतो किं अज्जवि निरुज्जमो धम्म-करणम्मि ? ॥ १७९ ॥
 भोगासत्तो जिण-धम्म-वज्जिओ कहवि जइ मओ हंतो ।
 अट्ट-ज्झाणोवगओ का मज्झ गई तओ हंतो ? ॥ १८० ॥
 अह अज्जया कयाइवि विन्नत्तो सो निउत्त-खयरेण ।
 कुंसुमायरम्मि सूरी समागओ चित्तवेगोत्ति ॥ १८१ ॥

१ उपचरितः = पूजितः । २ अदृश्यम् । ३ SEE NOTE P. 147 । ४ वि-
 धाकूपे । ५ कुसुमाकरे = एतन्नामि उच्यते ।

पहासिय-वयणो राया दाऊणं पेरिओसिम तस्त ।
 अतेउरेण सहिओ संपत्तो सुरि पासम्मि ॥ १८२ ॥
 ति पवविखणिऊण मुणि वडइ विणओणमत सिर कमडो ।
 तह अमरकेउमाइ वंदिय भंतीइ उवधिट्ठो ॥ १८३ ॥
 ससारुव्वेयकरी राग दोसाइ-संतु-निम्महणो ।
 सवेगकरी विहिया वित्थरओ देसणा सुरणा ॥ १८४ ॥
 त सोउं सविगो पुच्छइ राया कहेहि मे भयव ।
 कि वडइ वेर भाव मह पुत्तो मयणत्रेगोत्ति ॥ १८५ ॥
 कथ व चिद्धइ सपद, पभणइ सुरी सुणेहि नर-नाह ! ।
 ना सा सुवधु-जीवा आसि मुरो कालवाणो ते ॥ १८६ ॥
 काउ विजा ष्ठेय सुरसुंदरि हरण-समय-खीणाऊ ।
 उप्पन्नो वण-महिओ दवेण दह्दो मओ रजे ॥ १८७ ॥
 खय किमि-कुलाउलाए गम्भे सुहियाए सारमेइए ।
 जाओ सुणओ ताव प पेचम-दिवसे मया जणणो ॥ १८८ ॥
 दिभ-कपत्थण दुहिओ मुक्खाइ मओ तओरि विण्य मिहे ।
 जाओ गलि-गोरहओ तोरुय घाएहि विदविओ ॥ १८९ ॥
 गलियत्तण खिन्नेण दिन्नो विण्णेण घचिये-वरस्त ।
 तिर्ल जतम्मि बहतो अहोनिंसि दुन्वलो जाओ ॥ १९० ॥
 किमि काय खइय दहो पाए घसिऊण दीहर काल ।
 गोसीस तरु गणह्दो हिमवते पत्रगो जाओ ॥ १९१ ॥
 दसिओ तण नर वर । पण्हात्तर वायडो सह पियाए ।
 तुह अगारक्ख निहओ उप्पन्नो मयणवेगो सो ॥ १९२ ॥
 पुव्व कय-वेर वसओ पुत्तावि वेहुउजओ इमो तेण ।
 अदिस्सो हणइ तुम सो खिय वच्चो हरे तइया ॥ १९३ ॥
 कोतेक्कता भय सममेण पडिओ स वेच्च-क्वम्मि ।
 वप्पाहारो तेहियव सा ठिओ दीहेर काल ॥ १९४ ॥
 असुद्ध विसोहय पुरिसेहि दार-पिहेणे कयाइ अवणीए ।
 रत्तीए निग्गओ सो नद्धे य भएण तुह राय । ॥ १९५ ॥

१ पारितोचिद्धम् । २ अ १ ताए । ३ पुत्रमम् । ४ सारमेयी = सुनी । ५
 दुवड = था (II P I 53) । ६ अ तप्य य । ७ पचिओ = तेलिक ।
 ८ तिलपन्नम्, द्वितायाया स्वाने सप्तमी (II P III 135) । ९ वायवा =
 म्याशुत । १० वपापतः । ११ उ-त कास्तः । १२ वरं कृते । १३ तत्रैव ।
 १४ दीहर = दीप्यं । १५ विह्व = विधावम् ।

सोलहमो परिच्छेदो

पावोदण अणुचिय-आहार-निमे ।

जायं वेयण-पउरं संपइ सो भमइ ३

सोऊण सूरि-वयणं संविग्गो जाय-विरइ ।

सुरसुंदरि-त्रीय-सुयं अणंगकेउं ठविय रउजे ॥ १५३ ॥

जिण-चेइयाण पूयं काउं दाऊण विविह-दाणाइं ।

वत्यासणाइएहिं सम्माणेऊण मुणि-संघं ॥ १९८ ॥

बहु-विज्जाहर-साहिओ पव्वइओ जाय-तिव्व-संवेगो ।

सुह-लगे संपत्ते पय-मूले चित्तवेगस्स ॥ १९९ ॥

सुरसुंदरीवि सोउं वेर-निमित्तं सुदारुणं दुक्खं ।

पव्वइया गणिणीए पय-मूले कणगमालए ॥ २०० ॥

इय तिन्निवि मिलियाओ वय-पडिवत्तीए पुव्व-भगिणीओ ।

ताणं च पुव्व-दइया मित्ता ते तिन्निवि मिलिया ॥ २०१ ॥

चित्तगइ-वायगस्स ओ पासे पडिऊण अंग-सुत्ताइं ।

अत्थं सुणेइ मूले गुरुणो सिरि-चित्तवेगस्स ॥ २०२ ॥

फालेण मयरकेऊ सुत्तथ-विसारओ महा-सत्तो ।

पंचविहंपि य तुलणं करेइ एगागे-पडिमट्टा ॥ २०३ ॥

तव-भावणाए भाविय अत्ताणं सत्त-भावणव्भासं ।

कुणमाणो पेयवणे रत्तीए ठाइ उस्सगं ॥ २०४ ॥

एत्थंतरम्मि सूरी विहरंतो पाविओ पुरिं चंपं ।

पडिमाए मयरकेऊ पइदियहं ठाइ पेयवणे ॥ २०५ ॥

चित्तगइ-वायगोवि य वायण-समयम्मि साहु-मज्झ-गओ ।

विगह-पमायासत्तो हरिओ केणावि देवेण ॥ २०६ ॥

अह मुणिणो विम्वइया गुरुण सारिंति हरण-वुत्तंतं ।

उवउत्तो पुव्व-गए नीउं तं वैइयरं सूरी ॥ २०७ ॥

आमंतिऊण समणे पवत्तिणिं सयल-साहुणि-समेयं ।

वज्जरइ गुरू अज्जा ! वज्जह वेरं सुदूरेण ॥ २०८ ॥

जो सो मोहिल-जीवो सुमंगलो पर-भवम्मि रुट्ठेण ।

धणवइ-जीव-सुरेण हय-विज्जो माणुस-नगस्स ॥ २०९ ॥

परओ मुक्को तइया हिंडंतो मणुय-विरहिए रत्ते ।

इसिओ कुक्कुड-सप्पेण सो मओ भमइ संसारे ॥ २१० ॥

१ कुष्ठः । २ B तिस्रभिः कुलकम् । ३ दयिताः = भर्तारः । ४ वायगो = वाचकः = उपाध्यायः । ५ प्रेतवनं = श्मशानम् । ६ ज्ञात्वा । ७ व्यतिकरम् ।
८ B युग्मम् । ९ B युग्मम् ।

नारय तिरिध-नरेसुं दारुण दुःखाइं तत्थ अणुहविउं ।
 सिद्धत्थपुरे जाओ सुरहो सो कणगवइ-पुत्तो ॥ २११ ॥
 खय-वाहीए मयम्मी सुग्गीवे नर-वई इमो जाओ ।
 तळम्मुदया रज्जे अहिट्ठियं सुप्पइट्ठेणं ॥ २१२ ॥
 रज्ज-मट्ठो चंपोए आगओ किच्चिधम्म नर-वइणा ।
 देसते गाम-सयं दिज्जे से धूय-तणयस्त ॥ २१३ ॥
 दुल्लयकारी भामेण राइणा किच्चिधम्म-तणएण ।
 निव्वासिओ अइंतो निव्विज्जो ताव सो जाओ ॥ २१४ ॥
 काऊण य बाळ-त्तवं जोइसवासां सणिण्डरो जाओ ।
 सैरिऊण पुव्व-वइरं इहागओ चित्तगइ-पासे ॥ २१५ ॥
 छिइ गवेसपंतो विगह-पमत्तो य वापगो अज्ज ।
 अवहरिउं पक्खिचो सुरेण सो लवण जलहिम्मिं ॥ २१६ ॥
 सुह-परिणामो भयव सुक-ज्जाणेण दइदु कम्मसो ।
 सपइ मव मय-मुक्को अंतगडो केवली जाओ ॥ २१७ ॥
 सोऊण सूरे-वयणं समणा समणी य परम सविग्गा ।
 तावय पेयवणाओ समागओ अमरकेउ मुणी ॥ २१८ ॥
 भणइ य गुरु-आणाए धणदेव-जुओ अहं तु पेयवणे ।
 भयवं ! गओ पहाए पासे मुणि-मयरकेउस्त ॥ २१९ ॥
 तहिय च न सो दिट्ठो दिट्ठा य चिया फुरंत इंगाला ।
 गधोदग-कुसुम-वास च निवडिय दीसए तत्थ ॥ २२० ॥
 दुग्गुणाणिय-सवेगो पभणइ सूरीवि नाप-परमत्थो ।
 दुक्खचो हिंउतो इहागओ मथणवेगो सो ॥ २२१ ॥
 पेयवणे पडिमत्थ पियर दट्ठूण चितए पावो ।
 इण्हि करेमि सहल निय जम्म वेरिय हंतुं ॥ २२२ ॥
 दारुण-भरिय सगळ भागं मोत्तूण तत्थ सागडिओ ।
 उरसूरति पैइट्ठो वसभे चित्तूण नपरीए ॥ २२३ ॥
 जाए तमथयारे तहि ओ कट्टेहिं तेण पावेण ।
 पच्छाइऊण दइदो चीया-जलणेण सो साहू ॥ २२४ ॥
 देहं स दहइ सिही सुक-ज्जाणेण सोवि कम्माइं ।
 अविचल-चित्तो भयव अतगडो केवली जाओ ॥ २२५ ॥

१ सुकम्पाधिना । २ अ पाइ । ३ बुद्धिदूतनयस । ४ स्तूत्वा । ५ सुकुग्गदहाए
 चिना । ६ शाकटिक = शकटस्वामी । ७ प्रविष्ट । ८ तमाया रत्न्या अन्वकारे ।
 ९ शिको = अग्नि ।

सोलहमो परिच्छेओ ।

एवं समुल्लवंतस्त सूरिणो उल्लमं-
 खविए कम्म-चउक्के उप्पन्नं केवलं -
 तह अमरकेउ-मुणिणो धेणदेव-जइस्त -
 कमलावइ-सुरसुंदरि-पियंगुवरमंजरीए य ॥ २२८ ॥
 सुह-भावाणमिमाणं उप्पण्णं केवलं वरं नाण ।
 देवेहिं कया माहिमा मोक्खं पत्ताणि कालेण ॥ २२८ ॥
 पावेण मयणवेगो भमिही संसार-सायरमणंतं ।
 ता भो भव्वा ! उज्झह राग-द्वेसे महा-सत्तू ॥ २२९ ॥
 इत्थ य कहा समप्पइ सुरसुंदरि-नामिया पुरा भणिया ।
 राग-द्वेस-विमुक्कं पणमह भत्तीइ जिणइंदं ॥ २३० ॥

निच्च-पलोयण-निरया तग्गय-चित्ता विमुक्क-वावारा ।
 अत्थ-पयाण-रहिया जासिं वयणंपि न ल्हंति ॥ २३१ ॥
 निय-अत्थ-पयाणेवि ह्नु रस-रहियाओ न दिंति सम्भावं ।
 परमत्थ-विरहियाणं अन्नत्थ-निवद्ध-चिन्नाओ ॥ २३२ ॥
 तासु वर-वेसियासुव सुवन्न-रयणुच्छलंत-सोहासु ।
 वहल-निरंतर-वन्नय-संजाय-सरीर-सोहासु ॥ २३३ ॥
 आसत्तं सुविर्धइद्धाण माणसं जइवि अणुदिणं नूणं ।
 तहवि ह्नु मह विन्नत्तिं सुणंतु इह सज्जणा सरला ॥ २३४ ॥
 निरलंकाराच्छंदाणुवत्तिणी ललिय-कोमल-सरीरा ।
 दालिदिय-वर-कुल-वालियव्व एसा कहा तुम्ह ॥ २३५ ॥
 उवणीया सुयणाणं अन्नासत्तावि वारयं दाउं ।
 अविर्धइद्धावि वियइद्धा जह होइ तहा जइज्जाह ॥ २३६ ॥

आसि जिणो जेय-वंधू तित्थयरो वद्धमाण-नामोत्ति ।
 संसार-जलहि-मज्जंत-जंतु-जण-जाणवत्त-समो ॥ २३७ ॥
 सीसो तस्स सुहम्मो तत्तो जंबू तओ य पभवोत्ति ।
 एवं सूरिण परंपराए ता जाव वइरोत्ति ॥ २३८ ॥
 साहाए तस्स सूरि जिणेसरो नाम आसि विक्खाओ ।
 तत्तो य निम्मल-गुणो उज्झाओ अल्लओ नाम ॥ २३९ ॥
 सीसो य तस्स सूरि सूरौव्व सयावि जणिय-^{१३}दोसंतो ।

१ धनदेवयतेः । २ B युग्मम् । ३ अर्थः = पदार्थः, धनं च । ४ वेसिया =
 वेद्या । ५ सुवर्णाः = शोभनाक्षराणि, सुवर्णं = हेम च; रयणा = रचना, रत्नानि च ।
 ६ सुविदग्धानाम् । ७ B चत्तसमिः कलापकम् । ८ अविदग्धापि । ९ यतश्चम् ।
 १० B युग्मम् । ११ जगद्दन्धुः । १२ दोसो = द्वेषः दोषा रात्रिश्च ।

आसि सिरे-वदमणे पवद्दमणे गु-सिरीए ॥ २४० ॥
 रागो य जस्त धम्म आसि पभासो य जस्त पावम्मि ।
 तुल्लो य मित्त-सल्लुमु सत्तम य जाया दुवे सीसा ॥ २४१ ॥
 दुम्भार-वद्-वरण-भरह निट्टवण निट्टहर-मरुो ।
 निण मणिय सुद्ध सिद्धन-दसणा करण तह्निच्छो ॥ २४२ ॥
 जस्तम य अर्हव मुत्तलिय पय सचारा पत्तन-वणीया ।
 अद्दकोमला विठसे विविहालकार-सोदिल्ला ॥ २४३ ॥
 लीलावइति नाम सुवन्न रयण इ हारि-सपलगा ।
 वेत्तन्न कहा विपरइ जयम्मि कय जण मणाणदा ॥ २४४ ॥
 एगो ताण विणेत्तर सूरी सूरोज्ज लक्कड-पयावा ।
 सत्तम सिरे-सुद्धिभागर सूरी य सहोपरो बीओ ॥ २४५ ॥
 पुन्न-सरदिदु-मुदर निप-जस्त-पन्भार भरिय मुवण-यलो ।
 निण मणिय-सत्थ-परमथ वि थरासत्त-मुह-चित्ता ॥ २४६ ॥
 जस्त य मुह-कुहर आ विणिग्गया अय-व रि साहिल्ला ।
 सुह-धक्कवाय काळिया रगत-सुम्भिय-तरगा ॥ २४७ ॥
 तदरुह-अवसर-महीरुहाह उम्भूलणम्मि सुसमथा ।
 अज्झाय पवर-तिथा पचेंगथी नइ पवरा ॥ २४८ ॥
 तोसि सीस-वरा धणत्तर मुणो एय कह पायड
 धइवलि-पुरा ठिआ स गुरुणा आणए पाडतरा ।
 कैसी विक्रम-वच्छरम्मि य गए बीणक-मुच हुा
 मासे भरवए गुरुम्मि कसिण बीया-धणिट्ठी-दिण ॥ २४९ ॥
 साइ धणत्तर-विरइव-मुवे ह-गाहा समू-रम्मए ।
 रागग्गि दोस-विसहर-पसमण जळ-मत भूयाए ॥ २५० ॥
 एसावि पुव्व सूइय निव्वाण-विहाण-वन्नगो नाम ।
 सुरसुदरी कहाए साळममा इह परिच्छेभा ॥ २५१ ॥

॥ पाडस परिच्छद समाप्त ॥

ॐ इति सुरसुन्दरी-कथा समाप्ता ॥
 ॐ

१ अक्ष १ २ दुर्वो(वा)दकारण(गत्र)भव(B. D. ९L. ११०) निष्ठापन (विनासन)
 विष्णुपुत्रम् । ३ तह्निच्छो = उत्तर (M. P. ३३) । ४ अक्ष = अक्षरसङ्ख्या
 आभिन्नम् । ५ सुवन्न-रयणा = शासनवशात्वेना स्वर्गरेणिति च । ६ अक्षम् ।
 ७ सुवन्नम् । ८ तयोः सिन्धुयामथे । ९ कश्चिद्वा = अथविषयत्वेन च । १०
 एतन्नामा धन्वीविराट् । ११ अक्षरवत् । १२ कामवत्या १०११ ।

शुद्धिपत्रम् ।

पृ०	प०	अशुद्धिः	शुद्धिः ।
१	१३	सक्किदण	सकंदण
१	२५	B सकंद°	▲ सक्किद°
८	३१	विस्मरितः	विस्मृतः
१८	३१	सहसोत्रसत्-	सहसोत्रसत्-
२०	११	छिदागाढं	छिदा गाढं
३१	३१	सुनक्खते	सुनक्खत्ते
३६	२९	कौतूकम्	कौतुकम्
३६	३२	प्रहा	पहा
४६	२९	विघूर्णयमानका	विघूर्णयमानिका
५५	१९	उज्झसि	उज्झसि
५५	३०	कोशिको	कौशिको
५७	१९	पुच्छिया	पुच्छिओ
६३	२१	कज्जा	कजा
७३	३०	२१	२४
७९	९	अह-रज्जं	अह रज्जं
८६	२०	निज्झाइओ	निज्झाइओ
९५	२	भणियं	भणित्तं
९५	२९	समाणया	समागया
९५	३३	मुखयातया	मुखया तथा
९६	१०	विज्जए	विज्जए
१०३	१७	होह	होइ
१०३	३०	VII.	VIII.
१०४	२२	निसम्म-निम्हिओ	निसम्म विम्हिओ
१०४	२५	उप्पइय	उत्पइउ
११२	३१	। ५ अजा ।	अजा । ५ शतकृत्वः ।
११७	२९	निर्वृत्तिः ।	निर्वृतिः ।
१२९	१	नाहं ! निवडंतो	नाह ! निवडंतो
१३९	११	दीसइ-गुरु-	दीसइ गुरु-
१४०	३१	अपहस्त्य	अपहस्तयित्वा
१४८	१२	निर्व्वियणे	निर्व्वियणे

शृ०	प०	अशुद्धिः	शुद्धिः ।
१५४	४	तेमित्तं वैच्छच्छ	ते मित्त-वैच्छच्छं
१५६	२२	हरिं कारितस्त	हारं करितस्त
१७७	१	तमाले-	तमाल-
१७७	१०	एयागिणी	एगागिणी
१८०	४	माय	मय-
१८१	१३	अणुहव-दु	अणुहव दु
१८१	३०	स्वार्थेऽत्रकः	स्वार्थेऽत्र कः
१८३	१६	रम्मि	रम्मि
१९४	१७	कुमारभावमि	कुमारभावमि
२०६	९	मतस्त	मतिस्त
२०६	१८	उञ्जतु	उञ्जतु
२१२	८	महमाया	मह माया
२१६	१०	सुहेति नि	सुहेऽतिनि
२२७	१२	पिपंवया	पिपंवयाइ
२२७	२१	सत्तु जय	सत्तुंजय
२२८	२०	उञ्जति	उञ्जाति
२३०	१५	साहिय	साहइ
२३०	२४	समूहो-स	समूहो सं
२३२	१९	अक्कडे	अकंडे
२३६	१५	जोगामि	जोगामि
२३७	२५	आकृदिद्वजति	आकृदिद्वजति
२३८	६	कय च्छिजंता	कयथियजता
२४४	१८	जन्तो जन्तो	जत्तो जत्तो
२५३	१५	मण	मणि
२५८	२७	माओ व	
२६२	८		

पृ०	प०	अशुद्धि	शुद्धि ।
१५४	४	तेमित केच्छु	तेमित केच्छु
१५६	२२	हरि कारितस	हार करितस
१७७	१	तमाळ-	तमाळ-
१७७	१०	एयागिणी	एयागिणी
१८०	४	माय	भय-
१८१	१३	अणुहव-दु	अणुहव दु
१८१	३०	स्वार्थेऽत्रक*	स्वार्थेऽत्र क
१८३	१६	रम्मि	रम्मि
१९४	१७	कुमारभावमि	कुमारभावमि
२०६	९	मतस्त	मतिस्त
२०६	१८	दञ्जतु	दञ्जतु
२१२	८	महभाया	मह भाया
२२६	१०	सुहेति नि	सुहेऽतिनि
२२७	१२	पिपवया	पिपवयाइ
२२७	२१	सत्तु जय	सत्तुजय
२२८	२०	दञ्जति	दञ्जति
२३०	१५	साहिय	साहइ
२३०	२४	समूहो स	समूहा स
२३२	१९	अक्कड	अकडे
२३६	१५	जोगमि	जोगमि
२३७	२५	आकडिदञ्जति	आकडिदञ्जति
२३८	६	कय छिञ्जता	कयस्थिञ्जता
२४४	१८	जता जन्ता	जत्ता जत्ता
२५३	१५	मण	मणि
२५८	२७	भाओ य	भाउय ।
२६२	८	कुसणु	कुणसु
२६२	१४	सहिण महा	सहिण महा
२७२	३१	२१	२१
२७५	२८	सुदरी प	सुदरी प
२७६	३	सुदरी	सुदरा

